This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

3 2044 011 020 500

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

HARVARD UNIVERSITY
LIBRARY
FEB 6 1980

P. OVIDIUS NASO.

RECENSUIT

OTTO KORN.

TOMUS II.

METAMORPHOSEON LIBRI XV.

BEROLINI
APUD WEIDMANNOS
MDCCCLXXX.

P. OVIDI NASONIS

METAMORPHOSEON LIBRI XV.

RECENSUIT

OTTO KORN.

HARVARD UNIVERSITY
LIBRARY
FEB 6 1989

BEROLINI
APUD WEIDMANNOS
MDCCCLXXX.

[redacted]
~~Lo 10.175~~
Lo 10.175
AUG 24 1883
Maine Farmer.

FRIDERICO · BLASS ·
KILONIENSI ·

CAROLO · DZIATZKO ·
VRATISLAVIENSI ·

THEOPHILO · ROEPER ·
GEDANENSI ·

D · D · D ·

EDITOR ·

PRAEFATIO.

Metamorphoseon libri, non tanta a poeta subtilitate atque arte expoliti, quanta quae prius in publicum dederat carmina, et priusquam codices manuscripti, qui aetatem tulerunt, conscriberentur et dum conscribuntur, saepius sunt recensiti. Primum enim, si quid video, ante Prisciani tempora exstitit, qui editionem nescio quibus rationibus fultam pararet. Et is quidem, si coniecturam facere licet ex eis locis, quos grammaticus citavit (XIII 86. XI 473), parum laudabiliter munere est perfunctus; alter vero, qui in eodem curriculo vires exercuit, qui Caroli magni, puto, temporibus fuit, doctrina ex antiquis fontibus hausta haud ita instructus, id potissimum egit, ut eis quae artis legibus vulgaris parum viderentur respondere sublatis textum utcunque eum constitueret, qui talibus difficultatibus legentem discipulum nihil moraretur (cf. Prisc. et codd. II 874 et V 583 cornum — cornu; III 234 exierant — exierat; III 341 fide — fidei; V 120 posti — poste; VI 506 utque fide — ut fidei; IX 298 a poplite — est p.; XIII 130 poteremur — potiremur). Ea autem ex recensione prorsus pendent libri vetustissimi, qui usque ad haec tempora sunt servati. Quod cum ex infinito fere numero eorum locorum satis adparet, quibus easdem omnes habent corruptelas (cf. e. gr. quae adnotavi ad X 243. 681. XI 185. 233), tum insigni quodam errore fit manifestius. Ad vocem 'rudem' enim, quae est VII 213, in libri Marciani margine adscriptum est 'rubrum', scilicet qua nota moneretur rubricator, ne muneri suo deesset. Quod cum repperisset in exemplari suo is, qui Laurentianum librum scripsit, cum quid sibi vellet, parum perspiceret, novam, ut adsolet, finxit lectionem 'rubrum somno', prorsus aptam illam quidem hominis ingenio, sed tamen propter ipsam subtilitatem absurdam. Qua re ne quis nil demonstrari contendat, quippe qua Laurentianum ex Marciano derivatum esse possit probari, non probari Laurentianum et Marcianum ex uno fluxisse fonte, tot sunt tantaeque codicum eorum dissimilitudines, ut alterum

ex altero deductum non esse satis constet. Itaque Laurentianum librum et Marcianum quique Marciani paene gemellus est, Londinensem ad idem referendos esse archetypum satis puto patere.

Quod quale fuerit haud difficile est enucleatu. Saeculo enim IX paulo vetustius a sincero integroque textu quem dicunt Ovidiano non ita parvo distabat intervallo. Nam ut omittam scholiis, glossis interlinearibus marginalibusque, interpolationibus (cf. e. gr. VIII 86. 681. 696. XI 292. 473), situ denique ac temporum iniuria multa fuisse obscurata, multa depravata, scriba tam neglegenter officio satisfecit, ut ne litterarum quidem ductus satis diligenter depingeret. Nam cum librum describeret litteris maiusculis conpositum, litterarum E et I, I et L, C et G signa, quae etsi haud ita magnopere inter se distabant, distabant tamen, tam saepe conmutavit, ut aliis quoque in rebus saepissime eum erravisse haud inmerito suspiceris.

Ex eo igitur fonte ipso deducti sunt qui antiquissimi sunt et optimi ex servatorum numero libri Londinensis et Marcianus.

Fragmentum Londinense musei Britannici, quod Carolus Dziatzko meus felici manu invenit, codex est membranaceus (n. 11967) saeculi X vel XI. Continet foliis XXIX maximae formae, quorum singula sunt versuum quadragenorum, anthologiam quasi quandam ex metamorphoseon libris decerptam, cuius hodie haec supersunt fragmenta: II 833—875; III 1—510; IV 292—803; V 1—389; 588—678; VI 1—412. Quae paucitas cum propter antiquitatem libri sit conquerenda, tum egregia facit lectionum ratio, ut eo magis lugeamus. Dubitari enim nequit, quin, cum accuratissime sit scriptum, gradu ut ita dicam propius accedat ad archetypum illud, unde omnes qui quidem innotuerunt Metamorphoseon libros manuscriptos manasse docuimus, fragmentum Londinense quam ipse codex Marcianus. Quod ne pluribus persequamur, confer, si placet, quae adnotata sunt ad VI 58.

Codex „conventus S. Marci de Florentia ordinis praedicatorum, quem habuit de hereditate Nicolai de Nicolis florentini viri doctissimi“, saeculo XI exaratus, quindecim quaternionibus diligenter insignitis, quorum tamen ultimus folio est decurtatus, conplectitur metamorphoses usque ad versum (XIV 830): ‘Irim adhersiliem descendere limite curvo’. Singulae paginae initio versuum sunt 41, a folio nono usque ad duodecimum 42, inde usque ad folium sextum decimum 43, post 53. *Codex est inter difficillimos* lectu. Nam ut haud pauca

situ sunt detrita atque a recentioribus non raro parum recte restituta, ita non solum qui codicem scripsit multa inter lineas correxit, in margine addidit, notulis inlustravit, versus omissos adscripsit, sed etiam inde a primo tempore post librum confectum tot in eo commutando, refingendo versati sunt homunciones, ut summa sit opus acie oculorum ac diligentia, ut diversorum scribarum distinguantur additamenta. Id quidem constat, totum fere codicem, sive dum scribitur sive ubi primum est absolutus, correctoris expertum esse curam. Qui litterarum ductu usus est admodum simili eius, qui scribendi operam susceperat, neque nisi in litteris t et g delineandis cernitur diversitas; significavi M^b. Accedunt plurimae mutationes, variae lectiones, conplementa, scholia saeculo XII a diversis auctoribus confecta, quae M^2 dicere placuit (cf. X 172 sq. VIII 340 sq.). Denique saeculo XIII multae glossae in libris I—VII et in libro XI, saec. XIV et XV variarum lectionum per totum opus sat magnus adlitus est numerus (M^3). Ex tanta lectionum diversitate sola esse fide digna, quae a manu prima picta genuino veri splendore conlucent quaeque a primo correctore sunt scripta, sive liquent, sive e vestigiis litterarum erasarum cum veri similitudine quadam possunt restitui, dudum est cognitum fragmentoque Britannico reperto clarius demonstratur. Quod cum ita sit, quae a manu prima videbantur tradita, nisi quando errasse scriptorem manifestum erat, secuti archetypi fidem repraesentare studuimus, sinceritatem quasi quandam et munditiem, quamquam paulo scabrior nonnumquam videbatur esse, elegantiae fucatae anteferendam arbitrati. Nolui autem eorum sequi superstitionem, qui quicquid est vel rasurae vel liturae, genuinam nescio quam suspicantur obscuratam lectionem. Quod ne facerem, et correctoris, quem M^b significavi, monitus sum sedulitate et diligentia, et tanta fuisse videbam primum Marciani codicis scribam properantia et ut ita dicam oscitantia, ut facere non posset, quin permulta, quae minus recte exaravisset, aut ipse emendaret, aut correctori doctiori magisque sedulo emendanda relinqueret.

Horum igitur codicum vel consensu (R) vel testimonio ut optimo fundamento innixus primum quae in archetypo videbantur fuisse, tum quae Ovidium scripsisse verisimile est, restituere sum conatus. Quo in negotio cum libri Marciani vitiis illis ac corruptelis, quae supra commemoravi, saepissime impedirer ac coercerer, in Metamorphosibus emendandis non ea uti licere ratione facile cognovi, qua in scriptoribus elen-

dis recte fere solent uti, ut uno eoque optimo libro pro duce electo ceteri valere iubeantur. Immo vero ut emendandi curam absolverem, ex reliquis qui noti sunt codicibus paucos eligendos esse existimavi, quamquam cunctos esse audacissime interpolatos luce est clarius. Qui ex archetypi illius, quod quale fuerit supra exposuimus, apographo transscripti scholarum in usum singulari quadam libidine sunt adaptati, quam recensionem tertiam significare licet. Cuius recensionis antiquissimum est exemplum liber Laurentianus, paulo recentiores sunt codex Amplonianus prior saec. XIII, qui Erfurti servatur, et codex Hauniensis, qui olim fuit Hamburgensis prior, qui est bibliothecae regiae Hauniensis no. 2008. Quorum Amplonianus, ut est scriptus ab homine haud indocto, graviter est interpolatus, Hauniensis similior Laurentiano. Eum, plut. XXXVI, 12, membranaceum, exaratum esse saeculo XI vel XII testis est, qui hunc codicem et Marcianum singulari diligentia contulit, Gustavus Meyncke. Continet foliis septuaginta duobus formae quadratae metamorphoseon libros usque ad versum XII 298 'exitus assidue successu cedis ovantem' ita, ut prima pagina habeat LV versus, sequentes versiculos LX vel paulo plures (LXIV). Conpositus est a conpluribus scribis aequalibus, deinceps munere suo functis. Cui scripturae additae sunt mutationes pleraeque a plerisque pictae, quarum, quae saeculi XII sunt, λ^2 signavimus, quae recentioris aetatis i. e. saec. XV, vel λ^3 vel λ m. recentior. Ad textum autem constituendum eum librum et Amplonianum atque Hauniensem ita adhibuimus, ut haberemus, quo multos illos manuscripti Marciani errores aut properantia scribentis aut socordia ortos emendaremus.

Enotavimus totam eorum quos nominavimus codicum lectionum discrepantiam, omissis tamen paene prorsus differentiis orthographicis, de quibus R. Merkelius docte disseruit, eisque rasuris, quibus interpunctiones, sive recte erant sive falso adpositae, deletas videbam esse.

In rebus orthographicis leges nuper a viris doctis constitutas secutus sum, parum, opinor, rectus ea in re, quod 'haud' scripsi, cum 'haut' scribere deberem.

Ubi a codicibus videbatur discedendum, enotare volui, quis quo auctore primus id fecisset. Quod, quae est in hoc oppidulo librorum penuria, cum ubique fieri non potuerit, pro facultate feci sique quid minus recte monitum videbitur esse, veniam fore spero. Ita autem rem egi, ut lectiones ex codicibus manuscriptis, qualescunque sunt, desumptas nomine editoris, qui primus recepit, nude adposito significarem; qui-

bus proprio, ut ita dicam, Marte sua aliquem Ovidio restituisse arbitrabar, coniecisse vel emendasse hunc et illum dixi.

Conpendiorum haec est ratio. Quae in rasura sunt aut punctis distinguenda curavi aut in rasura (*i. r.*) esse dixi, coniecturas et emendationes additis his litteris: *coni.*, *em.* notavi.

Restat, ut pauca quae plagulas perlegentem me fugerunt corrigenda esse moneam. Legendum V 662 de *pro* e, VII 305 *n.* revi rescere *pro* revid escere, VII 371 Cygneia *pro* Cycneia, IX 348 Lotis *pro* lotis, XII 290 Corythum *pro* Corytum; addenda haec: I 290 *n.* labant *Seneca*, V 662 *n.* de *conieci*, e A, VI 55 *n.* iuncto *e Seneca*, IX 550 *n.* sed quaecunque tibi iunct. *Cledonius*, XIII 130 *n.* poteremur *Priscian.*, XIV 779 *n.*: at c. v. s. invadunt portasque premunt quas obice fultas *Priscian.*

SCRIPSI · STREHLENAE · SILESIORUM. A. D. XII · CAL. QUINCTIL. MCCCLXXX.

1880

TABULA CODICUM.

I. CODICES MELIORES.

1. B = fragmentum Londinense musei Brit. 11967 saec. X—XI
2. M = codex S. Marci 225 saec. XI

R = consensus codicum B et M.

II. CODICES INTERPOLATI.

1. λ = codex Laurentianus plut. XXXVI 12. saec. XI—XII
2. h = codex Hauniensis (inde a XII 298) saec. XIII
3. ε = codex Amplonianus prior saec. XIII

A = consensus aut omnium codicum aut omnium praeter eum qui separatim est laudatus

C = consensus codicum Mλ et, inde a XII 298, Mh

D = consensus codicum Mε

ς = consensus codicum $\lambda\varepsilon$ vel inde a XII 298 hε.

LIBER PRIMUS.

In nova fert animus mutatas dicere formas
corpora: di, coeptis (nam vos mutastis et illas)
adspirate meis primaque ab origine mundi
ad mea perpetuum deducite tempora carmen.
Ante mare et terras et quod tegit omnia caelum
unus erat toto naturae vultus in orbe,
quem dixere Chaos; rudis indigestaque moles
nec quicquam nisi pondus iners congestaque eodem
non bene iunctarum discordia semina rerum.
nullus adhuc mundo praebebat lumina Titan,
nec nova crescendo reparabat cornua Phoebe,
nec circumfuso pendebat in aëre tellus
ponderibus librata suis, nec bracchia longo
margine terrarum porrexerat Amphitrite:
utque aër, tellus illic et pontus et aether.
sic erat instabilis tellus, innabilis unda,
lucis egens aër: nulli sua forma manebat,
obstabatque aliis aliud, quia corpore in uno
frigida pugnabant calidis, umentia siccis,
mollia cum duris, sine pondere habentia pondus.
Hanc deus et melior litem natura diremit.
nam caelo terras et terris abscidit undas
et liquidum spisso secrevit ab aëre caelum.
quae postquam evolvit caecoque exemit acervo,

I P' OVIDII NASONIS METAMORPHOSEOS LIBER · I · CUM SUIS NARRATIONIBUS INCIP· M INCIPIT OVIDII NAS METAMORPHOSEON////// λ *Prima pagina codicis λ paene evanida* 2 illas] illas ł illa ε illac *coni. Merk.*[2] 8 conie-
staque ε 10 adhuc tytan praebebat lumina mundo ε 11 reparabat M 14 amphitri⟦⟧tes (*eras. videtur* d) M amphytrides ε 15 quaque *(i. r.)* erat et tellus M ut qua erat et tellus ς utque aer, tellus *coni. Haupt* utque erat et t· *Merk.* utque fuit tellus *Heins.*, iunctaque erant tellus *olim conieci.* et aether M et aer ς 17 sua⟦⟧ forma M 19 ca⟦⟧lidis · M 22 celo *et terras* λ 23 ab aethere (aethe i. r.) M 24 diremit ε

dissociata locis concordi pace ligavit.
ignea convexi vis et sine pondere caeli
emicuit summaque locum sibi fecit in arce:
proximus est aër illi levitate locoque:
densior his tellus elementaque grandia traxit
et pressa est gravitate sua: circumfluus umor
extima possedit solidumque coërcuit orbem.
Sic ubi dispositam quisquis fuit ille deorum
congeriem secuit sectamque in membra redegit,
principio terram, ne non aequalis ab omni
parte foret, magni speciem glomeravit in orbis.
tum freta diffudit rapidisque tumescere ventis
iussit et ambitae circumdare litora terrae.
addidit et fontes et stagna inmensa lacusque,
fluminaque obliquis cinxit declivia ripis,
quae, diversa locis, partim sorbentur ab ipsa,
in mare perveniunt partim campoque recepta
liberioris aquae pro ripis litora pulsant.
iussit et extendi campos, subsidere valles,
fronde tegi silvas, lapidosos surgere montes.
utque duae dextra caelum totidemque sinistra
parte secant zonae, quinta est ardentior illis,
sic onus inclusum numero distinxit eodem
cura dei, totidemque plagae tellure premuntur.
quarum quae media est, non est habitabilis aestu:
nix tegit alta duas: totidem inter utrumque locavit
temperiemque dedit mixta cum frigore flamma.
inminet his aër. qui, quanto est pondere terrae
pondus aquae levius, tanto est onerosior igni.
illic et nebulas, illic consistere nubes
iussit et humanas motura tonitrua mentes
et cum fulminibus facientes frigora ventos.
his quoque non passim mundi fabricator habendum
aera permisit: vix nunc obsistitur illis,
cum sua quisque regant diverso flamina tractu,
quin lanient mundum; tanta est discordia fratrum.
Eurus ad auroram Nabataeaque regna recessit

---

27 sibi legit *a* sibi leger in *λ* 29 ⟦ elementaque (*fuit* hel.) M 30 *sic* M sui *ς* 31 extima *coni. Bentley* ultima A 36 tunc M diffundi *Heins.* tumidisque *a* 44 tegi] regi *a* 45 caelum dextra *a* 46 secent *a* 50 *sic ex* Π *codd. Leidens. Burmann.* utramque A 53 pondere agae⟦ levior M pondus aquae levior *a corr. ex cod. Constantius Fanensis igne a* 57 *frabricator λ* ‖ 59 regat *ς* 61 nabatheaque A

Persidaque et radiis iuga subdita matutinis:
vesper et occiduo quae litora sole tepescunt,
proxima sunt zephyro: Scythiam septemque trionem
horrifer invasit boreas: contraria tellus
nubibus adsiduis pluvioque madescit ab austro.
haec super inposuit liquidum et gravitate carentem
aethera nec quicquam terrenae faecis habentem.
vix ita limitibus dissaepserat omnia certis,
cum, quae pressa diu massa latuere sub illa,
sidera coeperunt toto effervescere caelo.
neu regio foret ulla suis animantibus orba,
astra tenent caeleste solum formaeque deorum,
cesserunt nitidis habitandae piscibus undae,
terra feras cepit, volucres agitabilis aër.
Sanctius his animal mentisque capacius altae
deerat adhuc et quod dominari in cetera posset.
natus homo est, sive hunc divino semine fecit
ille opifex rerum, mundi melioris origo,
sive recens tellus seductaque nuper ab alto
aethere cognati retinebat semina caeli;
quam satus Iapeto mixtam fluvialibus undis
finxit in effigiem moderantum cuncta deorum.
pronaque cum spectent animalia cetera terram,
os homini sublime dedit caelumque tueri
iussit et erectos ad sidera tollere vultus.
sic, modo quae fuerat rudis et sine imagine, tellus
induit ignotas hominum conversa figuras.
Aurea prima sata est aetas, quae vindice nullo,
sponte sua, sine lege fidem rectumque colebat.
poena metusque aberant, nec verba minacia fixo
aere legebantur, nec supplex turba timebat
iudicis ora sui, sed erant sine vindice tuti.
nondum caesa suis, peregrinum ut viseret orbem,
montibus in liquidas pinus descenderat undas,

---

64 triones ς *Seneca, Diomedes* 67 et *om.* λ 69 vix ea (e *i. r.*) M † ita[1] † discreverat[3] vix ea λ — discerpserat D discerpserat λ dissaepserat *frgm. Bernense, Heins.* 70 tum M sub ipsa ς 71 fervescere λ 72 orba suis animalibus ulla λ animalibus D animantibus *Heins.* 75 coepit M 79 opifer ε ab h 83 in] et M[3] *i. r.* moderantium M[3] *i. r.* moderancium λ 85 osominis ε tueri *Heins.*, videre A 87. 88 *del. Bentley* 91—93 *in textu om. in marg. habet* λ, *om.* ε *et fragm. Bernense* 91 minancia C fixo] fixta(?) λ 92 ligabantur C 93 *tuti] leges* λ *(a manu rec.)* 95 descenderat ε

nullaque mortales praeter sua litora norant.
nondum praecipites cingebant oppida fossae:
non tuba directi, non aeris cornua flexi,
non galeae, non ensis erant: sine militis usu
mollia securae peragebant otia gentes.
ipsa quoque inmunis rastroque intacta nec ullis
saucia vomeribus per se dabat omnia tellus;
contentique cibis nullo cogente creatis
arbuteos fetus montanaque fraga legebant
cornaque et in duris haerentia mora rubetis
et quae deciderant patula Iovis arbore glandes.
ver erat aeternum, placidique tepentibus auris
mulcebant zephyri natos sine semine flores.
mox etiam fruges tellus inarata ferebat,
nec renovatus ager gravidis canebat aristis;
flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant,
flavaque de viridi stillabant ilice mella.
Postquam Saturno tenebrosa in Tartara misso
sub Iove mundus erat, subiit argentea proles,
auro deterior, fulvo pretiosior aere.
Iuppiter antiqui contraxit tempora veris,
perque hiemes aestusque et inaequales autumnos
et breve ver spatiis exegit quattuor annum.
tum primum siccis aër fervoribus ustus
canduit, et ventis glacies adstricta pependit.
tum primum subiere domus. domus antra fuerunt
et densi frutices et vinctae cortice virgae.
semina tum primum longis Cerealia sulcis
obruta sunt, pressique iugo gemuere iuvenci.
Tertia post illam successit aënea proles,
saevior ingeniis et ad horrida promptior arma,
non scelerata tamen. de duro est ultima ferro.
protinus inrupit venae peioris in aevum
omne nefas: fugere pudor verumque fidesque.
in quorum subiere locum fraudesque dolique
insidiaeque et vis et amor sceleratus habendi.
vela dabant ventis, nec adhuc bene noverat illos

---

99 erat A *corr. Heins.* sine m. u.] non militis usus *s* 103 cogente *λ* l cultore $^{2?3?}$ albebat ^{2}
107 placiteque *s* 108 natos (s *add. m. saec. XII*) *λ* 110 canebat *λ*
114 subiitque M subiit hinc *λ* 121 domos. domus *s* 124 iemuere M^{1} f. ventos * *corr.* M^{2} 125 illas *λ* 132 dabat *λ* neque *frgm. Bernense* illos M

navita; quaeque diu steterant in montibus altis,
fluctibus ignotis insultavere carinae.
communemque prius ceu lumina solis et auras
cautus humum longo signavit limite mensor.
nec tantum segetes alimentaque debita dives
poscebatur humus, sed itum est in viscera terrae:
quasque recondiderat Stygiisque admoverat umbris,
effodiuntur opes, inritamenta malorum.
iamque nocens ferrum ferroque nocentius aurum
prodierat: prodit bellum, quod pugnat utroque
sanguineaque manu crepitantia concutit arma.
vivitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus,
non socer a genero; fratrum quoque gratia rara est.
inminet exitio vir coniugis, illa mariti;
lurida terribiles miscent aconita novercae;
filius ante diem patrios inquirit in annos.
victa iacet pietas, et Virgo caede madentes,
ultima caelestum, terras Astraea reliquit.
Neve foret terris securior arduus aether,
adfectasse ferunt regnum caeleste gigantas
altaque congestos struxisse ad sidera montes.
tum pater omnipotens misso perfregit Olympum
fulmine et excussit subiecto Pelion Ossae.
obruta mole sua cum corpora dira iacerent,
perfusam multo natorum sanguine Terram
inmaduisse ferunt calidumque animasse cruorem
et, ne nulla suae stirpis monimenta manerent,
in faciem vertisse hominum. sed et illa propago
contemptrix superum saevaeque avidissima caedis
et violenta fuit: scires e sanguine natos.
Quae pater ut summa vidit Saturnius arce,
ingemit et, facto nondum vulgata recenti
foeda Lycaoniae referens convivia mensae,

---

135 aure (e *i. r.*) M aurae ς auras *Heins.* 136 mensor (n *et* r *i. r.*) M 140 irritamenta M irritamenta *(ab al. m.)* 147 lurida λ liuida ² 148 incurrit ε 152 gigantes M (e *i. r.*) ς 153 coniectos ε duxisse λ 155 subiectum M *(fuisse videtur* subiectae, *quod est in frgm. Bernensi)* subiectū λ subiectum ε pelion ossae A Pelio Ossam *e coni. Burmanni Haupt* 158 tabidumque λ² *(verisimile est* λ¹ *scripsisse* calidoque) 161 que *om.* M caedis] necis λ *(in marg.* cedis) 162 natas λ 164 ingemuit λ 165 licanię λ

ingentes animo et dignas Iove concipit iras
conciliumque vocat: tenuit mora nulla vocatos.
est via sublimis, caelo manifesta sereno:
lactea nomen habet, candore notabilis ipso.
hac iter est superis ad magni tecta Tonantis
regalemque domum. dextra laevaque deorum
atria nobilium valvis celebrantur apertis.
plebs habitat diversa locis; a fronte potentes
caelicolae clarique suos posuere penates.
hic locus est, quem, si verbis audacia detur,
haud timeam magni dixisse Palatia caeli.
ergo ubi marmoreo superi sedere recessu,
celsior ipse loco sceptroque innixus eburno
terrificam capitis concussit terque quaterque
caesariem, cum qua terram, mare, sidera movit.
talibus inde modis ora indignantia solvit:
'non ego pro mundi regno magis anxius illa
tempestate fui, qua centum quisque parabat
inicere anguipedum captivo bracchia caelo.
nam quamquam ferus hostis erat, tamen illud ab uno
corpore et ex una pendebat origine bellum.
nunc mihi qua totum Nereus circumsonat orbem,
perdendum est mortale genus. per flumina iuro
infera sub terra Stygio labentia luco,
cuncta prius temptata. sed inmedicabile vulnus
ense recidendum est, ne pars sincera trahatur.
sunt mihi semidei, sunt rustica numina, nymphae
faunique satyrique et monticolae Silvani:
quos, quoniam caeli nondum dignamur honore,
quas dedimus certe terras habitare sinamus.
an satis, o superi, tutos fore creditis illos,
cum mihi, qui fulmen, qui vos habeoque regoque,

---

166 animos et dignas (s *i. r.*) concipit M animos λ animos ε 173 plebs diversa locis habitat λ ///a fronte M hac fronte *coni. Merk.*[2] hac parte *frgm. Bernense* 176 caeli] regis M[2] *i. r.* 177 ubi in marmoreo λ 178 loco ~~est~~ M *(lineola alio atramento picta, quam quo m. 1 uti solet)* 185 ostis λ[1] 188 est *non om.* λ 189 terras A terra *codd. Argentin. et Leid.* 190 temptanda D λ[2] l vulnus vulnus ε corpus; *in marg.* l vulnus M corpus λ 192 sunt mihi rustica et *m. rec.* λ 193 faunique M fauni satirique λ et fauni sat· ε 197 h *(alio atram.)* *abeoque* M

struxerit insidias notus feritate Lycaon?'
confremuere omnes studiisque ardentibus ausum
talia deposcunt. sic, cum manus inpia saevit
sanguine Caesareo Romanum exstinguere nomen,
attonitum tanto subitae terrore ruinae
humanum genus est totusque perhorruit orbis.
nec tibi grata minus pietas, Auguste, tuorum est,
quam fuit illa Iovi. qui postquam voce manuque
murmura compressit, tenuere silentia cuncti.
substitit ut clamor, pressus gravitate regentis,
Iuppiter hoc iterum sermone silentia rupit:
'ille quidem poenas, curam hanc dimittite, solvit.
quod tamen admissum, quae sit vindicta, docebo.
contigerat nostras infamia temporis aures.
quam cupiens falsam, summo delabor Olympo
et deus humana lustro sub imagine terras.
longa mora est, quantum noxae sit ubique repertum,
enumerare: minor fuit ipsa infamia vero.
Maenala transieram, latebris horrenda ferarum,
et cum Cyllene gelidi pineta Lycaei.
Arcadis hinc sedes et inhospita tecta tyranni
ingredior, traherent cum sera crepuscula noctem.
signa dedi venisse deum, vulgusque precari
coeperat: inridet primo pia vota Lycaon;
mox ait „experiar, deus hic, discrimine aperto,
an sit mortalis. nec erit dubitabile verum."
nocte gravem somno necopina perdere morte
me parat: haec illi placet experientia veri.
nec contentus eo est: missi de gente Molossa
obsidis unius iugulum mucrone resolvit,
atque ita semineces partim ferventibus artus
mollit aquis, partim subiecto torruit igni.
quos simul inposuit mensis, ego vindice flamma
in domino dignos everti tecta penates.
territus ipse fugit, nactusque silentia ruris

---

199 confremuere *ed. Ald.* non fremuere *frgm. Bernense* contremuere A 202 tante subito λ 204 augustae M 206 *in marg.* M 207. 208 *proscripsit Merk.* 210 et quae ε 214 noxę quantum λ 217 cilleno M cilleno ς *corr. Heins.* 218 Archadis hic M Archades λ Archados ε in hospita M inospita λ 225 me *i. r.* M^2 226 est *om.* λ 230 quos] quod M Q os (os *a. m. recentiore*) λ 231 *sic Ciofanus* in dominum dignos D in dominum dignosque λ 232 ille ε

exululat, frustraque loqui conatur: ab ipso
colligit os rabiem, solitaeque cupidine caedis
vertitur in pecudes et nunc quoque sanguine gaudet.
in villos abeunt vestes, in crura lacerti:
fit lupus et veteris servat vestigia formae.
canities eadem est, eadem violentia vultus,
idem oculi lucent, eadem feritatis imago.
occidit una domus. sed non domus una perire
digna fuit: qua terra patet, fera regnat Erinys.
in facinus iurasse putes. dent ocius omnes
quas meruere pati, sic stat sententia, poenas.'
dicta Iovis pars voce probant stimulosque frementi
adiciunt, alii partes adsensibus inplent.
est tamen humani generis iactura dolori
omnibus, et, quae sit terrae mortalibus orbae
forma futura, rogant, quis sit laturus in aras
tura, ferisne paret populandas tradere terras.
talia quaerentes (sibi enim fore cetera curae)
rex superum trepidare vetat subolemque priori
dissimilem populo promittit origine mira.
Iamque erat in totas sparsurus fulmina terras:
sed timuit, ne forte sacer tot ab ignibus aether
conciperet flammas, longusque ardesceret axis;
esse quoque in fatis reminiscitur, adfore tempus,
quo mare, quo tellus correptaque regia caeli
ardeat et mundi moles operosa laboret.
tela reponuntur manibus fabricata cyclopum:
poena placet diversa, genus mortale sub undis
perdere et ex omni nimbos demittere caelo.
protinus Aeoliis Aquilonem claudit in antris
et quaecumque fugant inductas flamina nubes,
emittitque Notum. madidis Notus evolat alis,
terribilem picea tectus caligine vultum:
barba gravis nimbis, canis fluit unda capillis,
fronte sedent nebulae, rorant pennaeque sinusque.

---

233 ab illo M 235 Utitur M 236 uuillos *e* vih[illegible]los [illegible] abeunt M 238 eadem feritatis imago *e* 239 eadem violentia vultus *s* imago est C 244 probat *λ* 249 paret (aret *i. r. a m. 2*) M 251 rex trepidare *e (m. rec.)* vetat superum *λ* sobolemque A 255 totusque *ς* 257 corruptaque regio *l* moles *s*[3] *λ* 258 proles obsessa M 261 dimittere *ς* 262 claudit *λ* clausit *s* 264 Emitti[illegible]itq: M advolat *s* 265 vultuſn M 266 fluit] ruit *s*

utque manu late pendentia nubila pressit,
fit fragor; hinc densi funduntur ab aethere nimbi.
nuntia Iunonis varios induta colores
concipit Iris aquas alimentaque nubibus adfert.
sternuntur segetes et deplorata colonis
vota iacent, longique perit labor inritus anni.
nec caelo contenta suo est Iovis ira, sed illum
caeruleus frater iuvat auxiliaribus undis.
convocat hic amnes. qui postquam tecta tyranni
intravere sui, 'non est hortamine longo
nunc' ait 'utendum. vires effundite vestras
(sic opus est); aperite domos ac mole remota
fluminibus vestris totas inmittite habenas.'
iusserat: hi redeunt ac fontibus ora relaxant
et defrenato volvuntur in aequora cursu.
ipse tridente suo terram percussit: at illa
intremuit motuque vias patefecit aquarum.
exspatiata ruunt per apertos flumina campos
cumque satis arbusta simul pecudesque virosque
tectaque, cumque suis rapiunt penetralia sacris.
siqua domus mansit potuitque resistere tanto
indeiecta malo, culmen tamen altior huius
unda tegit, pressaeque latent sub gurgite turres.
iamque mare et tellus nullum discrimen habebant:
omnia pontus erant; deerant quoque litora ponto.
occupat hic collem, cumba sedet alter adunca
et ducit remos illic ubi nuper ararat,
ille supra segetes aut mersae culmina villae
navigat, hic summa piscem deprendit in ulmo.
figitur in viridi, si fors tulit, ancora prato,
aut subiecta terunt curvae vineta carinae.

---

268 lata *e* lata *Heins.* 269 hinc] et ς inclusi *Merk.*[3]; *ipse tamen inprobat praef. p. VII.* 270 inducta λ 271 yris *codd.* 272 coloni *Heins.* 273 labor perit λ 274 est *non om.* λ, *om. e* 276 amſ, *in marg.* ł amnef M 277 non ~~emf~~ M 279 Sic (*fuit* Hic) M ł remota retenta *e* 282 aequore *e* 283 ipse λ ł ille 284 vias *non* sinus λ 285 etspatiata *e* 289 tamen] tan/// λ 292 erat λ quoque] queq, λ 293 colles C kimba M cymba λ cimba *e* 294 arabant *e* 295 super λ 296 piscem deprendit summa in λ pisces *e* 298 tegunt (gu *i. r.*) M ł runt[2] tegunt λ

et, modo qua graciles gramen carpsere capellae,
nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocae.
mirantur sub aqua lucos urbesque domosque
Nereïdes, silvasque tenent delphines et altis
incursant ramis agitataque robora pulsant.
nat lupus inter oves, fulvos vehit unda leones,
unda vehit tigres, nec vires fulminis apro,
crura nec ablato prosunt velocia cervo.
quaesitisque diu terris, ubi sistere detur,
in mare lassatis volucris vaga decidit alis.
obruerat tumulos inmensa licentia ponti,
pulsabantque novi montana cacumina fluctus.
maxima pars unda rapitur; quibus unda pepercit,
illos longa domant inopi ieiunia victu.
Separat Aonios Oetaeis Phocis ab arvis,
terra ferax, dum terra fuit, sed tempore in illo
pars maris et latus subitarum campus aquarum.
mons ibi verticibus petit arduus astra duobus,
nomine Parnasus, superantque cacumina nubes.
hic ubi Deucalion (nam cetera texerat aequor)
cum consorte tori parva rate vectus adhaesit,
Corycidas nymphas et numina montis adorat
fatidicamque Themin, quae tunc oracla tenebat.
non illo melior quisquam nec amantior aequi
vir fuit, aut illa metuentior ulla deorum.
Iuppiter ut liquidis stagnare paludibus orbem
et superesse virum de tot modo milibus unum,
et superesse videt de tot modo milibus unam,
innocuos ambos, cultores numinis ambos,
nubila disiecit nimbisque aquilone remotis
et caelo terras ostendit et aethera terris.
nec maris ira manet, positoque tricuspide telo

---

l lucos *(m. rec.)*

299 quo A qua *ed. princ.* 301 lepores *ε* 302 et] in *ε*

304. 5 nat lupus inter oves nec vires fulminis aper M; *in marg. a manu saec. XVI pleni versus additi* unda veit tigres ~~necuiro~~ l possit[3] 306 crura nec ablato M l solverat[2] 307 detur *λ* possit M posset *ε* (?), *frgm. Bern.* 313 separat *λ* Oetaeis *coni. Debrius;* acteis C aetheis *ε* phocas *ς* 317 superatque cacumine *ς* l rat[1] 318 deucaleon *ε (semper)* 319 adesit *λ* 320 adhorant M adorant *λ* 321 themim *ς* 323 reverentior ulla dearum *ε* 326 *om.* M, *in marg. addidit m. saec.* XIII· et] ac *λ*

mulcet aquas rector pelagi supraque profundum
exstantem atque umeros innato murice tectum
caeruleum Tritona vocat conchaeque sonanti
inspirare iubet fluctusque et flumina signo
iam revocare dato. cava bucina sumitur illi,
tortilis, in latum quae turbine crescit ab imo,
bucina, quae medio concepit ubi aëra ponto,
litora voce replet sub utroque iacentia Phoebo.
tunc quoque, ut ora dei mădida rorantia barba
contigit et cecinit iussos inflata receptus,
omnibus audita est telluris et aequoris undis,
et quibus est undis audita, coërcuit omnes.
iam mare litus habet, plenos capit alveus amnes,
flumina subsidunt collesque exire videntur,
surgit humus, crescunt loca decrescentibus undis.
postque diem longam nudata cacumina silvae
ostendunt limumque tenent in fronde relictum.
redditus orbis erat. quem postquam vidit inanem
et desolatas agere alta silentia terras,
Deucalion lacrimis ita Pyrrham adfatur obortis:
'o soror, o coniunx, o femina sola superstes,
quam commune mihi genus et patruelis origo,
deinde torus iunxit, nunc ipsa pericula iungunt,
terrarum, quascumque vident occasus et ortus,
nos duo turba sumus; possedit cetera pontus.
haec quoque adhuc vitae non est fiducia nostrae
certa satis; terrent etiam nunc nubila mentem.
quis tibi, si sine me fatis erapta fuisses,
nunc animus, miseranda, foret? quo sola timorem
ferre modo posses? quo consolante doleres?
namque ego (crede mihi) si te quoque pontus haberet,
te sequerer, coniunx, et me quoque pontus haberet.
o utinam possem populos reparare paternis
artibus atque animas formatae infundere terrae!

---

332 atque *om.* *ε* 333 conchaque D (aque *i. r.* M) conchaque (a *corr.* *in* e) *λ* conchaeque *ed. princ.* 337 in medio *λ* 339 tum *ς* 340 infata recessus (ssus *i. r.*) M recessus *ς* receptus *Heins.* 342 undas M 343. 344 *xic* A 344. 343 *Merk. Riese* 344 plencapit *ε* 346 longum *ε* 349 apertum *λ* apertum *ε* 350 abortis C 353 iuncxit C 357 etiam *i. r. a m. saec.* *XV*, nunc *om.* *λ* 358. 9 quid-animi *Heins.* 360 dolores *λ* dolores M 363 possim (*ex* possem) M posses *ε*

nunc genus in nobis restat mortale duobus
(sic visum superis) hominumque exempla manemus.'
dixerat, et flebant. placuit caeleste precari
numen et auxilium per sacras quaerere sortes.
nulla mora est: adeunt pariter Cephisidas undas,
ut nondum liquidas, sic iam vada nota secantes.
inde ubi libatos inroravere liquores
vestibus et capiti, flectunt vestigia sanctae
ad delubra deae, quorum fastigia turpi
pallebant musco stabantque sine ignibus arae.
ut templi tetigere gradus, procumbit uterque
pronus humi gelidoque pavens dedit oscula saxo,
atque ita 'si precibus' dixerunt 'numina iustis
victa remollescunt, si flectitur ira deorum,
dic, Themi, qua generis damnum reparabile nostri
arte sit, et mersis fer opem mitissima, rebus.'
mota dea est sortemque dedit: 'discedite templo
et velate caput cinctasque resolvite vestes
ossaque post tergum magnae iactate parentis.'
obstipuere diu, rumpitque silentia voce
Pyrrha prior iussisque deae parere recusat,
detque sibi veniam, pavido rogat ore, pavetque
laedere iactatis maternas ossibus umbras.
interea repetunt caecis obscura latebris
verba datae sortis secum inter seque volutant:
inde Promethides placidis Epimethida dictis
mulcet et 'aut fallax' ait 'est sollertia nobis,
aut pia sunt nullumque nefas oracula suadent.
magna parens terra est, lapides in corpore terrae
ossa reor dici; iacere hos post terga iubemur.'
coniugis augurio quamquam Titania mota est,

---

365 *sic* A 366 visum est ς est *m. rec. add. in* M 369 caephesidis M cephesidas λ cephesydos ε 370 ut — sic *em. Gronov.* ▒Et — set M *(alterum* et *i. r.)* ε sed — sed λ 371 irrorarere M 376 humo λ¹ humi λ³ 377 dixerunt· si precibus λ 378 remolescunt λ 382 cunctasque M cunctasque ε ci////nctasque λ 384 obstipuere M obstupuere ς rupitque λ 388 obsc.] suspensa *Seneca* 389 verba deę· sortes M 390 inde ε *Priscian.* hinc C unde *ex aliquot Prisciani codd.* *Merkel* promechyades ε placidamq: M 391 mulcet· aut ///// ///// fallax a///it *M solertia* M solercia λ 392 A t M¹ Aut M'

spes tamen in dubio est: adeo caelestibus ambo
diffidunt monitis: sed quid temptare nocebit?
descendunt velantque caput tunicasque recingunt
et iussos lapides sua post vestigia mittunt.
saxa (quis hoc credat, nisi sit pro teste vetustas?)
ponere duritiem coepere suumque rigorem
mollirique mora mollitaque ducere formam.
mox ubi creverunt naturaque mitior illis
contigit, ut quaedam, sic non manifesta, videri
forma potest hominis, sed, uti de marmore coepto,
non exacta satis rudibusque simillima signis.
quae tamen ex illis aliquo pars umida suco
et terrena fuit, versa est in corporis usum;
quod solidum est flectique nequit, mutatur in ossa;
quae modo vena fuit, sub eodem nomine mansit;
inque brevi spatio superorum numine saxa
missa viri manibus faciem traxere virorum,
et de femineo reparata est femina iactu.
inde genus durum sumus experiensque laborum,
et documenta damus, qua simus origine nati.
Cetera diversis tellus animalia formis
sponte sua peperit, postquam vetus umor ab igne
percaluit solis, caenumque udaeque paludes
intumuere aestu, fecundaque semina rerum,
vivaci nutrita solo, ceu matris in alvo,
creverunt faciemque aliquam cepere morando.
sic ubi deseruit madidos septemfluus agros
Nilus et antiquo sua flumina reddidit alveo,
aetherioque recens exarsit sidere limus,
plurima cultores versis animalia glaebis
inveniunt, et in his quaedam modo coepta sub ipsum
nascendi spatium, quaedam inperfecta suisque
trunca vident numeris, et eodem in corpore saepe

---

397 nocebat ς 398 discedunt λ 401 durutiem M duritiam ε
ł ĩ cepto *(m. rec.)*
404 ut] et M 405 uti est *Merk.*[2] coepto *Heins.* cępta (a *ut videtur i. r.*) M cepta ς coeptis *Merk.*[2] 414 unde *Probus* 420 in] ab λ
d[2] ꝓ alveo[3]
421—23 *m. paullo recent. addidit in* ε 423 redidit alvo λ 424 limis
v
M 426. 7 m̊ nata p̄ĩpuꝛ: nascendi spatium q̄dā ipfĩα suisque *(omnia a m. saec. XIV vel XV, quae punctis secrevi i. r.)* M *postea addita sunt*
ł nu
hemistichia in ε cepta per ipsum ς sub ipsum *Naugerius* 428 numeris

altera pars vivit, rudis est pars altera tellus.
quippe ubi temperiem sumpsere umorque calorque,
concipiunt, et ab his oriuntur cuncta duobus.
cumque sit ignis aquae pugnax, vapor umidus omnes
res creat, et discors concordia fetibus apta est.
ergo ubi diluvio tellus lutulenta recenti
solibus aetheriis altoque recanduit aestu,
edidit innumeras species, partimque figuras
rettulit antiquas, partim nova monstra creavit.
illa quidem nollet, sed te quoque, maxime Python,
tum genuit. populisque novis, incognite serpens,
terror eras; tantum spatii de monte tenebas.
hunc deus arcitenens, et numquam talibus armis
ante nisi in dammis capreisque fugacibus usus,
mille gravem telis, exhausta paene pharetra,
perdidit effuso per vulnera nigra veneno.
neve operis famam possit delere vetustas,
instituit sacros celebri certamine ludos,
Pythia perdomitae serpentis nomine dictos.
his iuvenum quicumque manu pedibusve rotave
vicerat, aesculeae capiebat frondis honorem.
nondum laurus erat, longoque decentia crine
tempora cingebat de qualibet arbore Phoebus.
Primus amor Phoebi Daphne Peneïa, quem non
fors ignara dedit, sed saeva Cupidinis ira.
Delius hunc nuper, victo serpente superbus,
viderat adducto flectentem cornua nervo
'quid' que 'tibi, lascive puer, cum fortibus armis?'
dixerat; 'ista decent umeros gestamina nostros,
qui dare certa ferae, dare vulnera possumus hosti,
qui modo pestifero tot iugera ventre prementem
stravimus innumeris tumidum Pythona sagittis.
tu face nescio quos esto contentus amores
indagare tua, nec laudes assere nostras.'

M numeris λ^1 *(corr. m. recent.)* 432 humidus igni ε 435 aethereis M almoque *Burmann.* 438 phiton λ phyton ε 439 tunc λ incognita (a *num sit dubium*) λ 441 hanc λ^1 *(corr. m. recent.)* arc//ρ//ι//τenens M 442 damis λ^1 damnis capraeisque M (n *delevit m. recent.*) 445 posset ς 447 pythea M phytea ε 448 his *Heins.* sed, *in marg.* hic ε hic C pedibusque M 452 quem] quam C 454 victa λ 457 n//ostros *gestamina M* 460 *innocuis* M ł tumidum dudum phytona ε 462 indagare M investigare

filius huic Veneris 'figat tuus omnia, Phoebe,
te meus arcus' ait; 'quantoque animalia cedunt
cuncta deo, tanto minor est tua gloria nostra.'
dixit, et eliso percussis aëre pennis
impiger umbrosa Parnasi constitit arce
eque sagittifera prompsit duo tela pharetra
diversorum operum; fugat hoc, facit illud amorem.
quod facit, auratum est et cuspide fulget acuta:
quod fugat, obtusum est et habet sub harundine plumbum.
hoc deus in nympha Peneïde fixit, at illo
laesit Apollineas traiecta per ossa medullas.
protinus alter amat, fugit altera nomen amantis,
silvarum tenebris captivarumque ferarum
exuviis gaudens innuptaeque aemula Phoebes.
vitta coercebat positos sine lege capillos.
multi illam petiere, illa aversata petentes
inpatiens expersque viri nemora avia lustrat,
nec quid Hymen, quid Amor, quid sint conubia, curat.
saepe pater dixit 'generum mihi, filia, debes',
saepe pater dixit 'debes mihi, nata, nepotes':
illa, velut crimen taedas exosa iugales,
pulchra verecundo suffunditur ora rubore
inque patris blandis haerens cervice lacertis
'da mihi perpetua, genitor carissime', dixit
'virginitate frui: dedit hoc pater ante Dianae.'
ille quidem obsequitur, sed te decor iste quod optas
esse vetat, votoque tuo tua forma repugnat.
Phoebus amat visaeque cupit conubia Daphnes,
quodque cupit, sperat, suaque illum oracula fallunt.
utque leves stipulae demptis adolentur aristis,
ut facibus saepes ardent, quas forte viator
vel nimis admovit vel iam sub luce reliquit,
sic deus in flammas abiit, sic pectore toto

---

l irritare^2 l indagare a^2 invitare λ irritare ε tuo M nostras assere laudes λ 465 des] tibi *Heins.* 467 parna≡ſi M 468 atque λ (ēque *in marg. a m. recent.*) l illud 470 aur-] hamatum *coni. Merk.*^{2} acuto M 472 illo λ 473 lesit (e *ex* i) M 475 latebris λ 477 *in marg.* M^2 479 *sic* C nemorum ε 480 sit λ 481 *in marg. a m. 1* M 482. 481 ε 484 suffuderat M suffundens λ (*in marg. a m. recenti* suffunderat) suffunditur ε 491 l quod· l is queque ε 493 quas M

uritur et sterilem sperando nutrit amorem.
spectat inornatos collo pendere capillos
et 'quid, si comantur?' ait. videt igne micantes
sideribus similes oculos, videt oscula, quae non
est vidisse satis; laudat digitosque manusque
bracchiaque et nudos media plus parte lacertos.
siqua latent, meliora putat. fugit ocior aura
illa levi neque ad haec revocantis verba resistit:
'nympha, precor, Penei, mane! non insequor hostis:
nympha, mane! sic agna lupum, sic cerva leonem,
sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae,
hostes quaeque suos: amor est mihi causa sequendi.
me miserum! ne prona cadas indignave laedi
crura notent sentes, et sim tibi causa doloris.
aspera, qua properas, loca sunt. moderatius, oro,
curre fugamque inhibe; moderatius insequar ipse.
cui placeas, inquire tamen. non incola montis,
non ego sum pastor, non hic armenta gregesque
horridus observo. nescis, temeraria, nescis,
quem fugias, ideoque fugis. mihi Delphica tellus
et Claros et Tenedos Patareaque regia servit;
Iuppiter est genitor; per me quod eritque fuitque
estque patet; per me concordant carmina nervis.
certa quidem nostra est, nostra tamen una sagitta
certior, in vacuo quae vulnera pectore fecit.
inventum medicina meum est, opiferque per orbem
dicor, et herbarum subiecta potentia nobis.
ei mihi, quod nullis amor est sanabilis herbis,
nec prosunt domino, quae prosunt omnibus, artes!'
plura locuturum timido Peneia cursu
fugit cumque ipso verba inperfecta reliquit,
tum quoque visa decens. nudabant corpora venti,

---

498 comerentur λ 502 *sic codices* quaeque latent *Quintilianus* ł secent[2] *VIII, 3, 47* 504 penei[a]l M peneia ς mane p· precor ε 509 notent λ 510 qu& (a *a m. 1 corr. in* o) M moderantius ς 511 moderantius ε *Post* 511 *haec leguntur in* M: va · Cui placeas inquire tamen : michi delfica tellus · cat 513 gregesve λ 516 et claros tenedos M (*in marg.* clarius *a m. 1* ł claros &) patereaque ς 518 nerv·] verbis M (*in marg. a m.* ł cordis qdē[i] *1* nervis) 519 certa tam̃ M 522 herbarum est λ 523 medicabilis ε *526 inperfecta* verba λ[1] 527 visa est λ

obviaque adversas vibrabant flamina vestes,
et levis inpulsos retro dabat aura capillos;
auctaque forma fuga est. sed enim non sustinet ultra
perdere blanditias iuvenis deus, utque movebat
ipse Amor, admisso sequitur vestigia passu.
ut canis in vacuo leporem cum Gallicus arvo
vidit, et hic praedam pedibus petit, ille salutem:
alter inhaesuro similis iam iamque tenere
sperat et extento stringit vestigia rostro,
alter in ambiguo est, an sit conprensus, et ipsis
morsibus eripitur tangentiaque ora relinquit:
sic deus et virgo est hic spe celer, illa timore.
qui tamen insequitur, pennis adiutus Amoris
ocior est requiemque negat tergoque fugacis
inminet et crinem sparsum cervicibus adflat.
viribus absumptis expalluit illa, citaeque
victa labore fugae, spectans Peneïdas undas,
'fer pater' inquit 'opem, si flumina numen habetis!
qua nimium placui, mutando perde figuram!'
vix prece finita, torpor gravis occupat artus;
mollia cinguntur tenui praecordia libro,
in frondem crines, in ramos bracchia crescunt,
pes modo tam velox pigris radicibus haeret,
ora cacumen obit; remanet nitor unus in illa.
hanc quoque Phoebus amat, positaque in stipite dextra
sentit adhuc trepidare novo sub cortice pectus,
conplexusque suis ramos, ut membra, lacertis
oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.

---

530 aucta via forma est λ fuga forma est ε 531 monebat A movebat
d' ł p̄n ipsis
Heins. 532 amisso M 537 cōprehensus λ conpressus — illis ε 542 cri̯nen
spectans peneidos undas² *(i. r.)*
τellꝰ aiτ ıſce · uel istā
sparsim M 544 victa labore fugę ||||||||||||||||||||||||||||||| qua nimium
placui mutando ꝑde figura M (*in marg. a m. saec. XV*: fer · p̄r inqt
opē ti flumina num̄ hētis Quę facit ut ledar mutādo ꝑde figurā) Victa
labore fugę · tellus ait · isce · uł istā Que facit ut ledar mutando perde
figurā · Qua nimium placui · spectansq · peneidos undas · Fer pater
inqt opē · si flumina num̄ habetis λ v · lab · f · spectans peneydos undas |
fer pater, inquit, opem, si flumina numen habetis · qua nimium placui ·
tellus aut (*lege:* ait) hisce vel istam | quę facit ut ledar mutando perde
figuram ε *Dedi quae Hauptius Riesio probavit; Merkel scr.:* opem!
tellus, ait, hisce, vel istam, quae facit ut laedar, mutando etc. 550 frondes λ 552 obit *Heins.* habent A

cui deus ‘at quoniam coniunx mea non potes esse,
arbor eris certe’ dixit ‘mea. semper habebunt
te coma, te citharae, te nostrae, laure, pharetrae:
tu ducibus Latiis aderis, cum laeta triumphum
vox canet et visent longas Capitolia pompas:
postibus Augustis eadem fidissima custos
ante fores stabis mediamque tuebere quercum:
utque meum intonsis caput est iuvenale capillis,
tu quoque perpetuos semper gere frondis honores.’
finierat Paean: factis modo laurea ramis
adnuit utque caput visa est agitasse cacumen.
Est nemus Haemoniae, praerupta quod undique claudit
silva; vocant Tempe. per quae Penëus ab imo
effusus Pindo spumosis volvitur undis
deiectuque gravi tenues agitantia fumos
nubila conducit summisque aspergine silvis
inpluit et sonitu plus quam vicina fatigat.
haec domus, haec sedes, haec sunt penetralia magni
amnis; in his, residens facto de cautibus antro,
undis iura dabat nymphisque colentibus undas.
conveniunt illuc popularia flumina primum,
nescia, gratentur consolenturne parentem,
populifer Sperchios et inrequietus Enipeus
Apidanusque senex lenisque Amphrysos et Aeas,
moxque amnes alii, qui qua tulit impetus illos,
in mare deducunt fessas erroribus undas.
Inachus unus abest imoque reconditus antro
fletibus auget aquas natamque miserrimus Io
luget ut amissam. nescit, vitane fruatur,
an sit apud manes; sed quam non invenit usquam,
esse putat nusquam atque animo peiora veretur.
viderat a patrio redeuntem Iuppiter illam
flumine et ‘o virgo Iove digna tuoque beatum
nescio quem factura toro,’ pete’ dixerat ‘umbras

---

558 mea dixit ς 560 Latiis *em. Heins.* laetis A 561 longas visent ε 564 iuvenile ς 567 utque *ex* atque M atque — visum ε 572 summ[illegible]q: — silvis M 573 impluit M (*rec. man. mutavit in* influit) influit ς 575 in] ut λ 579 spercheos ε enipheus C enypheus ε 580 eridanusque A *correxit Raph. Regius* amphris[illegible] (o *ex* u) M 581 que *om.* ε 583 unoque λ unoq; ε 585 luget [illegible]et M 587 atque *om.* λ^1

altorum nemorum', et nemorum monstraverat umbras,
'dum calet et medio sol est altissimus orbe.
quodsi sola times latebras intrare ferarum,
praeside tuta deo nemorum secreta subibis,
nec de plebe deo, sed qui caelestia magna
sceptra manu teneo, sed qui vaga fulmina mitto.
ne fuge me!' fugiebat enim. iam pascua Lernae
consitaque arboribus Lyrcea reliquerat arva,
cum deus inducta latas caligine terras
occuluit tenuitque fugam rapuitque pudorem.
interea medios Iuno despexit in agros
et noctis faciem nebulas fecisse volucres
sub nitido mirata die, non fluminis illas
esse, nec umenti sensit tellure remitti;
atque suus coniunx ubi sit circumspicit, ut quae
deprensi totiens iam nosset furta mariti.
quem postquam caelo non repperit, 'aut ego fallor,
aut ego laedor' ait, delapsaque ab aethere summo
constitit in terris nebulasque recedere iussit.
coniugis adventum praesenserat inque nitentem
Inachidos vultus mutaverat ille iuvencam.
bos quoque formosa est. speciem Saturnia vaccae,
quamquam invita, probat, nec non et cuius et unde
quove sit armento, veri quasi nescia quaerit.
Iuppiter e terra genitam mentitur, ut auctor
desinat inquiri. petit hanc Saturnia munus.
quid faciat? crudele suos addicere amores,
non dare, suspectum est. pudor est qui suadeat illinc,
hinc dissuadet amor. victus pudor esset amore;
sed leve si munus sociae generisque torique
vacca negaretur, poterat non vacca videri.
pelice donata non protinus exuit omnem
diva metum timuitque Iovem et fuit anxia furti,

nemorum [1]
c[3] nemorum [3]
591 nemorum · ~~et~~ ////monstraverat M aut horum n. aut horum et
Λ3
m· λ aut horum aut horum nemorum· m. ambas *e* 592 cum *e* cal·] calor λ (alor *i. r.*) 598 licea λ[1] lincea *e* 601 Iuno medios *e* despexit *ex* disp· M agros] Argos *coni. L. Müller* 603 sub *(corr. et i. r.)* λ
sit
die est λ 604 senserim M sentit ς *Heins.* sensit *edd. vett.* 605 suif (f *i. r.*) M[1] *corr.* M[2] utq: ie M 606 deprehensi λ 607 *quae secuntur*
///
usque ad II 228 *desunt in e* 610 adventus M 615 æterra M mentitus M
617 abdicere λ *618 est prius om. edd.* 622 expulit M[1] 623 furto λ

donec Arestoridae servandam tradidit Argo.
centum luminibus cinctum caput Argus habebat:
inde suis vicibus capiebant bina. quietem,
cetera servabant atque in statione manebant.
constiterat quocumque modo, spectabat ad Io:
ante oculos Io, quamvis aversus, habebat.
luce sinit pasci; cum sol tellure sub alta est,
claudit et indigno circumdat vincula collo.
frondibus arboreis et amara pascitur herba,
proque toro terrae non semper gramen habenti
incubat infelix limosaque flumina potat.
illa etiam supplex Argo cum bracchia vellet
tendere, non habuit, quae bracchia tenderet Argo.
et conata queri mugitus edidit ore
pertimuitque sonos propriaque exterrita voce est.
venit et ad ripas, ubi ludere saepe solebat,
Inachidas ripas; novaque ut conspexit in unda
cornua, pertimuit seque externata refugit.
naides ignorant, ignorat et Inachus ipse,
quae sit: at illa patrem sequitur sequiturque sorores
et patitur tangi seque admirantibus offert.
decerptas senior porrexerat Inachus herbas:
illa manus lambit patriisque dat oscula palmis
nec retinet lacrimas et, si modo verba sequantur,
oret opem nomenque suum casusque loquatur.
littera pro verbis, quam pes in pulvere duxit,
corporis indicium mutati triste peregit.
'me miserum!' exclamat pater Inachus, inque gementis
cornibus et niveae pendens cervice iuvencae
'me miserum!' ingeminat, 'tune es quaesita per omnes,
nata, mihi terras? tu non inventa reperta
luctus eras levior. retices nec mutua nostris
dicta refers, alto tantum suspiria ducis
pectore, quodque unum potes, ad mea verba remugis.
at tibi ego ignarus thalamos taedasque parabam,
spesque fuit generi mihi prima, secunda nepotum.
de grege nunc tibi vir, nunc de grege natus habendus.
nec finire licet tantos mihi morte dolores,

---

624 aristoride λ 628 at////io M 630 sinit] sint M 633 habenti (t *ex* d) M 637 conatoque queri *coni. Heins.* (cf. heroid. XIV, 91) 640 inachides λ ripas] rictus *Merkel* 641 seseque exterrita fugit λ 642 ignorat] miratur λ 647 et] sed M 654 reperta es A *correxit Pareus* 660 nunc de *Heins.* et de A *(sine rasura)*

sed nocet esse deum, praeclusaque ianua leti
aeternum nostros luctus extendit in aevum.'
talia maerentem stellatus submovet Argus
ereptamque patri diversa in pascua natam
abstrahit. inde procul montis sublime cacumen
occupat, unde sedens partes speculatur in omnes.
Nec superum rector mala tanta Phoronidos ultra
ferre potest natumque vocat, quem lucida partu
Pleïas enixa est, letoque det, imperat, Argum.
parva mora est alas pedibus virgamque potenti
somniferam sumpsisse manu tegumenque capillis.
haec ubi disposuit, patria Iove natus ab arce
desilit in terras. illic tegumenque removit
et posuit pennas: tantummodo virga retenta est.
hac agit, ut pastor, per devia rura capellas,
dum venit, adductas et structis cantat avenis.
voce nova captus custos Iunonius 'at tu,
quisquis es, hoc poteras mecum considere saxo',
Argus ait, 'neque enim pecori fecundior ullo
herba loco est, aptamque vides pastoribus umbram.'
sedit Atlantiades et euntem multa loquendo
detinuit sermone diem, iunctisque canendo
vincere harundinibus servantia lumina temptat.
ille tamen pugnat molles evincere somnos
et, quamvis sopor est oculorum parte receptus,
parte tamen vigilat. quaerit quoque, namque reperta
fistula nuper erat, qua sit ratione reperta.
tum deus 'Arcadiae gelidis in montibus' inquit
'inter hamadryadas celeberrima Nonacrinas
naïas una fuit; nymphae Syringa vocabant.
non semel et satyros eluserat illa sequentes
et quoscumque deos umbrosave silva feraxve

662 laeti M λ^2 leti λ^1 663 ostendit M 664 merentem A maerentes *coni. Merkel* 666 idſe (⁻d *a m. rec. i. r.*) λ 670 letoq: det ipat argū M^2 *i. r.* 671 *in marg. a m. 2* M potente M^2 672. 4 tegigmenque M tegimenque λ 676 ait M (g *add. m. rec.*) 677 vehit λ abductas *Heins.* 678 nova M nove λ at tu *ex cod. Thuaneo Burmann cll. remed. 371* arce M^1 artis λ Iunonis et arte *cod. Parisin. 8001. cf. v. 709* 679 poteris M 682 eundem λ 683 *in marg.* λ^1 690 amatriades — nonagrinas λ 693 umbrosaq;e (q *ex* u) M umbrosaque λ feraxque A *corr. Heins.*

rus habet. Ortygiam studiis ipsaque colebat
virginitate deam. ritu quoque cincta Dianae
falleret et posset credi Latonia, si non
corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
sic quoque fallebat. redeuntem colle Lycaeo
Pan videt hanc, pinuque caput praecinctus acuta
talia verba refert — restabat verba referre,
et precibus spretis fugisse per avia nympham,
donec harenosi placidum Ladonis ad amnem
venerit. hic illam cursum impedientibus undis,
ut se mutarent, liquidas orasse sorores,
Panaque, cum prensam sibi iam Syringa putaret,
corpore pro nymphae calamos tenuisse palustres.
dumque ibi suspirat, motos in harundine ventos
effecisse sonum tenuem similemque querenti.
arte nova vocisque deum dulcedine captum
„hoc mihi concilium tecum“ dixisse „manebit!“
atque ita disparibus calamis conpagini cerae
inter se iunctis nomen tenuisse puellae.
talia dicturus vidit Cyllenius omnes
succubuisse oculos adopertaque lumina somno.
supprimit extemplo vocem firmatque soporem
languida permulcens medicata lumina virga,
nec mora, falcato nutantem vulnerat ense,
qua collo est confine caput, saxoque cruentum
deicit et maculat praeruptam sanguine rupem.
Arge, iaces, quodque in tot lumina lumen habebas,
exstinctum est, centumque oculos nox occupat una.
excipit hos volucrisque suae Saturnia pennis
collocat et gemmis caudam stellantibus inplet.
protinus exarsit nec tempora distulit irae,
horriferamque oculis animoque obiecit Erinyn
pelicis Argolicae stimulosque in pectore caecos
condidit et profugam per totum terruit orbem.
ultimus inmenso restabas, Nile, labori.
quem simul ac tetigit positisque in margine ripae

694 ipsamque $M^2\lambda$ 696 et] ut M 1& λ credi posset *edd.* 698 *om.* M 700 *post* refert *haec addidit m. rec. in* λ: tibi nubere nimpha uolentis Votis crede dei 702 anne M^{2c} M 705 cum pr.] compressam λ 710 concilium *Heins.* consilium λ colloquium M *et in marg. a m. rec.* λ 720 intertot (tot *eras.*) M inter lum. λ 722 hos] hunc M^{2ti}

729 simul actegit M que del. Merkel

procubuit genibus resupinoque ardua collo,
quos potuit solos, tollens ad sidera vultus
et gemitu et lacrimis et luctisono mugitu
cum Iove visa queri finemque orare malorum.
coniugis ille suae conplexus colla lacertis,
finiat ut poenas tandem, rogat, 'in' que 'futurum
pone metus' inquit; 'numquam tibi causa doloris
haec erit': et Stygias iubet hoc audire paludes.
ut lenita dea est, vultus capit illa priores
fitque quod ante fuit: fugiunt e corpore saetae,
cornua decrescunt, fit luminis artior orbis,
contrahitur rictus, redeunt umerique manusque,
ungulaque in quinos dilapsa absumitur ungues:
de bove nil superest, formae nisi candor, in illa.
officioque pedum nymphe contenta duorum
erigitur metuitque loqui, ne more iuvencae
mugiat, et timide verba intermissa retemptat.
nunc dea linigera colitur celeberrima turba.

Huic Epaphus magni genitus de semine tandem
creditur esse Iovis, perque urbes iuncta parenti
templa tenet. fuit huic animis aequalis et annis
Sole satus Phaëthon. quem quondam magna loquentem
nec sibi cedentem Phoeboque parente superbum
non tulit Inachides, 'matri' que ait 'omnia demens
credis et es tumidus genitoris imagine falsi.'
erubuit Phaëthon iramque pudore repressit,
et tulit ad Clymenen Epaphi convicia matrem;
'quoque magis doleas, genetrix', ait 'ille ego liber,
ille ferox tacui. pudet haec opprobria nobis
et dici potuisse et non potuisse refelli.
at tu, si modo sum caelesti stirpe creatus,
ede notam tanti generis meque adsere caelo.'
dixit et inplicuit materno bracchia collo
perque suum Meropisque caput taedasque sororum,

---

quā²

733 queri est λ 736 nūquı λ 742 *versus in marg. a m. 2* M assumitur λ 743 nisi formae candor λ 746 intermissa ////////// λ (*in marg.* retractat) 747 niligerā M niligena λ *correxit Heins. Post v. 747 in* M *versus erasus; in marg. a m. 2. haec:* explicit liber primus· incipiunt capitula libri secundi 748 huic *coni. Heins.* nunc M hı//nc λ (h *a m. rec. retractatum, ut utrum a m. 1* n *fuerit an* h *dubitetur*) 749 parentı̄ M 751 pheton A *(semper)* 752 c|edentem M 757 en²
ille λ 759 et dici (t *add. m. 2*) M

traderet, oravit, veri sibi signa parentis.
ambiguum, Clymene, precibus Phaëthontis an ira
mota magis dicti sibi criminis, utraque caelo
bracchia porrexit, spectansque ad lumina solis
'per iubar hoc' inquit 'radiis insigne coruscis,
nate, tibi iuro, quod nos auditque videtque,
hoc te, quem spectas, hoc te, qui temperat orbem,
Sole satum. si ficta loquor, neget ipse videndum
se mihi, sitque oculis lux ista novissima nostris.
nec longus patrios labor est tibi nosse penates:
unde oritur, domus est terrae contermina nostrae.
si modo fert animus, gradere, et scitabere ab ipso.'
emicat extemplo laetus post talia matris
dicta suae Phaëthon et concipit aethera mente
Aethiopasque suos positosque sub ignibus Indos
sidereis transit patriosque adit impiger ortus.

LIBER SECUNDUS.

Regia solis erat sublimibus alta columnis,
clara micante auro flammasque imitante pyropo:
cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat,
argenti bifores radiabant lumine valvae.
materiam superabat opus: nam Mulciber illic
aequora caelarat medias cingentia terras
terrarumque orbem caelumque quod inminet orbi.
caeruleos habet unda deos, Tritona canorum
Proteaque ambiguum balaenarumque prementem
Aegaeona suis inmania terga lacertis
Doridaque et natas, quarum pars nare videtur,
pars in mole sedens virides siccare capillos,
pisce vehi quaedam; facies non omnibus una,
non diversa tamen; qualem decet esse sororum.

765 ambiguũ est M (*m. rec. alterum* u *mutavit in* i) 767 que *om.* λ 768 iũbar λ cor^{v}///scis M 778 EXPLICIT LIBER · I · INCIPIT SECVNDVS λ II, 3 tenebat λ 5 mulcifer λ 8 tritona ~~unde~~ canorum M 9 ballenarumque M ballaenarumque λ 11 dorcidaque λ videntur *cod. Bernensis*

terra viros urbesque gerit silvasque ferasque
fluminaque et nymphas et cetera numina ruris.
haec super inposita est caeli fulgentis imago
signaque sex foribus dextris totidemque sinistris.
quo simul adclivo Clymeneïa limite proles
venit et intravit dubitati tecta parentis,
protinus ad patrios sua fert vestigia vultus
consistitque procul: neque enim propiora ferebat
lumina. purpurea velatus veste sedebat
in solio Phoebus claris lucente smaragdis.
a dextra laevaque Dies et Mensis et Annus
Saeculaque et positae spatiis aequalibus Horae
Verque novum stabat cinctum florente corona,
stabat nuda Aestas et spicea serta gerebat,
stabat et Autumnus, calcatis sordidus uvis,
et glacialis Hiems, canos hirsuta capillos.
inde loco medius rerum novitate paventem
Sol oculis iuvenem, quibus aspicit omnia, vidit
'quae' que 'viae tibi causa? quid hac' ait 'arce petisti,
progenies, Phaëthon, haud infitianda parenti?'
ille refert 'o lux inmensi publica mundi,
Phoebe pater, si das usum mihi nominis huius
nec falsa Clymene culpam sub imagine celat,
pignora da, genitor, per quae tua vera propago
credar, et hunc animis errorem detrahe nostris.'
dixerat: at genitor circum caput omne micantes
deposuit radios propiusque accedere iussit;
amplexuque dato 'nec tu meus esse negari
dignus es, et Clymene veros' ait 'edidit ortus.
quoque minus dubites, quodvis pete munus, ut illud
me tribuente feras. promissis testis adesto
dis iuranda palus, oculis incognita nostris.'
vix bene desierat, currus rogat ille paternos
inque diem alipedum ius et moderamen equorum.
paenituit iurasse patrem. qui terque quaterque
concutiens inlustre caput 'temeraria' dixit
'vox mea facta tua est. utinam promissa liceret
non dare! confiteor, solum hoc tibi, nate, negarem.

---

19 simulac clivo M² *i. r.* λ limite] limina M 10 dubitati λ 25 at dextra M ad dextram levamque dies stabat et λ 28 ferebat λ 30 hiemps M hiemps λ 34 inficianda (ia *i. r.*) M inficienda λ 36 das huius mihi nominis usum *Heinsius* 37 clymeⁿte M 41 que *om.* λ

dissuadere licet. non est tua tuta voluntas.
magna petis, Phaëthon, et quae nec viribus istis
munera conveniant nec tam puerilibus annis.
sors tua mortalis, non est mortale quod optas.
plus etiam, quam quod superis contingere fas est,
nescius adfectas. placeat sibi quisque licebit,
non tamen ignifero quisquam consistere in axe
me valet excepto. vasti quoque rector Olympi,
qui fera terribili iaculatur fulmina dextra,
non agat hos currus: et quid Iove maius habemus?
ardua prima via est et qua vix mane recentes
enituntur equi; medio est altissima caelo;
unde mare et terras ipsi mihi saepe videre
fit timor et pavida trepidat formidine pectus;
ultima prona via est et eget moderamine certo;
tunc etiam quae me subiectis excipit undis,
ne ferar in praeceps, Tethys solet ipsa vereri.
adde quod adsidua rapitur vertigine caelum
sideraque alta trahit celerique volumine torquet.
nitor in adversum, nec me, qui cetera, vincit
impetus, et rapido contrarius evehor orbi.
finge datos currus: quid ages? poterisne rotatis
obvius ire polis, ne te citus auferat axis?
forsitan et lucos illic urbesque deorum
concipias animo delubraque ditia donis
esse? per insidias iter est formasque ferarum.
utque viam teneas nulloque errore traharis,
per tamen adversi gradieris cornua tauri
Haemoniosque arcus violentique ora leonis
saevaque circuitu curvantem bracchia longo
scorpion atque aliter curvantem bracchia cancrum.
nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
quos in pectore habent, quos ore et naribus efflant,
in promptu regere est: vix me patiuntur, ubi acres
incaluere animi, cervixque repugnat habenis.
at tu, funesti ne sim tibi muneris auctor,

---

55 conveniunt λ 57 fas sit M² *i. r.* possit λ 62 aget A agat *Heins.* quod M 64 enitantur *Seneca, Heins.* media A 66 fit *Heins.* sit M *Seneca* Ş fit λ trepidet A *Seneca* 67 moderamine M *i. r. a m. 3* 69 thetis A ipsa] ima *Seneca* 72 nec M ne// λ vincit M 74 finge] iunge *Seneca* quod M¹ quid M² 75 nec te λ 82 *circu////itu M* 84 *quadripedes* M

nate cave, dum resque sinit, tua corrige vota.
scilicet ut nostro genitum te sanguine credas,
pignora certa petis? do pignora certa timendo
et patrio pater esse metu probor. adspice vultus
ecce meos; utinamque oculos in pectora posses
inserere et patrias intus deprendere curas!
denique quicquid habet dives, circumspice, mundus,
eque tot ac tantis caeli terraeque marisque
posce bonis aliquid: nullam patiere repulsam.
deprecor hoc unum, quod vero nomine poena,
non honor est: poenam, Phaëthon, pro munere poscis.
quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis?
ne dubita, dabitur (Stygias iuravimus undas)
quodcumque optaris: sed tu sapientius opta.'
finierat monitus: dictis tamen ille repugnat
propositumque premit flagratque cupidine currus.
ergo qua licuit genitor cunctatus ad altos
deducit iuvenem, Vulcania munera, currus.
aureus axis erat, temo aureus, aurea summae
curvatura rotae, radiorum argenteus ordo;
per iuga chrysolithi positaeque ex ordine gemmae
clara repercusso reddebant lumina Phoebo.
dumque ea magnanimus Phaëthon miratur opusque
perspicit, ecce vigil nitido patefecit ab ortu
purpureas Aurora fores et plena rosarum
atria. diffugiunt stellae, quarum agmina cogit
Lucifer et caeli statione novissimus exit.
quem petere ut terras mundumque rubescere vidit
cornuaque extremae velut evanescere lunae,
iungere equos Titan velocibus imperat Horis.
iussa deae celeres peragunt, ignemque vomentes
ambrosiae suco saturos, praesepibus altis
quadrupedes ducunt adduntque sonantia frena.
tum pater ora sui sacro medicamine nati
contigit et rapidae fecit patientia flammae
inposuitque comae radios, praesagaque luctus
pectore sollicito repetens suspiria dixit:

---

89 dumque res sinit λ^1, *corr. m. 2* 93 pectore A 105 taliter ergo diu M^1 *i. r.* (*in marg. a m. 2* sive ergo qua licuit) 109 gemmae] musae *Diomedes* 112 nitido] rutilo λ 116 Tuem (T *i. r. ex* Q) patere (ater *i. r.*) M Tum pater λ *emendavit Merkel* terras celumque λ is' erubescere λ 117 cornuaque M 121 quadripedes M 124 comę M

'si potes his saltem monitis parere parentis,
parce, puer, stimulis et fortius utere loris:
sponte sua properant; labor est inhibere volantes.
nec tibi directos placeat via quinque per arcus:
sectus in obliquum est lato curvamine limes,
zonarumque trium contentus fine polumque
effugit australem iunctamque aquilonibus arcton.
hac sit iter; manifesta rotae vestigia cernes.
utque ferant aequos et caelum et terra calores,
nec preme, nec summum molire per aethera currum.
altius egressus caelestia tecta cremabis,
inferius terras: medio tutissimus ibis.
neu te dexterior tortum declinet ad anguem,
neve sinisterior pressam rota ducat ad aram:
inter utrumque tene. Fortunae cetera mando,
quae iuvet et melius, quam tu tibi, consulat opto.
dum loquor, Hesperio positas in litore metas
umida nox tetigit. non est mora libera nobis:
poscimur: effulget tenebris aurora fugatis.
corripe lora manu, vel, si mutabile pectus
est tibi, consiliis, non curribus utere nostris,
dum potes et solidis etiamnunc sedibus adstas
dumque male optatos nondum premis inscius axes.
quae tutus spectes, sine me dare lumina terris!'
occupat ille levem iuvenali corpore currum
statque super manibusque datas contingere habenas
gaudet et invito grates agit inde parenti.
interea volucres Pyrois et Eous et Aethon,
Solis equi, quartusque Phlegon hinnitibus auras
flammiferis inplent pedibusque repagula pulsant.
quae postquam Tethys, fatorum ignara nepotis,
reppulit, et facta est inmensi copia caeli,

---

126 parere ~~parere~~ M parentis A paternis *Heins.* 127 fortiter λ 128 *sic* A, volentes *Heins.; sed cf. v. 153* 129 artus M (*in marg.*: arcus) 132 effugit λ 135 sum·] sursum λ curru λ cursum *Merkel*² 136 egressu' M 141 iuvet λ et M 144 et fulget A *correxit Heins.* 147 *in marg. a m. b* M; pedibus λ² sedibus λ¹? 149 spectes sine M 150 iuvenili M iuvenili λ 151 leves M 153 pyrhos ehous λ pyroïs eous M et Eous *corr. Heins.* 154 quartue λ² (*a m. 1 videtur fuisse quartu'*) 156 thetis A 157 caeli M mundi λ

corripuere viam pedibusque per aëra motis
obstantes scindunt nebulas pennisque levati
praetereunt ortos isdem de partibus Euros.
sed leve pondus erat, nec quod cognoscere possent
Solis equi, solitaque iugum gravitate carebat;
utque labant curvae iusto sine pondere naves
perque mare instabiles nimia levitate feruntur,
sic onere adsueto vacuus dat in aëra saltus
succutiturque alte similisque est currus inani.
quod simulac sensere, ruunt tritumque relinquunt
quadriiugi spatium nec quo prius ordine currunt.
ipse pavet, nec qua commissas flectat habenas,
nec scit, qua sit iter; nec, si sciat, imperet illis.
tum primum radiis gelidi caluere Triones
et vetito frustra temptarunt aequore tingui,
quaeque polo posita est glaciali proxima serpens,
frigore pigra prius nec formidabilis ulli,
incaluit sumpsitque novas fervoribus iras.
te quoque turbatum memorant fugisse, Boote,
quamvis tardus eras et te tua plaustra tenebant.
ut vero summo despexit ab aethere terras
infelix Phaëthon penitus penitusque iacentes,
palluit et subito genua intremuere timore,
suntque oculis tenebrae per tantum lumen obortae.
et iam mallet equos numquam tetigisse paternos,
iam cognosse genus piget et valuisse rogando;
iam Meropis dici cupiens ita fertur, ut acta
praecipiti pinus borea, cui victa remisit
frena suus rector, quam dis votisque reliquit.
quid faciat? multum caeli post terga relictum,
ante oculos plus est: animo metitur utrumque

---

159 *sic* A, *nisi quod* levatis M 163 labant *corr. videtur ex* levant M sine iusto λ 164 nimia instabiles λ levitate feruntur M 165 assueto M insueto λ vacuos M vacuos λ aera M aera (ra *ex* re *ut videtur*) λ 166 inaniſ (ſ *add. m. 2*) M 168 quadriiuges λ 169 qua] quo λ 170 ne si sciat λ 172 tingi/// M tingi λ 174 prius] suo λ 176 bootes M boetes λ 178 dispexit *coni. Haupt* ab aere λ 179 patentes M 181 abortę λ obortę (ob *ex* ab) M 183 cognoſcſe M cognoſſce λ

et modo quos illi fatum contingere non est,
prospicit occasus, interdum respicit ortus:
quidque agat ignarus stupet, et nec frena remittit,
nec retinere valet, nec nomina novit equorum.
sparsa quoque in vario passim miracula caelo
vastarumque videt trepidus simulacra ferarum.
est locus, in geminos ubi bracchia concavat arcus
scorpius et cauda flexisque utrimque lacertis
porrigit in spatium signorum membra duorum.
hunc puer ut nigri madidum sudore veneni
vulnera curvata minitantem cuspide vidit,
mentis inops gelida formidine lora remisit.
quae postquam summo tetigere iacentia tergo,
exspatiantur equi nulloque inhibente per auras
ignotae regionis eunt, quaque impetus egit,
hac sine lege ruunt altoque sub aethere fixis
incursant stellis rapiuntque per avia currum.
et modo summa petunt, modo per declive viasque
praecipites spatio terrae propiore feruntur.
inferiusque suis fraternos currere Luna
admiratur equos, ambustaque nubila fumant;
corripitur flammis, ut quaeque altissima, tellus,
fissaque agit rimas et sucis aret ademptis.
pabula canescunt, cum frondibus uritur arbor,
materiamque suo praebet seges arida damno.
parva queror: magnae pereunt cum moenibus urbes,
cumque suis totas populis incendia gentes
in cinerem vertunt. silvae cum montibus ardent,
ardet Athos Taurusque Cilix et Tmolus et Oete
et tum sicca, prius creberrima fontibus, Ide
virgineusque Helicon et nondum Oeagrius Haemus;
ardet in inmensum geminatis ignibus Aetna
Parnasusque biceps et Eryx et Cynthus et Othrys
et tandem nivibus Rhodope caritura Mimasque
Dindymaque et Mycale natusque ad sacra Cithaeron.

---

191. 193. 194. 192 A 191 quodque λ 196 flexisq; utriumq; M flexis λ 201 summum — tergum *Heins.* 204 ł ac M ac λ 205 que łaf' *om.* M 206 declive M decliva λ 209 ammirat; equos M 215 totis M incendia gł M inc· terras λ 217 tmolus M molus λ 218 et tunc λ celeberrima *a m. recentiore ex* creberrima λ 220 inmensis λ 221 eris M otrix λ 222 rodope nivibus λ mimasq; (ma *ex* na) M *nimasq:* λ

nec prosunt Scythiae sua frigora: Caucasus ardet
Ossaque cum Pindo maiorque ambobus Olympus
aëriaeque Alpes et nubifer Appenninus.
tum vero Phaëthon cunctis e partibus orbem
aspicit accensum nec tantos sustinet aestus,
ferventesque auras velut e fornace profunda
ore trahit currusque suos candescere sentit;
et neque iam cineres eiectatamque favillam
ferre potest calidoque involvitur undique fumo,
quoque eat, aut ubi sit, picea caligine tectus
nescit, et arbitrio volucrum raptatur equorum.
sanguine tum credunt in corpora summa vocato
Aethiopum populos nigrum traxisse colorem.
tum facta est Libye raptis umoribus aestu
arida, tum nymphae passis fontesque lacusque
deflevere comis: quaerit Boeotia Dircen,
Argos Amymonen, Ephyre Pirenidas undas.
nec sortita loco distantes flumina ripas
tuta manent: mediis Tanais fumavit in undis
Peneusque senex Teuthranteusque Caicus
et celer Ismenos cum Phegiaco Erymantho
arsurusque iterum Xanthus flavusque Lycormas,
quique recurvatis ludit Maeandrus in undis,
Mygdoniusque Melas et Taenarius Eurotas.
arsit et Euphrates Babylonius, arsit Orontes
Thermodonque citus Gangesque et Phasis et Hister.
aestuat Alpheus, ripae Spercheïdes ardent,
quodque suo Tagus amne vehit, fluit ignibus, aurum,
et quae Maeonias celebrabant carmine ripas
flumineae volucres, medio caluere Caystro.
Nilus in extremum fugit perterritus orbem
occuluitque caput, quod adhuc latet: ostia septem

---

224 sytię frigora (*om.* sua) λ 225 olimphus λ 226 appeni-
ł rus' et
nus A 230 cursusq; M sensit ε 234 in arbitrio λ 235. 238.
tunc ε 239 defle///u///ere M 240 Argus a'/// mimone M armimonē λ
nephirę phirenides λ 247 *post* 242 *habet* ε 243 teuthranti ///usq: M
teutranseusq, λ therantheusq; ε 244 *sic e coni. Merkelii;* phocaico D
focaico λ 246 meandros ε meander λ 247 sidoneusque λ melax M
r'
tenareus ς tenarius (a *ex* e) M 249 thermodoonq; M termodoonq; λ
ł celebrar̄ ² i
termodononque ε 252 celebrabant λ celebrarunt ε 254 fugit M

pulverulenta vacant, septem sine flumine valles.
fors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccat
Hesperiosque amnes Rhenum Rhodanumque Padumque,
cuique fuit rerum promissa potentia, Thybrin.
dissilit omne solum, penetratque in Tartara rimis
lumen et infernum terret cum coniuge regem.
et mare contrahitur, siccaeque est campus harenae,
quod modo pontus erat: quosque altum texerat aequor,
exsistunt montes et sparsas Cycladas augent.
ima petunt pisces, nec se super aequora curvi
tollere consuetas audent delphines in auras;
corpora phocarum summo resupina profundo
exanimata natant. ipsum quoque Nerea fama est
Doridaque et natas tepidis latuisse sub antris.
ter Neptunus aquis cum torvo bracchia vultu
exserere ausus erat, ter non tulit aëris ignes.
alma tamen Tellus, ut erat circumdata ponto,
inter aquas pelagi contractosque undique fontes,
qui se condiderant in opacae viscera matris,
sustulit oppressos collo tenus arida vultus
opposuitque manum fronti magnoque tremore
omnia concutiens paulum subsedit et infra
quam solet esse fuit, siccaque ita voce locuta est:
'si placet hoc, meruique, quid o tua fulmina cessant,
summe deum? liceat periturae viribus ignis
igne perire tuo clademque auctore levare.
vix equidem fauces haec ipsa in verba resolvo'
(presserat ora vapor): 'tostos en adspice crines
inque oculis tantum, tantum super ora favillae.
hosne mihi fructus, hunc fertilitatis honorem

---

256 vocant M vacant (va *ex* vo *a m. 2*) λ 259 thybri/// (*erasum, ut videtur,* n) M tibri λ tybrim ε 260 desilit ε 261 ſpenetratq: M 262 siccę q̊, est λ 263 quosque] quodque M 264 cyclades λ 269 doricaq: M 273 que *om.* M, *paene eras.* λ 275 oppressos M (feros *a m. recentiore*) omniferos ς 276 man' λ 278 siccaque *em. Bentley,* sacraque A 279 o tua *ex* otia M 282 in *add. m. rec.* M 283 toſtos M ustos (ust *i. r. a. m. rec.*) λ ustos ε 284 oculis fumū tantū supᵖ M (fumū *i. r.*) oc· volitant (volitant *a m. rec. i. r.*) tantū est super λ oc · tantum volitant super ε; *corr. ex codd. Heins.* 285 amorem ε

officiique refers, quod adunci vulnera aratri
rastrorumque fero totoque exerceor anno,
quod pecori frondes alimentaque mitia, fruges
humano generi, vobis quoque tura ministro?
sed tamen exitium fac me meruisse: quid undae,
quid meruit frater? cur illi tradita sorte
aequora decrescunt et ab aethere longius absunt?
quodsi nec fratris nec te mea gratia tangit,
at caeli miserere tui. circumspice utrumque,
fumat uterque polus. quos si vitiaverit ignis,
atria vestra ruent. Atlas en ipse laborat
vixque suis umeris candentem sustinet axem.
si freta, si terrae pereunt, si regia caeli,
in chaos antiquum confundimur. eripe flammis
siquid adhuc superest et rerum consule summae.'
dixerat haec tellus: neque enim tolerare vaporem
ulterius potuit nec dicere plura: suumque
rettulit os in se propioraque manibus antra.
at pater omnipotens, superos testatus et ipsum,
qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato
interitura gravi, summam petit arduus arcem,
unde solet nubes latis inducere terris,
unde movet tonitrus vibrataque fulmina iactat.
sed neque quas posset terris inducere nubes
tunc habuit, nec quos caelo demitteret imbres.
intonat et dextra libratum fulmen ab aure
misit in aurigam pariterque animaque rotisque
expulit et saevos conpescuit ignibus ignes.
consternantur equi et saltu in contraria facto
colla iugo eripiunt abruptaque lora relinquunt.
illic frena iacent, illic temone revulsus
axis, in hac radii fractarum parte rotarum,
sparsaque sunt late laceri vestigia currus.
at Phaëthon, rutilos flamma populante capillos,

---

286 quid *ε* 289 *sic* A 294 utrimq: M utrimq, *λ* utrimque *ε* ł f' ł igni'f
295 quod M quod *λ* violaverit *ε* axis M 296 athlans M athlas *ς* f.²
301 vapores *ε* 302 poterat *ς* 304 a *τ λ* 305 dederit *ε* 307 a ł fulmina'
latis nubes *edd. ab Heinsio* 308 uibritaq: lumina M 310 dimitteret C dem· *ε* 313 saevis *codd.; corr. Bentley* 314 consternuntur — in c· verso *ε* 315 erip·] excutiunt *ε*

volvitur in praeceps longoque per aëra tractu
fertur, ut interdum de caelo stella sereno
etsi non cecidit, potuit cecidisse videri.
quem procul a patria diverso maximus orbe
excipit Eridanus fumantiaque abluit ora,
naides Hesperiae trifida fumantia flamma
corpora dant tumulo; signant quoque carmine saxum:
'hic situs est Phaëthon, currus auriga paterni:
quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.'
nam pater obductos, luctu miserabilis aegro,
condiderat vultus: et, si modo credimus, unum
isse diem sine sole ferunt: incendia lumen
praebebant aliquisque malo fuit usus in illo.
At Clymene postquam dixit quaecumque fuerunt
in tantis dicenda malis, lugubris et amens
et laniata sinus totum percensuit orbem;
exanimesque artus primo, mox ossa requirens
repperit, ossa tamen peregrina condita ripa,
incubuitque loco nomenque in marmore lectum
perfudit lacrimis et aperto pectore fovit.
nec minus Heliades lugent et, inania morti
munera, dant lacrimas, et caesae pectora palmis
non auditurum miseras Phaëthonta querellas
nocte dieque vocant adsternunturque sepulcro.
luna quater iunctis inplerat cornibus orbem:
illae more suo (nam morem fecerat usus)
plangorem dederant. e quis Phaëthusa, sororum
maxima, cum vellet terra procumbere, questa est
deriguisse pedes. ad quam conata venire
candida Lampetie subita radice retenta est.
tertia, cum crinem manibus laniare pararet,
avellit frondes; haec stipite crura teneri,
illa dolet fieri longos sua bracchia ramos.
dumque ea mirantur, conplectitur inguina cortex,
perque gradus uterum pectusque umerosque manusque
ambit, et exstabant tantum ora vocantia matrem.
quid faciat mater, nisi, quo trahat impetus illam,

---

325 naiades ς spumancia λ 326 signantque hoc *cod. Berolin.* ł tenuit terra ł ripa² saxū M 328 rexit *e* 329 nam] Tū λ 337 ripa//// M terra λ 340 lugent] fletus *e* 341 funera *e* caeĺis (ĺ *a m. 2; in marg. b:* ĩis) M 345 moremio (suo *ex* mio) M 347 terrae *e* terra e (e *a m. recentiore*) λ 348 diriguisse ς 349 iam petiæ M īa pecie λ yapetie *e* 356 trahit *e*

huc eat atque illuc et, dum licet, oscula iungat?
non satis est; truncis avellere corpora temptat
et teneros manibus ramos abrumpit; at inde
sanguineae manant, tamquam de vulnere, guttae.
'parce, precor mater', quaecumque est saucia, clamat,
'parce, precor: nostrum laceratur in arbore corpus.
iamque vale' — cortex in verba novissima venit.
inde fluunt lacrimae, stillataque sole rigescunt
de ramis electra novis, quae lucidus amnis
excipit et nuribus mittit gestanda Latinis.
Adfuit huic monstro proles Stheneleïa Cycnus,
qui tibi materno quamvis a sanguine iunctus,
mente tamen, Phaëthon, propior fuit. ille relicto
(nam Ligurum populos et magnas rexerat urbes)
imperio ripas virides amnemque querellis
Eridanum inplerat silvamque sororibus auctam,
cum vox est tenuata viro, canaeque capillos
dissimulant plumae, collumque a pectore longe
porrigitur, digitosque ligat iunctura rubentes,
penna latus velat, tenet os sine acumine rostrum.
fit nova Cycnus avis, nec se caeloque Iovique
credit, ut iniuste missi memor ignis ab illo:
stagna petit patulosque lacus, ignemque perosus
quae colat elegit contraria flumina flammis.
Squalidus interea genitor Phaëthontis et expers
ipse sui decoris, qualis cum deficit orbem
esse solet, lucemque odit seque ipse diemque
datque animum in luctus; et luctibus adicit iram
officiumque negat mundo. 'satis' inquit 'ab aevi
sors mea principiis fuit inrequieta, pigetque
actorum sine fine mihi, sine honore, laborum.
quilibet alter agat portantes lumina currus!
si nemo est omnesque dei non posse fatentur,
ipse agat; ut saltem, dum nostras temptat habenas,
orbatura patres aliquando fulmina ponat.

---

vulnere ²

358 tempta////t M 360 cortice λ pectore ε 362 *sic* A 366 ł gestanda ¹ spectanda M 367 cygnus M *(semper)* 368 uinctus ε 369 proprior λ 371 amnesque λ 373 cum] tum λ 376 *sic* A (cf. XIII, 53) vestit ł cre ¹ ł tradit ²
Heins. 378 tradit M credit λ 379 ignesque λ 382 defi////t M (*in marg. a m. b:* fuit) orbe ς 384 animam ε

tum sciet, ignipedum vires expertus equorum,
non meruisse necem, qui non bene rexerit illos.'
talia dicentem circumstant omnia Solem
numina, neve velit tenebras inducere rebus,
supplice voce rogant: missos quoque Iuppiter ignes
excusat precibusque minas regaliter addit.
colligit amentes et adhuc terrore paventes
Phoebus equos stimuloque dolens et verbere saevit:
saevit enim natumque obiectat et inputat illis.

At pater omnipotens ingentia moenia caeli
circuit, et ne quid labefactum viribus ignis
corruat, explorat. quae postquam firma suique
roboris esse videt, terras hominumque labores
perspicit. Arcadiae tamen est inpensior illi
cura suae: fontesque et nondum audentia labi
flumina restituit, dat terrae gramina, frondes
arboribus, laesasque iubet revirescere silvas.
dum redit itque frequens, in virgine Nonacrina
haesit, et accepti caluere sub ossibus ignes.
non erat huius opus lanam mollire trahendo
nec positu variare comas; cava fibula vestem,
vitta coërcuerat neglectos alba capillos,
et modo leve manu iaculum, modo sumpserat arcum,
miles erat Phoebes: nec Maenalon attigit ulla
gratior hac Triviae. sed nulla potentia longa est.
ulterius medio spatium sol altus habebat,
cum subit illa nemus, quod nulla ceciderat aetas.
exuit hic umero pharetram lentosque retendit
arcus, inque solo, quod texerat herba, iacebat
et pictam posita pharetram cervice premebat.
Iuppiter ut vidit fessam et custode vacantem,
'hoc certe furtum coniunx mea nesciet' inquit,
'aut si rescierit, sunt o sunt iurgia tanti.'
protinus induitur faciem cultumque Dianae
atque ait: 'o comitum, virgo, pars una mearum,

---

392 tum ς igniferum M 393 rexerat λ 399 stimuloſq: M
402 circu///it M 405 prospicit λ 408 reviviscere ς 412 po-
as cui² ///
situ M positu λ positas ε cf. medic. f. 19 412 cava *conieci;* ubi λ cui
(i. r.) M cui ε huic, at, ut, sed *reliqui codd.* 415 melanon λ
l ce
417 spacium medio ς 417 exciderat ε 419 humeros ε lentoſque M
re² cultum
421 pharetram solita λ 424 si scierit λ 425 uultumque M vultusque λ

in quibus es venata iugis?' de caespite virgo
se levat et 'salve numen, me iudice', dixit
'audiat ipse licet, maius Iove.' ridet et audit
et sibi praeferri se gaudet et oscula iungit
nec moderata satis nec sic a virgine danda.
qua venata foret silva, narrare parantem
impedit amplexu, nec se sine crimine prodit.
illa quidem contra, quantum modo femina possit,
(adspiceres utinam, Saturnia, mitior esses)
illa quidem pugnat: sed quem superare puella,
quisve Iovem poterat? — superum petit aethera victor
Iuppiter: huic odio nemus est et conscia silva.
unde pedem referens paene est oblita pharetram
tollere cum telis et quem suspenderat arcum.
ecce, suo comitata choro Dictynna per altum
Maenalon ingrediens et caede superba ferarum
adspicit hanc visamque vocat: clamata refugit
et timuit primo, ne Iuppiter esset in illa.
sed postquam pariter nymphas incedere vidit,
sensit abesse dolos numerumque accessit ad harum.
heu quam difficile est crimen non prodere vultu!
vix oculos attollit humo, nec, ut ante solebat,
iuncta deae lateri nec toto est agmine prima,
sed silet et laesi dat signa rubore pudoris;
et, nisi quod virgo est, poterat sentire Diana
mille notis culpam; nymphae sensisse feruntur.
orbe resurgebant lunaria cornua nono,
cum dea venatu, fraternis languida flammis,
nacta nemus gelidum, de quo cum murmure labens
ibat et attritas versabat rivus harenas.
ut loca laudavit, summas pede contigit undas:
his quoque laudatis 'procul est' ait 'arbiter omnis;
nuda superfusis tinguamus corpora lymphis.'
Parrhasis erubuit. cunctae velamina ponunt:
una moras quaerit. dubitanti vestis adempta est;
qua posita nudo patuit cum corpore crimen.

---

1 nec sic a virgine danda
431 nec enim moderata fuere *ε* 432 parentem M 433 se] iam M contra[2]
434 pugnat *λ* pugnat *ε* posset D 436 quem *coni. Bentley* quae D non *λ* 437 *post* superum *interpunxit J. C. Jahn* 439 ≡unde M inde *r*
441 thoro *λ* 444 extimuit *λ* 446 numerosque M 450 pŏdoris M 451 et] at *λ* 453 refulgebant *ε* 455 gelidum est *ε* 462 crīmen M (ī ex e)

attonitae manibusque uterum celare volenti
'i procul hinc' dixit 'nec sacros pollue fontes'
Cynthia; deque suo iussit secedere coetu.
Senserat hoc olim magni matrona Tonantis
distuleratque graves in idonea tempora poenas.
causa morae nulla est, et iam puer Arcas (id ipsum
indoluit Iuno) fuerat de pelice natus.
quo simul obvertit saevam cum lumine mentem,
'scilicet hoc etiam restabat, adultera' dixit,
'ut fecunda fores, fieretque iniuria partu
nota, Iovisque mei testatum dedecus esset.
haud inpune feres: adimam tibi nempe figuram,
qua tibi, quaque places nostro, inportuna, marito.'
dixit et aversam prensis a fronte capillis
stravit humi pronam. tendebat bracchia supplex:
bracchia coeperunt nigris horrescere villis,
curvarique manus et aduncos crescere in ungues
officioque pedum fungi, laudataque quondam
ora Iovi lato fieri deformia rictu.
neve preces animos et verba precantia flectant,
posse loqui eripitur; vox iracunda minaxque
plenaque terroris rauco de gutture fertur.
mens antiqua tamen facta quoque mansit in ursa,
adsiduoque suos gemitu testata dolores
qualescumque manus ad caelum et sidera tollit
ingratumque Iovem, nequeat cum dicere, sentit.
a quotiens, sola non ausa quiescere silva,
ante domum quondamque suis erravit in agris!
a quotiens per saxa canum latratibus acta est
venatrixque metu venantum territa fugit!
saepe feris latuit visis, oblita quid esset,
ursaque conspectos in montibus horruit ursos
pertimuitque lupos, quamvis pater esset in illis.
Ecce, Lycaoniae proles, ignara parentis,
Arcas adest, ter quinque fere natalibus actis:

---

463 que *om. s* 471 restaba/ſt M 474 nempe λ namque D
475 quaue *e* 476 *sic M* äversã[3] λ (*in marg.* ärectã) arreptam *s*
adversa *Naugerius* a] de λ 483 et vox λ 484 de rauco λ 485 tamen
Raph. Regius manet A 487 tendit λ] 489 a M[1] ah M[2] aſſa M
492 venatrixque (ven i. r.) M 494 conspertos λ 497 fere *s* feren

dumque feras sequitur, dum saltus eligit aptos
nexilibusque plagis silvas Erymanthidas ambit,
incidit in matrem; quae restitit Arcade viso
et cognoscenti similis fuit. ille refugit
inmotosque oculos in se sine fine tenentem
nescius extimuit propiusque accedere aventi
vulnifico fuerat fixurus pectora telo.
arcuit omnipotens pariterque ipsosque nefasque
sustulit, et celeri raptos per inania vento
inposuit caelo vicinaque sidera fecit.
Intumuit Iuno, postquam inter sidera pelex
fulsit, et ad canam descendit in aequora Tethyn
Oceanumque senem, quorum reverentia movit
saepe deos, causamque viae scitantibus infit:
'quaeritis, aetheriis quare regina deorum
sedibus huc adsim? pro me tenet altera caelum.
mentior, obscurum nisi nox cum fecerit orbem,
nuper honoratas summo, mea vulnera, caelo
videritis stellas illic, ubi circulus axem
ultimus extremum spatioque brevissimus ambit.
est vero, cur quis Iunonem laedere nolit
offensamque tremat, quae prosum sola nocendo?
o, ego quantum egi! quam vasta potentia nostra est!
esse hominem vetui: facta est dea. sic ego poenas
sontibus inpono, sic est mea magna potestas.
vindicet antiquam faciem vultusque ferinos
detrahat, Argolica quod in ante Phoronide fecit.
cur non et pulsa ducit Iunone meoque
collocat in thalamo socerumque Lycaona sumit?
at vos si laesae tangit contemptus alumnae,
gurgite caeruleo septem prohibete triones
sideraque in caelo, stupri mercede, recepta

(n *a m. recentiore*) M ferens λ *et pro lect. div.* ε actis] *in* M *ita erasum ut non satis constet quid fuerit;* annos λ *et pro div. lect.* D auctus *coni. Merkel* 499 erimanthidos D λ² 503 accedere fugit M λ² ε *pr. div. lect.* celeri¹ celeri² 505 arguit A, *corr. Raph. Regius* ipsasque M 506 pariter M pariter λ 509 in aequore M thetin A 513 hic D absim M 514 mentior A mentiar *Bonus Accursius* cum nox ε 518 curquis] quiſquiiiiiiiii M ł de · ł illa qsq, λ 519 tremit λ¹ 524 pertrahat ε phoronide (ide *i. r.*) M 525 ł et² expulsa λ expulsa ε ducat ε 526 collocet ε que *add. m. rec.* λ sumet M¹ sumat M² 529 caelum A *corr. Heins.*

pellite, ne puro tinguatur in aequore pelex.'
Di maris adnuerant: habili Saturnia curru
ingreditur liquidum pavonibus aethera pictis,
tam nuper pictis caeso pavonibus Argo,
quam tu nuper eras, cum candidus ante fuisses,
corve loquax, subito nigrantes versus in alas.
nam fuit haec quondam niveis argentea pennis
ales, ut aequaret totas sine labe columbas,
nec servaturis vigili Capitolia voce
cederet anseribus nec amanti flumina cycno.
lingua fuit damno; lingua faciente loquaci
qui color albus erat, nunc est contrarius albo.
pulchrior in tota, quam Larisaea Coronis,
non fuit Haemonia: placuit tibi, Delphice, certe,
dum vel casta fuit, vel inobservata. sed ales
sensit adulterium Phoebeïus, utque latentem
detegeret culpam, non exorabilis index
ad dominum tendebat iter. quem garrula motis
consequitur pennis, scitetur ut omnia, cornix
auditaque viae causa 'non utile carpis'
inquit 'iter: ne sperne meae praesagia linguae.
quid fuerim quid simque, vide meritumque require:
invenies nocuisse fidem. nam tempore quodam
Pallas Erichthonium, prolem sine matre creatam,
clauserat Actaeo texta de vimine cista
virginibusque tribus gemino de Cecrope natis
et legem dederat, sua ne secreta viderent.
abdita fronde levi densa speculabar ab ulmo,
quid facerent. commissa duae sine fraude tuentur,
Pandrosos atque Herse; timidas vocat una sorores
Aglaurus nodosque manu diducit; et intus
infantemque vident adporrectumque draconem.
acta deae refero. pro quo mihi gratia talis
redditur, ut dicar tutela pulsa Minervae
et ponar post noctis avem. mea poena volucres

---

bu' ł aera'
532 pavonis aethera M aera ς 534 tů² M 544 uel dum ς
550 ne] nec ς 551 simue ε 553 creatum M (a) 554 cista de v. texta ε; *post 555 in marg:* servandum dederat sic inconfessa quid esset M¹ λ³ ł duę
558 deę ε 559 pandrasus M (o) pandrasos ε prandasos λ 560 de- ł penna
ducit C *564 pęna* M

admonuisse potest, ne voce pericula quaerant.
at, puto, non ultro nec quicquam tale rogantem
me petiit? ipsa licet hoc a Pallade quaeras:
quamvis irata est, non hoc irata negabit.
nam me Phocaica clarus tellure Coroneus
(nota loquor) genuit fueramque ego regia virgo
divitibusque procis (ne me contemne) petebar.
forma mihi nocuit. nam cum per litora lentis
passibus, ut soleo, summa spatiarer harena,
vidit et incaluit pelagi deus; utque precando
tempora cum blandis absumpsit inania verbis,
vim parat et sequitur. fugio densumque relinquo
litus et in molli nequiquam lassor harena.
inde deos hominesque voco; nec contigit ullum
vox mea mortalem: mota est pro virgine virgo
auxiliumque tulit. tendebam bracchia caelo:
bracchia coeperunt levibus nigrescere pennis.
reicere ex umeris vestem molibar: at illa
pluma erat inque cutem radices egerat imas.
plangere nuda meis conabar pectora palmis:
sed neque iam palmas, nec pectora nuda gerebam.
currebam: nec, ut ante, pedes retinebat harena,
sed summa tollebar humo. mox acta per auras
evehor et data sum comes inculpata Minervae.
quid tamen hoc prodest, si diro facta volucris
crimine Nyctimene nostro successit honori?
an quae per totam res est notissima Lesbon,
non audita tibi est, patrium temerasse cubile
Nyctimenen? avis illa quidem, sed conscia culpae
conspectum lucemque fugit tenebrisque pudorem
celat et a cunctis expellitur aethere toto.'
talia dicenti 'tibi' ait 'revocamina' corvus
'sint precor ista malo: nos vanum spernimus omen.'
nec coeptum dimittit iter, dominoque iacentem
cum iuvene Haemonio vidisse Coronida narrat.

---

566 ultra (a *ex* o) M 567 petit · ipsa licet ~~non~~ hoc M petiit · licet hoc ex ipsa P. *ε* petit · ipsa licet ////// hoc ab P. *λ* 568 ~~non~~//// M 570 fueram quoque *ε* 575 assumpsit *λ* 583 egerat *Heins.* fixerat A *(sed* f *et* x *in* M *i. r., ut* egerat *fuisse videatur scriptum)* 584 tangere M 587 acta] alta *λ* 590 honori (iori *i. r.*) M 591 totum *ε* Lesbon M 594 conspectūq; M 599 coronea M

laurea delapsa est audito crimine amantis,
et pariter vultusque deo plectrumque colorque
excidit. utque animus tumida fervebat ab ira,
arma adsueta rapit flexumque a cornibus arcum
tendit et illa suo totiens cum pectore iuncta
indevitato traiecit pectora telo.
icta dedit gemitum, tractoque a corpore ferro
candida puniceo perfudit membra cruore
et dixit: 'potui poenas tibi, Phoebe, dedisse,
sed peperisse prius: duo nunc moriemur in una.'
hactenus, et pariter vitam cum sanguine fudit.
corpus inane animae frigus letale secutum est.
Paenitet heu sero poenae crudelis amantem,
seque, quod audierit, quod sic exarserit, odit;
odit avem, per quam crimen causamque dolendi
scire coactus erat, nec non arcumque manumque
odit, cumque manu temeraria tela sagittas;
conlapsamque fovet seraque ope vincere fata
nititur et medicas exercet inaniter artes.
quae postquam frustra temptata, rogumque parari
vidit et arsuros supremis ignibus artus,
tum vero gemitus (neque enim caelestia tingui
ora licet lacrimis) alto de corde petitos
edidit haud aliter, quam cum spectante iuvenca
lactentis vituli dextra libratus ab aure
tempora dicussit claro cava malleus ictu.
ut tamen ingratos in pectora fudit odores
et dedit amplexus iniustaque iusta peregit,
non tulit in cineres labi sua Phoebus eosdem
semina, sed natum flammis uteroque parentis
eripuit geminique tulit Chironis in antrum;
sperantemque sibi non falsae praemia linguae
inter aves albas vetuit consistere corvum.
Semifer interea divinae stirpis alumno
laetus erat mixtoque oneri gaudebat honore.
ecce venit rutilis umeros protecta capillis
filia Centauri, quam quondam nympha Chariclo

---

600 *sic* A amanti *Heins.* 602 utq: M 603 capit A rapit *Heins.* 606 *sic* A a vulnere *editt.* 607 perfundit — liquore *s*. 614 crimen M 618 artes] herbas *e* 620 *sic* A sensit *schol. ad Statii Theb. VI 384* retinet[3] supremit *λ* 621 tunc *λ* 624 lactantis *s* 627 iusta M *iusta* σ^2 630 *ad s* 636 charicto M caricto *λ* cayci *s* corr. *Politianus*

fluminis in rapidi ripis enixa vocavit
Ocyroën. non haec artes contenta paternas
edidicisse fuit: fatorum arcana canebat.
ergo ubi vaticinos concepit mente furores
incaluitque deo, quem clausum pectore habebat,
adspicit infantem 'toti' que 'salutifer orbi
cresce puer' dixit: 'tibi se mortalia saepe
corpora debebunt; animas tibi reddere ademptas
fas erit; idque semel dis indignantibus ausus
posse dare hoc iterum flamma prohibebere avita
eque deo corpus fies exsangue, deusque,
qui modo corpus eras, et bis tua fata novabis.
tu quoque, care pater, nunc immortalis et aevis
omnibus ut maneas nascendi lege creatus,
posse mori cupies, tum cum cruciabere dirae
sanguine serpentis per saucia membra recepto;
teque ex aeterno patientem numina mortis
efficient triplicesque deae tua fila resolvent.'
restabat fatis aliquid. suspirat ab imis
pectoribus, lacrimaeque genis labuntur obortae,
atque ita 'praevertunt' inquit 'me fata, vetorque
plura loqui, vocisque meae praecluditur usus.
non fuerant artes tanti, quae numinis iram
contraxere mihi; mallem nescisse futura.
iam mihi subduci facies humana videtur,
iam cibus herba placet, iam latis currere campis
impetus est: in equam cognataque corpora vertor.
tota tamen quare? pater est mihi nempe biformis.'
talia dicenti pars est extrema querellae
intellecta parum, confusaque verba fuerunt.
mox nec verba quidem nec equae sonus ille videtur,

---

638 ocyrhoe M ochiroe λ ocyroe ε conten////ra (*fuit* mp) M 640 vaticanos ε 641 in pectore ε 642 totoque A (totique M¹) orbe ε 643 crescere M 645 indignātibus ausus M 646 flamma *i. r.* M prohibeberis D 647 fies corpus ε 649 nunc iam mortalis M non iam mort. ε 651 tunc ε 652 serpentis *ex* repentis M 653 aeterno (o *i. r.*) M 656 abortae A 657 pervertunt λ me inquit ε mea fata A *corr. x codd. Heins.* 658 prevertitur M pervertitur λ 659 tanti q̃ M 660 futura//// M 663 pectora ε verfor M 664 nempe] namque λ 667 vox — neq · iā · *sonus* ε

sed simulantis equam, parvoque in tempore certos
edidit hinnitus et bracchia movit in herbas.
tum digiti coëunt et quinos alligat ungues
perpetuo cornu levis ungula, crescit et oris
et colli spatium, longae pars maxima pallae
cauda fit, utque vagi crines per colla iacebant,
in dextras abiere iubas: pariterque novata est
et vox et facies; nomen quoque monstra dedere.
Flebat opemque tuam frustra Philyreïus heros,
Delphice, poscebat. nam nec rescindere magni
iussa Iovis poteras, nec, si rescindere posses,
tunc aderas: Elin Messeniaque arva colebas.
illud erat tempus, quo te pastoria pellis
texit, onusque fuit baculum silvestre sinistrae,
alterius dispar septenis fistula cannis.
dumque amor est curae, dum te tua fistula mulcet,
incustoditae Pylios memorantur in agros
processisse boves. videt has Atlantide Maia
natus et arte sua silvis occultat abactas.
senserat hoc furtum nemo nisi notus in illo
rure senex; Battum vicinia tota vocabant.
divitis hic saltus herbosaque pascua Nelei
nobiliumque greges custos servabat equarum.
hunc timuit blandaque manu seduxit et illi
'quisquis es, hospes', ait 'si forte armenta requiret
haec aliquis, vidisse nega; neu gratia facto
nulla rependatur, nitidam cape praemia vaccam':
et dedit. accepta voces has reddidit hospes:
'tutus eas: lapis iste prius tua furta loquetur'
et lapidem ostendit. simulat Iove natus abire,
mox redit et versa pariter cum voce figura
'rustice, vidisti siquas hoc limite' dixit
'ire boves, fer opem furtoque silentia deme:
iuncta suo pariter dabitur tibi femina tauro.'
at senior, postquam est merces geminata, 'sub illis

---

668 equae A *corr. ed. Ald. 1502* 669 herbis M 670 alliga//t (n *eras.*) M 674 dextras] densas *coni. Riese* 672 phillirius ς 675 dedeř· λ dedere *ex* debere M 679 aberas M (b *i. r. a m. 2*) 679 elim C elyn ε 681 baculuſ//// (ſ *ex* m) M baculus ς silvestris olivę ς *margo* M *a m. 2* 682 eſeptem (eſ *a m. 2*, e *i. r.*) M 684 pelios λ 686 arte M 688 *sic Heins.* vicinaq : tota M (tota *i. r. a m. 2*) *vicina hunc rura* λ vicinia rura ε 701 pariter A pretium *Heins.*

montibus' inquit 'erunt': et erant sub montibus illis.
risit Atlantiades et 'me mihi, perfide, prodis?
me mihi prodis?' ait; periuraque pectora vertit
in durum silicem, qui nunc quoque dicitur index,
inque nihil merito vetus est infamia saxo.
Hinc se sustulerat paribus Caducifer alis,
Munychiosque volans agros gratamque Minervae
despectabat humum cultique arbusta Lycei.
illa forte die castae de more puellae
vertice supposito festas in Palladis arces
pura coronatis portabant sacra canistris.
inde revertentes deus adspicit ales iterque
non agit in rectum, sed in orbem curvat eundem.
ut volucris visis rapidissima miluus extis,
dum timet et densi circumstant sacra ministri,
flectitur in gyrum nec longius audet abire
spemque suam motis avidus circumvolat alis,
sic super Actaeas agilis Cyllenius arces
inclinat cursus et easdem circinat auras.
quanto splendidior quam cetera sidera fulget
Lucifer, et quanto te, Lucifer, aurea Phoebe,
tanto virginibus praestantior omnibus Herse
ibat eratque decus pompae comitumque suarum.
obstipuit forma Iove natus, et aethere pendens
non secus exarsit, quam cum Balearica plumbum
funda iacit: volat illud et incandescit eundo,
et quos non habuit, sub nubibus invenit ignes.
vertit iter caeloque petit terrena relicto,
nec se dissimulat: tanta est fiducia formae.
quae quamquam iusta est, cura tamen adiuvat illam,
permulcetque comas chlamydemque, ut pendeat apte,
collocat, ut limbus totumque adpareat aurum,
ut teres in dextra, qua somnos ducit et arcet,
virga sit, ut tersis niteant talaria plantis.
pars secreta domus ebore et testudine cultos
tres habuit thalamos: quorum tu, Pandrose, dextrum,

---

703 erunt] erant ς 704 ℭRisit M mu (*ex* o) nichiosque M (*in marg.* a monacho giganta) monichiosque ς 710 respiciebat ε 715 g' lo
ait M eundem ε 716 milvius extis ε in extis C 720 agilis] avidus cilleneus M 723 quanto quam A *corr. ex codd. Heins.* 726 obstupuit ς 728 incande/scit M 730 terr.] diversa ς 735 utq; λ dexua ε 736 et tersis ς 738 pandrose (e *i. r.*) M pandrase ε prandase λ

Aglaurus laevum, medium possederat Herse.
quae tenuit laevum, venientem prima notavit
Mercurium nomenque dei scitarier ausa est
et causam adventus. cui sic respondit Atlantis
Pleïonesque nepos: 'ego sum, qui iussa per auras
verba patris porto: pater est mihi Iuppiter ipse.
nec fingam causas; tu tantum fida sorori
esse velis prolisque meae matertera dici.
Herse causa viae est. faveas oramus amanti.'
adspicit hunc oculis isdem, quibus abdita nuper
viderat Aglaurus flavae secreta Minervae,
proque ministerio magni sibi ponderis aurum
postulat: interea tectis excedere cogit.
vertit ad hanc torvi dea bellica luminis orbem
et tanto penitus traxit suspiria motu,
ut pariter pectus positamque in pectore forti
aegida concuteret. subit, hanc arcana profana
detexisse manu, tum cum sine matre creatam
Lemnicolae stirpem contra data foedera vidit,
et gratamque deo fore iam gratamque sorori,
et ditem sumpto, quod avara poposcerat, auro.
protinus Invidiae nigro squalentia tabo
tecta petit. domus est imis in vallibus huius
abdita, sole carens, non ulli pervia vento,
tristis et ignavi plenissima frigoris, et quae
igne vacet semper, caligine semper abundet.
huc ubi pervenit belli metuenda virago,
constitit ante domum (neque enim succedere tectis
fas habet) et postes extrema cuspide pulsat.
concussae patuere fores. videt intus edentem
vipereas carnes, vitiorum alimenta suorum,
Invidiam, visaque oculos avertit. at illa
surgit humo pigre semesarumque relinquit
corpora serpentum passuque incedit inerti;
utque deam vidit formaque armisque decoram,
ingemuit vultumque ima ad suspiria duxit.

---

739 Aglauros λ *(semper)* 742 alantis M th² 747 herse est c. λ viæ^ē D am.] oranti λ 751 cogit M eū 752 orbes λ 756 creatà (a *ex* u) 757 lemnicolę//// M lemnycā λ a 758 ingratamque ς iam ingratamque λ 759 *sic* A 761 huius in vallibus imis ε 765 belli *Heins.*, bello A 769 ca//nes M r 770 convertit M 771 pigra M *reliquit* λ 774 *ima i. r.* M vultumque deae ε

pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
nusquam recta acies, livent rubigine dentes,
pectora felle virent, lingua est suffusa veneno.
risus abest, nisi quem visi movere dolores.
nec fruitur somno, vigilacibus excita curis,
sed videt ingratos intabescitque videndo
successus hominum, carpitque et carpitur una,
suppliciumque suum est. quamvis tamen oderat, illam
talibus adfata est breviter Tritonia dictis:
'infice tabe tua natarum Cecropis unam.
sic opus est. Aglaurus ea est.' haud plura locuta
fugit et inpressa tellurem reppulit hasta.
illa deam obliquo fugientem lumine cernens
murmura parva dedit, successurumque Minervae
indoluit. baculumque capit, quod spinea totum
vincula cingebant, adopertaque nubibus atris,
quacumque ingreditur, florentia proterit arva
exuritque herbas et summa cacumina carpit
adflatuque suo populos urbesque domosque
polluit. et tandem Tritonida conspicit arcem,
ingeniis opibusque et festa pace virentem,
vixque tenet lacrimas, quia nil lacrimabile cernit.
sed postquam thalamos intravit Cecrope natae,
iussa facit pectusque manu ferrugine tincta
tangit et hamatis praecordia sentibus inplet,
inspiratque nocens virus piceumque per ossa
dissipat et medio spargit pulmone venenum.
neve mali causae spatium per latius errent,
germanam ante oculos fortunatumque sororis
coniugium pulchraque deum sub imagine ponit
cunctaque magna facit. quibus inritata dolore
Cecropis occulto mordetur et anxia nocte,
anxia luce gemit, lentaque miserrima tabe
liquitur, ut glacies incerto saucia sole.
felicisque bonis non lenius uritur Herses,

---

779 non λ vigilantibus λ excit//// c̀ rurſ M 782 que *om.* λ oderit ε 783 brevibus ε 785 Aglauros A haud (d *ex* t) M haut ε 788 successurūq, utique M¹ successib; atq; ~~utiq~~ M² *in marg.* successum utrique M² successibusque atque ε successu namque λ 789 quod M¹ què M² ς 791 quocunque ε 792 cacumina] papavera C 793 pop.] pecudes λ 799 hamatis M¹ λ² 800 pȩceumq: (i *ex* e) perosa s̀ M 802 mali spatium causa≡ — erret M 806 *in marg. a m. 2* λ 808 inserto *coni. Merkel* 809 lenius i. r. M

quam cum spinosis ignis supponitur herbis,
quae neque dant flammas lenique tepore cremantur.
saepe mori voluit, ne quicquam tale videret,
saepe velut crimen rigido narrare parenti;
denique in adverso venientem limine sedit
exclusura deum. cui blandimenta precesque
verbaque iactanti mitissima ‘desine’ dixit:
‘hinc ego me non sum nisi te motura repulso.’
‘stemus’ ait ‘pacto’ velox Cyllenius ‘isto’:
caelatasque fores virga patefecit. at illi
surgere conanti partes, quascumque sedendo
flectimus, ignava nequeunt gravitate moveri.
illa quidem pugnat recto se attollere trunco,
sed genuum iunctura riget, frigusque per inguen
labitur, et pallent amisso sanguine venae.
utque malum late solet inmedicabile cancer
serpere et inlaesas vitiatis addere partes,
sic letalis hiems paulatim in pectora venit
vitalesque vias et respiramina clausit.
nec conata loqui est, nec, si conata fuisset,
vocis habebat iter: saxum iam colla tenebat,
oraque duruerant, signumque exsangue sedebat.
nec lapis albus erat: sua mens infecerat illam.
Has ubi verborum poenas mentisque profanae
cepit Atlantiades, dictas a Pallade terras
linquit et ingreditur iactatis aethera pennis.
sevocat hunc genitor. nec causam fassus amoris
‘fide minister’ ait ‘iussorum, nate, meorum,
pelle moram solitoque celer delabere cursu,
quaeque tuam matrem tellus a parte sinistra
suspicit, indigenae Sidonida nomine dicunt,
hanc pete, quodque procul montano gramine pasci

---

811 “tẽpe, *in marg.* “tepore *a m. 2* λ 813 velı//t M 814 li mine λ lı///mine ε 817 mo////tura M 819 cael.] ε λ² caelestique C 820 quaſcumque M 821 flectitur ς flectitur ////ı M (itur *i. r. a rec. m.; videtur fuisse* flectimus) 823 friguſ////q: pungues M perungues ς per inguen *coni. Erkema* per artus *codd. nonnulli* 824 callent *Haupt* ı pgere² 825 cancer *ex* carcer M¹ 826 serpere λ ill///esas M 827 in corpora λ 830 iam ꝛu (ꝛu *paene eras.*) M 832 albus *addidit* M² sꝙua λ illam suspicit *M 835 aera ε* 836 sed vocat M 840 suscipit ε 841 gra///mine M

armentum regale vides, ad litora verte.'
dixit, et expulsi iamdudum monte iuvenci
litora iussa petunt, ubi magni filia regis
ludere virginibus Tyriis comitata solebat.
non bene conveniunt nec in una sede morantur
maiestas et amor. sceptri gravitate relicta
ille pater rectorque deum, cui dextra trisulcis
ignibus armata est, qui nutu concutit orbem,
induitur faciem tauri mixtusque iuvencis
mugit et in teneris formosus obambulat herbis.
quippe color nivis est, quam nec vestigia duri
calcavere pedis nec solvit aquaticus auster.
colla toris extant, armis palearia pendent,
cornua parva quidem, sed quae contendere possis
facta manu, puraque magis perlucida gemma.
nullae in fronte minae, nec formidabile lumen,
pacem vultus habet. miratur Agenore nata,
quod tam formosus, quod proelia nulla minetur.
sed quamvis mitem metuit contingere primo:
mox adit et flores ad candida porrigit ora.
gaudet amans et, dum veniat sperata voluptas,
oscula dat manibus; vix iam, vix cetera differt.
et nunc alludit viridique exultat in herba,
nunc latus in fulvis niveum deponit harenis;
paulatimque metu dempto modo pectora praebet
virginea plaudenda manu, modo cornua sertis
inpedienda novis. ausa est quoque regia virgo,
nescia quem premeret, tergo considere tauri,
cum deus a terra siccoque a litore sensim
falsa pedum primis vestigia ponit in undis:
inde abit ulterius mediique per aequora ponti
fert praedam. pavet haec litusque ablata relictum
respicit, et dextra cornum tenet, altera dorso
inposita est; tremulae sinuantur flamine vestes.

---

l tri l concutit
848 bisculcis ε 849 condidit ε 851 ambulat λ 858 miretur M¹ 863 vix á ς (ah λ) 865 nitidum λ 866 nunc pectora λ 867 plaudenda R palpanda ς 868 nofinf M 871 primo A primis *multi codd.; quis receperit, non constat* 874 cornu A cornum *Priscianus.* — Liber tertius M liber tertius incipit ε explicit liber · II. incipit tercius λ

LIBER TERTIUS.

Iamque deus posita fallacis imagine tauri
se confessus erat Dictaeaque rura tenebat,
cum pater ignarus Cadmo perquirere raptam
imperat et poenam, si non invenerit, addit
exilium, facto pius et sceleratus eodem.
orbe pererrato (quis enim deprendere possit
furta Iovis?) profugus patriamque iramque parentis
vitat Agenorides Phoebique oracula supplex
consulit et, quae sit tellus habitanda, requirit.
'bos tibi' Phoebus ait 'solis occurret in arvis,
nullum passa iugum curvique inmunis aratri.
hac duce carpe vias et qua requieverit herba
moenia fac condas Boeotiaque illa vocato.'
vix bene Castalio Cadmus descenderat antro,
incustoditam lente videt ire iuvencam
nullum servitii signum cervice gerentem.
subsequitur pressoque legit vestigia gressu
auctoremque viae Phoebum taciturnus adorat.
iam vada Cephisi Panopesque evaserat arva:
bos stetit et tollens speciosam cornibus altis
ad caelum frontem mugitibus inpulit auras
atque ita respiciens comites sua terga sequentes
procubuit teneraque latus submisit in herba.
Cadmus agit grates peregrinaeque oscula terrae
figit et ignotos montes agrosque salutat.
sacra Iovi facturus erat. iubet ire ministros
et petere e vivis libandas fontibus undas.
silva vetus stabat, nulla violata securi,
et specus in medio, virgis ac vimine densus,
efficiens humilem lapidum conpagibus arcum,
uberibus fecundus aquis, ubi conditus antro
Martius anguis erat, cristis praesignis et auro;
igne micant oculi, corpus tumet omne veneno,
tresque vibrant linguae, triplici stant ordine dentes.

---

3 sed pater λ raptam perquirere Cadmo ς 6 posset ς 15 longe *ex* lente M 17 lègit M 19 cephesi A 26 fâturus λ 29 media l auimine 1 *Priscianus* a culmine M a culmine B acumine λ 31 condi//tus M *33 vibrant margo ed. Gryph. 1534* micant A sibi B

quem postquam Tyria lucum de gente profecti
infausto tetigere gradu, demissaque in undas
urna dedit sonitum, longo caput extulit antro
caeruleus serpens horrendaque sibila misit.
effluxere urnae manibus, sanguisque relinquit
corpus, et attonitos subitus tremor occupat artus.
ille volubilibus squamosos nexibus orbes
torquet et inmensos saltu sinuatur in arcus,
ac media plus parte leves erectus in auras
despicit omne nemus, tantoque est corpore, quanto
si totum spectes, geminas qui separat arctos.
nec mora, Phoenicas, sive illi tela parabant,
sive fugam, sive ipse timor prohibebat utrumque,
occupat: hos morsu, longis conplexibus illos,
hos necat adflati funesta tabe veneni.
fecerat exiguas iam sol altissimus umbras:
quae mora sit sociis, miratur Agenore natus
vestigatque viros. tegumen direpta leonis
pellis erat, telum splendenti lancea ferro
et iaculum, teloque animus praestantior omni.
ut nemus intravit letataque corpora vidit
victoremque supra spatiosi corporis hostem
tristia sanguinea lambentem vulnera lingua,
'aut ultor vestrae, fidissima pectora, mortis,
aut comes' inquit 'ero.' dixit dextraque molarem
sustulit et magnum magno conamine misit.
illius impulsu cum turribus ardua celsis
moenia mota forent: serpens sine vulnere mansit
loricaeque modo squamis defensus et atrae
duritia pellis validos cute reppulit ictus.
at non duritia iaculum quoque vicit eadem:
quod medio lentae spinae curvamine fixum
constitit, et totum descendit in ilia ferrum.
ille dolore ferox caput in sua terga retorsit

---

36 infaustu M 37 *sic* A 39 urnae *Heins.* undae A reli///quit M reliquit ς 41 squamosus M 42 arc' M in orbes ε sinuatus λ 44 quanto M 46 phenices λ 47 ipse *om.* λ 48 *sic* R amplexibus ς 49 afflatu R ε hos funesta ε 50 ulnbras *ex* umbras M 52 tegumen D tegmen λ derepta *cod. Bernensis* leonif M leoni ς 57 tristi///a M 58 pectora *coni. Heins.*, 'ne delicatas aures merito offendat inconcinna iteratio eiusdem vocis'; *probavit Bentley* corpora *codices* 65 quoque *ex* queque M

vulneraque adspexit fixumque hastile momordit,
idque, ubi vi multa partem labefecit in omnem,
vix tergo eripuit; ferrum tamen ossibus haesit.
tum vero postquam solitas accessit ad iras
causa recens, plenis tumuerunt guttura venis,
spumaque pestiferos circumfluit albida rictus,
terraque rasa sonat squamis, quique halitus exit
ore niger Stygio, vitiatas inficit auras.
ipse modo inmensum spiris facientibus orbem
cingitur, interdum longa trabe rectior adstat,
impete nunc vasto ceu concitus imbribus amnis
fertur et obstantes proturbat pectore silvas.
cedit Agenorides paulum spolioque leonis
sustinet incursus instantiaque ora retardat
cuspide praetenta. furit ille et inania duro
vulnera dat ferro figitque in acumine dentes.
iamque venenifero sanguis manare palato
coeperat et virides adspergine tinxerat herbas:
sed leve vulnus erat, quia se retrahebat ab ictu
laesaque colla dabat retro plagamque sedere
cedendo arcebat nec longius ire sinebat,
donec Agenorides coniectum in guttura ferrum
usque sequens pressit, dum retro quercus eunti
obstitit, et fixa est pariter cum robore cervix.
pondere serpentis curvata est arbor et imae
parte flagellari gemuit sua robora caudae.
dum spatium victor victi considerat hostis,
vox subito audita est; neque erat cognoscere promptum,
unde, sed audita est: 'quid, Agenore nate, peremptum
serpentem spectas? et tu spectabere serpens.'
ille diu pavidus pariter cum mente colorem
perdiderat, gelidoque comae terrore rigebant.
ecce viri fautrix, superas delapsa per auras,
Pallas adest motaeque iubet supponere terrae
vipereos dentes, populi incrementa futuri.
paret et, ut presso sulcum patefecit aratro,
spargit humi iussos, mortalia semina, dentes.

---

71 hęret λ 75 quoque, *inde* qque M quoque (*a m. rec. corr.* *in* qque) λ 76 auras M herbas ς 78 exstat ς 80 proturbat p. silvas *i. r.* M perturbat λ 81 *om.* M 83 cuspite M et *om.* λ 90 guttura *Bentley* gutture *codd.* 99 cum voce ς 102 mot.] ma*trique* λ *104 et impresso* ς 105 sparget M

inde (fide maius) glaebae coepere moveri,
primaque de sulcis acies apparuit hastae,
tegmina mox capitum picto nutantia cono,
mox umeri pectusque onerataque bracchia telis
exsistunt, crescitque seges clipeata virorum.
sic ubi tolluntur festis aulaea theatris,
surgere signa solent primumque ostendere vultus,
cetera paulatim, placidoque educta tenore
tota patent imoque pedes in margine ponunt.
territus hoste novo Cadmus capere arma parabat:
'ne cape', de populo, quem terra creaverat, unus
exclamat 'nec te civilibus insere bellis.'
atque ita terrigenis rigido de fratribus unum
comminus ense ferit; iaculo cadit eminus ipse:
hic quoque qui leto dederat, non longius illo
vivit et exspirat modo quas acceperat, auras:
exemploque pari furit omnis turba, suoque
Marte cadunt subiti per mutua vulnera fratres.
iamque brevis vitae spatium sortita iuventus
sanguineam tepido plangebat pectore matrem,
quinque superstitibus, quorum fuit unus Echion.
is sua iecit humo monitu Tritonidis arma
fraternaeque fidem pacis petiitque deditque.
hos operis comites habuit Sidonius hospes,
cum posuit iussam Phoebeïs sortibus urbem.
Iam stabant Thebae: poteras iam, Cadme, videri
exilio felix. soceri tibi Marsque Venusque
contigerant: huc adde genus de coniuge tanta,
tot natos natasque et pignora cara nepotes,
hos quoque iam iuvenes. sed scilicet ultima semper
expectanda dies homini est dicique beatus
ante obitum nemo supremaque funera debet.
Prima nepos inter tot res tibi, Cadme, secundas
causa fuit luctus, alienaque cornua fronti

---

106 fide maius M 108 nutantia *ex* mut. M 109 pictusque M^1, *corr. m. rec.* 113 placitoque λ 120 *sic* Bς hi////c M 125 *sic codd.*; sanguineo tepidam *Merkel.* plangebant ς corpore ε 127 humi ς 128 petitque M 130 composuit M cŏposuit λ iussus Bλ iussus M 133 genus] gentes λ 134 natas natosque M natas natos λ 136 *sic* Rε hominis *schol. Lucani* est om. λ

addita, vosque canes satiatae sanguine erili.
at bene si quaeras, fortunae crimen in illo,
non scelus invenies: quod enim scelus error habebat?
mons erat infectus variarum caede ferarum,
iamque dies medius rerum contraxerat umbras
et sol ex aequo meta distabat utraque,
cum iuvenis placido per devia lustra vagantes
participes operum conpellat Hyantius ore:
'lina madent, comites, ferrumque cruore ferarum,
fortunamque dies habuit satis. altera lucem
cum croceis invecta rotis Aurora reducet,
propositum repetemus opus; nunc Phoebus utraque
distat idem terra finditque vaporibus arva.
sistite opus praesens nodosaque tollite lina.'
iussa viri faciunt intermittuntque laborem.
vallis erat piceis et acuta densa cupressu,
nomine Gargaphie, succinctae sacra Dianae.
cuius in extremo est antrum nemorale recessu,
arte laboratum nulla: simulaverat artem
ingenio natura suo; nam pumice vivo
et levibus tofis nativum duxerat arcum.
fons sonat a dextra, tenui perlucidus unda,
margine gramineo patulos succinctus hiatus.
hic dea silvarum venatu fessa solebat
virgineos artus liquido perfundere rore.
quo postquam subiit, nympharum tradidit uni
armigerae iaculum pharetramque arcusque retentos,
altera depositae subiecit bracchia pallae,
vincla duae pedibus demunt; nam doctior illis
Ismenis Crocale sparsos per colla capillos
colligit in nodum, quamvis erat ipsa solutis.
excipiunt laticem Nepheleque Hyaleque Rhanisque
et Psecas et Phiale funduntque capacibus urnis.

ł ti

140 satiate *ε* satiati *λ* 147 Hyant.] tintius *(i. r.)* *λ* 148 L'ina M 149 satis (*ε ex* f) M 150 Aurora rotis invecta *ε* 151 prepositum *λ* 152 item R terra] meta *coni. Bentley* fit̄ ditq: M 155 acutis-cupressis *corr. ex* acuta-cupressu B 158 simulaverat artem M 159 nata *λ (corr. m. rec.)* 160 tofi///s M 162 *sic* R λ^3 incinctus *ς* 163 venatu silvarum *ε* 169 crocales λ^1 170 quamvis erat ipsa solutis ł quos uinxerat ipsa *solutos* $^2\lambda$ 171 nephoeleque hialeque ranisque M nymphe (nimpheq; *λ*) *ogaleque (braieq; λ) rhanisque* (ramisq; *λ*) *ς* 172 pseucas M shecas *ε*

dumque ibi perluitur solita Titania lympha,
ecce nepos Cadmi dilata parte laborum
per nemus ignotum non certis passibus errans
pervenit in lucum: sic illum fata ferebant.
qui simul intravit rorantia fontibus antra,
sicut erant viso nudae sua pectora nymphae
percussere viro subitisque ululatibus omne
inplevere nemus circumfusaeque Dianam
corporibus texere suis; tamen altior illis
ipsa dea est colloque tenus supereminet omnes.
qui color infectis adversi solis ab ictu
nubibus esse solet aut purpureae aurorae,
is fuit in vultu visae sine veste Dianae.
quae quamquam comitum turba stipata suarum,
in latus obliquum tamen adstitit oraque retro
flexit, et ut vellet promptas habuisse sagittas,
quas habuit sic hausit aquas vultumque virilem
perfudit, spargensque comas ultricibus undis
addidit haec cladis praenuntia verba futurae:
'nunc tibi me posito visam velamine narres,
si poteris narrare, licet.' nec plura minata
dat sparso capiti vivacis cornua cervi,
dat spatium collo summasque cacuminat aures,
cum pedibusque manus, cum longis bracchia mutat
cruribus et velat maculoso vellere corpus.
additus et pavor est. fugit Autonoëius heros
et se tam celerem cursu miratur in ipso.
ut vero vultus et cornua vidit in unda,
'me miserum!' dicturus erat: vox nulla secuta est.
ingemuit, vox illa fuit, lacrimaeque per ora
non sua fluxerunt; mens tantum pristina mansit.
quid faciat? repetatne domum et regalia tecta
an lateat silvis? pudor hoc, timor impedit illud.
dum dubitat, videre canes primumque Melampus
Ichnobatesque sagax latratu signa dedere,

---

ta
173 solitati mania lympha B 174 parta B 175 *in marg.* M 178 nudae viso ς corpora ε 182 illa ε 186 *sic* Rε turba est λ 192 visam *om.* λ, *addid. m. rec.* valamine B 195 cacumina M¹ ingemuit vox illa 198 autoenius λ 200 ¢ ev vero M 202 ingemitu vox nulla ε 204 redeatne λ 205 hec λ¹ 206 primusque λ 207 *sic* M dederunt ς 207. 208 i///nobates Bε innobates λ

Gnosius Ichnobates, Spartana gente Melampus.
inde ruunt alii rapida velocius aura,
Pamphagus et Dorceus et Oribasus, Arcades omnes,
Nebrophonusque valens et trux cum Laelape Theron
et pedibus Pterelas et naribus utilis Agre,
Hylaeusque ferox, nuper percussus ab apro,
deque lupo concepta Nape, pecudesque secuta
Poemenis et natis comitata Harpyia duobus
et substricta gerens Sicyonius ilia Ladon
et Dromas et Canache Sticteque et Tigris et Alce
et niveis Leucon et villis Asbolus atris
praevalidusque Lacon et cursu fortis Aëllo
et Thous et Cyprio velox cum fratre Lycisce
et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harpalos et Melaneus hirsutaque corpore Lachne
et patre Dictaeo, sed matre Laconide nati
Labros et Agriodus et acutae vocis Hylactor
quosque referre mora est. ea turba cupidine praedae
per rupes scopulosque adituque carentia saxa
quaque est difficilis, quaque est via nulla, sequuntur.
ille fugit per quae fuerat loca saepe secutus,
heu famulos fugit ipse suos. clamare libebat
'Actaeon ego sum, dominum cognoscite vestrum!'
verba animo desunt: resonat latratibus aether.
prima Melanchaetes in tergo vulnera fecit,
proxima Theridamas, Oresitrophus haesit in armo.
tardius exierant, sed per conpendia montis
anticipata via est. dominum retinentibus illis,
cetera turba coit confertque in corpore dentes.
iam loca vulneribus desunt. gemit ille sonumque,
etsi non hominis, quem non tamen edere possit
cervus, habet maestisque replet iuga nota querellis.

---

208 hignobates M 210 pamphacus et dorcheus R orbasus B λ 211 nebrophonesque λ 212 pherelas D plerelas λ glerelas B 213 fero ε(?) *coni. Heins.* 215 harpia R harplera λ 217 *sic* R canaces λ canathes ε tacteque λ 218 asrolis ε 219 forti' λ 220 matre λ lycisce M lycipso ε 221 medio et frontem — ab alto λ 222 harpalus — maianeus λ meianeus ε lacnae R lacne ς 224 agriodos R acriados ε agricolos λ aucutę M 226 aditu carentia λ 232 hesit scapulo[3] melanchates R λ melacanthes ε 233 eresitropus · in armo λ 234 per *om.* M[1] exierat C B 235 praecipitata ς 238 posset λ 239 *quaereli (sic)* M

et genibus pronis supplex similisque roganti
circumfert tacitos tamquam sua bracchia vultus.
at comites rapidum solitis hortatibus agmen
ignari instigant oculisque Actaeona quaerunt,
et velut absentem certatim Actaeona clamant
(ad nomen caput ille refert) et abesse queruntur,
nec capere oblatae segnem spectacula praedae.
vellet abesse quidem, sed adest; velletque videre,
non etiam sentire canum fera facta suorum.
undique circumstant mersisque in corpore rostris
dilacerant falsi dominum sub imagine cervi.

Rumor in ambiguo est: aliis violentior aequo
visa dea est, alii laudant dignamque severa
virginitate vocant; pars invenit utraque causas.
sola Iovis coniunx non tam culpetne probetne
eloquitur, quam clade domus ab Agenore ductae
gaudet et a Tyria collectum pelice transfert
in generis socios odium. subit ecce priori
causa recens, gravidamque dolet de semine magni
esse Iovis Semelen. tum linguam ad iurgia solvit.
'profeci quid enim totiens per iurgia?' dixit:
'ipsa petenda mihi est, ipsam, si maxima Iuno
rite vocor, perdam, si me gemmantia dextra
sceptra tenere decet, si sum regina Iovisque
et soror et coniunx, certe soror. at, puto, furto est
contenta, et thalami brevis est iniuria nostri. —
concipit, id deerat, manifestaque crimina pleno
fert utero et mater, quod vix mihi contigit, uno
de Iove vult fieri: tanta est fiducia formae.
fallat eam faxo; nec sum Saturnia, si non
ab Iove mersa suo Stygias penetrabit ad undas.'

Surgit ab his solio fulvaque recondita nube
limen adit Semeles. nec nubes ante removit,

---

nec nisi finita per plurima vulnera vita
ira pharetratae fertur satiata Dianae

---

242 latratibus ς 243 que *om.* λ 246 optatae λ 247 videre (re *ex* ri) M 248 fata ε 250 dominum falsi λ 251.52 *delendos censuit Heins.* virginite M 261 dum *coni. Bothius* 267 contepta M brevis est thalami ε 269 uno *margo* M *a m. 1, Mycillus* uni *codd.* 272 in undas A

quam simulavit anum posuitque ad tempora canos
sulcavitque cutem rugis, et curva trementi
membra tulit passu; vocem quoque fecit anilem
ipsaque erat Beroë, Semeles Epidauria nutrix.
ergo ubi captato sermone diuque loquendo
ad nomen venere Iovis, suspirat et 'opto
Iuppiter ut sit' ait: 'metuo tamen omnia. multi
nomine divorum thalamos iniere pudicos.
nec tamen esse Iovem satis est: det pignus amoris,
si modo verus is est, quantusque et qualis ab alta
Iunone excipitur, tantus talisque, rogato,
det tibi complexus suaque ante insignia sumat.'
Talibus ignaram Iuno Cadmeïda dictis
formarat. rogat illa Iovem sine nomine munus.
cui deus 'elige' ait: 'nullam patiere repulsam.
quoque magis credas, Stygii quoque conscia sunto
numina torrentis: timor et deus ille deorum est.'
laeta malo nimiumque potens perituraque amantis
obsequio Semele 'qualem Saturnia' dixit
'te solet amplecti, Veneris cum foedus initis,
da mihi te talem.' voluit deus ora loquentis
opprimere: exierat iam vox properata sub auras.
ingemuit; neque enim non haec optasse, neque ille
non iurasse potest. ergo maestissimus altum
aethera conscendit vultuque sequentia traxit
nubila, quis nimbos inmixtaque fulgura ventis
addidit et tonitrus et inevitabile fulmen.
qua tamen usque potest, vires sibi demere temptat
nec, quo centimanum deiecerat igne Typhoëa,
nunc armatur eo: nimium feritatis in illo est.
est aliud levius fulmen, cui dextra cyclopum
saevitiae flammaeque minus, minus addidit irae;
tela secunda vocant superi. capit illa domumque
intrat Agenoream. corpus mortale tumultus
non tulit aetherios donisque iugalibus arsit.
inperfectus adhuc infans genetricis ab alvo
eripitur, patrioque tener (si credere dignum est)

---

se
275 simulavit λ 276 membra tr. curva tulit gressu ε 278 erat (t *a m. 2 ex alia litera corr.*) λ 281 ut sitJ urſn (ut *i. r., ut videtur*) M 282 inhiere B in||iere M 283 iovis λ 291 est *del. Heins.* 304 nunc
ł nimium i'
armat et nim. λ minimum ε 307 secunda M ille λ 317 genri M

insuitur femori maternaque tempora conplet.
furtim illum primis Ino matertera cunis
educat: inde datum nymphae Nyseïdes antris
occuluere suis lactisque alimenta dedere.
Dumque ea per terras fatali lege geruntur
tutaque bis geniti sunt incunabula Bacchi,
forte Iovem memorant, diffusum nectare, curas
seposuisse graves vacuaque agitasse remissos
cum Iunone iocos et 'maior vestra profecto est,
quam quae contingit maribus' dixisse 'voluptas.'
illa negat. placuit quae sit sententia docti
quaerere Tiresiae: Venus huic erat utraque nota.
nam duo magnorum viridi coëuntia silva
corpora serpentum baculi violaverat ictu;
deque viro factus (mirabile) femina septem
egerat autumnos. octavo rursus eosdem
vidit, et 'est vestrae si tanta potentia plagae',
dixit 'ut auctoris sortem in contraria mutet,
nunc quoque vos feriam.' percussis anguibus isdem
forma prior rediit genetivaque venit imago.
arbiter hic igitur sumptus de lite iocosa
dicta Iovis firmat. gravius Saturnia iusto
nec pro materia fertur doluisse, suique
iudicis aeterna damnavit lumina nocte.
at pater omnipotens (neque enim licet inrita cuiquam
facta dei fecisse deo) pro lumine adempto
scire futura dedit poenamque levavit honore.
Ille per Aonias fama celeberrimus urbes
inreprehensa dabat populo responsa petenti.
prima fide vocisque datae temptamina sumpsit
caerula Liriope. quam quondam flumine curvo
inplicuit clausaeque suis Cephisus in undis
vim tulit. enixa est utero pulcherrima pleno
infantem, nymphis iam tunc qui posset amari,
Narcissumque vocat. de quo consultus, an esset
tempora maturae visurus longa senectae,

---

318 memorant (a *ex* e) M ~~caucas~~ curas amoris² λ 323 huc M 328 et *i. r.* λ 341 fide// M fidei λ fidei ε datae *codd.* ratae *Priscian.* 342 caerul//a — curio M 343 Cephisos ς 345 nymphis (is *i. r.*) M nymphae ς possit λ 346 vocat ε

fatidicus vates 'si se non noverit' inquit.
vana diu visa est vox auguris: exitus illam
resque probat letique genus novitasque furoris.
namque ter ad quinos unum Cephisius annum
addiderat poteratque puer iuvenisque videri:
multi illum iuvenes, multae cupiere puellae.
sed fuit in tenera tam dura superbia forma,
nulli illum iuvenes, nullae tetigere puellae.
adspicit hunc trepidos agitantem in retia cervos
vocalis nymphe, quae nec reticere loquenti,
nec prior ipsa loqui didicit, resonabilis Echo.
corpus adhuc Echo, non vox erat, et tamen usum
garrula non alium, quam nunc habet, oris habebat,
reddere de multis ut verba novissima posset.
fecerat hoc Iuno, quae ne deprendere posset
sub Iove saepe suo nymphas in monte iacentes,
illa deam longo prudens sermone tenebat,
dum fugerent nymphae. postquam Saturnia sensit,
'huius' ait 'linguae, qua sum delusa, potestas
parva tibi dabitur, vocisque brevissimus usus':
reque minas firmat: tamen haec in fine loquendi
ingeminat voces auditaque verba reportat.
ergo ubi Narcissum per devia rura vagantem
vidit et incaluit, sequitur vestigia furtim,
quoque magis sequitur, flamma propiore calescit,
non aliter, quam cum summis circumlita taedis
admotas rapiunt vivacia sulphura flammas.
o quotiens voluit blandis accedere dictis
et molles adhibere preces: natura repugnat
nec sinit, incipiat. sed, quod sinit, illa parata est
expectare sonos, ad quos sua verba remittat.
forte puer comitum seductus ab agmine fido,
dixerat 'ecquis adest?' et 'adest!' responderat Echo.

ł qua
351 namque ter M nam quater *ε* cephesios annos *λ* 354 dira
ł quam
ε 358 prius R resonabilis M 360 quem *ε* 362 quae ne *coni. Bentley,* quia cum *codd.* deprehendere *λ* 363 *sic* CB cum iove *ε* 364 prudens longo *ε* 365 postquam hoc A (M *i. r.*) 366 decepta *ε* 368 tamen] tantum *coni. Bothius* 371 furū (ū *a m. rec. redintegrat.*) *λ*
ł si aliquis²
372 propriore *λ* 374 *sic* C admotam — flammam *ε* rapuit
ł hec
M *380 etquis* R hecquis *λ* et quis *ε*

hic stupet utque aciem partes dimittit in omnes,
voce 'veni!' magna clamat: vocat illa vocantem.
respicit et rursus nullo veniente 'quid' inquit
'me fugis?' et totidem, quot dixit, verba recepit.
perstat et, alternae deceptus imagine vocis,
'huc coëamus!' ait: nullique libentius umquam
responsura sono 'coëamus' rettulit Echo
et verbis favet ipsa suis egressaque silva
ibat, ut iniceret sperato bracchia collo.
ille fugit fugiensque 'manus complexibus aufer:
ante' ait 'emoriar, quam sit tibi copia nostri.'
rettulit illa nihil nisi 'sit tibi copia nostri.'
spreta latet silvis pudibundaque frondibus ora
protegit et solis ex illo vivit in antris.
sed tamen haeret amor crescitque dolore repulsae.
extenuant vigiles corpus miserabile curae,
adducitque cutem macies, et in aëra sucus
corporis omnis abit. vox tantum atque ossa supersunt.
vox manet; ossa ferunt lapidis traxisse figuram.
Sic hanc, sic alias undis aut montibus ortas
luserat hic nymphas, sic coetus ante viriles.
inde manus aliquis despectus ad aethera tollens
'sic amet ipse licet, sic non potiatur amato!'
dixerat. adsensit precibus Rhamnusia iustis.
fons erat inlimis, nitidis argenteus undis,
quem neque pastores neque pastae monte capellae
contigerant aliudve pecus, quem nulla volucris
nec fera turbarat nec lapsus ab arbore ramus.
gramen erat circa, quod proximus umor alebat,
silvaque sole locum passura tepescere nullo.
hic puer, et studio venandi lassus et aestu,
procubuit, faciemque loci fontemque secutus.
[dumque sitim sedare cupit, sitis altera crevit.]
dumque bibit, visae correptus imagine formae
[spem sine corpore amat, corpus putat esse, quod unda est]

[inde latet silvis nulloque in monte videtur;
omnibus auditur: sonus est, qui vivit in illa.]

---

381 *sic* R atque ς dimisit ς 389 collo M 390 aufert *codd.* aufer *coni. Heins.* 392 ipsa B 396 et tenuant *codd.* extenuant *Bothe* 397 addicitque M 400. 401 *proscripsit Heins.* 407 illimis *ex* inlimis M 410 non fera *s* 411 circa λ^1 circum λ^2 415 *et* 417 *proscripserunt Merkel et Draheim* 417 *sic* G unda *s* l umbra λ^2

adstupet ipse sibi vultuque inmotus eodem
haeret, ut e Pario formatum marmore signum.
spectat humi positus geminum, sua lumina, sidus
et dignos Baccho, dignos et Apolline crines
inpubesque genas et eburnea colla decusque
oris et in niveo mixtum candore ruborem,
cunctaque miratur, quibus est mirabilis ipse.
se cupit inprudens et qui probat, ipse probatur,
dumque petit, petitur, pariterque accendit et ardet.
inrita fallaci quotiens dedit oscula fonti!
in mediis quotiens visum captantia collum
bracchia mersit aquis nec se deprendit in illis!
quid videat, nescit: sed quod videt, uritur illo,
atque oculos idem, qui decipit, incitat error.
credule, quid frustra simulacra fugacia captas?
quod petis, est nusquam, quod amas, avertere, perdes.
ista repercussae, quam cernis, imaginis umbra est:
nil habet ista sui; tecum venitque manetque,
tecum discedet, si tu discedere possis.
non illum Cereris, non illum cura quietis
abstrahere inde potest, sed opaca fusus in herba
spectat inexpleto mendacem lumine formam
perque oculos perit ipse suos; paululumque levatus
ad circumstantes tendens sua bracchia silvas
'ecquis, io silvae, crudelius' inquit 'amavit?
scitis enim et multis latebra opportuna fuistis.
ecquem, cum vestrae tot agantur saecula vitae,
qui sic tabuerit, longo meministis in aevo?
et placet et video; sed quod videoque placetque,
non tamen invenio: tantus tenet error amantem.
quoque magis doleam, nec nos mare separat ingens
nec via nec montes nec clausis moenia portis:
exigua prohibemur aqua. cupit ipse teneri:
nam quotiens liquidis porreximus oscula lymphis,

---

418 A[t] cstupet M at stupet (t *primum a m. 2*) λ ac stupet ε 420 sua] ceu λ 421 et digitos λ 423 *sic* M 424 cunctaque (ct *ex* it) M 426 incendit ε accedit B 427 fronti λ 428. 9 medias — aquas λ deprehendit ε 430 quod videatur in illo est ε 433 advertere ς 435 tecumque λ 438 extraxisse potest ł extrahere inde ł tus theic' // // p. ε 440 levata M ipse] ille ε 442 et quis *codd.* et silvae io M 444 et quem *codd.* vestrae peragantur ε 445 quis sic M 448 utque[2] *quoque* λ *non nos* ε

hic totiens ad me resupino nititur ore.
posse putes tangi: minimum est, quod amantibus obstat.
quisquis es, huc exi! quid me, puer unice, fallis,
quove petitus abis? certe nec forma nec aetas
est mea quam fugias, et amarunt me quoque nymphae.
spem mihi nescio quam vultu promittis amico,
cumque ego porrexi tibi bracchia, porrigis ultro:
cum risi, adrides; lacrimas quoque saepe notavi
me lacrimante tuas, nutu quoque signa remittis
et, quantum motu formosi suspicor oris,
verba refers aures non pervenientia nostras.
iste ego sum: sensi nec me mea fallit imago.
uror amore mei, flammas moveoque feroque.
quid faciam? roger, anne rogem? quid deinde rogabo?
quod cupio mecum est: inopem me copia fecit.
o utinam a nostro secedere corpore possem!
votum in amante novum, vellem quod amamus, abesset!
iamque dolor vires adimit, nec tempora vitae
longa meae superant, primoque exstinguor in aevo.
nec mihi mors gravis est, posituro morte dolores:
hic, qui diligitur, vellem diuturnior esset.
nunc duo concordes anima moriemur in una.'
dixit et ad faciem rediit male sanus eandem
et lacrimis turbavit aquas, obscuraque moto
reddita forma lacu est. quam cum vidisset abire,
'quo refugis? remane, nec me, crudelis, amantem
desere!' clamavit: 'liceat, quod tangere non est,
adspicere et misero praebere alimenta furori.'
dumque dolet, summa vestem deduxit ab ora
nudaque marmoreis percussit pectora palmis.
pectora traxerunt roseum percussa ruborem,
non aliter quam poma solent, quae candida parte,
parte rubent, aut ut variis solet uva racemis
ducere purpureum nondum matura colorem.
quae simul adspexit liquefacta rursus in unda,
non tulit ulterius, sed ut intabescere flavae
igne levi cerae matutinaeque pruinae
sole tepente solent, sic attenuatus amore

455 nec certe λ 456 quem R 459 quoque (o *ex corr.*) M saepe] ipse λ 461 motu// R 462 nostras non pervenientia ad aures ε 463 inte ego λ 467 a *om.* ε 468 votum est λ 470 extinguor M 474 ad speciem *coni. Merkel* 480 summo — ab ore C summa ab ore Bε, *correxit Naugerius* 482 *sic* R tenuem ε 487 uti flavescere λ 489 tepe[illegible] (in marg. a m. rec.

liquitur et caeco paulatim carpitur igni.
et neque iam color est mixto candore rubori,
nec vigor et vires et quae modo visa placebant,
nec corpus remanet, quondam quod amaverat Echo.
quae tamen ut vidit, quamvis irata memorque,
indoluit, quotiensque puer miserabilis 'eheu'
dixerat, haec resonis iterabat vocibus 'eheu';
cumque suos manibus percusserat ille lacertos,
haec quoque reddebat sonitum plangoris eundem.
ultima vox solitam fuit haec spectantis in undam,
'heu frustra dilecte puer!' totidemque remisit
verba locus, dictoque vale 'vale!' inquit et Echo.
ille caput viridi fessum submisit in herba;
lumina mors clausit domini mirantia formam.
tum quoque se, postquam est inferna sede receptus,
in Stygia spectabat aqua. planxere sorores
naides et sectos fratri posuere capillos,
planxerunt dryades: plangentibus adsonat Echo.
iamque rogum quassasque faces feretrumque parabant:
nusquam corpus erat; croceum pro corpore florem
inveniunt, foliis medium cingentibus albis.

Cognita res meritam vati per Achaidas urbes
attulerat famam, nomenque erat auguris ingens.
spernit Echionides tamen hunc ex omnibus unus
contemptor superum Pentheus praesagaque ridet
verba senis tenebrasque et cladem lucis ademptae
obicit. ille movens albentia tempora canis
'quam felix esses, si tu quoque luminis huius
orbus' ait 'fieres, ne Bacchica sacra videres!
namque dies aderit, quam non procul auguror esse,
qua novus huc veniat, proles Semeleia, Liber,
quem nisi templorum fueris dignatus honore,
mille lacer spargere locis et sanguine silvas
foedabis matremque tuam matrisque sorores.

---

cälescere
tēpescere) λ 490 caeco *Heins.* tecto A 493 remane//t M 495
quotieſiſq: M miſeravilis B heu λ 496 heu λ 498 quoque (o
i. r.) M plangentis λ 500 frusta M 501 vale et inquit ε 503
mors] mox M nox *Heins.* 505 sonores M 506 *sic* ε imposuere C
l bachica
511 vatis λ vatiſ M 513 echionides M 518 brachia ε 519
quam iam haud (haut ε) ς 521 honore//// M

eveniet: neque enim dignabere numen honore,
meque sub his tenebris nimium vidisse quereris.'
talia dicentem proturbat Echione natus.
dicta fides sequitur, responsaque vatis aguntur.
Liber adest, festisque fremunt ululatibus agri:
turba ruit, mixtaeque viris matresque nurusque
vulgusque proceresque ignota ad sacra feruntur.
'quis furor, anguigenae, proles Mavortia, vestras
attonuit mentes?' Pentheus ait: 'aerane tantum
aere repulsa valent et adunco tibia cornu
et magicae fraudes, ut quos non bellicus ensis,
non tuba terruerit, non strictis agmina telis,
femineae voces et mota insania vino
obscenique greges et inania tympana vincant?
vosne, senes, mirer, qui longa per aequora vecti
hac Tyron, hac profugos posuistis sede penates,
nunc sinitis sine Marte capi? vosne, acrior aetas,
o iuvenes, propiorque meae, quos arma tenere,
non thyrsos, galeaque tegi, non fronde, decebat?
este, precor, memores, qua sitis stirpe creati,
illiusque animos, qui multos perdidit unus,
sumite serpentis! pro fontibus ille lacuque
interiit: at vos pro fama vincite vestra!
ille dedit leto fortes, vos pellite molles
et patrium retinete decus. si fata vetabant
stare diu Thebas, utinam tormenta virique
moenia diruerent, ferrumque ignisque sonarent!
essemus miseri sine crimine, sorsque querenda,
non celanda foret, lacrimaeque pudore carerent.
at nunc a puero Thebae capientur inermi,
quem neque bella iuvant nec tela nec usus equorum,
sed madidi murra crines mollesque coronae
purpuraque et pictis intextum vestibus aurum.
quem quidem ego actutum (modo vos absistite) cogam

---

viris

524 et veniet ς evenient *coni. Heins.* 526 pturbat ε 529 ruunt ε 530 vulgusque et proceres ς 532 attonuit *schol. ad Stat. Theb. VII* ł a *164* attollit A ait *om.* M 534 bellicuſtensis M 537 vincunt ε 539 a tiro ς ac pfugos M¹ penates (t *ex* d) M 540 vos · carior λ¹ *(corr. m. rec.)* 545 frondıb' λ¹ *(m. rec. corr.* t *ex* d) f///ondıbus M frondibus ε 546 sed vos ε 547 vos vincite ε 548 vetabunt λ 549 thebas (b *ex* u) M' 550 ignis ferrumque ε 553 a *om.* M 555 madidus mirra crinis λ

adsumptumque patrem commentaque sacra fateri.
an satis Acrisio est animi, contemnere vanum
numen et Argolicas venienti claudere portas,
Penthea terrebit cum totis advena Thebis?
ite citi', (famulis hoc imperat) 'ite ducemque
attrahite huc vinctum! iussis mora segnis abesto.'
hunc avus, hunc Athamas, hunc cetera turba suorum
corripiunt dictis frustraque inhibere laborant.
acrior admonitu est, inritaturque retenta
et crescit rabies, remoraminaque ipsa nocebant.
sic ego torrentem, qua nil obstabat eunti,
lenius et modico strepitu decurrere vidi:
at quacumque trabes obstructaque saxa tenebant,
spumeus et fervens et ab obice saevior ibat.
ecce cruentati redeunt et, Bacchus ubi esset,
quaerenti domino Bacchum vidisse negarunt;
'hunc' dixere 'tamen comitem famulumque sacrorum
cepimus'; et tradunt manibus post terga ligatis
sacra dei quendam Tyrrhena gente secutum.
Adspicit hunc Pentheus oculis, quos ira tremendos
fecerat, et quamquam poenae vix tempora differt,
'o periture tuaque aliis documenta dature
morte' ait, 'ede tuum nomen nomenque parentum
et patriam, morisque novi cur sacra frequentes.'
ille metu vacuus 'nomen mihi' dixit 'Acoetes,
patria Maeonia est, humili de plebe parentes.
non mihi quae duri colerent pater arva iuvenci,
lanigerosve greges, non ulla armenta reliquit:
pauper et ipse fuit linoque solebat et hamis
decipere et calamo salientes ducere pisces.
ars illi sua census erat. cum traderet artem,
„accipe quas habeo, studii successor et heres",
dixit „opes." moriensque mihi nil ille reliquit
praeter aquas: unum hoc possum appellare paternum.
mox ego, ne scopulis haererem semper in isdem,
addidici regimen dextra moderante carinae

---

561 totis — Thebis (o *et* T *i. r.*) M 565 frustraque M 566 ret·] ł re' ł remoramina recepta λ 567 moderaminaq: M moderaminaque ε moderaminaq; λ 571 obice (b *ex* u) M 574 famulum comitemque ε 575 lig.] revinctis λ 576 quondam A *emend. J. Ch. Jahn. Versum delevit Heins.* 577 oculis Pentheus λ 580 parentis ε 582 achetes ε 585 lanigerosque ε 586 *et ipsē omisso fuit, in marg.* q̄dē' M 590 *sic* ς nichil M

flectere et Oleniae sidus pluviale Capellae
Taygetenque hyadasque oculis arctonque notavi
ventorumque domos et portus puppibus aptos.
forte petens Delum Ciae telluris ad oras
applicor et dextris adducor litora remis
doque leves saltus udaeque inmittor harenae.
nox ubi consumpta est (aurora rubescere primo
coeperat), exsurgo laticesque inferre recentes
admoneo monstroque viam, quae ducat ad undas.
ipse, quid aura mihi tumulo promittat ab alto,
prospicio comitesque voco repetoque carinam.
„adsumus en!“ inquit sociorum primus Opheltes,
utque putat, praedam deserto nactus in agro,
virginea puerum ducit per litora forma.
ille mero somnoque gravis titubare videtur
vixque sequi. specto cultum faciemque gradumque:
nil ibi quod credi posset mortale videbam.
et sensi et dixi sociis „quod numen in isto
corpore sit, dubito; sed corpore numen in isto est.
quisquis es, o faveas nostrisque laboribus adsis.
his quoque des veniam.“ „pro nobis mitte precari“
Dictys ait, quo non alius conscendere summas
ocior antemnas prensoque rudente relabi.
hoc Libys, hoc flavus, prorae tutela, Melanthus,
hoc probat Alcimedon, et qui requiemque modumque
voce dabat remis animorum hortator Epopeus,
hoc omnes alii: praedae tam caeca cupido est.
„non tamen hanc sacro violari pondere pinum
perpetiar“ dixi: „pars hic mihi maxima iuris“:
inque aditu obsisto. furit audacissimus omni
de numero Lycabas, qui Tusca pulsus ab urbe
exilium dira poenam pro caede luebat.
is mihi, dum resto, iuvenali guttura pugno
rupit, et excussum misisset in aequora, si non
haesissem, quamvis amens, in fune retentus.

---

594 fluviale A 595 Taigeȝtemq: D tagetēq; λ 596 altos ł aptos M 597 delon λ Chiae A, *em. Bothe* 599 ⸗udaeq; inittor ł mitte p (*eras.* a) M 602 ducit ς 613 faveas (*ex* fov.) M 614 mıte dimitte precari ł precare M 615 Dictis M¹ Proctis M² *i. r.* 617 flavus et prę tutela M (*in marg.* ł p̄tutela) flavos et p̄rutela ε 619 enipheus λ 624. 673 lycabas (b *ex* v) M 626 iuvenili ς

inpia turba probat factum. tum denique Bacchus,
(Bacchus enim fuerat) veluti clamore solutus
sit sopor aque mero redeant in pectora sensus,
„quid facitis? quis clamor?“ ait: „qua, dicite, nautae,
huc ope perveni? quo me deferre paratis?“
„pone metum,“ Proreus „et quos contingere portus
ede velis“ dixit: „terra sistere petita.“
„Naxon“ ait Liber „cursus advertite vestros.
illa mihi domus est: vobis erit hospita tellus.“
per mare fallaces perque omnia numina iurant
sic fore meque iubent pictae dare vela carinae.
dextera Naxos erat. dextra mihi lintea danti
„quid facis, o demens? quis te furor—?“ inquit Opheltes.
pro se quisque timet. „laevam pete“ maxima nutu
pars mihi significat, pars quid velit ore susurrat.
obstipui „capiat“ que „aliquis moderamina“ dixi
meque ministerio scelerisque artisque removi.
increpor a cunctis, totumque inmurmurat agmen.
e quibus Aethalion „te scilicet omnis in uno
nostra salus posita est“ ait et subit ipse meumque
explet opus Naxoque petit diversa relicta.
tum deus inludens, tamquam modo denique fraudem
senserit, e puppi pontum prospectat adunca
et flenti similis „non haec mihi litora, nautae,
promisistis“ ait, „non haec mihi terra rogata est.
quo merui poenam facto? quae gloria vestra est,
si puerum iuvenes, si multi fallitis unum?“
iamdudum flebam: lacrimas manus inpia nostras
ridet et inpellit properantibus aequora remis.
per tibi nunc ipsum (nec enim praesentior illo
est deus) adiuro, tam me tibi vera referre,
quam veri maiora fide. stetit aequore puppis
haud aliter quam si siccum navale teneret.
illi admirantes remorum in verbere perstant
velaque deducunt geminaque ope currere temptant.
impediunt hederae remos nexuque recurvo

---

631 atque mero D atque a mero λ impectore M in pectore ε ł o ł adv ł dextra
635 sistere (re *i. r.*) M 636 naxan — avertite ε 640 dextera M os
dextra ς naxus M 641 ofeltes *i. r.* M² ac(ch)ete ς 642 per se λ
persequitur? retine! *coni. Riese* 643 ore *coni. Roscher* aure A 644
obstupui λ aliquis] alius *Planudes* 647 e *ex* a M¹ 652 non haec
— *ait in marg.* λ *661* haut M non ε 662 in *om.* ε

serpunt et gravidis distinguunt vela corymbis.
ipse racemiferis frontem circumdatus uvis
pampineis agitat velatam frondibus hastam.
quem circa tigres simulacraque inania lyncum
pictarumque iacent fera corpora pantherarum.
exsiluere viri, sive hoc insania fecit,
sive timor, primusque Medon nigrescere coepit
corpore et expresso spinae curvamine flecti.
incipit huic Lycabas: „in quae miracula“ dixit
„verteris?“ et lati rictus et panda loquenti
naris erat, squamamque cutis durata trahebat.
at Libys obstantes dum vult obvertere remos,
in spatium resilire manus breve vidit et illas
iam non esse manus, iam pinnas posse vocari.
alter, ad intortos cupiens dare bracchia funes,
bracchia non habuit truncoque repandus in undas
corpore desiluit: falcata novissima cauda est,
qualia dimidiae sinuantur cornua lunae.
undique dant saltus multaque adspergine rorant
emerguntque iterum redeuntque sub aequora rursus
inque chori ludunt speciem lascivaque iactant
corpora et acceptum patulis mare naribus efflant.
de modo viginti (tot enim ratis illa ferebat)
restabam solus. pavidum gelidumque trementi
corpore vixque meum firmat deus „excute“ dicens
„corde metum Diamque tene.“ delatus in illam
accessi sacris Baccheaque sacra frequento.'
'praebuimus longis' Pentheus 'ambagibus aures',
inquit 'ut ira mora vires absumere posset.
praecipitem famuli rapite hunc cruciataque diris
corpora tormentis Stygiae demittite nocti.'
protinus abstractus solidis Tyrrhenus Acoetes
clauditur in tectis; et dum crudelia iussae
instrumenta necis ferrumque ignesque parantur,

---

668 lincūm (ūm *i. r. a m. b*) M 669 pictarumque (a *ex* o) M 672 sed (*ex* et') presso M et presso λ sed presso ε *emend. Merkel* 674 ł ti' curva late M late ε panda λ 677 resil re (*in marg. a m. 2* residere) M 678 pennas A 680 *sic* ε unda C 684 aequore ε 688 pavidus gelidusque A *em. Heins.* 689 vix me tum λ 690 chionque M *i. r.* chiamque ς *corr. ed. Ald. 1502* 691 bacheica sacra λ festa ε 693 in mora v. consumere λ 694 praecipit t famulis M duris A *corr. Heins.* 695 dimittite morti (nocti ε) A 698 parabant ε

sponte sua patuisse fores lapsasque lacertis
sponte sua fama est nullo solvente catenas.
Perstat Echionides. nec iam iubet ire, sed ipse
vadit, ubi electus facienda ad sacra Cithaeron
cantibus et clara bacchantum voce sonabat.
ut fremit acer equus, cum bellicus aere canoro
signa dedit tubicen, pugnaeque adsumit amorem,
Penthea sic ictus longis ululatibus aether
movit, et audito clamore recanduit ira.
monte fere medio est, cingentibus ultima silvis,
purus ab arboribus, spectabilis undique campus.
hic oculis illum cernentem sacra profanis
prima videt, prima est insano concita cursu,
prima suum misso violavit Penthea thyrso
mater. 'io, geminae' clamavit 'adeste sorores!
ille aper, in nostris errat qui maximus agris,
ille mihi feriendus aper.' ruit omnis in unum
turba furens; cunctae coëunt trepidumque sequuntur,
iam trepidum, iam verbo minus violenta loquentem,
iam se damnantem, iam se peccasse fatentem.
saucius ille tamen 'fer opem, matertera' dixit
'Autonoë! moveant animos Actaeonis umbrae.'
illa, quis Actaeon, nescit, dextramque precantis
abstulit: Inoo lacerata est altera raptu.
non habet infelix quae matri bracchia tendat,
trunca sed ostendens deiectis vulnera membris,
'adspice, mater!' ait. visis ululavit Agaue
collaque iactavit movitque per aëra crinem
avulsumque caput digitis conplexa cruentis
clamat 'io comites, opus haec victoria nostrum est!'
non citius frondes autumni frigore tactas
iamque male haerentes alta rapit arbore ventus,
quam sunt membra viri manibus direpta nefandis.
talibus exemplis monitae nova sacra frequentant
turaque dant sanctasque colunt Ismenides aras.

---

699 *in marg.* λ 701 l perstat spectat ε 702 l festus electus M 713 l festus flexus ε
707 *sic* A 708 in medio λ 709 purus M
714 ~~ad~~ r erat M 716 *sic* C cunctaeque seq. ε 721 l aspice acteo M 724
disiectis *codd. nonn. Heinsii* 725 accipe ς 726 crinemque per aera movit ε 728 hoc A (h *i. r.* M) haec ε nostra M 730 rapit (a *ex* u) M
Explicit liber · tercius · quartus incipit λ liber quartus ε

LIBER QUARTUS.

At non Alcithoë Minyeïas orgia censet
accipienda dei, sed adhuc temeraria Bacchum
progeniem negat esse Iovis sociasque sorores
inpietatis habet. festum celebrare sacerdos
inmunesque operum famulas dominasque suorum
pectora pelle tegi, crinales solvere vittas,
serta coma, manibus frondentes sumere thyrsos
iusserat et saevam laesi fore numinis iram
vaticinatus erat. parent matresque nurusque
telasque calathosque infectaque pensa reponunt
turaque dant Bacchumque vocant Bromiumque Lyaeumque
ignigenamque satumque iterum solumque bimatrem:
additur his Nyseus indetonsusque Thyoneus
et cum Lenaeo genialis consitor uvae
Nycteliusque Eleleusque parens et Iacchus et Euhan
et quae praeterea per Graias plurima gentes
nomina, Liber, habes. tibi enim inconsumpta iuventa est,
tu puer aeternus, tu formosissimus alto
conspiceris caelo, tibi, cum sine cornibus adstas,
virgineum caput est. oriens tibi victus adusque
decolor extremo qua tinguitur India Gange,
Penthea tu, venerande, bipenniferumque Lycurgum
sacrilegos mactas Tyrrhenaque mittis in aequor
corpora, tu biiugum pictis insignia frenis
colla premis lyncum; bacchae satyrique sequuntur,
quique senex ferula titubantes ebrius artus
sustinet et pando non fortiter haeret asello.
quacumque ingrederis, clamor iuvenalis et una
femineae voces inpulsaque tympana palmis
concavaque aera sonant longoque foramine buxus.

IV, 1 minias M 10 telasque et calathos ς 11 bramiumque lieum M liceum λ (*uterque om.* que) 12 indigenamque λ habes bimaterẽ M 13 troneus λ 15 ebhan M euan ς M² *i. r.* 17 habet ε est *om.* ς astas *m. rec.* 19 s'n conib' (s'n co *i. r. a m. rec.*) atris λ astas (s *alterum i. r. m. b*) M 20 abusque M (*in marg.* aousque) 21 *sic* ε cingitur C tu² tu] qui λ ligurgum A 25 satyrsique λ 28 iuven//alis M iuvenilis ς 30 longoque (go *ex* ga) foramine (e *ex* a) M¹

'placatus mitisque' rogant Ismenides 'adsis',
iussaque sacra colunt. solae Minyeïdes intus
intempestiva turbantes festa Minerva
aut ducunt lanas, aut stamina pollice versant,
aut haerent telae famulasque laboribus urguent.
e quibus una levi deducens pollice filum
'dum cessant aliae commentaque sacra frequentant,
nos quoque, quas Pallas, melior dea, detinet', inquit
'utile opus manuum vario sermone levemus
perque vices aliquid, quod tempora longa videri
non sinat, in medium vacuas referamus ad aures.'
dicta probant primamque iubent narrare sorores.
illa, quid e multis referat (nam plurima norat)
cogitat et dubia est, de te, Babylonia, narret,
Derceti, quam versa squamis velantibus artus
stagna Palaestini credunt motasse figura,
an magis, ut sumptis illius filia pennis
extremos albis in turribus egerit annos,
nais an ut cantu nimiumque potentibus herbis
verterit in tacitos iuvenalia corpora pisces,
donec idem passa est, an, quae poma alba ferebat,
ut nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor.
hoc placet, hanc, quoniam vulgaris fabula non est,
talibus orsa modis, lana sua fila sequente.
'Pyramus et Thisbe, iuvenum pulcherrimus alter,
altera, quas oriens habuit, praelata puellis,
contiguas tenuere domos, ubi dicitur altam
coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
notitiam primosque gradus vicinia fecit:
tempore crevit amor. taedae quoque iure coissent:
sed vetuere patres. quod non potuere vetare,
ex aequo captis ardebant mentibus ambo.
conscius omnis abest: nutu signisque loquuntur,
quoque magis tegitur, tectus magis aestuat ignis.

---

31. 32. minyides M (*in marg. 31:* ismenides', *32 i. m.* ł mindeides) ł frequentant 32 minicides λ 34 adducunt M 37 ministrant s 41 sinet M 44 si quā babilonia narret λ[1] 45 dirce versa λ 46 *sic* M *et ex coni. Merkel* ł coluisse mutasse s inbitasse λ figurā M 48 altis ς 50 *sic* λ iuvenalia M iuvenilia ς 53 haec quoniam M hoc q· ς hanc *Heins.* 57 contiguas (g *ex* c') M t gu continuas habuere s 62 capītis (i *eras.*) M.

fissus erat tenui rima, quam duxerat olim
cum fieret, paries domui communis utrique.
id vitium nulli per saecula longa notatum
(quid non sentit amor?) primi vidistis amantes
et vocis fecistis iter; tutaeque per illud
murmure blanditiae minimo transire solebant.
saepe, ubi constiterant hinc Thisbe, Pyramus illinc,
inque vices fuerat captatus anhelitus oris,
„invide“ dicebant „paries, quid amantibus obstas?
quantum erat, ut sineres toto nos corpore iungi,
aut hoc si nimium est, vel ad oscula danda pateres?
nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur,
quod datus est verbis ad amicas transitus aures.“
talia diversa nequiquam sede locuti
sub noctem dixere vale partique dedere
oscula quisque suae non pervenientia contra.
postera nocturnos aurora removerat ignes
solque pruinosas radiis siccaverat herbas:
ad solitum coiere locum. tum murmure parvo
multa prius questi, statuunt, ut nocte silenti
fallere custodes foribusque excedere temptent,
cumque domo exierint, urbis quoque tecta relinquant;
neve sit errandum lato spatiantibus arvo,
conveniant ad busta Nini lateantque sub umbra
arboris. arbor ibi, niveis uberrima pomis
ardua morus, erat, gelido contermina fonti.
pacta placent. et lux, tarde discedere visa,
praecipitatur aquis, et aquis nox exit ab isdem.
callida per tenebras versato cardine Thisbe
egreditur fallitque suos, adopertaque vultum
pervenit ad tumulum dictaque sub arbore sedit.
audacem faciebat amor. venit ecce recenti
caede leaena boum spumantes oblita rictus,
depositura sitim vicini fontis in unda.
quam procul ad lunae radios Babylonia Thisbe
vidit et obscurum timido pede fugit in antrum,
dumque fugit, tergo velamina lapsa reliquit.
ut lea saeva sitim multa compescuit unda,

ł minimo

66 notatum est ς 70 nimio ε 74 nos toto ς 75 *sic* A est *del. Heins.* 78 nequicquam diversa ε 84 in nocte ε 85 temptant ε 91 visa est M 92 exit] surgit *multi codd. Heins.* 100 *sic* A trepido *ex cod. Cantabrigiensi Burmann*

dum redit in silvas, inventos forte sine ipsa
ore cruentato tenues laniavit amictus.
serius egressus vestigia vidit in alto
pulvere certa ferae totoque expalluit ore
Pyramus; ut vero vestem quoque sanguine tinctam
repperit, „una duos“ inquit „nox perdet amantes:
e quibus illa fuit longa dignissima vita,
nostra nocens anima est. ego te, miseranda, peremi,
in loca plena metus qui iussi nocte venires,
nec prior huc veni. nostrum divellite corpus
et scelerata fero consumite viscera morsu,
o quicumque sub hac habitatis rupe, leones.
sed timidi est optare necem“. velamina Thisbes
tollit et ad pactae secum fert arboris umbram;
utque dedit notae lacrimas, dedit oscula vesti,
„accipe nunc“ inquit „nostri quoque sanguinis haustus!“
quoque erat accinctus, demisit in ilia ferrum,
nec mora, ferventi moriens e vulnere traxit.
ut iacuit resupinus humo, cruor emicat alte,
non aliter, quam cum vitiato fistula plumbo
scinditur et tenui stridente foramine longas
eiaculatur aquas atque ictibus aëra rumpit.
arborei fetus adspergine caedis in atram
vertuntur faciem, madefactaque sanguine radix
purpureo tinguit pendentia mora colore.
ecce metu nondum posito, ne fallat amantem,
illa redit iuvenemque oculis animoque requirit,
quantaque vitarit narrare pericula gestit.
utque locum et visa cognoscit in arbore formam,
sic facit incertam pomi color: haeret, an haec sit.
dum dubitat, tremebunda videt pulsare cruentum
membra solum retroque pedem tulit, oraque buxo
pallidiora gerens exhorruit aequoris instar,
quod fremit, exigua cum summum stringitur aura.
sed postquam remorata suos cognovit amores,
percutit indignos claro plangore lacertos,

---

103 illa *s* 109 e] ex *λ* 113 *in marg.* M¹ morsu] dente *λ* 115 thisbe M¹ (f *add. m. rec.*) 117 notae (o *i. r. a m. b*) M 119 dimisit *ς* 121 ut] et *s* 122 qua *λ*¹ 127 puniceo *Heins.* tinxit *λ* · rat 128 ne// M 131 visam *ς* cognovit *λ* 132 erret *s* 133 dum (d *i. r.*) M 134 tetroque *λ* 135 *in marg. i. r.* M³ 136 *sic* A tremit *ex* x *codd. Burmann* 138 claroque *λ*

et laniata comas amplexaque corpus amatum
vulnera supplevit lacrimis fletumque cruori
miscuit et gelidis in vultibus oscula figens
„Pyrame", clamavit „quis te mihi casus ademit?
Pyrame, responde: tua te carissima Thisbe
nominat: exaudi vultusque attolle iacentes!"
ad nomen Thisbes oculos iam morte gravatos
Pyramus erexit visaque recondidit illa.
quae postquam vestemque suam cognovit et ense
vidit ebur vacuum, „tua te manus" inquit „amorque
perdidit, infelix. est et mihi fortis in unum
hoc manus, est et amor: dabit hic in vulnera vires.
persequar extinctum letique miserrima dicar
causa comesque tui; quique a me morte revelli
heu sola poteras, poteris nec morte revelli.
hoc tamen amborum verbis estote rogati,
o multum miseri meus illiusque parentes,
ut quos certus amor, quos hora novissima iunxit,
conponi tumulo non invideatis eodem.
at tu quae ramis arbor miserabile corpus
nunc tegis unius, mox es tectura duorum,
signa tene caedis pullosque et luctibus aptos
semper habe fetus, gemini monumenta cruoris."
dixit et aptato pectus mucrone sub imum
incubuit ferro, quod adhuc a caede tepebat.
vota tamen tetigere deos, tetigere parentes:
nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater,
quodque rogis superest, una requiescit in urna.'

Desierat, mediumque fuit breve tempus, et orsa est
dicere Leuconoë: vocem tenuere sorores.
'hunc quoque, siderea qui temperat omnia luce,
cepit amor Solem: Solis referemus amores.
primus adulterium Veneris cum Marte putatur
hic vidisse deus: videt hic deus omnia primus.
indoluit facto Iunonigenaeque marito
furta tori furtique locum monstravit. at illi

---

140 cruore λ 143 responde *i. r. a m. 3* M 145 in morte C iam m. ε *Ciofanus* 150 hoc *Heins.* haec A est *add.* M¹ 154 l hoc l us hec ε his C 155 meu////ɴ; M nostri λ¹ mey λ³ 156 certus (ertu *i. r. a m. 3*) M 159 caedis et pullosque λ 161 monimenta A 166 rogis *i. r. a m. 3* M requiscit λ¹ 168 leucothoe A (*in* M *a m. rec. add.* n) *corr. ex codd. Heins.*

et mens et quod opus fabrilis dextra tenebat
excidit. extemplo graciles ex aere catenas
retiaque et laqueos, quae lumina fallere possent,
elimat: non illud opus tenuissima vincant
stamina, non summo quae pendet aranea tigno.
utque leves tactus momentaque parva sequantur
efficit, et lecto circumdata collocat apte.
ut venere torum coniunx et adulter in unum,
arte viri vinclisque nova ratione paratis
in mediis ambo deprensi amplexibus haerent.
Lemnius extemplo valvas patefecit eburnas
admisitque deos: illi iacuere ligati
turpiter; atque aliquis de dis non tristibus optat
sic fieri turpis: superi risere, diuque
haec fuit in toto notissima fabula caelo.
exigit indicii memorem Cythereïa poenam
inque vices illum, tectos qui laesit amores,
laedit amore pari. quid nunc, Hyperione nate,
forma colorque tibi radiataque lumina prosunt?
nempe tuis omnes qui terras ignibus uris,
ureris igne novo; quique omnia cernere debes,
Leucothoën spectas et virgine figis in una
quos mundo debes oculos. modo surgis eoo
temperius caelo, modo serius incidis undis,
spectandique mora brumales porrigis horas:
deficis interdum, vitiumque in lumina mentis
transit, et obscurus mortalia pectora terres.
nec tibi quod lunae terris propioris imago
obstiterit, palles: facit hunc amor iste colorem.
diligis hanc unam; nec te Clymeneque Rhodosque
nec tenet Aeaeae genetrix pulcherrima Circes,
quaeque tuos Clytie quamvis despecta petebat

---

177 q̣ — possint λ flumina M 179 ara(*ex* o)nea tiṇgno M
ł apte[1]
180 ẹvtque leƀes M *corr. m. b* 181 arte M arte λ 182 ut] et M
ł ad
186 i mmisitque M 190 cithareia λ 192 /// laedit (l *a m. b*) M 193
ł antia
calorque λ radiataque M 194 omnis λ[1] 198 temp.] temporibus M[1],
ł pectora
corr. m. b, ut videtur 199 que *om.* M 201 obscuri ε[1] corpora ε
a
203 obsistịt — amor ipse ε 204 hanc solam nec nec Cl. ε 205
ł petebat
&ceae M eoe λ 206 quamquam λ tenebat ε

concubitus ipsoque illo grave vulnus habebat
tempore: Leucothoë multarum oblivia fecit,
gentis odoriferae quam formosissima partu
edidit Eurynome. sed postquam filia crevit,
quam mater cunctas, tam matrem filia vicit.
rexit Achaemenias urbes pater Orchamus, isque
septimus a prisco numeratur origine Belo.
axe sub Hesperio sunt pascua Solis equorum.
ambrosiam pro gramine habent: ea fessa diurnis
membra ministeriis nutrit reparatque labori.
dumque ibi quadrupedes caelestia pabula carpunt
noxque vicem peragit, thalamos deus intrat amatos,
versus in Eurynomes faciem genetricis, et inter
bis sex Leucothoën famulas ad lumina cernit
levia versato ducentem stamina fuso.
ergo ubi ceu mater carae dedit oscula natae,
„res“ ait „arcana est. famulae, discedite neve
eripite arbitrium matri secreta loquendi.“
paruerant: thalamoque deus sine teste relicto
„ille ego sum“, dixit „qui longum metior annum,
omnia qui video, per quem videt omnia tellus,
mundi oculus. mihi, crede, places.“ pavet illa, metuque
et colus et fusus digitis cecidere remissis.
ipse timor decuit. nec longius ille moratus
in veram rediit speciem solitumque nitorem:
at virgo, quamvis inopino territa visu,
victa nitore dei posita vim passa querella est.
invidit Clytie (neque enim moderatus in illa
Solis amor fuerat) stimulataque pelicis ira
vulgat adulterium diffamatumque parenti
indicat. ille ferox inmansuetusque precantem
tendentemque manus ad lumina Solis et „ille
vim tulit invitae“ dicentem defodit alta
crudus humo tumulumque super gravis addit harenae.
dissipat hunc radiis Hyperione natus iterque

---

207 ipsosque λ habebas ε 208 oblivia M 209 adoriferae M 211 vincit λ 212 rexit (r *ex* t) M achamenias A achym. ε 213 bolo λ 224 arripite ς loquenti M 225 relicto^{s} M relictus λ 226 emecior λ 227 *in marg.* M^{1} 228 pavet *in marg.* M 230 mor.] ł nitorem remotus λ 231 *sic* C faciem ε nitorem M decorem ε 233 dei est ε passa est querela λ 240 hŭmo M

dat tibi, qua possis defossos promere vultus.
nec tu iam poteras enectum pondere terrae
tollere, nympha, caput corpusque exsangue iacebas.
nil illo fertur volucrum moderator equorum
post Phaëthonteos vidisse dolentius ignes.
ille quidem gelidos radiorum viribus artus
si queat in vivum temptat revocare calorem:
sed quoniam tantis fatum conatibus obstat,
nectare odorato sparsit corpusque locumque,
multaque praequestus „tanges tamen aethera“ dixit.
protinus imbutum caelesti nectare corpus
delicuit terramque suo madefecit odore:
virgaque per glaebas sensim radicibus actis
turea surrexit tumulumque cacumine rupit.

At Clytien, quamvis amor excusare dolorem,
indiciumque dolor poterat, non amplius auctor
lucis adit Venerisque modum sibi fecit in illa.
tabuit ex illo dementer amoribus usa,
nympharum inpatiens, et sub Iove nocte dieque
sedit humo nuda, nudis incompta capillis,
perque novem luces expers undaeque cibique
rore mero lacrimisque suis ieiunia pavit
nec se movit humo: tantum spectabat euntis
ora dei vultusque suos flectebat ad illum.
membra ferunt haesisse solo, partemque coloris
luridus exsangues pallor convertit in herbas;
est in parte rubor, violaeque simillimus ora
flos tegit. illa suum, quamvis radice tenetur,
vertitur ad Solem, mutataque servat amorem.

Dixerat, et factum mirabile ceperat aures.
pars fieri potuisse negant, pars omnia veros
posse deos memorant: sed non est Bacchus in illis.

---

242 *sic* M¹ quo M²ς 243 erectum M² eiectum *s* 246 phetonteos M phetontiados *λ* phetonitheos *s* 247 gelidos (o *ex* i *a m. sec.*) M 249 fatum tantis *s* 250 odorato *ex* ad. M 251 post questus *λ* pquestus *s* 253 delituit M delituit *λ* dilicuit *Priscianus* 255 turea *ex* aurea M 256 clitiem M 258 illam *s* 260 nimpharum ꝑpatiens M (ꝑ *a m. 3*) *s* nimpharum paciens *λ* nimborum patiens *cod. Zulichemianus Heinsii prob. Bentley* nympha operum inpatiens *Madvig* nympha parum patiens *coni. Merkel*² 263 meo M pascit *s* 264 spectavit *λ* euntiſ M 265 dei (ei *i. r.*) M 271 aures M 273 et M*λ*¹

poscitur Alcithoë, postquam siluere sorores.
quae radio stantis percurrens stamina telae
'vulgatos taceo' dixit 'pastoris amores
Daphnidis Idaei, quem nymphe pelicis ira
contulit in saxum: tantus dolor urit amantes.
nec loquor, ut quondam naturae iure novato
ambiguus fuerit modo vir, modo femina Sithon.
te quoque, nunc adamas, quondam fidissime parvo,
Celmi, Iovi largoque satos Curetas ab imbri
et Crocon in parvos versum cum Smilace flores
praetereo, dulcique animos novitate tenebo.
unde sit infamis, quare male fortibus undis
Salmacis enervet tactosque remolliat artus,
discite. causa latet, vis est notissima fontis.
Mercurio puerum diva Cythereïde natum
naides Idaeis enutrivere sub antris;
cuius erat facies, in qua materque paterque
cognosci possent; nomen quoque traxit ab illis.
is tria cum primum fecit quinquennia, montes
deseruit patrios, Idaque altrice relicta
ignotis errare locis, ignota videre
flumina gaudebat, studio minuente laborem.
ille etiam Lycias urbes Lyciaeque propinquos
Caras adit. videt hic stagnum lucentis ad imum
usque solum lymphae. non illic canna palustris
nec steriles ulvae nec acuta cuspide iunci:
perspicuus liquor est, stagni tamen ultima vivo
caespite cinguntur semperque virentibus herbis.
nympha colit, sed nec venatibus apta, nec arcus
flectere quae soleat, nec quae contendere cursu,
solaque naïadum celeri non nota Dianae.
saepe suas illi fama est dixisse sorores
„Salmaci, vel iaculum vel pictas sume pharetras
et tua cum duris venatibus otia misce."
nec iaculum sumit nec pictas illa pharetras
nec sua cum duris venatibus otia miscet,

---

277 dāpnidis λ 279 nec] ec M, *in marg. a m. 1:* n quandam M 280 fuerat λ 281 adamas (n *eras.*) M 282 celme A, *corr. Scaliger* sat' curetes λ^1 283 crocū λ milace A 284 praetereo (o *i. r. a m. 2*) M 288 cythereide (de *ex* da) M cithareide λ 296 pro- [illegible] quos [illegible] nim pinquas ε 297 carras ς 298 nymphae B nymphae M limphę ε palastris B 308 non iac· ε

sed modo fonte suo formosos perluit artus,
saepe Cytoriaco deducit pectine crines
et, quid se deceat, spectatas consulit undas,
nunc perlucenti circumdata corpus amictu
mollibus aut foliis aut mollibus incubat herbis,
saepe legit flores. et tunc quoque forte legebat,
cum puerum vidit visumque optavit habere.
nec tamen ante adiit, etsi properabat adire,
quam se conposuit, quam circumspexit amictus
et finxit vultum, et meruit formosa videri.
tunc sic orsa loqui, „puer o dignissime credi
esse deus, seu tu deus es, potes esse Cupido,
sive es mortalis, qui te genuere, beati,
et frater felix, et fortunata profecto,
siqua tibi soror est, et quae dedit ubera, nutrix:
sed longe cunctis longeque beatior illa,
siqua tibi sponsa est, siquam dignabere taeda.
haec tibi sive aliqua est, mea sit furtiva voluptas,
seu nulla est, ego sim, thalamumque ineamus eundem.“
nais ab his tacuit. pueri rubor ora notavit:
nescit enim, quid amor: sed et erubuisse decebat.
hic color aprica pendentibus arbore pomis
aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti,
cum frustra resonant aera auxiliaria, lunae.
poscenti nymphae sine fine sororia saltem
oscula iamque manus ad eburnea colla ferenti
„desinis an fugio tecumque“ ait „ista relinquo?“
Salmacis extimuit „loca“ que „haec tibi libera trado,
hospes“ ait simulatque gradu discedere verso,
tum quoque respiciens, fruticumque recondita silva
delituit flexuque genu submisit. at ille,
scilicet ut vacuis et inobservatus in herbis,
huc it et hinc illuc, et in adludentibus undis

---

310 suos *ε* proluit *λ* 311 cythæriaco R chyteriaco *ε* citharaico *λ* 317 non t· *ε* 319 fingit *λ* 320 puer dignissime M puero dig· B 323 frater λ^2 *i. r.* mater A 325 sed (d *i. r.*) M potentior *ε* illa est *ς* 328 seu] sed M (*in marg.*: ł se ł seu) 330 enim *om.* *ε* enim qd M nescit quid sit amor *λ* et *om.* *λ* 336 *sic* R an] aut *ς* 340 flexoque A flexaque B *em. Lachmannus* 341 ut puer ut vacuus *λ* vacui///s M vacuus *ε*

summa pedum taloque tenus vestigia tinguit;
nec mora, temperie blandarum captus aquarum
mollia de tenero velamina corpore ponit.
tum vero placuit, nudaeque cupidine formae
Salmacis exarsit: flagrant quoque lumina nymphae,
non aliter quam cum puro nitidissimus orbe
opposita speculi referitur imagine Phoebus.
vixque moram patitur, vix iam sua gaudia differt,
iam cupit amplecti, iam se male continet amens.
ille cavis velox applauso corpore palmis
desilit in latices, alternaque bracchia ducens
in liquidis translucet aquis, ut eburnea siquis
signa tegat claro vel candida lilia vitro.
„vicimus et meus est!“ exclamat nais et omni
veste procul iacta mediis inmittitur undis
pugnantemque tenet luctantiaque oscula carpit.
subiectatque manus invitaque pectora tangit,
et nunc hac iuveni, nunc circumfunditur illac;
denique nitentem contra elabique volentem
inplicat, ut serpens, quam regia sustinet ales
sublimemque rapit: pendens caput illa pedesque
alligat et cauda spatiantes inplicat alas:
utve solent hederae longos intexere truncos,
utque sub aequoribus deprensum polypus hostem
continet, ex omni dimissis parte flagellis.
perstat Atlantiades speratague gaudia nymphae
denegat. illa premit, commissaque corpore toto
sicut inhaerebat, „pugnes licet, improbe“, dixit
„non tamen effugies. ita di iubeatis, et istum
nulla dies a me nec me deducat ab isto.“
vota suos habuere deos: nam mixta duorum
corpora iunguntur, faciesque inducitur illis

---

343 taloq·[illegible] tenus M 345 corpore (e *ex* a²) M 346 placuit R stupuit ς furme λ 347 nympht[illegible] M nimphes ς 349 refertur λ re[illegible]feritur M phoebi B 353 duc.] iactans *e* 355 tegit λ puro *e* ł ni 356 *sic* A 358 pugnantesque manus invitaque oscula R 360 iuvenis *e* 363 sublimenque M 365 utque *e* 367 *sic e* demissis C 369 dimissaque R demissaque ς, *corr. ex cod. Argentin. Heins.* 371 ita ł ut di] o *(add. m. 2)* [illegible]di *(in marg.:* ł ita dii *a m. 1)* M et M¹ ut ς ł tetigere 372 diducat *edd. vett.* 373 habuere M¹ tetigere λ

una, velut siquis conducat cortice ramos,
crescendo iungi pariterque adolescere cernit.
sic ubi conplexu coierunt membra tenaci,
nec duo sunt et forma duplex, nec femina dici
nec puer ut possit, neutrumque et utrumque videntur.
ergo ubi se liquidas, quo vir descenderat, undas
semimarem fecisse videt mollitaque in illis
membra, manus tendens, sed non iam voce virili,
Hermaphroditus ait „nato date munera vestro,
et pater et genetrix, amborum nomen habenti:
quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde
semivir et tactis subito mollescat in undis.“
motus uterque parens nati rata verba biformis
fecit et incesto fontem medicamine tinxit.

Finis erat dictis, sed adhuc Minyeïa proles
urguet opus spernitque deum festumque profanat,
tympana cum subito non apparentia raucis
obstrepuere sonis, et adunco tibia cornu
tinnulaque aera sonant; redolent murraeque crocique,
resque fide maior, coepere virescere telae
inque hederae faciem pendens frondescere vestis.
pars abit in vites, et quae modo fila fuerunt,
palmite mutantur; de stamine pampinus exit,
purpura fulgorem pictis accommodat uvis.
iamque dies exactus erat, tempusque subibat,
quod tu nec tenebras nec possis dicere lucem,
sed cum luce tamen dubiae confinia noctis:
tecta repente quati pinguesque ardere videntur
lampades et rutilis conlucere ignibus aedes
falsaque saevarum simulacra ululare ferarum.
fumida iandudum latitant per tecta sorores
diversaeque locis ignes ac lumina vitant;
dumque petunt tenebras, parvos membrana per artus

375 conducit λ 378 *in marg.* M et B *(ex silentio), e cod. Berneger. Heins.* sed A 379 ne/// utrumque M nec utrumque B B et *om.* λ vide///tur (*er.* n) M 382 iam non λ 384 ///////. pater (et *eras.*) M habenti *corr. ex* adendi M 386. 385 M 385 inde] idem λ 386 et] ut R 387 rata (r *i. r.*) M data B 388 *sic* B incesto M (?) incerto ς 389 et adhuc λ mynia B myniia M mineia λ mynieia ε 393 *sic* ε et olent A 396 in frondes λ in frondes ε 397 st///amine M 400 posses A, *corr. Heins.* 403 *sic* B *(ex sil.)* col (n λ) lucent A 407 *sic* A latebras *Heins.*

porrigitur tenuique includit bracchia pinna.
nec qua perdiderint veterem ratione figuram
scire sinunt tenebrae. non illas pluma levavit:
sustinuere tamen se perlucentibus alis.
conataeque loqui, minimam et pro corpore vocem
emittunt peraguntque leves stridore querellas.
tectaque, non silvas celebrant, lucemque perosae
nocte volant, seroque tenent a vespere nomen.
Tum vero totis Bacchi memorabile Thebis
numen erat, magnasque novi matertera vires
narrat ubique dei, de totque sororibus expers
una doloris erat, nisi quem fecere sorores.
adspicit hanc, natis thalamoque Athamantis habentem
sublimes animos et alumno numine, Iuno
nec tulit, et secum 'potuit de pelice natus
vertere Maeonios pelagoque inmergere nautas
et laceranda suae nati dare viscera matri
et triplices operire novis Minyeïdas alis:
nil poterit Iuno nisi inultos flere dolores?
idque mihi satis est? haec una potentia nostra est?
ipse docet, quid agam (fas est et ab hoste doceri),
quidque furor valeat Penthea caede satisque
ac super ostendit: cur non stimuletur eatque
per cognata suis exempla furoribus Ino?'
Est via declivis funesta nubila taxo,
ducit ad infernas per muta silentia sedes.
Styx nebulas exhalat iners, umbraeque recentes
descendunt illac simulacraque functa sepulchris.
pallor hiemsque tenent late loca senta, novique
qua sit iter, manes, Stygiam qua ducat ad urbem,
ignorant, ubi sit nigri fera regia Ditis.
mille capax aditus et apertas undique portas
urbs habet, utque fretum de tota flumina terra,

---

408 tenuesque — pennae ς includunt A includit *cod. Bernegger. Heinsii* 410 levabat λ 412 *sic* M et *om.* B ς 415 tenent A trahunt *Heins.* 416 tum, *in marg.* ł cum M 421 alumpni ς 423 invertere λ 424 matri dare viscera nati ε 425 myniides M¹ myniides B ł e mynyeidas ε meneidas λ 426 nil] nec ς et nisi λ in ł inu ultos M 427 ł id iamque ε 430 simuletur (*in marg. a m. 1* stimuletur) M 435 functaque B 436 tenet λ ł net tenent ε 437 quod ducit ε

sic omnes animas locus accipit ille, nec ulli
exiguus populo est, turbamve accedere sentit.
errant exsangues sine corpore et ossibus umbrae,
parsque forum celebrant, pars imi tecta tyranni,
pars aliquas artes, antiquae imitamina vitae.
sustinet ire illuc caelesti sede relicta
(tantum odiis iraeque dabat) Saturnia Iuno.
quo simul intravit sacroque a corpore pressum
ingemuit limen, tria Cerberus extulit ora
et tres latratus simul edidit. illa sorores
nocte vocat genitas, grave et inplacabile numen.
carceris ante fores clausas adamante sedebant
deque suis atros pectebant crinibus angues.
quam simul agnorunt inter caliginis umbras,
surrexere deae. sedes scelerata vocatur:
viscera praebebat Tityos lanianda novemque
iugeribus distentus erat, tibi, Tantale, nullae
deprenduntur aquae, quaeque imminet, effugit arbor,
aut petis aut urgues ruiturum, Sisyphe, saxum,
volvitur Ixion et se sequiturque fugitque,
molirique suis letum patruelibus ausae
adsiduae repetunt quas perdant Belides undas.
quos omnes acie postquam Saturnia torva
vidit et ante omnes Ixiona, rursus ab illo
Sisyphon adspiciens 'cur hic e fratribus' inquit
'perpetuas patitur poenas, Athamanta superbum
regia dives habet, qui me cum coniuge semper
sprevit?' et exponit causas odiique viaeque,
quidque velit. quod vellet, erat, ne regia Cadmi
staret, et in facinus traherent Athamanta sorores.
imperium, promissa, preces confundit in unum
sollicitatque deas. sic haec Iunone locuta,

---

442 turbamve M turbamque λ *Post 445 codd. recentt. quidam haec habent:* exercent, aliam partem sua poena coercet; *del. Heins.; plura deesse videbantur Bentleio* 449 a *om.* R 450 intremuit *s* 451 semel A simul *edd. vett.* 454 deque] cumque *coni. Merk.*[2] 457 tytios M laniata λ[1] 458 *sic* λ distractus R *s* 459 deprehenduntur ς arbos *s* 460 rediturum M rediturum B ς *(in* λ edi *a m. 2)* 463 perdant B[1] perdunt B[2] Belides M 464 facie M[2] λ 467. 471 athamanta (ta *ex* te') M 469 spernit *s* 470 vellat B 471 sorores *Heins.*, furores A

Tisiphone canos ut erat turbata capillos
movit et obstantes reiecit ab ore colubras
atque ita 'non longis opus est ambagibus' inquit:
'facta puta, quaecumque iubes. inamabile regnum
desere teque refer caeli melioris ad auras.'
laeta redit Iuno; quam caelum intrare parantem
roratis lustravit aquis Thaumantias Iris.
nec mora, Tisiphone madefactam sanguine sumit
inportuna facem fluidoque cruore rubentem
induitur pallam tortoque incingitur angue
egrediturque domo. Luctus comitatur euntem
et Pavor et Terror trepidoque Insania vultu.
limine constiterat: postes tremuisse feruntur
Aeolii, pallorque fores infecit acernas,
solque locum fugit. monstris est territa coniunx,
territus est Athamas. tectoque exire parabant:
obstitit infelix aditumque obsedit erinys,
nexaque vipereis distendens bracchia nodis
caesariem excussit. motae sonuere colubrae
parsque iacent umeris, pars circum pectora lapsae
sibila dant saniemque vomunt linguaque coruscant.
inde duos mediis abrumpit crinibus angues
pestiferaque manu raptos inmisit. at illi
Inoosque sinus Athamanteosque pererrant
inspirantque graves animas. nec vulnera membris
ulla ferunt: mens est, quae diros sentiat ictus.
attulerat secum liquidi quoque monstra veneni
oris Cerberei spumas et virus Echidnae
erroresque vagos caecaeque oblivia mentis
et scelus et lacrimas rabiemque et caedis amorem,
omnia trita simul; quae sanguine mixta recenti
coxerat aere cavo, viridi versata cicuta.
dumque pavent illi, vergit furiale venenum
pectus in amborum praecordiaque intima movit.

---

474 *sic ε* T. ut erat (errat B) canos R λ 475 colubræs M 476 non opus est longis λ 479 thaumantia////(*eras.* s) M 482 fluuidoq; λ 483 pallam recingitur λ incig////tur argue M 487 ac.] avernus *coni. Merkel* 488 *sic ε, prob. Bentley* et territa B exterrita C 489 parabat B λ 493 pectora] timpora λ 494 linguaq, λ 497 aspirantque ε 498 *sic* λ^1 animos A 499 duros λ 500 quoque (o *ex* e) M 504 tincta ε tincta λ 506 vertit A, *em. Bentley*

tum face iactata per eundem saepius orbem
consequitur motis velociter ignibus ignes.
sic victrix iussique potens ad inania magni
regna redit Ditis sumptumque recingitur anguem.
Protinus Aeolides media furibundus in aula
clamat 'io, comites, his retia tendite silvis!
hic modo cum gemina visa est mihi prole leaena.'
utque ferae sequitur vestigia coniugis amens
deque sinu matris ridentem et parva Learchum
bracchia tendentem rapit et bis terque per auras
more rotat fundae rigidoque infantia saxo
discutit ora ferox. tum denique concita mater,
seu dolor hoc fecit seu sparsi causa veneni,
exululat passisque fugit male sana capillis,
teque ferens parvum nudis, Melicerta, lacertis
'euhoe Bacche' sonat. Bacchi sub nomine Iuno
risit et 'hos usus praestet tibi' dixit 'alumnus.'
imminet aequoribus scopulus: pars ima cavatur
fluctibus et tectas defendit ab imbribus undas,
summa riget frontemque in apertum porrigit aequor.
occupat hunc (vires insania fecerat) Ino
seque super pontum nullo tardata timore
mittit onusque suum; percussa recanduit unda.
at Venus, inmeritae neptis miserata labores,
sic patruo blandita suo est: 'o numen aquarum,
proxima cui caelo cessit, Neptune, potestas,
magna quidem posco, sed tu miserere meorum,
iactari quos cernis in Ionio inmenso,
et dis adde tuis. aliqua et mihi gratia ponto est,
si tamen in dio quondam concreta profundo
spuma fui Graiumque manet mihi nomen ab illa.'
adnuit oranti Neptunus et abstulit illis
quod mortale fuit maiestatemque verendam
inposuit, nomenque simul faciemque novavit
Leucotheëque deum cum matre Palaemona dixit.

---

tendite
513 pandite λ 514 mod[illegible] c[illegible]um (c *ex* d) M 517 bis (b *ex* u) M
o'
521 sparsisque ς 523 euhe M[1] (*corr. in* heuhe') eu oe λ hehohe ε
ł ima ł tardata o
525 una ε 526 rectas λ[1] 529 tardata λ turbata ε 534 p///sco
ł mea me
M 536 michi M[1] 537 *in marg.* M' in medio ς in dio M 538
ł iũ
gratumque M, gratumque λ[2] 542 leucothoe A que *om.* B

Sidoniae comites, quantum valuere, secutae
signa pedum, primo videre novissima saxo;
nec dubium de morte ratae, Cadmeïda palmis
deplanxere domum, scissae cum veste capillos,
utque parum iustae nimiumque in pelice saevae
invidiam fecere deae. convicia Iuno
non tulit et 'faciam vos ipsas maxima' dixit
'saevitiae monimenta meae.' res dicta secuta est.
nam quae praecipue fuerat pia, 'persequar' inquit
'in freta reginam,' saltumque datura moveri
haud usquam potuit scopuloque adfixa cohaesit.
altera dum solito temptat plangore ferire
pectora, temptatos sensit riguisse lacertos;
illa, manus ut forte tetenderat in maris undas,
saxea facta manus in easdem porrigit undas;
huius, ut arreptum laniabat vertice crinem,
duratos subito digitos in crine videres;
quo quaeque in gestu deprensa est, haesit in illo.
pars volucres factae; quae nunc quoque gurgite in illo
aequora destringunt summis Ismenides alis.
Nescit Agenorides natam parvumque nepotem
aequoris esse deos: luctu serieque malorum
victus et ostentis, quae plurima viderat, exit
conditor urbe sua, tamquam fortuna locorum,
non sua se premeret; longisque erroribus actus
contigit Illyricos profuga cum coniuge fines.
iamque malis annisque graves, dum prima retractant
fata domus reseruntque suos sermone labores,
'num sacer ille mea traiectus cuspide serpens'
Cadmus ait 'fuerat, tum, cum Sidone profectus

---

546 scissis — capillis ς 551 prosequar *ex codd. Gierig* 552 salt////mq: M saltuque dato removeri λ *et margo* M 553. 4 haud usquam solito temptat plangore ferire | altera dum potuit scopuloq: affixa cohaesit M 555 sentit ς 556 *'non sunt Nasoniani numeri.' Heinsius* appensū 557 *in marg.* λ, *om. Planudes* 558 arrectum R arreptum M² 560 deprehensa λ 562 distringunt λ distinguunt ε mineides C miniei-des B meneydes ε, *em. Heins.* 564 mal.] laborum λ 565 victus portentisque λ 567 erratibus ε 568 illiricos *ex* illincos M 569 graves annisq, malis λ 570 fa//ta M facta λ facta ε repetuntque releguntque D suo λ 571 non ε 572 fueram ε tunc λ Sidona R Sidonæ M²

vipereos sparsi per humum, nova semina, dentes?
quem si cura deum tam certa vindicat ira,
ipse precor serpens in longam porrigar alvum.'
dixit, et ut serpens in longam tenditur alvum
durataeque cuti squamas increscere sentit
nigraque caeruleis variari corpora guttis.
in pectusque cadit pronus, commissaque in unum
paulatim tereti tenuantur acumine crura.
bracchia iam restant: quae restant bracchia tendit
et lacrimis per adhuc humana fluentibus ora
'accede, o coniunx, accede, miserrima', dixit
'dumque aliquid superest de me, me tange manumque
accipe, dum manus est, dum non totum occupat anguis.'
ille quidem vult plura loqui, sed lingua repente
in partes est fissa duas: nec verba volenti
sufficiunt, quotiensque aliquos parat edere questus,
sibilat: hanc illi vocem natura reliquit.
nuda manu feriens exclamat pectora coniunx
'Cadme, mane teque, infelix, his exue monstris!
Cadme, quid hoc? ubi pes, ubi sunt umerique manusque
et color et facies et, dum loquor, omnia? cur non
me quoque, caelestes, in eandem vertitis anguem?'
dixerat: ille suae lambebat coniugis ora
inque sinus caros, veluti cognosceret, ibat
et dabat amplexus adsuetaque colla petebat.
quisquis adest (aderant comites) terretur: at illa
lubrica permulcet cristati colla draconis.
et subito duo sunt iunctoque volumine serpunt,
donec in appositi nemoris subiere latebras.
nunc quoque nec fugiunt hominem nec vulnere laedunt,
quidque prius fuerint, placidi meminere dracones.
Sed tamen ambobus versae solaciae formae
magna nepos dederat, quem debellata colebat
India, quem positis celebrabat Achaïa templis.
solus Abantiades ab origine cretus eadem
Acrisius superest, qui moenibus arceat urbis
Argolicae contraque deum ferat arma genusque

---

577 cutis R 579 cōmixtaque ς 580 ac//umine M 584 manuque B
ł volenti
585 accede M 587 loquenti M loquenti ς 595 sua elambebat M[1],
ł illis ł perlucet
corr. m. b 597 illa ε 598 permulcet ε 600 duos̃ iunctoque M
605 *sic* A (M *sine rasura*) fuerat *Heins.* 606 celebravit λ 608 a
menibus λ

non putet esse Iovis. neque enim Iovis esse putabat
Persea, quem pluvio Danaë conceperat auro.
mox tamen Acrisium (tanta est praesentia veri)
tam violasse deum quam non agnosse nepotem
paenitet: inpositus iam caelo est alter, at alter
viperei referens spolium memorabile monstri
aëra carpebat tenerum stridentibus alis.
cumque super Libycas victor penderet harenas,
Gorgonei capitis guttae cecidere cruentae.
quas humus exceptas varios animavit in angues.
unde frequens illa est infestaque terra colubris.
inde per inmensum ventis discordibus actus
nunc huc, nunc illuc exemplo nubis aquosae
fertur et ex alto seductas aethere longe
despectat terras totumque supervolat orbem.
ter gelidas arctos, ter cancri bracchia vidit,
saepe sub occasus, saepe est ablatus in ortus.
iamque cadente die, veritus se credere nocti,
constitit Hesperio, regnis Atlantis, in orbe
exiguamque petit requiem, dum Lucifer ignes
evocet Aurorae, currus Aurora diurnos.
hic hominum cunctos ingenti corpore praestans
Iapetionides Atlas fuit. ultima tellus
rege sub hoc et pontus erat, qui Solis anhelis
aequora subdit equis et fessos excipit axes.
mille greges illi totidemque armenta per herbas
errabant, et humum vicinia nulla premebant.
arboreae frondes auro radiante nitentes
ex auro ramos, ex auro poma tegebant.
'hospes', ait Perseus illi, 'seu gloria tangit
te generis magni, generis mihi Iuppiter auctor;
sive es mirator rerum, mirabere nostras.

---

610 *sic* B non putat esse deum A (putet *e*) 611 dane ς 613 at] et ς 620 infectaque *e* infe//taque λ terra M³ *(i. r.)* turba B
ł go
623 aethere M³ *i. r.* aequore Bλ¹ longe M 628 *sic e* regis A
e
630 evocat *e* currus *e* cursus A et aurora λ diurnos (os *i. r. m. 2)* M 631 *sic* B cunctis A (cuncti///s M) 632 iam petio-
a l
nides M fuit atlas *e* 633 solus λ soli≷s M 634 fexos λ 636
ł bat
premeba///t M premebat λ premebant *e* 637 virentes *ex cod. Bononiensi Burmann*
ł fere
638 tegebant D ferebant λ

hospitium requiemque peto.' memor ille vetustae
sortis erat: Themis hanc dederat Parnasia sortem:
'tempus, Atla, veniet, tua quo spoliabitur auro
arbor, et hunc praedae titulum Iove natus habebit.'
id metuens solidis pomaria clauserat Atlas
moenibus et vasto dederat servanda draconi
arcebatque suis externos finibus omnes.
huic quoque 'vade procul, ne longe gloria rerum,
quam mentiris' ait, 'longe tibi Iuppiter absit';
vimque minis addit manibusque expellere temptat
cunctantem et placidis miscentem fortia dictis.
viribus inferior (quis enim par esset Atlantis
viribus?) 'at quoniam parvi tibi gratia nostra est,
accipe munus' ait, laevaque a parte Medusae
ipse retroversus squalentia protulit ora.
quantus erat, mons factus Atlas: nam barba comaeque
in silvas abeunt, iuga sunt umerique manusque,
quod caput ante fuit, summo est in monte cacumen,
ossa lapis fiunt: tum partes auctus in omnes
crevit in inmensum (sic di statuistis) et omne
cum tot sideribus caelum requievit in illo.
Clauserat Hippotades aeterno carcere ventos,
admonitorque operum caelo clarissimus alto
lucifer ortus erat. pennis ligat ille resumptis
parte ab utraque pedes teloque accingitur unco
et liquidum motis talaribus aëra findit.
gentibus innumeris circumque infraque relictis
Aethiopum populos Cepheaque conspicit arva.
illic inmeritam maternae pendere linguae
Andromedan poenas inmitis iusserat Ammon.
quam simul ad duras religatam bracchia cautes
vidit Abantiades, (nisi quod levis aura capillos
moverat et tepido manabant lumina fletu,
marmoreum ratus esset opus,) trahit inscius ignes
et stupet et visae correptus imagine formae

natus[2] ł montibus
644 athlans B athlas M 645 ~~titi~~titulum M satus λ 647 męnibus ε
ſ·/////// ſ·
montibus A *corr. Heins.* 649 huic M hinc ε ne] nec M 650 quam M (*in marg.:* ſ· sit tibi) ait ne longe iupiter λ 653 Atlanti *Heins.* 656 *sic* A 660 auctus *Heins.* altus A 663 aeterno] alterno *coni. Haupt,* aerato *Bentley,* hesternos *Waddel,* adversos *Polle* 665 ligat *i. r.* M[2] (*in marg.* ~~leuet~~[1]) negat B[1] 669 ce (ci R) pheiaque A 671 andromedā A
// uise //
inmitis *Heins.* iniustus A 676 exiguę M (*in marg.* eximię) exiguę B

paene suas quatere est oblitus in aëre pennas.
ut stetit, 'o' dixit 'non istis digna catenis,
sed quibus inter se cupidi iunguntur amantes,
pande requirenti nomen terraeque tuumque
et cur vincla geras'. primo silet illa, nec audet
appellare virum virgo; manibusque modestos
celasset vultus, si non religata fuisset:
lumina, quod potuit, lacrimis implevit obortis.
saepius instanti, sua ne delicta fateri
nolle videretur, nomen terraeque suumque,
quantaque maternae fuerit fiducia formae,
indicat. et nondum memoratis omnibus unda
insonuit, veniensque inmenso belua ponto
imminet et latum sub pectore possidet aequor.
conclamat virgo: genitor lugubris et una
mater adest, ambo miseri, sed iustius illa.
nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus
plangoremque ferunt vinctoque in corpore adhaerent,
cum sic hospes ait: 'lacrimarum longa manere
tempora vos poterunt: ad opem brevis hora ferendam est.
hanc ego si peterem Perseus Iove natus et illa,
quam clausam implevit fecundo Iuppiter auro,
Gorgonis anguicomae Perseus superator et alis
aërias ausus iactatis ire per auras,
praeferrer cunctis certe gener. addere tantis
dotibus et meritum, faveant modo numina, tempto:
ut mea sit servata mea virtute, paciscor.'
accipiunt legem (quis enim dubitaret?) et orant
promittuntque super regnum dotale parentes.
ecce velut navis praefixo concita rostro
sulcat aquas, iuvenum sudantibus acta lacertis,
sic fera dimotis impulsu pectoris undis
tantum aberat scopulis, quantum Balearica torto
funda potest plumbo medii transmittere caeli:
cum subito iuvenis pedibus tellure repulsa

ł rep
eximię λ corruptus R corruptus M²e 677 quater////. M quaꝛ/// ẽ e
ł eminet
678 ut] et λ 684 qui — abortis λ 688 numeratis λ 690 imminet e
ui
694 iuncto (o *i. r.; in marg.* ł uincto) M 696 ferenda est A 700
per
aetherias A, *em. Lachmann* 702 merito ł tum e 705 prom. e 708
ł transcurrere
sic fert B sic fer//// M 710 transmittere e

arduus in nubes abiit. ut in aequore summo
umbra viri visa est, visam fera saevit in umbram.
utque Iovis praepes, vacuo cum vidit in arvo
praebentem Phoebo liventia terga draconem,
occupat aversum, neu saeva retorqueat ora,
squamigeris avidos figit cervicibus ungues,
sic celeri missus praeceps per inane volatu
terga ferae pressit dextroque frementis in armo
Inachides ferrum curvo tenus abdidit hamo.
vulnere laesa gravi modo se sublimis in auras
attollit, modo subdit aquis, modo more ferocis
versat apri, quem turba canum circumsona terret.
ille avidos morsus velocibus effugit alis
quaque patet, nunc terga cavis super obsita conchis,
nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda
desinit in piscem, falcato vulnerat ense.
belua puniceo mixtos cum sanguine fluctus
ore vomit: maduere graves adspergine pennae.
nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus
credere, conspexit scopulum, qui vertice summo
stantibus exstat aquis, operitur ab aequore moto.
nixus eo rupisque tenens iuga prima sinistra
ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
litora cum plausu clamor superasque deorum
implevere domos: gaudent generumque salutant
auxiliumque domus servatoremque fatentur
Cassiope Cepheusque pater. resoluta catenis
incedit virgo, pretiumque et causa laboris.
ipse manus hausta victrices abluit unda,
anguiferumque caput dura ne laedat harena,
mollit humum foliis natasque sub aequore virgas
sternit et imponit Phorcynidos ora Medusae.
virga recens bibulaque etiamnum viva medulla

---

712 ut] et λ 713 visa — umbra Bλ 715 liventia (b *in* v *mut.*) M 716 missus M (o *eras.*) misso Bε praeceps misso ε per *add.* λ² 719 dextreq: M 723 versa apri (*a m. 1 corr. in* versat apri) M¹ 725 patent λ²ε 727 uulnerat *ex* ulnerat M¹ vulnerat ε 733 nisus ε sinistr M sinistro B 743 forcinodos λ phorocydos ε methusae R 744 etiamnunc A

vim rapuit monstri tactuque induruit huius
percepitque novum ramis et fronde rigorem.
at pelagi nymphae factum mirabile temptant
pluribus in virgis et idem contingere gaudent
seminaque ex illis iterant iactata per undas.
nunc quoque curaliis eadem natura remansit,
duritiam tacto capiant ut ab aëre, quodque
vimen in aequore erat, fiat super aequora saxum.
Dis tribus ille focos totidem de caespite ponit,
laevum Mercurio, dextrum tibi, bellica virgo,
ara Iovis media est. mactatur vacca Minervae,
alipedi vitulus, taurus tibi, summe deorum.
protinus Andromedan et tanti praemia facti
indotata rapit: taedas Hymenaeus Amorque
praecutiunt, largis satiantur odoribus ignes,
sertaque dependent tectis et ubique lyraeque
tibiaque et cantus, animi felicia laeti
argumenta, sonant. reseratis aurea valvis
atria tota patent, pulchroque instructa paratu
Cepheni proceres ineunt convivia regis.
postquam epulis functi generosi munere Bacchi
diffudere animos, cultusque genusque locorum
quaerit Lyncides moresque animumque virorum.
quae simul edocuit 'nunc, o fortissime', dixit
'fare precor' Cepheus, 'quanta virtute, quibusque
artibus abstuleris crinita draconibus ora.'
narrat Agenorides gelido sub Atlante iacentem
esse locum solidae tutum munimine molis;
cuius in introitu geminas habitasse sorores
Phorcidas, unius partitas luminis usum.
id se sollerti furtim, dum traditur, astu
supposita cepisse manu perque abdita longe
deviaque et silvis horrentia saxa fragosis

---

749 iterant *s* ut erant A 751 tactu B tactũ M captant B capiant M ad aera B ab M (b *i. r.*) ab equore *ς* 753 diistribus (ist cipiunt *i. r.*) M 755 mactantur M² 759 praecutiunt M praecipiunt *ς* sociantur *λ* 763 petent M 765 et munere *λ* 767 lynicides *a m. 2 i. r. λ* (*in marg.:* querenti protinus unus narat lyncides *a m. saeculi XV*) *l* lincides *l* habitum abanthyades *s* animosque *s* habitumque *λ* 769 quie *(sic)* M 770 Cepheus *em. Haupt*, Perseu *codd.* 771 actibus *λ* 775 sortitas *l* partitas *s*

Gorgoneas tetigisse domos. passimque per agros
perque vias vidisse hominum simulacra ferarumque
in silicem ex ipsis visa conversa Medusa.
se tamen horrendae clipei, quod laeva gerebat,
aere repercusso formam adspexisse Medusae,
cumque gravis somnus colubrasque ipsamque tenebat,
eripuisse caput collo; pennisque fugacem
Pegason et fratrem matris de sanguine natos
addidit et longi non falsa pericula cursus,
quae freta, quas terras sub se vidisset ab alto
et quae iactatis tetigisset sidera pennis.
ante exspectatum tacuit tamen. excipit unus
ex numero procerum, quaerens, cur sola sororum
gesserit alternis inmixtos crinibus angues.
hospes ait 'quoniam scitaris digna relatu,
accipe quaesiti causam. clarissima forma
multorumque fuit spes invidiosa procorum
illa: neque in tota conspectior ulla capillis
pars fuit. inveni, qui se vidisse referret.
hanc pelagi rector templo vitiasse Minervae
dicitur. aversa est et castos aegide vultus
nata Iovis texit; neve hoc inpune fuisset,
Gorgoneum crinem turpes mutavit in hydros.
[nunc quoque, ut attonitos formidine terreat hostes,
pectore in adverso, quos fecit, sustinet angues.']

LIBER QUINTUS.

Dumque ea Cephenum medio Danaëius heros
agmine commemorat, fremida regalia turba

---

780 vicos M ferarum (*omisso* que) A 782 *sic* ε sed tamen A horrendo R 783 repercussam *scripsit Riese* 784 dumque A, *em. Hoffmann* 785 pennisq: (i *i. r.*) M 786 fratres A fontes ε *correxit R. Regius* 790 *sic* ε ante spectatum A 791 sola] una ε 792 alternos R 794 quaesiti// (*eras.* t) R 796 nec ε totis Bλ totis M 797 referrent ζ 799 adversa λ 800 iovis texit *ex* iovi stetit M 802. 3 *proscripsit Haupt*

V, 1 daneius ζ danaeius M 2 fremitu — turbae ζ fremitu B (tu *i. r.*) turba (*in marg.* be ł fremitu') M

atria complentur: nec coniugialia festa
qui canat, est clamor, sed qui fera nuntiet arma.
inque repentinos convivia versa tumultus
adsimilare freto possis, quod saeva quietum
ventorum rabies motis exasperat undis.
primus in his Phineus, belli temerarius auctor,
fraxineam quatiens aeratae cuspidis hastam,
'en', ait 'en adsum praereptae coniugis ultor,
nec mihi te pennae, nec falsum versus in aurum
luppiter eripiet.' conanti mittere Cepheus
'quid facis?' exclamat, 'quae te, germane, furentem
mens agit in facinus? meritisne haec gratia tantis
redditur? hac vitam servatae dote rependis?
quam tibi non Perseus, verum si quaeris, ademit,
sed grave Nereïdum numen, sed corniger Ammon,
sed quae visceribus veniebat belua ponti
exsaturanda meis. illo tibi tempore rapta est,
quo peritura fuit: nisi si crudelis id ipsum
exigis, ut pereat, luctuque levabere nostro.
scilicet haud satis est, quod te spectante revincta est
et nullam quod opem patruus sponsusve tulisti:
insuper, a quoquam quod sit servata, dolebis
praemiaque eripies? quae si tibi magna videntur,
ex illis scopulis, ubi erant adfixa, petisses.
nunc sine, qui petiit, per quem haec non orba senectus,
ferre quod et meritis et voce est pactus, eumque
non tibi, sed certae praelatum intellege morti.'
ille nihil contra: sed et hunc et Persea vultu
alterno spectans petat hunc, ignorat, an illum,
cunctatusque brevi contortam viribus hastam,
quantas ira dabat, nequiquam in Persea misit.
ut stetit illa toro, stratis tum denique Perseus
exiluit; teloque ferox inimica remisso
pectora rupisset, nisi post altaria Phineus
isset: et (indignum) scelerato profuit ara.
fronte tamen Rhoeti non inrita cuspis adhaesit.
qui postquam cecidit ferrumque ex osse revulsum est,

---

3 coniugalia M 6 posses λ 11 falsum M 17 hammon D amon λ 18 ponto *Heins.* 21 lavabere λ levabere (b *ex* u) M 25 praemiave ε 26 affissa M 29 intellege////// (*eras.* re) M 34 et — tunc ε stratis (str iit' *i. r.*) M 35 exiluit M exiliit ς 38 rhoechi M¹ rhoeti M² rethi ς aboei chinei B 39 quae M¹ *corr. in* qui ex////osse (*eras.* h) M ex hoste B

calcitrat et positas adspergit sanguine mensas.
tum vero indomitas ardescit vulgus in iras,
telaque coniciunt, et sunt, qui Cephea dicunt
cum genero debere mori. sed limine tecti
exierat Cepheus, testatus iusque fidemque
hospitiique deos, ea se prohibente moveri.
bellica Pallas adest et protegit aegide fratrem
datque animos. erat Indus Athis, quem flumine Gange
edita Limnate vitreis peperisse sub undis
creditur, egregius forma, quam divite cultu
augebat, bis adhuc octonis integer annis,
indutus chlamydem Tyriam, quam limbus obibat
aureus; ornabant aurata monilia collum
et madidos murra curvum crinale capillos.
ille quidem iaculo quamvis distantia misso
figere doctus erat, sed tendere doctior arcus.
tum quoque lenta manu flectentem cornua Perseus
stipite, qui media positus fumabat in ara,
perculit et fractis confudit in ossibus ora.
hunc ubi laudatos iactantem in sanguine vultus
Assyrius vidit Lycabas, iunctissimus illi
et comes et veri non dissimulator amoris,
postquam exhalantem sub acerbo vulnere vitam
deploravit Athin, quos ille tetenderat arcus
arripit et 'mecum tibi sint certamina' dixit:
'nec longum pueri fato laetabere, quo plus
invidiae, quam laudis habes.' haec omnia nondum
dixerat, emicuit nervo penetrabile telum
vitatumque tamen sinuosa veste pependit.
vertit in hunc harpen spectatam caede Medusae
Acrisioniades adigitque in pectus: at ille
iam moriens, oculis sub nocte natantibus atra,
circumspexit Athin seque adclinavit ad illum
et tulit ad manes iunctae solacia mortis.
ecce Syenites, genitus Metione, Phorbas

---

42 dicant λ 47 athis M fulmine λ Gange (e *ex* i) M 48 limniate λ lennee *i. r. a m. rec.* λ Clematie *coni. Unger* 55 arcu l fedatos' λ 59 laudatos M fedatos ς 62 acervo R 63. 72 athim ς 64 arripit M arripuit λ 69 spectata M 70 adiitq: impectus M adiitq· inspectus B 72 *sic* A in illum *Heins.* 74 suenites A *corr. ed. princ.*

et Libys Amphimedon, avidi committere pugnam,
sanguine, quo late tellus madefacta tepebat,
conciderant lapsi: surgentibus obstitit ensis,
alterius costis, iugulo Phorbantis adactus.
at non Actoriden Erytum, cui lata bipennis
telum erat, hamato Perseus petit ense, sed altis
extantem signis multaeque in pondere massae
ingentem manibus tollit cratera duabus
infligitque viro; rutilum vomit ille cruorem
et resupinus humum moribundo vertice pulsat.
inde Semiramio Polydaemona sanguine cretum
Caucasiumque Abarim Sperchionidemque Lycetum
intonsumque comas Helicem Phlegyanque Clytumque
sternit et extructos morientum calcat acervos.
nec Phineus ausus concurrere comminus hosti,
intorquet iaculum: quod detulit error in Idan,
expertem frustra belli et neutra arma secutum.
ille tuens oculis inmitem Phinea torvis
'quandoquidem in partes' ait 'abstrahor, accipe, Phineu,
quem fecisti hostem pensaque hoc vulnere vulnus';
iamque remissurus tractum de corpore telum
sanguine defectos cecidit conlapsus in artus.
tu quoque, Cephenum post regem primus, Hodites
ense iaces Clymeni; Prothoënora percutit Hypseus,
Hypsea Lyncides. fuit et grandaevus in illis
Emathion, aequi cultor timidusque deorum;
qui, quoniam prohibent anni bellare, loquendo
pugnat et incessit sceleratacque devovet arma.
huic Chromis amplexo tremulis altaria palmis
decutit ense caput; quod protinus incidit arae
atque ibi semianimi verba exsecrantia lingua

75 amphimeon R 79 auctoriden λ cyrrum ε 80 hamato *Heins.* ammoto M amoto B admoto λ admotum ε 85 *sic* ε sameramio C samꝛramio B cretum (*ex* cretus) M 86 caucaseumque C spercheyademque ς 87 hilicen M elicen ς phalegiamque M phleigăque λ cliciumque B clitꝫumque M 88 instructos D acerbos M 89 *sic* ς Phineus ausus erat (*om.* nec) R 93 ad partes λ 95 de vulnere R 96 deiectos (i *ex* f) M 97 tu — iaces *coni. Haupt* l hic
tum M tunc B hic ς odites A *recte Planudes* 98 iacet *codd.* l ue'
prothenora A ipseus ς 99 clicides λ lygnides ε 102 devocat M l devocat · l devovet
devocat Bλ dẽmovet ε 103 amplexo (o *ex* u) M 105 *sic* ε semianimis A

edidit et medios animam expiravit in ignes.
hinc gemini fratres Broteasque et caestibus Ammon
invictus, vinci si possent caestibus enses,
Phinea cecidere manu, Cererisque sacerdos
Ampycus, albenti velatus tempora vitta.
tu quoque, Lampetide, non hos adhibendus ad usus,
sed qui, pacis opus, citharam cum voce moveres,
iussus eras celebrare dapes festumque canendo.
quem procul adstantem plectrumque inbelle tenentem
Pettalus inridens 'Stygiis cane cetera' dixit
'manibus' et laevo mucronem tempore fixit.
concidit et digitis morientibus ille retemptat
fila lyrae, casuque fuit miserabile carmen.
nec sinit hunc inpune ferox cecidisse Lycormas,
raptaque de dextro robusta repagula posti
ossibus inlisit mediae cervicis: at ille
procubuit terrae mactati more iuvenci.
demere temptabat laevi quoque robora postis
Cinyphius Pelates: temptanti dextera fixa est
cuspide Marmaridae Corythi lignoque cohaesit.
haerenti latus hausit Abas: nec corruit ille,
sed retinente manum moriens e poste pependit.
sternitur et Menaleus, Perseïa castra secutus,
et Nasamoniaci Dorylas ditissimus agri,
dives agri Dorylas, quo non possederat alter
latius, aut totidem tollebat farris acervos.
huius in obliquo missum stetit inguine ferrum:
letifer ille locus. quem postquam vulneris auctor
singultantem animam et versantem lumina vidit
Bactrius Halcyoneus, 'hoc, quod premis' inquit 'habeto
de tot agris terrae' corpusque exsangue reliquit.
torquet in hunc hastam calido de vulnere raptam
ultor Abantiades; media quae nare recepta

---

107 boresq, λ pretheasque ε invictuſ (ıf *i. r.*) R invicti λ
110 amphicus A *corr. Heins.* 111 iampetide A Lampetide *Planudes*
112 movendo λ 114 cui — astanti — tenenti λ 115 petalus A 116
l levo[1]
sevum M sevum B 119 non ε 120 posti *Priscian.* poste A 121
n
elisit C inmisit ε 124 cinipheus A 127 renitente M (reni *i. r.*)
l farris
manu ς de porte ε 131 farris A (far *i. r.* R[2]) thuris ε 135
bactreus R baltreus ε batheus λ alc(t)ioneus A

cervice exacta est in partesque eminet ambas.
dumque manum Fortuna iuvat, Clytiumque Claninque,
matre satos una, diverso vulnere fudit:
nam Clytii per utrumque gravi librata lacerto
fraxinus acta femur, iaculum Clanis ore momordit.
occidit et Celadon Mendesius, occidit Astreus,
matre Palaestina, dubio genitore creatus,
Aethionque sagax quondam ventura videre,
tunc ave deceptus falsa, regisque Thoactes
armiger et caeso genitore infamis Agyrtes.
plus tamen exhausto superest: namque omnibus unum
opprimere est animus, coniurata undique pugnant
agmina pro causa meritum inpugnante fidemque:
hac pro parte socer frustra pius et nova coniunx
cum genetrice favent ululatuque atria complent.
sed sonus armorum superat gemitusque cadentum,
pollutosque semel multo Bellona penates
sanguine perfundit renovataque proelia miscet.
circueunt unum Phineus et mille secuti
Phinea: tela volant hiberna grandine plura
praeter utrumque latus praeterque et lumen et aures.
adplicat hinc umeros ad magnae saxa columnae,
tutaque terga gerens adversaque in agmina versus
sustinet instantes. instabat parte sinistra
Chaonius Molpeus, dextra Nabataeus Ethemon.
tigris ut auditis diversa valle duorum
exstimulata fame mugitibus armentorum
nescit, utro potius ruat, et ruere ardet utroque,
sic dubius Perseus, dextra laevane feratur,
Molpea traiecti submovit vulnere cruris
contentusque fuga est: neque enim dat tempus Ethemon,
sed furit et, cupiens alto dare vulnera collo,
non circumspectis exactum viribus ensem
fregit in extrema percussae parte columnae:

---

140 claniq, λ 142 gravis B gravis M lacerto est ε 143 clynis M clanus ε 144 et celedon λ encheladon ε mindesius A mundesis λ 146 sa//gax M 147 thoastes R thoantes λ 151 impugnante *ex* impugnare R 155 semel *Heins.* simul A 156 perfundit renovataque M 157 secuti M 160 *sic* λ hic A 163 chaonis λ Chauonius *coni. Suchier* molpheus A et hemmon M echemmon B 164 sut (*eras.* a) M 168 molbia *ex* mollia M molpea *ex* mollia B molfea λ vulnera R 169 fuge — ethemmon M 172 in] *om. addid. supra lin.* M¹ et Bς

lammina dissiluit dominique in gutture fixa est.
non tamen ad letum causas satis illa valentes
plaga dedit: trepidum Perseus et inermia frustra
bracchia tendentem Cyllenide confodit harpe.
verum ubi virtutem turbae succumbere vidit,
'auxilium', Perseus 'quoniam sic cogitis ipsi',
dixit, 'ab hoste petam. vultus avertite vestros,
siquis amicus adest!' et Gorgonis extulit ora.
'quaere alium, tua quem moveant miracula' dixit
Thescelus; utque manu iaculum fatale parabat
mittere, in hoc haesit signum de marmore gestu.
proximus huic Ampyx animi plenissima magni
pectora Lyncidae gladio petit; inque petendo
dextera diriguit nec citra mota nec ultra est.
at Nileus, qui se genitum septemplice Nilo
mentitus erat, clipeo quoque flumina septem
argento partim, partim caelaverat auro,
'adspice', ait 'Perseu, nostrae primordia gentis:
magna feres tacitas solacia mortis ad umbras,
a tanto cecidisse viro': pars ultima vocis
in medio supressa sono est, adapertaque velle
ora loqui credas, nec sunt ea pervia verbis.
increpat hos 'vitio' que 'animi cur viribus' inquit
'Gorgoneis torpetis?' Eryx: 'incurrite mecum
et prosternite humi iuvenem magica arma moventem!'
incursurus erat: tenuit vestigia tellus,
inmotusque silex armataque mansit imago.
hi tamen ex merito poenas subiere; sed unus
miles erat Persei, pro quo dum pugnat, Aconteus,
Gorgone conspecta saxo concrevit oborto.
quem ratus Astyages etiamnum vivere, longo
ense ferit: sonuit tinnitibus ensis acutis.
dum stupet Astyages, naturam traxit eandem
marmoreoque manet vultus mirantis in ore.
nomina longa mora est media de plebe virorum

---

percussa B percussę (ę *i. r.*) λ percussa ε 174 volentes M 175 inermia ε in(h M)ertia A 179 convertite M 180 quisquis λ 181 alium *om.* B miracula M (mi *i. r.*) oracula B 182 theseus λ^1 theleus λ^2 thessalus ε (salus *i. r.*) paraba///t M 184 huȷic M amphyx ς 186 deriguit *scr. Riese* est *om. Heins.* 187 septẽp,/lice (*eras.* o) M 188 et mentitus B 195 cū M (*in marg.* non') tū λ cur *non* ε *de* B *non satis liquet* 199 silet C 205 astigea M

dicere: bis centum restabant corpora pugnae,
Gorgone bis centum riguerunt corpora visa.
paenitet iniusti tunc denique Phinea belli.
sed quid agat? simulacra videt diversa figuris
agnoscitque suos et nomine quemque vocatum
poscit opem, credensque parum, sibi proxima tangit
corpora: marmor erant. avertitur, atque ita supplex
confessasque manus obliquaque bracchia tendens,
'vincis', ait 'Perseu. remove tua monstra tuaeque
saxificos vultus, quaecumque ea, tolle Medusae,
tolle, precor. non nos odium regnique cupido
compulit ad bellum: pro coniuge movimus arma.
causa fuit meritis melior tua, tempore nostra.
non cessisse piget. nihil, o fortissime, praeter
hanc animam concede mihi: tua cetera sunto.'
talia dicenti neque eum, quem voce rogabat,
respicere audenti 'quod' ait, 'timidissime Phineu,
et possum tribuisse et magnum est munus inerti,
pone metum, tribuam: nullo violabere ferro.
quin etiam mansura dabo monimenta per aevum,
inque domo soceri semper spectabere nostri,
ut mea se sponsi soletur imagine coniunx.'
dixit et in partem Phorcynida transtulit illam,
ad quam se trepido Phineus obverterat ore.
tum quoque conanti sua vertere lumina cervix
diriguit, saxoque oculorum induruit umor.
sed tamen os timidum vultusque in marmore supplex
submissaeque manus faciesque obnoxia mansit.
Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
intrat et inmeriti vindex ultorque parentis
aggreditur Proetum: nam fratre per arma fugato
Acrisioneas Proetus possederat arces.
sed nec ope armorum, nec, quam male ceperat, arce
torva colubriferi superavit lumina monstri.
Te tamen, o parvae rector, Polydecta, Seriphi,

---

213. 4 corpora t· proxima *s* 215 obliqua *omisso* que R 216 perseu! M tua] fera *Heins.* 218 *sic* A regnive *Heins.* 220 nostra (a *ex* o *m.* 2) M 221 cessiss& M nil λ 226 violabore M 227 *sic* A 228 domũ λ 230 cepheida B forcinida *i. r.* M' 231 trepido/// (*eras.* q,) M converterat *s* 232 vertere M flectere *s* 233 deriguit M 238. 9 protheum — protheus A 240 qua////// — arte (te *i. r.*) *s* 241 colubriferi// M 242 polidecte A polidete λ

nec iuvenis virtus per tot spectata labores
nec mala mollierant, sed inexorabile durus
exerces odium, nec iniqua finis in ira est.
detrectas etiam laudem fictamque Medusae
arguis esse necem. 'dabimus tibi pignora veri;
parcite luminibus!' Perseus ait oraque regis
ore Medusaeo silicem sine sanguine fecit.
Hactenus aurigenae comitem Tritonia fratri
se dedit: inde cava circumdata nube Seriphon
deserit, a dextra Cythno Gyaroque relictis,
quaque super pontum via visa brevissima, Thebas
virgineumque Helicona petit. quo monte potita
constitit et doctas sic est adfata sorores:
'fama novi fontis nostras pervenit ad aures,
dura Medusaei quem praepetis ungula rupit.
is mihi causa viae. volui mirabile factum
cernere: vidi ipsum materno sanguine nasci.'
excipit Uranie: 'quaecumque est causa videndi
has tibi, diva, domos, animo gratissima nostro,
vera tamen fama est, et Pegasus huius origo
fontis': et ad latices deduxit Pallada sacros.
quae mirata diu factas pedis ictibus undas,
silvarum lucos circumspicit antiquarum
antraque et innumeris distinctas floribus herbas
felicesque vocat pariter studioque locoque
Mnemonidas. quam sic adfata est una sororum:
'o, nisi te virtus opera ad maiora tulisset,
in partem ventura chori Tritonia nostri,
vera refers meritoque probas artesque locumque,
et gratam sortem, tutae modo simus, habemus.
sed (vetitum est adeo sceleri nihil) omnia terrent
virgineas mentes, dirusque ante ora Pyreneus
vertitur, et nondum tota me mente recepi.
Daulida Threïcio Phoceaque milite rura

---

244 mala////////// mollierant M 246 detractas — laudes ς 247 pignera M 251 Seriphon (S *i. r. m. b.*) M 252 a λ at B ε a≣ M Cythno ł potita' *Planudes* Cypro *codd.* 254 petito M 261 nostro est λ nostro es *coni. Heins.* 262 origo est M 266 et *om.* λ 268. 280 m//emonidas M artes-meonidas B¹ ε (*ex* memonidas) mennonidas λ *corr. Heins.* 271 artem-que milite' *que* ε 274 pirineus ς pirineus M 275 me tota ς 276 daulia λ limite M

ceperat ille ferox iniustaque regna tenebat.
templa petebamus Parnasia: vidit euntes,
nostraque fallaci veneratus numina vultu
„Mnemonides“ (cognorat enim), „consistite“, dixit
„nec dubitate, precor, tecto grave sidus et imbrem“
(imber erat) „vitare meo: subiere minores
saepe casas superi.“ dictis et tempore motae
adnuimusque viro primasque intravimus aedes.
desierant imbres, victoque aquilonibus austro
fusca repurgato fugiebant nubila caelo.
impetus ire fuit: claudit sua tecta Pyreneus
vimque parat. quam nos sumptis effugimus alis.
ipse secuturo similis stetit arduus arce
„qua“ que „via est vobis, erit et mihi“ dixit „eadem“,
seque iacit vecors e summae culmine turris
et cadit in vultus, discussique ossibus oris
tundit humum moriens scelerato sanguine tinctam.'
Musa loquebatur: pennae sonuere per auras,
voxque salutantum ramis veniebat ab altis.
suspicit et linguae quaerit tam certa loquentes
unde sonent, hominemque putat Iove nata locutum.
ales erat, numeroque novem, sua fata querentes,
institerant ramis imitantes omnia picae.
miranti sic orsa deae dea: 'nuper et istae
auxerunt volucrum victae certamine turbam.
Pieros has genuit Pellaeis dives in arvis,
Paeonis Euippe mater fuit. illa potentem
Lucinam noviens, noviens paritura, vocavit.
intumuit numero stolidarum turba sororum
perque tot Haemonias et per tot Achaïdas urbes
huc venit et tali committit proelia voce:
„desinite indoctum vana dulcedine vulgus

---

279 nomina D nomina λ 280 cognovit λ 281 dubitare λ *(corr. m. rec.)* sisus M 283 et dictis et λ 287 pyroneus R pirineus ς 291 e summo ς terris λ 292 discusiq; M discussisque λ 295 salutandum (ndum *i. r.*) B salutatai M 296 quaerit linguae ε loquentis R 300 mirantil (*eras.* l) M 301 poenā R 302 *sic* ε pyreus R pierus λ 303 poenis λ enippe M anippe λ 304 novies ////////// M 306 achaidos Rε *(in* Mε *corr.)*

fallere: nobiscum, siqua est fiducia vobis,
Thespiades, certate, deae. nec voce, nec arte
vincemur, totidemque sumus. vel cedite victae
fonte Medusaeo et Hyantea Aganippe,
vel nos Emathiis ad Paeonas usque nivosos
cedamus campis. dirimant certamina nymphae."
turpe quidem contendere erat, sed cedere visum
turpius. electae iurant per flumina nymphae
factaque de vivo pressere sedilia saxo.
tunc sine sorte prior quae se certare professa est,
bella canit superum falsoque in honore gigantas
ponit et extenuat magnorum facta deorum;
emissumque ima de sede Typhoëa terrae
caelitibus fecisse metum, cunctosque dedisse
terga fugae, donec fessos Aegyptia tellus
ceperit et septem discretus in ostia Nilus.
huc quoque terrigenam venisse Typhoëa narrat
et se mentitis superos celasse figuris;
„duxque gregis" dixit „fit Iuppiter; unde recurvis
nunc quoque formatus Libys est cum cornibus Ammon.
Delius in corvo, proles Semeleïa capro,
fele soror Phoebi, nivea Saturnia vacca,
pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis."
hactenus ad citharam vocalia moverat ora:
poscimur Aonides. sed forsitan otia non sint,
nec nostris praebere vacet tibi cantibus aures.'
'ne dubita, vestrumque mihi refer ordine carmen'
Pallas ait nemorisque levi consedit in umbra.
musa refert: 'dedimus summam certaminis uni.
surgit et inmissos hedera collecta capillos
Calliope querulas praetemptat pollice chordas,
atque haec percussis subiungit carmina nervis:
„prima Ceres unco glaebam dimovit aratro,
prima dedit fruges alimentaque mitia terris,

312 thiantea λ 313 *sic* ε p(o)enas A nivosas λ 314 cedemus λ silvis ε 318 sorte (s *ex* f) M; *in marg.* ł tc̄ certar////// sine////; forte professa c̄ 319 gigantas M gigantes ς 325 vidisse λ 327 inde λ recorvis M 328 corvo (*ex* cervo) est R corvo est ς semelia R 331 isidis B i////idis M 333 sunt ς *(in* ε *corr.)* 334 neō M nec λ vacat (at *ex* et) M 341 dimovit glebam λ 342. 3 *om.*

prima dedit leges: Cereris sunt omnia munus.
illa canenda mihi est. utinam modo dicere possem
carmina digna dea: certe dea carmine digna est.
Vasta Giganteis ingesta est insula membris
Trinacris et magnis subiectum molibus urguet
aetherias ausum sperare Typhoëa sedes.
nititur ille quidem pugnatque resurgere saepe,
dextra sed Ausonio manus est subiecta Peloro,
laeva, Pachyne, tibi, Lilybaeo crura premuntur,
degravat Aetna caput: sub qua resupinus harenas
eiectat flammamque ferox vomit ore Typhoeus.
saepe remoliri luctatur pondera terrae
oppidaque et magnos devolvere corpore montes.
inde tremit tellus, et rex pavet ipse silentum,
ne pateat latoque solum retegatur hiatu
inmissusque dies trepidantes terreat umbras.
Hanc metuens cladem tenebrosa sede tyrannus
exierat curruque atrorum vectus equorum
ambibat Siculae cautus fundamina terrae.
postquam exploratum satis est loca nulla labare,
depositoque metu, videt hunc Erycina vagantem
monte suo residens, natumque amplexa volucrem
„arma manusque meae, mea, nate, potentia", dixit,
„illa, quibus superas omnes, cape tela, Cupido,
inque dei pectus celeres molire sagittas,
cui triplicis cessit fortuna novissima regni.
tu superos ipsumque Iovem, tu numina ponti
victa domas ipsumque, regit qui numina ponti.
tartara quid cessant? cur non matrisque tuumque

M, *in marg. addidit olim m. 1;* 342 *in* B *ab alia manu interpositus* 343 cereris sumūst B (st *addit. ab m. rec.*) sumus *cod. Bernegge-*
rianus Heinsii 344 possim M possim B 345 carmine digna B carmina (na *i. r.*) M dea · est certe d. c. digna λ est *om.* ε certa M 346 coniecta λ iniecta ε 347 tinacris λ 348 sydereas ε 349 pugnatque temptatque ε 350 sed] sub λ 352 //qua (*eras.* a) M 353 eiactat R fero ς 354 *sic* ε remolliri A pondere M 356 tremit M (t *prius i. r.*) premit B pavet *om.* λ¹ 357 pareat M 363 depositoque metu positique metus M *corr. ex* depositoq: metu, deposuitque metus ε vidit R 368 regni] mundi ε 370 domas cessas cur non matrisque tuumque B ipsumq, regit qui numina terre M² *i. r.* terrę ς ponti *Naugerius* 371 *in marg.* M¹ *om.* B

imperium profers? agitur pars tertia mundi.
et tamen in caelo, quae iam patientia nostra est,
spernimur, ac mecum vires minuuntur Amoris.
Pallada nonne vides iaculatricemque Dianam
abscessisse mihi? Cereris quoque filia virgo,
si patiemur, erit: nam spes adfectat easdem.
at tu, pro socio, siqua est ea gratia, regno
iunge deam patruo.“ dixit Venus. ille pharetram
solvit et arbitrio matris de mille sagittis
unam seposuit, sed qua nec acutior ulla
nec minus incerta est nec quae magis audiat arcus,
oppositoque genu curvavit flexile cornum
inque cor hamata percussit harundine Ditem.
Haud procul Hennaeis lacus est a moenibus altae,
nomine Pergus, aquae. non illo plura Caystros
carmina cygnorum labentibus audit in undis.
silva coronat aquas cingens latus omne suisque
frondibus ut velo Phoebeos submovet ignes.
frigora dant rami, tyrios humus umida flores:
perpetuum ver est. quo dum Proserpina luco
ludit et aut violas aut candida lilia carpit,
dumque puellari studio calathosque sinumque
inplet et aequales certat superare legendo,
paene simul visa est dilectaque raptaque Diti:
usque adeo est properatus amor. dea territa maesto
et matrem et comites, sed matrem saepius, ore
clamat; et ut summa vestem laniarat ab ora,
collecti flores tunicis cecidere remissis.
tantaque simplicitas puerilibus adfuit annis,
haec quoque virgineum movit iactura dolorem.
raptor agit currus et nomine quemque vocando
exhortatur equos, quorum per colla iubasque

---

372 agitur *λ* 373 quae *nescio quis* quoque A patientia potentia M 382 quae nec *λ* avolat arcu M avolat arcu B arcum *λ* 283 flectile *λ* cornum *Priscianus* cornu A *(de* B *non constat)* 385 ethneis — altus *ς* 386 percus R pergusa *(omisso* aquae) *ς* aquę cingen *(sic)* latus omne suisque *(cf. v. 388)* B *(omissis* non — caystros; *ea verba i. r. a m. 2* M) 387. 88 *in marg. a m. 3* M *erasi in* B(?) 387 paventibus B edit *λ*B 390 tyrios M varios *ς* 392 lilia candida *λ* 398 laniavit *λ* 402 vocatos *Heins.*

excutit obscura tinctas ferrugine habenas,
perque lacus altos et olentia sulphure fertur
stagna Palicorum, rupta ferventia terra,
et qua Bacchiadae, bimari gens orta Corintho,
inter inaequales posuerunt moenia portus.
Est medium Cyanes et Pisaeae Arethusae,
quod coit angustis inclusum cornibus aequor.
hic fuit, a cuius stagnum quoque nomine dictum est,
inter Sicelidas Cyane celeberrima nymphas.
gurgite quae medio summa tenus extitit alvo
agnovitque deam. „nec longius ibitis!“ inquit;
„non potes invitae Cereris gener esse: roganda,
non rapienda fuit. quodsi componere magnis
parva mihi fas est, et me dilexit Anapis:
exorata tamen, nec, ut haec, exterrita nupsi.“
dixit et in partes diversas bracchia tendens
obstitit. haud ultra tenuit Saturnius iram,
terribilesque hortatus equos in gurgitis ima
contortum valido sceptrum regale lacerto
condidit. icta viam tellus in Tartara fecit
et pronos currus medio cratere recepit.
at Cyane raptamque deam contemptaque fontis
iura sui maerens, inconsolabile vulnus
mente gerit tacita lacrimisque absumitur omnis,
et quarum fuerat magnum modo numen, in illas
extenuatur aquas. molliri membra videres,
ossa pati flexus, ungues posuisse rigorem;
primaque de tota tenuissima quaeque liquescunt,
caerulei crines digitique et crura pedesque:
nam brevis in gelidas membris exilibus undas
transitus est: post haec umeri tergusque latusque
pectoraque in tenues abeunt evanida rivos.
denique pro vivo vitiatas sanguine venas
lympha subit, restatque nihil, quod prendere possis.
Interea pavidae nequiquam filia matri

---

404 obscuras tincta$^{s^2}$ M 405 altos] sacros *Diomedes* sulphura M
410 co$\overset{d}{\S}$it M 411 acu$\overset{i}{\S}$ius M dictum est nomine (nom. *add. m. rec.*) λ
412 sicilidas ς cianes λ 415 nec s invi/'/te (*er.* c) M 418 ex-
or//ata M 421 terribilisque M hortatur C *recte* s 424 mediocri
$\overset{i}{|}$ iura
(cri *i. r.*) crate M 426 sacra s inconsanabile M 434 tergumque s
435 habeunt M 437 deprendere λ posses λ possis M (is *i. r.*)

omnibus est terris, omni quaesita profundo.
illam non udis veniens Aurora capillis
cessantem vidit, non Hesperus. illa duabus
flammiferas pinus manibus succendit ab Aetna
perque pruinosas tulit inrequieta tenebras.
rursus ubi alma dies hebetarat sidera, natam
solis ab occasu solis quaerebat ad ortus.
fessa labore sitim collegerat, oraque nulli
colluerant fontes, cum tectam stramine vidit
forte casam, parvasque fores pulsavit: at inde
prodit anus divamque videt lymphamque roganti
dulce dedit, tosta quod texerat ante polenta.
dum bibit illa datum, duri puer oris et audax
constitit ante deam risitque avidamque vocavit.
offensa est neque adhuc epota parte loquentem
cum liquido mixta perfudit diva polenta.
conbibit os maculas, et quae modo bracchia gessit,
crura gerit; cauda est mutatis addita membris,
inque brevem formam, ne sit vis magna nocendi,
contrahitur, parvaque minor mensura lacerta est.
mirantem flentemque et tangere monstra parantem
fugit anum latebramque petit; aptumque pudori
nomen habet, variis stellatus corpora guttis.

Quas dea per terras et quas erraverit undas,
dicere longa mora est: quaerenti defuit orbis.
Sicaniam repetit, dumque omnia lustrat eundo,
venit et ad Cyanen. ea ni mutata fuisset,
omnia narrasset: sed et os et lingua volenti
dicere non aderant, nec quo loqueretur habebat.
signa tamen manifesta dedit notamque parenti,

ł rutilis r' 440 non nitidis *s* 442 flamigeras *λ* 443 inrequieta M 445 ad' uł ab ortu' ab occ. — ad ortus M ad ortum *λ* ad occasus — ab ortu *Heins.* l laverant' exit' 446 *sic s* conceperat C 447 coluerant M contectam *s* 449 prodit ł tosta ł co' ł texerat ł quod M 450 testa *s* cocta *λ* texerat M coxerat *λ* coxerat *s* quam *s* ł ta ł nocendi polentam *s* 451 orı̄//// M 455 co////bibit (*er.* u) D 457 loquendi M 459 paventem *ς* 460 latebrasque *λ* petiit latebras *s* 460 pud.]¦colori *ς* 461 stillatus *coni. Lachmann* corpore M 462 erravit in undis *s* 464 petiit M 467 qua Dλ^2 que λ^1 quo *Heins.* habeba//t M 468 o nꝫtamq: M

illo forte loco delapsam in gurgite sacro,
Persephones zonam summis ostendit in undis.
quam simul agnovit, tamquam tunc denique raptam
scisset, inornatos laniavit diva capillos
et repetita suis percussit pectora palmis.
nescit adhuc, ubi sit: terras tamen increpat omnes
ingratasque vocat nec frugum munere dignas,
Trinacriam ante alias, in qua vestigia damni
repperit. ergo illic saeva vertentia glaebas
fregit aratra manu, parilique irata colonos
ruricolasque boves leto dedit arvaque iussit
fallere depositum vitiataque semina fecit.
fertilitas terrae latum vulgata per orbem
falsa iacet: primis segetes moriuntur in herbis,
et modo sol nimius, nimius modo corripit imber;
sideraque ventique nocent, avidaeque volucres
semina iacta legunt; lolium tribulique fatigant
triticeas messes et inexpugnabile gramen.
tum caput Eleis Alpheïas extulit undis
rorantesque comas a fronte removit ad aures
atque ait „o toto quaesitae virginis orbe
et frugum genetrix, inmensos siste labores,
neve tibi fidae violenta irascere terrae.
terra nihil meruit patuitque invita rapinae.
nec sum pro patria supplex: huc hospita veni,
Pisa mihi patria est et ab Elide ducimus ortus;
Sicaniam peregrina colo, sed gratior omni
haec mihi terra solo est: hos nunc Arethusa penates,
hanc habeo sedem: quam tu, mitissima, serva.
mota loco cur sim tantique per aequoris undas
advehar Ortygiam, veniet narratibus hora
tempestiva meis, cum tu curaque levata
et vultus melioris eris. mihi pervia tellus
praebet iter, subterque imas ablata cavernas
hic caput attollo desuetaque sidera cerno.

---

471 tãquã λ 473 *in marg.* λ² 475 ne λ 478 aetate colonis cit l sparsa M 480 feg/// *ex* legi/// M¹ 482 falsa ε sparsa λ 483 sol nimium nocuit modo λ corripit *ex* corruit λ¹ 484 sideraque M (que *i. r.*) quis sidera cui ς (cui ε) 485 trıbalique M 487 cum — alpheis λ alpheiss M 489 in toto λ 494 et *om.* λ 498 tantique *ex* antiq//// M¹ 499 advehor A narra/tibus M 500 tempesty////iva M tu *add.* λ² 502 imas *addidit* M¹ allata ε

ergo dum Stygio sub terris gurgite labor,
visa tua est oculis illic Proserpina nostris:
illa quidem tristis neque adhuc interrita vultu,
sed regina tamen, sed opaci maxima mundi,
sed tamen inferni pollens matrona tyranni."
Mater ad auditas stupuit ceu saxea voces
attonitaeque diu similis fuit. utque dolore
pulsa gravi gravis est amentia, curribus auras
exit in aetherias. ibi toto nubila vultu
ante Iovem passis stetit invidiosa capillis
„pro" que „meo veni supplex tibi, Iuppiter", inquit
„sanguine proque tuo. si nulla est gratia matris,
nata patrem moveat, neu sit tibi cura, precamur,
vilior illius, quod nostro est edita partu.
en quaesita diu tandem mihi nata reperta est,
si reperire vocas amittere certius, aut si
scire, ubi sit, reperire vocas. quod rapta, feremus,
dummodo reddat eam: neque enim praedone marito
filia digna tua est, si iam mea filia non est."
Iuppiter excepit „commune est pignus onusque
nata mihi tecum. sed si modo nomina rebus
addere vera placet, non hoc iniuria factum,
verum amor est; neque erit nobis gener ille pudori,
tu modo, diva, velis. ut desint cetera, quantum est
esse Iovis fratrem! — quid quod non cetera desunt
nec cedit nisi sorte mihi. sed tanta cupido
si tibi discidii est, repetet Proserpina caelum,
lege tamen certa, si nullos contigit illic
ore cibos: nam sic Parcarum foedere cautum est."
Dixerat. at Cereri certum est educere natam.
non ita fata sinunt, quoniam ieiunia virgo
solverat et, cultis dum simplex errat in hortis,
puniceum curva decerpserat arbore pomum
sumptaque pallenti septem de cortice grana
presserat ore suo. solusque ex omnibus illud
Ascalaphus vidit, quem quondam dicitur Orphne,
inter Avernales haud ignotissima nymphas,

509 ut audita — voce M 511 oras *coni. Lachmann* 513 sparsis ς 516 ne sit λ 522 sed iam ε 523 honosque M (*in marg.* onusque²) 524 n///mina (*er.* u) M 529 cedet λ 536 puẽniceum M 539 orphene M² (hene *i. r.*) orphe λ horne ε 541 silv.] furvis ε sub antris ς

ex Acheronte suo silvis peperisse sub atris:
vidit et indicio reditum crudelis ademit.
ingemuit regina Erebi testemque profanam
fecit avem, sparsumque caput Phlegethontide lympha
in rostrum et plumas et grandia lumina vertit.
ille sibi ablatus fulvis amicitur in alis,
inque caput crescit, longosque reflectitur ungues
vixque movet natas per inertia bracchia pennas:
foedaque fit volucris, venturi nuntia luctus,
ignavus bubo, dirum mortalibus omen.

Hic tamen indicio poenam linguaque videri
commeruisse potest: vobis, Acheloides, unde
pluma pedesque avium, cum virginis ora geratis?
an quia, cum legeret vernos Proserpina flores,
in comitum numero, doctae Sirenes, eratis?
quam postquam toto frustra quaesistis in orbe,
protinus ut vestram sentirent aequora curam,
posse super fluctus alarum insistere remis
optastis facilesque deos habuistis et artus
vidistis vestros subitis flavescere pennis.
ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures
tantaque dos oris linguae deperderet usum,
virginei vultus et vox humana remansit.

At medius fratrisque sui maestaeque sororis
Iuppiter ex aequo volventem dividit annum.
nunc dea, regnorum numen commune duorum,
cum matre est totidem, totidem cum coniuge menses.
vertitur extemplo facies et mentis et oris:
nam modo quae poterat Diti quoque maesta videri,
laeta deae frons est, ut sol, qui tectus aquosis
nubibus ante fuit, victis e nubibus exit.

Exigit alma Ceres, nata secura recepta,
quae tibi causa fugae, cur sis, Arethusa, sacer fons.
conticuere undae: quarum dea sustulit alto
fonte caput viridesque manu siccata capillos
fluminis Elei veteres narravit amores.

---

543 reg.] amica λ ////estemque M (t *add. m. rec.*) profanum ς λ ab
544 flegeontide λ lympha (l *ex* n) M 546 in] ab M' in ε 551 lingua////que M 555 doctae] mixtae λ 558 remis] pennis M 562 deperderet λ^2 *ex* ne perderet 566 d///orum M duorum (uo *i. r.*) λ 571 e] ubi λ 576 alphei M

„pars ego nympharum, quae sunt in Achaïde", dixit
„una fui, nec me studiosius altera saltus
legit, nec posuit studiosius altera casses.
sed quamvis formae numquam mihi fama petita est,
quamvis fortis eram, formosae nomen habebam.
nec mea me facies nimium laudata iuvabat,
quaque aliae gaudere solent, ego rustica dote
corporis erubui crimenque placere putavi.
lassa revertebar (memini) Stymphalide silva:
aestus erat, magnumque labor geminaverat aestum.
invenio sine vertice aquas, sine murmure euntes,
perspicuas ad humum, per quas numerabilis alte
calculus omnis erat, quas tu vix ire putares.
cana salicta dabant nutritaque populus unda
sponte sua natas ripis declivibus umbras.
accessi primumque pedis vestigia tinxi,
poplite deinde tenus: neque eo contenta, recingor
molliaque inpono salici velamina curvae
nudaque mergor aquis. quas dum ferioque trahoque
mille modis labens excussaque bracchia iacto,
nescio quod medio sensi sub gurgite murmur
territaque insisto propioris margine ripae.
„quo properas, Arethusa?" suis Alpheus ab undis,
„quo properas?" iterum rauco mihi dixerat ore.
sicut eram, fugio sine vestibus: altera vestes
ripa meas habuit. tanto magis instat et ardet,
et quia nuda fui, sum visa paratior illi.
sic ego currebam, sic me ferus ille premebat,
ut fugere accipitrem penna trepidante columbae,
ut solet accipiter trepidas urguere columbas.
usque sub Orchomenon Psophidaque Cyllenenque
Maenaliosque sinus gelidumque Erymanthon et Elin
currere sustinui: nec me velocior ille.
sed tolerare diu cursus ego, viribus inpar,
non poteram: longi patiens erat ille laboris.

---

577 achaide *ex* achiade M achide λ 581 quamvis fortis *i. r.* M¹ ł formosae famosae *s* 590 unda λ 591 nata B 597 nescio quid R 598 ł ripe² fontis R fontis *s* 607 orchomenen λ sopha(y)daque ς cillenen (*om.* que) R 608 erimantha R (a on · M) et erin λ et elym *s* meelin B ///& elim M

per tamen et campos, per opertos arbore montes,
saxa quoque et rupes et qua via nulla, cucurri.
sol erat a tergo: vidi praecedere longam
ante pedes umbram, nisi si timor illa videbat,
sed certe sonitusque pedum terrebat et ingens
crinales vittas adflabat anhelitus oris.
fessa labore fugae „fer opem, deprendimur“, inquam,
„armigerae, Diana, tuae, cui saepe dedisti
ferre tuos arcus inclusaque tela pharetra.“
mota dea est spissisque ferens e nubibus unam
me super iniecit. lustrat caligine tectam
amnis et ignarus circum cava nubila quaerit.
bisque locum, quo me dea texerat, inscius ambit
et bis „io Arethusa, io Arethusa!“ vocavit.
quid mihi tunc animi miserae fuit? anne quod agnae est,
siqua lupos audit circum stabula alta frementes,
aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit
ora canum nullosque audet dare corpore motus?
non tamen abscedit: neque enim vestigia cernit
longius ulla pedum: servat nubemque locumque.
occupat obsessos sudor mihi frigidus artus,
caeruleaeque cadunt toto de corpore guttae,
quaque pedem movi, manat lacus, eque capillis
ros cadit, et citius, quam nunc tibi facta renarro,
in latices mutor. sed enim cognoscit amatas
amnis aquas, positoque viri, quod sumpserat, ore
vertitur in proprias, ut se mihi misceat, undas.
Delia rupit humum, caecisque ego mersa cavernis
advehor Ortygiam, quae me cognomine divae
grata meae superas eduxit prima sub auras.“
Hac Arethusa tenus. geminos dea fertilis angues
curribus admovit frenisque coërcuit ora
et medium caeli terraeque per aëra vecta est
atque levem currum Tritonida misit in urbem

---

615 illa M ille λ 617 afflavit ε 618 deprehendimur ε 619 armigene B Dictynna *Heins.* 621 sparsisque λ 625 io Arethusa vocavit io A. λ 626 miserere B miserę/// M est *om.* λ 628 uep̄ M² (*in marg. a m. 1* vepre, *a m. 3* ł vepres) 629 aude//t M ł facta 631 *sic* A 634 *sic ε pr. var. lect.* locus A 635 fata ε 636 grata meae¹ d¹ agnoscit λ 641 ortamię M miae B¹ mihi ς 643 ammovit M 645 cursum B

Triptolemo; partimque rudi data semina iussit
spargere humo, partim post tempora longa recultae.
iam super Europen sublimis et Asida terram
vectus erat iuvenis, Scythicas advertitur oras.
rex ibi Lyncus erat: regis subit ille penates.
qua veniat, causamque viae nomenque rogatus
et patriam „patria est clarae mihi“ dixit „Athenae,
Triptolemus nomen. veni nec puppe per undas,
nec pede per terras: patuit mihi pervius aether.
dona fero Cereris, latos quae sparsa per agros
frugiferas messes alimentaque mitia reddant.“
barbarus invidit, tantique ut muneris auctor
ipse sit, hospitio recipit somnoque gravatum
adgreditur ferro. conantem figere pectus
lynca Ceres fecit rursusque per aëra iussit
Mopsopium iuvenem sacros agitare iugales.“
Finierat doctum e nobis maxima cantum:
at nymphae vicisse deas Helicona colentes
concordi dixere sono. convicia victae
cum facerent, „quoniam“ dixit „certamine vobis
supplicium meruisse parum est maledictaque culpae
additis et non est patientia libera nobis,
ibimus in poenas et, qua vocat ira, sequemur.“
rident Emathides spernuntque minacia verba:
conataeque loqui et magno clamore protervas
intentare manus, pennas exire per ungues
adspexere suos, operiri bracchia plumis;
alteraque alterius rigido concrescere rostro
ora videt, volucresque novas accedere silvis.
dumque volunt plangi, per bracchia mota levatae

---

646. 653 triptolomo λ que *om.* λ 648 apida λ 649 scithicasque λ regu// M (*er.* t) 651 quid M (uid *i. r.; in marg. a m. 1* ue qua) 654 phuius M 655 Cereris (*alterum* er *i. r.*) M q: M latoq, λ ut *om.* B *supra* 657 *lineam adscr.* M¹ 658 recepit λ 661 mosopium ς 662 *sic* B doctos — cantus (s *i. r.*) M dictis — cantum ε c¹ ł facerent dictos — cantus λ 664 convitia M 665 facerent M (fa *i. r.*) iacerent ε (*de* B *nil constat*) 666 culpā M 669 ridentemq: athides R (*in marg.* ł acchiades *a m. antiqua* M: enipedes · i · filiae enipe) r. athipedes λ r. enypedes ε l *em. Heins.* minantia ς 670 Cona////teq, oqu//////// (q *prius corr.*) M¹ conanteq, oculis B¹ conanteq, loqui B² et *om.* Rε magno et λ 672 operiri et λ plumis] pennis ε 675 plangere dumque volunt λ

aëre pendebant, nemorum convicia, picae.
nunc quoque in alitibus facundia prisca remansit
raucaque garrulitas studiumque inmane loquendi.'

LIBER SEXTUS.

Praebuerat dictis Tritonia talibus aures
carminaque Aonidum iustamque probaverat iram.
tum secum 'laudare parum est; laudemur et ipsae
numina nec sperni sine poena nostra sinamus.'
Maeoniaeque animum fatis intendit Arachnes,
quam sibi lanificae non cedere laudibus artis
audierat. non illa loco neque origine gentis
clara, sed arte fuit. pater huic Colophonius Idmon
Phocaïco bibulas tinguebat murice lanas,
occiderat mater; sed et haec de plebe suoque
aequa viro fuerat. Lydas tamen illa per urbes
quaesierat studio nomen memorabile, quamvis
orta domo parva parvis habitabat Hypaepis.
huius ut adspicerent opus admirabile, saepe
deseruere sui nymphae vineta Timoli,
deseruere suas nymphae Pactolides undas.
nec factas solum vestes spectare iuvabat:
tum quoque, cum fierent: tantus decor adfuit arti.
sive rudem primos lanam glomerabat in orbes,
seu digitis subigebat opus repetitaque longo
vellera mollibat nebulas aequantia tractu,
sive levi teretem versabat pollice fusum,
seu pingebat acu, scires a Pallade doctam.
quod tamen ipsa negat, tantaque offensa magistra
'certet' ait 'mecum: nihil est, quod victa recusem.'
Pallas anum simulat falsosque in tempora canos

---

676 nemoris λ 677 qu//q: (*eras.* e) M 678 studium est ε EXPLICIT · INCIPIT · LIBER · SEXTUS M EXPLICIT · LIBER · QUINTUS · INCIPIT · SEXTUS · λ LIBER · SEXTUS · ε

VI, 2 iustam λ 5 factis ε 7 nec ε 8 huic *add.* M¹ colophinius λ 11 lidias A 13 hipelis R hipeis λ ypheis ε 15. 16 vineta timoli deseruere suas nimphe *om.* M¹ *add.* M² dumeta B 19 glomeravit λ glomerarat ε 26 tempore λ

addit et infirmos baculum quod sustinet artus.
tum sic orsa loqui: 'non omnia grandior aetas,
quae fugiamus, habet: seris venit usus ab annis.
consilium ne sperne meum. tibi fama petatur
inter mortales faciendae maxima lanae:
cede deae veniamque tuis, temeraria, dictis
supplice voce roga: veniam dabit illa roganti.'
adspicit hanc torvis inceptaque fila relinquit
vixque manum retinens confessaque vultibus iram
talibus obscuram resecuta est Pallada dictis:
'mentis inops longaque venis confecta senecta.
et nimum vixisse diu nocet. audiat istas,
siqua tibi nurus est, siqua est tibi filia, voces.
consilii satis est in me mihi. neve monendo
profecisse putes, eadem est sententia nobis.
cur non ipsa venit? cur haec certamina vitat?'
tum dea 'venit' ait: formamque removit anilem
Palladaque exhibuit. venerantur numina nymphae
Mygdonidesque nurus: sola est non territa virgo.
sed tamen erubuit subitusque invita notavit
ora rubor rursusque evanuit, ut solet aër
purpureus fieri, cum primum aurora movetur,
et breve post tempus candescere solis ab ortu.
perstat in incepto stolidaeque cupidine palmae
in sua fata ruit: neque enim Iove nata recusat,
nec monet ulterius, nec iam certamina differt.
haud mora, consistunt diversis partibus ambae
et gracili geminas intendunt stamine telas.
tela iugo vincta est, stamen secernit harundo,
inseritur medium radiis subtemen acutis,
quod digiti expediunt, atque inter stamina ductum
percusso paviunt insecti pectine dentes.
utraque festinant cinctaeque ad pectora vestes

---

ti'

27 baculo quoque A *em. Merkel* 28 tunc λ 31 faciendae M lan.] telae λ 33 ipsa λ 34 reliquit ς 35 manu B manus ς 44 pallada se exibuit λ 45 migdonesque M nurus (r *corr.*) M 46 ł ictu exsiluit *coni. Merkel* 49 ortu ε 50 in] et R 52 ulterius M nec ł consistunt tunc R 53 constituunt ε conſtituunt A 55 iuncta ε 58 quod lato paviunt *Senec. epp. 90, 20 ex coni. Gruteri; cod. Bamberg. saec.* ł quatiunt *IX—X:* pariunt pavent B^1 feriunt ε feriunt M^2 *i. r.* B^2 *i. r.* λ 59 festinant M (n *ante* t *i. r.*) festinat ς cincteq: (e *ex* i) M

bracchia docta movent, studio fallente laborem.
illic et Tyrium quae purpura sensit aënum
texitur et tenues parvi discriminis umbrae,
qualis ab imbre solet percussis solibus arcus
inficere ingenti longum curvamine caelum:
in quo diversi niteant cum mille colores,
transitus ipse tamen spectantia lumina fallit;
usque adeo quod tangit idem est, tamen ultima distant.
illic et lentum filis inmittitur aurum
et vetus in tela deducitur argumentum.
Cecropia Pallas scopulum Mavortis in arce
pingit et antiquam de terrae nomine litem.
bis sex caelestes medio Iove sedibus altis
augusta gravitate sedent. sua quemque deorum
inscribit facies: Iovis est regalis imago,
stare deum pelagi longoque ferire tridente
aspera saxa facit, medioque e vulnere saxi
exiluisse fretum, quo pignore vindicet urbem,
at sibi dat clipeum, dat acutae cuspidis hastam,
dat galeam capiti, defenditur aegide pectus,
percussamque sua simulat de cuspide terram
edere cum bacis fetum canentis olivae
mirarique deos: operis victoria finis.
ut tamen exemplis intellegat aemula laudis,
quod pretium speret pro tam furialibus ausis,
quattuor in partes certamina quattuor addit,
clara colore suo, brevibus distincta sigillis.
Thrēiciam Rhodopen habet angulus unus et Haemum,
nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam,
nomina summorum sibi qui tribuere deorum.
altera Pygmaeae fatum miserabile matris
pars habet: hanc Iuno victam certamine iussit

---

60 movet M^1 fall.] minuente λ 61 sentit ς 62 texitur (i *ex* e) — tenues (es *ex* is) parvi (i *i. r.*) M parvę B 66 ille ε 67 idest M^1 70 scopulum ε arce (e *ex* i *m. 2*) M 71 nomine (i *ex* e) M 77 *sic* B^1 equum B^2 *i. r.* fierū (r *ex corr.*) M ferum ς lacu salso *Lactantius* pingnore ve(*ex* i)ndicet M 78 /autae (*er.* c) M 81 prodere λ 82 operi *Heins.* victorii λ 86 de brevibus λ 87 traiciam λ Haemon *Heins.* 90 factum λ 91 iussit] dixit ε

esse gruem populisque suis indicere bellum.
pinxit et Antigonen ausam contendere quondam
cum magni consorte Iovis, quam regia Iuno
in volucrem vertit; nec profuit Ilion illi
Laomedonve pater, sumptis quin candida pennis
ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
qui superest solus, Cinyran habet angulus orbum,
isque gradus templi, natarum membra suarum,
amplectens saxoque iacens lacrimare videtur.
circuit extremas oleis pacalibus oras:
is modus est, operisque sua facit arbore finem.
Maeonis elusam designat imagine tauri
Europam: verum taurum, freta vera putares.
ipsa videbatur terras spectare relictas
et comites clamare suas tactumque vereri
adsilientis aquae timidasque reducere plantas.
fecit et Asterien aquila luctante teneri,
fecit olorinis Ledam recubare sub alis,
addidit, ut satyri celatus imagine pulchram
Iuppiter inplerit gemino Nycteïda fetu,
Amphitryon fuerit, cum te, Tirynthia, cepit,
aureus ut Danaën, Asopida luserit ignis,
Mnemosynen pastor, varius Deoïda serpens.
te quoque mutatum torvo, Neptune, iuvenco
virgine in Aeolia posuit. tu visus Enipeus
gignis Aloïdas, aries Bisaltida fallis,
et te flava comas frugum mitissima mater
sensit equum, sensit volucrem crinita colubris
mater equi volucris, sensit delphina Melantho.
omnibus his faciemque suam faciemque locorum
reddidit. est illic agrestis imagine Phoebus,
utque modo accipitris pennas, modo terga leonis
gesserit, ut pastor Macareïda luserit Issen;
Liber ut Erigonen falsa deceperit uva,
ut Saturnus equo geminum Chirona crearit.

---

93 *sic* A 96 laodomedonve M laumedonve λ 98 cyniram M 99 gradu B 101 bacalibus *t. r.* ε 107 que *om.* λ recludere A recondere ε reducere *Heins.* 111 impleret A necteida M 112 amphitrion u fuerit (u *add. m. saec. XII—XIII*) M 113 danen ς 114 men (m ε) nosinen ς aunesinẽ R 116 enipheus A 117 *sic* ε l gignis aolidas R eoliadas λ cignus ε bis alpida A bisalipida λ 118 et] at ε 119 sens. volucr.] te sensit equum ς 124 marcareida λ 126 creavit λ

ultima pars telae, tenui circumdata limbo,
nexilibus flores hederis habet intertextos.
non illud Pallas, non illud carpere Livor
possit opus. doluit successu flava virago
et rupit pictas, caelestia crimina, vestes.
utque Cytoriaco radium de monte tenebat,
ter quater Idmoniae frontem percussit Arachnes.
non tulit infelix laqueoque animosa ligavit
guttura. pendentem Pallas miserata levavit
atque ita 'vive quidem, pende tamen, improba' dixit:
'lexque eadem poenae, ne sis secura futuri,
dicta tuo generi serisque nepotibus esto.'
post ea discedens sucis Hecateïdos herbae
sparsit; et extemplo tristi medicamine tactae
defluxere comae, cum quis et naris et aures,
fitque caput minimum, toto quoque corpore parva est:
in latere exiles digiti pro cruribus haerent,
cetera venter habet: de quo tamen illa remittit
stamen et antiquas exercet aranea telas.

Lydia tota fremit, Phrygiaeque per oppida facti
rumor it et magnum sermonibus occupat orbem.
ante suos Niobe thalamos cognoverat illam,
tum cum Maeoniam virgo Sipylumque colebat;
nec tamen admonita est poena popularis Arachnes
cedere caelitibus verbisque minoribus uti.
multa dabant animos: sed enim nec coniugis artes
nec genus amborum magnique potentia regni
sic placuere illi, quamvis ea cuncta placerent,
ut sua progenies. et felicissima matrum
dicta foret Niobe, si non sibi visa fuisset.
nam sata Tiresia venturi praescia Manto
per medias fuerat, divino concita motu,
vaticinata vias: 'Ismenides, ite frequentes

---

127 libo M *(lineolam addid. m. 2)* 128 intermixtos λ inter ł intra- textos ε 130 successus ε flava] rava *coni. Bentley* 131 telas ł sū vestes ε 132 cytoriaco M cithariaco λ 133 emonyę ε he' ł hydmonię 136. 135 R 137 pone M¹ ponę M² 141 nares R naris M *corr.* e ł res auris ε [aurem λ *teste Riesio*] 142 est *om.* λ 145 arachnea λ 149 tunc ς colebat ε 154 ea] haec ε 158 concita (a *i. r. ex* o) M ł tenebat

et date Latonae Latonigenisque duobus
cum prece tura pia lauroque innectite crinem!
ore meo Latona iubet.' paretur, et omnes
Thebaïdes iussis sua tempora frondibus ornant
turaque dant sanctis et verba precantia flammis.
ecce venit comitum Niobe celeberrima turba,
vestibus intexto Phrygiis spectabilis auro,
et, quantum ira sinit, formosa: movensque decoro
cum capite inmissos umerum per utrumque capillos
constitit. utque oculos circumtulit alta superbos,
'quis furor, auditos' inquit 'praeponere visis
caelestes? aut cur colitur Latona per aras,
numen adhuc sine ture meum est? mihi Tantalus auctor,
cui licuit soli superorum tangere mensas,
Pleïadum soror est genetrix mea, maximus Atlas
est avus, aetherium qui fert cervicibus axem,
Iuppiter alter avus: socero quoque glorior illo.
me gentes metuunt Phrygiae, me regia Cadmi
sub domina est, fidibusque mei commissa mariti
moenia cum populis a meque viroque reguntur.
in quamcumque domus adverti lumina partem,
inmensae spectantur opes. accedit eodem
digna dea facies. huc natas adice septem
et totidem iuvenes et mox generosque nurusque.
quaerite nunc, habeat quam nostra superbia laudem,
nescio quoque audete satam Titanida Coeo
Latonam praeferre mihi, cui maxima quondam
exiguam sedem pariturae terra negavit.
nec caelo nec humo nec aquis dea vestra recepta est:
exsul erat mundi, donec miserata vagantem
„hospita tu terris erras, ego" dixit „in undis"
instabilemque locum Delos dedit. illa duorum
facta parens: uteri pars haec est septima nostri.
sum felix: quis enim neget hoc? felixque manebo:
hoc quoque quis dubitet? tutam me copia fecit.
maior sum, quam cui possit Fortuna nocere,

---

165 *sic* λ *et pro var. lect.* ε creberrima A 180 quacunque B averti ε 181 eodem *corr.* M 182 deo λ 184 laudem R *edit. princ.* causam ς 185 audite R audetis M² quoque modo audetis (aude *i. r.*) genitam ε tytania M ceo λ 190 ego *om.* B *supra lineam adscr.* M¹ edixit B 192 haec est *om.* λ¹ *add.* λ² λ septima
ultima ε 194 dubitat λ 195 posset ς

multaque ut eripiat, multo mihi plura relinquet.
excessere metum mea iam bona. fingite demi
huic aliquid populo natorum posse meorum,
non tamen ad numerum redigar spoliata duorum,
Latonae turbam: qua quantum distat ab orba?
ite, satis, propere ite, sacri est laurumque capillis
ponite.' deponunt et sacra infecta relinquunt,
quodque licet, tacito venerantur murmure numen.
Indignata dea est summoque in vertice Cynthi
talibus est dictis gemina cum prole locuta:
'en ego vestra parens, vobis animosa creatis,
et nisi Iunoni nulli cessura dearum,
an dea sim dubitor perque omnia saecula cultis
arceor, o nati, nisi vos succurritis, aris.
nec dolor hic solus: diro convicia facto
Tantalis adiecit vosque est postponere natis
ausa suis, et me, quod in ipsam reccidat, orbam
dixit et exhibuit linguam scelerata paternam.'
adiectura preces erat his Latona relatis:
'desine!' Phoebus ait: 'poenae mora longa querella est.'
dixit idem Phoebe: celerique per aëra lapsu
contigerant tecti Cadmeïda nubibus arcem.
planus erat lateque patens prope moenia campus,
adsiduis pulsatus equis, ubi turba rotarum
duraque mollierat subiectas ungula glaebas.
pars ibi de septem genitis Amphione fortes
conscendunt in equos Tyrioque rubentia suco
terga premunt auroque graves moderantur habenas.

---

197 stringite M^1 *corr.* M^2 200 *post* 203 A, *transposuit Gronovius* turbae B turbae λ (e *i. r.*) turba/// M turba ε quae A quae quantum distat quantum distabat ε; *emend. Bentley* 201 ites ati/// propere sacris aurumque M ite satis propere sacris A (*in* B satis *i. r. in qua videtur fuisse* sacer) ite, sat est, propere ite, sacri *coni. Bothe* ite, satis, propere ite, sacri est *coni. Haupt* ite (sat est) propere a sacris *ci. Madvig* infectis properate sacris *Withof* infectis propere ite sacris *olim conieci* aurumque M 202 infectaque sacra *ci. Heins.* 203 quo//que B (*eraso* d) 206 creatrix M 212 decidat A decidat ε 220 duraq:/// — glebas (g *ex* c) M 222 que *om.* λ 223 auro gravidis moderantur habenis A a. gravidas m. habenas ε

e quibus Ismenus, qui matri sarcina quondam
prima suae fuerat, dum certum flectit in orbem
quadrupedis cursus spumantiaque ora coërcet,
'ei mihi!' conclamat medioque in pectore fixa
tela gerit, frenisque manu moriente remissis
in latus a dextro paulatim defluit armo.
proximus, audito sonitu per inane pharetrae,
frena dabat Sipylus, veluti cum praescius imbres
nube fugit visa pendentiaque undique rector
carbasa deducit, ne qua levis effluat aura.
frena tamen dantem non evitabile telum
consequitur; summaque tremens cervice sagitta
haesit et exstabat nudum de gutture ferrum.
ille, ut erat, pronus per colla admissa iubasque
volvitur et calido tellurem sanguine foedat.
Phaedimus infelix et aviti nominis heres
Tantalus, ut solito finem inposuere labori,
transierant ad opus nitidae iuvenale palaestrae
et iam contulerant arto luctantia nexu
pectora pectoribus, cum tento concita nervo,
sicut erant iuncti, traiecit utrumque sagitta.
ingemuere simul, simul incurvata dolore
membra solo posuere, simul suprema iacentes
lumina versarunt, animam simul exhalarunt.
adspicit Alphenor laniataque pectora plangens
advolat, ut gelidos conplexibus adlevet artus.
inque pio cadit officio: nam Delius illi
intima fatifero rupit praecordia ferro.
quod simul eductum est, pars est pulmonis in hamis
eruta, cumque anima cruor est effusus in auras.
at non intonsum simplex Damasichthona vulnus

---

224 izmenus M ismenos *ε* 226 quadripedis M[1] u currus *ε* l sus
l pectore
227 corpore *ε* fixus (us *i. r., eraso* a?) M 231 terga dabat *λ*
imbris *Heins.* 233 effluit M 234 *sic ε* ~~tandem~~ dantem *m. rec.* B
tandem M frena dabat, tamen hunc *λ* fr. dabat, dantem *ci. Heins.*
l guttvre[2]
236 nud.] crudum *ci. Polle* de gurgite *λ* 237 ille *in marg.* M
per crura A per colla *Heins.* ammissa R 241 iuvenile *ε* iuve-
i
nale M 242 lucrantia B 243 contento D (l contorto *ε*) 246
pusuere *λ* 249 *sic ε* evolat A 252 eductum (*om.* est) *λ* 254
infossū B intonsum (t *et* n *corr.*) M 254 damasithona A *em. Heins.*

adficit. ictus erat, qua crus esse incipit et qua
mollia nervosus facit internodia poples.
dumque manu temptat trahere exitiabile telum,
altera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
expulit hanc sanguis seque eiaculatus in altum
emicat et longe terebrata prosilit aura.
ultimus Ilioneus non profectura precando
bracchia sustulerat, 'di' que 'o communiter omnes',
dixerat, ignarus non omnes esse rogandos,
'parcite.' motus erat, cum iam revocabile telum
non fuit, arcitenens. minimo tamen occidit ille
vulnere, non alte percusso corde sagitta.
Fama mali populique dolor lacrimaeque suorum
tam subitae matrem certam fecere ruinae,
mirantem potuisse, irascentemque, quod ausi
hoc essent superi, quod tantum iuris haberent.
nam pater Amphion ferro per pectus adacto
finierat moriens pariter cum luce dolorem.
heu quantum haec Niobe Niobe distabat ab illa,
quae modo Latois populum submoverat aris
et mediam tulerat gressus resupina per urbem,
invidiosa suis, at nunc miseranda vel hosti.
corporibus gelidis incumbit et ordine nullo
oscula dispensat natos suprema per omnes.
a quibus ad caelum liventia bracchia tollens
'pascere, crudelis, nostro, Latona, dolore,
pascere' ait 'satiaque meo tua pectora luctu:
efferor. exsulta victrixque inimica triumpha.
cur autem victrix? miserae mihi plura supersunt,
quam tibi felici: post tot quoque funera vinco.'
dixerat, et sonuit contento nervus ab arcu.
qui praeter Nioben unam conterruit omnes:
illa malo est audax. stabant cum vestibus atris
ante toros fratrum demisso crine sorores.

'Corque ferum satia' dixit, 'per funera septem'

256 norvosus *ex* nordosus B poplex ε 259 seq: (q: *i. r. a m. 3*) M eiaculatus *Heins.* iaculatus A 260 tenebrata B 261 ilineus λ 265 arcii/// tenens M 267 mali//// (*er.* im) M 273 haec *om.* λ 282 *del. Heins.; in* E *v. 280 deest, post v. 281 haec leguntur:* corque ferum satura, dixit. per funera septem Dum pars nostra iacet et dum per funera septem Efferor etc. 283 que *om.* λ 289 tor.] rogos ε dimisso λ

e quibus una trahens haerentia viscere tela
inposito fratri moribunda relanguit ore:
altera solari miseram conata parentem
conticuit. subito duplicataque vulnere caeco est.
haec frustra fugiens collabitur, illa sorori
inmoritur, latet haec, illam trepidare videres.
sexque datis leto diversaque vulnera passis
ultima restabat. quam toto corpore mater,
tota veste tegens ‘unam minimamque relinque!
de multis minimam posco’ clamavit ‘et unam.’
dumque rogat, pro qua rogat, occidit. orba resedit
exanimes inter natos natasque virumque
deriguitque malis. nullos movet aura capillos,
in vultu color est sine sanguine, lumina maestis
stant inmota genis, nihil est in imagine vivum.
ipsa quoque interius cum duro lingua palato
congelat, et venae desistunt posse moveri;
nec flecti cervix nec bracchia reddere motus
nec pes ire potest; intra quoque viscera saxum est.
flet tamen. et validi circumdata turbine venti
in patriam rapta est. ibi fixa cacumine montis
liquitur, et lacrimas etiam nunc marmora manant.
Tunc vero cuncti manifestam numinis iram
femina virque timent cultuque inpensius omnes
magna gemelliparae venerantur numina divae.
utque fit, a facto propiore priora renarrant.
e quibus unus ait: ‘Lyciae quoque fertilis agris
non inpune deam veteres sprevere coloni.
res obscura quidem est ignobilitate virorum,
mira tamen. vidi praesens stagnumque locumque
prodigio notum. nam me iam grandior aevo
inpatiensque viae genitor deducere lectos

oraque conpressit, nisi postquam spiritus ibat.

293 *sic* ς (*om.* est ε) toto est R 294 *versum proscripsit Heins.* compr.] non pressit — s̄p̄s exit λ 299 relinque (ue *ex* ui) M 300 clamaverat unam ε 302 natas. natosque λ 303 diriguitque ς movit λ 305 *sic* A 307 desinunt λ^1 desistunt λ^2 308 motis M 311 ubi λ 312 lacrimis (i *alterum ex* s) M 313 tum ε B(?) 314 cultu///que M 316 propriora B prop///ioræ M propriore λ priore B priora M renarrent M 317 queq: M 319 res equidem obscura est ignobilitate ε ignobilitate (ig *i. r.*) M

iusserat inde boves gentisque illius eunti
ipse ducem dederat. cum quo dum pascua lustro,
ecce lacu medio sacrorum nigra favilla
ara vetus stabat, tremulis circumdata cannis.
restitit et pavido 'faveas mihi' murmure dixit
dux meus; et simili 'faveas' ego murmure dixi.
naiadum Faunine foret tamen ara rogabam
indigenaeve dei, cum talia rettulit hospes:
„non hac, o iuvenis, montanum numen in ara est:
illa suam vocat hanc, cui quondam regia coniunx
orbem interdixit, quam vix erratica Delos
orantem accepit, tum cum levis insula nabat.
illic incumbens cum Palladis arbore palmae
edidit invita geminos Latona noverca.
hinc quoque Iunonem fugisse puerpera fertur
inque suo portasse sinu, duo numina, natos.
iamque Chimaeriferae, cum sol gravis ureret arva,
finibus in Lyciae longo dea fessa labore
sidereo siccata sitim collegit ab aestu,
uberaque ebiberant avidi lactantia nati.
forte lacum mediocris aquae prospexit in imis
vallibus; agrestes illic fruticosa legebant
vimina cum iuncis gratamque paludibus ulvam.
accessit positoque genu Titania terram
pressit, ut hauriret gelidos potura liquores.
rustica turba vetat. dea sic adfata vetantes:
„quid prohibetis aquis? usus communis aquarum est.
nec solem proprium natura nec aëra fecit
nec tenues undas: ad publica munera veni.
quae tamen ut detis, supplex peto. non ego nostros
abluere hic artus lassataque membra parabam,
sed relevare sitim. caret os umore loquentis
et fauces arent, vixque est via vocis in illis.
haustus aquae mihi nectar erit, vitamque fatebor

---

323 gen//tisque M 327 pavido λ paulo A favens ε 328 et] it M ego] michi ε 330 indigenaeque ε tum λ 333 orbe *codd.* ł oran *Naugerii* 334 errantem ε 338 suo// p. sinu/// M suos p. sinus B¹ ł collegit o v (sinu B²) 341 concepit λ concepit ε 347 putara M¹ 348 vetant ł i [B?] *ci. Heins.* 349 aquas λ aquas ε 350 aera *ex* area M² e 351 *in marg.* M³ 352 poto M 354 loquentis (i *ex* e *m. 2)* M

accepisse simul: vitam dederitis in unda.
hi quoque vos moveant, qui nostro bracchia tendunt
parva sinu“: et casu tendebant bracchia nati.
quem non blanda deae potuissent verba movere?
hi tamen orantem perstant prohibere minasque,
ni procul abscedat, conviciaque insuper addunt.
nec satis est, ipsos etiam pedibusque manuque
turbavere lacus imoque e gurgite mollem
huc illuc limum saltu movere maligno.
distulit ira sitim: neque enim iam filia Coei
supplicat indignis, nec dicere sustinet ultra
verba minora dea, tollensque ad sidera palmas
„aeternum stagno“ dixit „vivatis in isto.“
eveniunt optata deae: iuvat esse sub undis
et modo tota cava submergere membra palude,
nunc proferre caput, summo modo gurgite nare,
saepe super ripam stagni consistere, saepe
in gelidos resilire lacus. sed nunc quoque turpes
litibus exercent linguas pulsoque pudore,
quamvis sint sub aqua, sub aqua maledicere temptant.
vox quoque iam rauca est, inflataque colla tumescunt,
ipsaque dilatant patulos convicia rictus.
terga caput tangunt, colla intercepta videntur,
spina viret, venter, pars maxima corporis, albet,
limosoque novae saliunt in gurgite ranae.“
Sic ubi nescio quis Lycia de gente virorum
rettulit exitium, satyri reminiscitur alter,
quem Tritoniaca Latous harundine victum
adfecit poena. ‘quid ne mihi detrahis?’ inquit:
‘a piget, a non est’ clamabat ‘tibia tanti.’
clamanti cutis est summos direpta per artus,
nec quicquam nisi vulnus erat; cruor undique manat,
detectique patent nervi, trepidaeque sine ulla
pelle micant venae; salientia viscera possis

---

357 undis *ε* 359 *post* casu *rasura 6 vel 7 literarum* in M 363 manusque M 365 saltu limum *λ* 369 aeternum M 370 et veniunt C 374 sed *cod. Hamburgensis* 376 sub aqua linguis m. *λ* 377 est *om.* B raucaē M 383 rectulit M 384 latous (a *ex corr.*) M 386 *sic* M¹ ah — ah M²*λ* ha — ha *ε* 387 est *om. λ* summis M 388 neo M 390 poscis B posses *λ* posses *ε*

et perlucentes numerare in pectore fibras.
illum ruricolae, silvarum numina, fauni
et satyri fratres et tunc quoque carus Olympus
et nymphae flerunt, et quisquis montibus illis
lanigerosque greges armentaque bucera pavit.
fertilis inmaduit madefactaque terra caducas
concepit lacrimas ac venis perbibit imis;
quas ubi fecit aquam, vacuas emisit in auras.
inde petens rapidum ripis declivibus aequor
Marsya nomen habet, Phrygiae liquidissimus amnis.
Talibus extemplo redit ad praesentia dictis
vulgus et exstinctum cum stirpe Amphiona luget.
mater in invidia est. hanc tunc quoque dicitur unus
flesse Pelops, umeroque, suas a pectore postquam
deduxit vestes, ebur ostendisse sinistro.
concolor hic umerus nascendi tempore dextro
corporeusque fuit: manibus mox caesa paternis
membra ferunt iunxisse deos; aliisque repertis,
qui locus est iuguli medius summique lacerti,
defuit. inpositum est non comparentis in usum
partis ebur, factoque Pelops fuit integer illo.
Finitimi proceres coëunt, urbesque propinquae
oravere suos ire ad solacia reges,
Argosque et Sparte Pelopeïadesque Mycenae
et nondum torvae Calydon invisa Dianae
Orchomenosque ferax et nobilis aere Corinthus
Messeneque ferox Patraeque humilesque Cleonae
et Nelea Pylos, neque adhuc Pittheïa Troezen,
quaeque urbes aliae bimari clauduntur ab Isthmo
exteriusque sitae bimari spectantur ab Isthmo.
credere quis posset? solae cessastis Athenae.

---

l cla l clarus
393 carus M clarus λ celsus ε 401 exemplis ς 402 lugent *Planudes* 404 ad pectora *Heins.* 405 diduxit *ci. Constantin. Fanensis* 406 hic M huic λ 407 parentis λ 410 cōparantis B cōparaentis M 412 *explicit* B propinquae (uae *add. m. 3*) M 414 *sic* ς argusque M 416 orchomenusque M ferox ς 417 missenaque A misseneque ε ferax ε patereque A, *corr. Raph. Regius* cloeones M cleones λ 418 nilea (i *ex* e *i. r.*) M nilei λε *pro div. lect.* melea ε pilus M piros ε pitheia (itheia *i. r. a m. 3*) M pitheia λ phytea (phy *i. r.*) ε troheen λ 420. 21 ab hi^{a}tmo M

obstitit officio bellum, subvectaque ponto
barbara Mopsopios terrebant agmina muros.
Threïcius Tereus haec auxiliaribus armis
fuderat et clarum vincendo nomen habebat:
quem sibi Pandion opibusque virisque potentem
et genus a magno ducentem forte Gradivo
conubio Prognes iunxit. non pronuba Iuno,
non Hymenaeus adest, non illi Gratia lecto:
Eumenides tenuere faces de funere raptas,
Eumenides stravere torum, tectoque profanus
incubuit bubo thalamique in culmine sedit.
hac ave coniuncti Progne Tereusque, parentes
hac ave sunt facti. gratata est scilicet illis
Thracia, disque ipsi grates egere diemque,
quaque data est claro Pandione nata tyranno,
quaque erat ortus Itys, festum iussere vocari.
usque adeo latet utilitas. iam tempora Titan
quinque per autumnos repetiti duxerat anni,
cum blandita viro Progne 'si gratia' dixit
'ulla mea est, vel me visendam mitte sorori,
vel soror huc veniat! redituram tempore parvo
promittes socero: magni mihi muneris instar
germanam vidisse dabis.' iubet ille carinas
in freta deduci veloque et remige portus
Cecropios intrat Piraeaque litora tangit.
ut primum soceri data copia, dextera dextrae
iungitur et fausto committitur omine sermo.
coeperat adventus causam, mandata referre
coniugis et celeres missae spondere recursus:
ecce venit magno dives Philomela paratu,
divitior forma: quales audire solemus
naidas et dryadas mediis incedere silvis,
si modo des illis cultus similesque paratus.
non secus exarsit conspecta virgine Tereus,

---

422 subiectaque A subiectaque *ε* 423 mops.] cecropios *λ* 424 trahicius M træicius *λ* 430 eumenides tenuere faces tectoque profanus *ε*, *quae desunt m. 2 add. in marg.* 431 *in marg. a m. 3* M 435 Thrace *ci. Lachmann* que *om. λ* ipsis A ipsi *Heins.* 439 repetitis — annis *ς (in ε corr.)* 441 visendae *ci. Heins.* 442 re//dituram M 443 promitte M promittit *ε* 446 phyreaque M 448 et fausto *Burmann* infausto A ordine *in marg.* omine M[1] ordine *λ* 449 causa??/// M causas *ε* 454 desillis *ex* desilus M similisque M

quam siquis canis ignem supponat aristis,
aut frondem positasque cremet faenilibus herbas.
digna quidem facies: sed et hunc innata libido
exstimulat, pronumque genus regionibus illis
in Venerem est: flagrat vitio gentisque suoque.
impetus est illi comitum corrumpere curam
nutricisque fidem, nec non ingentibus ipsam
sollicitare datis totumque inpendere regnum,
aut rapere et saevo raptam defendere bello.
et nihil est quod non effreno captus amore
ausit, nec capiunt inclusas pectora flammas.
iamque moras male fert cupidoque revertitur ore
ad mandata Prognes, et agit sua vota sub illa.
facundum faciebat amor: quotiensque rogabat
ulterius iusto, Prognen ita velle ferebat.
addidit et lacrimas, tamquam mandasset et illas.
pro superi, quantum mortalia pectora caecae
noctis habent! ipso sceleris molimine Tereus
creditur esse pius laudemque a crimine sumit.
quid quod idem Philomela cupit patriosque lacertis
blanda tenens umeros, ut eat visura sororem,
perque suam contraque suam petit ipsa salutem.
spectat eam Tereus praecontrectatque videndo,
osculaque et collo circumdata bracchia cernens
omnia pro stimulis facibusque ciboque furoris
accipit; et quotiens amplectitur illa parentem,
esse parens vellet; neque enim minus inpius esset.
vincitur ambarum genitor prece. gaudet agitque
illa patri grates et successisse duabus
id putat infelix, quod erit lugubre duabus.
iam labor exiguus Phoebo restabat, equique
pulsabant pedibus spatium declivis Olympi:
regales epulae mensis et Bacchus in auro
ponitur. hinc placido dantur sua corpora somno.

---

460 Venere *λ* 464 raptam seuo *λ* 465 effr.] inopino *Priscian.*
466 ausit aufsit M 468 mandata ad Pr. *ε* su *in* sub *a m. 3 i. r.* M
470. 563 prognem M 476 sororem *ex* laborem M¹ 477 ipsa M ł usque
ista *ε* illa *λ* 479 tendens M 483 amborum *λ* 484 et *i. r.* M ł usque ł cernens ł vis
485 id *ex* et *a m. 2* M erat *λ* 487 declinis *ε*

at rex Odrysius, quamvis secessit, in illa
aestuat, et, repetens faciem motusque manusque,
qualia vult fingit quae nondum vidit, et ignes
ipse suos nutrit, cura removente soporem.
lux erat, et generi dextram conplexus euntis
Pandion comitem lacrimis commendat obortis:
'hanc ego, care gener, quoniam pia causa coegit
et voluere ambae, voluisti tu quoque, Tereu,
do tibi, perque fidem cognataque pectora supplex,
per superos oro, patrio ut tuearis amore
et mihi sollicitae lenimen dulce senectae
quam primum, omnis erit nobis mora longa, remittas.
tu quoque quam primum, satis est procul esse sororem,
si pietas ulla est, ad me, Philomela, redito.'
mandabat pariterque suae dabat oscula natae,
et lacrimae mites inter mandata cadebant.
utque fide pignus dextras utriusque poposcit
inter seque datas iunxit natamque nepotemque
absentes pro se memori rogat ore salutent;
supremumque vale pleno singultibus ore
vix dixit timuitque suae praesagia mentis.
ut semel inposita est pictae Philomela carinae,
admotumque fretum remis tellusque repulsa est,
'vicimus' exclamat, 'mecum mea vota feruntur'
exultatque et vix animo sua gaudia differt
barbarus. et nusquam lumen detorquet ab illa,
non aliter, quam cum pedibus praedator obuncis
deposuit nido leporem Iovis ales in alto:
nulla fuga est capto, spectat sua praemia raptor.
iamque iter effectum, iamque in sua litora fessis
puppibus exierant, cum rex Pandione natam
in stabula alta trahit, silvis obscura vetustis,
atque ibi pallentem trepidamque et cuncta timentem
et iam cum lacrimis, ubi sit germana, rogantem
includit fassusque nefas et virginem et unam

---

dies o'

490 odrisis λ 494 luxerat λ 495 abortis M ab ortis λ 497. 8. 6 D 497. 6 λ 497 et *Heins.* ut A 498 pqu///e////////fidem M 500 sollicito A sollicitae *Heins.* 506 *sic Priscianus* ut fidei p. d. utrasque A 507 nepotemq; (q; *ex corr.* M) 508 salutet M 509 vale (e *a m. 2*) M 511 at simul λ 512 immotumque M¹, *corr. m. 2* λ in 516 praedator aduncis *in marg.* M¹ aduncis ς 517 ab M ab λ in alto *om.* λ¹, *add. m. rec.* 519 effectum est λ 524 nefas virginem λ una M¹λ unā M²

vi superat, frustra clamato saepe parente,
saepe sorore sua, magnis super omnia divis.
illa tremit velut agna pavens, quae saucia cani
ore excussa lupi nondum sibi tuta videtur,
utque columba suo madefactis sanguine plumis
horret adhuc avidosque timet, quibus haeserat, ungues.
mox ubi mens rediit, passos laniata capillos,
[lugenti similis, caesis plangore lacertis,]
intendens palmas 'o diris barbare factis,
o crudelis' ait, 'nec te mandata parentis
cum lacrimis movere piis nec cura sororis
nec mea virginitas nec coniugialia iura?
omnia turbasti, pelex ego facta sororis,
tu geminus coniunx, hostis mihi dedita Progne.
quin animam hanc, ne quod facinus tibi, perfide, restet,
eripis? atque utinam fecisses ante nefandos
concubitus! vacuas habuissem criminis umbras.
si tamen haec superi cernunt, si numina divum
sunt aliquid, si non perierunt omnia mecum,
quandocumque mihi poenas dabis. ipsa pudore
proiecto tua facta loquar. si copia detur,
in populos veniam; si silvis clausa tenebor,
implebo silvas et conscia saxa movebo.
audiet haec aether, et si deus ullus in illo est.'
talibus ira feri postquam commota tyranni
nec minor hac metus est, causa stimulatus utraque
quo fuit accinctus, vagina liberat ensem
arreptamque coma flexis post terga lacertis
vincla pati cogit. iugulum Philomela parabat
spemque suae mortis viso conceperat ense:
ille indignantem et nomen patris usque vocantem
luctantemque loqui comprensam forcipe linguam
abstulit ense fero. radix micat ultima linguae,
ipsa iacet terraeque tremens inmurmurat atrae.
utque salire solet mutilatae cauda colubrae,

---

527 fremit λ 529 madefactis (i *ex* a) — pennis λ 531 sparsos λ 532 *versum del. iussit Heins.* 536. 7 *in marg.* λ 536 nec te mea λ
ł vincla
coniugalia M iura ε 538 hostis] non haec λ debita A dedita *ci. Birt* Progne *ci. Withof* poena A 541 criminib; M 546 silvis si clusa λ 548 audiat ε 551 lib.] deripit λ 553 vincla (l *i. r. a m. 2*) M 556 cōprehensam λ forfice M forpice ς (ε *corr.*)

palpitat et moriens dominae vestigia quaerit.
hoc quoque post facinus (vix ausim credere) fertur
saepe sua lacerum repetisse libidine corpus.
sustinet ad Prognen post talia facta reverti.
coniuge quae viso germanam quaerit. at ille
dat gemitus fictos commentaque funera narrat,
et lacrimae fecere fidem. velamina Progne
deripit ex umeris auro fulgentia lato
induiturque atras vestes et inane sepulchrum
constituit falsisque piacula manibus infert
et luget non sic lugendae fata sororis.
signa deus bis sex acto lustraverat anno:
quid faciat Philomela? fugam custodia claudit,
structa rigent solido stabulorum moenia saxo,
os mutum facti caret indice. grande doloris
ingenium est, miserisque venit sollertia rebus.
stamina barbarica suspendit callida tela
purpureasque notas filis intexuit albis,
indicium sceleris; perfectaque tradidit uni,
utque ferat dominae gestu rogat illa. rogata
pertulit ad Prognen, nec scit, quid tradat in illis.
evolvit vestes saevi matrona tyranni
fortunaeque suae carmen miserabile legit
et (mirum potuisse) silet. dolor ora repressit,
verbaque quaerenti satis indignantia linguae
defuerunt. nec flere vacat, sed fasque nefasque
confusura ruit, poenaeque in imagine tota est.
Tempus erat, quo sacra solent trieterica Bacchi
Sithoniae celebrare nurus: nox conscia sacris.
nocte sonat Rhodope tinnitibus aeris acuti,
nocte sua est egressa domo regina deique
ritibus instruitur furialiaque accipit arma.
vite caput tegitur, lateri cervina sinistro
vellera dependent, umero levis incubat hasta.

---

560 dominae moriens λ 561 hoc q̄q; M credere (d *ex* b) M² nes¹
565 dat fictos casus M (*in marg.* ł gemitus *m. 1*) 566 progne λ
567 diripit *ed. Veneta a. 1486* exhumeris (hu *i. r.*, m *corr.*) M 568 ł candida²
inane *ex* mane M 576 pallida M candida ς callida *Heins.* Pallade telae *ci. Merkel* 577 que *om.* λ *post 578 versum puto excidisse* 579 ille λ 580 protulit λ nescit A 581 ut volvit M 582 fortunaeque A germanaeque *Heins.* suae *om.* λ¹ 585 defuerant ς vacat M (va *e corr.*) 586 in *om.* M 589 aeris *ex* aeres M

concita per silvas turba comitante suarum
terribilis Progne furiisque agitata doloris,
Bacche, tuas simulat. venit ad stabula avia tandem
exululatque euhoeque sonat portasque refringit
germanamque rapit; raptaeque insignia Bacchi
induit et vultus hederarum frondibus abdit
attonitamque trahens intra sua moenia ducit.
ut sensit tetigisse domum Philomela nefandam,
horruit infelix totoque expalluit ore.
nacta locum Progne sacrorum pignora demit
oraque develat miserae pudibunda sororis
amplexuque petit. sed non attollere contra
sustinet haec oculos, pelex sibi visa sororis,
deiectoque in humum vultu iurare volenti
testarique deos, per vim sibi dedecus illud
illatum, pro voce manus fuit. ardet et iram
non capit ipsa suam Progne; fletumque sororis
corripiens 'non est lacrimis hoc' inquit 'agendum,
sed ferro, sed si quid habes, quod vincere ferrum
possit. in omne nefas ego me, germana, paravi.
aut ego, cum facibus regalia tecta cremabo,
artificem mediis inmittam Terea flammis,
aut linguam aut oculos et quae tibi membra pudorem
abstulerunt, ferro rapiam aut per vulnera mille
sontem animam expellam. magnum quodcumque paravi:
quid sit, adhuc dubito.' peragit dum talia Progne,
ad matrem veniebat Itys. quid possit, ab illo
admonita est: oculisque tuens inmitibus 'a quam
es similis patri' dixit. nec plura locuta
triste parat facinus tacitaque exaestuat ira.
ut tamen accessit natus matrique salutem

---

597 eohaeque *ex* euhaeque M euoheque λ ehoheque ε refregit ε 599 hedera · cum ε 602 corruit M 605 amplexumque A amplexamque ε amplexuque *Heins.* 610 fletusque ε 611 hic *Heins.* 612 fero M 613 posset λ 614 cremaro *ci. Heins.* 616 et quae quae membra tibi menbra ε aut quae *Heins.* 617 abstulerunt M abstulerant λ abstulerint ε rapiam ferro λ rapiam ε 618 magnum est ε 620 posset λ

attulit et parvis adduxit colla lacertis
mixtaque blanditiis puerilibus oscula iunxit,
mota quidem est genetrix infractaque constitit ira
invitique oculi lacrimis maduere coactis:
sed simul ex nimia mentem pietate labare
sensit, ab hoc iterum est ad vultus versa sororis
inque vicem spectans ambos 'cur admovet' inquit
'alter blanditias, rapta silet altera lingua?
quam vocat hic matrem, cur non vocat illa sororem?
cui sis nupta, vide, Pandione nata, marito.
degeneras: scelus est pietas in coniuge Tereo.'
nec mora, traxit Ityn, veluti Gangetica cervae
lactentem fetum per silvas tigris opacas.
utque domus altae partem tenuere remotam,
tendentemque manus et iam sua fata videntem
et 'mater, mater' clamantem et colla petentem
ense ferit Progne, lateri qua pectus adhaeret,
nec vultum vertit. satis illi ad fata vel unum
vulnus erat: iugulum ferro Philomela resolvit.
vivaque adhuc animaeque aliquid retinentia membra
dilaniant. pars inde cavis exsultat aënis,
pars veribus stridunt: manant penetralia tabo.
his adhibet coniunx ignarum Terea mensis
et patrii moris sacrum mentita, quod uni
fas sit adire viro, comites famulosque removit.
ipse sedens solio Tereus sublimis avito
vescitur inque suam sua viscera congerit alvum.
tantaque nox animi est, 'Ityn huc accersite' dixit.
dissimulare nequit crudelia gaudia Progne,
iamque suae cupiens existere nuntia cladis,
'intus habes, quem poscis' ait. circumspicit ille
atque ubi sit quaerit. quaerenti iterumque vocanti,
sicut erat sparsis furiali caede capillis,

ł sed
629 et ε eximia mortem A ex nimia mentem *edd. vett.* simulac nimia mentem *ci. Bentley* labare (b *ex* v) M 631 inq:////// d ł tacita uicē — ammovet M admonet ε 632 altera bl. rapta ε 635 degener ascelus (gener *i. r. a m. 3*) M (*in marg. a m. 2 vel 3* ł degeneras) e degener ha λ 637 lactantem λ lactantem ε 642 ad (d *i.r.*) M 646 i² ł in alto ł meditata² n stridet ς 650 auto M avito ε 648 mentita λ 652 uox M *arcessite* λ

prosiluit Ityosque caput Philomela cruentum
misit in ora patris: nec tempore maluit ullo
posse loqui et meritis testari gaudia dictis.
Thracius ingenti mensas clamore repellit
vipereasque ciet Stygia de valle sorores;
et modo, si posset, reserato pectore diras
egerere inde dapes emersaque viscera gestit,
flet modo seque vocat bustum miserabile nati,
nunc sequitur nudo genitas Pandione ferro.
corpora Cecropidum pennis pendere putares:
pendebant pennis. quarum petit altera silvas,
altera tecta subit; neque adhuc de pectore caedis
excessere notae, signataque sanguine pluma est.
ille dolore suo poenaeque cupidine velox
vertitur in volucrem, cui stant in vertice cristae,
prominet inmodicum praelonga cuspide rostrum.
nomen epops volucri, facies armata videtur.
Hic dolor ante diem longaeque extrema senectae
tempora Tartareas Pandiona misit ad umbras.
sceptra loci rerumque capit moderamen Erechtheus,
iustitia dubium validisne potentior armis.
quattuor ille quidem iuvenes totidemque crearat
femineae sortis: sed erat par forma duarum.
e quibus Aeolides Cephalus te coniuge felix,
Procri, fuit; Boreae Tereus Thracesque nocebant,
dilectaque diu caruit deus Orithyia,
dum rogat et precibus mavult quam viribus uti.
ast ubi blanditiis agitur nihil, horridus ira,
quae solita est illi nimiumque domestica vento,
'et merito!' dixit: 'quid enim mea tela reliqui,
saevitiam et vires iramque animosque minaces,
admovique preces, quarum me dedecet usus?
apta mihi vis est: vi tristia nubila pello,

---

658 prosiliit ς itisque A Ityisque *ci. Riese* 660 meritis] mentis *cod. Gothanus* 661 trah///cius M 663 possit *nescio unde Heins.* resecato l reserato ε 664 emisaque ε demersaque *Raph. Regius* 665 mirabile λ¹ 666 genitas (a *e corr.*) M 669 nec λ 673 pro longa A, *em. Merkel* 674 epos ς *delevit versum Riese* 675 ante diem] et luctus ς 676 pandiana λ 677 septra λ erectheus M ericteus ς 679 totidenq: (i *ex* o) M 682 Procre A (re *i. r.* M) 686 illi (li *ex* la) M 689 ammo///uiq: M (*eras.* n) 690. 91 l hac² l o vi — vi *ci. Heins.* ut — ut A (ut M) pellam λ pellam ε concuciam — vertam λ

vi freta concutio nodosaque robora verto
induroque nives et terras grandine pulso.
idem ego cum fratres caelo sum nactus aperto,
nam mihi campus is est, tanto molimine luctor,
ut medius nostris concursibus insonet aether
exsiliantque cavis elisi nubibus ignes.
idem ego, cum subii convexa foramina terrae
supposuique ferox imis mea terga cavernis,
sollicito manes totumque tremoribus orbem.
hac ope debueram thalamos petiisse, socerque
non orandus erat, vi sed faciendus Erechtheus.'
haec Boreas aut his non inferiora locutus
excussit pennas: quarum iactatibus omnis
adflata est tellus latumque perhorruit aequor.
pulvereamque trahens per summa cacumina pallam
verrit humum pavidamque metu caligine tectus
Orithyian amans fulvis amplectitur alis.
dum volat, arserunt agitati fortius ignes.
nec prius aërii cursus suppressit habenas,
quam Ciconum tenuit populos et moenia raptor.
illic et gelidi coniunx Actaea tyranni
et genetrix facta est, partus enixa gemellos,
cetera qui matris, pennas genitoris haberent.
non tamen has una memorant cum corpore natas,
barbaque dum rutilis aberat subnixa capillis,
inplumes Calaïsque puer Zetesque fuerunt.
mox pariter pennae ritu coepere volucrum
cingere utrumque latus, pariter flavescere malae.
ergo ubi concessit tempus puerile iuventae,
vellera cum Minyis nitido radiantia villo
per mare non notum prima petiere carina.

---

692 induremque — pulsem λ 695 cũ cursibus insonet λ tonet² 701 sed vi *Heins.* vi sed *ci. Bothe* mihi sed A 702 aut] ait M 706 veriit *(alterum* i *i. r.)* M vertit λ vertit ε 707 orithiam M orithian ς 710 populos tenuit λ 712 ge[illegible]nitrix M 716 zethusque λ zetosque ε 720 miniis M (ii *i. r.*) 721 notum] tutum λ

INCIPIT LIB VII M OVIDII NASONIS LIBER METAMORPHOSEON SEXTVS EXPLICIT. INCIPIT SEPTIMVS EIVSDEM λ LIBER SEPTIMVS ε

LIBER SEPTIMUS.

Iamque fretum Minyae Pagasaea puppe secabant
perpetuaque trahens inopem sub nocte senectam
Phineus visus erat, iuvenesque Aquilone creati
virgineas volucres miseri senis ore fugarant,
multaque perpessi claro sub Iasone tandem
contigerant rapidas limosi Phasidis undas.
dumque adeunt regem Phrixeaque vellera poscunt,
lexque datur Minyis magnorum horrenda laborum,
concipit interea validos Aeetias ignes.
et luctata diu, postquam ratione furorem
vincere non poterat, 'frustra, Medea, repugnas:
nescio quis deus obstat' ait: 'mirumque, nisi hoc est,
aut aliquid certe simile huic, quod amare vocatur.
nam cur iussa patris nimium mihi dura videntur?
sunt quoque dura nimis. cur, quem modo denique vidi,
ne pereat, timeo? quae tanti causa timoris?
excute virgineo conceptas pectore flammas,
si potes, infelix. — si possem, sanior essem.
sed gravat invitam nova vis, aliudque cupido,
mens aliud suadet. video meliora proboque,
deteriora sequor. quid in hospite, regia virgo,
ureris et thalamos alieni concipis orbis?
haec quoque terra potest, quod ames, dare. vivat an ille
occidat, in dis est. vivat tamen: idque precari
vel sine amore licet. quid enim commisit Iason?
quem, nisi crudelem, non tangat Iasonis aetas
et genus et virtus? quem non, ut cetera desint,
ore movere potest? certe mea pectora movit.
at nisi opem tulero, taurorum adflabitur ore
concurretque suae segeti, tellure creatis

VII, 1 mynię ς myniæ M pegasea ς 4 figurant M 6 limosae M fasidos ς 8 visque M¹ visque λ voxque ε lexque *Heins.*, *Bentley* miniis *codd. Dresdensis, Gothanus, Parisinus alter* numeris A 9 oetias M ętetias λ 12 optat λ nisi *coni. Heins.* quid A 13 videtur λ 16 *in marg. a m. 1:* furoris M 19 gravat] trahit ς visa ludq: (d *ex* t) M 26 iasonis (ia *ex* io) M 29 ore] igne *Heins.* 30 segeti *Dan. Heins.* segetis A

hostibus, aut avido dabitur fera praeda draconi.
hoc ego si patiar, tum me de tigride natam,
tum ferrum et scopulos gestare in corde fatebor.
cur non et specto pereuntem oculosque videndo
conscelero? cur non tauros exhortor in illum
terrigenasque feros insopitumque draconem?
di meliora velint. quamquam non ista precanda,
sed facienda mihi. — prodamne ego regna parentis,
atque ope nescio quis servabitur advena nostra,
ut per me sospes sine me det lintea ventis
virque sit alterius, poenae Medea relinquar?
si facere hoc aliamve potest praeponere nobis,
occidat ingratus. sed non is vultus in illo,
non ea nobilitas animo est, ea gratia formae,
ut timeam fraudem meritique oblivia nostri.
et dabit ante fidem, cogamque in foedera testes
esse deos. quid tuta times? accingere et omnem
pelle moram: tibi se semper debebit Iason,
te face sollemni iunget sibi, perque Pelasgas
servatrix urbes matrum celebrabere turba. —
ergo ego germanam fratremque patremque deosque
et natale solum, ventis ablata, relinquam?
nempe pater saevus, nempe est mea barbara tellus,
frater adhuc infans. stant mecum vota sororis,
maximus intra me deus est. non magna relinquam,
magna sequar: titulum servatae pubis Achivae
notitiamque loci melioris et oppida, quorum
hic quoque fama viget, cultusque artesque locorum;
quemque ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
Aesoniden mutasse velim; quo coniuge felix
et dis cara ferar et vertice sidera tangam.
quid, quod nescio qui mediis concurrere in undis
dicuntur montes, ratibusque inimica Charybdis

---

33 fatebor (fate *i. r.*) λ 34 non expecto M 35 predam pdam[1] tradam[2] λ
40 sosp//es M ł ventis velis ε 41 me////////dea M 43 illo est ε 44 formae est ε 47 quid *ex* quin M 48 semper se λ 49 pelasgas a M
50 turma λ 55 meds ẽ (s̃ ẽ *i. r. m. 3*) M 56 puppis M (pp *i. r. a m. 3*) ε ł virorum[3] ł locorum 58 locorum M virorum ε colonum λ 60 *sic* ε aesonidem C mutare ε 62 qui/// (*er.* d) M concurrere ε incurrere A 63 que *om.* λ

nunc sorbere fretum, nunc reddere, cinctaque saevis
Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo?
nempe tenens, quod amo, gremioque in Iasonis haerens
per freta longa ferar: nihil illum amplexa verebor,
aut, siquid metuam, metuam de coniuge solo. —
coniugiumne putas speciosaque nomina culpae
inponis, Medea, tuae? quin adspice, quantum
aggrediare nefas, et, dum licet, effuge crimen.'
dixit, et ante oculos rectum pietasque pudorque
constiterant et victa dabat iam terga Cupido.
Ibat ad antiquas Hecates Perseïdos aras,
quas nemus umbrosum secretaque silva tegebat.
et iam fortis erat, pulsusque recesserat ardor,
cum videt Aesoniden extinctaque flamma reluxit.
erubuere genae, totoque recanduit ore,
utque solet ventis alimenta adsumere quaeque
parva sub inducta latuit scintilla favilla
crescere et in veteres agitata resurgere vires,
sic iam lentus amor, iam quem languere putares,
ut vidit iuvenem, specie praesentis inarsit.
et casu solito formosior Aesone natus
illa luce fuit: posses ignoscere amanti.
spectat et in vultu veluti tum denique viso
lumina fixa tenet, nec se mortalia demens
ora videre putat, nec se declinat ab illo.
ut vero coepitque loqui dextramque prehendit
hospes et auxilium submissa voce rogavit
promisitque torum, lacrimis ait illa profusis:
'quid faciam, video: nec me ignorantia veri
decipiet, sed amor. servabere munere nostro:
servatus promissa dato.' per sacra triformis
ille deae, lucoque foret quod numen in illo,
perque patrem soceri cernentem cuncta futuri
eventusque suos et tanta pericula iurat.

---

65 capax λ 67 verebær M timebo ς 69 ne *et* ec *i. r. a m. 3* M vocas *Heins.* 74 haec////ates M Pers.] ςtecias λ 76 fort.] fractus *i. r. ε* resederat A, *corr. Merkel* l 78 et rubuere ς 80 patuit M sintilla λ 82 lentus *Heins.* lenis A (n *in ε i. r.*) 84 subito ς 85 *in marg.* M *a m. 3 et ε pr. var. lect.:* l ignosci possit 89 utque viro λ coepitq; (q; *add. m. 3*) M deprehendit λ 91 depm//sitq: (*eras.* i) M 95 lucoq: *ex* locuq: M

creditus accepit cantatas protinus herbas
edidicitque usum, laetusque in tecta recessit.
Postera depulerat stellas aurora micantes:
conveniunt populi sacrum Mavortis in arvum
consistuntque iugis. medio rex ipse resedit
agmine purpureus sceptroque insignis eburno.
ecce adamanteis Vulcanum naribus efflant
aeripedes tauri, tactaeque vaporibus herbae
ardent. utque solent pleni resonare camini,
aut ubi terrena silices fornace soluti
concipiunt ignem liquidarum adspergine aquarum,
pectora sic intus clausas volventia flammas
gutturaque usta sonant. tamen illis Aesone natus
obvius it. vertere truces venientis ad ora
terribiles vultus praefixaque cornua ferro
pulvereumque solum pede pulsavere bisulco
fumificisque locum mugitibus impleverunt.
deriguere metu Minyae. subit ille, nec ignes
sentit anhelatos (tantum medicamina possunt)
pendulaque audaci mulcet palearia dextra
suppositosque iugo pondus grave cogit aratri
ducere et insuetum ferro proscindere campum.
mirantur Colchi, Minyae clamoribus augent
adiciuntque animos. galea tum sumit aëna
vipereos dentes et aratos spargit in agros.
semina mollit humus valido praetincta veneno,
et crescunt fiuntque sati nova corpora dentes.
utque hominis speciem materna sumit in alvo
perque suos intus numeros conponitur infans,
nec nisi maturus communes exit in auras,
sic ubi visceribus gravidae telluris imago
effecta est hominis, feto consurgit in arvo,
quodque magis mirum est, simul edita concutit arma.
quos ubi viderunt praeacutae cuspidis hastas

ł tur³
98 creditus D 99 edidicit usum M 102 sedebat λ 103 pur-
v
pureo|· (v|· *a m. 3*) M 114 *sic* A 115 diriguere ς metu subito
ł latus
miniae ille necillos sensit anhelatos (ŏ M) A (anhelantes ε) sentit *corr. Heins., reliqua Naugerius primus in textum recepit* 118 *sic* M'ε suppositoque λM¹ 119 ꝑscindere (i *ex* e) M 121 sumit M 123 pre-
c ł pre
cincta λ 129 arvo (r *ex* l) M 131 p̄////autae (*eras.* c) M ꝑacutae ε

in caput Haemonii iuvenis torquere parantes,
demisere metu vultumque animumque Pelasgi.
ipsa quoque extimuit, quae tutum fecerat illum,
utque peti vidit iuvenem tot ab hostibus unum,
palluit et subito sine sanguine frigida sedit;
neve parum valeant a se data gramina, carmen
auxiliare canit secretasque advocat artes.
ille gravem medios silicem iaculatus in hostes
a se depulsum Martem convertit in ipsos.
terrigenae pereunt per mutua vulnera fratres
civilique cadunt acie. gratantur Achivi
victoremque tenent avidisque amplexibus haerent.
tu quoque victorem complecti, barbara, velles:
[obstitit incepto pudor. at complexa fuisses]
sed te, ne faceres, tenuit reverentia famae.
quod licet, adfectu tacito laetaris agisque
carminibus grates et dis auctoribus horum.
Pervigilem superest herbis sopire draconem,
qui crista linguisque tribus praesignis et uncis
dentibus horrendus custos erat arboris aureae.
hunc postquam sparsit Lethaei gramine suci
verbaque ter dixit placidos facientia somnos,
quae mare turbatum, quae concita flumina sistunt,
somnus in ignotos oculos sibi venit, et auro
heros Aesonius potitur. spolioque superbus
muneris auctorem secum, spolia altera, portans
victor Iolciacos tetigit cum coniuge portus.
Haemoniae matres pro gnatis dona receptis
grandaevique ferunt patres congestaque flamma
tura liquefaciunt, inductaque cornibus aurum
victima vota cadit. sed abest gratantibus Aeson,
iam propior leto fessusque senilibus annis.
cum sic Aesonides: ‘o cui debere salutem

---

133 ultū^{q} M 142 acie// M 146. 145 D in certo λ^{1} et cõplexa λ *v. 145 del. Heinse, 145 et 146 in suspicionem vocaverunt Haupt et Merkel* 147 aspectu — sectaris *ci. Merkel* 151 arietis aurei *Heins.* 152 *sic* ε *et* M^{3} *in marg.* carmine A 154. 153 M 155 ignotus M sibi *em. Merkel, (cod. Vossian. Heinsii),* ubi A 158 cholchiacos M cecropios λ l cholcoicos cecropius ε, *em. Raph. Regius* 159 ≡natis (*eras.* g) M natis ς 161 *in marg.* ε indu///taque (*eras.* c *vel* l) M indutaque λ 162 cadit *Heins.* facit A

confiteor, coniunx, quamquam mihi cuncta dedisti
excessitque fidem meritorum summa tuorum,
si tamen hoc possunt, (quid enim non carmina possunt?)
deme meis annis et demptos adde parenti.'
nec tenuit lacrimas. mota est pietate rogantis,
dissimilemque animum subiit Aeeta relictus.
nec tamen adfectus tales confessa 'quod' inquit
'excidit ore tuo, coniunx, scelus? ergo ego cuiquam
posse tuae videor spatium transcribere vitae?
nec sinat hoc Hecate, nec tu petis aequa. sed isto,
quod petis, experiar maius dare munus, Iason.
arte mea soceri longum temptabimus aevum,
non annis renovare tuis: modo diva triformis
adiuvet et praesens ingentibus adnuat ausis.'
tres aberant noctes, ut cornua tota coirent
efficerentque orbem. postquam plenissima fulsit
et solida terras spectavit imagine luna,
egreditur tectis vestes induta recinctas,
nuda pedem, nudos umeris infusa capillos,
fertque vagos mediae per muta silentia noctis
incomitata gradus. homines volucresque ferasque
solverat alta quies: nullo cum murmure saepes,
inmotaeque silent frondes, silet umidus aër;
sidera sola micant. ad quae sua bracchia tendens
ter se convertit, ter sumptis flumine crinem
inroravit aquis ternisque ululatibus ora
solvit et, in dura submisso poplite terra,
'Nox' ait 'arcanis fidissima, quaeque diurnis
aurea cum luna succeditis ignibus, astra,

---

167 possunt — pos̃s· (*i. e.* possunt) M 170 p^{a}τ' (*i. r.*) eta M (*in marg. a m. 1* pater) oeta λ aetate ε (*ubi versus in marg. addit.*) *em. Heins.* *versum del. Bentley* 171 quid M 174 hoc ec^{b}ate M 178 adiuvat^{e} M 181 ın solıda M ac ε} &^{b} spectavit ε ł aspexit 182 exuta ε ł induta ł recinctas ł recentes exnta λ relictas ε relictas C *recte Planudes* 183 himeris M nudis umeros — capillis *ci. Merkel* 186 alta *aod.* M^{2} cum] stat *ci. Koch* saepes *Heins.* serpit M serpunt ε serpens λ *probante Madvigio* *sequuntur in* A *haec:* sopite (M^{1} sopiti ε *pr. v. lect.* sopitis M^{2}ς) similis (is *ex* es M similes ε). nullo cum murmure sepes (serpens D) 187 inmixtęque λ 188 sol^{a}e M adq^{u}///e M (d *ex* t) atque λ 190 ternis et ς ////////ıacıbus *corr. in* ıaτıbus M^{b} hiatibus ς *ululatibus Heins.* 191 summ⸗sso M

tuque triceps Hecate, quae coeptis conscia nostris
adiutrixque venis cantusque artisque magorum,
quaeque magos, Tellus, pollentibus instruis herbis,
auraeque et venti montesque amnesque lacusque
dique omnes nemorum, dique omnes noctis adeste!
quorum ope, cum volui, ripis mirantibus amnes
in fontes rediere suos, concussaque sisto,
stantia concutio cantu freta, nubila pello
nubilaque induco, ventos abigoque vocoque,
vipereas rumpo verbis et carmine fauces,
vivaque saxa sua convulsaque robora terra
et silvas moveo, iubeoque tremescere montes
et mugire solum manesque exire sepulcris.
te quoque, Luna, traho, quamvis Temesaea labores
aera tuos minuant; currus quoque carmine nostro
pallet avi, pallet nostris Aurora venenis.
vos mihi taurorum flammas hebetastis et unco
inpatiens oneris collum pressistis aratro,
vos serpentigenis in se fera bella dedistis
custodemque rudem somni sopistis et aurum
vindice decepto Graias misistis in urbes.
nunc opus est sucis, per quos renovata senectus
in florem redeat primosque recolligat annos.
et dabitis. neque enim micuerunt sidera frustra,
nec frustra volucrum tractus cervice draconum
currus adest.' aderat demissus ab aethere currus.
quo simul adscendit frenataque colla draconum
permulsit manibusque leves agitavit habenas,
sublimis rapitur subiectaque Thessala Tempe
despicit. electis regionibus adplicat angues

---

195 artisque *coni. Merkel, Madvig*, artesque A 197 que *om.*, et *i. r. a m. 2, ut videtur*, M 198 omnesque *λ* 202 abigoque (big *i. r. a m. 2*) M 205 solvas M^1, *corr. m. 2* tremescere M^1 tremiscere $M^2\varepsilon$ 207 temera[illegible]ta' (r *ex* f) M temerata *ς*, *em. Constant. Fanensis* 209 pallet avi *em. Heins.* pallent at M pallent & *ς* (aut *pr. var. lect.* *ε*) nostri λ^1 211 haud patiens *ς* presistis M 212 nova *ε* *ad* serpentigenis *in marg. adnot.* rubrū, *qua nota rubricatori mandatur ut munere suo fungeretur; cf. v. 213* 213 rubrū somno *λ* 216 in florem *ex* imflorem M 223 dispicit *ci. Lachmann* aspicit *ε* et cretes M^1 et cretis $M^2\varsigma$ Threces *ci. Heins.* Trices *ci. Merkel* et Crethei *ci. Lenz* et certis *ci. Madvig* electis *(mutata interpunctione) temptavi*

et quas Ossa tulit, quas altum Pelion herbas,
Othrysque Pindusque et Pindo maior Olympus
perspicit, et placitas partim radice revellit,
partim succidit curvamine falcis aënae.
multa quoque Apidani placuerunt gramina ripis,
multa quoque Amphrysi, neque eras inmunis, Enipeu;
nec non Penëus, nec non Sperchëides undae
contribuere aliquid iuncosaque litora Boebes.
carpsit et Euboica vivax Anthedone gramen,
nondum mutato vulgatum corpore Glauci.
et iam nona dies curru pennisque draconum
nonaque nox omnes lustrantem viderat agros,
cum rediit. neque erant tacti, nisi odore, dracones,
et tamen annosae pellem posuere senectae.
constitit adveniens citra limenque foresque
et tantum caelo tegitur refugitque viriles
contactus statuitque aras e caespite binas,
dexteriore Hecates, ast laeva parte Iuventae.
has ubi verbenis silvaque incinxit agresti,
haud procul egesta scrobibus tellure duabus
sacra facit cultrosque in guttura velleris atri
conicit et patulas perfundit sanguine fossas.
tum super invergens liquidi carchesia mellis
aeneaque invergens tepidi carchesia lactis
verba simul fudit terrenaque numina civit,

---

224 et quas *ε* et *om.* M quasque u ł *λ*; quas *ε* et quas C altŭs (s *add. m. correctrix*) D 225 *sic Heins.; cf. Birt, de halieut. p. 193;* otris quas M otrisque et *ς* pindus quas P. M pindus et ł pindo maior olympus ł radice P. *ς* pindus maiorque ambobus olympus *ε* 226 tellure *ε* 228 eridani A Ἀπιδανοῦ *Planudes* ı///ıpıs M 229 amphisi///M enipheu A 231 Boebes *Planudes, ex coni. Raph. Regius* ph(o)ebes A 232 carpit *λ* 233 vulgatum mutato *ε* 234 et iam nona *Heins.* nona dies etiam A 236. 237 *del. Bentley.* 236 redit · neq://///nt M nec *ε* ł nisi extra ł iuxta² ł citra sine *ε* 238 citra *λ* circa *ε* 241 haec ate M¹ (s *add. m. 2*) at *ε* 242 quas *nescio unde Heins.* 245 coicıt M perfudit *λ* 246 tepidi *ε* mellis *λ* vini M lactis *ε* bacchi H *pr. var. lect.* 247 ereaque *ε* alteraque C, *sed in* M ltera *i. r. a m. 2; videtur fuisse* aenea, *quod ex codd. recepit Heins.* liquidi — mellis *ε* *Versum excidisse coniecit Riese, quo vinum fusum esse commemoraretur* 248 fundit *λ* livit *ex* lcuit M (*in marg. a m. 3* lenit) levit *λ* civit *ci. Heins.*

umbrarumque rogat rapta cum coniuge regem,
ne properent artus anima fraudare senili.
quos ubi placavit precibusque et murmure longo,
Aesonis effetum proferri corpus ad auras
iussit et in plenos resolutum carmine somnos,
exanimi similem, stratis porrexit in herbis.
hinc procul Aesoniden, procul hinc iubet ire ministros
et monet arcanis oculos removere profanos.
diffugiunt iussi. passis Medea capillis,
bacchantum ritu flagrantes circuit aras
multifidasque faces in fossa sanguinis atra
tinguit et infectas geminis accendit in aris
terque senem flamma, ter aqua, ter sulphure lustrat.
interea validum posito medicamen aëno
fervet et exsultat spumisque tumentibus albet.
illic Haemonia radices valle resectas
seminaque floresque et sucos incoquit acres.
adicit extremo lapides oriente petitos
et quas Oceani refluum mare lavit harenas,
addit et exceptas luna pernocte pruinas
et strigis infames ipsis cum carnibus alas
inque virum soliti vultus mutare ferinos
ambigui prosecta lupi; nec defuit illic
squamea Cinyphii tenuis membrana chelydri
vivacisque iecur cervi; quibus insuper addit
ora caputque novem cornicis saecula passae.
his et mille aliis postquam sine nomine rebus
propositum instruxit mortali barbara maius,
arenti ramo iampridem mitis olivae
omnia confudit summisque inmiscuit ima.
ecce vetus calido versatus stipes aëno
fit viridis primo, nec longo tempore frondes
induit et subito gravidis oneratur olivis.
at quacumque cavo spumas eiecit aëno

---

a²

251 placuit M 252 effe///tum M produci ε in auras λ ad aras ε 255 *sic* ε aesonidem C 256 monet (net *i. r. a m. 3*) M 257 sparsis λ 260 inf.] intinctas *Heins.* 262 positum λ 265 seminaque et flores ε sucos (co *i. r.*) M inquoquit λ acres λ atros D 268 *sic* ε addidit exc. M adidit exc. λ lunę de nocte ς lunae de noce³ un p nota M, *em. Heins.* 271 illic *Heins.* illis C illi ε 276 m////us M *(utrum* ae *an* ac *erasum sit, dubitatur)* munus ς instruxit remorari Tartara munus *ci. Merkel, fort. recte* 281 gravid//is M 282 cavi — aeni M

ignis et in terram guttae cecidere calentes,
vernat humus, floresque et mollia pabula surgunt.
quae simul ac vidit, stricto Medea recludit
ense senis iugulum, veteremque exire cruorem
passa, replet sucis. quos postquam conbibit Aeson
aut ore acceptos aut vulnere, barba comaeque
canitie posita nigrum rapuere colorem,
pulsa fugit macies, abeunt pallorque situsque,
adiectoque cavae supplentur corpore rugae,
membraque luxuriant. Aeson miratur et olim
ante quater denos hunc se reminiscitur annos.
Viderat ex alto tanti miracula monstri
Liber, et admonitus iuvenes nutricibus annos
posse suis reddi, capit hoc a Colchide munus.
Neve doli cessent, odium cum coniuge falsum
Phasias adsimulat Peliaeque ad limina supplex
confugit. atque illam, quoniam gravis ipse senecta est,
excipiunt natae. quas tempore callida parvo
Colchis amicitiae mendacis imagine cepit.
dumque refert inter meritorum maxima, demptos
Aesonis esse situs atque hac in parte moratur,
spes est virginibus Pelia subiecta creatis
arte suum parili revirescere posse parentem.
idque petunt, pretiumque iubent sine fine pacisci.
illa brevi spatio silet et dubitare videtur
suspenditque animos ficta gravitate rogantes.
mox ubi pollicita est, 'quo sit fiducia maior
muneris huius,' ait 'qui vestras maximus aevo est
dux gregis inter oves, agnus medicamine fiet.'
protinus innumeris effetus laniger annis

287 pssa (a *prius i. r.*) M 289 colorem M (ol *i. r. m. 2*) 293 hunc *em. Naugerius* nunc A se *om. M* *Post 293 haec in* C: dissimilemque animum subiit ętate relictus; *cf. v. 170* 296 reddi/// M a Colch.] abetheide *λ* 298 a limina (a *ex* e *m. 2 vel 3*) M phasi-das — pelięq; (ę *i. r.*) ad li//mina *λ* 299 est *om. λ* 301 coepit M 304 peliæ (e *a m. 3*) subiecta (i *ex* t *m. 2*) M peliç sub tecta *λ* 305 devi//rescere M (r *a m. 2*) *Priscianus* reviviscere *λ* revivescere *s* 306 atque *λ* iamque *Burmann* iubent (b *ex* u *a m. 1*) M pretium iuvenis *ς* 308 rogant//// (*eras.* es) M rogantum *ς* 310 vestri M¹*s* 311 regis M 312 effe//tus (*eras.* c) M

attrahitur flexo circum cava tempora cornu.
cuius ut Haemonio marcentia guttura cultro
fodit et exiguo maculavit sanguine ferrum,
membra simul pecudis validosque venefica sucos
mergit in aere cavo: medicamina corporis artus
cornuaque exurunt nec non cum cornibus annos,
et tener auditur medio balatus aëno.
nec mora, balatum mirantibus exsilit agnus
lascivitque fuga lactantiaque ubera quaerit.
obstipuere satae Pelia: promissaque postquam
exhibuere fidem, tum vero inpensius instant.
ter iuga Phoebus equis in Hibero flumine mersis
dempserat, et quarta radiantia nocte micabant
sidera, cum rapido fallax Aeetias igni
inponit purum laticem et sine viribus herbas.
iamque neci similis resoluto corpore regem
et cum rege suo custodes somnus habebat,
quem dederant cantus magicaeque potentia linguae:
intrarant iussae cum Colchide limina natae
ambierantque torum. 'quid nunc dubitatis inertes?
stringite' ait 'gladios veteremque haurite cruorem,
ut repleam vacuas iuvenali sanguine venas.
in manibus vestris vita est aetasque parentis:
si pietas ulla est, nec spes agitatis inanes,
officium praestate patri telisque senectam
exigite et saniem conlecto emittite ferro.'
his, ut quaeque pia est, hortatibus inpia prima est,
et ne sit scelerata, facit scelus. haud tamen ictus
ulla suos spectare potest, oculosque reflectunt
caecaque dant saevis aversae vulnera dextris.
ille, cruore fluens, cubito tamen adlevat artus
semilacerque toro temptat consurgere et inter
tot medius gladios pallentia bracchia tendens

317 medicamina *conieci;* minuunt ea A m. en *cod. Cantabrig.*, *Haupt* minuuntur c. a. cornuaque exuitur *Farnabius* 321 fugam M 322 obstupuere ς pelię *(sed i. r.)* λ 326 oetias M ętheidas λ ł ethe · i · medea anthetias ε 327 sene M^1 sine M^2 329 suos λ 330 quae M dederat λ 332 qd *ex* qđ M 333 que *om.* λ 334 iuvenili M^2ς vacuas repleam ε 336 nec] ne ς agitatis M^2 *ex* agitata M^1 ue^2 agitetis ς 339 his ut *corr. m. 3 ex* hi sua M q̄q : M 340 nes/ĵit M 343 subito C subitos ε cubito *Ciofanus* 345 gladios *ex* gladius M^1

'quid facitis, gnatae? quid vos in fata parentis
armat?' ait. cecidere illis animique manusque.
plura locuturo cum verbis guttura Colchis
abstulit et calidis laniatum mersit in undis.
Quod nisi pennatis serpentibus isset in auras,
non exempta foret poenae. fugit alta superque
Pelion umbrosum, Philyreïa tecta, superque
Othryn et eventu veteris loca nota Cerambi.
hic ope nympharum sublatus in aëra pennis,
cum gravis infuso tellus foret obruta ponto,
Deucalioneas effugit inobrutus undas.
Aeoliam Pitanen a laeva parte relinquit
factaque de saxo longi simulacra draconis,
Idaeumque nemus, quo nati furta, iuvencum
occuluit Liber falsi sub imagine cervi,
quaque pater Corythi parva tumulatus harena,
et quos Maera novo latratu terruit agros,
Eurypylique urbem, qua Coae cornua matres
gesserunt tum cum discederet Herculis agmen,
Phoebeamque Rhodon et Ialysios Telchinas,
quorum oculos ipso vitiantes omnia visu
Iuppiter exosus fraternis subdidit undis.
transit et antiquae Cartheïa moenia Ceae,
qua pater Alcidamas placidam de corpore natae
miraturus erat nasci potuisse columbam.
inde lacus Hyries videt et Cycneïa Tempe,
quae subitus celebravit olor. nam Phyllius illic
imperio pueri volucresque ferumque leonem
tradiderat domitos; taurum quoque vincere iussus

---

346 *sic* ε quis vos C 347 animęque λ 350 quod] quae ς 352 phy(i)lireiaque A philyreia *Heins.* 354 pennaȷs (i *ex* a) M[1] 355 dum ε 357 phitanen A relinquit M[1] reliquit ς 359 nati] prati λ raptum ε 360 Ø occuluit M 361 *versus in textu om.* M; *cuius loco haec sunt verba commentarii:* Nec minus patrē coridi parvū conditur sepulcro. *In marg. a m. 1 haec sunt:* ..ec mın patre coridi parvū c̄ditur sepul'|... aq: paτ̄ coridi parva tumu...us harena est. — qua quoque corid' λ 362 ///ne era M (*in marg. a m. 1:* ł mera) 363 cheę ε coeae C coae *Lactantius, Planudes* 364 herculis (i *ex* e) M[1] 365 Rhod.] phiton λ phodon ε 366 vitantes C mutantes ε vitiantes *Naugerius* 367 exosos M 368 carcheia A *em. ed. Aldina 1502 (f. iiii, b)* 369 placido ε 371 cigne///ia (*er. i) M* 372 phyll.] ~~cignus~~ filli M

vicerat, et spreto totiens iratus amore
praemia poscenti taurum suprema negabat.
ille indignatus 'cupies dare' dixit et alto
desiluit saxo. cuncti cecidisse putabant:
factus olor niveis pendebat in aëre pennis.
at genetrix Hyrie, servari nescia, flendo
dilicuit stagnumque suo de nomine fecit.
adiacet his Pleuron, in qua trepidantibus alis
Ophias effugit natorum vulnera Combe.
inde Calaureae Letoidos adspicit arva,
in volucrem versi cum coniuge conscia regis.
dextera Cyllene est, in qua cum matre Menephron
concubiturus erat saevarum more ferarum.
Cephison procul hinc deflentem fata nepotis
respicit, in tumidam phocen ab Apolline versi,
Eumelique domum lugentis in aëre natum.
tandem vipereis Ephyren Pirenida pennis
contigit. hic aevo veteres mortalia primo
corpora vulgarunt pluvialibus edita fungis.
sed postquam Colchis arsit nova nupta venenis,
flagrantemque domum regis mare vidit utrumque,
sanguine natorum perfunditur inpius ensis,
ultaque se male mater Iasonis effugit arma.
hinc Titaniacis ablata draconibus intrat
Palladias arces, quae te, iustissima Phene,
teque, senex Peripha, pariter videre volantes
innixamque novis neptem Polypemonis alis.
excipit hanc Aegeus, facto damnandus in uno;
nec satis hospitium est: thalami quoque foedere iungit.
Iamque aderat Theseus, proles ignara parenti,
qui virtute sua bimarem pacaverat Isthmon.
huius in exitium miscet Medea quod olim
attulerat secum Scythicis aconiton ab oris.

---

375 spreto *Naugerius* stricto A 376 taurum] *in marg.* M *a m. b:* tantum 377 cupie//s M 380 servatum ς servati *Heins.* 381 *sic Priscianus* delicuit C delituit ε 383 Combe] Jambe *ci. ed. Ald. 1502 (f. iiii, b)* 384 aspič *i. r.* M^3 astat in λ 386 dextra G cyllenię λ menephon λ 389 verti M^1, *corr. m. 2* 390 inare λ natam D *(et Riesio teste λ), em. Suchier* 395 regis *om.* λ male G *corr. Gronovius* utroque ε 399 iustissime A, *corr. Joh. Chr. Jahn;* phoeneu D phineu λ Phene *em. Joh. Chr. Jahn* iustissima Phini *ci. Schrader* 401 poliphemonis A, *em. Micyllus* 402 in uno *ex* muno M^2 403 hospicio λ 405 qui] et M p///caverat i///tmon M

illud Echidneae memorant e dentibus ortum
esse canis. specus est tenebroso caecus hiatu
et via declivis, per quam Tirynthius heros
restantem contraque diem radiosque micantes
obliquantem oculos nexis adamante catenis
Cerberon abstraxit; rabida qui concitus ira
inplevit pariter ternis latratibus auras
et sparsit virides spumis albentibus agros.
has concresse putant nactasque alimenta feracis
fecundique soli vires cepisse nocendi.
quae quia nascuntur dura vivacia caute,
agrestes aconita vocant. ea coniugis astu
ipse parens Aegeus nato porrexit ut hosti.
sumpserat ignara Theseus data pocula dextra,
cum pater in capulo gladii cognovit eburno
signa sui generis facinusque excussit ab ore.
effugit illa necem nebulis per carmina motis.
At genitor, quamquam laetatur sospite nato,
attonitus tamen est ingens discrimine parvo
committi potuisse nefas. fovet ignibus aras
muneribusque deos inplet, feriuntque secures
colla torosa boum vinctorum cornua vittis.
nullus Erechthidis fertur celebratior illo
inluxisse dies. agitant convivia patres
et medium vulgus, nec non et carmina, vino
ingenium faciente, canunt. te, maxime Theseu,
mirata est Marathon Cretaei sanguine tauri,
quodque suis securus arat Cromyona colonus,
munus opusque tuum est. tellus Epidauria per te
clavigeram vidit Vulcani occumbere prolem,
vidit et inmitem Cephisias ora Procrusten,
Cercyonis letum vidit Cerealis Eleusin.

---

410 est via D 413 attraxit M ad(t)traxit ς abstraxit ς abstraxit *Heins.* 416 concress//e//// (*er.* e *et* re) M concres se λ natasque λ 417 fecunda%q: (*er.* f) M fecundasque λ 422 eburno (o *ex* i *m. 2*) M 425 lætatur M 426 attonitusque tamen geniti λ geniti ε 429 torosa (sa *i. r.*) M victorum λ corpora M corpora λ victis λ 430 arecthidis M ere(y)chidis ς 432 m diu M¹ m%diu^{s} M³ carmine M¹ carmina M² 435 suam A, *em. Salvagnius Boëssius* 438 cephesias A ore M hora λ 439 eleusis M eleusim ε

occidit ille Sinis, magnis male viribus usus,
qui poterat curvare trabes et agebat ab alto
ad terram late sparsuras corpora pinus.
tutus ad Alcathoën, Lelegeïa moenia, limes
conposito Scirone patet, sparsisque latronis
terra negat sedem, sedem negat ossibus unda;
quae iactata diu fertur durasse vetustas
in scopulos: scopulis nomen Scironis inhaeret.
si titulos annosque tuos numerare velimus,
facta premant annos. pro te, fortissime, vota
publica suscipimus, Bacchi tibi sumimus haustus.'
consonat adsensu populi precibusque faventum
regia nec tota tristis locus ullus in urbe est.
Nec tamen (usque adeo nulla est sincera voluptas,
sollicitumque aliquid laetis intervenit) Aegeus
gaudia percepit nato secura recepto.
bella parat Minos. qui quamquam milite, quamquam
classe valet, patria tamen est firmissimus ira
Androgeïque necem iustis ulciscitur armis.
ante tamen bello vires adquirit amicas,
quaque potens habitus, volucri freta classe pererrat.
hinc Anaphen sibi iungit et Astypaleïa regna,
promissis Anaphen, regna Astypaleïa bello,
hinc humilem Myconum cretosaque rura Cimoli
florentemque tyro Cythnum plantaque Seriphon
marmoreamque Paron, quamque inpia prodidit Arne
Siphnon et accepto, quod avara poposcerat, auro
mutata est in avem, quae nunc quoque diligit aurum,
nigra pedes, nigris velata monedula pennis.

---

440 Sinis *Heins.* senis M^1 senex $M^2\varepsilon$ suis λ 443 ad] ab ς alcit(h)oen A, *corr. ed. Aldin. 1502* 444 composito (to *ex* tus) M schirone D sparsu/// λ^1 sparsis λ^2 447 scopulis$^{o^3}$ M 448 suos λ 449 prement M 450 bachu M 451 affectu λ faventem M^1, *corr. m. 3* 453 sed tamen λ 456 qui *i. r.* M^2 460 patens aditus $M^2\lambda$ patent aditus ε 461 anapen A et stiphaleia bello λ seu stiphalia M *(in mrg.* hinc *a m. 2)* hinc stymphalegia bella ε *em. Raph. Regius* 462 *om. versum* ς anapen M ac stiphalia M 463 hino M timoli A cymoli *corr. Raph. Regius,* cimoli *ed. Ald. (f. iiii, b)* 464 tyron cy(i)prum planamque s(z)eriphon A, *em. Birt* 465 marmoream paron M 466 sithon accepto A scythonis a. ε *em. Heins.* Cythnon$^{o^3}$ et *ci. Micyllus* 467 queq: M 468 pe$\bar{d}$es^{o} M

at non Oliaros Didymaeque et Tenos et Andros
et Gyaros nitidaeque ferax Peparethos olivae
Gnosiacas iuvere rates. latere inde sinistro
Oenopiam Minos petit, Aeacidēa regna.
Oenopiam veteres appellavere, sed ipse
Aeacus Aeginam genetricis nomine dixit.
turba ruit tantaeque virum cognoscere famae
expetit. occurrunt illi Telamonque, minorque
quam Telamon Peleus, et proles tertia Phocus.
ipse quoque egreditur tardus gravitate senili
Aeacus, et, quae sit veniendi causa, requirit.
admonitus patrii luctus suspirat et illi
dicta refert rector populorum talia centum:
'arma iuves oro pro gnato sumpta piaeque
pars sis militiae: tumulo solacia posco.'
huic Asopiades 'petis inrita' dixit 'et urbi
non facienda meae; neque enim coniunctior ulla
Cecropidis hac est tellus: ea foedera nobis.'
tristis abit 'stabunt' que 'tibi tua foedera magno'
dixit; et utilius bellum putat esse minari,
quam gerere atque suas ibi praeconsumere vires.
classis ab Oenopiis etiamnum Lyctia muris
spectari poterat, cum pleno concita velo
Attica puppis adest in portusque intrat amicos,
quae Cephalum patriaeque simul mandata ferebat.
Aeacidae longo iuvenes post tempore visum
agnovere tamen Cephalum dextrasque dedere
inque patris duxere domum. spectabilis heros
et veteris retinens etiamnum pignera formae
ingreditur, ramumque tenens popularis olivae
a dextra laevaque duos aetate minores
maior habet, Clyton et Buten, Pallante creatos.
postquam congressus primi sua verba tulerunt,

---

469 at nono lyarus didemęq: *&* senus et andrus M¹ (*m. 2 coniunxit* o *et* l *et ter mutavit* us *in* os) senos ς Tenos *ed. Ald.* 470 giarus M¹ peparetus M¹ paparetos ε 472. 3 Cenopiam λ 475 cogn. *ex* agnoscere M² 476 excipit//// (*er.* ur) M excipit ε 480 patrio — luctu *ex* patrii luctus M² 486 *sic* ε; Cecr. quā est haec tellus M, C. hac tellus · sunt λ 490. 497 etiam nunc A (497 nc *ex* m *m. 1*) ł pignora 492 et portus ς 495 dederunt ε 496 etiam retinens nunc fedēra ε 499 a *ed. princ.* et A 500 hab.] abest M palla//rte M 501 congressi//// (*er.* is) M congressi ς (ε *pr. v. lect.* congressus) primum λ

Cecropidae Cephalus peragit mandata rogatque
auxilium foedusque refert et iura parentum
imperiumque peti totius Achaidos addit.
sic ubi mandatam iuvit facundia causam,
Aeacus, in capulo sceptri nitente sinistra,
'ne petite auxilium, sed sumite', dixit 'Athenae;
nec dubie vires, quas haec habet insula, vestras
ducite. non desunt (rerum status iste mearum)
robora. Minoi superat mihi miles et hosti.
gratia dis, felix et inexcusabile tempus.'
'immo ita sit' Cephalus; 'crescat tua civibus opto
urbs!' ait. 'adveniens equidem modo gaudia cepi,
cum tam pulchra mihi, tam par aetate iuventus
obvia processit. multos tamen inde requiro,
quos quondam vidi vestra prius urbe receptus.'
Aeacus ingemuit tristique ita voce locutus:
'flebile principium melior fortuna secuta est.
hanc utinam possem vobis memorare sine illo!
ordine nunc repetam. neu longo ambage morer vos:
ossa cinisque iacent, memori quos mente requiris.
et quota pars illi rerum periere mearum!
dira lues ira populis Iunonis iniquae
incidit, exosae dictas a pelice terras.
dum visum mortale malum tantaeque latebat
causa nocens cladis, pugnatum est arte medendi:
exitium superabat opem, quae victa iacebat.
principio caelum spissa caligine terras
pressit et ignavos inclusit nubibus aestus;
dumque quater iunctis explevit cornibus orbem
Luna, quater plenum tenuata retexit orbem,

---

sceptri²
502 Cecropidum *ci. Heins.* peregit λ 506 regni ς regni M
ł u ſ' ait'
sinistra (a *ex* o *m. 2*) M 509 dicite C dicite ε et omnia quae
...²
rerum M et omnis ait λ et omnis eat ε 510 robora non desunt
A hostis M hosti ς . *Transpositione locum restituere conatus*
sit¹ ut'
sum; pro et omnia *scripsi* Minoi 511 gratia diis λ 512 sit// M
se *m. rec.*
518 ////cuta est M (*eras.* lo) 519 vobis possem ε sine ullo A
corr. ed. princ. 520 *sic* ε moreris C 522 illic Cε *pr. v. lect.*
≡
524 pelice (li *ex* u) M 525 visum est ε 527 opem M opes ε
victęque iacebant ς 530 dumque M² *i. r.* iunctis ε plenis C
531 plenis explevit cornibus o. ε

letiferis calidi spirarunt aestibus austri.
constat et in fontes vitium venisse lacusque,
miliaque incultos serpentum multa per agros
errasse atque suis fluvios temerasse venenis.
strage canum primo volucrumque oviumque boumque,
inque feris subiti deprensa potentia morbi.
concidere infelix validos miratur arator
inter opus tauros medioque recumbere sulco,
lanigeris gregibus balatus dantibus aegros
sponte sua lanaeque cadunt et corpora tabent.
acer equus quondam magnaeque in pulvere famae
degenerat palmas, veterumque oblitus honorum
ad praesepe gemit leto moriturus inerti.
non aper irasci meminit, non fidere cursu
cerva, nec armentis incurrere fortibus ursi.
omnia languor habet. silvisque agrisque viisque
corpora foeda iacent, vitiantur odoribus aurae.
mira loquar, non illa canes avidaeque volucres,
non cani tetigere lupi: dilapsa liquescunt
adflatuque nocent et agunt contagia late.
pervenit ad miseros damno graviore colonos
pestis et in magnae dominatur moenibus urbis.
viscera torrentur primo, flammaeque latentis
indicium rubor est et ductus anhelitus igni.
aspera lingua tumet, tepidisque arentia ventis
ora patent, auraeque graves captantur hiatu.
non stratum, non ulla pati velamina possunt,
nuda sed in terra ponunt praecordia: nec fit
corpus humo gelidum, sed humus de corpore fervet.
nec moderator adest, inque ipsos saeva medentes
erumpit clades, obsuntque auctoribus artes.
quo propior quisque est servitque fidelius aegro,
in partem leti citius venit. utque salutis

---

532 flatibus *Heins.* 536 aviumque A oviumque *Heins.* 537 ł ti ł longo subito — morbi est ε 544 leto *ed. princ.* morbo ε longo C 545 nec fidere ε 547 plangor λ 548 uꝛuantur M[1] vitiantur M[2] o[2] is[b] fatiscunt[b] 549 loquar M 551 que *adscr.* M[2] 554 flammaq: latentis M ab ł igne[2] e[b] flammisque fatiscunt ε 555 igni λ igni M 556 ventis] venis λ 559 nuda *ci. Bentley* dura A fit] sit M 561 inqꝛ////// λ aτ[b] ł atq,[2] 563 quis est λ 564 inq: M hincq, λ atque ε utque *Heins.*

spes abiit finemque vident in funere morbi,
indulgent animis et nulla, quid utile, cura est.
utile enim nihil est. passim positoque pudore
fontibus et fluviis puteisque capacibus haerent,
nec sitis est extincta prius quam vita bibendo.
inde graves multi nequeunt consurgere et ipsis
inmoriuntur aquis: aliquis tamen haurit et illas.
tantaque sunt miseris invisi taedia lecti,
prosiliunt, aut si prohibent consistere vires,
corpora devolvunt in humum: fugiuntque penates
quisque suos, sua cuique domus funesta videtur,
et quia causa latet, locus est in crimine notus.
semianimes errare viis, dum stare valebant,
adspiceres, flentes alios terraque iacentes
lassaque versantes supremo lumina motu.
membraque pendentis tendunt ad sidera caeli,
hic illic, ubi mors deprenderat, exhalantes.
quid mihi tunc animi fuit? an quod debuit esse,
ut vitam odissem et cuperem pars esse meorum?
quo se cumque acies oculorum flexerat, illic
vulgus erat stratum, veluti cum putria motis
poma cadunt ramis agitataque ilice glandes.
templa vides contra gradibus sublimia longis:
Iuppiter illa tenet. quis non altaribus illis
inrita tura tulit? quotiens pro coniuge coniunx,
pro gnato genitor, dum verba precantia dicit,

---

568 fontibus *ex* montibus M 569 sitis exstincta prius est A *versum proscripsit Merkel, post v. 571 transposuit Bothe* 570 morbo ε ł multi ł lecti ł notus[3] 572 lęti ε 575 qui/q⁹ (, *i. r.*) λ 576 parvus M parvus λ; *non vertit vocem Planudes; videtur latere vocabulum, quod respondeat voci* alios *v. 578; an* partim, *puncto posito post* crimine? 577 *sic* A 580 *sic* ε tendentes ad ł leti ł celi ·i· aeris dentia sidere M[1]λ tendentes sidera M[2] laeti A cęli ε . *hunc et seq. versum proscripserunt Heins. et Schrader.* 581 dependerat λ 582 an quid M aut quid λ quid ε 583 vita ut ł odissem movissem M[1] (*corr. m. b. in* ut vitā ut movissem) ni vitam odissē/// λ pars] par M 584 ///flexerat (*er.* re) M 585 putria (i *ex* e *m. 2*) M 587 vide////(nt *eras.*) M 589 dedit M dedit ε 590 gnato M nato ε dič M dixit λ

non exoratis animam finivit in aris,
inque manu turis pars inconsumpta reperta est!
admoti quotiens templis, dum vota sacerdos
concipit et fundit purum inter cornua vinum,
haud exspectato ceciderunt vulnere tauri!
ipse ego sacra Iovi pro me patriaque tribusque
cum facerem natis, mugitus victima diros
edidit et subito collapsa sine ictibus ullis
exiguo tinxit subiectos sanguine cultros.
fibra quoque aegra notas veri monitusque deorum
perdiderat: tristes penetrant ad viscera morbi.
ante sacros vidi proiecta cadavera postes,
ante ipsas, quo mors foret invidiosior, aras.
pars animam laqueo claudunt mortisque timorem
morte fugant ultroque vocant venientia fata.
corpora missa neci nullis de more feruntur
funeribus: neque enim capiebant funera portae.
aut inhumata premunt terras, aut dantur in altos
indotata rogos. et iam reverentia nulla est,
deque rogis pugnant alienisque ignibus ardent.
qui lacriment, desunt, indefletaeque vagantur
natorum patrumque animae iuvenumque senumque:
nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.
attonitus tanto miserarum turbine rerum,
'Iuppiter o!' dixi 'si te non falsa loquuntur
dicta sub amplexus Aeginae Asopidos isse
nec te, magne pater, nostri pudet esse parentem,
aut mihi redde meos, aut me quoque conde sepulchro.'
ille notam fulgore dedit tonitruque secundo.
'accipio, sintque ista, precor, felicia mentis
signa tuae' dixi. 'quod das mihi, pigneror omen.'
forte fuit iuxta patulis rarissima ramis
sacra Iovi quercus de semine Dodonaeo.
hic nos frugilegas adspeximus agmine longo

---

icremata[2]
592 inqu//// λ inconcussa λ 593 admo////ti *ex* ammoniti M[2]
x exiguo[b] Fibra
599 tingit subiectos effuso M 600 Quoq: egri notas *corr. in* Quoq: egra notas M[b] 601 perdiderat M[b] 609 inditata λ 610 alienis ignibus λ 612 natarum matrumque *vel* natorum patrumque *ci. Heins.* natorumque virumque A 613 tumulos *Planudes* tumulo est A 616 isse sub a. quondam assopidos egenis ς *(in ε ultima a syllaba* dos *perierunt)* 619 tonitrumque secundum λ 621 des λ pignoris omen λε *pr. var. lect.* pignora numen ε 624 hic *ex* sic *corr.* M agm.] ordine ε

grande onus exiguo formicas ore gerentes
rugosoque suum servantes cortice callem.
dum numerum miror, 'totidem, pater optime' dixi,
'tu mihi da cives et inania moenia supple.'
intremuit ramisque sonum sine flamine motis
alta dedit quercus. pavido mihi membra timore
horruerant, stabantque comae. tamen oscula terrae
roboribusque dedi. nec me sperare fatebar,
sperabam tamen atque animo mea vota fovebam.
nox subit, et curis exercita corpora somnus
occupat. ante oculos eadem mihi quercus adesse
et promittere idem totidemque animalia ramis
ferre suis visa est pariterque tremiscere motu
graniferumque agmen subiectis spargere in arvis;
crescere quod subito et maius maiusque videri
ac se tollere humo rectoque adsistere trunco
et maciem numerumque pedum nigrumque colorem
ponere et humanam membris inducere formam.
somnus abit: damno vigilans mea visa querorque
in superis opis esse nihil. at in aedibus ingens
murmur erat, vocesque hominum exaudire videbar
iam mihi desuetas. dum suspicor has quoque somni
esse, venit Telamon properus, foribusque reclusis
'speque fideque, pater' dixit, 'maiora videbis:
egredere!' egredior, qualesque in imagine somni
visus eram vidisse viros, ex ordine tales
adspicio noscoque. adeunt regemque salutant.
vota Iovi solvo populisque recentibus urbem
partior et vacuos priscis cultoribus agros
Myrmidonasque voco, nec origine nomina fraudo.
corpora vidisti; mores quos ante gerebant,
nunc quoque habent: parcum genus est patiensque laborum
quaesitique tenax et quod quaesita reservet.

---

634 sonus *(sic)* ex. c. curis ε 636 promittere idem totidemque et totidem pro formicis an. rami[1] tere[b] r. λ et promitte[illegible]e (ere *ex* ire *m. 3)* idem totidemque M et ramos totidem ε 637 trem[i]scere M 638 granigerumque ε 639 quod λ et[b] de D et *om.* A, *e coni. add. Heins.* videtur ς 642 æ *(m. 2)* M 644 at] sed ε 647 ecce venit *Heins.* 651 nosc.] nos hiiq, λ 655 regebant (*in mrg.* gerebant) M 656 *sic* A parcumque genus p. ł qui *Heins.* 657 quod — reservaent M

hi te ad bella pares annis animisque sequentur,
cum primum qui te feliciter attulit, eurus' —
(eurus enim attulerat) 'fuerit mutatus in austros.'
Talibus atque aliis longum sermonibus illi
inplevere diem. lucis pars ultima mensae
est data, nox somnis. iubar aureus extulerat sol:
flabat adhuc eurus redituraque vela tenebat.
ad Cephalum Pallante sati, cui grandior aetas,
ad regem Cephalus simul et Pallante creati
conveniunt. sed adhuc regem sopor altus habebat.
excipit Aeacides illos in limine Phocus:
nam Telamon fraterque viros ad bella legebant.
Phocus in interius spatium pulchrosque recessus
Cecropidas ducit, cum quis simul ipse resedit.
adspicit Aeoliden ignota ex arbore factum
ferre manu iaculum, cuius fuit aurea cuspis.
pauca prius mediis sermonibus ille locutus
'sum nemorum studiosus' ait 'caedisque ferinae:
qua tamen e silva teneas hastile recisum,
iamdudum dubito. certe si fraxinus esset,
fulva colore foret; si cornus, nodus inesset.
unde sit, ignoro. sed non formosius isto
viderunt oculi telum iaculabile nostri.'
excipit Actaeis e fratribus alter, et 'usum
maiorem specie mirabere' dixit 'in isto.
consequitur quodcumque petit, fortunaque missum
non regit, et revolat nullo referente cruentum.'
tum vero iuvenis Nereïus omnia quaerit,
cur sit et unde datum, quis tanti muneris auctor.
quae petit, ille refert. sed enim narrare pudori est,

---

658 i te λ^1 isti M sequentur M^1 secuntur ς 660 e////m M u^1 mutatos M austrum *ci. Polle* 662 ultima *e* optima C 664 ni^1 ue^1 la////. M (*er.* ta) 665 pallente *ex* pallenti M grandio λ^1 666 pallanta λ ne M^1 pallantae M^3 pali//ante λ 669 regebant λ monebant *e* λ ipse 674 ille] ante M 679 ignoret M 686 q////tanti mu//neris M 687 quae] quod *e* sed enim *ci. Merkel* caeteru *(post* a *ex* u *m. 2)* nota narrare pudori/// M et cetera nota pudore ς; *in e pr. var. lect. haec:* λ que patitur · pudor ille refert et cetera narrat; *Bentleius delenda censuit:* sed enim — silet, *scribique iussit* q. p. ille, refert Cephalus t. d.

qua tulerit mercede; silet tactusque dolore
coniugis amissae lacrimis ita fatur obortis:
'hoc me, nate dea, (quis possit credere?) telum
flere facit facietque diu, si vivere nobis
fata diu dederint. hoc me cum coniuge cara
perdidit: hoc utinam caruissem munere semper!
Procris erat, si forte magis pervenit ad aures
Orithyia tuas, raptae soror Orithyiae;
si faciem moresque velis conferre duarum,
dignior ipsa rapi. pater hanc mihi iunxit Erechtheus,
hanc mihi iunxit amor. felix dicebar eramque.
non ita dis visum est, aut nunc quoque forsitan essem.
alter agebatur post sacra iugalia mensis,
cum me cornigeris tendentem retia cervis
vertice de summo semper florentis Hymetti
lutea mane videt pulsis Aurora tenebris
invitumque rapit. liceat mihi vera referre
pace deae. quod sit roseo spectabilis ore,
quod teneat lucis, teneat confinia noctis,
nectareis quod alatur aquis, ego — Procrin amabam:
pectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
sacra tori coitusque novos thalamosque recentes
primaque deserti referebam foedera lecti.
mota dea est et 'siste tuas, ingrate, querellas:
Procrin habe!' dixit. 'quodsi mea provida mens est,
non habuisse voles.' meque illa irata remisit.
dum redeo mecumque deae memorata retracto,
esse metus coepit, ne iura iugalia coniunx
non bene servasset. facies aetasque iubebat
credere adulterium; prohibebant credere mores.

---

688 dolore] pudore λ 689 *sic* ε abortis C 691 facit *i. r.* M^{b} et^{b} ς is^{b} faci////////q, diu//////// si M 694 si *(i. r.)* forte (te *i. r. m. 2)* mag////// M 695 e^{o}^{b}rithiá M raptae] magne ł parve ε spartę λ 697 erecteus M^{1} ericteus M^{2}ς 699 *versum del. Bentley* aut] at ς 702 *sic* ε am^{b} himeti C (ti *in* M *ex corr.*) 704 ver'////a (a *m. 2*) M 707 amabo M oi eb^{b} 709 c/////tusque M 710 *sic* ε re≣feram q̄q: foedera (r *ex corr.*) M ł mota *(in mrg.* referebam *m. b)* referam quoque λ 711 lęta ε 714 ł quod cum M 715 ne ε

sed tamen afueram, sed et haec erat, unde redibam,
criminis exemplum, sed cuncta timemus amantes.
quaerere quod doleam statuo donisque pudicam
sollicitare fidem. favet huic Aurora timori
inmutatque meam (videor sensisse) figuram.
Palladias ineo non cognoscendus Athenas
ingrediorque domum. culpa domus ipsa carebat
castaque signa dabat dominoque erat anxia rapto.
vix aditu per mille dolos ad Erechthida facto,
ut vidi, obstipui meditataque paene reliqui
temptamenta fide. male me, quin vera faterer,
continui, male, quin, ut oportuit, oscula ferrem.
tristis erat (sed nulla tamen formosior illa
esse potest tristi) desiderioque calebat
coniugis abrepti. tu collige, qualis in illa,
Phoce, decor fuerit, quam sic dolor ipse decebat.
quid referam, quotiens temptamina nostra pudici
reppulerint mores, quotiens 'ego' dixerit 'uni
servor; ubicumque est, uni mea gaudia servo?'
cui non ista fide satis experientia sano
magna foret? non sum contentus et in mea pugno
vulnera, dum census dare me pro nocte loquendo
muneraque augendo tandem dubitare coegi.
exclamo 'male fictus adest, male fictus adulter!
verus eram coniunx! me, perfida, teste teneris!'
illa nihil. tacito tantummodo victa pudore
insidiosa malo cum coniuge limina fugit,
offensaque mei genus omne perosa virorum
montibus errabat, studiis operata Dianae.
tum mihi deserto violentior ignis ad ossa

---

ab^3 a^1 f^1 uf^1
716 fueram M 723 pallidias M 726 aditu — facto M aditus — factus ς M^1 ad *om.* M erechthida M erictida ς 727 obstupui M^{2}ς 728 fidei ε 731 tristis M^{1}ς tristi M^2 calebat ε repulerint^2 r^1 dolebat M ////lebat λ 732 arrepti ε 735 retulerint λ 736 servo cum^1 sit^2 sic (sic *eras.*) ubiq: M ubicūq, λ (*om.* est) 737 fides C fidei ε ł tum
738 contemptus M 739 dum ε pro n.] promitto M loq.] paciscor *Heins.* 741 male (e *ex corr.*) fictor adest male fictus M mala pectora detego tectus λ male pacta nego. male pactus ε (*post hunc vers. haec:* exclamo. mala pectora. detego pectus adulter) male fictus *conieci* manifesta rea est, ego fictus *vel* male victa rea est, ego tectus *ci. Merkel*

pervenit. orabam veniam et peccasse fatebar
et potuisse datis simili succumbere culpae
me quoque muneribus, si munera tanta darentur. 750
haec mihi confesso, laesum prius ulta pudorem,
redditur et dulces concorditer exigit annos.
dat mihi praeterea, tamquam se parva dedisset
dona, canem munus, quem cum sua traderet illi
Cynthia, „currendo superabit“ dixerat „omnes“. 755
dat simul et iaculum, manibus quod (cernis) habemus.
muneris alterius quae sit fortuna, requiris?
accipe: mirandi novitate movebere facti.
Carmina Laiades non intellecta priorum
solverat ingeniis, et praecipitata iacebat 760
inmemor ambagum vates obscura suarum.
protinus Aoniis inmittitur altera Thebis 763
pestis, et exitio multi pecorumque suoque
rurigenae pavere feram. vicina iuventus 765
venimus et latos indagine cinximus agros.
illa levi velox superabat retia saltu
summaque transibat positarum lina plagarum.
copula detrahitur canibus: quas illa sequentes
effugit et celeri non segnior alite ludit. 770
poscor et ipse meum consensu Laelapa magno

---

748 pervenit *ex* ter venit M' et me λ 751 laesū (ū *i. r. m. 2*) — ulta (*ex* illa *m. 2*) M (*in marg.* ulta') hoc me confesso leto michi victa pudore ε *pr. var. lect.* 752 redditur (ur *i. r. m. b*) M 755 manib'' superavit M 756 quod nos ut cenis M habere λ 758 *sic ci. Heins.* ū² es' mirandum A 759 carmine M naiades A naid///// M *em. Jac.* a' ////// *Taurellus* 760 solvitur M solvunt ς solverat *Heins.* *Post 761* f. ipsa f. facta *haec sunt in mrg.* M *a m. 3:* scilicet alma τhetus nc/// τalia inulta; ι f h c *in λ a m. rec. in mrg. et in ε in textu:* silicet alma τemis n talia līqτ inulta; *ea proscripsit Merkel* 763 inm. alt.] inmissa est bestia ς (bestia ł vates *in mrg.* M *m. 2*) 764 pestis *ci. Gronov.* c≣ essit D venit² ł rum cessit λ multis A multi *ci. Gronov.* pecorique ε suumque C *Post 764 in mrg.* M *a m. 1 iteratus est v. 759* 765 rurigenam C ru- ł colae rigenae ε p≣avere M 769 quos D 770 et cę////// M¹ et cętū M²ς et celeri *em. Merkel (?)* et volucri *Heins.*

(muneris hoc nomen). iamdudum vincula pugnat
exuere ipse sibi colloque morantia tendit.
vix bene missus erat, nec iam poteramus, ubi esset,
scire. pedum calidus vestigia pulvis habebat,
ipse oculis ereptus erat. non ocior illo
hasta nec exutae contorto verbere glandes,
nec Gortyniaco calamus levis exit ab arcu.
collis apex medii subiectis inminet arvis:
tollor eo capioque novi spectacula cursus,
quo modo deprendi, modo se subducere ab ipso
vulnere visa fera est. nec limite callida recto
in spatiumque fugit, sed decipit ora sequentis
et redit in gyrum, ne sit suus impetus hosti.
inminet hic sequiturque parem, similisque tenenti
non tenet et vanos exercet in aëra morsus.
ad iaculi vertebar opem. quod dextera librat
dum mea, dum digitos amentis addere tempto,
lumina deflexi. revocataque rursus eodem
rettuleram: medio (mirum) duo marmora campo
adspicio: fugere hoc, illud latrare putares.
scilicet invictos ambo certamine cursus
esse deus voluit, siquis deus adfuit illis.'
hactenus, et tacuit. 'iaculo quod crimen in ipso est?'
Phocus ait. iaculi sic crimina reddidit ille.
'Gaudia principium nostri sunt, Phoce, doloris:
illa prius referam. iuvat o meminisse beati
temporis, Aeacida, quo primos rite per annos
coniuge eram felix, felix erat illa marito.
mutua cura duos et amor socialis habebat.
nec Iovis illa meo thalamos praeferret amori,
nec, me quae caperet, non si Venus ipsa veniret,
ulla erat: aequales urebant pectora flammae.
sole fere radiis feriente cacumina primis

---

777 exiu̅ //// M[1] exutę M[2] excussae *Heins.* glandis M (e') 778 cortiniaco M[1] ς 780 eo] in hunc λ (ł eo) in hunc ε 781 subdere λ[1] 784 it suus impetus hostis (ł canis ł hosti) *addidisse videtur* λ[2] 786 vacuos ε (ł vanos) cohercet λ aere ε morsus ε (ł tos) motus C 788 amento (·i· corde[2]) (o *ex* i *m. 2*) λ indere *Heins.* 790 retuleram · et ς 792 ambo'[2] M silicet — ambos λ M[2] 797 referat λ iuvaτ/// o/// (o *m. 2*) M 798 çacide ς primus M[1] 802 quae me ε

venatum in silvas iuvenaliter ire solebam.
nec mecum famulos nec equos nec naribus acres
ire canes, nec lina sequi nodosa sinebam:
tutus eram iaculo. sed cum satiata ferinae
dextera caedis erat, repetebam frigus et umbras
et quae de gelidis exhalat vallibus auram.
aura petebatur medio mihi lenis in aestu,
auram expectabam, requies erat illa labori.
„aura“ (recordor enim) „venias“ cantare solebam,
„meque iuves intresque sinus, gratissima, nostros,
utque facis, relevare velis, quibus urimur, aestus.“
forsitan addiderim (sic me mea fata trahebant)
blanditias plures et „tu mihi magna voluptas“,
dicere sim solitus, „tu me reficisque fovesque,
tu facis, ut silvas, ut amem loca sola, meoque
spiritus iste tuus semper captatur ab ore.“
vocibus ambiguis deceptam praebuit aurem
nescio quis, nomenque aurae tam saepe vocatum
esse putans nymphae, nympham me credit amare.
criminis extemplo ficti temerarius index
Procrin adit linguaque refert audita susurra.
credula res amor est. subito conlapsa dolore,
ut sibi narratur, cecidit longoque refecta
tempore se miseram, se fati dixit iniqui
deque fide questa est; et crimine concita vano
quod nihil est, metuit, metuit sine corpore nomen,
et dolet infelix veluti de pelice vera.
saepe tamen dubitat speratque miserrima falli
indicioque fidem negat et, nisi viderit ipsa,

---

805 iuveniliter *e* M¹ 806 famuli — equi M — os — os *e* famuli — eq *λ* agres M 807 sinebam *e* solebant C 810 exibat M 814 meque *ex* neque M² 816 sa//ta M 817 plures blandicias *λ* blanda vol. M 818 sum A sim *Heins.* 820 capiatur A 822 vacatū M 823 esse *ex* ense M¹ putat *ς* mihi credit amori *λ* mihi cr. amari *ε* 824 exemplo *ς* facti C ficti *ε pr. var. lect.* 825 susurra *λ* susurro *ε* 827 michi A sibi *Heins.* 830 metuit s. (e *ex* i) M 831 metuitque *l* speratque *ε* 833 indicriq *λ* indicioq: M inditioque *ε*

damnatura sui non est delicta mariti.
postera depulerant Aurorae lumina noctem:
egredior silvamque peto, victorque per herbas
'aura veni' dixi, 'nostroque medere labori.'
et subito gemitus inter mea verba videbar
nescio quos audisse: „veni" tamen „optima!" dixi.
fronde levem rursus strepitum faciente caduca
sum ratus esse feram telumque volatile misi.
Procris erat. medioque tenens in pectore vulnus
„ei mihi" conclamat. vox est ubi cognita fidae
coniugis, ad vocem praeceps amensque cucurri.
semianimem et sparsas foedantem sanguine vestes
et sua (me miserum!) de vulnere dona trahentem
invenio, corpusque meo mihi carius ulnis
mollibus attollo scissaque a pectore veste
vulnera saeva ligo conorque inhibere cruorem,
neu me morte sua sceleratum deserat, oro.
viribus illa carens et iam moribunda coegit
haec se pauca loqui: „per nostri foedera lecti
perque deos supplex oro superosque meosque,
per siquid merui de te bene perque manentem
nunc quoque, cum pereo, causam mihi mortis, amorem,
ne thalamis Auram patiare innubere nostris."
dixit, et errorem tum denique nominis esse
et sensi et docui. sed quid docuisse iuvabat?
labitur, et parvae fugiunt cum sanguine vires.
dumque aliquid spectare potest, me spectat et in me
infelicem animam nostroque exhalat in ore.
sed vultu meliore mori secura videtur.'
flentibus haec lacrimans heros memorabat: et ecce
Aeacus ingreditur duplici cum prole novoque
milite, quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

---

835 *sic e*; dep. *ex* detulerant M^{1} detulerant λ aurorā — nocte A f^{1}
836 silvamque M silvasque ς per h.] pererrans *ci. Merkel* 839 dicens A dixi *Heins.* 843 ubi *add.* M^{1} fide λ 850 heu me M a^{1} oro^{1} id
deserit hostem M 854 per · sic (*ex* c *corr.* d) λ 855 causa // M in^{1}
(*eras.* m) 856 enubere M enubere λ 858 quid *ex* quod M
INCIP EXP LIB · VIII M EXPLICIT LIBER · VII · INCIPIT · VIII · λ

LIBER OCTAVUS.

Iam nitidum retegente diem noctisque fugante
tempora Lucifero cadit eurus, et umida surgunt
nubila. dant placidi cursum redeuntibus austri
Aeacidis Cephaloque; quibus feliciter acti
ante exspectatum portus tenuere petitos.
interea Minos Lelegeïa litora vastat
praetemptatque sui vires Mavortis in urbe
Alcathoi, quam Nisus habet, cui splendidus ostro
inter honoratos medioque in vertice canos
crinis inhaerebat, magni fiducia regni.
Sexta resurgebant orientis cornua lunae,
et pendebat adhuc belli fortuna: diuque
inter utrumque volat dubiis Victoria pennis.
regia turris erat vocalibus addita muris,
in quibus auratam proles Letoia fertur
deposuisse lyram: saxo sonus eius inhaesit.
saepe illuc solita est ascendere filia Nisi
et petere exiguo resonantia saxa lapillo,
tum cum pax esset; bello quoque saepe solebat
spectare ex illa rigidi certamina Martis.
iamque mora belli procerum quoque nomina norat
armaque equosque habitusque Cydoneasque pharetras.
noverat ante alios faciem ducis Europaei,
plus etiam, quam nosse sat est. hac iudice Minos,
seu caput abdiderat cristata casside pennis,
in galea formosus erat; seu sumpserat aere
fulgentem clipeum, clipeum sumpsisse decebat.
torserat adductis hastilia lenta lacertis:
laudabat virgo iunctam cum viribus artem.
inposito calamo patulos sinuaverat arcus:
sic Phoebum sumptis iurabat stare sagittis.
cum vero faciem dempto nudaverat aere

e*

4 actis M 5 ~~con~~spectatum M spectatum λ exspectatum ε 7 praeterea M, *corr. m. 1* 8 Alcathoe D alcothoę λ Alcathoi volat *Heinsius* medio de vertice ς 13 vagat/// M 15 loetoia M¹ laetoia M² latoia ε latonia λ 17 solita *ex* posita M¹ 21 mora// M ł mora a moras ε 26 auro *Heinsius* 28 laęcertis M 30 impositus calamus λ¹ impositi calami λ² impositis calamis ε

purpureusque albi stratis insignia pictis
terga premebat equi spumantiaque ora regebat,
vix sua, vix sanae virgo Niseïa compos
mentis erat. felix iaculum, quod tangeret ille,
quaeque manu premeret, felicia frena vocabat.
impetus est illi, liceat modo, ferre per agmen
virgineos hostile gradus, est impetus illi
turribus e summis in Gnosia mittere corpus
castra, vel aeratas hosti recludere portas,
vel siquid Minos aliud velit. utque sedebat
candida Dictaei spectans tentoria regis,
'laeter', ait 'doleamne geri lacrimabile bellum,
in dubio est. doleo, quod Minos hostis amanti est.
sed nisi bella forent, numquam mihi cognitus esset.
me tamen accepta poterat deponere bellum
obside, me comitem, me pacis pignus haberet.
si quae te peperit, talis, pulcherrime rerum,
qualis es ipse, fuit, merito deus arsit in illa.
o ego ter felix, si pennis lapsa per auras
Gnosiaci possem castris insistere regis,
fassaque me flammasque meas, qua dote, rogarem,
vellet emi! tantum patrias ne posceret arces.
nam pereant potius sperata cubilia, quam sim
proditione potens! quamvis saepe utile vinci
victoris placidi fecit clementia multis.
iusta gerit certe pro nato bella perempto
et causaque valet causamque tuentibus armis.
et puto, vincemur. quis enim manet exitus urbem,
cum suus haec illi reserabit moenia Mavors
et non noster amor? melius sine caede moraque

·1· tunc[2]

35 nisegia λ 43 dictei// λ 46 numquid λ 48 *post* obside me *interpungunt* M λ 49 genuit ε — rerum *Heinsius* regum A 50 *sic* ε ipsa C 52 consistere λ 53 fassaq: (a *prius i. r. m. 2*) M

certe
55 scelerata λ 58 ~~placidus~~ M 59 e/// causa[illegible] q[2] · valet causamque u.'
tenentibus M, *cuius in marg. bis:* tuentibus' in causaque — tenenti-
ł tuen
bus λ tenentibus ε 60 evt M, *sed* v *et punctum sub* e *a m. 2* ut ε
///seret
qui si manet *Merkel* 61 cur *codd.* cum *conieci* re[illegible] (*i. r. m. 2 addidit:* seret) mea M reseret mea ς reserabit *Heinsius*
menia
vulnera ε

inpensaque sui poterit superare cruoris.
non metuam certe, ne quis tua pectora, Minos,
vulneret inprudens. quis enim tam dirus, ut in te
dirigere inmitem non inscius audeat hastam?'
coepta placent, et stat sententia tradere secum
dotalem patriam finemque inponere bello.
verum velle parum est. 'aditus custodia servat
claustraque portarum genitor tenet: hunc ego solum
infelix timeo, solus mea vota moratur.
di facerent, sine patre forem! — sibi quisque profecto
est deus: ignavis precibus Fortuna repugnat.
altera iandudum succensa cupidine tanto
perdere gauderet, quodcumque obstaret amori.
et cur ulla foret me fortior? ire per ignes
et gladios ausim. nec in hoc tamen ignibus ullis
aut gladiis opus est: opus est mihi crine paterno.
illa mihi est auro pretiosior, illa beatam
purpura me votique mei factura potentem.'
Talia dicenti curarum maxima nutrix
nox intervenit, tenebrisque audacia crevit.
prima quies aderat, qua curis fessa diurnis
pectora somnus habet: thalamos taciturna paternos
intrat et (heu facinus!) vitali nata parentem
crine suum spoliat, praedaque potita nefanda
per medios hostes (meriti fiducia tanta est)
pervenit ad regem. quem sic adfata paventem est:
'suasit amor facinus. proles ego regia Nisi
Scylla tibi trado patriaeque meosque penates.
praemia nulla peto nisi te. cape pignus amoris
purpureum crinem, nec me nunc tradere crinem,

---

inpensa^2 sui^2 cruoris^2 l nam
63 incessaq: suum — superare (rare *i. r.*) cruorem M 64 non
tam mecum^2
metuo *e* 65 tam *i. r.* M^2 tum *λ* durus C 67 secum M
dare^2 in^2 l ad
mecum *ς* 75 pendere *λ* 77 nec hoc *λ* nec hoc M in *s* 78
at vitali$^{2(3)}$
alterum opus est *addidit* M^2 79 ille mihi *λ* 85 fatali *λ* fatali *Merkel*^{2} *Post versum* 86 *in ς hic exstat versus:* fert secum spolium celeris progressaque porta, *quem Priscianus quoque habet; in* M *a m. 2 in marg. est adscriptus, sed pro* porta *legitur* ponte.
l regia^2 e
Insiticium esse vidit Heinsius 90 gloria M 91 patriamque M *(sed* am *ex* ae *esse correctum constat)* patriosque *s*

sed patrium tibi crede caput': scelerataque dextra
munera porrexit. Minos porrecta refugit
turbatusque novi respondit imagine facti:
'di te summoveant, o nostri infamia saecli,
orbe suo, tellusque tibi pontusque negetur.
certe ego non patiar Iovis incunabula, Creten,
qui meus est orbis, tantum contingere monstrum.'
dixit: et ut leges captis iustissimus auctor
hostibus inposuit, classis retinacula solvi
iussit et aeratas impleri remige puppes.
Scylla freto postquam deductas nare carinas
nec praestare ducem sceleris sibi praemia vidit,
consumptis precibus violentam transit in iram,
intendensque manus, passis furibunda capillis,
'quo fugis,' exclamat 'meritorum auctore relicta,
o patriae praelate meae, praelate parenti?
quo fugis, inmitis? cuius victoria nostrum
et scelus et meritum est. nec te data munera, nec te
noster amor movit, nec quod spes omnis in unum
te mea congesta est? nam quo deserta revertar?
in patriam? superata iacet. sed finge manere:
proditione mea clausa est mihi. patris ad ora,
quem tibi donavi? — cives odere merentem,
finitimi exemplum metuunt. exposcere, in orbe
terrarum nobis ut Crete sola pateret.
hanc quoque si prohibes et nos, ingrate, relinquis,
non genetrix Europa tibi est, sed inhospita Syrtis,
Armeniae tigres austroque agitata Charybdis.
nec Iove tu natus, nec mater imagine tauri
ducta tua est: — generis falsa est ea fabula — verus

ł passis[3] ł abore
107 fossis M sparsis ε 115 ad *et in marg.* ab ε 116
quem tibi que λ quę ε *signum interrogationis post* ora *et*
me malum[2]
donavi *posuit Merkel* Nodere M (N *i. r.*) merentem M 117
ł obstruximus[2] orbe' ł expellimur ł re-
exponimur orbe M obstruximus orbem λ obstrinximus
movimus
ε expendimus *Madvig* exposcere, in *deleto commate*
ł lusa[2] łgnīs[2]
post terrarum *conieci* 119 hac ς 123 ducta — genitrix (itrix
ł generis
i. r.) M lusa ς genitrix ε ea] et ε verū/// Dλ[2] verus
Merkel[1. 2]

et ferus et captus nullius amore iuvencae,
qui te progenuit, taurus fuit. exige poenas,
Nise pater! gaudete malis modo prodita nostris
moenia! nam fateor, merui et sum digna perire.
sed tamen ex illis aliquis, quos inpia laesi,
me perimat. cur, qui vicisti crimine nostro,
insequeris crimen? scelus hoc patriaeque patrique,
officium tibi sit. te vere coniuge digna est,
quae torvum ligno decepit adultera taurum
discordemque utero fetum tulit. ecquid ad aures
perveniunt mea dicta tuas? an inania venti
verba ferunt idemque tuas, ingrate, carinas?
iam iam Pasiphaën non est mirabile taurum
praeposuisse tibi: tu plus feritatis habebas.
me miseram! properare iuvat, divulsaque remis
unda sonat. mecum simul a! mea terra recedit.
nil agis, o frustra meritorum oblite meorum:
insequar invitum puppimque amplexa recurvam
per freta longa trahar.' vix dixerat, insilit undis
consequiturque rates, faciente cupidine vires,
Gnosiacaeque haeret comes invidiosa carinae.
quam pater ut vidit (nam iam pendebat in auras
et modo factus erat fulvis haliaeëtus alis)
ibat, ut haerentem rostro laceraret adunco.
illa metu puppim dimisit, et aura cadentem
sustinuisse levis, ne tangeret aequora, visa est.
pluma fuit: plumis in avem mutata vocatur
Ciris, et a tonso est hoc nomen adepta capillo.
Vota Iovi Minos taurorum corpora centum
solvit, ut egressus ratibus Curetida terram
contigit, et spoliis decorata est regia fixis.
creverat opprobrium generis, foedumque patebat
matris adulterium monstri novitate biformis.

,[2]

130 patrique est M patrisque ς 131 vero C 133 et quid M 134 tuas *om.* M inania venti M *i. r. a m.*[1]; *m.*[2] *supra scripsit:* an ina-
ł i[ıvat]ᵇ(?) divisa
nia venti 135 *in margine* M 136 pasiphen A 138 iubet · divulsa-
ł divisa
que M divulsaque ε divisaque λ 139 ha *i. r.* M ah λ mecum-
que simul mea ε 141 puppemque C, *sed cf. v. 148* 145 aura *Koch* 146 alietus inalis M alictus in alis λ alyethos in alis ε halyaeëtos *Heinsius,* haliaeëtos *J. Chr. Jahn* 151 cyris (y *ex* u) M 152 corpora]
ł corpora
sanguine λ sanguine ε 153 et C — creteida λ

destinat hunc Minos thalamis removere pudorem
multiplicique domo caecisque includere tectis.
Daedalus ingenio fabrae celeberrimus artis
ponit opus turbatque notas et lumina flexum
ducit in errorem variarum ambage viarum.
non secus ac liquidis Phrygius Maeandrus in undis
ludit et ambiguo lapsu refluitque fluitque
occurrensque sibi venturas adspicit undas,
et nunc ad fontes, nunc ad mare versus apertum
incertas exercet aquas: ita Daedalus implet
innumeras errore vias. vixque ipse reverti
ad limen potuit: tanta est fallacia tecti.
quo postquam geminam tauri iuvenisque figuram
clausit, et Actaeo bis pastum sanguine monstrum
tertia sors annis domuit repetita novenis,
utque ope virginea nullis iterata priorum
ianua difficilis filo est inventa relecto,
protinus Aegides rapta Minoide Diam
vela dedit comitemque suam crudelis in illo
litore destituit. desertae et multa querenti
amplexus et opem Liber tulit; utque perenni
sidere clara foret, sumptam de fronte coronam
inmisit caelo. tenues volat illa per auras,
dumque volat, gemmae nitidos vertuntur in ignes
consistuntque loco, specie remanente coronae,
qui medius Nixique genu est Anguemque tenentis.
Daedalus interea Creten longumque perosus
exilium tactusque loci natalis amore
clausus erat pelago. 'terras licet' inquit 'et undas
obstruat: at caelum certe patet; ibimus illac.
omnia possideat, non possidet aëra Minos.'
dixit, et ignotas animum dimittit in artes
naturamque novat. nam ponit in ordine pennas,
a minima coeptas, longam breviore sequenti,

---

157 thalami (i *i. r.*) M 160 limina A lumina *Heins.* flexu ς 162 *sic* M, *in quo tamen a m. 1 est:* phrigus, *altera m. addidit:* i. liqui-dis l us dus phrigiis meandros in arvis λ liquidus phrigiis Meandros in undis ε 164. 165 *in marg. additi in* M 173 relicto A relecto *D. Heinsius* 174 minoida λ 176 multo a M 177 *in marg.* M 185 erat · pelago (o *i. r.*) terras M 186 illo ε et licet armis λ 187 possidet (d *ex* t) M animum dimittit in artes *188 ignotas longam* breviore sequenti M, *v. v. 190* 190 sequente ς

ut clivo crevisse putes. sic rustica quondam
fistula disparibus paulatim surgit avenis.
tum lino medias et ceris alligat imas,
atque ita conpositas parvo curvamine flectit,
ut veras imitetur aves. puer Icarus una
stabat et, ignarus sua se tractare pericla,
ore renidenti modo, quas vaga moverat aura,
captabat plumas, flavam modo pollice ceram
mollibat lusuque suo mirabile patris
impediebat opus. postquam manus ultima coeptis
inposita est, geminas opifex libravit in alas
ipse suum corpus motaque pependit in aura.
instruit et natum ‘medio’ que ‘ut limite curras,
Icare,’ ait ‘moneo, ne, si demissior ibis,
unda gravet pennas, si celsior, ignis adurat.
inter utrumque vola. nec te spectare Booten
aut Helicen iubeo strictumque Orionis ensem:
me duce carpe viam.’ pariter praecepta volandi
tradit et ignotas umeris accommodat alas.
inter opus monitusque genae maduere seniles,
et patriae tremuere manus. dedit oscula nato
non iterum repetenda suo, pennisque levatus
ante volat comitique timet, velut ales, ab alto
quae teneram prolem produxit in aëra nido,
hortaturque sequi damnosasque erudit artes
et movet ipse suas et nati respicit alas.
hos aliquis tremula dum captat harundine pisces,
aut pastor baculo stivave innixus arator
vidit et obstipuit, quique aethera carpere possent,
credidit esse deos. et iam Iunonia laeva
parte Samos, fuerant Delosque Parosque relictae,
dextra Lebinthus erat fecundaque melle Calymne,
cum puer audaci coepit gaudere volatu
deseruitque ducem caelique cupidine tractus

---

l caruisse
191 crevisse M 192 paulatim (i *ex* a) — avenis (v *ex* h) M 197 renitenti A *(in* M *prius* t *i. r.)* 198 et flavam M 200 is facto^2 i coepto M coepto λ 201 geminas (a *ex* i *corr.*) M 204 demis i sior M 206 neu C 208 volando M 212 levatis (u *ex* i *corr.*) M v 213 aves λ^1 ales λ^2 218 stiva///q/;// M (; *post* q *i. r.*) 219 obstupuit ς 221 fuerat A fuerant *Heinsius* *Gierig post* Samos *comma posuit* Delosque D Delos λ 222 lebinthos λ calinę ς 224 t///actus M tactus ς tractus *Heinsius*

altius egit iter. rapidi vicinia solis
mollit odoratas, pennarum vincula, ceras.
tabuerant cerae: nudos quatit ille lacertos
remigioque carens non ullas percipit auras.
oraque caerulea patrium clamantia nomen
excipiuntur aqua: quae nomen traxit ab illo.
at pater infelix, nec iam pater, 'Icare', dixit,
'Icare', dixit 'ubi es? qua te regione requiram?'
'Icare' dicebat: pennas adspexit in undis
devovitque suas artes corpusque sepulchro
condidit. et tellus a nomine dicta sepulti.
Hunc miseri tumulo ponentem corpora nati
garrula ramosa prospexit ab ilice perdix
et plausit pennis testataque gaudia cantu est:
unica tunc volucris nec visa prioribus annis,
factaque nuper avis, longum tibi, Daedale, crimen.
namque huic tradiderat, fatorum ignara, docendam
progeniem germana suam, natalibus actis
bis puerum senis, animi ad praecepta capacis.
ille etiam medio spinas in pisce notatas
traxit in exemplum ferroque incidit acuto
perpetuos dentes et serrae repperit usum.
primus et ex uno duo ferrea bracchia nodo
vinxit, ut aequali spatio distantibus illis
altera pars staret, pars altera duceret orbem.
Daedalus invidit sacraque ex arce Minervae
praecipitem misit, lapsum mentitus. at illum
quae favet ingeniis excepit Pallas avemque
reddidit et medio velavit in aĕre pennis.
sed vigor ingenii quondam velocis in alas
inque pedes abiit: nomen quod et ante remansit.
non tamen haec alte volucris sua corpora tollit,
nec facit in ramis altoque cacumine nidos:
propter humum volitat ponitque in saepibus ova
antiquique memor metuit sublimia casus.
Iamque fatigatum tellus Aetnaea tenebat
Daedalon, et sumptis pro supplice Cocalus armis
mitis habebatur, iam lamentabile Athenae

231 at *corr. ex* et M 232 qua *corr. ex* quo M 237 limoso prospicit elice *auctor de dub. nomin. (grammat. lat. ed. H. Keil V 587)* l ca
243 rapacis M rapacis *s* 245 inducit *λ* 246 usum (m *e corr.*) M
249 stiret (st *i. r.*) M 255 quod *om. λ* 260 ethnea A

pendere desierant Thesea laude tributum.
templa coronantur, bellatricemque Minervam
cum Iove disque vocant aliis, quos sanguine voto
muneribusque datis et acerris turis honorant.
sparserat Argolicas nomen vaga fama per urbes
Theseos, et populi, quos dives Achaia cepit,
huius opem magnis inploravere periclis.
huius opem Calydon, quamvis Meleagron haberet,
sollicita supplex petiit prece. causa petendi
sus erat, infestae famulus vindexque Dianae.
Oenea namque ferunt pleni successibus anni
primitias frugum Cereri, sua vina Lyaeo,
Palladios flavae latices libasse Minervae.
coeptus ab agricolis superos pervenit ad omnes
ambitiosus honor; solas sine ture relictas
praeteritae cessasse ferunt Latoidos aras.
tangit et ira deos. 'at non inpune feremus,
quaeque inhonoratae, non et dicemur inultae'
inquit; et Oenios ultorem spreta per agros
misit aprum, quanto maiores herbida tauros
non habet Epiros, sed habent Sicula arva minores.
sanguine et igne micant oculi, riget horrida cervix,
fervida cum rauco latos stridore per armos
spuma fluit, dentes aequantur dentibus Indis,
fulmen ab ore venit, frondes afflatibus ardent.

---

263 desierant (si *ex* su *corr.*) M; *in λ glossa:* desuerant 266 acer-
ł honorant
ł adornant
vis D adorant ε 268 Theseos (o *ex* u *corr.*) M 270 *in marg.* M
271 supplexque petit M 273 pleni≷: — anni M plenis — annis λ
at: agricolis[2]
plenis — anni ε 276 argolicis λ 277 solas (a *ex* o) M 278 pre-
teritas C Latoides M Latoidas λ Lathoydos ε 279 at non dice-
mur inultę quemquanhonoratę *(post* qu *prius et post superque* ua, *quae*
oenios'
literae a m. 1 sunt, rasura) nec nos impune feremus M 281 ~~implenos~~ M
ł olenyos ł ultorem
(*in marg. quoque* oenios); oeneos ε victorem M *Post* 284 *in omnibus quod sciam codicibus haec sunt:* et setae similes rigidis ha-
stilibus horrent, *quibus in multis codd. addita sunt, quae in Marciani margine quoque a m. 2 leguntur:* stantque velut vallum, velut alta (h)astili(a setae). *Alterum versum proscripserunt Heinsius et Merkel*[1.2], *priorem cum Bentleio Riese; ambos ut spurios eieci.*

is modo crescentes segetes proculcat in herba,
nunc matura metit fleturi vota coloni
et Cererem in spicis intercipit. area frustra
et frustra exspectant promissas horrea messes.
sternuntur gravidi longo cum palmite fetus
bacaque cum ramis semper frondentis olivae.
saevit et in pecudes: non has pastorve canisve,
non armenta truces possunt defendere tauri.
diffugiunt populi nec se nisi moenibus urbis
esse putant tutos, donec Meleagros et una
lecta manus iuvenum coiere cupidine laudis:
Tyndaridae gemini, praestantes caestibus alter,
alter equo, primaeque ratis molitor Iason
et cum Pirithoo, felix concordia, Theseus
et duo Thestiadae, proles Aphareia, Lynceus
et velox Idas, et iam non femina Caeneus
Leucippusque ferox iaculoque insignis Acastus
Hippothousque Dryasque et cretus Amyntore Phoenix
Actoridaeque pares et missus ab Elide Phyleus.
nec Telamon aberat magnique creator Achillis
cumque Pheretiade et Hyanteo Iolao
impiger Eurytion et cursu invictus Echion
Naryciusque Lelex Panopeusque Hyleusque feroxque
Hippasus et primis etiamnum Nestor in annis,
et quos Hippocoon antiquis misit Amyclis,
Penelopaeque socer cum Parrhasio Ancaeo
Ampycidesque sagax et adhuc a coniuge tutus
Oeclides nemorisque decus Tegeaea Lycaei.
rasilis huic summam mordebat fibula vestem,

---

l se in
298 se nisi M sese in λ 299 Meleagros (o *ex* u *corr.*) M l coiere l praestantes[2] l praeMeleager ε 300 caluere λ caluere ε 301 spectantes M spectantes
tatus ε 303 perithoo M 304 aphireia M amphireta λ prolesque Plesippusq:[2]
codd. ut videtur omnes praeter A 306. 305 A 306 P[a]a[c](a *i. r.*)lesipusq: M plexippusque ς, *corr. ed. Aldina* 307 driasque *ex* driadesque M 308 pare///s M (*fuit:* parens) parens λ pileus M 310 hianteio M 311 cursuque (*om.* et) λ 312 panopeus (*om.* que) D 313 etiam nunc λ 315 pharrasio A aneo M ancaceo λ anacleo ε
cus
317 detegea M *Post v.* 317 *haec habet* M: uenit athalantis coenei pulcherrima virgo, *quam notulam esse errantis scholiastae, non versum apparet.*

crinis erat simplex, nodum collectus in unum,
ex umero pendens resonabat eburnea laevo
telorum custos, arcum quoque laeva tenebat.
talis erat cultu; facies, quam dicere vere
virgineam in puero, puerilem in virgine possis.
hanc pariter vidit, pariter Calydonius heros
optavit, renuente deo, flammasque latentes
hausit et 'o felix, siquem dignabitur' inquit
'ista virum!' nec plura sinit tempusque pudorque
dicere: maius opus magni certaminis urguet.
Silva frequens trabibus, quam nulla ceciderat aetas,
incipit a plano devexaque prospicit arva.
quo postquam venere viri, pars retia tendunt,
vincula pars adimunt canibus, pars pressa sequuntur
signa pedum cupiuntque suum reperire periclum.
concava vallis erat, quo se demittere rivi
adsuerant pluvialis aquae. tenet ima lacunae
lenta salix ulvaeque leves iuncique palustres
viminaque et longa parvae sub harundine cannae.
hinc aper excitus medios violentus in hostes
fertur, ut excussis elisi nubibus ignes.
sternitur incursu nemus et propulsa fragorem
silva dat. exclamant iuvenes praetentaque forti
tela tenent dextra lato vibrantia ferro.
ille ruit spargitque canes, ut quisque furenti
obstat, et obliquo latrantes dissipat ictu.
cuspis Echionio primum contorta lacerto
vana fuit truncoque dedit leve vulnus acerno.
proxima, si nimiis mittentis viribus usa
non foret, in tergo visa est haesura petito:
longius it. auctor teli Pagaseus Iason.
'Phoebe', ait Ampycides, 'si te coluique coloque,
da mihi quod petitur certo contingere telo!'
qua potuit, precibus deus adnuit: ictus ab illo est,

ubi²

323 posses λ 325 re//nuente M 329 ceciderit λ 334 quo λ dimittere A 335 assueverant λ lacuna/// M 337 longae parva A
u
longa parvae *Heinsius* 338 violentes M 339 elisus — ignis ς *vv.* 340—402 *in margine*, 340—370 *a m. 2*, 371—402 *a m. 1* M ptentaque M protentaque ς 349 it · nam ε pegaseus A 350
b ł cly · s · amphiaraus
phepe M amiclides M amychydes ε micides λ
ł telo
Ampycides *ed. Aldina* 351 certo certo — ferro M

sed sine vulnere, aper; ferrum Diana volanti
abstulerat iaculo: lignum sine acumine venit.
ira feri mota est, nec fulmine lenius arsit:
emicat ex oculis, spirat quoque pectore flamma.
utque volat moles adducto concita nervo,
cum petit aut muros aut plenas milite turres,
in iuvenes certo sic impete vulnificus sus
fertur et Hippalmon Pelagonaque, dextra tuentes
cornua, prosternit. socii rapuere iacentes.
at non letiferos effugit Enaesimus ictus
Hippocoonte satus. trepidantem et terga parantem
vertere succiso liquerunt poplite nervi.
forsitan et Pylius citra Troiana perisset
tempora: sed sumpto posita conamine ab hasta
arboris insiluit, quae stabat proxima, ramis
despexitque, loco tutus, quem fugerat hostem.
dentibus ille ferox in querno stipite tritis
inminet exitio, fidensque recentibus armis
Eurytidae magni rostro femur hausit adunco.
at gemini, nondum caelestia sidera, fratres,
ambo conspicui, nive candidioribus ambo
vectabantur equis, ambo vibrata per auras
hastarum tremulo quatiebant spicula motu.
vulnera fecissent, nisi saetiger inter opacas,
nec iaculis isset nec equo loca pervia, silvas.
persequitur Telamon studioque incautus eundi
pronus ab arborea cecidit radice retentus.
dum levat hunc Peleus, celerem Tegeaea sagittam
inposuit nervo sinuatoque expulit arcu.
fixa sub aure feri summum destrinxit harundo
corpus et exiguo rubefecit sanguine saetas.
nec tamen illa sui successu laetior ictus,
quam Meleagros erat. primus vidisse putatur
et primus sociis visum ostendisse cruorem
et 'meritum' dixisse 'feres virtutis honorem.'
erubuere viri seque exhortantur et addunt
cum clamore animos iaciuntque sine ordine tela.

356 flammas ς 357 abducto M 359 vasto *ex cod. Leidensi Burmann* 360 hypalemon M ypalemon *s* ippalamon λ Hippalmon *coni. Riese* 362 enisimus λ 369 tristis ς 371 orithię A Eurytidae *coni. Merkel*[2] Actoridae *Gierig* Ornytidae *Merkel*[1] 372 geniti λ 373 candidioribus alba M 377 essent C 379 protinus M 380 tegea M 382 feri est M distrinxit *in* M *esse testis est Riese* 385 Meleager λ Meleagrus D

turba nocet iactis et quos petit, impedit ictus.
ecce furens contra sua fata bipennifer Arcas
'discite, femineis quid tela virilia praestent,
o iuvenes, operique meo concedite!' dixit.
'ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis,
invita tamen hunc perimet mea dextra Diana.'
talia magniloquo tumidus memoraverat ore
ancipitemque manu tollens utraque securim
institerat digitis, primos suspensus in artus.
occupat audentem, quaque est via proxima leto,
summa ferus geminos direxit ad inguina dentes.
concidit Ancaeus, glomerataque sanguine multo
viscera lapsa fluunt: madefacta est terra cruore.
ibat in adversum proles Ixionis hostem
Pirithous, valida quatiens venabula dextra.
cui procul Aegides 'o me mihi carior' inquit
'pars animae consiste meae! licet eminus esse
fortibus: Ancaeo nocuit temeraria virtus.'
dixit et aerata torsit grave cuspide cornum.
quo bene librato votique potente futuro,
obstitit aesculea frondosus ab arbore ramus.
misit et Aesonides iaculum: quod casus ab illo
vertit in inmeriti fatum latrantis, et inter
ilia coniectum tellure per ilia fixum est.
at manus Oenidae variat, missisque duabus
hasta prior terra, medio stetit altera tergo.
nec mora, dum saevit, dum corpora versat in orbem
stridentemque novo spumam cum sanguine fundit,
vulneris auctor adest hostemque inritat ad iram
splendidaque adversos venabula condit in armos.
gaudia testantur socii clamore secundo
victricemque petunt dextrae coniungere dextram
inmanemque ferum multa tellure iacentem
mirantes spectant. neque adhuc contingere tutum
esse putant, sed tela tamen sua quisque cruentat.

ł fluunt

398 primos] pronos *coni. Merkel*[2] 402 ruunt ε sanguine terra est λ 407 antheo M ancheo ε 408 cornu (nu *i. r.*) ε 409 ł quo

cui ε cui C votique (i *ex* o) M futuri λ 410 aesculea] abscisa M 412 vertit · & immeriitũ fafiggitu (?) latrantis · et inter M *quae punctis sunt descriptae literae a m. prima sunt, quae punctis suppositis signatae, in rasura* v. e. in mētum figit l. e. i. ς v. in inmeriti fatum l. *Heinsius* 422 feram ς

ipse pede inposito caput exitiabile pressit
atque ita 'sume mei spolium, Nonacria, iuris',
dixit 'et in partem veniat mea gloria tecum.'
protinus exuvias rigidis horrentia saetis
terga dat et magnis insignia dentibus ora.
illi laetitiae est cum munere muneris auctor,
invidere alii, totoque erat agmine murmur.
e quibus ingenti tendentes bracchia voce
'pone age nec titulos intercipe, femina, nostros',
Thestiadae clamant, 'nec te fiducia formae
decipiat, ne sit longe tibi captus amore
auctor' et huic adimunt munus, ius muneris illi.
non tulit et tumida frendens Mavortius ira
'discite, raptores alieni' dixit 'honoris,
facta minis quantum distent' hausitque nefando
pectora Plexippi nil tale timentia ferro.
Toxea, quid faciat, dubium pariterque volentem
ulcisci fratrem fraternaque fata timentem,
haud patitur dubitare diu calidumque prioris
caede recalfecit consorti sanguine telum.
Dona deum templis nato victore ferebat,
cum videt exstinctos fratres Althaea referri.
quae plangore dato maestis clamoribus urbem
inplet et auratis mutavit vestibus atras.
at simul est auctor necis editus, excidit omnis
luctus, et a lacrimis in poenae versus amorem est.
stipes erat, quem, cum partus enixa iaceret
Thestias, in flammam triplices posuere sorores;
staminaque inpresso fatalia pollice nentes
'tempora' dixerunt 'eadem lignoque tibique,
o modo nate, damus.' quo postquam carmine dicto
excessere deae, flagrantem mater ab igne
eripuit ramum sparsitque liquentibus undis.
ille diu fuerat penetralibus abditus imis
servatusque tuos, iuvenis, servaverat annos.
protulit hunc genetrix taedasque et fragmina poni
imperat et positis inimicos admovet ignes.

---

426 nonacrea C iuris *corr. ex* tauri M 430 laeticia λ 432 tendens sua M 434 τhef$_{i}$ȝ^{a}ιdef$_{n}$ clamat M 435 neu — longo λ sit tibi longe ε 436 *sq.* huc — contulit M munus *add.* λ² 440 phexippi M 443 dubitavere M priori M¹ prioris M³ς 453 fatali M¹ a *postea additum* 457 torrem *Heinsius*

tum conata quater flammis inponere ramum,
coepta quater tenuit. pugnant materque sororque,
et diversa trahunt unum duo nomina pectus.
saepe metu sceleris pallebant ora futuri,
saepe suum fervens oculis dabat ira ruborem.
et modo nescio quid similis crudele minanti
vultus erat, modo quem misereri credere posses.
cumque ferus lacrimas animi siccaverat ardor,
inveniebantur lacrimae tamen. utque carina,
quam ventus ventoque rapit contrarius aestus,
vim geminam sentit paretque incerta duobus:
Thestias haud aliter dubiis affectibus errat
inque vices ponit positamque resuscitat iram.
incipit esse tamen melior germana parente,
et consanguineas ut sanguine leniat umbras,
inpietate pia est. nam postquam pestifer ignis
convaluit, 'rogus iste cremet mea viscera' dixit.
utque manu dira lignum fatale tenebat,
ante sepulchrales infelix adstitit aras
'poenarum' que 'deae triplices, furialibus', inquit,
'Eumenides, sacris vultus advertite vestros.
ulciscor facioque nefas: mors morte pianda est,
in scelus addendum scelus est, in funera funus.
per coacervatos pereat domus inpia luctus!
an felix Oeneus nato victore fruetur,
Thestius orbus erit? melius lugebitis ambo.
vos modo, fraterni manes animaeque recentes,
officium sentite meum magnoque paratas
accipite inferias, uteri mala pignora nostri.
ei mihi! quo rapior? fratres, ignoscite matri!
deficiunt ad coepta manus. meruisse fatemur
illum, cur pereat: mortis mihi displicet auctor.
ergo inpune feret, vivusque et victor et ipso
successu tumidus regnum Calydonis habebit:
vos cinis exiguus gelidaeque iacebitis umbrae?
haud equidem patiar. pereat sceleratus et ille
spemque patris regnique trahat patriaeque ruinam.
mens ubi materna est? ubi sunt pia iura parentum

463 pugnat C 468 q misereri posset amato M, *in marg. a m. b* credere 472 duabus λ 474 perque ε 477 postquam nam λ 489 magnasque M 492 accepta (c *ex* d *corr.*) M meruisse M 494 ipse λ 498 regnumque A regnique *Heinsius* 499 iura] vota M *in marg. a m. b* ε

et quos sustinui bis mensum quinque labores?
o utinam primis arsisses ignibus infans,
idque ego passa forem! vixisti munere nostro:
nunc merito moriere tuo. cape praemia facti
bisque datam, primum partu, mox stipite rapto,
redde animam! vel me fraternis adde sepulchris!
et cupio et nequeo. quid agam? modo vulnera fratrum
ante oculos mihi sunt et tantae caedis imago,
nunc animum pietas maternaque nomina frangunt.
me miseram! male vincetis, sed vincite, fratres:
dummodo quae dedero vobis solacia vosque
ipsa sequar.' dixit dextraque aversa trementi
funereum torrem medios coniecit in ignes.
aut dedit, aut visus gemitus est ipse dedisse
stipes, ut invitis correptus ab ignibus arsit.
inscius atque absens flamma Meleagrus ab illa
uritur et caecis torreri viscera sentit
ignibus ac magnos superat virtute dolores.
quod tamen ignavo cadat et sine sanguine leto,
maeret et Ancaei felicia vulnera dicit,
grandaevumque patrem fratresque piasque sorores
cum gemitu sociamque tori vocat ore supremo,
forsitan et matrem. crescunt ignisque dolorque,
languescuntque iterum: simul est exstinctus uterque,
inque leves abiit paulatim spiritus auras
paulatim cana prunam velante favilla.

Alta iacet Calydon: lugent iuvenesque senesque,
vulgusque proceresque gemunt, scissaeque capillos
planguntur matres Calydonides Eueninae.
pulvere canitiem genitor vultusque seniles
foedat humi fusus spatiosumque increpat aevum.
nam de matre manus diri sibi conscia facti
exegit poenas acto per viscera ferro.
non mihi si centum deus ora sonantia linguis
ingeniumque capax totumque Helicona dedisset,

---

513 ille A ipse *coni. Bentley* 514 ut] et C correptis M
515 Meleager λ meleagrus (us *i. r.*) ε 519 anthei M anchei ε
(cf. v. 407) 525 pruna M¹ prunam M² 527 et vulgus ς 528
oime · vox dolentis² λ plan-
plangunt hunc — euueni//e M plangunt — eu ueniç λ plan-
gunt ora simul m. c. eheu *m. rec.*
gunt se — eunenyne ε planguntur — Eueninae *coni. Heinsius*
532 *linguaes* M¹ linguae λ

tristia persequerer miserarum vota sororum.
inmemores decoris liventia pectora tundunt,
dumque manet corpus, corpus refoventque foventque,
oscula dant ipsi, posito dant oscula lecto.
post cinerem cineres haustos ad pectora pressant
adfusaeque iacent tumulo signataque saxo
nomina conplexae lacrimas in nomina fundunt.
quas Parthaoniae tandem Latonia clade
exsatiata domus praeter Gorgenque nurumque
nobilis Alcmenae natis in corpore pennis
adlevat et longas per bracchia porrigit alas
corneaque ora facit versasque per aëra mittit.
Interea Theseus sociati parte laboris
functus Erechtheas Tritonidos ibat ad arces.
clausit iter fecitque moras Achelous eunti
imbre tumens. 'succede meis', ait 'inclite, tectis,
Cecropida, nec te committe rapacibus undis.
ferre trabes solidas obliquaque volvere magno
murmure saxa solent. vidi contermina ripae
cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illic
profuit armentis, nec equis velocibus esse.
multa quoque bic torrens nivibus de monte solutis
corpora turbinea iuvenum vertigine mersit.
tutior est requies, solito dum flumina currant
limite, dum tenues capiat suus alveus undas.'
Adnuit Aegides 'utar', que 'Acheloe, domoque
consilioque tuo' respondit; et usus utroque est.
pumice multicavo nec levibus atria tophis
structa subit: molli tellus erat umida musco,
summa lacunabant alterno murice conchae.
iamque duas lucis partes Hyperione menso
discubuere toris Theseus comitesque laborum:

---

535 tristi//a M ł uota dicta ε voce *coni. Merkel*[2] liventia (v *ex* b) M ł oenię[2]
537 corpus *alterum add.* M' 538 versant D 542 post aoniae (*altera pars prioris* o *et* st *i. r., ut videatur fuisse* parthaoniae) M ł p'oenye
post aenie λ parthaonie ε cladem λ 543 Gorgemque M 544 nob. althec λ 548 er//ctheas M erytheas ε tritonidas λ 553 solet — conter//////// M 557 iuuenalia culmine C iuuenilia vertice ε iuvenum vertigine *conieci* 558 currunt λ 559 captat C capiet ε capiat *Heinsius* 560 utorque A utar *Heinsius* 564 lacuiſnabant (uſ *a m. 2)* M lacus nabant λ ł lacunabant la'nabant ε 565 |'menso (fuit emenso) M

hac Ixionides, illa Troezenius heros
parte Lelex, raris iam sparsus tempora canis,
quosque alios parili fuerat dignatus honore
amnis Acarnanum, laetissimus hospite tanto.
protinus adpositas nudae vestigia nymphae
instruxere epulis mensas dapibusque remotis
in gemma posuere merum. tum maximus heros,
aequora prospiciens oculis subiecta, 'quis' inquit
'ille locus?' digitoque ostendit, et 'insula nomen
quod gerit illa, doce: quamquam non una videtur.'
amnis ad haec 'non est' inquit 'quod cernimus, unum:
quinque iacent terrae; spatium discrimina fallit.
quoque minus spretae factum mirere Dianae,
naides hae fuerant. quae cum bis quinque iuvencos
mactassent rurisque deos ad sacra vocassent,
inmemores nostri festas duxere choreas.
intumui quantusque feror, cum plurimus, umquam,
tantus eram, pariterque animis inmanis et undis
a silvis silvas et ab arvis arva revulsi
cumque loco nymphas, memores tum denique nostri,
in freta provolvi. fluctus nosterque marisque
continuam diduxit humum partesque resolvit
in totidem, mediis quot cernis Echinadas undis.
ut tamen ipse vides, procul en procul una recessit
insula, grata mihi; Perimelen navita dicit.
huic ego virgineum dilectae nomen ademi.
quod pater Hippodamas aegre tulit inque profundum
propulit e scopulo periturae corpora natae.
excepi nantemque ferens „o proxima mundi
regna vagae" dixi „sortite tridentifer undae,

---

567 trozenius A 569 alii M 572 epul[illegible]s mens[illegible]s M *(lineolas add. m.')* 573 gemmam *s* 574 aequora (ra *ex* re) prospiciens (ens *ex* es) M 576 gerat *s* 577 cernitis *corr. ex* cernuis M 578 spatii discrimina fallunt *s* 585 revelli *λ (quam lectionem in* M *fuisse nullam est vestigium)* revulsi (ulsi *a m. 2 i. r.)* M 587 fluctus/// *(fuit* fluctusque) M 588 deduxit M partesque] pariterque D resolvit *Heinsius* revellit A 590 At *λ* 591 perimenem *λ* 592 e//go M 594 *sic* M *in quo* vagae *ex* vagi *corr., versus* 596 *extr. sic:* tridenti ferendae *et in λ; post v.* 596 *in s et* h, *cuius lectiones uncinis inclusi, haec leguntur:* in quo desinimus, quo sacri currimus amnes (597 affer opem m. precor feritate p. 598) da, Neptune, locum, vel sit locus ipsa licebit. huc ades atque audi placidus, Neptune, precantem. huic ego, quam porto, nocui. sic [si] mitis et aequus, si pater yppodamas [ipodamas *lege:* Hippodamas] aut si minus impius esset, debuit illius misereri, *ignoscere nobis.* cui quondam tellus clausa est feritate paterna

adfer opem mersaeque, precor, feritate paterna
da, Neptune, locum; vel sit locus ipsa, licebit.“
dum loquor, amplexa est artus nova terra natantes
et gravis increvit mutatis insula membris.’
Amnis ab his tacuit. factum mirabile cunctos
moverat: inridet credentes, utque deorum
spretor erat mentisque ferox, Ixione natus
‘ficta refers nimiumque putas, Acheloe, potentes
esse deos’, dixit ‘si dant adimuntque figuras.’
Obstipuere omnes nec talia dicta probarunt,
ante omnesque Lelex, animo maturus et aevo,
sic ait: ‘inmensa est finemque potentia caeli
non habet, et quicquid superi voluere, peractum est.
quoque minus dubites, tiliae contermina quercus
collibus est Phrygiis, modico circumdata muro.
ipse locum vidi; nam me Pelopeia Pittheus
misit in arva, suo quondam regnata parenti.
haud procul hinc stagnum est, tellus habitabilis olim,
nunc celebres mergis fulicisque palustribus undae.
Iuppiter huc specie mortali cumque parente
venit Atlantiades positis caducifer alis.
mille domos adiere locum requiemque petentes,
mille domos clausere serae. tamen una recepit,
parva quidem, stipulis et canna tecta palustri,
sed pia Baucis anus parilique aetate Philemon
illa sunt annis iuncti iuvenalibus, illa
consenuere casa paupertatemque fatendo
effecere levem nec iniqua mente ferendo.
nec refert, dominos illic famulosve requiras:
tota domus duo sunt, idem parentque iubentque.
Ergo ubi caelicolae parvos tetigere penates

[affer opem mersaeque precor feritate paterna] da neptune locum, vel sit locus ipsa [ipse h^1 ipsa h^3] licebit. hunc [hanc] quoque conplectar. monit caput aequoreus rex concussitque suis omnes assensibus undas. extimuit nymphe, nabat tamen; ipse [ipsa] natantis [tenebam] pectora tegebam [tangebam] tepido salientia motu. dumque ea contra[e]cto, totum durescere sensi corpus et inductis condi praecordia terris. dum loquor e. q. s. *quae spuria esse, diversis temporibus a diversis haud ita bene conposita, cognovit Merkel* 620 tiliae (tili *i. r.*) C 621 medio C modico *e Heins.* 624 haud *ex* aut M 632 ille M iuven[i]tlibus M (*fuit* iuuenalibus) iuuenilibus *ς* 633 ferendo *λ* 634 ferendo , *in marg.* ferendo M ferendam *λ* 635 famulosne M famulosne *λ* 637 paucos M

summissoque humiles intrarunt vertice postes,
membra senex posito iussit relevare sedili,
quo superiniecit textum rude sedula Baucis.
inde foco tepidum cinerem dimovit et ignes
suscitat hesternos foliisque et cortice sicco
nutrit et ad flammas anima producit anili.
multifidasque faces ramaliaque arida tecto
detulit et minuit parvoque admovit aĕno.
quodque suus coniunx riguo conlegerat horto,
truncat holus foliis. furca levat ille bicorni
sordida terga suis nigro pendentia tigno
servatoque diu resecat de tergore partem
exiguam sectamque domat ferventibus undis.
Interea medias fallunt sermonibus horas
concutiuntque torum de molli fluminis ulva
inpositum lecto, sponda pedibusque salignis.
vestibus hunc velant, quas non nisi tempore festo
sternere consuerant: sed et haec vilisque vetusque
vestis erat, lecto non indignanda saligno.
adcubuere dei. mensam succincta tremensque
ponit anus, mensae sed erat pes tertius inpar.
testa parem fecit. quae postquam subdita clivum
sustulit, aequatam mentae tersere virentes.
ponitur hic bicolor sincerae baca Minervae
conditaque in liquida corna autumnalia faece
intibaque et radix et lactis massa coacti
ovaque non acri leviter versata favilla,
omnia fictilibus. post haec caelatus eodem
sistitur argento crater fabricataque fago
pocula, qua cava sunt, flaventibus inlita ceris.
parva mora est, epulasque foci misere calentes.

---

placitos *coni. Merkel*[2] *sed cf. fast. IV 531* tenuere *ε* 641 inque C 642 foliis et *λ* 643 perducit *ς* 647 illa M *v.* 655 *qui in ε legitur, in* M *lineola inducta a m. b deletus est; in marg. leguntur haec quae in ς quoque sunt, quorum discrepantias uncinis inclusi:* (m. f. s. horas) sentirique [et sentire] moram prohibent; erat alveus illic | fagineus dura clavo suspensus ab ansa. | is tepidis impletur aquis artusque fovendos [fovendus *λ*] | accipit. in medio thorus est de mollibus ulvis | impositus [s *add. m. b;* impositis *ε*] lecto e. q. s. *quae spuria esse vidit Merkel, qui* ł a
656 impositum *scripsit* 663 et tersere *λ* aequatum mentae extersere ł ti
virentes *ε* *Post v.* 663 *in ε m. rec. addidit:* pomorum mensae ducunt genus omne secundae. 666 lactis et *λ* 669 eodem — argento] eadem — argilla *coni. D. Heinsius* 670 qua *ex* quae *corr.* M que *λ*

nec longae rursus referuntur vina senectae
dantque locum mensis paulum seducta secundis.
hic nux, hic mixta est rugosis carica palmis
prunaque et in patulis redolentia mala canistris
et de purpureis conlectae vitibus uvae.
candidus in medio favus est. super omnia vultus
accessere boni nec iners pauperque voluntas.
Interea totiens haustum cratera repleri
sponte sua per seque vident succrescere vina.
attoniti novitate pavent manibusque supinis
concipiunt Baucisque preces timidusque Philemon
et veniam dapibus nullisque paratibus orant.
unicus anser erat, minimae custodia villae:
quem dis hospitibus domini mactare parabant.
ille celer penna tardos aetate fatigat
eluditque diu tandemque est visus ad ipsos
confugisse deos. superi vetuere necari
„di' que ᶜsumus, meritasque luet vicinia poenas
inpia' dixerunt; ᶜvobis inmunibus huius
esse mali dabitur. modo vestra relinquite tecta
ac nostros comitate gradus et in ardua montis
ite simul.“ parent ambo baculisque levati
nituntur longo vestigia ponere clivo.
Tantum aberant summo, quantum semel ire sagitta
missa potest: flexere oculos et mersa palude
cetera prospiciunt, tantum sua tecta manere.
dumque ea mirantur, dum deflent fata suorum,
illa vetus, dominis etiam casa parva duobus
vertitur in templum: furcas subiere columnae,
stramina flavescunt auraque tecta videntur
caelataeque fores adopertaque marmore tellus.

675 uol$^{u^1}$entia M *cuius in marg. adscr. est:* redolentia *a m. b* olencia *λ* 679 totiens A (exhaustum totiens *s*), *commendavit D. Heinsius;* quotiens *ed. Aldina* 681 attonit^{i}*ꝛ*— pavent (t *ex* s) M 683 *omissus, in marg. additus* M *versui* 693, *cuius tria ultima verba a m. b lineola inducta deleta sunt, a manu 1 haec sunt superscripta:* et du' [dis ꝯ] p̃ euntib, ambo Mẽbra leuant baculi' tardiq, senilib, annis, *quae in ꝯ quoque leguntur. Restituit veram lectionem Heinsius* 696 sq. *in marg. ε haec habet:* missa potest. flexere oculos et inhospita tecta | mersa vident quaeruntque ubi sint pia culmina villae. *Eadem fere* [queruntq, suẽ pia] *a voce* mersa *in marg.* M *a prima manu eisque adiuncta:* sola loco stabant dum deflent fata suorum 698 facta M 701 ornataque *λ* *huius et proximi versus duo ult. verba inter se commutaverunt* C *corr. Heinsius* *Post* 702 *ε* haec habet: concipiunt

talia tum placido Saturnius edidit ore:
„dicite, iuste senex et femina coniuge iusto
digna, quid optetis.“ cum Baucide pauca locutus
iudicium superis aperit commune Philemon:
„esse sacerdotes delubraque vestra tueri
poscimus; et quoniam concordes egimus annos,
auferat hora duos eadem, nec coniugis umquam
busta meae videam, neu sim tumulandus ab illa.“
Vota fides sequitur. templi tutela fuere,
donec vita data est. annis aevoque soluti
ante gradus sacros cum starent forte locique
narrarent curas, frondere Philemona Baucis,
Baucida conspexit senior frondere Philemon.
iamque super geminos crescente cacumine vultus
mutua, dum licuit, reddebant dicta ‘vale’ que
‘o coniunx’ dixere simul, simul abdita texit
ora frutex. ostendit adhuc Thymbreius illic
incola de gemino vicinos corpore truncos.
Haec mihi non vani, neque erat cur fallere vellent,
narravere senes. equidem pendentia vidi
serta super ramos, ponensque recentia dixi
„cura deum di sint, et qui coluere, colantur.“
Desierat, cunctosque et res et moverat auctor,
Thesea praecipue. quem facta audire volentem
mira deum, innixus cubito Calydonius amnis
talibus adloquitur: ‘sunt, o fortissime, quorum
forma semel mota est et in hoc renovamine mansit,
sunt, quibus in plures ius est transire figuras,
ut tibi, complexi terram maris incola, Proteu.
nam modo te iuvenem, modo te videre leonem,
nunc violentus aper, nunc, quem tetigisse timerent,
anguis eras, modo te faciebant cornua taurum.
saepe lapis poteras, arbor quoque saepe videri,
interdum, faciem liquidarum imitatus aquarum,
flumen eras, interdum undis contrarius ignis.

---

baucisque preces timidusque pylemon. 705 dicite digna M quod λ 713 gradu λ^1 714 narrassent λ 718 addita λ 719 thineius A Dineius *Suchier*, Tyrieius *Poller*, Cibyreius *Merkel*², Thymbreius *conteci* 720 gemina — arbore *e* 724 sint M^1 sunt λ coluntur λ pii dis sunt — coluntur *Heinsius, sed cf. Lachmann ad Lucret. p. 253* 727 nixus λ cubito innixus *e* 729 nota M in *om.* M 731 improbe M 733 quam λ

Nec minus Autolyci coniunx, Erysichthone nata,
iuris habet. pater huius erat, qui numina divum
sperneret et nullos aris adoleret honores.
ille etiam Cereale nemus violasse securi
dicitur et lucos ferro temerasse vetustos.
stabat in his ingens annoso robore quercus,
una nemus; vittae mediam memoresque tabellae
sertaque cingebant, voti argumenta potentis.
saepe sub hac dryades festas duxere choreas,
saepe etiam manibus nexis ex ordine trunci
circuiere modum, mensuraque roboris ulnas
quinque ter inplebat. nec non et cetera tantum
silva sub hac, silva quantum fuit herba sub omni.
Non tamen idcirco ferrum Triopeïus illa
abstinuit, famulosque iubet succidere sacrum
robur; et ut iussos cunctari vidit, ab uno
edidit haec rapta sceleratus verba securi:
„non dilecta deae solum, sed et ipsa licebit
sit dea, iam tanget frondente cacumine terram.“
Dixit, et obliquos dum telum librat in ictus,
contremuit gemitumque dedit Deoïa quercus:
et pariter frondes, pariter pallescere glandes
coepere ac longi pallorem ducere rami.
cuius ut in trunco fecit manus inpia vulnus,
haud aliter fluxit discusso cortice sanguis,
quam solet, ante aras ingens ubi victima taurus
concidit, abrupta cruor e cervice profundi.
Obstipuere omnes, aliquisque ex omnibus audet
deterrere nefas saevamque inhibere bipennem.
adspicit hunc „mentis' que 'piae cape praemia!“ dixit
Thessalus; inque virum convertit ab arbore ferrum
detruncatque caput. repetitaque robora caedit,
redditus et medio sonus est de robore talis:
„nympha sub hoc ego sum Cereri gratissima ligno,

738 autolica λ 740 odores M 748 circũ iere M 749 per M ter tantum ε *et corr. ex* tanto M tanto λ 750 hac omnis· A hac, omnib; silva *ci. Heins.* quantum M quantum iacet ε quanto fuit herba sub arbore λ 752. 751 M 751 dryopeius (λ) ab illa ε 758 ·i· divina² d² deo ida M deoida λ¹ de vulnere ε Deoia *Heinsius* 761 improba λ 762 discusso sanguine cortex A 770 editus ς et medio M e medio ς de robore A e m. s. est cum r. *D. Heinsius* 771 ego] que M

quae tibi factorum poenas instare tuorum
vaticinor moriens, nostri solacia leti.“
Persequitur scelus ille suum, labefactaque tandem
ictibus innumeris adductaque funibus arbor
corruit et multam prostravit pondere silvam.
attonitae dryades damno nemorumque suoque,
omnes germanae, Cererem cum vestibus atris
maerentes adeunt poenamque Erysichthonis orant.
adnuit his capitisque sui pulcherrima motu
concussit gravidis oneratos messibus agros.
moliturque genus poenae miserabile, si non
ille suis esset nulli miserabilis actis,
pestifera lacerare Fame. quae quatenus ipsi
non adeunda deae est (neque enim Cereremque Famemque
fata coire sinunt), montani numinis unam
talibus agrestem conpellat oreada dictis:
„est locus extremis Scythiae glacialis in oris,
triste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus;
Frigus iners illic habitant Pallorque Tremorque
et ieiuna Fames. ea se in praecordia condat
sacrilegi scelerata iube; nec copia rerum
vincat eam, superetque meas certamine vires.
neve viae spatium te terreat, accipe currus,
accipe quos frenis alte moderere dracones.“
et dedit. illa dato subvecta per aëra curru
devenit in Scythiam rigidique cacumine montis
(Caucason appellant) serpentum colla levavit.
quaesitamque Famem lapidoso vidit in agro
unguibus et raras vellentem dentibus herbas.
hirtus erat crinis, cava lumina, pallor in ore,
labra incana situ, scabrae rubigine fauces,
dura cutis, per quam spectari viscera possent,
ossa sub incurvis exstabant arida lumbis,
ventris erat pro ventre locus, pendere putares

---

772 fatorum λ 774 ipse *s* 775 nubibus M, *in marg.:* funibus 777 suoq; (q; *i. r.*) M suorum λ 781 gravidis (gravi *i. r.*) M 783 actis (c *i. r.*) M 784 lacerare *i. r.* M quatinus D 785 est *om.* λ 789 sterelis C 792 nec] ne M 795 aspice λ 796 subiecta M 797 rigidiue M cacumina D 800 raris A raras M² 802 labra huic cana M 805 locus pendere putares M, *sed ut duo extrema verba sint in rasura, in qua olim fuisse constat:* genuumque tumebat. *In marg. a m. 2 haec sunt (quae punctis additis distinxi, i. r.):* pectus · et aspinae tantum

pectus et a spinae tantummodo crate teneri.
auxerat articulos macies, genuumque tumebat
orbis, et inmodico prodibant tubere tali.
hanc procul ut vidit, (neque enim est accedere iuxta
ausa), refert mandata deae: paulumque morata,
quamquam aberat longe, quamquam modo venerat illuc,
visa tamen sensisse famem retroque dracones
egit in Haemoniam, versis sublimis habenis.
Dicta Fames Cereris, quamvis contraria semper
illius est operi, peragit. perque aëra vento
ad iussam delata domum est et protinus intrat
sacrilegi thalamos altoque sopore solutum
(noctis enim tempus) geminis amplectitur ulnis:
seque viro inspirat faucesque et pectus et ora
adflat et in vacuis spargit ieiunia venis.
functaque mandato fecundum deserit orbem
inque domos inopes, adsueta revertitur antra.
Lenis adhuc somnus placidis Erysichthona pennis
mulcebat: petit ille dapes sub imagine somni
oraque vana movet dentemque in dente fatigat
exercetque cibo delusum guttur inani
proque epulis tenues nequiquam devorat auras.
ut vero est expulsa quies, furit ardor edendi
perque avidas fauces inmensaque viscera regnat.
nec mora, quod pontus, quod terra, quod educat aër,
poscit et adpositis queritur ieiunia mensis
inque epulis epulas quaerit; quodque urbibus esse
quodque satis poterat populo, non sufficit uni,
plusque cupit, quo plura suam demittit in alvum.
utque fretum recipit de tota flumina terra
nec satiatur aquis peregrinosque ebibit amnes,
utque rapax ignis non umquam alimenta recusat
innumerasque trabes cremat et, quo copia maior

---

ordine x
modo crate teneri (*ex* tenere) auserat articulos macie. genuumque tumebat 808 tuberae tali M 810 paulumque (pau *ex* patu) morata est M 812 sevisse famem est M 815 vento l vecta M 816 et — intrat *i. r.* M 817 *in marg.* M 818 *sic* M in noctis t. λ noctis q;
erat t. ε 820 peragit A spargit *Heins.* 822 adsueta revertitur
l delusum auidas
antra l arva M 826 desuetum gurtur M 829 aridas (*punctis dist.*
l cremis²
i. r.) M 833 *sic* A 838 innumerisque cremans c. λ faces ε

est data, plura petit turbaque voracior ipsa est:
sic epulas omnes Erysichthonis ora profani
accipiunt poscuntque simul. cibus omnis in illo
causa cibi est, semperque locus fit inanis edendo.
Iamque fame patrias altaque voragine ventris
attenuarat opes, sed inattenuata manebat
tum quoque dira fames, inplacataeque vigebat
flamma gulae. et tandem, demisso in viscera censu,
filia restabat, non illo digna parente.
hanc quoque vendit inops. dominum generosa recusat
et vicina suas tendens super aequora palmas
„eripe me domino, qui raptae praemia nobis
virginitatis habes“ ait. haec Neptunus habebat.
qui prece non spreta, quamvis modo visa sequenti
esset ero, formamque novat vultumque virilem
induit et cultus pisces capientibus aptos.
hanc dominus spectans „o qui pendentia parvo
aera cibo celas, moderator harundinis', inquit
'sic mare conpositum, sic sit tibi piscis in unda
credulus et nullos, nisi fixus, sentiat hamos:
quae modo cum vili turbatis veste capillis
litore in hoc steterat, nam stantem in litore vidi,
dic ubi sit: neque enim vestigia longius exstant.“
illa dei munus bene cedere sensit et a se
se quaeri gaudens, his est resecuta rogantem:
„quisquis es, ignoscas; in nullam lumina partem
gurgite ab hoc flexi studioque operatus inhaesi.
quoque minus dubites, sic has deus aequoris artes
adiuvet, ut nemo iandudum litore in isto,
me tamen excepto, nec femina constitit ulla.“
credidit et verso dominus pede pressit harenam
elususque abiit: illi sua reddita forma est.
Ast ubi habere suam transformia corpora sensit,
saepe pater dominis Triopeïda tradit. at illa
nunc equa, nunc ales, modo bos, modo cervus abibat

---

cremas M *in marg.* 841 ~~quicunque~~ — in ipso M 834 altaque M altique ς vestras M 846 et tandem A 851 haec (*ex* hanc) *i. r.* M 852 non visa M ea v. ς iam *ci. Riese* 854 vultus piscem C 858 nullus λ nullus M 856 honeratus A operatus *Heins.* 870 reddita sua λ 872 dñis (is *i. r.*) M driopeida A

praebebatque avido non iusta alimenta parenti.
vis tamen illa mali postquam consumpserat omnem
materiam dederatque gravi nova pabula morbo,
ipse suos artus lacero divellere morsu
coepit et infelix minuendo corpus alebat.
quid moror externis? etiam mihi saepe novandi est
corporis, o iuvenis, numero finita potestas.
nam modo qui nunc sum videor, modo flector in anguem,
armenti modo dux vires in cornua sumo, —
cornua, dum potui. nunc pars caret altera telo
frontis, ut ipse vides.' gemitus sunt verbo secuti.

LIBER NONUS.

Quae gemitus truncaeque deo Neptunius heros
causa rogat frontis. cum sic Calydonius amnis
coepit, inornatos redimitus harundine crines:
'triste petis munus. quis enim sua proelia victus
commemorare velit? referam tamen ordine. nec tam
turpe fuit vinci, quam contendisse decorum est,
magnaque dat nobis tantus solacia victor.
nomine siqua suo fando pervenit ad aures
Deïanira tuas — quondam pulcherrima virgo
multorumque fuit spes invidiosa procorum.
cum quibus ut soceri domus est intrata petiti,
„accipe me generum', dixi 'Parthaone nate:"
dixit et Alcides. alii cessere duobus.
ille Iovem socerum dare se famamque laborum
et superata suae referebat iussa novercae.
contra ego „turpe deum mortali cedere' dixi;
'(nondum erat ille deus) dominum me cernis aquarum

---

pabu
876 pocula M deerantque *coni. Burmann.* 880 iuvenis, *cum* ł sumpsi ² *glossa:* theseu M *(cf. v. 728)* iuvenes ς infinita ε 883 potui M sumpsi ς Plubii Ovidii Nasonis metamorphoseon · VIII explicit liber · incipit VIIII λ Incipit lib. VIIII M
IX, 7 victa M¹ victor *corr.* M² 8 fando *coni. Burmann.* tannumen ²
dem A porthaone M 17 deus me cernis aquarū, *in marg.* dūm M regem me c. λ

cursibus obliquis inter tua regna fluentem.
nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
sed popularis ero et rerum pars una tuarum.
tantum ne noceat, quod me nec regia Iuno
odit et omnis abest iussorum poena laborum.
nam, quo te iactas, Alcmena nate, creatum,
Iuppiter aut falsus pater est, aut crimine verus.
matris adulterio patrem petis. elige, fictum
esse Iovem malis, an te per dedecus ortum."
talia dicentem iandudum lumine torvo
spectat et accensae non fortiter imperat irae
verbaque tot reddit: „melior mihi dextera lingua.
dummodo pugnando superem, tu vince loquendo"
congrediturque ferox. puduit modo magna locutum
cedere: reieci viridem de corpore vestem
bracchiaque opposui tenuique a pectore varas
in statione manus et pugnae membra paravi.
ille cavis hausto spargit me pulvere palmis
inque vicem fulvae tactu flavescit harenae.
et modo cervicem, modo crura micantia captat,
aut captare putes, omnique a parte lacessit.
me mea defendit gravitas frustraque petebar,
haud secus ac moles, quam magno murmure fluctus
oppugnant: manet illa suoque est pondere tuta.
digredimur paulum rursusque ad bella coimus,
inque gradu stetimus, certi non cedere; eratque
cum pede pes iunctus, totoque ego pectore pronus
et digitos digitis et frontem fronte premebam.
non aliter vidi fortes concurrere tauros,
cum pretium pugnae toto nitidissima saltu
expetitur coniunx: spectant armenta paventque
nescia, quem maneat tanti victoria regni.
ter sine profectu voluit nitentia contra
reicere Alcides a se mea pectora; quarto

---

l in tertia ·f· ero[2]
18 inter tua M in tercia λ 20 popularis////// M 23 quod λ l matre[2] nate M matre λ 26 malles *i. r.. in marg.* malis *a m. 2* 33 l varas[2] versas M; *in marg. a m. 2:* uaras ·i· curvas. inde avarus d*(icitur)* quod omnia vult rapere 35 sparsit *e* 39 petebat C 40 ac] ut λ mur-u mure *corr. ex* munere M magno quam *s* 41 est *om.* λ 44 com-pede M 46 fortes vidi *in* M *esse testis est Merkel*

excutit amplexus adductaque bracchia solvit,
inpulsumque manu (certum est mihi vera fateri)
protinus avertit tergoque onerosus inhaesit.
siqua fides (neque enim ficta mihi gloria voce
quaeritur), inposito pressus mihi monte videbar.
vix tamen inserui sudore fluentia multo
bracchia, vix solvi duros a corpore nexus:
instat anhelanti prohibetque resumere vires
et cervice mea potitur. tum denique tellus
pressa genu nostro est, et harenas ore momordi.
inferior virtute, meas divertor ad artes
elaborque viro longum formatus in anguem.
qui postquam flexos sinuavi corpus in orbes
cumque fero movi linguam stridore bisulcam,
risit et inludens nostras Tirynthius artes
„cunarum labor est angues superare mearum',
dixit, ‘et ut vincas alios, Acheloe, dracones,
pars quota Lernaeae serpens eris unus echidnae?
vulneribus fecunda suis erat illa, nec ullum
de centum numero caput est inpune recisum,
quin gemino cervix herede valentior esset.
hanc ego ramosam natis e caede colubris
crescentemque malo domui vetuique renasci.
quid fore te credas, falsum qui versus in anguem
arma aliena moves? quem forma precaria celat?“
dixerat et summo digitorum vincula collo
inicit: angebar ceu guttura forcipe pressus
pollicibusque meas pugnabam evellere fauces.
sic quoque devicto restabat tertia tauri
forma trucis: tauro mutatus membra rebello.
induit ille toris a laeva parte lacertos
admissumque trahens sequitur depressaque dura
cornua figit humo meque alta sternit harena.
nec satis hoc fuerat; rigidum fera dextera cornu

55 mihi ficta λ 58 a pectore ε 62 devertor ε 64 sinuaui M corpusque λ 65 lingue — bisulce M 67 curarum ε 70 ullum *ex* ill centum² ill. M 71 comitum M comitum ς 74 domitamque reduxi A perussi *vel* praeussi *coni. Heins.* redussi *Madvig* reclusi *Merkel²; scripsi* vetuique renasci *cll. Senec. Agam. 835. 836; fort. rectius lacuna est statuenda, in qua haec fere esse potuerunt:* domit. renasci [facibus admotis sociato Marte vetui] 76 credis λ credes ε 78 angebar — pressu- M 85 figit λ sternit²

dum tenet, infregit truncaque a fronte revellit.
naides hoc, pomis et odoro flore repletum,
sacrarunt, divesque meo Bona Copia cornu est.'
dixerat, et nymphe ritu succincta Dianae,
una ministrarum, fusis utrimque capillis,
incessit totumque tulit praedivite cornu
autumnum et mensas, felicia poma, secundas.
lux subit, et primo feriente cacumina sole
discedunt iuvenes. neque enim dum flumina pacem
et placidos habeant lapsus, totaeque residant,
opperiuntur, aquae. vultus Achelous agrestes
et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
Hunc tamen ablati domuit iactura decoris,
cetera sospes habet; capitis quoque fronde saligna
aut super inposita celatur harundine damnum.
at te, Nesse ferox, eiusdem virginis ardor
perdiderat volucri traiectum terga sagitta.
namque nova repetens patrios cum coniuge muros
venerat Eueni rapidas Iove natus ad undas.
uberior solito, nimbis hiemalibus auctus
verticibusque frequens erat atque inpervius amnis.
intrepidum pro se, curam de coniuge agentem
Nessus adit, membrisque valens scitusque vadorum,
'officio' que 'meo ripa sistetur in illa
haec', ait 'Alcide. tu viribus utere nando:'
pallentemque metu fluviumque ipsumque timentem
tradidit Aonius pavidam Calydonida Nesso.
mox, ut erat, pharetraque gravis spolioque leonis
(nam clavam et curvos trans ripam miserat arcus)
'quandoquidem coepi, superentur flumina' dixit,
nec dubitat nec qua sit clementissimus amnis
quaerit, et obsequio deferri spernit aquarum.
iamque tenens ripam, missos cum tolleret arcus,
coniugis agnovit vocem: Nessoque paranti
fallere depositum 'quo te fiducia' clamat
'vana pedum, violente, rapit? tibi, Nesse biformis,

ł subit
88 odore et λ 94 fugit M 96 agrestis M 100 faligna M ł hebei¹
105 eucheni M hebeni ς 106 uberius λ actus ς 108 intrepidumque M 113. 112 λ 113 calidonia λ 115—119 *in marg.* M, 115 *a m. 1 i. r.*, 116—119 *a m. 2* 116 quã C dementissimus λ 119 missos *om.* λ 120 agnovit *cum gl.* ł audivit M parante λ 120 depositum M 122 una p. — rapit ubi λ

dicimus. exaudi nec res intercipe nostras.
si te nulla mei movit reverentia, at orbes
concubitus vetitos poterant inhibere paterni.
haud tamen effugies, quamvis ope fidis equina:
vulnere, non pedibus te consequar.' ultima dicta
re probat et missa fugientia terga sagitta
traicit: exstabat ferrum de pectore aduncum.
quod simul evulsum est, sanguis per utrumque foramen
emicuit, mixtus Lernaei tabe veneni.
excipit hunc Nessus: 'neque enim moriemur inulti'
secum ait, et calido velamina tincta cruore
dat munus raptae velut inritamen amoris.
Longa fuit medii mora temporis, actaque magni
Herculis inplerant terras odiumque novercae.
victor ab Oechalia Cenaeo sacra parabat
vota Iovi, cum fama loquax praecessit ad aures,
Deianira, tuas, quae veris addere falsa
gaudet et e minimo sua per mendacia crescit,
Amphitryoniaden Ioles ardore teneri.
credit amans venerisque novae perterrita fama
indulsit primo lacrimis flendoque dolorem
diffudit miseranda suum. mox deinde 'quid autem
flemus?' ait 'pelex lacrimis laetabitur istis.
quae quoniam adveniet, properandum aliquidque novandum est,
dum licet et nondum thalamos tenet altera nostros.
conquerar an sileam? repetam Calydona morerne?
excedam tectis an, si nihil amplius, obstem?
quid si me, Meleagre, tuam memor esse sororem
forte paro facinus, quantumque iniuria possit
femineusque dolor, iugulata pelice testor?'
in cursus animus varios abit: omnibus illis
praetulit inbutam Nesseo sanguine vestem
mittere, quae vires defecto reddat amori.
ignaroque Lichae, quid tradat nescia, luctus
ipsa suos tradit blandisque (miserrima) verbis,
dona det illa viro, mandat. capit inscius heros
induiturque umeris Lernaeae virus echidnae.

---

124 rever. movit ς at orbes *i. r.* M 125 poterent M 126 res ł parabat² C 137 petebat λ 140 per *add.* λ² 144 diffundit λ miseranda *ex* miranda M 146 quae quando λ 150 quod ε me *add.* M¹ ł poscit memorē esse s.? ς 151 possit M 153 incursus — habet *D. Heinsius*

tura dabat primis et verba precantia flammis
vinaque marmoreas patera fundebat in aras:
incaluit vis illa mali resolutaque flammis
Herculeos abiit late dilapsa per artus.
dum potuit, solita gemitum virtute repressit;
victa malis postquam est patientia, reppulit aras
inplevitque suis nemorosum vocibus Oeten.
nec mora, letiferam conatur scindere vestem:
qua trahitur, trahit illa cutem, foedumque relatu,
aut haeret membris frustra temptata revelli,
aut laceros artus et grandia detegit ossa.
ipse cruor, gelido ceu quondam lammina candens
tincta lacu, stridit coquiturque ardente veneno.
nec modus est, sorbent avidae praecordia flammae,
caeruleusque fluit toto de corpore sudor,
ambustique sonant nervi. caecaque medullis
tabe liquefactis tollens ad sidera palmas
'cladibus', exclamat 'Saturnia, pascere nostris,
pascere et hanc pestem specta, crudelis, ab alto
corque ferum satia! vel si miserandus et hosti,
[hoc est, si tibi sum, diris cruciatibus aegram]
invisamque animam natamque laboribus aufer.
mors mihi munus erit. decet haec dare dona novercam.
ergo ego foedantem peregrino templa cruore
Busirin domui saevoque alimenta parentis
Antaeo eripui? nec me pastoris Hiberi
forma triplex, nec forma triplex tua, Cerbere, movit?
vosne, manus, validi pressistis cornua tauri?
vestrum opus Elis habet, vestrum Stymphalides undae
Partheniumque nemus? vestra virtute relatus
Thermodontiaco caelatus balteus auro
pomaque ab insomni concustodita dracone?
nec mihi Centauri potuere resistere, nec mi
Arcadiae vastator aper? nec profuit hydrae
crescere per damnum geminasque resumere vires?
quid, quod Thracis equos humano sanguine pingues

ex cod. Palatino recipiendum esse statuit 160 prunis λ 163 diffusa *edd. vett.* 164 ////// solita M geminum solita ε 166 oetē M 168 illa *corr. ex* ille M relatu est ε 172 stridet ς 176 tendens *Heins.* 177 exclama/t M 179 hostis e *coni. Bothii Riese* 180 hostis si t. s. ε hostis enim t. s. *editores quod sciam omnes praeter Merk.*[2]; *totum versum ut insiticium uncinis inclusi* quod 182 noverci λ 191 non custodita ε 195 tum M quod ε

plenaque corporibus laceris praesepia vidi
visaque deieci dominumque ipsosque peremi?
his elisa iacet moles Nemeaea lacertis,
hac caelum cervice tuli. defessa iubendo est
saeva Iovis coniunx: ego sum indefessus agendo.
sed nova pestis adest, cui nec virtute resisti
nec telis armisque potest. pulmonibus errat
ignis edax imis perque omnes pascitur artus.
at valet Eurystheus! et sunt, qui credere possint
esse deos?' dixit perque altum saucius Oeten
haud aliter graditur, quam si venabula taurus
corpore fixa gerat, factique refugerit auctor.
saepe illum gemitus edentem, saepe frementem,
saepe retemptantem totas infringere vestes
sternentemque trabes irascentemque videres
montibus aut patrio tendentem bracchia caelo.
ecce Lichan trepidum latitantem rupe cavata
adspicit; utque dolor rabiem collegerat omnem,
'tune, Licha', dixit 'feralia dona dedisti?
tune meae necis auctor eris?' tremit ille pavetque
pallidus et timide verba excusantia dicit.
dicentem genibusque manus adhibere parantem
corripit Alcides et terque quaterque rotatum
mittit in Euboicas tormento fortius undas.
ille per aërias pendens induruit auras.
utque ferunt imbres gelidis concrescere ventis,
inde nives fieri, nivibus quoque molle rotatis
adstringi et spissa glomerari grandine corpus:
sic illum validis iactum per inane lacertis
exsanguemque metu nec quicquam umoris habentem
in rigidos versum silices prior edidit aetas.
nunc quoque in Euboico scopulus brevis eminet alto
gurgite et humanae servat vestigia formae;
quem, quasi sensurum, nautae calcare verentur

---

198 nome a M 200 saeva (a *ex* i) M 204 advolet ς at valet ł taurus² (duis *i. r.*) *corr. ex* advolet M 205 altam ς 206 τ≦urı≦f *quod mutavit m. 2* i *in* tigris M 207 corpore (e *ex* a) — refugerat M 208 trementem D 209 refringere *ex duob. Heinsii codd. Gierig; cf. v. 169. 170* 210 irascentem M¹ que *add.* M² 212 trepidum et λ 213 aspici/t//// M 219 eboycas M 222 mole A molle *coni. Bersmann* 224 iactum M *(non liquet utrum* i *a prima manu an ex* t *mutato factum)* iactum λ actum s 227 emicat *Glareanus* 229 sensuri (i *i. r.*) M

adpellantque Lichan. at tu, Iovis inclita proles,
arboribus caesis, quas ardua gesserat Oete,
inque pyram structis, arcum pharetramque capacem
regnaque visuras iterum Troiana sagittas
ferre iubes Poeante satum, quo flamma ministro
subdita. dumque avidis comprenditur ignibus agger,
congeriem silvae Nemeaeo vellere summam
sternis et inposita clavae cervice recumbis,
haud alio vultu, quam si conviva iaceres
inter plena meri redimitus pocula sertis.
Iamque valens et in omne latus diffusa sonabat
securosque artus contemptoremque petebat
flamma suum: timuere dei pro vindice terrae.
quos ita (sensit enim) laeto Saturnius ore
Iuppiter adloquitur: 'nostra est timor iste voluptas,
o superi, totoque libens mihi pectore grator,
quod memoris populi dicor rectorque paterque,
et mea progenies vestro quoque tuta favore est.
nam quamquam ipsius datur hoc inmanibus actis,
obligor ipse tamen. sed enim ne pectora vano
fida metu paveant, istas despernite flammas!
omnia qui vicit, vincet, quos cernitis, ignes
nec nisi materna Vulcanum parte potentem
sentiet: aeternum est a me quod traxit et expers
atque inmune necis nullaque domabile flamma.
idque ego defunctum terra caelestibus oris
accipiam, cunctisque meum laetabile factum
dis fore confido. siquis tamen Hercule, siquis
forte deo doliturus erit, data praemia nolet,
sed meruisse dari sciet invitusque probabit.'
adsensere dei: coniunx quoque regia visa est
cetera non duro, duro tamen ultima vultu
dicta tulisse Iovis seque indoluisse notatam.
interea quodcumque fuit populabile flammae
Mulciber abstulerat, nec cognoscenda remansit

---

ministante
234 ministro M *m. 2 addidit:* est 235 comprehenditur M 236 silvae (ae *i. r.*) ne meæ M^1 ne meaeo M^2 238 aut M^1 haut M^3 haud M^2 240 //J//amque M 241 conceptoremque M^1 *corr. alt. m.* 244 alloquitur M ille λ voluptas *corr. ex* voluntas M 248 datis λ 249 nec p. M 250 istas ne spernite M oeteas spernite ς istas, ne, sp. *Merkel²* istas iam *vel* nunc *cf. Riese* despernite *scripsi*
necis i
253 ex me λ 254 ~~simul~~ nullaque — flammae M 258 nollet A nolet *Heins.*

Herculis effigies, nec quicquam ab imagine ductum
matris habet, tantumque Iovis vestigia servat.
utque novus serpens posita cum pelle senecta
luxuriare solet squamaque nitere recenti:
sic ubi mortales Tirynthius exuit artus,
parte sui meliore viget maiorque videri
coepit et augusta fieri gravitate verendus.
quem pater omnipotens inter cava nubila raptum
quadriiugo curru radiantibus intulit astris.
Sensit Atlas pondus. neque adhuc Sthenelēius iras
solverat Eurystheus odiumque in prole paternum
exercebat atrox. at longis anxia curis
Argolis Alcmene, questus ubi ponat aniles,
cui referat nati testatos orbe labores
cuive suos casus, Iolen habet. Herculis illam
imperiis thalamoque animoque receperat Hyllus
impleratque uterum generoso semine. cui sic
incipit Alcmene: 'faveant tibi numina saltem
corripiantque moras, tum cum matura vocabis
praepositam timidis parientibus Ilithyiam.
quam mihi difficilem Iunonis gratia fecit.
namque laboriferi cum iam natalis adesset
Herculis et decimum premeretur sidere signum,
tendebat gravitas uterum mihi, quodque ferebam,
tantum erat, ut posses auctorem dicere tecti
ponderis esse Iovem. nec iam tolerare dolores
ulterius poteram: quin nunc quoque frigidus artus,
dum loquor, horror habet, parsque est meminisse doloris.
septem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
fessa malis tendensque ad caelum bracchia magno
Lucinam Nixosque patres clamore vocabam.
illa quidem venit, sed praecorrupta meumque
quae donare caput Iunoni vellet iniquae,

---

268 cnitere (c *i. r.*) M nitere ς virere *Burmann* 274 steleneius C ul iras
heros M[b] heros λ 277. 282 alchimene λ 278 reserat λ 280 Impleri f (f *a m. 1 i. r. literae* o, *sed maior eius pars postea deleta*) M ilus
h// //// M ylu *i. r.* λ ylus ε 281 germine *Heins.* cū A cui *Heins.* 283 tunc ς 287 decimo M 289 possis A posses *edit. vett.* 290 labores ς 292 dolori M 295 nexafq: (a *i. r.*) M, *cuius in marg.* l nixus l nexas *a m. b* nexosque pares λ^1 l adnexos partus λ^2 l nexusque pares
adnexos partus *cum scholio:* quidam libri habent nexasque deas ε Nixosque patres *coni. Merkel*

utque meos audit gemitus, subsedit in illa
ante fores ara dextroque a poplite laevum
pressa genu et digitis inter se pectine iunctis
sustinuit partus. tacita quoque carmina voce
dixit, et inceptos tenuerunt carmina partus.
nitor et ingrato facio convicia demens
vana Iovi cupioque mori moturaque duros
verba queror silices. matres Cadmeïdes adsunt
votaque suscipiunt exhortanturque dolentem.
una ministrarum, media de plebe, Galanthis,
flava comas, aderat, faciendis strenua iussis,
officiis dilecta suis. ea sensit iniqua
nescio quid Iunone geri: dumque exit et intrat
saepe fores, divam residentem vidit in ara
bracchiaque in genibus digitis conexa tenentem
et „quaecumque es“, ait „dominae gratare: levata est
Argolis Alcmene potiturque puerpera voto.“
exiluit iunctasque manus pavefacta remisit
diva potens uteri: vinclis levor ipsa remissis.
numine decepto risisse Galanthida fama est.
ridentem prensamque ipsis dea saeva capillis
traxit et e terra corpus relevare volentem
arcuit inque pedes mutavit bracchia primos.
strenuitas antiqua manet, nec terga colorem
amisere suum: forma est diversa priori.
quae quia mendaci parientem iuverat ore,
ore parit; nostrasque domos, ut et ante, frequentat.

Dixit et admonitu veteris commota ministrae
ingemuit. quam sic nurus est adfata dolentem:
‘te tamen, o genetrix, alienae sanguine nostro
rapta movet facies. quid si tibi mira sororis
fata meae referam? quamquam lacrimaeque dolorque
impediunt prohibentque loqui. fuit unica matri
(me pater ex alia genuit) notissima forma
Oechalidum Dryope. quam virginitate carentem
vimque dei passam Delphos Delumque tenentis

---

299 a *Priscianus* est C e *s* 300 et *om.* *λ* *Priscianus* 305 l loquor queror *s* loquor *λ* 309 es M 313 ait es *λ* 318 pressamque *λ* 319 et *om.* *λ* et aeterra corpos M 322 priore M 326 loquentem *λ* 327 aliena a sanguine nr̄o M a sang. uestro *λ* sanguine *s* 331 exilia *λ* 333 del:oſ delfūq: (*ab* o *usque ad* u *i. r.; punctis significo quae vestigia restant m. 1*) delon *s* delfum *λ*, *margo* M

excipit Andraemon, et habetur coniuge felix.
est lacus, acclivis devexo margine formam
litoris efficiens: summum myrteta coronant.
venerat huc Dryope fatorum nescia, quoque
indignere magis, nymphis latura coronas,
inque sinu puerum, qui nondum impleverat annum,
dulce ferebat onus tepidique ope lactis alebat.
haud procul a stagno Tyrios imitata colores
in spem bacarum florebat aquatica lotos.
carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
porrigeret, flores: et idem factura videbar,
(namque aderam) vidi guttas e flore cruentas
decidere et tremulo ramos horrore moveri.
scilicet, ut referunt tardi nunc denique agrestes,
lotis in hanc nymphe, fugiens obscena Priapi,
contulerat versos, servato nomine, vultus.
Nescierat soror hoc. quae cum perterrita retro
ire et adoratis vellet discedere nymphis,
haeserunt radice pedes. convellere pugnat,
nec quicquam nisi summa movet. subcrescit ab imo
totaque paulatim lentus premit inguina cortex.
ut vidit, conata manu laniare capillos,
fronde manum inplevit: frondes caput omne tenebant.
at puer Amphissus (namque hoc avus Eurytus illi
addiderat nomen) materna rigescere sentit
ubera, nec sequitur ducentem lacteus umor.
spectatrix aderam fati crudelis opemque
non poteram tibi ferre, soror; quantumque valebam,
crescentem truncum ramosque amplexa morabar
et, fateor, volui sub eodem cortice condi.
ecce vir Andraemon genitorque miserrimus adsunt
et quaerunt Dryopen: Dryopen quaerentibus illis
ostendi loton. tepido dant oscula ligno
adfusique suae radicibus arboris haerent.
nil nisi iam faciem, quod non foret arbor, habebat
cara soror. lacrimae misero de corpore factis
inrorant foliis, et dum licet oraque praestant

e l tepidi

335 acclinis *s* devoxo M 339 annŏ M 340 tectique *λ* 341 haud *ex* aut M 349 sublato, *in marg. a m. 2* servato M l retento l servato sublato *λ* 351 iret ad. M iret et oratis *ς* 352 cum vellere *s* 353 nec *ex* nam M 356 tegebant *s* 357 Amphisos *ς* amphisus M 358 sensit *λ* 365 quaerunt ubi sit driope · quaerentibus *λ* 366 ostendi — ligno (i *ex* a) M 368 habebas *λ* 370 etl ac *ς*

vocis iter, tales effundit in aëra questus:
„siqua fides miseris, hoc me per numina iuro
non meruisse nefas: patior sine crimine poenam.
viximus innocuae: si mentior, arida perdam
quas habeo frondes et caesa securibus urar.
hunc tamen infantem maternis demite ramis
et date nutrici; nostraque sub arbore saepe
lac facitote bibat nostraque sub arbore ludat.
cumque loqui poterit, matrem facitote salutet
et tristis dicat „latet hoc in stipite mater.“
stagna tamen timeat nec carpat ab arbore flores
et frutices omnes corpus putet esse dearum.
care vale coniunx, et tu, germana, paterque!
qui, siqua est pietas, ab acutae vulnere falcis,
a pecoris morsu frondes defendite nostras.
et quoniam mihi fas ad vos incumbere non est,
erigite huc artus et ad oscula nostra venite,
dum tangi possum, parvumque attollite natum.
plura loqui nequeo. nam iam per candida mollis
colla liber serpit, summoque cacumine condor.
ex oculis removete manus. sine munere vestro
contegat inductus morientia lumina cortex.“
desierant simul ora loqui, simul esse: diuque
corpore mutato rami caluere recentes.'
Dumque refert Iole factum mirabile, dumque
Eurytidos lacrimas admoto pollice siccat
Alcmene, (flet et ipsa tamen) conpescuit omnem
res nova tristitiam. nam limine constitit alto
paene puer dubiaque tegens lanugine malas
ora reformatus primos Iolaus in annos.
hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe,
victa viri precibus. quae cum iurare pararet
dona tributuram post hunc se talia nulli,
non est passa Themis. 'nam iam discordia Thebae
bella movent' dixit, 'Capaneusque nisi ab Iove vinci'

---

371 fundit *λ* 373 poenas *s* 379 matrem *add.* M' 382 omnis *corr. ex* omnes | dearum *corr. ex* deorum M' 384 quod M 388 possunt A natum *corr. ex* tantum M 391 ~~munere~~ crimine' M 393 desi//erant M 396 euritidas M euricidos *λ* 398 ~~s~~umine M 405 movent *corr. ex* movens M capaneusq ni ab *s* C. que ni a *λ*; *in* M *haec omnia i. r.*

haud poterit, flentque pares in vulnere fratres,
subductaque suos manes tellure videbit
vivus adhuc vates; ultusque parente parentem
natus erit facto pius et sceleratus eodem:
attonitusque malis, exul mentisque domusque,
vultibus Eumenidum matrisque agitabitur umbris,
donec eum coniunx fatale poposcerit aurum,
cognatumque latus Phegeïus hauserit ensis.
tum demum magno petet hos Acheloia supplex
ab Iove Callirhoe natis infantibus annos,
neve necem sinat esse diu deus ultor inultam.
Iuppiter his motus privignae dona nurusque
praecipiet facietque viros inpubibus annis.'
Haec ubi faticano venturi praescia dixit
ore Themis, vario superi sermone fremebant,
et „cur non aliis eadem dare dona liceret"
murmur erat. queritur veteres Pallantias annos
coniugis esse sui, queritur canescere mitis
Iasiona Ceres, repetitum Mulciber aevum
poscit Erichthonio. Venerem quoque cura futuri
tangit et Anchisae renovare paciscitur annos.
cui studeat, deus omnis habet, crescitque favore
turbida seditio, donec sua Iuppiter ora
solvit et 'o nostri siqua est reverentia', dixit
'quo ruitis? tantumne aliquis sibi posse videtur,
fata quoque ut superet? fatis Iolaus in annos,
quos egit, rediit, fatis iuvenescere debent
Callirhoe geniti, non ambitione nec armis.
vos etiam, quoque hoc animo meliore feratis,
me quoque fata regunt. quae si mutare valerem,
nec nostrum seri curvarent Aeacon anni,
perpetuumque aevi florem Rhadamanthus haberet
cum Minoe meo, qui propter amara senectae

406 poterunt — flebuntque M poterit M¹ deflentque ς fientque *alii codd., editt. vett.* 408 //ultusque M 412 fatale *i. r.* M 413 pheius M 414 petet (e *alter. i. r.*) M petit hoc λ haec ε 416 *interpunxerunt post* Callirhoe A [Calli//oē// M]; *416 haec habent* ς: addat neve n. s. e. ultoris in., M: neve n. s. e. diu victoris in. esse sui cultoris *coni. Koch*, diu deus ultor *scripsi* 417 motus] auctūs *coni. Merkel*² 418 P e≡cipit · effecitque (*add.* r *post* P *m.*¹) M 419 vaticano λ 423 mitem M 424 aesona flava Ceres M mulcifer λ 426 ci¹
pascitur M 432 redi≡it M 434 quoque ut hoc M q. ut hęc λ
o
437 redamantus M 438 mynece M

pondera despicitur nec quo prius ordine regnat.'
dicta Iovis movere deos, nec sustinet ullus,
cum videat fessos Rhadamanthon et Aeacon annis
et Minoa, queri. qui, dum fuit integer aevi,
terruerat magnas ipso quoque nomine gentes.
tunc erat invalidus Deïonidenque iuventae
robore Miletum Phoeboque parente superbum
pertimuit, credensque suis insurgere regnis,
haud tamen est patriis arcere penatibus ausus.
Sponte fugis, Milete, tua celerique carina
Aegaeas metiris aquas et in Aside terra
moenia constituis positoris habentia nomen.
hic tibi, dum sequitur patriae curvamina ripae,
filia Maeandri totiens redeuntis eodem
cognita Cyanee, praestanti corpora forma,
Byblida cum Cauno, prolem est enixa gemellam.
Byblis in exemplo est, ut ament concessa puellae.
Byblis Apollinei correpta cupidine fratris
non soror ut fratrem, nec qua debebat, amabat.
illa quidem primo nullos intellegit ignes
nec peccare putat, quod saepius oscula iungat,
quod sua fraterno circumdet bracchia collo,
mendacique diu pietatis fallitur umbra.
paulatim declinat amor, visuraque fratrem
culta venit nimiumque cupit formosa videri
et siqua est illic formosior, invidet illi.
sed nondum manifesta sibi est nullumque sub illo
igne facit votum: verumtamen aestuat intus.
iam dominum appellat, iam nomina sanguinis odit,
Byblida iam mavult quam se vocet ille sororem.
spes tamen obscenas animo demittere non est
ausa suo vigilans: placida resoluta quiete
saepe videt, quod amat; visa est quoque iungere fratri
corpus et erubuit, quamvis sopita iacebat.
somnus abit: silet illa diu repetitque quietis
ipsa suae speciem dubiaque ita mente profatur:
'me miseram! tacitae quid vult sibi noctis imago?

---

441 videant λ Radamantum M 444 deionidaeque M 450 hic ubi λ 453 cine prestanti corpora forma M[1] ciane pr. corporœ ł nipha ł fama forma M[2] corpore ς forma ε 457 qua *corr. ex* quo M amabat M 459 iungit λ 464 illa (a *i. r.*, *in qua num fuerit* ic *parum constat*) M illi ε 469 dimittere M

quam nolim rata sit! cur haec ego somnia vidi?
ille quidem est oculis quamvis formosus iniquis
et placet, et possim, si non sit frater, amare,
et me dignus erat. verum nocet esse sororem.
dummodo tale nihil vigilans committere temptem,
saepe licet simili redeat sub imagine somnus.
testis abest somno, nec abest imitata voluptas.
pro Venus et tenera volucer cum matre Cupido,
gaudia quanta tuli! quam me manifesta libido
contigit! ut iacui totis resoluta medullis!
ut meminisse iuvat! quamvis brevis illa voluptas
noxque fuit praeceps et coeptis invida nostris.
o ego, si liceat mutato nomine iungi,
quam bene, Caune, tuo poteram nurus esse parenti!
quam bene, Caune, meo poteras gener esse parenti!
omnia, di facerent, essent communia nobis,
praeter avos: tu ne vellem genere esses eodem!
nescio quam facies igitur, pulcherrime, matrem:
at mihi, quae male sum quos tu sortita parentes,
nil nisi frater eris. quod obest, id habebimus unum.
quid mihi significant ergo mea visa? — quod autem
somnia pondus habent? — an habent et somnia pondus?
di melius! — di nempe suas habuere sorores.
sic Saturnus Opem iunctam sibi sanguine duxit,
Oceanus Tethyn, Iunonem rector Olympi.
sunt superis sua iura. quid ad caelestia ritus
exigere humanos diversaque foedera tempto?
aut nostro vetitus de corde fugabitur ardor,
aut hoc si nequeo, peream, precor, ante toroque
mortua conponar, positaeque det oscula frater.
et tamen arbitrium quaerit res ista duorum.
finge placere mihi: scelus esse videbitur illi.
at non Aeolidae thalamos timuere sororum.
unde sed hos novi? cur haec exempla paravi?
quo feror? obscenae procul hinc discedite flammae,

476 nollem M, *in marg.* noli M^{a} sit *et* hec *olim om. in* M *a prima manu addita* 478 possim (*corr. ex* possit) sit fr. amare M 485 tota (a *i. r.*) M^{1} totis M^{a} 486 Ἐτ M 490 *in marg.* M bene tu poteras nostro g. λ 492 me vellem generosior esses A ne vellem genere esses eodem *temptavi* 494 Ἀι *in textu*, hei *in marg.* M hei λ ah ε at *Gruter* 496 quid autem λ 498 dii namque λ 500 thetin C 501 ritus *corr. ex* ratus M 504 ante] ipsa ς 505 positae det et ε 506 at λ

nec, nisi qua fas est germanae, frater ametur.
si tamen ipse meo captus prior esset amore,
forsitan illius possem indulgere furori.
ergo ego, quae fueram non reiectura petentem,
ipsa petam? poterisne loqui? poterisne fateri?
coget amor, potero: vel, si pudor ora tenebit,
littera celatos arcana fatebitur ignes.'
hoc placet, haec dubiam vicit sententia mentem.
in latus erigitur cubitoque innixa sinistro
'viderit: insanos' inquit 'fateamur amores.
ei mihi! quo labor? quem mens mea concipit ignem?'
et meditata manu conponit verba trementi.
dextra tenet ferrum, vacuam tenet altera ceram.
incipit et dubitat, scribit damnatque tabellas,
et notat et delet, mutat culpatque probatque
inque vicem sumptas ponit positasque resumit.
quid velit, ignorat; quicquid factura videtur,
displicet. in vultu est audacia mixta pudori.
scripta 'soror' fuerat: visum est delere sororem
verbaque correctis incidere talia ceris:
'quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
hanc tibi mittit amans: pudet, a! pudet edere nomen.
et si, quid cupiam, quaeris, sine nomine vellem
posset agi mea causa meo, nec cognita Byblis
ante forem, quam spes votorum certa fuisset.
esse quidem laesi poterat tibi pectoris index
et color et macies et vultus et umida saepe
lumina nec causa suspiria mota patenti
et crebri amplexus, et quae, si forte notasti,
oscula sentiri non esse sororia possent.
ipsa tamen, quamvis animo grave vulnus habebam,
quamvis intus erat furor igneus, omnia feci,
(sunt mihi di testes) ut tandem sanior essem,
pugnavique diu violenta Cupidinis arma
effugere infelix, et plus, quam ferre puellam
posse putes, ego dura tuli. superata fateri

---

511 germana ε 512 mei ε 514 quem — neglectura ε 515 petā *corr. ex* peto M 523 ferrom M 528 pudorque M 530 correptis M correptis ε 534 possit M 536 poterit M 537 *sic* M 538 nota (*corr. ex* mota) petenti M (*fuit* petentis) 541 quamvis me iam gr. v. habebat M 542 illud M

cogor opemque tuam timidis exposcere votis.
tu servare potes, tu perdere solus amantem:
elige, utrum facias. non hoc inimica precatur,
sed quae, cum tibi sit iunctissima, iunctior esse
expetit et vinclo tecum propiore ligari.
iura senes norint et quid liceatque nefasque
fasque sit inquirant legumque examina servent:
conveniens Venus est annis temeraria nostris.
quid liceat, nescimus adhuc, et cuncta licere
credimus et sequimur magnorum exempla deorum.
nec nos aut durus pater aut reverentia famae
aut timor impediet: tandem ut sit causa timendi,
dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
est mihi libertas tecum secreta loquendi,
et damus amplexus et iungimus oscula coram:
quantum est, quod desit? miserere fatentis amorem
et non fassurae, nisi cogeret ultimus ardor,
neve merere meo subscribi causa sepulchro.'
talia nequiquam perarantem plena reliquit
cera manum, summusque in margine versus adhaesit.
protinus inpressa signat sua crimina gemma,
quam tinxit lacrimis (linguam defecerat umor),
deque suis unum famulis pudibunda vocavit
et pavidum blandita 'fer has, fidissime, nostro' —
dixit, et adiecit longo post tempore 'fratri.'
cum daret, elapsae manibus cecidere tabellae.
omine turbata est: misit tamen. apta minister
tempora nactus adit traditque latentia verba.
attonitus subita iuvenis Maeandrius ira
proicit acceptas lecta sibi parte tabellas
vixque manus retinens trepidantis ab ore ministri
'dum licet, o vetitae scelerate libidinis auctor,
effuge!' ait: 'qui, si nostrum tua fata pudorem
non traherent secum, poenas mihi morte dedisses.'
ille fugit pavidus dominaeque ferocia Cauni
dicta refert. palles audita, Bybli, repulsa,

551 propriore λ 556 sequitur λ 558 impedient λ tantum sit C tantum absit ε tandem ut sit *conieci* 559 tegamus ε 561 λ coram'
cara M 562 amori/l (*fuit* amoris) M amori λ 565 parantem λ 566 summoque ς *et in marg.* M' 568 lacrimis tinxit ς linguae λ 569 famulis unum ε 570 feras M fer as λ fer has ε 577 trepidantis *corr. ex* trepidantes M 579 fata *ex* facta M 580 tecum ς 582 palle//s M

et pavet obsessum glaciali frigore corpus.
mens tamen ut rediit, pariter rediere furores,
linguaque vix tales icto dedit aëre voces:
'et merito! quid enim temeraria vulneris huius
indicium feci? quid, quae celanda fuerunt,
tam cito commisi properatis verba tabellis?
ante erat ambiguis animi sententia dictis
praetemptanda mihi. ne non sequeretur euntem,
parte aliqua veli, qualis foret aura, notare
debueram tutoque mari decurrere, quae nunc
non exploratis inplevi lintea ventis.
auferor in scopulos igitur subversaque toto
obruor oceano, neque habent mea vela recursus.
quid quod et ominibus certis prohibebar amori
indulgere meo, tum cum mihi ferre iubenti
excidit et fecit spes nostras cera caducas?
nonne vel illa dies fuerat vel tota voluntas,
sed potius mutanda dies? deus ipse monebat
signaque certa dabat, si non male sana fuissem.
et tamen ipsa loqui, nec me committere cerae
debueram praesensque meos aperire furores.
vidisset lacrimas, vultum vidisset amantis,
plura loqui poteram, quam quae cepere tabellae.
invito potui circumdare bracchia collo
et, si reicerer, potui moritura videri
amplectique pedes adfusaque poscere vitam.
omnia fecissem, quorum si singula duram
flectere non poterant, potuissent omnia, mentem.
forsitan et missi sit quaedam culpa ministri:
non adiit apte nec legit idonea, credo,
tempora nec petiit horamque animumque vacantem.
haec nocuere mihi. neque enim est de tigride natus,
nec rigidas silices solidumve in pectore ferrum
aut adamanta gerit nec lac bibit ille leaenae.
vincetur. repetendus erit, nec taedia coepti
ulla mei capiam, dum spiritus iste manebit.

---

583 et *i. r., in marg.* ex M 585 vix linguaq; ꝛales (inguaq; *i. r.; a post* ꝛ *add. alt. manus, cum a pr. m. aut* ꝛrl *esset aut* ꝛd) M 590 euntem (t *corr. ex* d) M 592 dubueram M totoque C mar⸗ M 594 auferor, *sed in marg.* nunc f. M submersaque *s* 596 oīnib; *(tria puncta i. r.)* M 597 tunc *s* 599 fuerit *s* voluptas A *non reperi, cui debeatur* voluntas 607 reiciorer (er *addit.*) M 609 durum *λ* 612 apte non adiit *λ* 614 neque est de *λ* 617 coepit *λ* 618 me//i M cupiam *λ*

nam primum, si facta mihi revocare liceret,
non coepisse fuit: coepta expugnare secundum est.
quippe nec ille potest, ut iam mea vota relinquam,
non tamen ausorum semper memor esse meorum,
et, quia desierim, leviter voluisse videbor
aut etiam temptasse illum insidiisque petisse,
vel certe non hoc, qui plurimus urguet et urit
pectora nostra, deo, sed victa libidine credar.
denique iam nequeo nil commisisse nefandum.
et scripsi et petii: temerata est nostra voluntas.
ut nihil adiciam, non possum innoxia dici.
quod superest, multum est in vota, in crimina parvum.'
dixit, et (incertae tanta est discordia mentis)
cum pigeat temptasse, libet temptare: modumque
exit et infelix committit saepe repelli.
mox ubi finis abest, patriam fugit ille nefasque
inque peregrina ponit nova moenia terra.
Tum vero maestam tota Miletida mente
defecisse ferunt, tum vero a pectore vestem
diripuit planxitque suos furibunda lacertos.
iamque palam est demens inconcessamque fatetur
spem veneris; sine qua patriam invisosque penates
deserit et profugi sequitur vestigia fratris.
utque tuo motae, proles Semeleïa, thyrso
Ismariae celebrant repetita triennia bacchae,
Byblida non aliter latos ululasse per agros
Bubasides videre nurus. quibus illa relictis
Caras et armiferos Lelegas Lyciamque pererrat.
iam Cragon et Limyren Xanthique reliquerat undas,
quoque Chimaera iugo mediis in partibus ignem,
pectus et ora leae, caudam serpentis habebat:
deficiunt silvae, cum tu lassata sequendo
concidis et dura positis tellure capillis,
Bybli, iaces frondesque tuo premis ore caducas.

ł fata
619 fa≡ta M 620 coeptum λ 622 meorum] *i. r.* M, videbor λ;
ł aut si
proximus versus, in λ omissus, in marg. M et quia ε 625 ûrit et
üssit (*in marg.* ł urget λ²) ς 626 credar *i. r.* M 627 *in marg.* M
ł up ne qua'
628 voluptas C voluntas ε 640 si quidem M 647 grachon C
n iugum²
gracon ε limirem M 648 ł iugo λ. 650 tum λ 652 Bibli M

saepe etiam nymphae teneris Lelegeïdes ulnis
tollere conantur, saepe, ut medeatur amori,
praecipiunt surdaeque adhibent solacia menti.
muta iacet viridesque suis tenet unguibus herbas
Byblis et umectat lacrimarum gramina rivo.
naidas his venam, quae numquam arescere posset,
supposuisse ferunt: quid enim dare maius habebant?
protinus, ut secto piceae de cortice guttae,
utve tenax gravida manat tellure bitumen,
utve sub adventu spirantis lene favoni
sole remollescit quae frigore constitit unda,
sic lacrimis consumpta suis Phoebeïa Byblis
vertitur in fontem, qui nunc quoque vallibus illis
nomen habet dominae nigraque sub ilice manat.
Fama novi centum Cretaeas forsitan urbes
inplesset monstri, si non miracula nuper
Iphide mutato Crete propiora tulisset.
proxima Gnosiaco nam quondam Phaestia regno
progenuit tellus ignotum nomine Ligdum,
ingenua de plebe virum. nec census in illo
nobilitate sua maior, sed vita fidesque
inculpata fuit. gravidae qui coniugis aures
vocibus his monuit, cum iam prope partus adesset:
'quae voveam, duo sunt: minimo ut relevere dolore
utque marem parias. onerosior altera sors est,
et vires fortuna negat. quod abominor, ergo
edita forte tuo fuerit si femina partu,
(invitus mando: pietas, ignosce!) necetur.'
dixerat, et lacrimis vultum lavere profusis
tam qui mandabat, quam cui mandata dabantur.
sed tamen usque suum vanis Telethusa maritum
sollicitat precibus, ne spem sibi ponat in arto.
certa sua est Ligdo sententia. iamque ferendo
vix erat illa gravem maturo pondere ventrem,
cum medio noctis spatio sub imagine somni

---

653 etiam] illam ς nymphae in t. leleides M 654 conamur M mederetur ς moderetur h 657 rivus M 658 naides A arescere (a *ex* c) M 662 utque λ 663 quae *add.* M¹ 664 phębeida λ 669 mutata λ propriora λ 671 ignoto ε 673 sed *ex* set M 676 voveo ε minimo] nimio M labore ε 679 fort.] natura λ indulge¹ ergo] esse λ 680 ignosce M 681 *in marg.* ł profusi M 685 certa (a *ex* e) suo M ferenda λ 686 vi///xerat M (*i. r.* x *fuisse videtur, non* n) vexerat ε viderat λ vix erat *coni. Heins.*

Inachis ante torum, pompa comitata sacrorum,
aut stetit aut visa est. inerant lunaria fronti
cornua cum spicis nitido flaventibus auro
et regale decus. cum qua latrator Anubis
sanctaque Bubastis variusque coloribus Apis
quique premit vocem digitoque silentia suadet
sistraque erant numquamque satis quaesitus Osiris
plenaque somniferis serpens peregrina venenis.
tum velut excussam somno et manifesta videntem
sic adfata dea est: 'pars o Telethusa mearum,
pone graves curas mandataque falle mariti.
nec dubites, cum te partu Lucina levarit,
tollere quicquid erit. dea sum auxiliaris opemque
exorata fero, nec te coluisse quereris
ingratum numen.' monuit thalamoque recessit.
laeta toro surgit purasque ad sidera supplex
Cressa manus tollens, rata sint sua visa, precatur.
ut dolor increvit, seque ipsum pondus in auras
expulit, et nata est ignaro femina patre,
iussit ali mater puerum mentita: fidemque
res habuit, neque erat ficti nisi conscia nutrix.
vota pater solvit nomenque inponit avitum:
Iphis avus fuerat. gavisa est nomine mater,
quod commune foret, ne quemquam falleret illo.
inde adoperta pia mendacia fraude latebant:
cultus erat pueri, facies, quam sive puellae,
sive dares puero, fuerat formosus uterque.

Tertius interea decimo successerat annus,
cum pater, Iphi, tibi flavam despondet Ianthen,
inter Phaestiadas quae laudatissima formae
dote fuit virgo, Dictaeo nata Teleste.
par aetas, par forma fuit, primasque magistris
accepere artes, elementa aetatis, ab isdem.
hinc amor ambarum tetigit rude pectus et aequum

---

688 *sic* A, suorum *Heins.* 694. 693 λ 694 nunquam satis λ 699 dubita λ 706 patri *edd. vett.* 707 puerum mater s 708 fidi M facta λ 711 nec λ 712 indecepta D inde cepta λ, *alii* indeprensa, imperfecta, intercepta; *edd. vett.* impercepta. — inde adoperta *conieci* 713 vultus (v *i. r.*) M 714 fieret ς fuerat M (fu *i. r.* at *e corr., a pr. manu* :er) 716 iphe C yphe s 717 festiades λ 718 teleste M 719 par forma] formaque M 721 amborum in M

vulnus utrique dedit. sed erat fiducia dispar:
coniugium pactaeque exspectat tempora taedae
quamque virum putat esse, virum fore credit Ianthe:
Iphis amat, qua posse frui desperat, et auget
hoc ipsum flammas, ardetque in virgine virgo.
vixque tenens lacrimas 'quis me manet exitus', inquit
'cognita quam nulli, quam prodigiosa novaeque
cura tenet Veneris? si di mihi parcere vellent,
naturale malum saltem et de more dedissent.
nec vaccam vaccae, nec equas amor urit equarum:
urit oves aries, sequitur sua femina cervum.
sic et aves coeunt, interque animalia cuncta
femina femineo correpta cupidine nulla est.
vellem nulla forem. ne non tamen omnia Crete
monstra ferat, taurum dilexit filia Solis,
femina nempe marem: meus est furiosior illo,
si verum profitemur, amor. tamen illa secuta est
spem Veneris, tamen illa dolis et imagine vaccae
passa bovem est, et erat, qui deciperetur adulter.
huc licet ex toto sollertia confluat orbe,
ipse licet revolet ceratis Daedalus alis,
quid faciet? num me puerum de virgine doctis
artibus efficiet? num te mutabit, Ianthe?
quin animum firmas, teque ipsa reconligis, Iphi,
consiliique inopes et stultos excutis ignes?
quid sis nata vide, nisi te quoque decipis ipsam,
et pete quod fas est, et ama quod femina debes.
spes est quae capiat, spes est quae pascat amorem:
hanc tibi res adimit. non te custodia caro
arcet ab amplexu nec cauti cura mariti,
non patris asperitas, non se negat ipsa roganti,
nec tamen est potiunda tibi, nec, ut omnia fiant,
esse potes felix, ut dique hominesque laborent.
nunc quoque votorum nulla est pars vana meorum,

---

esse doctis est *Riese* 723 expectant A 724 quemque A patat M suum fore *edd. vett.* fore *om.* λ ianthen (n *i. r.*) M 725 quas M 727 *Past* 729 ς *et in marg.* M *haec habent:* parcere debuerant, si non, et perdere vellent. *quae adulterina esse cognovit Heins.* 732 neque crete equas M 736 //ne λ certe M certe λ 737 ferat *corr. ex* ferent M fera *cum gl.:* dicam λ dilexit *corr. ex* detexit M 738 namque *s*(λ?) 742 aetoto M 744 doctus λ 748 vides C 750 pascit A *an* captat — utenda? pascit? non tamen λ 754 potienda M potienda λ 756 vana] una A

dique mihi faciles, quicquid valuere, dederunt;
quodque ego, vult genitor, vult ipsa socerque futurus.
at non vult natura, potentior omnibus istis,
quae mihi sola nocet. venit ecce optabile tempus,
luxque iugalis adest, et iam mea fiet Ianthe, —
nec mihi continget: mediis sitiemus in undis.
pronuba quid Iuno, quid ad haec, Hymenaee, venitis
sacra, quibus qui ducat abest, ubi nubimus ambae?'
pressit ab his vocem. nec lenius altera virgo
aestuat „utque celer venias, Hymenaee" precatur.
quod petit haec, Telethusa timens modo tempora differt,
nunc ficto languore moram trahit, omina saepe
visaque causatur. sed iam consumpserat omnem
materiam ficti, dilataque tempora taedae
institerant, unusque dies restabat. at illa
crinalem capiti vittam nataeque sibique
detrahit et passis aram conplexa capillis
'Isi, Paraetonium Mareoticaque arva Pharonque
quae colis et septem digestum in cornua Nilum:
fer, precor', inquit 'opem nostroque medere timori.
te, dea, te quondam tuaque haec insignia vidi
cunctaque cognovi, sonitum comitantiaque aera
sistrorum, memorique animo tua iussa notavi.
quod videt haec lucem, quod non ego punior, ecce
consilium munusque tuum est. miserere duarum
auxilioque iuva.' lacrimae sunt verba secutae.
visa dea est movisse suas, et moverat, aras,
et templi tremuere fores, imitataque lunam
cornua fulserunt, crepuitque sonabile sistrum.
non secura quidem, fausto tamen omine laeta
mater abit templo. sequitur comes Iphis euntem,
quam solita est, maiore gradu. nec candor in ore
permanet et vires augentur, et acrior ipse est

---

757 valuere (a *ex* o) M 758 ipsae (*i. e.* ipse) *corr. ex* ipsa M moram dat[2] socer et vult ipse ς 761 *sic* M 768 ficta *s* trahit se somna *(quae interpunxi correcta sunt in ras.)* M, *cuius in marg. a m. b* morā secreti[2] 770 ~~tecti~~ , *in marg.* ficti *a m. b* M 771 restabant M 774 Isi (si antia era' *i. r.*) — mareotidique arva M 775 degestum *λ* 778 comit~~esq~~: ~~facetas~~ *in marg.* comitantiaq: era *a m. 2* M comitesque facesque ς 780 ipse lucem; thalamo quod non ego ponor *λ* ego ponor in igne *s* ecce M 781 munusque] matrisque *λ* iussumque *s* 783 movisse''''' (*del.* nt) M

vultus, et incomptis brevior mensura capillis,
plusque vigoris adest, habuit quam femina. nam quae
femina nuper eras, puer es. date munera templis
nec timida gaudete fide! dant munera templis,
addunt et titulum; titulus breve carmen habebat:
'dona puer solvit quae femina voverat Iphis'.
postera lux radiis latum patefecerat orbem,
cum Venus et Iuno sociosque Hymenaeus ad ignes
conveniunt, potiturque sua puer Iphis Ianthe.

LIBER DECIMUS.

Inde per inmensum croceo velatus amictu
aethera digreditur Ciconumque Hymenaeus ad oras
tendit et Orphea nequiquam voce vocatur.
adfuit ille quidem, sed nec sollemnia verba
nec laetos vultus nec felix attulit omen.
fax quoque, quam tenuit, lacrimoso stridula fumo
usque fuit nullosque invenit motibus ignes.
exitus auspicio gravior: nam nupta per herbas
dum nova naiadum turba comitata vagatur,
occidit in talum serpentis dente recepto.
quam satis ad superas postquam Rhodopeius auras
deflevit vates, ne non temptaret et umbras,
ad Styga Taenaria est ausus descendere porta,
perque leves populos simulacraque functa sepulchro
Persephonen adiit inamoenaque regna tenentem
umbrarum dominum. pulsisque ad carmina nervis
sic ait: 'o positi sub terra numina mundi,
in quem reccidimus, quicquid mortale creamur,
si licet et falsi positis ambagibus oris
vera loqui sinitis, non huc, ut opaca viderem
Tartara, descendi, nec uti villosa colubris
terna Medusaei vincirem guttura monstri:

---

791 habiit — namque M 797 sociusque C Explicit liber VIIII · Incipit x λ incipit lib · x s
X, 4 nec] non λ 9 dū naidū M comitante s 10 talo i. r. M 13 tenarea λ tenaria (i ex e) M 14 simulacraq; functa fepulchro M sepulcris ed. Heins. 15 in marg. M 18 que λ decidimus s reci-dimus C 19 si ex sei M 21 veluti M

causa viae est coniunx, in quam calcata venenum
vipera diffudit crescentesque abstulit annos.
posse pati volui nec me temptasse negabo:
vicit Amor. supera deus hic bene notus in ora est,
an sit et hic, dubito. sed et hic tamen auguror esse,
famaque si veteris non est mentita rapinae,
vos quoque iunxit Amor. per ego haec loca plena timoris,
per Chaos hoc ingens vastique silentia regni,
Eurydices, oro, properata retexite fata.
omnia debentur vobis, paulumque morati
serius aut citius sedem properamus ad unam.
tendimus huc omnes, haec est domus ultima, vosque
humani generis longissima regna tenetis.
haec quoque, cum iustos matura peregerit annos,
iuris erit vestri: pro munere poscimus usum.
quod si fata negant veniam pro coniuge, certum est
nolle redire mihi: leto gaudete duorum.'
talia dicentem nervosque ad verba moventem
exsangues flebant animae: nec Tantalus undam
captavit refugam, stupuitque Ixionis orbis,
nec carpsere iecur volucres, urnisque vacarunt
Belides, inque tuo sedisti, Sisyphe, saxo.
tunc primum lacrimis victarum carmine fama est
Eumenidum maduisse genas. nec regia coniunx
sustinet oranti nec qui regit ima negare
Eurydicenque vocant. umbras erat illa recentes
inter et incessit passu de vulnere tardo.
hanc simul et legem Rhodopeïus accipit Orpheus,
ne flectat retro sua lumina, donec Avernas
exierit valles: aut inrita dona futura.
carpitur adclivis per muta silentia trames,
arduus, obscurus, caligine densus opaca.
nec procul afuerunt telluris margine summae:
hic, ne deficeret, metuens avidusque videndi
flexit amans oculos: et protinus illa relapsa est,
bracchiaque intendens prendique et prendere certans

---

23 est *om.* *s* 24 abstulit *λ* 25 volui// (*er.* t) M 26 vincit *s* amor' 27 et *om.* M 29 iunx: p ego M 32 debemus — pa//ulumque M 33 properemus M 34 vosque *ex* voxque *corr.* M 39 gaudete *corr. ex* gaudere M 45 carmine (e *corr. ex* a) M 46 eumenidum M 48 eurycidenque *λ* 50 rodopeus M Orpheus A, heros *Heins.* 55 afuerant *s* 58 captans *s*; certus *coni. Merkel*²

nil nisi cedentes infelix arripit auras.
iamque iterum moriens non est de coniuge quicquam
questa suo: quid enim nisi se quereretur amatam?
supremumque 'vale', quod iam vix auribus ille
acciperet, dixit revolutaque rursus eodem est.
non aliter stupuit gemina nece coniugis Orpheus,
quam tria qui timidus, medio portante catenas,
colla canis vidit; quem non pavor ante reliquit,
quam natura prior, saxo per corpus oborto;
quique in se crimen traxit voluitque videri
Olenos esse nocens, tuque, o confisa figurae,
infelix Lethaea, tuae, iunctissima quondam
pectora, nunc lapides, quos umida sustinet Ide.
orantem frustraque iterum transire volentem
portitor arcuerat. septem tamen ille diebus
squalidus in ripa Cereris sine munere sedit:
cura dolorque animi lacrimaeque alimenta fuere.
esse deos Erebi crudeles questus, in altam
se recipit Rhodopen pulsumque aquilonibus Haemum.
Tertius aequoreis inclusum Piscibus annum
finierat Titan, omnemque refugerat Orpheus
femineam Venerem, seu quod male cesserat illi,
sive fidem dederat. multas tamen ardor habebat
iungere se vati, multae doluere repulsae.
ille etiam Thracum populis fuit auctor amorem
in teneros transferre mares citraque iuventam
aetatis breve ver et primos carpere flores.
Collis erat collemque super planissima campi
area, quam viridem faciebant graminis herbae.
umbra loco deerat. qua postquam parte resedit
dis genitus vates et fila sonantia movit,
umbra loco venit. non Chaonis afuit arbor,
non nemus Heliadum, non frondibus aesculus altis,
nec tiliae molles, nec fagus et innuba laurus,
nec coryli fragiles et fraxinus utilis hastis

---

59 cedentis λ 61 enī si subsequeretur *(punctis distincta in ras. am. 2)* M n. se sequeretur λ amatam *s* 67 aborto M aborto *s* 68 quamque M 69 Oleno M confisae M figura λ 70 letheae M tua λ 71 idae M 73 arguerat D arguerat λ 74 munere M 83 amoris (i *ex* e *corr. i. r.*) M 89. 90 *in marg.* M² 90 abfuit D 93 et corili M

enodisque abies curvataque glandibus ilex
et platanus genialis acerque coloribus inpar
amnicolaeque simul salices et aquatica lotos
perpetuoque virens buxum tenuesque myricae
et bicolor myrtus et bacis caerula tinus.
vos quoque, flexipedes hederae, venistis et una
pampineae vites et amictae vitibus ulmi
ornique et piceae pomoque onerata rubenti
arbutus et lentae, victoris praemia, palmae
et succincta comas hirsutaque vertice pinus,
grata deum matri; siquidem Cybeleïus Attis
exuit hac hominem truncoque induruit illo.

Adfuit huic turbae metas imitata cupressus,
nunc arbor, puer ante deo dilectus ab illo,
qui citharam nervis et nervis temperat arcum.
namque sacer nymphis Carthaea tenentibus arva
ingens cervus erat, lateque patentibus altas
ipse suo capiti praebebat cornibus umbras.
cornua fulgebant auro, demissaque in armos
pendebant tereti gemmata monilia collo.
bulla super frontem parvis argentea loris
vincta movebatur, parilique aetate: nitebant
auribus e geminis circum cava tempora bacae.
isque metu vacuus naturalique pavore
deposito celebrare domos mulcendaque colla
quamlibet ignotis manibus praebere solebat.
sed tamen ante alios Ceae pulcherrime gentis,
gratus erat, Cyparisse, tibi. tu pabula cervum
ad nova, tu liquidi ducebas fontis ad undam,
tu modo nectebas varios per cornua flores,
nunc eques in tergo residens huc laetus et illuc
mollia purpureis frenabas ora capistris.
aestus erat mediusque dies, solisque vapore
concava litorei fervebant bracchia Cancri:
fessus in herbosa posuit sua corpora terra
cervus et arborea frigus ducebat ab umbra.

---

97 perpetuaeque M buxus ς 98 pinus C ficus ε tinus *coni. Heins.* 101 honorata M 106 at fuit M 109 carchea M 112 gemmataque in armo λ 113 demissa C diffusa ε 114 bella M lo/ris M 115 vincla moveba//tur M parilesque λ p. ex aere *coni. Heinsius; cf. VIII, 668. 669* 117 metu *corr. ex* metus C 120 ceeę M 121 tu] qui ad M 122 at nutu liquidi M 123 sternebas M tendebas λ texebas ε nectebas *conieci* vanos per λ 124 hu//c (*er.* n) M 126 nitore M

hunc puer inprudens iaculo Cyparissus acuto
fixit: et ut saevo morientem vulnere vidit,
velle mori statuit. quae non solacia Phoebus
dixit et ut leviter pro materiaque doleret,
admonuit! gemit ille tamen munusque supremum
hoc petit a superis, ut tempore lugeat omni.
iamque per inmensos egesto sanguine fletus
in viridem verti coeperunt membra colorem,
et modo qui nivea pendebant fronte capilli,
horrida caesaries fieri sumptoque rigore
sidereum gracili spectare cacumine caelum.
ingemuit tristisque deus 'lugebere nobis
lugebisque alios aderisque dolentibus' inquit.
Tale nemus vates attraxerat inque ferarum
concilio medius turba volucrumque sedebat.
ut satis inpulsas temptavit pollice chordas
et sensit varios, quamvis diversa sonarent,
concordare modos, hoc vocem carmine movit:
'Ab Iove, Musa parens, cedunt Iovis omnia regno,
carmina nostra move! Iovis est mihi saepe potestas
dicta. prius cecini plectro graviore Gigantas
sparsaque Phlegraeis victricia fulmina campis:
nunc opus est leviore lyra, puerosque canamus
dilectos superis inconcessisque puellas
ignibus attonitas meruisse libidine poenam.
Rex superum Phrygii quondam Ganymedis amore
arsit, et inventum est aliquid, quod Iuppiter esse,
quam quod erat, mallet. nulla tamen alite verti
dignatur, nisi quae posset sua fulmina ferre.
nec mora, percusso mendacibus aëre pennis
abripit Iliaden; qui nunc quoque pocula miscet
invitaque Iovi nectar Iunone ministrat.
Te quoque, Amyclide, posuisset in aethere Phoebus,
tristia si spatium ponendi fata dedissent.
qua licet, aeternus tamen es: quotiensque repellit

---

131 fixit (f *ex* d) M 133 dixit ad hunc lev. M d. et hunc l. *Riese* d., at utiliter *Merkel*[2] 138 nivei *(alterum* i *i. r.)* M 147 hoc ~~modo~~ vocem M 150 *sic interpunxit* λ; *editores post* prius *interpungunt* 151 palēgeis M *(corr. in marg. m. 2)* carmina M fulmina[2]
carmina λ 153 puellas *corr. ex* puellis M 154 poenas ε 156 est can medē[2]
om. λ 158 portet — terrę ς 160 arripit λ aliadē M 161 po-
ł aethere
suisset λ 162 aere ε

ver hiemem Piscique Aries succedit aquoso,
tu totiens oreris viridique in caespite flores.
te meus ante omnes genitor dilexit, et orbe
in medio positi caruerunt praeside Delphi,
dum deus Eurotan inmunitamque frequentat
Sparten. nec citharae nec sunt in honore sagittae:
inmemor ipse sui non retia ferre recusat,
non tenuisse canes, non per iuga montis iniqui
ire comes, longaque alit adsuetudine flammas.
iamque fere medius Titan venientis et actae
noctis erat spatioque pari distabat utrimque,
corpora veste levant et suco pinguis olivi
splendescunt latique ineunt certamina disci.
quem prius aërias libratum Phoebus in auras
misit et oppositas disiecit pondere nubes.
reccidit in solidam longo post tempore terram
pondus et exhibuit iunctam cum viribus artem.
protinus inprudens actusque cupidine lusus
tollere Taenarides orbem properabat. at illum
dura repercusso subiecit verbere tellus
in vultus, Hyacinthe, tuos. expalluit aeque
quam puer ipse deus conlapsosque excipit artus,
et modo te refovet, modo tristia vulnera siccat,
nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
nil prosunt artes: erat inmedicabile vulnus.
ut siquis violas riguove papaver in horto
liliaque infringat fulvis haerentia linguis,
marcida demittant subito caput illa gravatum
nec se sustineant spectentque cacumine terram:
sic vultus moriens iacet, et defecta vigore
ipsa sibi est oneri cervix umeroque recumbit.
„laberis, Oebalide, prima fraudate iuventa“,
Phoebus ait „videoque tuum, mea crimina, vulnus.

---

166 oreris] honeras M 169 europam C immutāq: M *vv.* 172 — 187 *in marg.* M^{a} 172 iu////ga M 173 isse *s* 175 noctis] lucis *s* utrique M 180 recidit M recidit$^{c^2}$ *s* reccidit *λ* 182 *l* imprudens incumbens *s* *l* actusque^{2} artusque *λ* artisque *s* ludi *multi codd. Heinsii* iussus M 183 ad M 184 repercussum C inhere////^{a} (e *alterum i. r.*) M in aera *λ* in aere *s* repercusso — verbere *Merk.*^{2} repercusso — pondere *ci. Koch* 186 collapsos *λ* 190 rigidove M papavera *λ* 191 horrentia *Riese* lignis M 192 dimittunt *s* grav.] quietum M

tu dolor es facinusque meum: mea dextera leto
inscribenda tuo est! ego sum tibi funeris auctor.
quae mea culpa tamen? nisi si lusisse vocari
culpa potest, nisi culpa potest et amasse vocari.
atque utinam merito vitam tecumque liceret
reddere! quod quoniam fatali lege tenemur,
semper eris mecum memorique haerebis in ore.
te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt,
flosque novus scripto gemitus imitabere nostros.
tempus et illud erit, quo se fortissimus heros
addat in hunc florem folioque legatur eodem.'
talia dum vero memorantur Apollinis ore,
ecce cruor, qui fusus humo signaverat herbas,
desinit esse cruor, Tyrioque nitentior ostro
flos oritur formamque capit quam lilia, si non
purpureus color his, argenteus esset in illis.
non satis hoc Phoebo est (is enim fuit auctor honoris):
ipse suos gemitus foliis inscribit, et AI AI
flos habet inscriptum, funestaque littera ducta est.
nec genuisse pudet Sparten Hyacinthon, honorque
durat in hoc aevi; celebrandaque more priorum
annua praelata redeunt Hyacinthia pompa.
At si forte roges fecundam Amathunta metallis,
an genuisse velit Propoetidas, abnuet aeque
atque illos, gemino quondam quibus aspera cornu
frons erat: unde etiam nomen traxere Cerastae.
ante fores horum stabat Iovis Hospitis ara,
heu! cumulus sceleris. quam siquis sanguine tinctam
advena vidisset, mactatos crederet illic
lactantes vitulos Amathusiacasque bidentes:
hospes erat caesus. sacris offensa nefandis

---

l ba l date

vietum *ci. Riese* 193 spectantque *s* 196 oechalide — fraudante *s* fraudata M 200 si *om.* M si lusisse *ex* siluisse *λ* 201 nisi c. p. et a. vocari *add. man. recentior in λ* 202 merito] pro te *ς* tecum ve M 203 sed quoniam *ci. Riese* quoniam] quando *λ* 210 humi *ς* herbam *ς* 214 est *om.* M auctor *add. λ²* 215 aiai *Raphael. Regius*

l ecce²

cf. XIII, 396. 397 ecce M ia *λ* ya lee *s* 221 an/// — propoeides annuit M propeidas annuit *ς* abnuat *ci. Heinse* abnuet *quinque codd. Heins.* 222 gemino/ (*er.* s) M 225 In lugubris celeri M inlugubris sc. *λ* illugubris sc. *s* lugubris sc. *ed. Aldina* ara. ignarus sceleris quam *Madvig* heu cumulus sceleris *scripsi cll. XI, 206. XIV, 472* ingluvie sceleris *Merkel²* ludibrium sc. *olim temptavi* 227 amathusiasque M amaturiasque *λ* bidentes M

ipsa suas urbes Ophiusiaque arva parabat
deserere alma Venus. „sed quid loca grata, quid urbes
peccavere meae? quod“ dixit „crimen in illis?
exilio poenam potius gens inpia pendat,
vel nece, vel siquid medium est mortisque fugaeque.
idque quid esse potest, nisi versae poena figurae?“
dum dubitat, quo mutet eos, ad cornua vultum
flexit et admonita est haec illis posse relinqui:
grandiaque in torvos transformat membra iuvencos.
Sunt tamen obscenae Venerem Propoetides ausae
esse negare deam. pro quo sua, numinis ira,
corpora cum forma primae vulgasse feruntur:
utque pudor cessit sanguisque induruit oris,
in rigidum parvo silicem discrimine versae.
Quas quia Pygmalion aevum per crimen agentes
viderat, offensus vitiis, quae plurima menti
femineae natura dedit, sine coniuge caelebs
vivebat thalamique diu consorte carebat.
interea niveum mira feliciter arte
sculpsit ebur formamque dedit, qua femina nasci
nulla potest: operisque sui concepit amorem.
virginis est verae facies, quam vivere credas,
et, si non obstet reverentia, velle moveri:
ars adeo latet arte sua. miratur et haurit
pectore Pygmalion simulati corporis ignes.
saepe manus operi temptantes admovet, an sit
corpus an illud ebur: nec adhuc ebur esse fatetur.
oscula dat reddique putat, loquiturque tenetque,
et credit tactis digitos insidere membris,
et metuit, pressos veniat ne livor in artus.
et modo blanditias adhibet, modo grata puellis
munera fert illi conchas teretesque lapillos
et parvas volucres et flores mille colorum
liliaque pictasque pilas et ab arbore lapsas

---

229 ophiustaque M ophitusiaque ε 231 crimen dixit ε 232 e xillo M 233 est *om.* ε 238 prope/ſides M propeides λ 239 quſ// M qua λ 240 primo ε mutasse ε mutasse λ 241 sanguis M 243 P. aequus per crimina gentis M nevū per crimina gentis ε evum per crimina gentis λ 248 scalpsit M 252 latet. arte suamiratur M 254 amovet M 258 veniat (i *ex* e) λ 262 lilia per p. M

Heliadum lacrimas; ornat quoque vestibus artus,
dat digitis gemmas, dat longa monilia collo,
aure leves bacae, redimicula pectore pendent.
cuncta decent: nec nuda minus formosa videtur.
conlocat hanc stratis concha Sidonide tinctis
adpellatque tori sociam adclinataque colla
mollibus in plumis, tamquam sensura, reponit.
festa dies Veneris tota celeberrima Cypro
venerat, et pandis inductae cornibus aurum
conciderant ictae nivea cervice iuvencae,
turaque fumabant: cum munere functus ad aras
constitit et timide, „si di dare cuncta potestis,
sit coniunx, opto', non ausus 'eburnea virgo'
dicere, Pygmalion 'similis mea' dixit 'eburnae'.
sensit, ut ipsa suis aderat Venus aurea festis,
vota quid illa velint: et, amici numinis omen,
flamma ter accensa est apicemque per aëra duxit.
ut rediit, simulacra suae petit ille puellae
incumbensque toro dedit oscula: visa tepere est.
admovet os iterum, manibus quoque pectora temptat:
temptatum mollescit ebur positoque rigore
subsidit digitis ceditque, ut Hymettia sole
cera remollescit tractataque pollice multas
flectitur in facies ipsoque fit utilis usu.
dum stupet et dubie gaudet fallique veretur,
rursus amans rursusque manu sua vota retractat.
corpus erat: saliunt temptatae pollice venae.
tum vero Paphius plenissima concipit heros
verba, quibus Veneri grates agit, oraque tandem
ore suo non falsa premit: dataque oscula virgo
sensit et erubuit, timidumque ad lumina lumen
attollens pariter cum caelo vidit amantem.
coniugio, quod fecit, adest dea. iamque coactis
cornibus in plenum noviens lunaribus orbem
illa Paphon genuit, de qua tenet insula nomen.

---

263 artis (tis *i. r.*) M 264 munilia (nilia *i. r.*) M 265 ba/cę M
ł blandis inductę cornibus aurum
271 blandis C auratis ornatę cornua vittis *s* pandis *ci. Heins., Gronov.* 277 ut] at M 282 amovet M 283 ebur — rigore *i. r.* λ
ta
284 subsedit A subsidit *Heins.* himetia A 285 tractaque M multasque (quę *s*) pollice tracta ς 287 dubie] medio ς 288 manus λ
291 agat ς 295 coniugiū *(ultima litera ex corr., partim i. r.)* quod fecit *ei dea M* 296 implevit λ 297 *versum delevit Suchier* qua] quo λ

Editus hac ille est, qui, si sine prole fuisset,
inter felices Cinyras potuisset haberi.
dira canam: procul hinc natae, procul este parentes!
aut, mea si vestras mulcebunt carmina mentes,
desit in hac mihi parte fides, nec credite factum,
vel, si credetis, facti quoque credite poenam.
si tamen admissum sinit hoc natura videri,
[gentibus Ismariis et nostro gratulor orbi,]
gratulor huic terrae, quod abest regionibus illis,
quae tantum genuere nefas. sit dives amomo
cinnamaque costumque suum sudataque ligno
tura ferat floresque alios Panchaia tellus,
dum ferat et murram: tanti nova non fuit arbor.
ipse negat nocuisse tibi sua tela Cupido,
Myrrha, facesque suas a crimine vindicat isto.
stipite te Stygio tumidisque adflavit echidnis
e tribus una soror. scelus est odisse parentem:
hic amor est odio maius scelus. undique lecti
te cupiunt proceres, totoque oriente iuventa
ad thalami certamen adest. ex omnibus unum
elige, Myrrha, virum: dum ne sit in omnibus unus.
illa quidem sentit foedoque repugnat amori
et secum 'quo mente feror? quid molior?' inquit:
'di, precor, et pietas sacrataque iura parentum,
hoc prohibete nefas scelerique resistite nostro!
si tamen hoc scelus est. sed enim damnare negatur
hanc Venerem pietas, coeuntque animalia nullo
cetera dilectu. nec habetur turpe iuvencae
ferre patrem tergo, fit equo sua filia coniunx,
quasque creavit init pecudes caper, ipsaque, cuius
semine concepta est, ex illo concipit ales.
felices, quibus ista licent! humana malignas
cura dedit leges, et quod natura remittit,
invida iura negant. gentes tamen esse feruntur,
in quibus et nato genetrix et nata parenti
iungitur, et pietas geminato crescit amore.

---

298 hac] hoc *coni. Heinsius* hac *in marg.:* e M 301 at meu M at λ 302 nec] ne λ 305 *totum versum om.* M; *uncinis ut additicium inclusi auctore Merkel* 309 panchaica λ 310 mirram ς 313 timidis M 315 hic mos est odioque minus scelus M 316 iuventus ς 317 thalami/// (*fuit* us) M un' ε 318 murra M ne sit] nescit M 323 negal////ē (*fuit* negaret) M 325 delectu '*fragmentum Caesenas Heinsii*' 328 illa λ 333 crescat M ut — crescat *Dan. Heinsius*

me miseram, quod non nasci mihi contigit illic,
fortunaque loci laedor! — quid in ista revolvor? —
spes interdictae discedite! dignus amari
ille, sed ut pater, est. — ergo si filia magni
non essem Cinyrae, Cinyrae concumbere possem:
nunc quia iam meus est, non est meus, ipsaque damno
est mihi proximitas: aliena potentior essem.
ire libet procul hinc patriaeque relinquere fines,
dum scelus effugiam. retinet malus ardor amantem,
ut praesens spectem Cinyram tangamque loquarque
osculaque admoveam, si nil conceditur ultra.
ultra aut respectare aliquid potes, inpia virgo?
et quot confundas et iura et nomina, sentis?
tune eris et matris pelex et adultera patris?
tune soror nati genetrixque vocabere fratris?
nec metues atro crinitas angue sorores,
quas facibus saevis oculos atque ora petentes
noxia corda vident? at tu, dum corpore non es
passa nefas, animo ne concipe, neve potentis
concubitu vetito naturae pollue foedus.
velle puta: res ipsa vetat. pius ille memorque est
moris — et o vellem similis furor esset in illo!“
Dixerat, at Cinyras, quem copia digna procorum,
quid faciat, dubitare facit, scitatur ab ipsa
nominibus dictis, cuius velit esse mariti.
illa silet primo patriisque in vultibus haerens
aestuat et tepido suffundit lumina rore.
virginei Cinyras haec credens esse timoris,
flere vetat siccatque genas atque oscula iungit.
Myrrha datis nimium gaudet: consultaque, qualem
optet habere virum, „similem tibi“ dixit. at ille
non intellectam vocem conlaudat et „esto
tam pia semper“ ait. pietatis nomine dicto

---

338 cynerae *(bis)* λ 339 iam] tam *coni. Heins.* 343 cynaram M cineram λ 344 amoveam M 345 ultra autem sperare λ u. autem exspectare *s* 346 quot] quo M quod *c* ne quot *coni. Constantinus* l tune *Fanensis* 347 *in marg. add.* M tunc λ tunc *s* 348 tunc λ et *s* 349 sacro λ 350 quos *cum gl.* angues λ 353 concubito M legis[2] 354 est *del. Heins.* 355 moris (*fuit* amoris) M moris λ iuris *Heins.* 356 cinaras C 359 primoque patriis in M primoque patris in λ pr. patrisque in *s* patriisque *restituit Heins.* 361 ciranas λ 363. 364 consulta paternis | Quem op////tet M (*or.* er) consulta quid *optet optet* λ

demisit vultus sceleris sibi conscia virgo.
noctis erat medium, curasque et corpora somnus
solverat. at virgo Cinyreïa pervigil igni
carpitur indomito furiosaque vota retractat.
et modo desperat, modo vult temptare, pudetque
et cupit, et, quid agat, non invenit. utque securi
saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat,
quo cadat, in dubio est omnique a parte timetur:
sic animus vario labefactus vulnere nutat
huc levis atque illuc momentaque sumit utroque.
nec modus et requies, nisi mors, reperitur amoris.
mors placet. erigitur laqueoque innectere fauces
destinat; et zona summo de poste revincta
„care vale Cinyra causamque intellege mortis!“
dixit et aptabat pallenti vincula collo.
Murmura verborum fidas nutricis ad aures
pervenisse ferunt limen servantis alumnae.
surgit anus reseratque fores, mortisque paratae
instrumenta videns, spatio conclamat eodem
seque ferit scinditque sinus ereptaque collo
vincula dilaniat. tum denique flere vacavit,
tum dare conplexus laqueique requirere causam.
muta silet virgo terramque inmota tuetur
et deprensa dolet tardae conamina mortis.
instat anus canosque suos et inania nudans
ubera per cunas alimentaque prima precatur,
ut sibi committat, quicquid dolet. illa rogantem
aversata gemit. certa est exquirere nutrix
nec solam spondere fidem. „dic“ inquit „opemque
me sine ferre tibi; non est mea pigra senectus.
seu furor est, habeo, quae carmine sanet et herbis,
sive aliquis nocuit, magico lustrabere ritu,
ira deum sive est, sacris placabilis ira.
quid rear ulterius? certe fortuna domusque
sospes et in cursu est, vivit genetrixque paterque.“
Myrrha, patre audito, suspiria duxit ab imo

---

367 dimisit M 372 quod λ 374 a parte *ex* apte M 375 vario] dubio ε 376 utrimque ε 377 nec M et ς aut *Heins.* repetitur λ ł vacavit 380 cinara M 387 vetavit C vetavit ε 399 dei λ placabimus & iram ς 401 ιτ · in cursu est M ab incursu est ς vivunt ς genitrisque M

pectore. nec nutrix etiamnum concipit ullum
mente nefas, aliquemque tamen praesentit amorem;
propositique tenax, quodcumque est, orat, ut ipsi
indicet, et gremio lacrimantem tollit anili
atque ita conplectens infirmis membra lacertis
„sensimus“, inquit „amas. et, hunc, mea, pone timorem,
sedulitas erit apta tibi, nec sentiet umquam
hoc pater.“ exiluit gremio furibunda torumque
ore premens „discede, precor, miseroque pudori
parce!“ ait. instanti „discede, aut desine“ dixit
„quaerere, quid doleam: scelus est, quod scire laboras.“
horret anus tremulasque manus annisque metuque
tendit et ante pedes supplex procumbit alumnae
et modo blanditur, modo, si non conscia fiat,
terret; et indicium laquei coeptaeque minatur
mortis et officium commisso spondet amori.
extulit illa caput lacrimisque inplevit obortis
pectora nutricis; conataque saepe fateri,
saepe tenet vocem pudibundaque vestibus ora
texit et „o“ dixit „felicem coniuge matrem!“
hactenus, et gemuit. gelidos nutricis in artus
ossaque (sensit enim) penetrat tremor, albaque toto
vertice canities rigidis stetit hirta capillis.
multaque, ut excuteret diros, si posset, amores,
addidit. at virgo scit se non falsa moneri,
certa mori tamen est, si non potiatur amore.
„vive“, ait haec „potiere tuo“ — et, non ausa „parente“
dicere, conticuit promissaque numine firmat.

Festa piae Cereris celebrabant annua matres
illa, quibus nivea velatae corpora veste
primitias frugum dant spicea serta suarum
perque novem noctes venerem tactusque viriles
in vetitis numerant. turba Cenchreis in illa,
regis adest coniunx, arcanaque sacra frequentat.
ergo legitima vacuus dum coniuge lectus,
nacta gravem vino Cinyram male sedula nutrix,
nomine mentito veros exponit amores
et faciem laudat. quaesitis virginis annis

403 etiamnunc ς 404 persensit λ 408 et in hoc mea ς 417 captaeque λ 419 abortis ς 421 pudibundis questibus M 424 albaque (b *ex* v) M 429 hoc ε parentẽ λ 430 numina firmans M 431 celebrant ait M 432 per corpora λ 434 virorum M 435 In vetit//f (*fuit* of) M 437 legitima est ε

„par“ ait „est Myrrhae“. quam postquam adducere iussa est
utque domum rediit, „gaude, mea“ dixit „alumna:
vicimus“. infelix non toto pectore sentit
laetitiam virgo, praesagaque pectora maerent,
sed tamen et gaudet: tanta est discordia mentis.
tempus erat, quo cuncta silent, interque Triones
flexerat obliquo plaustrum temone Bootes,
ad facinus venit illa suum. fugit aurea caelo
luna, tegunt nigrae latitantia sidera nubes,
nox caret igne suo. primus tegis, Icare, vultus
Erigoneque pio sacrata parentis amore.
ter pedis offensi signo est revocata, ter omen
funereus bubo letali carmine fecit:
it tamen, et tenebrae minuunt noxque atra pudorem;
nutricisque manum laeva tenet, altera motu
caecum iter explorat. thalami iam limina tangit
iamque fores aperit, iam ducitur intus: at illi
poplite succiduo genua intremuere, fugitque
et color et sanguis, animusque relinquit euntem.
quoque suo propior sceleri est, magis horret, et ausi
paenitet, et vellet non cognita posse reverti.
cunctantem longaeva manu deducit et alto
admotam lecto cum traderet „accipe“, dixit
„ista tua est, Cinyra“ devotaque corpora iunxit.
accipit obsceno genitor sua viscera lecto
virgineosque metus levat hortaturque timentem.
forsitan aetatis quoque nomine „filia“ dixit,
dixit et illa „pater“, sceleri ne nomina desint.
plena patris thalamis excedit et inpia diro
semina fert utero conceptaque crimina portat.
postera nox facinus geminat. nec finis in illa est:
cum tandem Cinyras, avidus cognoscere amantem
post tot concubitus, inlato lumine vidit
et scelus et natam verbisque dolore retentis
pendenti nitidum vagina deripit ensem.
Myrrha fugit tenebrisque et caecae munere noctis

---

445 nec non et *s* 446 trionem M 447 temone plaustra boetes M 450 primo *s* 453 infandus bubo *Servius ad Verg. Aen. IV 462* 456 cetum iter *λ* li/mina M 459 animumque M reliquit *ς* 460 sceleri est propior *ς* propior *corr. ex* prior M¹ ausi *corr. ex* ausa C 463 amotam M 464 est *om. λ* 467 dicat *λ* 469 duro *s* 471 gemitat *λ* illo est *s* 472 avidi M 473 diripit *ς*

intercepta neci est; latosque vagata per agros
palmiferos Arabas Panchaeaque rura relinquit.
perque novem erravit redeuntis cornua lunae,
cum tandem terra requievit fessa Sabaea.
vixque uteri portabat onus. tum nescia voti
atque inter mortisque metus et taedia vitae
est tales conplexa preces: „o siqua patetis
numina confessis, merui nec triste recuso
supplicium. sed ne violem vivosque superstes
mortuaque exstinctos, ambobus pellite regnis
mutataeque mihi vitamque necemque negate.“
numen confessis aliquod patet: ultima certe
vota suos habuere deos. nam crura loquentis
terra supervenit, ruptosque obliqua per ungues
porrigitur radix, longi firmamina trunci,
ossaque robur agunt, mediaque manente medulla
sanguis it in sucos, in magnos bracchia ramos,
in parvos digiti, duratur cortice pellis.
iamque gravem crescens uterum perstrinxerat arbor
pectoraque obruerat collumque operire parabat,
non tulit illa moram, venientique obvia ligno
subsedit mersitque suos in cortice vultus.
quae quamquam amisit veteres cum corpore sensus,
flet tamen, et tepidae manant ex arbore guttae.
est honor e lacrimis, stillataque cortice murra
nomen erile tenet nulloque tacebitur aevo.

At male conceptus sub robore creverat infans
quaerebatque viam, qua se genetrice relicta
exereret: media gravidus tumet arbore venter.
tendit onus matrem: neque habent sua verba dolores,
nec Lucina potest parientis voce vocari.
nitenti tamen est similis curvataque crebros
dat gemitus arbor lacrimisque cadentibus umet.
constitit ad ramos mitis Lucina dolentes
admovitque manus et verba puerpera dixit.
arbor agit rimas et fissa cortice vivum

---

477 que *om.* λ 478 pantheaque — reliquit λ 482 motisque motumque et M 483 patent; his M 491 longe M firmamine λ 493 it in] init M 495 perstringerat M precinxerat ς praestrinxerat *quatuor codd. Heinsii, Riese* 496 pectora quae M 501 et lacrimis A, *emendavit Merkel*[2] cortice] robore M 502 nullique *s* 510 dolentis *ex recentt. codd. Riese* 511 admovit *corr. ex* amovit M 512 et sisso λ

reddit onus, vagitque puer; quem mollibus herbis
naides inpositum lacrimis unxere parentis.
laudaret faciem Livor quoque. qualia namque
corpora nudorum tabula pinguntur Amorum,
talis erat: sed, ne faciat discrimina cultus,
aut huic adde leves, aut illi deme pharetras.
labitur occulte fallitque volatilis aetas,
et nihil est annis velocius. ille sorore
natus avoque suo, qui conditus arbore nuper,
nuper erat genitus, modo formosissimus infans,
iam iuvenis, iam vir, iam se formosior ipso est:
iam placet et Veneri matrisque ulciscitur ignes.
namque pharetratus dum dat puer oscula matri,
inscius exstanti destrinxit harundine pectus.
laesa manu natum dea reppulit. altius actum
vulnus erat specie primoque fefellerat ipsam.
capta viri forma non iam Cythereïa curat
litora, non alto repetit Paphon aequore cinctam
piscosamque Gnidon gravidamve Amathunta metallis:
abstinet et caelo: caelo praefertur Adonis.
hunc tenet, huic comes est; adsuetaque semper in umbra
indulgere sibi formamque augere colendo,
per iuga, per silvas dumosaque saxa vagatur
fine genu vestem ritu succincta Dianae
hortaturque canes tutaeque animalia praedae,
aut pronos lepores, aut celsum in cornua cervum,
aut agitat dammas: a fortibus abstinet apris
raptoresque lupos armatosque unguibus ursos
vitat et armenti saturatos caede leones.
te quoque, ut hos timeas, siquid prodesse monendo
posset, Adoni, monet, 'fortis' que 'fugacibus esto'
inquit; 'in audaces non est audacia tuta.
parce meo, iuvenis, temerarius esse periclo,
neve feras, quibus arma dedit natura, lacesse,
stet mihi ne magno tua gloria. non movet aetas
nec facies nec, quae Venerem movere, leones
saetigerosque sues oculosque animosque ferarum.

ł unxere
514 aluere *s* 518 illis *ed. Aldina* 526 extantis *λ* instanti *s* 528 erat] er//// M 530 alio M 531 gravidamque *multi codd., Priscianus*
u ł Vsque
Amathinta M 535 dumosaque (o *ex* a) M 536 nuda genu *s* genũ *λ* genus *coni. Heinsius* 543 possit *Heins.* adona M

fulmen habent acres in aduncis dentibus apri,
impetus est fulvis et vasta leonibus ira,
invisumque mihi genus est.' quae causa, roganti
'dicam', ait 'et veteris monstrum mirabere culpae.
sed labor insolitus iam me lassavit, et ecce
opportuna sua blanditur populus umbra,
datque torum caespes; libet hac requiescere tecum.'
et requievit humo pressitque et gramen et ipsum,
inque sinu iuvenis posita cervice reclinis
sic ait ac mediis interserit oscula verbis.
„Forsitan audieris aliquam certamine cursus
veloces superasse viros. non fabula rumor
ille fuit: superabat enim; nec dicere posses,
laude pedum formaene bono praestantior esset.
scitanti deus huic de coniuge „coniuge" dixit
„nil opus est, Atalanta, tibi: fuge coniugis usum!
nec tamen effugies teque ipsa viva carebis."
territa sorte dei per opacas innuba silvas
vivit et instantem turbam violenta procorum
condicione fugat, nec „sum potiunda, nisi" inquit
„victa prius cursu. pedibus contendite mecum:
praemia veloci coniunx thalamique dabuntur,
mors pretium tardis. ea lex certaminis esto."
illa quidem inmitis: sed (tanta potentia formae est)
venit ad hanc legem temeraria turba procorum.
sederat Hippomenes cursus spectator iniqui
et „petitur cuiquam per tanta pericula coniunx?"
dixerat ac nimios iuvenum damnarat amores.
ut faciem et posito corpus velamine vidit,
quale meum, vel quale tuum, si femina fias,
obstipuit, tollensque manus „ignoscite", dixit
„quos modo culpavi. nondum mihi praemia nota,
quae peteretis, erant." laudando concipit ignes
et, ne quis iuvenum currat velocius, optat
invidiaque timet. „sed cur certaminis huius

---

550 in] et M 553 mirabile M 554 en solitus M 556 hac *ex* ac M re////ens' (*er.* nid) hic *s* 558 re////enſ· *in margine a manu prima* reclinis, *a m. b* ·i· ridens, splendens M 559 ac] et *s* verbis] labris M *(sine rasura)* *λ* *l* asse 560 forsitan (r *ex* n) — cursu// *(fuit* cursus) M 561 superare *s* 562 possis D 563 formane bona *s* 569 potienda M pocienda *λ* 575 yppomenes M ipomene *λ* hypomanes *s* 578 corpus posito *s* *550 obstupuit f* 581 culpavit M 582 ignem *s* 584 invidiamque C

intemptata mihi fortuna relinquitur?“ inquit
„audentes deus ipse iuvat.“ dum talia secum
exigit Hippomenes, passu volat alite virgo.
quae quamquam Scythica non setius ire sagitta
Aonio visa est iuveni, tamen ille decorem
miratur magis; et cursus facit ille decorem.
aura replet vibrata citis talaria plantis,
tergaque iactantur crines per eburnea, quaeque
poplitibus suberant picto genualia limbo:
inque puellari corpus candore ruborem
traxerat, haud aliter, quam cum super atria velum
candida purpureum simulatas inficit umbras.
dum notat haec hospes, decursa novissima meta est
et tegitur festa victrix Atalanta corona.
dant gemitum victi penduntque ex foedere poenas.
non tamen eventu iuvenis deterritus horum
constitit in medio, vultuque in virgine fixo
„quid facilem titulum superando quaeris inertes?
mecum confer!“ ait. „seu me fortuna potentem
fecerit, a tanto non indignabere vinci;
namque mihi genitor Megareus Onchestius, illi
est Neptunus avus, pronepos ego regis aquarum.
nec virtus citra genus est; seu vincar, habebis
Hippomene victo magnum et memorabile nomen.“
talia dicentem molli Schoeneïa vultu
adspicit et dubitat, superari an vincere malit.
atque ita „quis deus hunc formosis“ inquit „iniquus
perdere vult caraeque iubet discrimine vitae
coniugium petere hoc? non sum, me iudice, tanti.
nec forma tangor, (poteram tamen hac quoque tangi)
sed quod adhuc puer est: non me movet ipse, sed aetas.

---

588 segnius *ε* *quod glossator in marg. λ adscripsit* 589 X oni////co (*i. r. fuisse videtur:* &) M decoris *ς* 590 *versus in marg. a marg. b vel 2* M mirator magis est c. *ς* ipse *edd. omnes praeter Merkelium* 591 refert ablata (ablata *corr. ex* oblata M¹) A replet vibrata *conieci cll. I 526 sq.* 593 superant *λ* limbo genualia picto *ε* 596 simul edat et inf. umbram *λ* similem dat et inf. umbram *ε* 598 athlante *λ* athlante *ε* 599 pendentque *λ* 600 iuvenum *λ* 608 victi (*corr. ex* victo) magni M (*literae* n *lineolam superaddidit manus recentior*) 609 coeneia M ceneia *λ* cęneya *ε* 610 mallit M 612 discrimina M 613 perdere M 614 non *ε* hoc *ς* *Post hunc versum in λ haec sunt:* spectat eum virgo. vincique an vincere mallet. & hiſ *cf. v. 610* 615 sedc////ſ (*videtur fuisse* sedetas) M

quid quod inest virtus et mens interrita leti?
quid quod ab aequorea numeratur origine quartus?
quid quod amat tantique putat conubia nostra,
ut pereat, si me fors illi dura negarit?
dum licet, hospes, abi thalamosque relinque cruentos.
coniugium crudele meum est. tibi nubere nulla
nolet, et optari potes a sapiente puella.
cur tamen est mihi cura tui, tot iam ante peremptis?
viderit! — intereat, quoniam tot caede procorum
admonitus non est agiturque in taedia vitae.
occidet hic igitur, voluit quia vivere mecum,
indignamque necem pretium patietur amoris?
non erit invidiae victoria nostra ferendae.
sed non culpa mea est. utinam desistere velles,
aut, quoniam es demens, utinam velocior esses!
at quam virgineus puerili vultus in ore est!
a! miser Hippomene, nollem tibi visa fuissem!
vivere dignus eras. quod si felicior essem,
nec mihi coniugium fata inportuna negarent,
unus eras, cum quo sociare cubilia vellem."
dixerat, utque rudis primoque Cupidine tacta,
dissidet ignorans: amat et non sentit amorem.
iam solitos poscunt cursus populusque paterque,
cum me sollicita proles Neptunia voce
invocat Hippomenes „Cytherea" que „conprecor, ausis
adsit" ait „nostris et quos dedit, adiuvet ignes."
detulit aura preces ad me non invida blandas,
motaque sum, fateor. nec opis mora longa dabatur.
est ager, indigenae Tamasenum nomine dicunt,
telluris Cypriae pars optima, quam mihi prisci
sacravere senes templisque accedere dotem
hanc iussere meis. medio nitet arbor in arvo,
fulva comam, fulvo ramis crepitantibus auro.
hinc tria forte mea veniens decerpta ferebam
aurea poma manu: nullique videnda nisi ipsi

---

617 quidque quod aeq. λ 618 putat] pugnat λ 622 nolet uoluit[2] *Heinsius* nollet A potes (*er.* t) — puella M 626 vetuit quiuere M 630 es] et λ 631 at] ah ς 637 quid facit A quod facit *edill. ante Heinsium; Heinsius coni.:* quidque agat; quid velit *coni. Nick; temptavi* dissidet ignorans 640. 717 cythereiaque λ cytheriaque M 641 assit M 644 damasenum D damascenum λ Tamaseum *Farnabius* Tamasenum *restituit Merkel* 648 coma M

Hippomenen adii docuique, quis usus in illis.
signa tubae dederant, cum carcere pronus uterque
emicat et summam celeri pede libat harenam.
posse putes illos sicco freta radere passu
et segetis canae stantes percurrere aristas.
adiciunt animos iuveni clamorque favorque
verbaque dicentum „nunc, nunc incumbere tempus!
Hippomene, propera! nunc viribus utere totis!
pelle moram, vinces!“ dubium, Megareïus heros
gaudeat, an virgo magis his Schoeneïa dictis.
o quotiens, cum iam posset transire, morata est
spectatosque diu vultus invita reliquit!
aridus e lasso veniebat anhelitus ore,
metaque erat longe. tum denique de tribus unum
fetibus arboreis proles Neptunia misit.
obstipuit virgo nitidique cupidine pomi
declinat cursus aurumque volubile tollit.
praeterit Hippomenes: resonant spectacula plausu.
illa moram celeri cessataque tempora cursu
corrigit atque iterum iuvenem post terga relinquit.
et rursus pomi iactu remorata secundi
consequitur transitque virum. pars ultima cursus
restabat; „nunc“ inquit „ades, dea muneris auctor!“
inque latus campi, quo tardius illa rediret,
iecit ab obliquo nitidum iuvenaliter aurum.
an peteret, virgo visa est dubitare: coegi
tollere et adieci sublato pondera malo
impediique oneris pariter gravitate moraque.
neve meus sermo cursu sit tardior ipso,
praeterita est virgo: duxit sua praemia victor.
dignane, cui grates ageret, cui turis honorem
ferret, Adoni, fui? — nec grates inmemor egit,
nec mihi tura dedit. subitam convertor in iram,
contemptuque dolens, ne sim spernenda futuris,

---

h³

653 summa celeris pendebat arena M 654 laedere M 657 nunc *prius add.* M' 659 dubium est ε 660 gaudeat] audiat — magis hos concheia dictiss M ceneia λ ceneya ε schoeneia *ed. Aldin.* 663

terga

e] a ς 666 obstupuit ς 670 terra M reliquit λ 673 muneris] numinis M 675 iuveniliter ε 676 coegi M 677 adieci M 678

a³

Impediτiq: honeris quaeritur M 681 digna. nec ut grates A 682 adon su//p/e//// M *unde a prima manu factum* supẽ

exemplo caveo meque ipsa exhortor in ambos.
templa, deum Matri quae quondam clarus Echion
fecerat ex voto, nemorosis abdita silvis,
transibant, et iter longum requiescere suasit.
illic concubitus intempestiva cupido
occupat Hippomenen, a numine concita nostro.
luminis exigui fuerat prope templa recessus,
speluncae similis, nativo pumice tectus,
religione sacer prisca, quo multa sacerdos
lignea contulerat veterum simulacra deorum.
hunc init et vetito temerat sacraria probro.
sacra retorserunt oculos, turritaque Mater,
an Stygia sontes, dubitavit, mergeret unda.
poena levis visa est. ergo modo levia fulvae
colla iubae velant, digiti curvantur in ungues,
ex umeris armi fiunt, in pectora totum
pondus abit, summae cauda verruntur harenae.
iram vultus habet, pro verbis murmura reddunt,
pro thalamis celebrant silvas; aliisque timendi
dente premunt domito Cybeleïa frena leones.
hos tu, care mihi, cumque his genus omne ferarum,
quod non terga fugae, sed pugnae pectora praebet,
effuge, ne virtus tua sit damnosa duobus."
Illa quidem monuit iunctisque per aëra cygnis
carpit iter: sed stat monitis contraria virtus.
forte suem latebris vestigia certa secuti
excivere canes, silvisque exire parantem
fixerat obliquo iuvenis Cinyreïus ictu.
protinus excussit pando venabula rostro
sanguine tincta suo trepidumque et tuta petentem
trux aper insequitur totosque sub inguine dentes
abdidit et fulva moribundum stravit harena.
vecta levi curru medias Cytherea per auras
Cypron olorinis nondum pervenerat alis,
agnovit longe gemitum morientis et albas

---

687 addita M 688 longom M 690 a] iam λ 691 huminis M liminis λ liminis ε 693 sacer (er *ex* ra) λ 697 ad stigias undas — mergere sontes M 700 fiant — pectore M 701 vertuntur λ 703 vertuntur λ 704 cibelegia λ 706 quę — praebent ε 708 signis M 709 sed *om.* M 710 suis C 716 addidit C 718 cyprō ///h///olorinis M Chytron *coni. Bergk, Philol. XXX 682*

flexit aves illuc. utque aethere vidit ab alto
exanimem inque suo iactantem sanguine corpus,
desiluit pariterque sinum pariterque capillos
rupit et indignis percussit pectora palmis.
questaque cum fatis „sed non tamen omnia vestri
iuris erunt“ dixit. „luctus monimenta manebunt
semper, Adoni, mei, repetitaque mortis imago
annua plangoris peraget simulamina nostri.
at cruor in florem mutabitur. an tibi quondam
femineos artus in olentes vertere menthas,
Persephone, licuit: nobis Cinyreïus heros
invidiae mutatus erit?“ sic fata cruorem
nectare odorato sparsit: qui tactus ab illo
intumuit sic ut pluvio perlucida caelo
surgere bulla solet. nec plena longior hora
facta mora est, cum flos de sanguine concolor ortus,
qualem, quae lento celant sub cortice granum,
punica ferre solent. brevis est tamen usus in illo:
namque male haerentem et nimia levitate caducum
excutiunt idem, qui praestant nomina, venti.'

LIBER UNDECIMUS.

Carmine dum tali silvas animosque ferarum
Threïcius vates et saxa sequentia ducit,
ecce nurus Ciconum, tectae lymphata ferinis
pectora velleribus, tumuli de vertice cernunt
Orphea percussis sociantem carmina nervis.
e quibus una, leves iactato crine per auras,
'en', ait 'en hic est nostri contemptor!' et hastam

pariterque
722 partimque ε *(bis)* 724 est M et ς at *Heins. conieci:* sed 726 meo C 728 at] et ς 729 femineus M 730 cinereus M cireneius λ 731 invidia M 732 sparsi(m) (*er.* t) M spargit ς tractus M 733 pluvio] fulvo A pluvio *recepisse videtur D. Heinsius* uirtus[1] 734 spargere C solet *corr. ex* sonet M 737 unus M 739 omiā l omnia[2] M nomina λ

XI, 2 ducit] traxit ς 4 tumuli (i *i. r.*) M 6 levem — auram ς

vatis Apollinei vocalia misit in ora.
quae foliis praesuta notam sine vulnere fecit.
alterius telum lapis est: qui missus in ipso
aëre concentu victus vocisque lyraeque est
ac veluti supplex pro tam furialibus ausis
ante pedes iacuit. sed enim temeraria crescunt
bella modusque abiit, insanaque regnat Erinys.
cunctaque tela forent cantu mollita: sed ingens
clamor et infracto Berecyntia tibia cornu
tympanaque et plausus et Bacchei ululatus
obstrepuere sono citharae. tum denique saxa
non exauditi rubuerunt sanguine vatis.
ac primum attonitas etiamnum voce canentis
innumeras volucres anguesque agmenque ferarum
Maenades Orphei titulum rapuere triumphi.
inde cruentatis vertuntur in Orphea dextris
et coeunt ut aves, si quando luce vagantem
noctis avem cernunt. structoque utrimque theatro
ceu matutina cervus periturus harena
praeda canum est, vatem repetunt et fronde virentes
coniciunt thyrsos non haec in munera factos.
hae glaebas, illae direptos arbore ramos,
pars torquent silices. neu desint tela furori,
forte boves presso subigebant vomere terram,
nec procul hinc multo fructum sudore parantes
dura lacertosi fodiebant arva coloni.
agmine qui viso fugiunt operisque relinquunt
arma sui, vacuosque iacent dispersa per agros
sarculaque rastrique graves longique ligones.
quae postquam rapuere ferae cornuque minaces
divulsere boves, ad vatis fata recurrunt.
tendentemque manus atque illo tempore primum
inrita dicentem nec quicquam voce moventem

---

8 orę M 11 concentu/// M 14 herinis M 16 infracto M inflato σ 17 bacchei] bachicus M 18 tunc ϵ 20 eciamnunc λ 22 triumphi '*margo Gryphii et Bersmanni., Planudes. Merkel, prol. ad Fast. p. 178*' theatri A 25 stricto ϵ 26 ceu *Heins.* ut l cū λ ut ϵ cum M 27 vatem repetunt *conieci;* vatemque petunt A 28 numera pactos M 29 dereptos *coni. Heins.* 30 torquet λ 36 sarcula (*om.* que) λ sarculaque et ϵ lig.] minuci (u *ex* a *corr.*) M 37 minaci C 38 divellere ϵ 39 primom M 40 nequiquam M monentem M *habere Riese testis est*

sacrilegae perimunt. perque os, pro Iuppiter! illud
auditum saxis intellectumque ferarum
sensibus in ventos anima exhalata recessit.
Te maestae volucres, Orpheu, te turba ferarum,
te rigidi silices, te carmina saepe secutae
fleverunt silvae, positis te frondibus arbor
tonsa comam luxit. lacrimis quoque flumina dicunt
increvisse suis, obstrusaque carbasa pullo
naides et dryades passosque habuere capillos.
membra iacent diversa locis. caput, Hebre, lyramque
excipis, et (mirum!) medio dum labitur amne,
flebile nescio quid queritur lyra, flebile lingua
murmurat exanimis, respondent flebile ripae.
iamque mare invectae flumen populare relinquunt
et Methymnaeae potiuntur litore Lesbi.
hic ferus expositum peregrinis anguis harenis
os petit et sparsos stillanti rore capillos.
tandem Phoebus adest morsusque inferre parantem
arcet et in lapidem rictus serpentis apertos
congelat et patulos, ut erant, indurat hiatus.
Umbra subit terras et quae loca viderat ante,
cuncta recognoscit: quaerensque per arva piorum
invenit Eurydicen cupidisque amplectitur ulnis.
hic modo coniunctis spatiantur passibus ambo,
nunc praecedentem sequitur, nunc praevius anteit
Eurydicenque suam iam tuto respicit Orpheus.
Non inpune tamen scelus hoc sinit esse Lyaeus,
amissoque dolens sacrorum vate suorum,
protinus in silvis matres Edonidas omnes,
quae videre nefas, torta radice ligavit.
[quippe pedum digitos, in quantum est quaeque secuta,
traxit et in solidam detrusit acumina terram.]

---

45 te carmina *coni. Bentley; codd.:* tua c. 46 frondibus (d *ex* t) λ arbos ς 47 coma D comas λ comam *Heins.* 48 pullos M l obscuraque obstrusaque *s* obscuraque *edd. vett.* 49 que *om.* ς 55 methimnei C 56 expositus M exposito λ *Planudes* 57 os pet.] obstitit C *Planudes* sparsus C; *quae in textu sunt restituit Heins.; idem versum sequentem, qui antea in edd. ferebatur, delevit:* lambit et hymnilem feros inhiat divellere vultus. 58 parantem λ *versum* 59 *delendum censet Riese* 60 congerit M 63 euridicē M 64 coniuncti M 66 tutus (us *eras.*) M 69 matres] merens M 70 fecere λ *vv.* 71. 72 *cum Merkelio ut insiticios uncinis circumscripsi* 71 pedum] dum M 72 acumine *omnes edd. ante Rieseanam* terr.] iram λ

utque suum laqueis, quos callidus abdidit auceps,
crus ubi commisit volucris sensitque teneri,
plangitur ac trepidans adstringit vincula motu:
sic, ut quaeque solo defixa cohaeserat harum,
exsternata fugam frustra temptabat. at illam
lenta tenet radix exsultantemque coercet.
dumque ubi sint digiti, dum pes ubi, quaerit, et ungues,
adspicit in teretes lignum succedere suras.
et conata femur maerenti plangere dextra,
robora percussit. pectus quoque robora fiunt,
robora sunt umeri, frondosaque bracchia veros
esse putes ramos, et non fallare putando.
Nec satis hoc Baccho est: ipsos quoque deserit agros
cumque choro meliore sui vineta Timoli
Pactolonque petit, quamvis non aureus illo
tempore nec caris erat invidiosus harenis.
hunc adsueta cohors satyri bacchaeque frequentant:
at Silenus abest. titubantem annisque meroque
ruricolae cepere Phryges vinctumque coronis
ad regem duxere Midan, cui Thracius Orpheus
orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo.
qui simul agnovit socium comitemque sacrorum,
hospitis adventu festum genialiter egit
per bis quinque dies et iunctas ordine noctes.
et iam stellarum sublime coegerat agmen
Lucifer undecimus, Lydos cum laetus in agros
rex venit et iuveni Silenum reddit alumno.
huic deus optandi gratum, sed inutile, fecit
muneris arbitrium, gaudens altore recepto.
ille male usurus donis ait 'effice, quicquid
corpore contigero, fulvum vertatur in aurum.'
adnuit optatis nocituraque munera solvit
Liber, et indoluit, quod non meliora petisset.
laetus abit gaudetque malo Berecyntius heros

---

74 ibi (b *ex* f) M 76 sic quecūque ς cohereat M 79 sunt λ ł pangere' ///inguis M 80 teretis M signum λ 81 tangere M 83 longos quoque br. A frondosaque *conieci* digitosaque *ci. Polle* lignosa- p falleris que *ci. Riese* porrectaque *edd. vett.* 84 putas λ fallere M fallere ε 86. 85 M 86 tymoli M 89 sat.] sauri λ 90 tibantem M 92 Midan (i *ex* e) M 94 comitem sociumque λ 95 adventum M 98 tum λ 100 optanti λ 101 ultore M

pollicitique fidem tangendo singula temptat.
vixque sibi credens non alta fronde virentem
ilice detraxit virgam: virga aurea facta est.
tollit humo saxum: saxum quoque palluit auro.
contigit et glaebam: contactu glaeba potenti
massa fit. arentis Cereris decerpsit aristas:
aurea messis erat. demptum tenet arbore pomum:
Hesperidas donasse putes. si postibus altis
admovit digitos, postes radiare videntur.
ille etiam liquidis palmas ubi laverat undis,
unda fluens palmis Danaën eludere posset.
vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
omnia. gaudenti mensas posuere ministri
exstructas dapibus nec tostae frugis egentes.
tum vero, sive ille sua Cerealia dextra
munera contigerat, Cerealia dona rigebant,
sive dapes avido convellere dente parabat,
lammina fulva dapes, admoto dente, premebat.
miscuerat puris auctorem muneris undis:
fusile per rictus aurum fluitare videres.
attonitus novitate mali, divesque miserque,
effugere optat opes et quae modo voverat, odit.
copia nulla famem relevat; sitis arida guttur
urit, et inviso meritus torquetur ab auro.
ad caelumque manus et splendida bracchia tollens
'da veniam, Lenaee pater! peccavimus' inquit,
'sed miserere, precor, speciosoque eripe damno.'
mite deum numen Bacchus peccasse fatentem
restituit pactique fide data munera solvit.
'neve male optato maneas circumlitus auro,
vade' ait 'ad magnis vicinum Sardibus amnem
perque iugum Phrygiae labentibus obvius undis
carpe viam, donec venias ad fluminis ortus,
spumigeroque tum fonti, qua plurimus exit,
subde caput corpusque simul, simul elue crimen.'

---

109 virg//ã M 112 massa] missa M arentes ς decerpit λ
d' s'
114 putas sibi · post. λ 115 amovit M potes M 117 dan//en λ danen ε possit A posset *Heins.* *post hunc v. recentt. codd. haec habent:* corporis et [e] membris resplenduit aurea vestis. 118 ipsa λ 124 amoto M 128 voverit λ 131 brachia splendida λ 135 factique A pactique *Heinsius* fidem *Riese* 136 maneat λ 137 Sardi///bus (*er.* ni) M 138 Phrygiae *conieci;* vitę M ripae ε rapae λ; montis *II' codd. Heinsii* 140 tuum *om.* λ

rex iussae succedit aquae. vis aurea tinxit
flumen et humano de corpore cessit in amnem.
nunc quoque iam veteris percepto semine venae
arva rigent auro madidis pallentia glaebis.
Ille, perosus opes, silvas et rura colebat
Panaque montanis habitantem semper in antris.
pingue sed ingenium mansit, nocituraque, ut ante,
rursus erant domino stolidae praecordia mentis.
nam freta prospiciens late riget arduus alto
Tmolus in ascensu, clivoque extensus utroque
Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypaepis.
Pan ibi dum teneris iactat sua carmina nymphis
et leve cerata modulatur harundine carmen,
ausus Apollineos prae se contemnere cantus,
iudice sub Tmolo certamen venit ad inpar.
monte suo senior iudex consedit et aures
liberat arboribus: quercu coma caerula tantum
cingitur, et pendent circum cava tempora glandes.
isque deum pecoris spectans 'in iudice' dixit
'nulla mora est.' calamis agrestibus insonat ille
barbaricoque Midan (aderat nam forte canenti)
carmine delenit. post hunc sacer ora retorsit
Tmolus ad os Phoebi; vultum sua silva secuta est.
ille caput flavum lauro Parnaside vinctus
verrit humum Tyrio saturata murice palla
instructamque fidem gemmis et dentibus Indis
sustinet a laeva; tenuit manus altera plectrum.
artificis status ipse fuit. tum stamina docto
pollice sollicitat; quorum dulcedine captus
Pana iubet Tmolus citharae submittere cannas.
iudicium sanctique placet sententia montis
omnibus: arguitur tamen atque iniusta vocatur
unius sermone Midae. nec Delius aures
humanam stolidas patitur retinere figuram,

---

144 veteres λ 145 rigant λ 147 in arvis M 149 dom.] damno M stolid.] stultae C 150 alte M 152 hipeis λ 153 munera ł numina *Bentley* 156 th///molo M *(cf. 86)* 157 consendit λ 160 deus M 161 intonat λ 163 delineit λ delinit ε post h.] phebus λ resolvit ε 164 T. et ad os Ph. M 166 saturatur M 167 instrictamque M instructamque λ distinctamque liram ε instrictamque *Merkel* 169 tunc ε 172 iudicium///(q: *erasum*) M 173 vacatur M 175 humanas stolidam M

sed trahit in spatium villisque albentibus inplet
instabilesque imas facit et dat posse moveri.
cetera sunt hominis, partem damnatur in unam
induiturque aures lente gradientis aselli.
Ille quidem celare cupit turpique pudore
tempora purpureis temptat velare tiaris.
sed solitus longos ferro resecare capillos
viderat hoc famulus. qui cum nec prodere visum
dedecus auderet, cupiens efferre sub auras,
nec posset reticere tamen, secedit humumque
effodit et, domini quales adspexerit aures,
voce refert parva terraeque inmurmurat haustae
indiciumque suae vocis tellure regesta
obruit et scrobibus tacitus discedit opertis.
creber harundinibus tremulis ibi surgere lucus
coepit et, ut primum pleno maturuit anno,
prodidit agricolam: leni nam motus ab austro
obruta verba refert dominique coarguit aures.
Ultus abit Tmolo liquidumque per aëra vectus
angustum citra pontum Nepheleïdos Helles
Laomedonteis Latoius adstitit arvis.
dextera Sigei, Rhoetei laeva profundi
ara Panomphaeo vetus est sacrata Tonanti.
inde novae primum moliri moenia Troiae
Laomedonta videt susceptaque magna labore
crescere difficili nec opes exposcere parvas,
cumque tridentigero tumidi genitore profundi
mortalem induitur formam Phrygiaeque tyranno
aedificat muros, pactus pro moenibus aurum.
stabat opus: pretium rex inficiatur et addit,
perfidiae cumulum, falsis periuria verbis.
'non inpune feres' rector maris inquit; et omnes
inclinavit aquas ad avarae litora Troiae
inque freti formam terras complevit opesque

176 uuillisque λ ardentibus M 177 imas] illas ς 180 celat turpique onerata pudore *Heins.* turpique *videtur corruptum* 185 possit A posset *editiones* 187 parva/// M 188 vocis *corr. ex* veis M 192 agricola M 193 coarcuit C 194 vultus M thmo///liquidum M que *om.* C 195 nepheleides λ 196 laodomedonteis latolus M latous λ 198 panopeo D panapeo λ *corr. Raph. Regius* do *cll. Iliad. V III 250* 200 laodomenta M 202 tridentifero λ 203 phrigiique λ phrigioque ε 204 aedificant ς pacti λ pacto — auro ε 209 convertit ς

abstulit agricolis et fluctibus obruit agros.
poena neque haec satis est: regis quoque filia monstro
poscitur aequoreo. quam dura ad saxa revinctam
vindicat Alcides promissaque munera, dictos
poscit equos; tantique operis mercede negata
bis periura capit superatae moenia Troiae.
nec pars militiae, Telamon, sine honore recessit,
Hesioneque data potitur. nam coniuge Peleus
clarus erat diva: nec avi magis ille superbit
nomine, quam soceri; siquidem Iovis esse nepoti
contigit haud uni, coniunx dea contigit uni.
Namque senex Thetidi Proteus ‘dea’ dixerat ‘undae,
concipe: mater eris iuvenis, qui fortibus actis
acta patris vincet maiorque vocabitur illo.’
ergo, ne quicquam mundus Iove maius haberet,
quamvis haud tepidos sub pectore senserat ignes,
Iuppiter aequoreae Thetidis conubia fugit
in suaque Aeaciden succedere vota nepotem
iussit et amplexus in virginis ire marinae.
Est sinus Haemoniae curvos falcatus in arcus,
(bracchia procurrunt) ubi, si foret altior unda,
portus erat: summis inductum est aequor harenis.
litus habet solidum, quod nec vestigia servet,
nec remoretur iter, nec opertum pendeat alga.
myrtea silva subest, bicoloribus obsita bacis.
est specus in medio, natura factus an arte,
ambiguum, magis arte tamen: quo saepe venire
frenato delphine sedens, Theti, nuda solebas.
illic te Peleus, ut somno vincta iacebas,
occupat: et quoniam precibus temptata repugnas,
vim parat, innectens ambobus colla lacertis.
quod nisi venisses variatis saepe figuris
ad solitas artes, auso foret ille potitus.
sed modo tu volucris, — volucrem tamen ille tenebat,
nunc gravis arbor eras, — haerebat in arbore Peleus.
tertia forma fuit maculosae tigridis: illa

---

210 fructibus *λ* 213 v///ndicat (e *eras.*) M 218 neque enim m. i. superbus M 219 nepotem *s* 220 haud *i. r.* M 221 senes M *l* armis[a] 222 annis M annis *s* 225 aut *s* haud *corr. ex* aut M 226 vitat *Heins.* 231 indictum M 233 iter *add.* M[1] opertus (us *ex* a *corr.*) M operta *ς* opertum *rell. codd.* 234 myrtica M 235 est] et *Priscianus* 241 venisses (es *ex* t) M 244 arbore////// haer. M

territus Aeacides a corpore bracchia solvit.
isque deos pelagi vino super aequora fuso
et pecoris fibris et fumo turis adorat,
donec Carpathius medio de gurgite vates
'Aeacide', dixit 'thalamis potiere petitis!
tu modo, cum rigido sopita quiescit in antro,
ignaram laqueis vincloque innecte tenaci.
nec te decipiat centum mentita figuras,
sed preme, quicquid erit, dum quod fuit ante, reformet.'
dixerat haec Proteus et condidit aequore vultum
admisitque suos in verba novissima fluctus.
pronus erat Titan inclinatoque tenebat
Hesperium temone fretum, cum pulchra relecto
Nereïs ingreditur consueta cubilia saxo.
vix bene virgineos Peleus invaserat artus,
illa novat formas, donec sua membra teneri
sentit et in partes diversas bracchia tendi.
tum demum ingemuit: 'neque' ait 'sine numine vincis'
exhibita estque Thetis. confessam amplectitur heros
et potitur votis ingentique inplet Achille.
Felix et nato, felix et coniuge Peleus
et cui, si demas iugulati crimina Phoci,
omnia contigerant. fraterno sanguine sontem
expulsumque domo patria Trachinia tellus
accipit. hic regnum sine vi, sine caede regebat
Lucifero genitore satus patriumque nitorem
ore ferens Ceyx. illo qui tempore maestus
dissimilisque sui fratrem lugebat ademptum.
quo postquam Aeacides fessus curaque viaque
venit et intravit paucis comitantibus urbem,
quosque greges pecorum, quae secum armenta trahebat,
haud procul a muris sub opaca valle reliquit,
copia cum facta est adeundi prima tyranni,
velamenta manu praetendens supplice, qui sit
quoque satus, memorat; tantum sua crimina celat

247 isque] inde *Heins.* usque *Merkel*² 248 odorat M 251 gelido ς quiescet ε 258 relicto A, *emendavit Merkel*² 259 saxo] ponto ς 261 membra] forma M 262 sensit λ *Planudes* tendit ε *Planudes* 264 que *om.* ε 265 ingentemque — Achillem M (*in marg.*: ι ingenti achille) 269 domu patriae λ tracinia M *(semper)* 270 regebat] tenebat *Heins.* 273 dissimilemque M 276 *om.* M 277. 276 λ 277 haut (*ex* aut) — am///ris (o *eras.*) M 278 prima ε tecta C 280 memorant *Riese (errore typogr.?)*

mentiturque fugae causam; petit, urbe vel agro
se iuvet. hunc contra placido Trachinius ore
talibus adloquitur: 'mediae quoque commoda plebi
nostra patent, Peleu, nec inhospita regna tenemus.
adicis huic animo momenta potentia, clarum
nomen avumque Iovem. ne tempora perde precando:
quod petis, omne feres. tuaque haec pro parte vocato,
qualiacumque vides. utinam meliora videres!'
et flebat. moveat tantos quae causa dolores,
Peleusque comitesque rogant. quibus ille profatur:
'forsitan hanc volucrem, rapto quae vivit et omnes
terret aves, semper pennas habuisse putetis:
frater erat belloque ferox ad vimque paratus,
nomine Daedalion, illo genitore creatus,
qui vocat auroram caeloque novissimus exit.
culta mihi pax est, pacis mihi cura tenendae
coniugiique fuit: fratri fera bella placebant.
illius virtus reges gentesque subegit,
quae nunc Thisbaeas agitat mutata columbas.
nata erat huic Chione. quae dotatissima forma
mille procos habuit, bis septem nubilis annis.
forte revertentes Phoebus Maiaque creatus,
ille suis Delphis, hic vertice Cylleneo,
videre hanc pariter, pariter traxere calorem.
spem veneris differt in tempora noctis Apollo:
non fert ille moras virgaque movente soporem
virginis os tangit. tactu iacet illa potenti
vimque dei patitur. nox caelum sparserat astris:
Phoebus anum simulat praereptaque gaudia sumit.
ut sua maturus conplevit tempora venter,
alipedis de stirpe dei versuta propago
nascitur, Autolycus, furtum ingeniosus ad omne,

---

282 S ετυατ *in marg. a m. b* feubat M placido (d *ex* t) M hunc] hic — tyrintius *s* 284 patent (pa *ex* pe) M 285 addicit *λ* hoc ł huc M huic *λ* monimenta A momenta *Heins.* 286 Oomen M ne] nec *λ* 289 moneat M 290 Peleus (*om.* que) *ς* 291 rapt////q: vivit (*fuit* raptor) M 292 putatis *ς*; *post* 292 *haec in codd.:* vir fuit. et tanta est animi constantia, tantum *vel* quantum, *quae interpolata esse intellexit post Heinsium R. Bentley; frustra igitur Fuss* iam tum, *Siebelis* quondam *temptaverunt* 294 frater *em. Bentley* acer *codices* 297 *om. λ* culta] cura D 298 *om.* M 299 gentes regesque *s* 300 thebæs M 301 nata (na *ex* no) — quaedā notissima M 303 phebusque *λ* 305 pariter *prius om.* M calorem (*corr. ex* col.) M *306 tetigit λ*

candida de nigris et de candentibus atra
qui facere adsuerat, patriae non degener artis,
nascitur e Phoebo (namque est enixa gemellos)
carmine vocali clarus citharaque Philammon.
quid peperisse duos et dis placuisse duobus
et forti genitore et progenitore tonanti
esse satam prodest? an obest quoque gloria multis?
obfuit huic certe. quae se praeferre Dianae
sustinuit faciemque deae culpavit. at illi
ira ferox mota est „factis“ que „placebimus“ inquit.
nec mora, curvavit cornu nervoque sagittam
inpulit et meritam traiecit harundine linguam.
lingua tacet, nec vox temptataque verba sequuntur,
conantemque loqui cum sanguine vita reliquit.
quo miser amplexus ego tum patrisque dolorem
corde tuli fratrique pio solacia dixi!
quae pater haud aliter quam cautes murmura ponti
accipit et natam delamentatur ademptam.
ut vero ardentem vidit, quater impetus illi
in medios fuit ire rogos; quater inde repulsus
concita membra fugae mandat similisque iuvenco
spicula crabronum pressa cervice gerenti,
qua via nulla, ruit. iam tum mihi currere visus
plus homine est, alasque pedes sumpsisse putares.
effugit ergo omnes veloxque cupidine leti
vertice Parnasi potitur. miseratus Apollo,
cum se Daedalion saxo misisset ab alto,
fecit avem et subitis pendentem sustulit alis
oraque adunca dedit, curvos dedit unguibus hamos,
virtutem antiquam, maiores corpore vires.
et nunc accipiter, nulli satis aequus, in omnes
saevit aves aliisque dolens fit causa dolendi.

---

314 *adscripta est in* M *glossa:* scil. faciebat adsuevit *s* 315 *et* 316 *desunt in* M 315. 314 *ς* 317 pylemon *s* 318 displacuisse (a *ex* i) M 319 tonanti D tonante *λ haud dubie corruptum* comanti *Merkel prol. ad fast. p. 222* nitenti *V codd., Bentley* 321 offuit M proferre *λ* 326 iacet C 328 quo *conieci;* quem *Heins.* quam miser,amplexans *(disiunxit syllabas m. b,* amplexus *ex* amplexans *fecit m. 3)* M quam miser o pietas *ς* miser amplexans *Merkel* miseram *ci. Siebelis* patrisque M patruique *λ* patruoque *s* 329 dixi *ς* misi M 330 quae] quod *λ* haud *ex* aut M 335 scrabonum C 336 ruit *s* fugit fuit M 339 parnassi M 340 dadalion *λ* 343 virtute antiqua M 344 nullis *λ* nulli/// (s *eras.*) satis M

Quae dum Lucifero genitus miracula narrat
de consorte suo, cursu festinus anhelo
advolat armenti custos Phoceus Anetor
et 'Peleu, Peleu! magnae tibi nuntius adsum
cladis' ait. quodcumque ferat, iubet edere Peleus.
pendet et ipse metu trepidi Trachinius oris.
ille refert: 'fessos ad litora curva iuvencos
adpuleram, medio cum Sol altissimus orbe
tantum respiceret, quantum superesse videret,
parsque boum fulvis genua inclinarat harenis
latarumque iacens campos spectabat aquarum,
pars gradibus tardis illuc errabat et illuc,
nant alii celsoque instant super aequora collo.
templa mari subsunt nec marmore clara neque auro,
sed trabibus densis lucoque umbrosa vetusto.
Nereïdes Nereusque tenent: hos navita ponti
edidit esse deos, dum retia litore siccat.
iuncta palus huic est, densis obsessa salictis,
quam restagnantis fecit maris unda paludem.
inde fragore gravi strepitus loca proxima terret,
belua vasta, lupus, iuncisque palustribus exit,
oblitus et spumis et spisso sanguine rictus
fulmineos, rubra suffusus lumina flamma.
qui quamquam saevit pariter rabieque fameque,
acrior est rabie. neque enim ieiunia curat
caede boum diramque famem finire, sed omne
vulnerat armentum sternitque hostiliter omne.
pars quoque de nobis funesto saucia morsu,
dum defensamus, leto est data. sanguine litus
undaque prima rubet demugitaeque paludes.
sed mora damnosa est, nec res dubitare remittit.
dum superest aliquid, cuncti coeamus et arma,

---

348 advocat λ 349 pele peleu λ 351 et *om. post addidit* M¹ trepidat λ oris] heros λ 355 genua fulvis λ 358 N· atali M¹ N. ātalii M² extant *edd. ante Merkelium* 359 marī/// (s *eras.*) M nec λ 360 locoq: umbrosa M 361 ponti] templi *edd. ante Merkel*² 362 siccō M 365 fragorē strepitus grāvis *e* strepitu C fr. gr. strepitet *scripsit Riese* 366 bellā M iuncisque *conieci* niveisque M silvisque ς mucisque *Merkel*² ulvisque *Burmann* paludibus M mucisque paludibus *coni. Polle* 367 spumas M et spisso *Heins.* et sparsus M expersus *Merkel*² et crasso ς 368 fulmineus M 371 famen M 372 *omne (e i. r.) M* omnes ς

arma capessamus, coniunctaque tela feramus.'
dixerat agrestis: nec Pelea damna movebant,
sed, memor admissi, Nereïda conligit orbam
damna sua inferias exstincto mittere Phoco.
induere arma viros violentaque sumere tela
rex iubet Oetaeus; cum quis simul ipse parabat
ire. sed Alcyone coniunx excita tumultu
prosilit et, nondum totos ornata capillos,
disicit hos ipsos, colloque infusa mariti,
mittat ut auxilium sine se, verbisque precatur
et lacrimis, animasque duas ut servet in una.
Aeacides illi: 'pulchros, regina, piosque
pone metus; plena est promissi gratia vestri.
non placet arma mihi contra nova monstra moveri:
numen adorandum pelagi est.' erat ardua turris
arce iugi summa, fessis loca grata carinis.
adscendunt illuc stratosque in litore tauros
cum gemitu adspiciunt vastatoremque cruento
ore ferum, longos infectum sanguine villos.
inde manus tendens in aperti litora ponti
caeruleam Peleus Psamathen, ut finiat iram,
orat, opemque ferat. nec vocibus illa rogantis
flectitur Aeacidae: Thetis hanc pro coniuge supplex
accepit veniam. sed enim revocatus in acri
caede lupus perstat, dulcedine sanguinis asper,
donec inhaerentem lacerae cervice iuvencae
marmore mutavit. corpus praeterque colorem
omnia servavit: lapidis color indicat illum
iam non esse lupum, iam non debere timeri.
nec tamen hac profugum consistere Pelea terra
fata sinunt: Magnetas adit vagus exul et illic
sumit ab Haemonio purgamina caedis Acasto.

---

380 orbẽam M 381 ł sua *Bentley* suo C haec *ε* 383 etheus M ł etheus ab ethe monte ethereus *ε* etheus *λ* 386 dissidit (*in marg.* deiecit) *λ* ν̇ mittat 387 ẹ uetat *(corr. m. 3)* aux. M mittat ut *ς* praestet ut *coni. Merkel*[2] evocet *scr. Riese* verbisque (is *corr. ex* as) M 393 iugi *conieci;* locus M *(puncta addidit m. 3)* locus *ς* loci *duo codd. Heinsii* patens summa fessis lux *Merkel* 394 illic *λ* que *om. ε* 398 ipsaṃ mathen *(puncta non a m. 1)* M psamantae *λ* phsamalcē *s* 399 precantis *ε* 400 aeacidis *λ* 401 in agris M ab acri *ε* 404 praeterque *D. Heinsius* pariterque A 405 illud *Eutyches* 408 Magetas adiit — illuc M

Interea fratrisque sui fratremque secutis
anxia prodigiis turbatus pectora Ceyx,
consulat ut sacras, hominum oblenimina, sortes,
ad Clarium parat ire deum. nam templa profanus
invia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas.
consilii tamen ante sui, fidissima, certam
te facit, Alcyone. cui protinus intima frigus
ossa receperunt, buxoque simillimus ora
pallor obit, lacrimisque genae maduere profusis.
ter conata loqui ter fletibus ora rigavit,
singultuque pias interrumpente querellas
'quae mea culpa tuam', dixit 'carissime, mentem
vertit? ubi est, quae cura mei prior esse solebat?
iam potes Alcyone securus abesse relicta?
iam via longa placet? iam sum tibi carior absens?
at, puto, per terras iter est, tantumque dolebo,
non etiam metuam, curaeque timore carebunt.
aequora me terrent et ponti tristis imago.
et laceras nuper tabulas in litore vidi,
et saepe in tumulis sine corpore nomina legi.
neve tuum fallax animum fiducia tangat,
quod socer Hippotades tibi sit, qui carcere fortes
contineat ventos et, cum velit, aequora placet!
cum semel emissi tenuerunt aequora venti,
nil illis vetitum est, incommendataque tellus
omnis et omne fretum. caeli quoque nubila vexant
excutiuntque feris rutilos concursibus ignes.
quo magis hos novi, (nam novi et saepe paterna
parva domo vidi) magis hoc reor esse timendos.
quod tua si flecti precibus sententia nullis,
care, potest, coniunx, nimiumque es certus eundi,

---

410 secutis M 411 anxius *corr. m. 3 ex* anxit M 412 oblecta- ł obiectamina mina D oblectamina λ oblenimina *temptavi* 414 cū/// legiis M 417 ///ora M 421 uertit kme M 422 est ubi namq: cura M est *om. s* prius λ 426 non etiamque metu· (*in marg. a m. 3* metuamque) M 427 pontis λ 428 et] en *s* elaceras λ 429 ł tumulis titulis λ 431. 2 ·i· uulnerat' ventos — fortes λ 432 placat M 435 fretum est D 436 fere M ł hos *Riesio teste* 437. 38 *om.* M 438 hos λ hoc *s* 439 quo t. siȩ M *quo* λ 440 potest] potens λ

me quoque tolle simul. certe iactabimur una,
nec nisi quae patiar, metuam: pariterque feremus,
quicquid erit, pariter super aequora lata feremur.'
Talibus Aeolidis dictis lacrimisque movetur
sidereus coniunx: neque enim minor ignis in ipso est.
sed neque propositos pelagi dimittere cursus,
nec vult Alcyonen in partem adhibere pericli,
multaque respondit timidum solantia pectus.
non tamen idcirco causam probat. addidit illis
hoc quoque lenimen, quo solo flexit amantem:
'longa quidem est nobis omnis mora: sed tibi iuro
per patrios ignes, si me modo fata remittent,
ante reversurum, quam luna bis inpleat orbem.'
his ubi promissis spes est admota recursus,
protinus eductam navalibus aequore tingui
aptarique suis pinum iubet armamentis.
qua rursus visa, veluti praesaga futuri,
horruit Alcyone lacrimasque emisit obortas
amplexusque dedit tristique miserrima tandem
ore „vale" dixit conlapsaque corpore toto est.
ast iuvenes, quaerente moras Ceyce, reducunt
ordinibus geminis ad fortia pectora remos
aequalique ictu scindunt freta. sustulit illa
umentes oculos stantemque in puppe recurva
concussaque manu dantem sibi signa maritum
prima videt redditque notas. ubi terra recessit
longius, atque oculi nequeunt cognoscere vultus,
dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.
haec quoque ut haud poterat, spatio submota, videri,
vela tamen spectat summo fluitantia malo.
ut nec vela videt, vacuum petit anxia lectum
seque toro ponit. renovat lectusque locusque
Alcyonae lacrimas et, quae pars, admonet, absit.
Portibus exierant, et moverat aura rudentes:
obvertit lateri pendentes navita remos
cornuaque in summa locat arbore totaque malo

---

443 pariter *om.* λ 445 neque iam *s* 449 illi C 450 flectit λ 452 fa///ta (c *eras.*) remittant M 452 bis luna λ 454 prom. *ex* perm. l tingui *corr.* M 455 tangi *s* 456 armarique M 458 abortas C 459 tristisque λ 461 at ς 464 recurva] relicta C 465 dsntem M 469 spatium λ videre M 471 *sic* M 473 alciones λ alcyonis *s* abstit λ [*in marg.:* ut Pri[s]cianus (*lib. IX* p. 472) dicit: abstit pro abstitit] λ obstat *(i. r.) s*

carbasa deducit venientesque accipit auras.
aut minus, aut certe medium non amplius aequor
puppe secabatur, longeque erat utraque tellus,
cum mare sub noctem tumidis albescere coepit
fluctibus et praeceps spirare valentius eurus.
„ardua iandudum demittite cornua“ rector
clamat „et antemnis totum subnectite velum“.
hic iubet: inpediunt adversae iussa procellae,
nec sinit audiri vocem fragor aequoris ullam.
sponte tamen properant alii subducere remos,
pars munire latus, pars ventis vela negare.
egerit hic fluctus aequorque refundit in aequor,
hic rapit antemnas. quae dum sine lege geruntur,
aspera crescit hiems, omnique e parte feroces
bella gerunt venti fretaque indignantia miscent.
ipse pavet nec se, qui sit status, ipse fatetur
scire ratis rector, nec quid iubeatve, vetetve:
tanta mali moles tantoque potentior arte est.
quippe sonant clamore viri, stridore rudentes,
ventorum incursu gravis unda, tonitribus aether.
fluctibus erigitur caelumque aequare videtur
pontus et inductas adspergine tangere nubes.
et modo, cum fulvas ex imo verrit harenas,
concolor est illis, Stygia modo nigrior unda,
sternitur interdum spumisque sonantibus albet.
ipsa quoque his agitur vicibus Trachinia puppis
et nunc sublimis veluti de vertice montis
despicere in valles imumque Acheronta videtur,
nunc, ubi demissam curvum circumstetit aequor,
suspicere inferno summum de gurgite caelum.
saepe dat ingentem fluctu latus icta fragorem
nec levius pulsata sonat, quam ferreus olim
cum laceras aries ballistave concutit arces.
utque solent sumptis incursu viribus ire
pectore in arma feri protentaque tela leones,
sic ubi se ventis admiserat unda coortis,

---

478 haud M 482 dimittite ς 483 amptempnis M 484 hinc λ 486 alii// (s *eras.*) M 488 que *om.* M 489 amptempnas — reguntur M 490 e] a λ 493 vetetue] velitve C 494 tantaque (ta *corr. ex* to) M tantumque λ 498 inductus (us *ex* as *corr.*) aspergine (g *ex* n) M 499 vertit A 505 dimissae (*c. gl.* puppi) λ circumstitit ε 506 suscipere λ 507 latus] gravis M 510 que *om.* λ incursus — ire M 511 pectora M 512 commiserat ς amiserat — cohortis (*c. gl.* natis) M

ibat in arma ratis multoque erat altior illis.
iamque labant cunei, spoliataque tegmine cerae
rima patet praebetque viam letalibus undis.
ecce cadunt largi resolutis nubibus imbres,
inque fretum credas totum descendere caelum,
inque plagas caeli tumefactum adscendere pontum.
vela madent nimbis et cum caelestibus undis
aequoreae miscentur aquae. caret ignibus aether,
caecaque nox premitur tenebris hiemisque suisque.
discutiunt tamen has praebentque micantia lumen
fulmina: fulmineis ardescunt ignibus undae.
dat quoque iam saltus intra cava texta carinae
fluctus; et ut miles, numero praestantior omni,
cum saepe adsiluit defensae moenibus urbis,
spe potitur tandem laudisque accensus amore
inter mille viros murum tamen occupat unus,
sic ubi pulsarunt noviens latera ardua fluctus,
vastius insurgens decimae ruit impetus undae
nec prius absistit fessam oppugnare carinam,
quam velut in captae descendat moenia navis.
pars igitur temptabat adhuc invadere pinum,
pars maris intus erat. trepidant haud setius omnes,
quam solet urbs, aliis murum fodientibus extra
atque aliis murum, trepidare, tenentibus intus.
deficit ars animique cadunt: totidemque videntur,
quot veniant fluctus, ruere atque inrumpere mortes.
non tenet hic lacrimas, stupet hic, vocat ille beatos,
funera quos maneant. hic votis numen adorat
bracchiaque ad caelum, quod non videt, inrita tollens
poscit opem, subeunt illi fraterque parensque,
huic cum pignoribus domus et quodcunque relictum est.
Alcyone Ceyca movet, Ceycis in ore
nulla nisi Alcyone est; et cum desideret unam,
gaudet abesse tamen. patriae quoque vellet ad oras

514 caerae (r *corr. ex* d) M 516 nubibus] imbribus *s* 518 *om.* M ascendere] scandere *λ* 522 minantia A micantia *ed. vett.* 523 fulmineis M candescunt *s* ignibus ignes M 524 dant *λ* saltus (u *ex* i *corr.*) M 529 noviens *emendatio Merkelii* celsi⸗ *in ras. a m. 3* l celsi M acres *s* *de λ nihil notatum* 531 esistit *λ* 534 *om.* M setius *coni. Heins.* segnius *ς* 536 mirum M 539 hic M 542 fratresque *Heins.* paterque *s* 543 quod cū//q: M quod cuique *λ* quod cuicunque *s*

respicere inque domum supremos vertere vultus:
verum ubi sit, nescit; tanta vertigine pontus
fervet, et inducta piceis e nubibus umbra
omne latet caelum, duplicataque noctis imago est.
frangitur incursu nimbosi turbinis arbor,
frangitur et regimen, spoliisque animosa superstes
unda, velut victrix, sinuataque despicit undas,
nec levius, quam siquis Athon Pindumve revulsos
sede sua totos in apertum everterit aequor,
praecipitata cadit pariterque et pondere et ictu
mergit in ima ratem. cum qua pars magna virorum,
gurgite pressa gravi neque in aëra reddita, fato
functa suo est, alii partes et membra carinae
trunca tenent. tenet ipse manu, qua sceptra solebat,
fragmina navigii Ceyx socerumque patremque
invocat heu! frustra. sed plurima nantis in ore
Alcyone coniunx. illam meminitque refertque,
illius ante oculos ut agant sua corpora fluctus,
optat, et exanimis manibus tumuletur amicis.
dum natat, absentem, quotiens sinit hiscere fluctus,
nominat Alcyonen ipsisque inmurmurat undis.
ecce super medios fluctus niger arcus aquarum
frangitur et rupta mersum caput obruit unda.
Lucifer obscurus nec quem cognoscere posses
illa nocte fuit: quoniamque excedere caelo
non licuit, densis texit sua nubibus ora.
Aeolis interea tantorum ignara malorum
dinumerat noctes: et iam, quas induat ille
festinat vestes, iam quas, ubi venerit ille,
ipsa gerat, reditusque sibi promittit inanes.
omnibus illa quidem superis pia tura ferebat,
ante tamen cunctos Iunonis templa colebat
proque viro, qui nullus erat, veniebat ad aras
utque foret sospes coniunx suus utque rediret,
optabat, nullamque sibi praeferret. at illi
hoc de tot votis poterat contingere solum.

---

547 domo *s* 548 verum] vertere *λ* 555 everteret *ς* 558 aere (e *poster. i. r.*) M 560 qua] qui *s* 562 sed] nam — in hora M ł nocte 563 alcyone//// M 565. 6 *in marg.* M 571 luce *λ* luce M ł q; *qm* cui *s* 572 t. s.] contexit *s* 573 Aeolus M

At dea non ultra pro functo morte rogari
sustinet; utque manus funestas arceat aris,
„Iri, meae“ dixit „fidissima nuntia vocis,
vise soporiferam Somni velociter aulam
exstinctique iube Ceycis imagine mittat
Somnia ad Alcyonen veros narrantia casus.“
dixerat: induitur velamina mille colorum
Iris et arcuato caelum curvamine signans
tecta petit iussi sub nube latentia regis.
Est prope Cimmerios longo spelunca recessu,
mons cavus, ignavi domus et penetralia Somni:
quo numquam radiis oriens mediusve cadensve
Phoebus adire potest. nebulae caligine mixtae
exhalantur humo dubiaeque crepuscula lucis.
non vigil ales ibi cristati cantibus oris
evocat auroram, nec voce silentia rumpunt
sollicitive canes canibusve sagacior anser.
non fera, non pecudes, non moti flamine rami
humanaeve sonum reddunt convicia linguae.
muta quies habitat. saxo tamen exit ab imo
rivus aquae Lethes, per quem cum murmure labens
invitat somnos crepitantibus unda lapillis.
ante fores antri fecunda papavera florent
innumeraeque herbae, quarum de lacte soporem
nox legit et spargit per opacas umida terras.
ianua nec verso stridores cardine reddit:
nulla domo tota, custos in limine nullus.
at medio torus est ebeno sublimis in antro,
plumeus, unicolor, pullo velamine tectus:
quo cubat ipse deus membris languore solutis.
hunc circa passim varias imitantia formas
Somnia vana iacent totidem, quot messis aristas,
silva gerit frondes, eiectas litus harenas.
quo simul intravit manibusque obstantia virgo
Somnia dimovit, vestis fulgore reluxit
sacra domus. tardaque deus gravitate iacentes

---

de³ l
583 profuncti M profuncti ε 597 aṛes — criſſaṇtiſ (t *videtur* ł muta *in ras. pro* ſ *positum, ultima litera e corr. m. 3*) M 602 multa ε 603 letheus λ 608 nec ε ne C verso] vero M stridorem carmine λ reddit M reddat ς *cf. XII 45* 610 at] in C hebeno M in atra λ 611 plumeus atque color M 614 me((sis (s eras.) M

vix oculos tollens iterumque iterumque relabens
summaque percutiens nutanti pectora mento,
excussit tandem sibi se, cubitoque levatus,
quid veniat, (cognovit enim) scitatur. at illa:
„Somne, quies rerum, placidissime, Somne, deorum,
pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris
fessa ministeriis mulces reparasque labori,
Somnia, quae veras aequent imitamine formas,
Herculea Trachine iube sub imagine regis
Alcyonen adeant simulacraque naufraga fingant.
imperat hoc Iuno.“ postquam mandata peregit,
Iris abit: neque enim ulterius tolerare vaporis
vim poterat, labique ut somnum sensit in artus,
effugit et remeat per quos modo venerat arcus.
At pater e populo natorum mille suorum
excitat artificem simulatoremque figurae
Morphea. non illi quisquam sollertius alter
exprimit incessus vultumque sonumque loquendi.
adicit et vestes et consuetissima cuique
verba. sed hic solos homines imitatur; at alter
fit fera, fit volucris, fit longo corpore serpens.
hunc Icelon superi, mortale Phobetora vulgus
nominat. est etiam diversae tertius artis
Phantasos. ille in humum saxumque undamque trabemque,
quaeque vacant anima, fallaciter omnia transit.
regibus hi ducibusque suos ostendere vultus
nocte solent, populos alii plebemque pererrant.
praeterit hos genitor cunctisque e fratribus unum
Morphea, qui peragat Thaumantidos edita, Somnus
eligit: et rursus molli languore solutus
deposuitque caput stratoque recondidit alto.
ille volat nullos strepitus facientibus alis
per tenebras intraque morae breve tempus in urbem

619 relãbens M 620 pectora (a *ex* e) M 626 aequant A aequent *Heins.* imitamine *in ras. a m. 3* M 627 herculeã M *(lineola literae* a *superscr. a m. 3 videtur addita)* herculeam λ thracena M tracina λ tracinne *s* herculea Trachine *Heins.* 628 naufragia M signant ł fingant *s* 630 vaporem M saporis λ soporis *s* 631 vi M 635 morthea non illic quisquam s. M non illo iussos ς illi *conieci* non illo quis quam *Riese* 636 somnumque λ 638 solus λ 640 icecon A Ἴκελον *Planudes* phlebetora *s* (ra *add. m. rec.*) 642 panthosus M panthasos ς 643 animo fallaciter M 644 hic A hi *Planudes* 645 solet A solent *Planudes* populis alii plebique per herbam M genitor *coni. Mehler*, senior *codd.* 647 edita (a *ex* i *corr.*) M 648 eligit *(li ex le corr.)* M

pervenit Haemoniam positisque e corpore pennis
in faciem Ceycis abit. sumptaque figura
luridus, exanimi similis, sine vestibus ullis,
coniugis ante torum miserae stetit. uda videtur
barba viri, madidisque gravis fluere unda capillis.
tum lecto incumbens, fletu super ora profuso,
haec ait: „agnoscis Ceyca, miserrima coniunx?
an mea mutata est facies nece? respice! nosces
inveniesque tuo pro coniuge coniugis umbram.
nil opis, Alcyone, nobis tua vota tulerunt:
occidimus. falso tibi me promittere noli.
nubilus Aegaeo deprendit in aequore navem
auster et ingenti iactatam flamine solvit,
oraque nostra, tuum frustra clamantia nomen,
implerunt fluctus. non haec tibi nuntiat auctor
ambiguus, non ista vagis rumoribus audis:
ipse ego fata tibi praesens mea naufragus edo.
surge, age, da lacrimas lugubriaque indue nec me
indeploratum sub inania Tartara mitte.“
adicit his vocem Morpheus, quam coniugis illa
crederet esse sui. fletus quoque fundere veros
visus erat, gestumque manus Ceycis habebat.
ingemit Alcyone, lacrimas movet atque lacertos
per somnum, corpusque petens amplectitur auras
exclamatque: „mane! quo te rapis? ibimus una.“
voce sua specieque viri turbata soporem
excutit et primo, si sit, circumspicit, illic,
qui modo visus erat. nam moti voce ministri
intulerant lumen. postquam non invenit usquam,
percutit ora manu laniatque a pectore vestes
pectoraque ipsa ferit. nec crines solvere curat:
scindit et altrici, quae luctus causa, roganti
„nulla est Alcyone, nulla est“ ait. „occidit una
cum Ceyce suo. solantia tollite verba!
naufragus interiit. vidi agnovique manusque
ad discedentem, cupiens retinere, tetendi.

653 habit M 655 unda M 656 fluit ε 657 tunc ε ore M
refuso ε 659 nece] nunc M 663 navim ε 664 iactantam M 665
ina¹
damnantia (*in marg.* clam.) M 670 sub///nia M 673 manu M 674
lacrimans ε 675 somnos ε 678 illic (*c. gl.:* ł ille) M ille λ 680
[illegible]tulerant (*ex* attulerant *corr. m. 1)* M 683 altrici (a *i. r.*) M
ł tenente²
687 ac disced. C tenenti C tetendi ε

umbra fuit. sed et umbra tamen manifesta virique
vera mei. non ille quidem, si quaeris, habebat
adsuetos vultus, nec quo prius, ore nitebat:
pallentem nudumque et adhuc umente capillo
infelix vidi. stetit hoc miserabilis ipso
ecce loco“ — et quaerit, vestigia siqua supersint.
„hoc erat, hoc, animo quod divinante timebam,
et ne, me fugiens, ventos sequerere, rogabam.
at certe vellem, quoniam periturus abibas,
me quoque duxisses. multum fuit utile tecum
ire mihi: neque enim de vitae tempore quicquam
non simul egissem, nec mors discreta fuisset.
nunc absens perii, iactor quoque fluctibus absens,
et sine me me pontus habet. crudelior ipso
sit mihi mens pelago, si vitam ducere nitar
longius et tanto pugnem superesse dolori.
sed neque pugnabo, nec te, miserande, relinquam
et tibi nunc saltem veniam comes. inque sepulcro
si non urna, tamen iunget nos littera; si non
ossibus ossa meis, at nomen nomine tangam.“
plura dolor prohibet, verboque intervenit omni
plangor, et attonito gemitus a corde trahuntur.
Mane erat, egreditur tectis ad litus et illum
maesta locum repetit, de quo spectarat euntem.
dumque moratur ibi, dumque „hic retinacula solvit,
hoc mihi discedens dedit oscula litore“ dicit,
prospicit: in liquida, spatio distante, tuetur
nescio quid quasi corpus, aqua. primoque, quid illud
esset, erat dubium. postquam paulum adpulit unda,
et, quamvis aberat, corpus tamen esse liquebat,
qui foret, ignorans, quia naufragus, omine mota est
et, tamquam ignoto lacrimam daret, „heu! miser“, inquit

---

l fuit
688 fugit *s* 691 pallentemque et adhuc nudumque *s* 692 ipse M 695 fugeres C 696 quoniam] quando *λ* 697 *sic* M dux. tecum · fuit utile t. *λ* d. fuit hoc fuit u. t. *s* d. tum, tum fuit u. t. *scripsit Riese* 700 perii] ponti M pereo *s* 701 me te C me me l dolori *coni. Heins.* te me *Merk.*[2] 703 marito *s* 704 miseranda *λ* 707 nomen nomen nomine M 709 a] e *Heins.* 712 moratus *λ* hinc *ς* 713 dixit M *post hunc versum in* M *haec sunt:* quae dum tota locis reminiscitur acta fretumque, *in ς sic mutata:* dumque notata oculis r. a. fr.; *quae Heinsium secutus ut adulterina semovi* 716 aqua] erat M quid] quod M que *om. s* quid in illud *s* 719 quis *λ* homine M

„quisquis es, et siqua est coniunx tibi!“ fluctibus actum
fit propius corpus. quod quo magis illa tuetur,
hoc minus et minus est mentis. iam iamque propinquae
admotum terrae, iam quod cognoscere posset,
cernit: erat coniunx. „ille est!“ exclamat et una
ora, comas, vestem lacerat tendensque trementes
ad Ceyca manus „sic, o carissime coniunx,
sic ad me, miserande, redis?“ ait. adiacet undis
facta manu moles, quae primas aequoris iras
frangit et incursus quae praedelassat aquarum.
insilit huc, mirumque fuit potuisse, volabat
percutiensque levem modo natis aëra pennis
stringebat summas ales miserabilis undas.
dumque volat, maesto similem plenumque querellae
ora dedere sonum tenui crepitantia rostro.
ut vero tetigit mutum et sine sanguine corpus,
dilectos artus amplexa recentibus alis
frigida nequiquam duro dedit oscula rostro.
senserit hoc Ceyx, an vultum motibus undae
tollere sit visus, populus dubitabat. at ille
senserat. et tandem, superis miserantibus, ambo
alite mutantur. fatis obnoxius isdem
tunc quoque mansit amor, nec coniugiale solutum
foedus in alitibus. coeunt fiuntque parentes,
perque dies placidos hiberno tempore septem
incubat Alcyone pendentibus aequore nidis.
tunc iacet unda maris: ventos custodit et arcet
Aeolus egressu praestatque nepotibus aequor.
Hos aliquis senior iunctim freta lata volantes
spectat et ad finem servatos laudat amores.
proximus, aut idem, si fors tulit, „hic quoque“, dixit
„quem mare carpentem substrictaque crura gerentem
adspicis“, (ostendens spatiosum in guttura mergum)
„regia progenies. et si descendere ad ipsum
ordine perpetuo quaeris, sunt huius origo
Ilus et Assaracus raptusque Iovi Ganymedes

---

723 mentis suae · iamque propinq: M 726 h ora M 729 iras *Heins.* undas A 736 et *om.* M 739 senserat C senserat i ε an³ ạṭ M 740 sit] sed C et ε 741 supernis λ 747 tunc (tum λ) via tuta maris ς ventus o λ 749 iunctũ (*fuit* ũ) M circum ς 751 ł hic huc λ 753 gutture ς 754 et] fuit *corr. ex* sunt M 756 assariacus M que om. λ

Laomedonque senex Priamusque novissima Troiae
tempora sortitus. frater fuit Hectoris iste:
qui nisi sensisset prima nova fata iuventa,
forsitan inferius non Hectore nomen haberet,
quamvis est illum proles enixa Dymantis,
Aesacon umbrosa furtim peperisse sub Ida
fertur Alexirhoë, Granico nata bicorni.
oderat hic urbes nitidaque remotus ab aula
secretos montes et inambitiosa colebat
rura, nec Iliacos coetus nisi rarus adibat.
non agreste tamen nec inexpugnabile amori
pectus habens silvas captatam saepe per omnes
adspicit Hesperien patria Cebrenida ripa
iniectos umeris siccantem sole capillos.
visa fugit nymphe, veluti perterrita fulvum
cerva lupum longeve lacu deprensa relicto
accipitrem fluvialis anas. quam Troius heros
insequitur celeremque metu celer urguet amore.
ecce latens herba coluber fugientis adunco
dente pedem strinxit virusque in corpore liquit.
cum vita suppressa fuga est. amplectitur amens
exanimem clamatque „piget, piget esse secutum!
sed non hoc timui, neque erat mihi vincere tanti.
perdidimus miseram nos te duo: vulnus ab angue,
a me causa data est. ego sum sceleratior illo:
qui tibi morte mea mortis solacia mittam.“
dixit et e scopulo, quem rauca subederat unda,
se dedit in pontum. Tethys miserata cadentem
molliter excepit nantemque per aequora pennis
texit, et optatae non est data copia mortis.

---

757 lęmedonve λ laomedonve D laomedonque *edd. vett.* 759.60 *delendos censuit Polle* 759 cui nisi cessisset primo M 761 dumantis λ 763 alixirhoe M alixhirchoe λ gracili cognatab. ε gracili conata M Granico nata *em. Pierius Valerianus* 766 adhibat M abibat λ 769 aspexit perien M eperiem λ eperyen ε Hesperien *Lactantius, ed. princeps* crebrenida A 770 inlectos — sola M 772 longeque *codd.* longeve *Bentley* 774 urguet] auget M amore M 776 que *om.* λ 777 suppr.] suprema ε amens M 778 piget sese esse M 779 *sic* C nec ε 780 nos tedio λ 783 ex λ quo r. insederat M qua *Merk.*² 784 decidit A se dedit *Heinse* thetis C 785 mollit' et M (et *lineola add. delevit m. b*) 786 morti M

indignatur amans invitum vivere cogi
obstarique animae, misera de sede volenti
exire. utque novas umeris adsumpserat alas,
subvolat atque iterum corpus super aequora mittit.
pluma levat casus. furit Aesacos inque profundum
pronus abit letique viam sine fine retemptat.
fecit amor maciem. longa internodia crurum,
longa manet cervix, caput est a corpore longe.
aequor amat nomenque tenet, quia mergitur illo.“

LIBER DUODECIMUS.

Nescius adsumptis Priamus pater Aesacon alis
vivere lugebat; tumulo quoque nomen habenti
inferias dederat cum fratribus Hector inanes.
defuit officio Paridis praesentia tristi,
postmodo qui rapta longum cum coniuge bellum
attulit in patriam; coniurataeque sequuntur
mille rates gentisque simul commune Pelasgae.
nec dilata foret vindicta, nisi aequora saevi
invia fecissent venti Boeotaque tellus
Aulide piscosa puppes tenuisset ituras.
hic patrio de more Iovi cum sacra parassent,
ut vetus accensis incanduit ignibus ara,
serpere caeruleum Danai videre draconem
in platanum, coeptis quae stabat proxima sacris.
nidus erat volucrum bis quattuor arbore summa:
quas simul et matrem circum sua damna volantem
corripuit serpens avidoque abscondidit ore.
obstipuere omnes. at veri providus augur

---

787 cogit M 789 superis assumeret M 791 *om.* M fuit r^2 *s* 795 aequora M, *Lactant. Placidus* manet *s* manet C illi *λ* Explicit liber XI. incipit XII *λ*

XII, 1 asumptis M assumptis *λ* 3 inani M 6 impatriam M 7 gentesque *λ* 9 boetiaque D boeciaque *λ* boeotaque *edd. vett.* 17 udo quas condidit ore M avidoque recondidit ore *λ* avidoque aluo recondidit ore *s* abscondidit *coni. Merkel* avidaque absc. alvo *Merk.*[1] 18 obstupuere *ς* prodigus auctor M

Thestorides „vincemus“ ait, „gaudete, Pelasgi.
Troia cadet: sed erit nostri mora longa laboris“
atque novem volucres in belli digerit annos.
ille, ut erat, virides amplexus in arbore ramos
fit lapis et superat serpentis imagine saxum.
Permanet Aoniis Nereus violentus in undis
bellaque non transfert; et sunt qui parcere Troiae
Neptunum credant, quia moenia fecerat urbis.
at non Thestorides. nec enim nescitve tacetve
sanguine virgineo placandam virginis iram
esse deae. postquam pietatem publica causa
rexque patrem vicit castumque datura cruorem
flentibus ante aram stetit Iphigenia ministris,
victa dea est nubemque oculis obiecit et inter
officium turbamque sacri vocesque precantum
supposita fertur mutasse Mycenida cerva.
ergo ubi, qua decuit, lenita est caede Diana,
et pariter Phoebes, pariter maris ira recessit,
accipiunt ventos a tergo mille carinae
multaque perpessae Phrygia potiuntur harena.
Orbe locus medio est inter terrasque fretumque
caelestesque plagas, triplicis confinia mundi,
unde quod est usquam, quamvis regionibus absit,
inspicitur, penetratque cavas vox omnis ad aures.
Fama tenet summaque domum sibi legit in arce
innumerosque aditus ac mille foramina tectis
addidit et nullis inclusit limina portis.
nocte dieque patet. tota est ex aere sonanti,
tota fremit vocesque refert iteratque quod audit.
nulla quies intus nullaque silentia parte.
nec tamen est clamor, sed parvae murmura vocis,
qualia de pelagi, siquis procul audiat, undis
esse solent, qualemve sonum, cum Iuppiter atras
increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
atria turba tenet: veniunt, leve vulgus, euntque
mixtaque cum veris passim commenta vagantur
milia rumorum confusaque verba volutant.

---

21 digeret C 23 et servat A et superat *coni. Merkel* 26 urbis *corr. ex* urbi M urbi *Heins.* 27 non] num M neque ς 30 resque A vincit ς 31 efigena M ephigenia *s* yphineia λ 36 phoebi M 40 triplici λ^1 (s *add. m. 2*) 41 est *om. s* 42 penetrantque λ 45 lumina M 46 aere] aure C 53 t//rva M 54 commota λ

e quibus hi vacuas inplent sermonibus aures,
hi narrata ferunt alio, mensuraque ficti
crescit, et auditis aliquid novus adicit auctor.
illic Credulitas, illic temerarius Error
vanaque Laetitia est consternatique Timores
Seditioque repens dubioque auctore Susurri.
ipsa, quid in caelo rerum pelagoque geratur
et tellure, videt totumque inquirit in orbem.
Fecerat haec notum Graias cum milite forti
adventare rates. neque inexspectatus in armis
hostis adest: prohibent aditus litusque tuentur
Troës et Hectorea primus fataliter hasta,
Protesilaë, cadis, commissaque proelia magno
stant Danais, fortisque animae nece cognitus Hector.
nec Phryges exiguo, quid Achaica dextera posset,
sanguine senserunt. et iam Sigea rubebant
litora, iam leto proles Neptunia, Cygnus
mille viros dederat, iam curru instabat Achilles
totaque Peliacae sternebat cuspidis ictu
agmina, perque acies aut Cygnum aut Hectora quaerens
congreditur Cygno. decimum dilatus in annum
Hector erat. tum colla iugo canentia pressos
exhortatus equos currum direxit in hostem
concutiensque suis vibrantia tela lacertis
„quisquis es, o iuvenis“, dixit „solamen habeto
mortis, ab Haemonio quod sis iugulatus Achille.“
hactenus Aeacides: vocem gravis hasta secuta est.
sed quamquam certa nullus fuit error in hasta,
nil tamen emissi profecit acumine ferri
utque hebeti pectus tantummodo contudit ictu.
„nate dea, nam te fama praenovimus“, inquit
ille „quid a nobis vulnus miraris abesse?“
(mirabatur enim.) „non haec, quam cernis, equinis
fulva iubis cassis neque onus cava parma sinistrae
auxilio mihi sunt: decor est quaesitus ab istis.

---

56 auras M 60 consumatique M 61 recens *libri*, repens *em. Heins.* 64 haec] hoc M cum limite λ 67 haectorea M hectora λ 69 danai M fortesque A anim///neque M neque *s*, *correxit Huygens (Burmann, syll. epist. III 447 sq.)* 70 nec paris M possit D 71 sigea *ed. Juntina* signata C signata *s* λ sigeia 73 currus ς stabat A Achillis ς 75 Hectore M 77 haector M candentia *Heins.* 85 contulit λ 86 nante fama λ 89 iuuis M

Mars quoque ob hoc capere arma solet. removebitur huius
tegminis officium, tamen indestrictus abibo.
est aliquid non esse satum Nereïde, sed qui
Nereaque et natas et totum temperat aequor.“
dixit et haesurum clipei curvamine telum
misit in Aeaciden; quod et aes et proxima rupit
terga novena boum, decimo tamen orbe moratum est.
excutit hoc heros rursusque trementia forti
tela manu torsit: rursus sine vulnere corpus
sincerumque fuit. nec tertia cuspis apertum
et se praebentem valuit destringere Cygnum.
haud secus exarsit, quam circo taurus aperto,
cum sua terribili petit inritamina cornu,
poeniceas vestes, elusaque vulnera sentit.
num tamen exciderit ferrum, considerat, hastae:
haerebat ligno. „manus est mea debilis ergo
quasque“ ait „ante habuit vires, effudit in uno?
nam certe valui, vel cum Lyrnesia primus
moenia deieci, vel cum Tenedonque suoque
Eetioneas inplevi sanguine Thebas,
vel cum purpureus populari caede Caicus
fluxit opusque meae bis sensit Telephus hastae.
hic quoque tot caesis, quorum per litus acervos
et feci et video, valuit mea dextra valetque.“
dixit et, ante actis veluti male crederet, hastam
misit in adversum Lycia de plebe Menoeten
loricamque simul subiectaque pectora rupit.
quo plangente gravem moribundo pectore terram
extrahit illud idem calido de vulnere telum
atque ait: „haec manus est, haec, qua modo vicimus, hasta.
utar in hoc isdem; sit in hoc, precor, exitus idem!“

---

91 quoque] quod M huius] omne ς 92 indestrictus *Heins.* indistrictus A 94 temperet *Heins.* 96 aeacidē M quod exhesit pr. M quod es et pr. λ 98 excipit C ἀνέσπασε *Planudes* 101 distringere λ constr. ε 102 haud *ex* aut M 103 irritamenta malorum M *(cf. I 140)* 104 phoenicen vestes eiusque v. sentit M phenyceas ς sensit ς 106 lignum M 107 ait ε effundit λ 108 valuit λ valuit ε hernesia λ primum ς 110 sic et echinias M sicioneas λ solus echyonias ε *emendavit Raph. Regius* 112 flexit M 113 perilitus λ 115 hastae M 116 mene///ten M 118 grave (e *corr. ex* ẽ) M pectore A vertice *Heins.* terram] ferrom M 120 est hac λ hac quando M 121 hoc · idem C in hoc sit precor M

sic fatur Cygnumque petit, nec fraxinus errat
inque umero sonuit non evitata sinistro.
inde velut muro solidaque a caute repulsa est.
qua tamen ictus erat, signatum sanguine Cygnum
viderat et frustra fuerat gavisus Achilles.
vulnus erat nullum, sanguis fuit ille Menoetae.
tum vero praeceps curru fremebundus ab alto
desilit et nitido securum comminus hostem
ense petens parmam gladio galeamque cavari
cernit, at in duro laedi quoque corpore ferrum.
haud tulit ulterius, clipeoque adversa reiecto
ter quater ora viri et capulo cava tempora pulsat
cedentique sequens instat turbatque ruitque
attonitoque negat requiem. pavor occupat illum,
ante oculosque natant tenebrae; retroque ferenti
aversos passus medio lapis obstitit arvo.
quem super inpulsum resupino corpore Cygnum
vi multa vertit terraeque adflixit Achilles.
tum clipeo genibusque premens praecordia duris
vincla trahit galeae: quae presso subdita mento
elidunt fauces et respiramen iterque
eripiunt animae. victum spoliare parabat:
arma relicta videt. corpus deus aequoris albam
contulit in volucrem, cuius modo nomen habebat.

Hic labor, haec requiem multorum pugna dierum
attulit et positis pars utraque substitit armis.
dumque vigil Phrygios servat custodia muros
et vigil Argolicas servat custodia fossas,
festa dies aderat, qua Cygni victor Achilles
Pallada mactatae placabat sanguine vaccae.
cuius ut inposuit prosecta calentibus aris
et dis acceptus penetravit in aethera nidor,
sacra tulere suam, pars est data cetera mensis.
discubuere toris proceres et corpora tosta

122 fatus M ne frassinus M 124 solida quoque c. M revulsa A repulsa *edd. vett.* 127 fuit A erat *edidit Heins.* 128 praeceps *corr. ex* preces M 130 curvari *ε* 131 et A at *coni. Lenz* 132 *λ* reducto reiecto *ε* retecto *unde a m. b corr.* recepto M *ὑπερείδων Planudes* retecto *codd. nonnulli Heinsii* 133 et *om.* M 134 cedentemque *ς* 138 corpore A pectore *Heins.* cignom M 139 afflexit M adfixit *ε* 142 iterque] utrumque M 144. 5 *in marg. λ* 144 videnṭ M 147 subsistit M 149 c. flammas *λ* 154 sua M 155 et\ sed M

carne replent vinoque levant curasque sitimque.
non illos citharae, non illos carmina vocum
longave multifori delectat tibia buxi,
sed noctem sermone trahunt, virtusque loquendi
materia est. pugnam referunt hostisque suamque,
inque vices adita atque exhausta pericula saepe
commemorare iuvat. quid enim loqueretur Achilles,
aut quid apud magnum potius loquerentur Achillem?
proxima praecipue domito victoria Cygno
in sermone fuit. visum mirabile cunctis,
quod iuveni corpus nullo penetrabile telo
invictumque a vulnere erat ferrumque terebat.
hoc ipse Aeacides, hoc mirabantur Achivi,
cum sic Nestor ait: „vestro fuit unicus aevo
contemptor ferri nulloque fórabilis ictu
Cygnus. at ipse olim patientem vulnera mille
corpore non laeso Perrhaebum Caenea vidi,
Caenea Perrhaebum, qui factis inclitus Othryn
incoluit. quoque id mirum magis esset in illo,
femina natus erat.“ monstri novitate tenentur
quisquis adest, narretque rogant. quos inter Achilles:
„dic age, nam cunctis eadem est audire voluntas,
o facunde senex, aevi prudentia nostri,
quis fuerit Caeneus, cur in contraria versus,
qua tibi militia, cuius certamine pugnae
cognitus, a quo sit victus, si victus ab ullo est.“
tum senior: „quamvis obstet mihi tarda vetustas
multaque me fugiant primis spectata sub annis,
plura tamen memini. nec, quae magis haereat, ulla
pectore res nostro est inter bellique domique
acta tot. ac siquem potuit spatiosa senectus
spectatorem operum multorum reddere, vixi
annos bis centum; nunc tertia vivitur aetas.
clara decore fuit proles Elateïa Caenis,

---

158 longaque ς multiferi λ buxi] cornu M 162 iuvat] libet λ achilles (s *corr. ex* n) M 163 achillen (n *in ras. corr. ex* s) M 166 iuvenis ς 167 ad vulnera λ veruque λ murumque ε feribat M ferebat ς (*in* ε *recens m. adscr.* ferrumque terebat) terebat *edd. vett.* 168 ęeacides M 170 nullique λ 174 quodque M 175 moventur λ movetur ε feruntur M tenentur *conieci* 176 narret quoque λ rogat M 179 fuerat ε 180 malicia λ 182 tarda] longa *Heinsius, Bentley* 184 pluramen M ulla M *(teste Riesio)* ς illa *Heins.* 185 domusque A domique *Heins.* 186 quẽ M 189 elate lacenis M

Thessalidum virgo pulcherrima perque propinquas
perque tuas urbes (tibi enim popularis, Achille,)
multorum frustra votis optata procorum.
temptasset Peleus thalamos quoque forsitan illos:
sed iam aut contigerant illi conubia matris,
aut fuerant promissa, tuae. nec Caenis in ullos
denupsit thalamos. secretaque litora carpens
aequorei vim passa dei est: ita fama ferebat.
utque novae Veneris Neptunus gaudia cepit,
„sint tua vota licet“ dixit „secura repulsae:
elige, quid voveas.“ eadem hoc quoque fama ferebat.
„magnum“ Caenis ait „facit haec iniuria votum,
tale pati nil posse, mihi. da, femina ne sim:
omnia praestiteris.“ graviore novissima dixit
verba sono, poteratque viri vox illa videri,
sicut erat. nam iam voto deus aequoris alti
adnuerat dederatque super, ne saucius ullis
vulneribus fieri ferrove occumbere posset.
munere laetus abit studiisque virilibus aevum
exigit Atracides Peneïaque arva pererrat.
Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus
nubigenasque feros positis ex ordine mensis
arboribus tecto discumbere iusserat antro.
Haemonii proceres aderant, aderamus et ipsi,
festaque confusa resonabat regia turba.
ecce canunt Hymenaeon et ignibus atria fumant,
cinctaque adest virgo matrum nuruumque caterva,
praesignis facie. felicem diximus illa
coniuge Pirithoum: quod paene fefellimus omen.
nam tibi, saevorum saevissime Centaurorum,
Euryte, quam vino pectus tam virgine visa
ardet, et ebrietas geminata libidine regnat.
protinus eversae turbant convivia mensae,
raptaturque comis per vim nova nupta prehensis.
Eurytus Hippodamen, alii, quam quisque probabant

191 achille/// λ 192 multorumque fuit spes invidiosa procorum (*cf. IX 10*) M 194 conti///gerant M 195 inillos M 198. 199. 200 *in marg.* λ 198 coepit M 199 sint/// (q: *eras.*) M 200 quid] quod M 202 pati iam posse nichil ς 205 votis (is *ex* o *vel* a *corr.*) M 207 fieri *om.* λ ferroque *s* 209 teneiaque M poenyaque *s* 210 ipodomen λ 211 nubigerasque ferox λ 213 hemonei M 216 macenis trumque C nurumque M 218 poenę M 220 eurile, *in marg.* λ eurine M 224 eurilus M probabat λ.

aut poterant, rapiunt, captaeque erat urbis imago.
femineo clamore sonat domus. ocius omnes
surgimus, et primus „quae te vecordia“, Theseus
„Euryte, pulsat“, ait, „qui me vivente lacessas
Pirithoum violesque duos ignarus in uno?“
[neve ea magnanimus frustra memoraverit ore
submovet instantes raptamque furentibus aufert.]
ille nihil contra (neque enim defendere verbis
talia facta potest), sed vindicis ora protervis
insequitur manibus generosaque pectora pulsat.
forte fuit iuxta signis exstantibus asper
antiquus crater; quem vastum vastior ipse
sustulit Aegides adversaque misit in ora.
sanguinis ille globos pariter cerebrumque merumque
vulnere et ore vomens madida resupinus harena
calcitrat. ardescunt germani caede bimembres
certatimque omnes uno ore „arma, arma“ loquuntur.
vina dabant animos. et prima pocula pugna
missa volant fragilesque cadi curvique lebetes,
res epulis quondam, tum bello et caedibus aptae.
Primus Ophionides Amycus penetralia donis
haud timuit spoliare suis et primus ab aede
lampadibus densum rapuit funale coruscis
elatumque alte, veluti qui candida tauri
rumpere sacrifica molitur colla securi,
inlisit fronti Lapithae Celadontis et ossa
non agnoscendo confusa relinquit in ore.
exsiluere oculi disiectisque ossibus oris
acta retro naris medioque est fixa palato.
hunc pede convulso mensae Pellaeus acernae
stravit humi Pelates deiecto in pectora mento
cumque atro mixtos sputantem sanguine dentes
vulnere Tartareas geminato mittit ad umbras.

---

225 a ut (a *partim eras.*) M 226 omnis. λ 228 eurile M 229 violasque A violesque *Heins.* 230. 231 *om.* M, *lacunae signum in marg. addidit recentior manus; proscr. Merkel* 230 ne//e — mem. heros λ 233 protervus M *teste Riesio* 236 vastum] surgens M ipso M 237 aversaque M 238 globos statim pariter M (*omisso* merumque) 239 madidā ς harenam s 241 omnes simul uno o. arma l. M 242 et] sed M 243 fragipesque M 244 tum] nunc *Heins.* 245 ephionides λ ophiniodes M 247 iam pedibus M 250 celadantis D 251 cognoscendo ς reliquit λ 252 exil//ere M 253 acta est s 254 palleus M peleus s pelleius λ lucernae λ 255 budates M belites λ *belates s* 256 spumantem C sputantem *coni. Heins.* 257 tartareos

Proximus ut steterat, spectans altaria vultu
fumida terribili „cur non“ ait „utimur istis?“
cumque suis Gryneus inmanem sustulit aram
ignibus et medium Lapitharum iecit in agmen
depressitque duos, Brotean et Orion. Orio
mater erat Mycale, quam deduxisse canendo
saepe reluctanti constabat cornua lunae.
„non inpune feres, teli modo copia detur!“
dixerat Exadius telique habet instar, in alta
quae fuerant pinu votivi cornua cervi.
figitur hinc duplici Gryneus in lumina ramo
eruiturque oculos; quorum pars cornibus haeret,
pars fluit in barbam concretaque sanguine pendet.
Ecce rapit mediis flagrantem Rhoetus ab aris
pruniceum torrem dextraque a parte Charaxi
tempora perfringit fulvo protecta capillo.
conrepti rapida, veluti seges arida, flamma
arserunt crines, et vulnere sanguis inustus
terribilem stridore sonum dedit, ut dare ferrum
igne rubens plerumque solet, quod forcipe curva
cum faber eduxit, lacubus demittit: at illud
stridet et in tepida submersum sibilat unda.
saucius hirsutis avidum de crinibus ignem
excutit inque umeros limen tellure revulsum
tollit, onus plaustri. quod ne permittat in hostem,
ipsa facit gravitas. socium quoque saxea moles
oppressit spatio stantem propiore Cometen.
gaudia nec retinet Rhoetus: „sic, conprecor“, inquit
„cetera sit fortis castrorum turba tuorum!“
semicremoque novat repetitum stipite vulnus
terque quaterque gravi iuncturas verticis ictu
rupit, et in liquido sederunt ossa cerebro.
Victor ad Euagrum Corytumque Dryantaque transit.
e quibus ut prima tectus lanugine malas
procubuit Corythus, „puero quae gloria fuso
parta tibi est?“ Euagrus ait. nec dicere Rhoetus

M misit λ 262 depressit *corr. ex* deprensit M opressit λ oppressit *s* bretean λ oriona grione M 263 dedixisse λ 264 reluctate λ 265 teli] illi M 266 dixerat adius M 268 in *om. s* ramo] vultu M 272 primiteum D 273 pertecta λ 275 asserunt M 277 forfice M 278 lacibus — ac λ 284 opressit λ propiore *corr. ex* properiore M comentem M comecen λ 290 euandrum — drimantaque M dyrantaque *s* 292 pueroque gl. M 293 helluagrus M

plura sinit rutilasque ferox in aperta loquentis
condidit ora viri perque os in pectora flammas.
te quoque, saeve Drya, circum caput igne rotato
insequitur; sed non in te quoque constitit idem
exitus: adsiduae successu caedis ovantem,
qua iuncta est umero cervix, sude figis obusta.
ingemuit duroque sudem vix osse revulsit
Rhoetus et ipse suo madefactus sanguine fugit.
fugit et Ornĕus Lycabasque et saucius armo
dexteriore Medon et cum Pisenore Thaumas,
quique pedum nuper certamine vicerat omnes
Mermeros, accepto tum vulnere tardius ibat;
et Pholus et Melaneus et Abas praedator aprorum,
quique suis frustra bellum dissuaserat, augur
Asbolus. ille etiam metuenti vulnera Nesso
„ne fuge! ad Herculeos“ inquit „servaberis arcus.“
at non Eurynomus Lycidasque et Areos et Imbreus
effugere necem: quos omnes dextra Dryantis
perculit adversos. adversum tu quoque, quamvis
terga fugae dederas, vulnus, Crenaee, tulisti:
nam grave respiciens inter duo lumina ferrum,
qua naris fronti committitur, accipis, imae.

In tanto fremitu cunctis sine fine iacebat
sopitus venis et inexperrectus Aphidas
languentique manu carchesia mixta tenebat,
fusus in Ossaeae villosis pellibus ursae.
quem procul ut vidit frustra nulla arma moventem,
inserit amento digitos „miscenda“ que dixit
„cum Styge vina bibes“ Phorbas; nec plura moratus
in iuvenem torsit iaculum, ferrataque collo
fraxinus, ut casu iacuit resupinus, adacta est.
mors caruit sensu, plenoque e gutture fluxit
inque toros inque ipsa niger carchesia sanguis.

---

294 rutilasque (ruti *i. r.*) M 295 per quas in — flamma M 296 seuidria M 298 *om.* M *addito tamen signo lacunae a m. b; hic explicit* λ 299 cervix se figit ob. M 300 duroque suo v. M revulsit *s* 302 horneus M licidasque A Lycabasque *Naugerius* 304 cuique M 306 pholeius M menelaus D phelus *s* h² pholus h¹ melanus h 307 diis suaserat M 308 astilos C hasty//los *s*, *emend. Roscher* 309 fugiat Herc. M 310 areus *s* arus M harenos h 312 aversum M adversus *s* 313 dederas — ceneę M 317 inexpers rectus M inexpertus h 319 pellibus *ex* ped. *corr.* M 321 insertis digitis telo M 322 bibes A bibas *coni. Heins.* mor.] locutus ς 326 *ipse* M

Vidi ego Petraeum conantem tollere terra
glandiferam quercum. quam dum conplexibus ambit
et quatit huc illuc labefactaque robora iactat,
lancea Pirithoi costis inmissa Petraei
pectora cum duro luctantia robore fixit.
Pirithoi cecidisse Lycum virtute ferebant,
Pirithoi virtute Chromin. sed uterque minorem
victori titulum quam Dictys Helopsque dederunt:
fixus Helops iaculo, quod pervia tempora fecit
et missum a dextra laevam penetravit ad aurem,
Dictys, ab ancipiti delapsus acumine montis,
dum fugit instantem trepidans Ixione natum,
decidit in praeceps et pondere corporis ornum
ingentem fregit suaque induit ilia fractae.
Ultor adest Aphareus saxumque e monte revulsum
mittere conatur. mittentem stipite querno
occupat Aegides cubitique ingentia frangit
ossa; nec ulterius dare corpus inutile leto
aut vacat, aut curat, tergoque Bienoris alti
insilit, haud solito quemquam portare nisi ipsum,
opposuitque genu costis, prensamque sinistra
caesariem retinens, vultum minitantiaque ora
robore nodoso praeduraque tempora fregit.
robore Nedymnum iaculatoremque Lycotan
sternit et inmissa protectum pectora barba
Hippason et summis exstantem Riphea silvis
Thereaque, Haemoniis qui prensos montibus ursos
ferre domum vivos indignantesque solebat.
Haud tulit utentem pugnae successibus ultra
Thesea Demoleon. solido divellere trunco
annosam pinum magno molimine temptat:

---

327 latraum canentem M tollere] evellere *edd.* 328 grandifferam h 330 iam missa pherei M 332 *om.* M cecidisse lycum (lych. *s*) virtute ς v. L. c. *edd.* 333 chronim s. u. dederunt M 334 quem dectis M (quam M²) ded.] minorem M 335 timpora M 336 a *om.* M 337 dectis M mentis M 339 ornum *corr. ex* ornus M ł ultor 341 victor M victor ε 343 cubitoque M 345 bienoris M byanoris ε bitanoris h 347 pressamque M 349 timpora *(ut semper)* A 350 lychepen D liceum h licetum *codd. nonnulli*, Lycetum *edd. vett.* Lycotan *edd. Argent. et Colon., Heins.* 351 et iam missa M 352 summisque ε ripea M 353 theseaque M thereaque *Roscher* 356 solitoque h solidoque ε revellere ς trunco *cod. Heinsii* dumo A dudum *coni. Merk.*²

quod quia non potuit, praefractam misit in hostem.
sed procul a telo Theseus veniente recessit
Pallados admonitu: credi sic ipse volebat.
non tamen arbor iners cecidit: nam Crantoris alti
abscidit iugulo pectusque umerumque sinistrum.
armiger ille tui fuerat genitoris, Achille,
quem Dolopum rector bello superatus, Amyntor
Aeacidae dederat pacis pignusque fidemque.
hunc procul ut foedo disiectum vulnere Peleus
vidit, „at inferias, iuvenum gratissime Crantor,
accipe“ ait, validoque in Demoleonta lacerto
fraxineam misit contentis viribus hastam.
quae laterum cratem praerupit et ossibus haerens
intremuit. trahit ille manu sine cuspide lignum:
id quoque vix sequitur; cuspis pulmone retenta est.
ipse dolor vires animo dabat: aeger in hostem
erigitur pedibusque virum proculcat equinis.
excipit ille ictus galea clipeoque sonantes
defensatque umeros praetentaque sustinet arma
perque armos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen leto dederat Phlegraeon et Hylen
eminus, Iphinoum conlato Marte Claninque.
additur his Dorylas, qui tempora tecta gerebat
pelle lupi saevique vicem praestantia teli
cornua vara boum multo rubefacta cruore.
huic ego (nam vires animus dabat) „adspice“, dixi
„quantum concedant nostro tua cornua ferro“
et iaculum torsi. quod cum vitare nequiret,
opposuit dextram passurae vulnera fronti.
adfixa est cum fronte manus. fit clamor, at illum.
haerentem Peleus et acerbo vulnere victum
(stabat enim propior) mediam ferit ense sub alvum.
prosiluit terraque ferox sua viscera traxit

---

361 grantoris M 362 iug.] iaculo A 365 Aeacidae] facile M
366 disiecto M 367 at *i. r.* M *erasum in* h ad *ε* grantor A
368 ait et valido h inde moenta M demolounta *ε* 369 contentis *Heins.* mentis quoque A 370 lacerum pectus pre rupit M perrupit *ς*
371 lignom M 372 sequta *ε* 375 sonanti M 378 phlagreona M plhagreon *ε* phegon h 379 ephinoum M hionium h yphyonum *ε* Iphinoum *ed. princ.* 380 do(*corr. ex* da)rilas M dorcas h 382 vara] dura *ς*

tractaque calcavit calcataque rupit et illis
crura quoque impediit et inani concidit alvo.
Nec te pugnantem tua, Cyllare, forma redemit,
si modo naturae formam concedimus illi.
barba erat incipiens, barbae color aureus, aurea
ex umeris medios coma dependebat in armos.
gratus in ore vigor; cervix umerique manusque
pectoraque artificum laudatis proxima signis,
et quacumque vir est. nec equi mendosa sub illo
deteriorque viro facies: da colla caputque,
Castore dignus erit. sic tergum sessile, sic sunt
pectora celsa toris. totus pice nigrior atra,
candida cauda tamen, color est quoque cruribus albus.
multae illum petiere sua de gente, sed una
abstulit Hylonome, qua nulla decentior inter
semiferos altis habitavit femina silvis.
haec et blanditiis et amando et amare fatendo
Cyllaron una tenet. cultus quoque, quantus in illis
esse potest membris, ut sit coma pectine levis,
ut modo rore maris, modo se violave rosave
inplicet, interdum canentia lilia gestet,
bisque die lapsis Pagasaeae vertice silvae
fontibus ora lavet, bis flumine corpora tinguat,
nec nisi quae deceant electarumque ferarum
aut umero aut lateri praetendat vellera laevo.
par amor est illis: errant in montibus una,
antra simul subeunt. et tum Lapitheïa tecta
intrarant pariter, pariter fera bella gerebant.
auctor in incerto est, iaculum de parte sinistra
venit et inferius quam collo pectora subsunt,
Cyllare, te fixit. parvo cor vulnere laesum
corpore cum toto post tela educta refrixit.

---

395 barba color M aureaque ε aur/aque h 399 et qua parte vis ς neq: enī M¹ neq: enī M² (*i. e.* nec equi) 400 dexterior ε det. *corr. ex* dext. M decc//a M¹ dacolla M¹ 401 erit ε sunt] stant *Heins.* 402 cessa M 405. 423 illonome M ylinome h 406 semiferas M 408 cultu h 410 si violare M *(Riese testis est)* 411 illic et M¹ implicet M²; *in marg.* implicet M¹ 415 at lat. h pretendat pendebant ε 417 tum] cum M 418 intrabant M 420 quam *Heins.* qua A collo pectora et oraſ subsunt *(ult. verb. a m.²)* M 422 *om.* M *lacuna tamen indicata* refixit h

protinus Hylonome morientes excipit artus
inpositaque manu vulnus fovet oraque ad ora
admovet atque animae fugienti obsistere temptat.
ut videt exstinctum, dictis, quae clamor ad aures
arcuit ire meas, telo, quod inhaeserat illi,
incubuit moriensque suum conplexa maritum est.
Ante oculos stat et ille meos, qui sena leonum
vinxerat inter se conexis vellera nodis,
Phaeocomes, hominemque simul protectus equumque.
caudice qui misso, quem vix iuga bina moverent,
Tectaphon Oleniden a summo vertice fregit.
ast ego, dum parat hic armis nudare iacentem,
(scit tuus hoc genitor) gladium spoliantis in ima
ilia demisi. Chthonius quoque Teleboasque
ense iacent nostro: ramum prior ille bifurcum
gesserat, hic iaculum. iaculo mihi vulnera fecit.
signa vides, adparet adhuc vetus inde cicatrix.
tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti,
tum poteram magni, si non superare, morari
Hectoris arma meis. illo sed tempore nullus,
aut puer Hector erat: nunc me mea deficit aetas.
quid tibi victorem gemini Periphanta Pyraethi,
Ampyca quid referam, qui quadrupedantis Echetli
fixit in adverso cornum sine cuspide vultu?
vecte Pelethronium Macareus in pectus adacto
stravit Erigdupum. memini et venabula condi

---

423 accipit h 426 ductusque M, ł que quoque *ε* 427 arguit A ire meas (i *ex* o; me *i. r.*) M 430 collectis M coniectis *ε* loris *ε* loris h 431 pelecomes M simul] similis h equumque *in ras. a m. 1* M ł conexis ł nodis ł o² 432 caudice *corr. ex* codice M¹ codice h C o³ audice *ε* 433 tecta phonolen idemque M theponolenyden *ε* iuncta pholonidē h Tectaphon Oleniden *em. Merkel* fregit] frendit *Merk.*² *Post hunc versum in* h *a manu 2 haec sunt addita:* fracta volubilitas capitis latissima, perque os | perque cavas nares oculosque auresque cerebrum | molle fluit, veluti concretum vimine querno | lac solet, utve liquor rari sub pondere cribri | manat et exprimitur per densa foramina spissus. *quae non esse genuina vidit Merkel* 434 ast] at h hic] hunc *Heins.* 436 thonius A telebo absque M tholoboasque h 438 vulnera (a *ex* e) M 440 capiendo pergama M capiendoa M¹ 442 sed illo *ε* 443 aut] at M haut h deficit (fi *ex* fe) M 444 pyreti D pithii h Pyraethi *coni. Riese* 445 q/// quadripedantis echecli M ahecli *ε* anecli h 447 victe M pelethronius C pelecormus (s *i. r.*) *ε* 448 *om.* M, *a m. 2 signo lacunae addito; in marg. ras. complurium verborum*

inguine Nesseis manibus coniecta Cymeli.
nec tu credideris tantum cecinisse futura
Ampyciden Mopsum: Mopso iaculante biformis
accubuit frustraque loqui temptavit Hodites
ad mentum lingua mentoque ad guttura fixo.
Quinque neci Caeneus dederat, Styphelumque Bromumque
Antimachumque Elymumque securiferumque Pyracmon.
vulnera non memini, numerum nomenque notavi.
provolat Emathii spoliis armatus Halesi,
quem dederat leto, membris et corpore Latreus
maximus. huic aetas inter iuvenemque senemque,
vis iuvenalis erat, variabant tempora cani.
qui clipeo gladioque Macedoniaque sarissa
conspicuus faciemque obversus in agmen utrumque
armaque concussit certumque equitavit in orbem
verbaque tot fudit vacuas animosus in auras:
„et te, Caeni, feram? nam tu mihi femina semper,
tu mihi Caenis eris. nec te natalis origo
commonuit, mentemque subit, quo praemia facto
quaque viri falsam speciem mercede pararis?
vel quid nata, vide, vel quid sis passa, columque,
i, cape cum calathis et stamina pollice torque:
bella relinque viris.“ iactanti talia Caeneus
extentum cursu missa latus eruit hasta,
qua vir equo commissus erat. furit ille dolore
nudaque Phyllei iuvenis ferit ora sarissa.
non secus haec resilit, quam tecti a culmine grando,
aut siquis parvo feriat cava tympana saxo.
comminus adgreditur laterique recondere duro
luctatur gladium: gladio loca pervia non sunt.
„haud tamen effugies! medio iugulaberis ense,
quandoquidem mucro est hebes“ inquit et in latus ensem
obliquat longaque amplectitur ilia dextra.
plaga facit gemitus in corpore marmoris icti,

449 nessei A Nesseis *coni. Heins.* cimeli (l *ex* d) M 451 arphiceten M 452 occubuit *edd. vett.* procubuit *Merk.*[1] 455 pyramen M pyragm̃ *s* piramum h Pyraechmen *coni. Jahn* 457 provolat (l *ex* c) M 458 corporis atreus M 461 macedoniaq (ia *ex* io) M 465 femina] crimina M 467 commovit *s* 468 parasti M 469 quod sis n. M quid sis n. *edd. vett.* 470 i] tu *s* i carpe et calathos h 472 eruit] pforavit[1] hauriit M 474 pillei M ossa *r* sa/rissa M 475 iacta aculm. M 476 aut hii quos p. feriant M timpora *s* 480 ensem] eius M 482 ceu l ut[2] in *s* ut h

fractaque dissiluit percusso lammina callo.
ut satis inlaesos miranti praebuit artus,
„nunc age“ ait Caeneus „nostro tua corpora ferro
temptemus!“ capuloque tenus demisit in armos
ensem fatiferum caecamque in viscera movit
versavitque manum vulnusque in vulnere fecit.
ecce ruunt vasto rabidi clamore bimembres
telaque in hunc omnes unum mittuntque feruntque.
tela retusa cadunt, manet inperfossus ab omni
inque cruentatus Caeneus Elateïus ictu.
fecerat attonitos nova res. „heu dedecus ingens!“
Monychus exclamat, „populus superamur ab uno
vixque viro. quamquam ille vir est, nos segnibus actis
quod fuit ille, sumus. quid membra inmania prosunt?
quid geminae vires et quod fortissima rerum
in nobis duplex natura animalia iunxit?
nec nos matre dea, nec nos Ixione natos
esse reor, qui tantus erat, Iunonis ut altae
spem caperet: nos semimari superamur ab hoste.
saxa trabesque super totosque involvite montes
vivacemque animam missis elidite silvis!
silva premat fauces, et erit pro vulnere pondus.“
dixit et insani deiectam viribus austri
forte trabem nactus validum coniecit in hostem
exemplumque fuit. parvoque in tempore nudus
arboris Othrys erat, nec habebat Pelios umbras.
obrutus inmani cumulo sub pondere Caeneus
aestuat arboreo coniectaque robora duris
fert umeris. sed enim postquam super ora caputque
crevit onus neque habet, quas ducat, spiritus auras,
deficit interdum, modo se superantia frustra
tollere conatur iactasque evolvere silvas,
interdumque movet, veluti, quam cernimus, ecce,
ardua si terrae quatiatur motibus Ide.

---

483 pcussus h¹ collo A callo *em. Merk.* 486 temptamus M 487 caecumque *Riese* 488 manu *Riese* 489 rapidi D clam.] de more h 490 feruntque (*corr. videtur ex* struuntque) M 491 recussa h inperfossos M 494 monachus M 498 nobis *ex* nub. M 501 caperet *s* 504 premet *s* 505 insanis D insani// h defectum M astri M //austri h 508 pelyon *c* 509 tumulo A cumulo *Ald.* 510 coniestaque M congestaque *s* 513 superantia *conieci* super aera A 516 mo//tibus M (n *eras.*)

exitus in dubio est: alii sub inania corpus
Tartara detrusum silvarum mole ferebant,
abnuit Ampycides medioque ex aggere fulvis
vidit avem pennis liquidas exire sub auras,
quae mihi tunc primum, tunc est conspecta supremum.
hanc ubi lustrantem leni sua castra volatu
Mopsus et ingenti circum clangore sonantem
adspexit, pariterque animis oculisque secutus
„o salve", dixit „Lapithaeae gloria gentis,
maxime vir quondam, sed nunc avis unica, Caeneu!"
credita res auctore suo est. dolor addidit iram,
oppressumque aegre tulimus tot ab hostibus unum.
nec prius abstitimus ferro exercere dolorem,
quam data pars leto, partem fuga noxque removit."
Haec inter Lapithas et semihomines Centauros
proelia, Tlepolemus, Pylio referente, dolorem
praeteriti Alcidae tacito non pertulit ore
atque ait: 'Herculeae mirum est oblivia laudis
acta tibi, senior. certe mihi saepe referre
nubigenas domitos a se pater esse solebat.'
tristis ad haec Pylius: „quid me meminisse malorum
cogis et obductos annis rescindere luctus
inque tuum genitorem odium offensasque fateri?
ille quidem maiora fide, di! gessit et orbem
inplevit meritis, quod mallem posse negare:
sed neque Delphobum nec Polydamanta nec ipsum
Hectora laudamus. quis enim laudaverit hostem?
ille tuus genitor Messenia moenia quondam
stravit et inmeritas urbes Elinque Pylumque
diruit inque meos ferrum flammamque penates
inpulit. utque alios taceam, quos ille peremit,
bis sex Nelidae fuimus, conspecta iuventus:
bis sex Herculeis ceciderunt, me minus uno,

---

516 retrusum M 519 annuit Amphyc. M 520 liquidas] li quidam M (*i. e.* liquidã) 521 m. tunc] tum M fuerat conspecta volucris ς tunc est c. volucris M supremum *Ald.* 522 ibi *Merkel* levi ε 523 clamore A clangore *Heins.* 524 animo est ς 527 auditore h 530 fugata M 532 tlipolemus M tryptolemus ε triptolemus h 533 cacico *ex* pacico M 536 esse] ipse h 538 oculis restinguere M resciscere h rescindere ε 540 digessit M Di gessit *em. Heins.* quoque gessit ς 541 negari h 542 dei phoebum M neque *Servius* 545 emeritas — elimque (l *ex* t) M Pylonque *Merkel* 546 penatis M 548 pelidae M neleydae ς 549 om. M

viribus. atque alios vinci potuisse ferendum est:
mira Periclymeni mors est. cui posse figuras
sumere, quas vellet, rursusque reponere sumptas
Neptunus dederat, Nelei sanguinis auctor.
hic ubi nequiquam est formas variatus in omnes,
vertitur in faciem volucris, quae fulmina curvis
ferre solet pedibus, divum gratissima regi.
viribus usus avis pennis rostroque redunco
hamatisque viri laniaverat unguibus ora.
tendit in hanc nimium certos Tirynthius arcus
atque inter nubes sublimia membra ferentem
pendentemque ferit, lateri qua iungitur ala.
nec grave vulnus erat: sed rupti vulnere nervi
deficiunt motumque negant viresque volandi.
decidit in terram, non concipientibus auras
infirmis pennis, et quae levis haeserat alae,
corporis adfixi pressa est gravitate sagitta
perque latus summum iugulo est exacta sinistro.
nunc videor debere tui praeconia rebus
Herculis, o Rhodiae ductor pulcherrime classis?
nec tamen ulterius, quam fortia facta silendo
ulciscor fratres. solida est mihi gratia tecum.'
Haec postquam dulci Neleïus edidit ore,
a sermone senis repetito munere Bacchi
surrexere toris: nox est data cetera somno.
At deus, aequoreas qui cuspide temperat undas,
in volucrem corpus nati Phaethontida versum
mente dolet patria saevumque perosus Achillem
exercet memores plus quam civiliter iras.
iamque fere tracto duo per quinquennia bello
talibus intonsum conpellat Sminthea dictis:
'o mihi de fratris longe gratissime natis,

---

lacuna indicata 553 ne//ei M 554 omnis h 557 avis *ex* abis M 558 laniaverit M 559 hanc *ex* hac M[1] hunc *s* certos nimium h 561 fi////gitur (*fuisse videtur* iungitur) M subditur *coni. Merkel*[2] 563 destituunt h 564 consp*pi*cientibus M 565 infirmis] inferius *coni. Merk.*[2] quae *Merk.*[2] qua A ala M 568 num h non *s* tuis M 569 Hercules M rector *s* 571 ulciscar h 572 neleos M 574 toro M 576 pethontida M cygneida *c* 579 iamque ph[oe]retrato — quinalia M 580 ////inthia (*c. glossa:* apollo) M cynthya *s* cinthia h Sminthea *em. Beroaldus*

inrita qui mecum posuisti moenia Troiae,
ecquid, ubi has iam iam casuras adspicis arces,
ingemis? aut ecquid tot defendentia muros
milia caesa doles? ecquid, ne persequar omnes,
Hectoris umbra subit circum sua Pergama tracti?
cum tamen ille ferox belloque cruentior ipso
vivit adhuc, operis nostri populator, Achilles.
det mihi se! faxo, triplici quid cuspide possim,
sentiat. at quoniam concurrere comminus hosti
non datur, occulta necopinum perde sagitta!'
adnuit atque animo pariter patruique suoque
Delius indulgens nebula velatus in agmen
pervenit Iliacum mediaque in caede virorum
rara per ignotos spargentem cernit Achivos
tela Parin. fassusque deum 'quid spicula perdis
sanguine plebis?' ait. 'siqua est tibi cura tuorum,
vertere in Aeaciden caesosque ulciscere fratres!'
dixit et, ostendens sternentem Troica ferro
corpora Peliden, arcus obvertit in illum
certaque letifera direxit spicula dextra.
quod Priamus gaudere senex post Hectora posset,
hoc fuit. ille igitur tantorum victor, Achille,
victus es a timido Graiae raptore maritae!
at si femineo fuerat tibi Marte cadendum,
Thermodontiaca malles cecidisse bipenni.
Iam timor ille Phrygum, decus et tutela Pelasgi
nominis, Aeacides, caput insuperabile bello,
arserat: armarat deus idem, idemque cremarat.
iam cinis est, et de tam magno restat Achille
nescio quid, parvam quod non bene conpleat urnam:
at vivit totum quae gloria conpleat orbem.
haec illi mensura viro respondet et hac est
par sibi Pelides nec inania Tartara sentit.
ipse etiam, ut, cuius fuerit, cognoscere posses,
bella movet clipeus, deque armis arma feruntur.
non ea Tydides, non audet Oileos Aiax,

---

583 ecce quid *s* has *om.* h has ubi *s* iam *semel* D 590 senti& M sentiet *s* 591 necopin(*ex* m)um M 592 patruoque *Heins.* 595 gnara M 596 parim M fassus *ex* sparsus M 597 est *om.* h 602 quod] quo M 603 ille ig.] hoc unum *s* achilles M 604 vinceris *s* 606 thermodo ontiāca D 609 cremabat M 611 parvum A parvam *ed. princ.* 613 haec est A hac est *em. Heins.* 614 par// M tibi *s* sentis *s* semit M 615 posses A possis *Heins.* 617 non] nunc h tlides

non minor Atrides, non bello maior et aevo
poscere, non alii: solis Telamone creato
Laërteque fuit tantae fiducia laudis.
a se Tantalides onus invidiamque removit
Argolicosque duces mediis considere castris
iussit et arbitrium litis traiecit in omnes.

LIBER TERTIUS DECIMUS.

Consedere duces et vulgi stante corona
surgit ad hos clipei dominus septemplicis Aiax,
utque erat inpatiens irae, Sigeïa torvo
litora respexit classemque in litore vultu
intendensque manus 'agimus, pro Iuppiter!' inquit
'ante rates causam, et mecum confertur Ulixes?
at non Hectoreis dubitavit cedere flammis,
quas ego sustinui, quas hac a classe fugavi.
tutius est igitur fictis contendere verbis,
quam pugnare manu. sed nec mihi dicere promptum,
nec facere est isti: quantumque ego Marte feroci
inque acie valeo, tantum valet iste loquendo.
nec memoranda tamen vobis mea facta, Pelasgi,
esse reor: vidistis enim. sua narret Ulixes,
quae sine teste gerit, quorum nox conscia sola est.
praemia magna peti fateor. sed demit honorem
aemulus: Aiaci non est tenuisse superbum,
sit licet hoc ingens, quicquid speravit Ulixes.
iste tulit pretium iam nunc temptaminis huius:
quo cum victus erit, mecum certasse feretur.
atque ego, si virtus in me dubitabilis esset,
nobilitate potens essem, Telamone creatus,

— oi// //ius M tytydes — olenius *s* titides — oileius h 620 leraeo-que M lercyadeve *s* lertiadeque h 621 T. mediis consedere (l consistere *s*) castris M 622 duc. honus invid. removit M XIII, 4 litora M 7 dubitabit M 10 promptum est *s* 11 ego] in h feroce// (m *eras.*) M 14 Ulixes M 16 peti// — sedemit M l tenuisse 17 tetigisse *s* 18 scit l.] scilicet h 19 cert.] temptaminis M *20 quo] quod ;* feretur, *in marg.* faretur M

moenia qui forti Troiana sub Hercule cepit
litoraque intravit Pagasaea Colcha carina.
Aeacus huic pater est, qui iura silentibus illic
reddit, ubi Aeoliden saxum grave Sisyphon urget.
Aeacon agnoscit summus prolemque fatetur
Iuppiter esse suam: sic a Iove tertius Aiax.
nec tamen haec series in causam prosit, Achivi,
si mihi cum magno non est communis Achille.
frater erat, fraterna peto. quid sanguine cretus
Sisyphio furtisque et fraude simillimus illi
inserit Aeacidis alienae nomina gentis?
an quod in arma prior nulloque sub indice veni,
arma neganda mihi? potiorque videbitur ille,
ultima qui cepit detrectavitque furore
militiam ficto, donec sollertior isto,
sed sibi inutilior timidi commenta retexit
Naupliades animi vitataque traxit ad arma?
optima num sumat, quia sumere noluit ulla:
nos inhonorati et donis patruelibus orbi,
obtulimus quia nos ad prima pericula, simus?
atque utinam aut verus furor ille, aut creditus esset,
nec comes hic Phrygias umquam venisset ad arces
hortator scelerum! non te, Poeantia proles,
expositum Lemnos nostro cum crimine haberet!
qui nunc, ut memorant, silvestribus abditus antris
saxa moves gemitu Laërtiadaeque precaris
quae meruit; quae, si di sunt, non vana precaris.
et nunc ille eadem nobis iuratus in arma,
heu! pars illa ducum, quo successore sagittae
Herculis utuntur, fractus morboque fameque
velaturque aliturque avibus volucresque petendo
debita Troianis exercet spicula fatis.
ille tamen vivit, quia non comitavit Ulixen:
mallet et infelix Palamedes esse relictus,
[viveret aut certe letum sine crimine haberet]

---

23 coepit M *(ut fere semper)* 25 Nā *(i. r.)* eacus M sidentibus h 26 urget] fatetur M 27 *om.* M, *addito signo lacunae a m. 2; in marg. maior rasura* 28 ab h 29 causa ς 30 est] sit h 33 inseris h *et (Riese teste)* M 35 illis A ille *Heins.* 38 et A sed *Heins.* 39 ad] in *Heins.* 40 nunc s. qui s. n. illa ε nunc h 45 poaentia M 48 lertiadaeque A 51 illa *conieci,* una *codices* 53 venatur////// alitusq: *(i. r.:* q:f, *alterum* q: *a m. recentiore)* M 54 dedita M 55 comitatur ς 56 mallet] vellet ς 57 *om.* M, *ut spurium abiecit Merkel*

quem male convicti nimium memor iste furoris
prodere rem Danaam finxit fictumque probavit
crimen et ostendit, quod iam praefoderat, aurum.
ergo aut exilio vires subduxit Achivis,
aut nece: sic pugnat, sic est metuendus Ulixes.
qui licet eloquio fidum quoque Nestora vincat,
haud tamen efficiet, desertum ut Nestora crimen
esse rear nullum. qui cum inploraret Ulixen
vulnere tardus equi fessusque senilibus annis,
proditus a socio est. non haec mihi crimina fingi
scit bene Tydides, qui nomine saepe vocatum
corripuit trepidoque fugam exprobravit amico.
adspiciunt oculis superi mortalia iustis!
en eget auxilio, qui non tulit, utque reliquit,
sic linquendus erat: legem sibi dixerat ipse.
conclamat socios. adsum videoque trementem
pallentemque metu et trepidantem morte futura.
opposui molem clipei texique iacentem
servavique animam — minimum est hoc laudis — inertem.
si perstas certare, locum redeamus in illum:
redde hostem vulnusque tuum solitumque timorem
post clipeumque late et mecum contende sub illo.
at postquam eripui, cui standi vulnera vires
non dederant, nullo tardatus vulnere fugit.
Hector adest secumque deos in proelia ducit,
quaque ruit, non tu tantum terreris, Ulixe,
sed fortes etiam: tantum trahit ille timoris.
hunc ego sanguineae successu caedis ovantem
eminus ingenti resupinum pondere fudi,
hunc ego poscentem, cum quo concurreret, unus
sustinui. sortemque meam vovistis, Achivi,
et vestrae valuere preces. si quaeritis huius
fortunam pugnae, non sum superatus ab illo.
ecce ferunt Troes ferrumque ignesque Iovemque
in Danaas classes. ubi nunc facundus Ulixes?
nempe ego mille meo protexi pectore puppes,

---

58 quam — esse furoris M ipse *s* 59 danaum *ς* 61 exitio M achivas *s* 64 aut Nestore M 65 reor h ulixem M 66 vulnerae (ae *ex* a) M 67 finxi *s* 68 titides M *(ut semper)* 72 fecerat l ipse istam *s* 74 trepidantem *edd. vett.* metuentem A 76 hoc] hic M 82 *om.* M 83 Ulixes M 84 tim.] furoris h 91 ignemque *Heins.* 92 tunc *ς*

spem vestri reditus. date pro tot navibus arma.
quod si vera licet mihi dicere, quaeritur istis,
quam mihi, maior honos, coniunctaque gloria nostra est,
atque Aiax armis, non Aiaci arma petuntur.
conferat his Ithacus Rhesum inbellemque Dolona
Priamidenque Helenum rapta cum Pallade captum:
luce nihil gestum, nihil est Diomede remoto.
si semel ista datis meritis tam vilibus arma,
dividite, et pars sit maior Diomedis in illis.
quo tamen haec Ithaco, qui clam, qui semper inermis
rem gerit et furtis incautum decipit hostem?
ipse nitor galeae claro radiantis ab auro
insidias prodet manifestabitque latentem.
sed neque Dulichius sub Achillis casside vertex
pondera tanta feret, nec non onerosa gravisque
Pelias hasta potest inbellibus esse lacertis,
nec clipeus vasti caelatus imagine mundi
conveniet timidae nataeque ad furta sinistrae.
debilitaturum quid te petis, inprobe, munus?
quod tibi si populi donaverit error Achivi,
cur spolieris, erit, non cur metuaris ab hoste,
et fuga, qua sola cunctos, timidissime, vincis,
tarda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
adde quod iste tuus, tam raro proelia passus,
integer est clipeus. nostro, qui tela ferendo
mille patet plagis, novus est successor habendus.
denique, quid verbis opus est? — spectemur agendo!
arma viri fortis medios mittantur in hostes:
inde iubete peti et referentem ornate relatis.'
Finierat Telamone satus vulgique secutum
ultima murmur erat, donec Laërtius heros
adstitit atque oculos paulum tellure moratos
sustulit ad proceres exspectatoque resolvit
ora sono. neque abest facundis gratia dictis.
'si mea cum vestris valuissent vota, Pelasgi,
non foret ambiguus tanti certaminis heres,

quom'

94 spes M tot pro *Heins.* 95 verba — quaeritis M 96 qui michi M honor h 98 ithacus (us *ex* um) M 100 quorum luce — remotum M 101 si tamen *s* 102 Diomedis maior *s* 103 quid t. h pictus'
108 nec] sed M 110 concretus M caelatus ς *καλυπτομένη* (*i. e.* celatus) *Planudes* curvatus *olim temptavi* 119 novus] nobis M
122 relatis] lacertis M 124 lęrteius M laertenius *s* 129 heros M

tuque tuis armis, nos te poteremur, Achille.
quem quoniam non aequa mihi vobisque negarunt
fata' (manuque simul veluti lacrimantia tersit
lumina), 'quis magno melius succedit Achilli,
quam per quem magnus Danais successit Achilles?
huic modo ne prosit, quod, uti est, hebes esse videtur,
neve mihi noceat, quod vobis semper, Achivi,
profuit ingenium, meaque haec facundia, siqua est,
quae nunc pro domino, pro vobis saepe locuta est,
invidia careat, bona nec sua quisque recuset.
nam genus et proavos et quae non fecimus ipsi,
vix ea nostra voco. sed enim quia rettulit Aiax
esse Iovis pronepos, nostri quoque sanguinis auctor
Iuppiter est totidemque gradus distamus ab illo.
nam mihi Laërtes pater est, Arcesius illi,
Iuppiter huic, neque in his quisquam damnatus et exul.
est quoque per matrem Cyllenius addita nobis
altera nobilitas: deus est in utroque parente.
sed neque materno quod sum generosior ortu,
nec mihi quod pater est fraterni sanguinis insons,
proposita arma peto. meritis expendite causam.
dummodo, quod fratres Telamon Peleusque fuerunt,
Aiacis meritum non sit, nec sanguinis ordo,
sed virtutis honor spoliis quaeratur in istis.
aut si proximitas primusque requiritur heres,
est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi.
quis locus Aiaci? — Phthiam haec Scyrumve ferantur!
nec minus est isto Teucer patruelis Achilli.
num petit ille tamen, num si petat, auferat illa?
ergo operum quoniam nudum certamen habetur,
plura quidem feci, quam quae conprendere dictis
in promptu mihi sit: rerum tamen ordine ducar.

---

130 potiremur A poteremur *restituit Heins.* 132 textī M 133 succedit A succedat *Heins.* 135 uti] ut *s* 139 bona sua nec, *in marg.*: ·/nec M 140 quae nos M 144 namque h Laertes] iartes, *in marg.* lertiades M lertes *s* acrisius A Arcesius *Ald.* 145 nec h in his dāmnatus et exul M 146. 7 altera — addita *s* 154 heros M 156 Phthiam] et iamq: M pythiam *s* phitiam h 157 isto] illic M isti *s* achillis h 158 non — non *s* num si p.] nuqd. num sperat ut M illa] arma *s* 160 comprehendere M 161 *sint h*

praescia venturi genetrix Nereïa leti
dissimulat cultu natum; et deceperat omnes,
in quibus Aiacem, sumptae fallacia vestis.
arma ego femineis animum motura virilem
mercibus inserui. neque adhuc proiecerat heros
virgineos habitus, cum parmam hastamque tenenti
„nate dea“, dixi „tibi se peritura reservant
Pergama! quid dubitas ingentem evertere Troiam?“
iniecique manum fortemque ad fortia misi.
ergo opera illius mea sunt: ego Telephon hasta
pugnantem domui victum orantemque refeci,
quod Thebae cecidere, meum est, me credite Lesbon,
me Tenedon Chrysenque et Cillan, Apollinis urbes,
et Scyrum cepisse, mea concussa putate
procubuisse solo Lyrnesia moenia dextra.
utque alios taceam, qui saevum perdere posset
Hectora, nempe dedi: per me iacet inclitus Hector.
illis haec armis, quibus est inventus Achilles,
arma peto: vivo dederam, post fata reposco.
ut dolor unius Danaos pervenit ad omnes
Aulidaque Euboicam conplerunt mille carinae,
exspectata diu, nulla aut contraria classi
flamina erant, duraeque iubent Agamemnona sortes
inmeritam saevae natam mactare Dianae.
denegat hoc genitor divisque irascitur ipsis
atque in rege tamen pater est. ego mite parentis
ingenium verbis ad publica commoda verti.
hanc equidem fateor, fassoque ignoscat Atrides,
difficilem tenui sub iniquo iudice causam.
hunc tamen utilitas populi fraterque datique
summa movet sceptri, laudem ut cum sanguine penset.
mittor et ad matrem, quae non hortanda, sed astu
decipienda fuit. quo si Telamonius isset,
orba suis essent etiam nunc lintea ventis.
mittor et Iliacas audax orator ad arces,
visaque et intrata est altae mihi curia Troiae.

---

162 nereyda *s* 163 natum cultu h et *om. Heins.* 169 dubitas *ex* divinitas M 174 melenedon crisephiamque et apollinis M et apollinis h 177 alias M per(*ex* n)dere M possit *s* 178 inditus *s* f. homines' 180 fa//ta M 184 erant] sunt *s* iubent (b *ex* v *vel* n) — fortes M 188 commoda publica *s* 189 hanc *em. Bentley* nunc A 191 hunc] nunc M fraterque, *in marg.* fratris M 194 quodsi h 195 etiam num M 197 et orata est M

plenaque adhuc erat illa viris. interritus egi
quam mihi mandarat communem Graecia causam
accusoque Parin praedamque Helenamque reposco
et moveo Priamum Priamoque Antenora iunctum.
at Paris et fratres et qui rapuere sub illo,
vix tenuere manus, scis hoc, Menelaë, nefandas,
primaque lux nostri tecum fuit illa pericli.
longa referre mora est, quae consilioque manuque
utiliter feci spatiosi tempore belli.
post acies primas urbis se moenibus hostes
continuere diu, nec aperti copia Martis
ulla fuit: decimo demum pugnavimus anno.
quid facis interea, qui nil, nisi proelia, nosti?
quis tuus usus erat? nam si mea facta requiris,
hostibus insidior, fossas munimine cingo,
consolor socios, ut longi taedia belli
mente ferant placida, doceo, quo simus alendi
armandique modo, mittor, quo postulat usus.
ecce Iovis monitu, deceptus imagine somni,
rex iubet incepti curam dimittere belli.
ille potest auctore suam defendere vocem.
non sinat hoc Aiax delendaque Pergama poscat,
quodque potest, pugnet. cur non remoratur ituros?
cur non arma capit, dat, quod vaga turba sequatur?
non erat hoc nimium numquam nisi magna loquenti.
quid quod et ipse fugit? vidi, puduitque videre,
cum tu terga dares inhonestaque vela parares.
nec mora, „quid facitis? quae vos dementia“ dixi
„concitat, o socii, captam dimittere Troiam?
quidve domum fertis decimo, nisi dedecus, anno?“
talibus atque aliis, in quae dolor ipse disertum
fecerat, aversos profuga de classe reduxi.
[convocat Atrides socios terrore paventes:]
nec Telamoniades etiam nunc hiscere quicquam
audet. at ausus erat reges incessere dictis
Thersites, etiam per me haud inpune, protervis.
erigor et trepidos cives exhortor in hostem
amissamque mea virtutem voce repono.

---

199 communem *em. Bentley* communis *codd.* 200 parim M 203 menelahe nefanda M 211 *om.* M 214 simus] simul M 220 curnos sa(*corr.* o)latur ituros M 221 capit cur non remoratur ituros M det h 223 vidi// M 226 dimittite M 230 *uncinis seclusi ut insiticium* 232 *audest* ·) ausus M audet et h 233 protervus C 234 hostes *s* 235 re-

tempore ab hoc, quodcumque potest fecisse videri
fortiter iste, meum est, qui dantem terga retraxi.
denique de Danais quis te laudatve petitve?
at sua Tydides mecum communicat acta,
me probat et socio semper confidit Ulixe.
est aliquid, de tot Graiorum milibus unum
a Diomede legi! — nec me sors ire iubebat:
sum tamen et spreto noctisque hostisque periclo
ausus et ausum eadem Phrygia de gente Dolona
interimo: non ante tamen, quam cuncta coegi
prodere, et edidici, quid perfida Troia pararet.
omnia cognoram, nec, quod specularer, habebam
et iam promissa poteram cum laude reverti.
haud contentus eo petii tentoria Rhesi
inque suis ipsum castris comitesque peremi.
atque ita captivo victor votisque potitus
ingredior curru laetos imitante triumphos.
cuius equos pretium pro nocte poposcerat hostis,
arma negate mihi, fueritque benignior Aiax!
quid Lycii referam Sarpedonis agmina ferro
devastata meo? cum multo sanguine fudi
Coeranon Iphitiden et Alastoraque Chromiumque
Alcandrumque Haliumque Noëmonaque Prytanimque
exitioque dedi cum Chersidamante Thoona
et Charopem fatisque inmitibus Ennomon actum
quique minus celebres nostra sub moenibus urbis
procubuere manu. sunt et mihi vulnera, cives,
ipso pulchra loco. nec vanis credite verbis:
adspicite en!' vestemque manu diduxit et 'haec sunt
pectora semper' ait 'vestris exercita rebus.
at nil inpendit per tot Telamonius annos

---

pono *em. Bentley* reposco A 240 ulixi (xi *ex* xe) M 241 aliquid (id *ex* od) M 242 iubebat (*ex* uiu.) M 243 S ū̃ tamen M sed tamen ς sic t. *Heins.* spreto] sumpto h noctis hostisque M 244 ausum etiam (eadem h) quae (qua *corr. ex* quae M) nos A ausus et ausum eadem *conieci* 247 cognoveram — quid M 251 vobisque M 253. 254 ab *Ovidio abiudicandos esse censuit Bentley* 254 que *om.* h 255 Lycii] pilii M 257 iphitiden · aietorāq: chronūq: M chronumque h 258 alcadrumq: M alchandrumque h aliumque A noemaque M nomonaque *s* nemonaque h pritanimq: D pilamiq; h 259 pheridamante M cresid. *s* resid. h 260 charope M caropen *s* charopen h Charopem *em. Bentley* 261 quaeque manus M quique minus quinque manus *s* qđq; minus h 264 deduxit M diducit h

sanguinis in socios et habet sine vulnere corpus.
quid tamen hoc refert, si se pro classe Pelasga
arma tulisse refert contra Troasque Iovemque?
confiteorque, tulit. neque enim benefacta maligne
detractare meum est. sed ne communia solus
occupet atque aliquem vobis quoque reddat honorem.
reppulit Actorides sub imagine tutus Achillis
Troas ab arsuris cum defensore carinis.
ausum etiam Hectoreis solum concurrere telis
se putat, oblitus regisque ducumque meique,
nonus in officio et praelatus munere sortis.
sed tamen eventus vestrae, fortissime, pugnae
quis fuit? — Hector abit violatus vulnere nullo.
me miserum, quanto cogor meminisse dolore
temporis illius, quo Graium murus, Achilles
procubuit! nec me lacrimae luctusque timorque
tardarunt, quin corpus humo sublime referrem.
his umeris, his, inquam, umeris ego corpus Achillis
et simul arma tuli: quae nunc quoque ferre laboro.
sunt mihi, quae valeant in talia pondera, vires,
est animus certe vestros sensurus honores.
scilicet idcirco pro nato caerula mater
ambitiosa suo fuit, ut caelestia dona,
artis opus tantae, rudis et sine pectore miles
indueret? neque enim clipei caelamina novit,
Oceanum et terras cumque alto sidera caelo
Pleiadasque Hyadasque inmunemque aequoris Arcton
diversasque urbes nitidumque Orionis ensem.
[postulat, ut capiat, quae non intellegit, arma.]
quid quod me duri fugientem munera belli
arguit incepto serum accessisse labori,
nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
si simulasse vocas crimen, simulavimus ambo,
si mora pro culpa est, ego sum maturior illo.
me pia detinuit coniunx, pia mater Achillem,

---

268 hec h 269 trohsq: M troiamque *s* 271 modo ne *s* 272 atque] aut M 273 rettulit M sub] sed M 274 trohas ab assyriis M 275 H ausum M hectoreo — marti *Heins.* 276—343 *om.* M 276 ducisque *s* meique ducisque h ducumque *coni. Heins.* 279 H. abit] est Hector *s* 282 luctusve timorve *Heins.* 283 tardarant *s* 291 norit *Heins.* 293 plyadasq; *s* pliadas h 294 urbes *corruptum. an* orbes, feras, canes? *cf. Ilias XVIII 483. Verg. A. III 515. Ov. fast. III 106* 295 *ut insiticium secludendum vidit Bentley 299 vocat Heins.*

primaque sunt illis data tempora, cetera vobis.
haud timeo, si iam nequeam defendere, crimen
cum tanto commune viro. deprensus Ulixis
ingenio tamen ille, at non Aiacis Ulixes.
neve in me stolidae convicia fundere linguae
admiremur eum, vobis quoque digna pudore
obicit. an falso Palameden crimine turpe est
accusasse mihi, vobis damnasse decorum?
sed neque Naupliades facinus defendere tantum
tamque patens valuit, nec vos audistis in illo
crimina: vidistis praestoque obiecta patebant.
nec Poeantiaden quod habet Vulcania Lemnos,
esse reus merui: factum defendite vestrum,
consensistis enim. nec me suasisse negabo,
ut se subtraheret bellique viaeque labori
temptaretque feros requie finire dolores.
paruit et vivit. non haec sententia tantum
fida, sed et felix, cum sit satis esse fidelem.
quem quoniam vates delenda ad Pergama poscunt,
ne mandate mihi: melius Telamonius ibit
eloquioque virum morbisque iraque furentem
molliet, aut aliqua producet callidus arte.
ante retro Simois fluet et sine frondibus Ide
stabit et auxilium promittet Achaia Troiae,
quam, cessante meo pro vestris pectore rebus,
Aiacis stolidi Danais sollertia prosit.
sis licet infestus sociis regique mihique,
dure Philoctete, licet exsecrere meumque
devoveas sine fine caput cupiasque dolenti
me tibi forte dari nostrumque haurire cruorem:
te tamen adgrediar [mecumque reducere nitar]
tamque tuis potiar, faveat Fortuna, sagittis,
quam sum Dardanio, quem cepi, vate potitus,
quam responsa deum Troianaque fata retexi,

---

302 illi ς nobis *s* 303 nequeo *Heins.* 309 decorum est *s* ł do
317 lenire labores *s* 319 satis] facit ς *emend. Ciofanus* 322 morbis *Heins.* 329 execrere h *Post* 331 *haec in* ς *leguntur:* utque tui mihi sic fiat tibi copia nostri; *addidit in s is qui a v. 438 scripsit:* te tamen aggrediar. longe formidine pulsa ł sic mecumque reducere nitar; *eadem* fere (t. t. a. mecumque r. n.) *man. recentior in marg.* h *adscripsit. Priora insulsa esse et inficeta demonstravi; versum* 333 *Ovidium inperfectum reliquisse vidit Heinsius* te tamen aggrediar, fiet tibi copia nostri *Bentley*

quam rapui Phrygiae signum penetrale Minervae
hostibus e mediis. et se mihi conferat Aiax?
nempe capi Troiam prohibebant fata sine illo.
fortis ubi est Aiax? ubi sunt ingentia magni
verba viri? cur hic metuis? cur audet Ulixes
ire per excubias et se committere nocti
perque feros enses non tantum moenia Troum,
verum etiam summas arces intrare suaque
eripere aede deam raptamque adferre per hostes?
quae nisi fecissem, frustra Telamone creatus
gestasset laeva taurorum tergora septem.
illa nocte mihi Troiae victoria parta est,
Pergama tunc vici, cum vinci posse coegi.
desine Tydiden vultuque et murmure nobis
ostentare meum: pars est sua laudis in illo.
nec tu, cum socia clipeum pro classe tenebas,
solus eras: tibi turba comes, mihi contigit unus.
qui nisi pugnacem sciret sapiente minorem
esse nec indomitae deberi praemia dextrae,
ipse quoque haec peteret. peteret moderatior Aiax
Eurypylusque ferox claroque Andraemone natus
nec minus Idomeneus patriaque creatus eadem
Meriones, peteret maioris frater Atridae.
quippe manu fortes nec sunt mihi Marte secundi,
consiliis cessere meis. tibi dextera bello
utilis: ingenium est, quod eget moderamine nostro;
tu vires sine mente geris, mihi cura futuri;
tu pugnare potes, pugnandi tempora mecum
eligit Atrides; tu tantum corpore prodes,
nos animo; quantoque ratem qui temperat, anteit
remigis officium, quanto dux milite maior,
tantum ego te supero. nec non in corpore nostro
pectora sunt potiora manu: vigor omnis in illis.
at vos, o proceres, vigili date praemia vestro,
proque tot annorum cura, quibus anxius egi,
hunc titulum meritis pensandum reddite nostris.

---

l illo · palladis signo

338 comparat *s (cf. v. 6)* illis *s* 340 aiax ubi est h 341 horti l nocti *s* 345 raptamve M effere h 346 fecissem (m *ex* s) M 352 pro socia clipeum cum cl. h 353 michi t. c., tibi c. M 356 haec] hoc M peteret *alterum om. sed in marg. additum* M 358 idomeus C 359 merionesſſſ (*er.* q;) peterent — fratris M 360 manus — secundae M non s. tibi h 366 anteit (i *ex* a) M 369 illis *(is ex os)* M 370 at (ast h) o vos proceres C 371 curis *c* quas *s*

iam labor in fine est; obstantia fata removi
altaque posse capi faciendo Pergama, cepi.
per spes nunc socias casuraque moenia Troum
perque deos oro, quos hosti nuper ademi,
per siquid superest, quod sit sapienter agendum,
siquid adhuc audax ex praecipitique petendum est,
este mei memores! aut si mihi non datis arma,
huic date!' et ostendit signum fatale Minervae.
Mota manus procerum est, et quid facundia posset,
re patuit: fortisque viri tulit arma disertus.
Hectora qui solus, qui ferrum ignesque Iovemque
sustinuit totiens, unam non sustinet iram,
invictumque virum vicit dolor. arripit ensem
et 'meus hic certe est. an et hunc sibi poscit Ulixes?
hoc' ait 'utendum est in me mihi: quique cruore
saepe Phrygum maduit, domini nunc caede madebit,
ne quisquam Aiacem possit superare nisi Aiax.'
dixit et in pectus tum demum vulnera passum
qua patuit ferrum, letalem condidit ensem.
nec valuere manus infixum educere telum:
expulit ipse cruor. rubefactaque sanguine tellus
purpureum viridi genuit de caespite florem,
qui prius Oebalio fuerat de vulnere natus.
littera communis mediis pueroque viroque
inscripta est foliis, haec nominis, illa querellae.
Victor ad Hypsipyles patriam clarique Thoantis
et veterum terras infames caede virorum
vela dat, ut referat Tirynthia tela, sagittas.
quae postquam ad Graios, domino comitante, revexit,
inposita est sero tandem manus ultima bello.
[Troia simul Priamusque cadunt: Priameïa coniunx
perdidit infelix hominis post omnia formam,
externasque novo latratu terruit auras,
longus in angustum qua clauditur Hellespontus.]
Ilion ardebat, neque adhuc consederat ignis,

---

373 facta M 374 capiendo M *Post* 378 *haec sunt in codicibus:* si Troiae fatis, aliquid restare putatis. *quae Bentleium secutus ut insiticia seclusi* 383 re] tunc *ε* tum h 384 ignemque *ς (cf. v. 91)* ł ne 385 sustulit D 386 vincit *Heins.* 389 nec *ε* 391 ferro *ς* 399 ab — patria M adysiphyles *ε* 400 ad uetere⁀ M 403 impositaque fero est C impositaēq; *ε* 404—407 *adulterinos esse cognovit Bentley* 406 novo] vano h aures *ε* oras *coni. Bothe*

[exiguumque senis Priami Iovis ara cruorem
conbiberat. tractata comis antistita Phoebi
non profecturas tendebat ad aethera palmas.
Dardanidas matres patriorum signa deorum,
dum licet, amplexas succensaque templa tenentes
invidiosa trahunt victores praemia Grai.
mittitur Astyanax illis de turribus, unde
pugnantem pro se proavitaque regna tuentem
saepe videre patrem monstratum a matre solebat.]
iamque viam suadet boreas, flatuque secundo
carbasa mota sonant. iubet uti navita ventis.
'Troia, vale! rapimur' clamant, dant oscula terrae
Troades et patriae fumantia tecta relinquunt.
ultima conscendit classem, miserabile visu,
in mediis Hecuba natorum inventa sepulchris:
prensantem tumulos atque ossibus oscula dantem
Dulichiae traxere manus. tamen unius hausit
inque sinu cineres secum tulit Hectoris haustos;
Hectoris in tumulo canum de vertice crinem,
inferias inopes, crinem lacrimasque reliquit.
Est, ubi Troia fuit, Phrygiae contraria tellus
Bistoniis habitata viris. Polymestoris illic
regia dives erat, cui te commisit alendum
clam, Polydore, pater Phrygiisque removit ab armis;
consilium sapiens, sceleris nisi praemia magnas
adiecisset opes, animi inritamen avari.
ut cecidit fortuna Phrygum, capit inpius ensem
rex Thracum iuguloque sui demisit alumni
et, tamquam tolli cum corpore crimina possent,
exanimem scopulo subiectas misit in undas.
Litore Threïcio classem religarat Atrides,
dum mare pacatum, dum ventus amicior esset.
hic subito, quantus cum viveret esse solebat,
exit humo late rupta similisque minanti
temporis illius vultum referebat Achilles,

409—417 *cum Merkelio ut insiticios seclusi* 409 tractaque M tractisque ς tractata *restituit Heins.* antistia A 411 profuturas M r 412 patrionũ M 415 astianas C 416 tenentem M 419 iub.] iuvat M 420 rapidamur M 423 haecuba M eccube h hecube s Hecuba est *Merk.*[2] 428 reliquit *ex* relinquunt M 430 illa h 432 pater] caput M 436 *sic* h dimisit M defigit s 438 e scopulo ς a subiectos M 440. 439 h 441 cum] dum h 442 late] rapide M

quo ferus iniusto petiit Agamemnona ferro.
'inmemores' que 'mei disceditis' inquit 'Achivi?
obrutaque est mecum virtutis gratia nostrae?
ne facite! utque meum non sit sine honore sepulchrum,
placet Achilleos mactata Polyxena manes.'
dixit, et inmiti sociis parentibus umbrae,
rapta sinu matris, quam iam prope sola fovebat,
fortis et infelix et plus quam femina virgo
ducitur ad tumulum diroque fit hostia busto.
quae memor ipsa sui, postquam crudelibus aris
admota est sensitque sibi fera sacra parari,
utque Neoptolemum stantem ferrumque tenentem
inque suo vidit figentem lumina vultu,
'utere iandudum generoso sanguine!' dixit
'nulla mora est. quin tu iugulo vel pectore telum
conde meo!' iugulumque simul pectusque retexit.
'scilicet haud ulli servire Polyxena vellem.
haud per tale sacrum numen placabitis ullum.
mors tantum vellem matrem mea fallere posset.
mater obest minuitque necis mihi gaudia: quamvis
non mea mors illi, verum sua vita tremenda est.
vos modo, ne Stygios adeam non libera manes,
este procul, si iusta peto, tactuque viriles
virgineo removete manus. acceptior illi,
quisquis is est, quem caede mea placare paratis,
liber erit sanguis. siquos tamen ultima nostri
verba movent oris, Priami vos filia regis,
non captiva rogat, genetrici corpus inemptum
reddite; neve auro redimat ius triste sepulchri,
sed lacrimis. tunc, cum poterat, redimebat et auro.'
dixerat, at populus lacrimas, quas illa tenebat,
non tenet. ipse etiam flens invitusque sacerdos
praebita coniecto rupit praecordia ferro.
illa super terram defecto poplite labens
pertulit intrepidos ad fata novissima vultus.
tunc quoque cura fuit partes velare tegendas,

444 quo] qui (i *i. r.*) — agamennona M 446 gloria *e* vestrae *corr. ex* nostrae M 454 sentitque h 456 utque — lumine vultus M 458 quin *coni. Merk.*[2] aut A at *Heins.* vel *Riese* 460 *sic* M (haud *ex* aut *m. 1*) nulli *e* ferrem h 461 haud] at *e* 460. 461 *delendos censuit Suchier* 463 monuitque M 464 tremanda M gemenda *e* lugenda h 466 este] ite M 468 caede] morte *e* 470 monent h 471 non *Heins.*, nunc A ineptum M 472 redimatis tr. sepulchrum M 473 tum h

cum caderet, castique decus servare pudoris.
Troades excipiunt deploratosque recensent
Priamidas et quod dederit domus una cruoris,
teque gemunt, virgo, teque, o modo regia coniunx,
regia dicta parens, Asiae florentis imago,
nunc etiam praedae mala sors, quam victor Ulixes
esse suam nollet, nisi quod tamen Hectora partu
edideras: dominum matri vix repperit Hector.
quae corpus conplexa animae tam fortis inane,
quas totiens patriae dederat natisque viroque,
huic quoque dat lacrimas. lacrimas in vulnera fundit
osculaque ore tegit consuetaque pectora plangit
canitiemque suam concreto in sanguine verrens
plura quidem, sed et haec laniato pectore dixit.
'nata, tuae (quid enim superest?) dolor ultime matris,
nata, iaces, videoque tuum, mea vulnera, vulnus.
et, ne perdiderim quemquam sine caede meorum,
tu quoque vulnus habes. at te, quia femina, rebar
a ferro tutam: cecidisti et femina ferro,
totque tuos idem fratres, te perdidit idem,
exitium Troiae nostrique orbator, Achilles.
at postquam cecidit Paridis Phoebique sagittis,
nunc certe, dixi, non est metuendus Achilles.
nunc quoque mi metuendus erat: cinis ipse sepulti
in genus hoc saevit, tumulo quoque sensimus hostem.
Aeacidae fecunda fui. iacet Ilion ingens,
eventuque gravi finita est publica clades, —
sed finita tamen. soli mihi Pergama restant,
in cursuque meus dolor est. modo maxima rerum,
tot generis natisque potens nuribusque viroque,
nunc trahor exul, inops, tumulis avulsa meorum,
Penelopae munus. quae me data pensa trahentem
matribus ostendens Ithacis „haec Hectoris illa est
clara parens, haec est“ dicet „Priameia coniunx“.

---

482 quot — cruores M quid h *(Riesio teste)* 487 ediderat A edideras *coni. Heins.* matri dominum h 488 corpos M iam h 490 lacrimas // *(semel; in marg.* // *ante rasuram)* M vulnere M *(Riesio teste)* s funera fudit h 490. 489. 491 h 493 et *om.* M 494 quod e. s. d. ultima M matri *Heins.* 495 meum tua v. pectus C 496 *sic* A en, ne *Heins.* 503 sepult *(om. compendio)* M 505 aeaciden M aeacidē h fuit M 506 est *om.* h 508 maxime h 510 meor.] deorum M 513 primeia M

postque tot amissos tu nunc, quae sola levabas
maternos luctus, hostilia busta piasti.
inferias hosti peperi. quo ferrea resto?
quidve moror? quo me servas, annosa senectus?
quo, di crudeles, nisi quo nova funera cernam,
vivacem differtis anum? quis posse putaret
felicem Priamum post diruta Pergama dici?
felix morte sua est: nec te, mea nata, peremptam
adspicit et vitam pariter regnumque reliquit.
at, puto, funeribus dotabere, regia virgo,
condeturque tuum monumentis corpus avitis.
non haec est fortuna domus. tibi munera matris
contingent fletus peregrinaeque haustus harenae.
omnia perdidimus: superest, cur vivere tempus
in breve sustineam, proles gratissima matri,
nunc solus, quondam minimus de stirpe virili,
has datus Ismario regi Polydorus in oras.
quid moror interea crudelia vulnera lymphis
abluere et sparsos inmiti sanguine vultus?'
dixit et ad litus passu processit anili,
albentes lacerata comas. 'date, Troades, urnam'
dixerat infelix, liquidas hauriret ut undas:
adspicit eiectum Polydori in litore corpus
factaque Threïciis ingentia vulnera telis.
Troades exclamant. obmutuit illa dolore,
et pariter voces lacrimasque introrsus obortas
devorat ipse dolor. duroque simillima saxo
torpet et adversa figit modo lumina terra,
interdum torvos sustollit ad aethera vultus,
nunc positi spectat vultum, nunc vulnera nati,
vulnera praecipue, seque armat et instruit ira.
qua simul exarsit, tamquam regina maneret,
ulcisci statuit poenaeque in imagine tota est.
utque furit catulo lactente orbata leaena
signaque nacta pedum sequitur, quem non videt, hostem,
sic Hecuba, postquam cum luctu miscuit iram,
non oblita animorum, annorum oblita suorum,
vadit ad artificem dirae, Polymestora, caedis

518 quid dii *ε* nisi uti *ς* 523 donabere M 527 cur (u *ex* o?) M 530 poliodorus M 532 abluere ////////// et (*erasum est* interea) — ultus M 538 illa] pro h 539 vocem *ς* abortas C 542 extollit *ε* 544 vulnere — iram M 546 in *om.* h 548 pedum] locum M 549. 556 ecuba M hecube *ε* eccube h

conloquiumque petit: nam se monstrare relictum
velle latens illi, quod nato redderet, aurum.
credidit Odrysius praedaeque adsuetus amore
in secreta venit. tum blando callidus ore
'tolle moras, Hecuba', dixit 'da munera nato.
omne fore illius quod das, quod et ante dedisti,
per superos iuro.' spectat truculenta loquentem
falsaque iurantem tumidaque exaestuat ira
atque ita conrepto captivarum agmina matrum
invocat et digitos in perfida lumina condit
expellitque genis oculos (facit ira potentem)
inmergitque manus foedataque sanguine sonti
non lumen, neque enim superest, loca luminis haurit.
clade sui Thracum gens inritata tyranni
Troada telorum lapidumque incessere iactu
coepit. at haec missum rauco cum murmure saxum
morsibus insequitur, rictuque in verba parato
latravit, conata loqui. locus exstat et ex re
nomen habet: veterumque diu memor illa malorum
tum quoque Sithonios ululavit maesta per agros.
illius Troasque suos hostesque Pelasgos,
illius fortuna deos quoque moverat omnes,
sic omnes, ut et ipsa Iovis coniunxque sororque
eventus Hecubam meruisse negaverit illos.
Non vacat Aurorae, quamquam isdem faverat armis,
cladibus et casu Troiaeque Hecubaeque moveri.
cura deam propior luctusque domesticus angit
Memnonis amissi, Phrygiis quem lutea campis
vidit Achillea pereuntem cuspide mater.
vidit, et ille color, quo matutina rubescunt
tempora, palluerat, latuitque in nubibus aether.
at non inpositos supremis ignibus artus
sustinuit spectare parens, sed crine soluto,
sicut erat, magni genibus procumbere non est
dedignata Iovis lacrimisque has addere voces:

---

552 que *om.* M 556 Hecuba et dixit *coni. Merk.*[2] 557 ded.] tulisti *s* 559 que *om.* h 560 at ita M ita *om.* h 562 expilat que *ς* potentem h valentem *edd. vett.* nocentem D 563 manus oculis phoedataque sontis M sontis h 564 haurit *ex* hauriut M 566 que *om.* h 567 saxum] iactum M cum rauco h 568 in] ad *ς* 572 hostesque ~~suos~~ pagros M 574 sic omnes ut] et homines uti M 576 armis *ex* annis M 577 casum — movere M ҫccubeque h 578 *cur ad eũ h* 579 admissi h 581 color] rubor M

'omnibus inferior, quas sustinet aureus aether,
nam mihi sunt totum rarissima templa per orbem,
diva tamen veni, non ut delubra diesque
des mihi sacrificos caliturasque ignibus aras: —
si tamen adspicias, quantum tibi femina praestem,
tum cum luce nova noctis confinia servo,
praemia danda putes: — sed non ea cura neque hic est
nunc status Aurorae, meritos ut poscat honores:
Memnonis orba mei venio, qui fortia frustra
pro patruo tulit arma suo primisque sub annis
occidit a forti, sic vos voluistis, Achille.
da, precor, huic aliquem, solacia mortis, honorem,
summe deum rector, maternaque vulnera leni.'
Iuppiter adnuerat. cum Memnonis arduus alto
corruit igne rogus nigrique volumina fumi
infecere diem, veluti cum flumina natas
exhalant nebulas, nec sol admittitur infra,
atra favilla volat glomerataque corpus in unum
densetur faciemque capit sumitque calorem
atque animam ex igni; levitas sua praebuit alas.
et primo similis volucri, mox vera volucris
insonuit pennis. pariter sonuere sorores
innumerae, quibus est eadem natalis origo.
terque rogum lustrant, et consonus exit in auras
ter clangor: quarto seducunt castra volatu.
tum duo diversa populi de parte feroces
bella gerunt rostrisque et aduncis unguibus iras
exercent alasque adversaque pectora lassant.
inferiaeque cadunt cineri cognata sepulto
corpora seque viro forti meminere creatas.
praepetibus subitis nomen facit auctor: ab illo
Memnonides dictae, cum sol duodena peregit
signa, parentali moriturae more rebellant.

---

587 quae M 589 ut non — deisque M bovesque *ε* 590 sacrificis M caligantesque (antes *i. r.*) M atras h 597 vos] dii *ς* 598 da pcul M 601 volumine M 602 *om.* M 603 exalat — sol// amittitur M 605 densatur *ς* colorem A calorem *Heins.* 606 animum A animam *Heins.* igne h 607 primu// M vera] prima M 610 cum sonus *ε* 611 plangor C plangr̃ *ε* clangor *Heins.* 613 fecedunt h 614 adversa pectora h tempora iactant M 615 generi cineri' sepulto parentali' moriture' — sepulcri M 617 facit auctor nomen h 619 parenti alii moriturae

ergo aliis latrasse Dymantida flebile visum est:
luctibus est Aurora suis intenta piasque
nunc quoque dat lacrimas et toto rorat in orbe.
Non tamen eversam Troiae cum moenibus esse
spem quoque fata sinunt: sacra et, sacra altera, patrem
fert umeris, venerabile onus, Cythereius heros.
de tantis opibus praedam pius eligit illam
Ascaniumque suum. profugaque per aequora classe
fertur ab Antandro sceleratagque limina Thracum
et Polydoreo manantem sanguine terram
linquit et utilibus ventis aestuque secundo
intrat Apollineam sociis comitantibus urbem.
hunc Anius, quo rege homines, antistite Phoebus
rite colebatur, temploque domoque recepit
urbemque ostendit delubraque nota duasque
Latona quondam stirpes pariente retentas.
ture dato flammis vinoque in tura profuso
caesarumque boum fibris de more crematis
regia tecta petunt positisque tapetibus altis
munera cum liquido capiunt Cerealia Baccho.
tunc pius Anchises: 'o Phoebi lecte sacerdos,
fallor, an et natum, cum primum haec moenia vidi,
bisque duas natas, quantum reminiscor, habebas?'
huic Anius niveis circumdata tempora vittis
concutiens et tristis ait: 'non falleris, heros
maxime: vidisti natorum quinque parentem,
quem nunc, tanta homines rerum inconstantia versat,
paene vides orbum. quod enim mihi filius absens
auxilium, quem dicta suo de nomine tellus
Andros habet, pro patre locumque et regna tenentem?
Delius augurium dedit huic: dedit altera Liber
femineae stirpi voto maiora fideque
munera. nam tactu natarum cuncta mearum
in segetem laticemque meri canaeque Minervae

---

more'
uoce M more] Marte *coni. Heins.* luce *coni. Merk.*[2] 620 est *om. ς* 621 est *om. postea addit.* M 624 facta M patrem] templa M 625 cythereiais M cithareius h 628 ad (d *ex* b *corr.*) antandrū. (ū *ex* o *corr.*) scelaerataq: M 634 que *om.* h ostendens M
a
636 thure refuso h 637 cesorumque h 638 positique *Heins.* 640 tum h 646 quem tam̄ unc-[illegible] (m̄ unc *i. r.*) M versa est h 647 enim est h 649 quod patre locum quod regna teneret M 653
ba·] i·holei'
laticesque ς mei. (i. *i. r.*) ri[illegible]caneq: minerue *(in marg.* baca *a m. b)* M

transformabantur, divesque erat usus in illis.
hoc ubi cognovit Troiae populator Atrides,
ne non ex aliqua vestram sensisse procellam
nos quoque parte putes, armorum viribus usus
abstrahit invitas gremio genitoris, alantque,
imperat Argolicam caelesti munere classem.
effugiunt quo quaeque potest: Euboea duabus,
et totidem natis Andros fraterna petita est.
miles adest et, ni dedantur, bella minatur.
victa metu pietas consortia corpora poenae
dedidit. et timido possis ignoscere fratri:
non hic Aeneas, non, qui defenderet Andron,
Hector erat, per quem decimum durastis in annum.
iamque parabantur captivis vincla lacertis:
illae tollentes etiamnunc libera caelo
bracchia „Bacche pater, fer opem!“ dixere. tulitque
muneris auctor opem, — si miro perdere more
ferre vocatur opem. nec qua ratione figuram
perdiderint, potui scire aut nunc dicere possum,
summa mali nota est: pennas sumpsere tuaeque
coniugis in volucres, niveas abiere columbas.'

Talibus atque aliis postquam convivia dictis
inplerunt, mensa somnum petiere remota.
cumque die surgunt adeuntque oracula Phoebi:
qui petere antiquam matrem cognataque iussit
litora. prosequitur rex et dat munus ituris,
Anchisae sceptrum, chlamydem pharetramque nepoti,
cratera Aeneae, quem quondam transtulit illi
hospes ab Aoniis Therses Ismenius oris.
miserat hanc illi Therses, fabricaverat Alcon
Hyleus et longo caelaverat argumento.
urbs erat, et septem posses ostendere portas:
hae pro nomine erant, et quae foret illa, docebant.

---

p ut'

bacamque Minervae ς 656 ne nos — vestram venisse M 657 usos M 658 ut alant h 659 classem] gentem ς 660 euolia M 662 reddantur — minantur h 663 atque meae p. corsortia M pectora ε poenae] noxae *Merk.*[1] 664 reddidit h 666 per quos ς 667 parantur h 668 etiamnum *Heins.* bracchia o. libera h 670 more] miro M 672 possim *Heins.* 677 adeunt h 678 antiqua cognataque moenia iussit. C 679 littore h 681 crateram M quaem M transtulit] miserat ς 682 ioniis — yzmeneus M ystmenius ε 683 therse M 684 nileus C [ab Alcone Lydio caelatus *Lactant. in argum.*]

Victa metu'

cū

685 possas (a *ex* e *corr.*) ostendere passas M 686 pro — ferat illae M

ante urbem exequiae tumulique ignesque rogique
effusaeque comas et apertae pectora matres
significant luctum. nymphae quoque flere videntur
siccatosque queri fontes; sine frondibus arbor
nuda riget, rodunt arentia saxa capellae.
ecce facit mediis natas Orione Thebis,
hanc non femineum iugulo dare vulnus aperto,
illam demissa per fortia pectora tela
pro populo cecidisse suo pulchrisque per urbem
funeribus ferri celebrique in parte cremari;
tum de virginea geminos exire favilla,
ne genus intereat, iuvenes, quos fama Coronas
nominat, et cineri materno ducere pompam.
hactenus antiquo signis fulgentibus aere,
summus inaurato crater erat asper acantho.
nec leviora datis Troiani dona remittunt
dantque sacerdoti custodem turis acerram,
dant pateram claramque auro gemmisque coronam.
Inde recordati Teucros a sanguine Teucri
ducere principium, Cretam tenuere. locique
ferre diu nequiere Iovem centumque relictis
urbibus Ausonios optant contingere portus.
saevit hiems iactatque viros, Strophadumque receptos
portubus infidis exterruit ales Aëllo.
et iam Dulichios portus Ithacamque Samonque
Neritiasque domus, regnum fallacis Ulixis,
praeter erant vecti: certatam lite deorum
Ambraciam versique vident sub imagine saxum
iudicis, Actiaco quae nunc ab Apolline nota est,
vocalemque sua terram Dodonida quercu
Chaoniosque sinus, ubi nati rege Molosso
inrita subiectis fugere incendia pennis.

---

dicebant h 687 rogique] gyroque (*in marg.* piroque *a m. b*) M pyraeque *Merk.*[2] 691 rodunt] lambunt *s* capillae M 692 ab origine M ab orione *ς* thebas M 693 hanc non] agmen M vulnus] pectus C 694 illas dimisso (demisso *ς*) per inertia vulnera M ferro h telo D demissa — tela *em. Bentley* hac —, illac demisso per inertia vulnera telo *Merk.*[2] 698 ne (e *i. r.*) M Coronos h 699 genere maternam M 700 aere] auro M 701 summis M craterque h 703 acerram M 704 dant/// p. gemmisque auro claramque M 706 Creten *Heins.* tenuere] tectique M 707 lovem] luem M 710 oello M 712 nereidas domus M nariciasque *ς* domos h

713 lite] rite M 714 versique M 715 *om.* M indicis *s* 716 *suam — quercum M* 718 inita s. f. ingentia p. M inpia *ς* inrita

Proxima Phaeacum felicibus obsita pomis
rura petunt. Epiros ab his regnataque vati
Buthrotos Phrygio simulataque Troia tenetur.
inde futurorum certi, quae cuncta fideli
Priamides Helenus monitu praedixerat, intrant
Sicaniam. tribus haec excurrit in aequora pinnis.
e quibus imbriferos est versa Pachynos ad austros,
mollibus expositum zephyris Lilybaeon, ad arctos
aequoris expertes spectat boreamque Peloros.
hac subeunt Teucri, et remis aestuque secundo
sub noctem potitur Zanclaea classis harena.
Scylla latus dextrum, laevum inrequieta Charybdis
infestat. vorat haec raptas revomitque carinas,
illa feris atram canibus succingitur alvum,
virginis ora gerens, et, si non omnia vates
ficta reliquerunt, aliquo quoque tempore virgo.
hanc multi petiere proci. quibus illa repulsis
ad pelagi nymphas, pelagi gratissima nymphis,
ibat et elusos iuvenum narrabat amores.
cui dum pectendos praebet Galatea capillos,
talibus adloquitur, repetens suspiria, dictis:
'te tamen, o virgo, genus haud inmite virorum
expetit, utque facis, potes his inpune negare.
at mihi, cui pater est Nereus, quam caerula Doris
enixa est, quae sum turba quoque tuta sororum,
non nisi per luctus licuit Cyclopis amorem
effugere': et lacrimae vocem inpediere loquentis.
quas ubi marmoreo detersit pollice virgo
et solata deam est, 'refer, o carissima', dixit
'neve tui causam tege (sum tibi fida) doloris.'
Nereïs his contra resecuta Crataeide natam est:
'Acis erat, Fauno nymphaque Symaethide cretus,

---

coni. Heins. 720 rura] arva h euritos ab his regnator euntis
i
M (*in marg. a m. b:* n [*i. r.*] regnataque vati) 721 voto post phrygio, *in marg. m. b:* Bruto p' phygio M 724 tribus *om. in marg. adscr.*
unguis'
a m. recentiore M pennis M linguis ς 725 est v.] eversa M 726 impositum D liliveon M at *e*, *om.* M 727 expertus M 728 hanc h et *om.* ς 729 patitur zancleam — harenam M 731 infestant *e* removitque M que *om.* h 733 ore gerens (*ex* carens) M 736 nymphis] nympha M 738 cui] quam h pectendo h 739 referens M 747 dea h ẽ'///refer'/// (*fuit* eẽ refert) M o *om.* M 748 tui (*ex* tua) c. t. sic sum fida sorori M 749 grateide nata'////// (m t erat.) M

magna quidem patrisque sui matrisque voluptas,
nostra tamen maior: nam me sibi iunxerat uni.
pulcher et octonis iterum natalibus actis
signarat teneras molli lanugine malas.
hunc ego, me Cyclops nulla cum fine petebat.
nec, si quaesieris, odium Cyclopis, amorne
Acidis in nobis fuerit praesentior, edam:
par utrumque fuit. pro quanta potentia regni
est, Venus alma, tui! nempe ille inmitis et ipsis
horrendus silvis et visus ab hospite nullo
inpune et magni cum dis contemptor Olympi,
quid sit amor, sentit validaque cupidine captus
uritur, oblitus pecorum antrorumque suorum.
iamque tibi formae, iamque est tibi cura placendi,
iam rigidos pectis rastris, Polypheme, capillos,
iam libet hirsutam tibi falce recidere barbam
et spectare feros in aqua et conponere vultus.
caedis amor feritasque sitisque inmensa cruoris
cessant, et tutae veniuntque abeuntque carinae.
Telemus interea Siculam delatus ad Aetnen,
Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales,
terribilem Polyphemon adit „lumen“ que, „quod unum
fronte geris media, rapiet tibi“ dixit „Ulixes.“
risit et „o vatum stolidissime, falleris“, inquit,
„altera iam rapuit“. sic frustra vera monentem
spernit et aut gradiens ingenti litora passu
degravat, aut fessus sub opaca revertitur antra.
prominet in pontum cuneatus acumine longo
collis: utrumque latus circumfluit aequoris unda.
huc ferus ascendit Cyclops mediusque resedit;
lanigerae pecudes nullo ducente secutae.
cui postquam pinus, baculi quae praebuit usum,
ante pedes posita est, antemnis apta ferendis,
sumptaque harundinibus conpacta est fistula centum,

---

751 fuit *corr. ex* sui M 752 uinxerat M 754 sign. tene- molli' nec ras lanugine M molli] dubia ς 755 me *om.* h nullo *s* 756 en (nec *ab alia manu*) M amorne *ex* amore M 757 praesentius (us *i. r.; in marg.* praestantior) M praestantior *s* 762 sensit M nostrique cup. ς 765 poliphoeme M *(sic semper)* 767 aquam A aqua *ed. Veneta 1486* 768 ferisque h 769 ture h veniunt M 770 telephus A Telemus *em. Raph. Regius* ethnem M siculum d. in aequor ς 771 *om.* M 778 in longum c. flumine M 780 accedit *s mediosq: p* ęstus M (*ab alia manu in marg. adscr.:* mediusque resedit)

senserunt toti pastoria sibila montes,
senserunt undae. latitans ego rupe meique
Acidis in gremio residens procul auribus hausi
talia dicta meis auditaque verba notavi:
„candidior folio nivei, Galatea, ligustri,
floridior pratis, longa procerior alno,
splendidior vitro, tenero lascivior haedo,
levior adsiduo detritis aequore conchis,
solibus hibernis, aestiva gratior umbra,
nobilior palma, platano conspectior alta,
lucidior glacie, matura dulcior uva,
mollior et cygni plumis et lacte coacto,
et, si non fugias, riguo formosior horto,
saevior indomitis eadem Galatea iuvencis,
durior annosa quercu, fallacior undis,
lentior et salicis virgis et vitibus albis,
his inmobilior scopulis, violentior amne,
laudato pavone superbior, acrior igni,
asperior tribulis, feta truculentior ursa,
surdior aequoribus, calcato inmitior hydro,
et, quod praecipue vellem tibi demere possem,
non tantum cervo claris latratibus acto,
verum etiam ventis volucrique fugacior aura!
at bene si noris, pigeat fugisse morasque
ipsa tuas damnes et me retinere labores.
sunt mihi, pars montis, vivo pendentia saxo
antra, quibus nec sol medio sentitur in aestu
nec sentitur hiems. sunt poma gravantia ramos,
sunt auro similes longis in vitibus uvae,
sunt et purpureae: tibi et has servamus et illas.
ipsa tuis manibus silvestri nata sub umbra
mollia fraga leges, ipsa autumnalia corna
prunaque, non solum nigro liventia suco,
verum etiam generosa novasque imitantia ceras.
nec tibi castaneae me coniuge, nec tibi deerunt
arbutei fetus: omnis tibi serviet arbos.

---

o

788 verba] mente *Heins.* natavi M 790 prato ς 794 forma M pomis ς palmis *cod. Berolin.* palma *coni. Siebelis* formă ac *Merk.*[2] *cll. IV 676* 800 lentior *ex* laetior M 802 phitone, *in marg. a m. b:* ñne pavone M acrior (c *ex* g) igni (i *prius i. r.*) M 804 *om.* M 805 neq(q *i. r.*)qđ M pr. si possem demere vellem ς 813 *in marg. addit.* M 815 nota M 817 labentia M 819 mecū iuge M 820 arborei \

hoc pecus omne meum est; multae quoque vallibus errant,
multas silva tegit, multae stabulantur in antris.
nec, si forte roges, possim tibi dicere, quot sint.
pauperis est numerare pecus. de laudibus harum
nil mihi credideris: praesens potes ipsa videre,
ut vix circumeant distentum cruribus uber.
sunt, fetura minor, tepidis in ovilibus agni,
sunt quoque, par aetas, aliis in ovilibus haedi.
lac mihi semper adest niveum. pars inde bibenda
servatur, partem liquefacta coagula durant.
nec tibi deliciae faciles vulgataque tantum
munera contingent, dammae leporesque caperque
parve columbarum demptusve cacumine nidus:
inveni geminos, qui tecum ludere possint,
inter se similes, vix ut dignoscere possis,
villosae catulos in summis montibus ursae,
inveni et dixi „dominae servabimus istos.“
iam modo caeruleo nitidum caput exere ponto,
iam, Galatea, veni, nec munera despice nostra.
certe ego me novi liquidaeque in imagine vidi
nuper aquae, placuitque mihi mea forma videnti.
adspice, sim quantus. non est hoc corpore maior
Iuppiter in caelo: nam vos narrare soletis
nescio quem regnare Iovem. coma plurima torvos
prominet in vultus umerosque, ut lucus, obumbrat.
nec mea quod rigidis horrent densissima saetis
corpora, turpe puta. turpis sine frondibus arbor,
turpis equus, nisi colla iubae flaventia velent,
barba viros hirtaeque decent in corpore saetae.
unum est in media lumen mihi fronte, sed instar
ingentis clipei. quid? non haec omnia magno
Sol videt e caelo? Soli tamen unicus orbis.

---

823 possem — sunt h 825 poteṇs M 828 *om.* M 830 parte h q; *(ab alia manu)* coagola M 832 dammae (mm *ex* mn) M 833 par ua (a *non satis* tolle' *certa*) M demptusque h domitusve M 838 iam tu *s* exime M 842 aspicies quantum M hoc est h 843 nam] quem M 844 ł obumbrat oberrat *s* 846. 7 *post* 853 *ς* 846 nec mihi — duris h *Post* 848 *haec leguntur in ς:* pluma (plurima h) tegit volucres, ovibus sua lana [avibus sua pluma *s*] decori est; *quae insiticia esse intellexit Merkel* 851 sed instar] sinistra M 852 hoc *ex* haec — magnus M *853 soli)* solido M orbi M

adde, quod in vestro genitor meus aequore regnat:
hunc tibi do socerum. tantum miserere precesque
supplicis exaudi: tibi enim succumbimus uni.
quique Iovem et caelum sperno et penetrabile fulmen,
Nereï, te vereor: tua fulmine saevior ira est.
atque ego contemptus essem patientior huius,
si fugeres omnes. sed cur Cyclope repulso
Acin amas praefersque meis conplexibus Acin?
ille tamen placeatque sibi placeatque licebit,
quod nollem, Galatea, tibi; modo copia detur,
sentiet esse mihi tanto pro corpore vires!
viscera viva traham divulsaque membra per agros
perque tuas spargam (sic se tibi misceat!) undas.
uror enim, laesusque exaestuat acrius ignis,
cumque suis videor translatam viribus Aetnam
pectore ferre meo. nec tu, Galatea, moveris."
talia nequiquam questus, nam cuncta videbam,
surgit et, ut taurus vacca furibundus adempta,
stare nequit silvaque et notis saltibus errat,
cum ferus ignaros nec quicquam tale timentes
me videt atque Acin „video" que exclamat „et ista
ultima sit, faciam, Veneris concordia vestrae."
tantaque vox, quantam Cyclops iratus habere
debuit, illa fuit: clamore perhorruit Aetna.
ast ego vicino pavefacta sub aequore mergor,
terga fugae dederat conversa Symaethius heros.
„adfer opem, Galatea, precor, mihi! ferte, parentes",
dixerat „et vestris periturum admittite regnis!"
insequitur Cyclops partemque e monte revulsam
mittit; et extremus quamvis pervenit ad illum
angulus e saxo, totum tamen obruit Acin.
at nos, quod fieri solum per fata licebat,
fecimus, ut vires adsumeret Acis avitas.

---

854 nostro *s* meus *om.* h 855 nunc tibi M 857 quive M sperno et caelum h 858 veneror M 859 te essem M 861 amplexibus *s* 863 nollent M 864 sentiat h esse] ipse M 865 divisaque M 866 sic] si *s* 867 agrius M acrior *s* 868 videar M 872 montibus *s* 873 timentes (i *ex* u) M 875 faciam] facta M 877 ethna (a *i. r.*) M ethna h ethne *s* 879 dederam M semetius h 880 Affer (A *i. r.*) M 884 e saxo] is motus (us *i. r.*) M (*ea lectio orta e* ESAXO) is montis *Merk.*[1] is molis *Merk.*[2] hic iactu *Riese* 885 solum fieri *Heins.* 886 avitas] inultas M

puniceus de mole cruor manabat, et intra
temporis exiguum rubor evanescere coepit
filque color primo turbati fluminis imbre
purgaturque mora. tum moles fracta dehiscit,
vivaque per rimas proceraque surgit harundo,
osque cavum saxi sonat exsultantibus undis:
miraque res, subito media tenus exstitit alvo
incinctus iuvenis flexis nova cornua cannis,
qui, nisi quod maior, quod toto caerulus ore,
Acis erat. sed sic quoque erat tamen Acis, in amnem
versus, et antiquum tenuerunt flumina nomen."
Desierat Galatea loqui, coetuque soluto
discedunt placidisque natant Nereïdes undis.
Scylla redit; neque enim medio se credere ponto
audet. et aut bibula sine vestibus errat harena,
aut, ubi lassata est, seductos nacta recessus
gurgitis, inclusa sua membra refrigerat unda.
ecce freto stridens, alti novus incola ponti
nuper in Euboica versis Anthedone membris,
Glaucus adest visaeque cupidine virginis haeret
et quaecumque putat fugientem posse morari
verba refert. fugit illa tamen veloxque timore
pervenit in summum positi prope litora montis.
ante fretum est, ingens apicem conlectus in unum
longus ab aequoribus convexus in aequora vertex.
constitit hic, et tuta loco, monstrumne deusne
ille sit, ignorans, admiraturque colorem
caesariemque umeros subiectaque terga tegentem,
ultimaque excipiat quod tortilis inguina piscis.
sensit, et innitens, quae stabat proxima, moli,
'non ego prodigium nec sum fera belua, virgo,
sed deus' inquit 'aquae: nec maius in aequora Proteus
ius habet et Triton Athamantiadesque Palaemon.
ante tamen mortalis eram, sed, scilicet altis

887 de more D *verba* manabat *usque ad* rubor *om.* M vanescere M 890 moras M mollis M tacta A fracta *Heinsius* 891 properataque M 892 saxis s. exfluuitantibus M exulantibus h 894 canis M 895 nisi] neque M ore est ς 896 sed] quod M et h 902 seductaque M 903 inclausa h 904 fretum scindens ς 905 vestris A. silvis M membris A. versis h 906 haeret] ardens s ardet h 907 et] hec s 910 coniectus C 911 longa sub A longus ab *coni. Merk.* arboribus M ad aequora ς 912 loco] tamen M monstrumve deusve h 914 humeris — gerentem M 916 nec] non s 918 aquae. nec in aequore ptheus atq, M (atque *add. m. b*) in aequore h

debitus aequoribus, iam tum exercebar in illis.
nam modo ducebam ducentia retia pisces,
nunc in mole sedens moderabar harundine linum.
sunt viridi prato confinia litora, quorum
altera pars undis, pars altera cingitur herbis;
quas neque cornigerae morsu laesere iuvencae,
nec placidae carpsistis oves hirtaeve capellae.
non apis inde tulit conlectos sedula flores,
non data sunt capiti genialia serta, neque umquam
falciferae secuere manus. ego primus in illo
caespite consedi, dum lina madentia sicco.
utque recenserem captivos ordine pisces,
insuper exposui, quos aut in retia casus
aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
res similis fictae: sed quid mihi fingere prodest?
gramine contacto coepit mea praeda moveri
et mutare latus terraque, ut in aequore, niti.
dumque moror mirorque simul, fugit omnis in undas
turba suas dominumque novum litusque relinquunt.
obstipui dubitoque diu causamque requiro,
num deus hoc aliquis, num sucus fecerit herbae.
„quae tamen has“ inquam „vires habet herba?“ manuque
pabula decerpsi decerptaque dente momordi.
vix bene conbiberant ignotos guttura sucos,
cum subito trepidare intus praecordia sensi
alteriusque rapi naturae pectus amore.
nec potui restare diu „repetenda“ que „numquam
terra, vale!“ dixi corpusque sub aequora mersi.
di maris exceptum socio dignantur honore,
utque mihi quaecumque feram mortalia, demant,
Oceanum Tethynque rogant. ego lustror ab illis,
et purgante nefas noviens mihi carmine dicto
pectora fluminibus iubeor supponere centum.
nec mora, diversis lapsi de partibus amnes

---

921 debitus *em. Bentley* deditus *codd.* tantum M sed — sic utitur licet a. deditus *coni. Birt.* 925 fundit. p. a. fungitur undis M funditur herbis *coni. Merk.*[2] 928 sedula *Priscian.* semine D femine *coni. Merk.*[2] 929 nec u. ς 933 casus] captos (ptos *i. r.*) M 935. 934 M 935 potest h[1] *(corr. m. rec.)* 937 motare ς niti] mitti M 904 dubiusque diu M dubiusque fui h 943 discerptaque M 944 cū biberant M 945 tum sub. *s* 946 capturae M 949 socio] solii M 951 tethimque M

totaque vertuntur supra caput aequora nostrum.
hactenus acta tibi possum memoranda referre,
hactenus haec memini. nec mens mea cetera sensit.
quae postquam rediit, alium me corpore toto
ac fueram nuper, neque eundem mente recepi.
hanc ego tum primum viridem ferrugine barbam
caesariemque meam, quam longa per aequora verro,
ingentesque umeros et caerula bracchia vidi
cruraque pinnigero curvata novissima pisce.
quid tamen haec species, quid dis placuisse marinis,
quid iuvat esse deum, si tu non tangeris istis?'
talia dicentem, dicturum plura, reliquit
Scylla deum. furit ille inritatusque repulsa
prodigiosa petit Titanidos atria Circes.

LIBER QUARTUS DECIMUS.

Iamque Giganteis iniectam faucibus Aetnen
arvaque Cyclopum, quid rastra, quid usus aratri,
nescia nec quicquam iunctis debentia bubus,
liquerat Euboicus tumidarum cultor aquarum,
liquerat et Zanclen adversaque moenia Rhegi
navifragumque fretum, gemino quod litore pressum
Ausoniae Siculaeque tenet confinia terrae.
inde manu magna Tyrrhena per aequora vectus
herbiferos adiit colles atque atria Glaucus
Sole satae Circes, vanarum plena ferarum.
quam simul adspexit, dicta acceptaque salute,
'diva, dei miserere, precor! nam sola levare
tu potes hunc', dixit 'videar modo dignus, amorem.
quanta sit herbarum, Titani, potentia, nulli
quam mihi cognitius, qui sum mutatus ab illis.

955. 954 M 958. 959. 956. 957 ς 957 hactenus et m. ς sentit M 958 redit M redeunt ς alium m.] actum meo M 959 fuerat M 960 tunc ε viridi M 963 pennigero D 965 non tu h 966 dicturum dicentem h 967 deum] furens M Incipit lib. xiiii M

XIV, 1 giganteis (is *ex* i) M ethnam ς 5. 4 A 5 zandē h regis M rhesi ł rhegi ε regii h 6 naufragumque C 8 lapsus ε 9 utque M 10 variarum ς 13 dign. am.] dignior esse M amore ε

14 titana M 15 cognitior M cogniti//// h

neve mei non nota tibi sit causa furoris:
litore in Italico, Messenia moenia contra,
Scylla mihi visa est. pudor est promissa precesque
blanditiasque meas contemptaque verba referre.
at tu, sive aliquid regni est in carmine, carmen
ore move sacro, sive expugnacior herba est,
utere temptatis operosae viribus herbae.
nec medeare mihi sanesque haec vulnera mando,
fineque nil opus est: partem ferat illa caloris.'
at Circe (neque enim flammis habet aptius ulla
talibus ingenium, seu causa est huius in ipsa,
seu Venus indicio facit hoc offensa paterno)
talia verba refert: 'melius sequerere volentem
optantemque eadem parilique cupidine captam.
dignus eras ultro (poteras certeque) rogari
et, si spem dederis, mihi crede, rogaberis ultro.
neu dubites absitque tuae fiducia formae:
en ego, cum dea sim, nitidi cum filia Solis,
carmine cum tantum, tantum quoque gramine possim,
ut tua sim, voveo. spernentem sperne, sequenti
redde vices unoque duas ulciscere facto.'
talia temptanti 'prius' inquit 'in aequore frondes'
Glaucus 'et in summis nascentur montibus algae,
sospite quam Scylla nostri mutentur amores.'
indignata dea est. et laedere quatenus ipsum
non poterat, (nec vellet amans) irascitur illi,
quae sibi praelata est; Venerisque offensa repulsa,
protinus horrendis infamia pabula sucis
conterit et tritis Hecateïa carmina miscet.
caerulaque induitur velamina perque ferarum
agmen adulantum media procedit ab aula
oppositumque petens contra Zancleïa saxa
Rhegion, ingreditur ferventes aestibus undas.

---

17 me senia h mysenia ε 21. 20 M 20 aut tu — aliquod M regnum ς 21 ore tuo s. — expugnatior M hoc pugnatior ε pugnacior h 24 Et neque nil M hoc mihi nil h 25 flammas — altius M 27 sive quod indicium — paterna M 28 vol.] videntem M 30 certe poterasque ε 31 et speciem M 32 eu dub. assitque M nec d. assitque h 34 tanto quantumque h quantum quoque ε carmine M possem ε 36 duos (o *ex* a) h 38 et *om.* M 43 gramina succis ε 44 carmina *ed. princ.* gramina A 48 recion M retion h

in quibus ut solidis ponit vestigia terris
summaque decurrit pedibus super aequora siccis.
parvus erat gurges, curvos sinuatus in arcus,
grata quies Scyllae: quo se referebat ab aestu
et maris et caeli, medio cum plurimus orbe
Sol erat et minimas a vertice fecerat umbras.
hunc dea praevitiat portentificisque venenis
inquinat, hic fusos latices radice nocenti
spargit et obscurum verborum ambage novorum
ter noviens carmen magico demurmurat ore.
Scylla venit mediaque tenus descenderat alvo,
cum sua foedari latrantibus inguina monstris
adspicit. ac primo credens non corporis illas
esse sui partes, refugitque abigitque timetque
ora proterva canum: sed quos fugit, attrahit una.
et corpus quaerens femorum crurumque pedumque,
Cerbereos rictus pro partibus invenit illis,
statque canum rabie, subiectaque terga ferarum
inguinibus truncis uteroque exstante coercet.
Flevit amans Glaucus nimiumque hostiliter usae
viribus herbarum fugit conubia Circes.
Scylla loco mansit. cumque est data copia, primum
in Circes odium sociis spoliavit Ulixen.
mox eadem Teucras fuerat mersura carinas,
ni prius in scopulum, qui nunc quoque saxeus exstat,
transformata foret: scopulum quoque navita vitat.
Hunc ubi Troianae remis avidamque Charybdin
evicere rates, cum iam prope litus adessent
Ausonium, Libycas vento referuntur ad oras.
excipit Aenean illic animoque domoque
non bene discidium Phrygii latura mariti
Sidonis: inque pyra sacri sub imagine facta
incubuit ferro deceptaque decipit omnes.
rursus harenosae fugiens nova moenia terrae
ad sedemque Erycis fidumque relatus Acesten
sacrificat tumulumque sui genitoris honorat.

---

49 solita est — terris M, *unde conieci:* solidis — terris. — solida — terra ς solida — ripa *Heins.* 52 grata] parta *ex* prata M 55 nunc dea prediua M 56 hic fusis M 59 mediamque t. descendit in alvum C 61 non credens *s* 62 abicitque *s* 63 atthragit M 66 rabies A rabie *coni. Heins.* 72 moxque *s* 74 transmutata f.. saxum *s* 75 hanc h charibdim C karibdim *s* 79 discidia M 83 ad sedes ς *acestem s*

quasque rates Iris Iunonia paene cremarat,
solvit et Hippotadae regnum terrasque calenti
sulphure fumantes Acheloiadumque relinquit
Sirenum scopulos. orbataque praeside pinus
Inarimen Prochytenque legit sterilique locatas
colle Pithecusas, habitantum nomine dictas.
quippe deum genitor, fraudem et periuria quondam
Cercopum exosus gentisque admissa dolosae,
in deforme viros animal mutavit, ut idem
dissimiles homini possent similesque videri,
membraque contraxit naresque a fronte resimas
contudit et rugis peraravit anilibus ora.
totaque velatos flaventi corpora villo
misit in has sedes. nec non prius abstulit usum
verborum et natae dira in periuria linguae:
posse queri tantum rauco stridore reliquit.

Has ubi praeteriit et Parthenopeïa dextra
moenia deseruit, laeva de parte canori
Aeolidae tumulum et loca feta palustribus undis,
litora Cumarum vivacisque antra Sibyllae
intrat, et ad manes veniat per Averna paternos,
orat. at illa diu vultum tellure moratum
erexit, tandemque deo furibunda recepto
'magna petis', dixit 'vir factis maxime, cuius
dextera per ferrum, pietas spectata per ignes.
pone tamen, Troiane, metum: potiere petitis
Elysiasque domos et regna novissima mundi
me duce cognosces simulacraque cara parentis.
invia virtuti nulla est via.' dixit et auro
fulgentem ramum silva Iunonis Avernae
monstravit iussitque suo divellere trunco.
paruit Aeneas et formidabilis Orci
vidit opes atavosque suos umbramque senilem
magnanimi Anchisae; didicit quoque iura locorum,
quaeque novis essent adeunda pericula bellis.
inde ferens lassos adverso tramite passus

---

86 ippodate M terrãeq: *in marg. a m. b* terras M calentes *s* 87 fumantis C acheloidumque A, *correxit Heins.* 89 iranimen procitenq: l. stereliq: M 92 cecropum M cycropidum *s* cecropidumque *h* 93 inde ferem viros M 95 resimas *coni. Salmasius* remissas A 96 contulit C 97 levato flaventes M 103 ulvis *Heins.* 105 ad *ex* ut M^{1} ut *c* adeat *s* 110 ferrum est *s* 118 didicitque iura M 120 lapsos adversos *s*

cum duce Cumaea mollit sermone laborem.
dumque iter horrendum per opaca crepuscula carpit,
'seu dea tu praesens, seu dis gratissima', dixit
'numinis instar eris semper mihi, meque fatebor
muneris esse tui, quae me loca mortis adire,
quae loca me visae voluisti evadere mortis.
pro quibus aërias meritis evectus ad auras
templa tibi statuam, tribuam tibi turis honorem.'
respicit hunc vates et suspiratibus haustis
'nec dea sum' dixit 'nec sacri turis honore
humanum dignare caput. neu nescius erres:
lux aeterna mihi carituraque fine dabatur,
si mea virginitas Phoebo patuisset amanti.
dum tamen hanc sperat, dum praecorrumpere donis
me cupit, 'elige', ait 'virgo Cumaea, quid optes:
optatis potiere tuis.' ego pulveris hausti
ostendi cumulum: quot haberet corpora pulvis,
tot mihi natales contingere vana rogavi.
excidit, ut peterem iuvenes quoque protinus annos.
hos tamen ille mihi dabat aeternamque iuventam,
si Venerem paterer. contempto munere Phoebi
innuba permaneo. sed iam felicior aetas
terga dedit tremuloque gradu venit aegra senectus,
quae patienda diu est. nam iam mihi saecula septem
acta vides; superest, numeros ut pulveris aequem,
ter centum messes, ter centum musta videre.
tempus erit, cum de tanto me corpore parvam
longa dies faciet consumptaque membra senecta
ad minimum redigentur onus. nec amata videbor
nec placuisse deo. Phoebus quoque forsitan ipse
vel non cognoscet, vel dilexisse negabit:
usque adeo mutata ferar. nullique videnda,
voce tamen noscar: vocem mihi fata relinquent.'
Talia convexum per iter memorante Sibylla
sedibus Euboicam Stygiis emergit in urbem

---

121 cum dea cumarum C fallit *s* 125 munus habere tuum *s* 126 iusse h 127 meritis er.] uiuenti vectus C 128 honores *s (et Riesio teste)* M honorem h *cf. v. 130* 129 suspirantibus ausis M 131 neu] ne C 133 si] ni M *(teste Riesio)* 135 cymea M crinea h quid l quod *s* 137 ostendens *s* quod M 138 va(a *i. r.*)na M 141 paterer (r *alt. i. r.*) M 143 dedit] redit M 145 acta diu — numero sub p. aequę M 146 videndo h 148 faciat *s* membra] verba M *149 rediganturs* 151 agnoscet *s* 155 euboicis st. emersus abundis M

Troius Aeneas. sacrisque ex more litatis
litora adit nondum nutricis habentia nomen.
hic quoque substiterat post taedia longa laborum
Neritius Macareus, comes experientis Ulixei.
desertum quondam mediis is rupibus Aetnae
noscit Achaemeniden inprovisoque repertum
vivere miratus, 'qui te casusve deusve
servat, Achaemenide? cur' inquit 'barbara Graium
prora vehit? petitur vestra quae terra carina?'
talia quaerenti, iam non hirsutus amictu,
iam suus et spinis conserto tegmine nullis,
fatur Achaemenides: 'iterum Polyphemon et illos
adspiciam fluidos humano sanguine rictus,
hac mihi si potior domus est Ithaceque carina,
si minus Aenean veneror genitore. nec umquam
esse satis potero, praestem licet omnia, gratus.
quod loquor et spiro caelumque et sidera solis
respicio, possimne ingratus et inmemor esse?
ille dedit, quod non anima haec Cyclopis in ora
venit, et, ut iam nunc lumen vitale relinquam,
aut tumulo aut certe non illa condar in alvo.
quid mihi tunc animi (nisi si timor abstulit omnem
sensum animumque) fuit, cum vos petere alta relictus
aequora conspexi? volui inclamare, sed hosti
prodere me timui. vestrae quoque clamor Ulixis
paene rati nocuit. vidi, cum monte revulso
inmanem scopulum medias permisit in undas,
vidi iterum veluti tormenti viribus acta
vasta Giganteo iaculantem saxa lacerto
et, ne deprimeret fluctus ventusve carinam,
pertimui, iam me non esse oblitus in illa.

---

159 Naritius A Neritius *Priscian.* Ulixei h *Priscianus* ulixis *ex* ulixe M ulixis ε 160 is *conieci*, e C in *edd. ante Heins.* en *coni. Merk.*[2] qui ε 161 inprobisoque M 162 miratur M quis ε ł spinis ł nullis 163 gratum M 166 et poenis — villis M penis — uillis h 169 hec mihi ς ne patiar M ne potiar h ni potior ε ithacique M itachique h itaci atque ε *restituerunt vera Naugerius, Gronovius* 171 prestet M 172 sid.] lumina ε 173 aspicio possumne ε inmemor] impius C 175 nunc] non h lumen iam non ε 176 aut tumulo *Heins.* ut t. A illa] ulla ε 179 prospexi h 180 vestri ε 181 cum] iam M a monte ε revulsum ς 182, 183 *om.* M 182 perm.] quem misit h 184 giganteã (ã *i. r.*) — lacertũ (ũ *i. r.*) M 185 *sic* M fluctus lapisve h fluctusve lapisve ε fluctus iactusve *coni.* fluctus ventusve *Merk.*[2] fluctusve ictusque *coni.* Riese

ut vero fuga vos a certa morte reduxit,
ille quidem totam gemebundus obambulat Aetnam
praetemptatque manu silvas et luminis orbus
rupibus incursat foedataque bracchia tabo
in mare protendens gentem exsecratur Achivam
atque ait: „o si quis referat mihi casus Ulixen,
aut aliquem e sociis, in quem mea saeviat ira,
viscera cuius edam, cuius viventia dextra
membra mea laniem, cuius mihi sanguis inundet
guttur et elisi trepident sub dentibus artus:
quam nullum aut leve sit damnum mihi lucis ademptae!“
haec et plura ferox. me luridus occupat horror
spectantem vultus etiamnum caede madentes
crudelesque manus et inanem luminis orbem
membraque et humano concretam sanguine barbam.
mors erat ante oculos, minimum tamen illa malorum.
et iam prensurum, iam nunc mea viscera rebar
in sua mersurum; mentique haerebat imago
temporis illius, quo vidi bina meorum
ter quater adfligi sociorum corpora terrae,
cum super ipse iacens hirsuti more leonis
visceraque et carnes cumque albis ossa medullis
semianimesque artus avidam condebat in alvum.
me tremor invasit: stabam sine sanguine maestus,
mandentemque videns eiectantemque cruentas
ore dapes et frusta mero glomerata vomentem,
talia fingebam misero mihi fata parari.
perque dies multos latitans omnemque tremiscens
ad strepitum, mortemque timens cupidusque moriri,
glande famem pellens et mixta frondibus herba,
solus, inops, exspes, leto poenaeque relictus
hanc procul adspexi longo post tempore navem
oravique fugam gestu ad litusque cucurri
et movi: Graiumque ratis Troiana recepit.

187 *sic* C ab acerba m. removit *s* 188 tota *s* fremebundus *Heins.* 191 pretendens C 192 Ulixem M 193 in quo *s* 194 cuius viv. — laniem *om.* C 197 quo nullum h 199 etiam nunc *s* 200 orbum M 201. 200 *s* 202. 201 M 201 *om.* h 202 ante ciclops animum tamen ipsa doloris M ipsa doloris h 203 iam nunc M 205 bina] viva *s* 206 affigi M 207 cum] quae *s* 209 armis cau///am (d *eras.*) M 211 madentemque M 212 frusta *ex* frustra M frustra h¹ volventem h 214 tremensque M 215 cupiensque *s* morique M 216 famen M l exſpes 217 expers *s* 219 gestu] gemitu C 220 gratumque M

tu quoque pande tuos, comitum gratissime, casus
et ducis et turbae, quae tecum est credita ponto.'
Aeolon ille refert Tusco regnare profundo,
Aeolon Hippotaden, cohibentem carcere ventos.
quos bovis inclusos tergo, memorabile munus,
Dulichium sumpsisse ducem flatuque secundo
lucibus isse novem et terram adspexisse petitam.
proxima post nonam cum sese aurora moveret,
invidia socios praedaeque cupidine victos,
esse ratos aurum, dempsisse ligamina ventis;
cum quibus isse retro, per quas modo venerat undas,
Aeoliique ratem portus repetisse tyranni.
'inde Lami veterem Laestrygonis' inquit 'in urbem
venimus. Antiphates terra regnabat in illa.
missus ad hunc ego sum, numero comitante duorum,
vixque fuga quaesita salus comitique mihique:
tertius e nobis Laestrygonis inpia tinxit
ora cruore suo. fugientibus instat et agmen
concitat Antiphates. coëunt et saxa trabesque
coniciunt merguntque viros merguntque carinas.
una tamen, quae nos ipsumque vehebat Ulixen,
effugit. amissa sociorum parte dolentes
multaque conquesti terris adlabimur illis,
quas procul hinc cernis. procul [hinc, mihi crede, videnda
insula, visa mihi: tuque] o iustissime Troum,
nate dea, (neque enim finito Marte vocandus
hostis es, Aenea,) moneo, fuge litora Circes.
nos quoque Circaeo religata in litore pinu,
Antiphatae memores inmansuetique Cyclopis,
ire negabamus, sed tecta ignota subire
sorte sumus lecti. sors me fidumque Politen
Eurylochumque simul nimiumque Elpenora vino
bisque novem socios Circaea ad moenia misit.
quae simul attigimus stetimusque in limine tecti,
mille lupi mixtique lupis ursique leaeque

224 *om.* M 225 quo M inclusũ M inclusas h¹ 229 invidiae C captos ε 232 ratem et M 233 inde imas veterum M veteris h laetam (latam h) cognoscimus urbem C 234 venimus. et Ant. h 236 absque f. (a *ex* u *corr.*) M 237 e] a C 239 et] in M 244 hinc — tuque *uncinis inclusi* videndum ε videnda est h 250 *sq.* sed *Merkel²;* vel C et ε 252 nimioq: alphenora binos M nimiique alphenora vini ς 254 attigimus simul atq: M in littore ε 255 mixtaeque ε mixtae — ursae *Heins.*

occursu fecere metum. sed nulla timenda
nullaque erat nostro factura in corpore vulnus.
quin etiam blandas movere per aëra caudas
nostraque adulantes comitant vestigia, donec
excipiunt famulae perque atria marmore tecta
ad dominam ducunt. pulchro sedet illa recessu,
sublimi solio, pallamque induta nitentem
insuper aurato circumvelatur amictu.
Nereïdes nymphaeque simul, quae vellera motis
nulla trahunt digitis nec fila sequentia ducunt:
gramina disponunt sparsosque sine ordine flores
secernunt calathis variasque coloribus herbas.
ipsa quod hae faciunt opus, exigit, ipsa, quis usus
quove sit in folio, quae sit concordia mixtis,
novit et advertens pensas examinat herbas.
haec ubi nos vidit, dicta acceptaque salute,
diffudit vultus et reddidit omina votis.
nec mora, misceri tosti iubet hordea grani
mellaque vimque meri cum lacte coagula passo,
quique sub hac lateant furtim dulcedine, sucos
adicit. accipimus sacra data pocula dextra.
quae simul arenti sitientes hausimus ore,
et tetigit summos virga dea dira capillos,
(et pudet et referam) saetis horrescere coepi,
nec iam posse loqui, pro verbis edere raucum
murmur et in terram toto procumbere vultu,
osque meum sensi pando occallescere rostro,
colla tumere toris, et qua modo pocula parte
sumpta mihi fuerant, illa vestigia feci.
cumque eadem passis (tantum medicamina possunt!)
claudor hara. solumque suis caruisse figura
vidimus Eurylochum: solus data pocula fugit.
quae nisi vitasset, pecoris pars una manerem
nunc quoque saetigeri, nec tantae cladis ab illo
certior ad Circen ultor venisset Ulixes.
pacifer huic dederat florem Cyllenius album,
moly vocant superi, nigra radice tenetur.
tutus eo monitisque simul caelestibus intrat

---

262 sollemni C · 267 que *om.* h 268 *om.* M 269 quoque *s* 270 avertens pensa//s M 272—307 *om.* M 272 vocis *ς* 280 loqui] queri h 286 claudor in antra suis. solum *s* 288 par una h *maneret ς* *291 florem* dederat *s* 292 molli h

ille domum Circes, et ad insidiosa vocatus
pocula, conantem virga mulcere capillos
reppulit et stricto pavidam deterruit ense.
inde fides dextraeque datae, thalamoque receptus
coniugii dotem sociorum corpora poscit.
spargimur ignotae sucis melioribus herbae
percutimurque caput conversae verbere virgae,
verbaque dicuntur dictis contraria verbis.
quo magis illa canit, magis hoc tellure levati
erigimur, saetaeque cadunt, bifidosque relinquit
rima pedes, redeunt umeri et subiecta lacertis
bracchia sunt. flentem flentes amplectimur ipsi
haeremusque ducis collo. nec verba locuti
ulla priora sumus, quam nos testantia gratos.
annua nos illic tenuit mora, multaque praesens
tempore tam longo vidi, multa auribus hausi.
hoc quoque cum multis, quod clam mihi rettulit una
quattuor e famulis ad talia sacra paratis.
cum duce namque meo Circe dum sola moratur,
illa mihi niveo factum de marmore signum
ostendit iuvenale, gerens in vertice picum,
aede sacra positum multisque insigne coronis.
quis foret et quare sacra coleretur in aede,
cur hanc ferret avem, quaerenti et scire volenti
„accipe“, ait ʿMacareu, dominaeque potentia quae sit
hinc quoque disce meae: tu dictis adice mentem.
Picus in Ausoniis, proles Saturnia, terris
rex fuit, utilium bello studiosus equorum.
forma viro, quam cernis, erat: licet ipse decorem
adspicias fictaque probes ab imagine veram.
par animus formae. nec adhuc spectasse per annos
quinquennem poterat Graia quater Elide pugnam.
ille suos dryadas Latiis in montibus ortas
verterat in vultus, illum fontana petebant
numina, naiades, quas Albula, quasque Numici,
quas Anienis aquae cursuque brevissimus Almo

---

300 *sic* h percutiturque ε 303 reliquit h 305 ipsi] illum h 308 ł picum² vitaque pr. M 309 multa'''' M 314 ostendens iuuenile ε saxum h saxi M 319 huic h 323 verũ (ũ *i. r.*) M 324 ad hanc (anc *i. r.*) sp. tot a. M tot ς 325 poteram ς Graios *coni. Farnabius* elide h(?), *e coni. Heins.* aedere M edere ε pugna M pugna — graia ε 326 latis C 327 furtiva *ex* fontana M 328 quaque *Priscian.* 329 quas] aut *Priscianus* cursusque — al(((o M albo ς

Narve tulit praeceps et opacae Farfarus umbrae,
quaeque colunt Scythicae stagnum nemorale Dianae
finitimosque lacus. spretis tamen omnibus unam
ille colit nymphen, quam quondam in colle Palati
dicitur Ionio peperisse Venilia Iano.
haec ubi nubilibus primum maturuit annis,
praeposito cunctis Laurenti tradita Pico est:
rara quidem facie, sed rarior arte canendi,
unde Canens dicta est. silvas et saxa movere
et mulcere feras et flumina longa morari
ore suo volucresque vagas retinere solebat.
quae dum feminea modulatur carmina voce,
exierat tecto Laurentes Picus in agros,
indigenas fixurus apros, tergumque premebat
acris equi, laevaque hastilia bina ferebat,
poeniceam fulvo chlamydem contractus ab auro.
venerat in silvas et filia Solis easdem,
utque novas legeret fecundis collibus herbas,
nomine dicta suo Circaea reliquerat arva.
quae simul ac iuvenem, virgultis abdita, vidit,
obstipuit. cecidere manu, quas legerat, herbae,
flammaque per totas visa est errare medullas.
ut primum valido mentem conlegit ab aestu,
quid cuperet, fassura fuit: ne posset adire,
cursus equi fecit circumfususque satelles.
„non“ ait „effugies, vento rapiare licebit,
si modo me novi, si non evanuit omnis
herbarum virtus, et non mea carmina fallunt.“
dixit et effigiem, nullo cum corpore, falsi
finxit apri praeterque oculos transcurrere regis
iussit et in densum trabibus nemus ire videri,
plurima qua silva est et equo loca pervia non sunt.
haud mora, continuo praedae petit inscius umbram
Picus equique celer spumantia terga relinquit

---

330 Narne M Narque *Heins.* op.] amoenae *Servius* farfasus h parius M undae *s* 331 regnum *s* 333 nympham — Palanti *s* ·1· bicorni 334 hionio M ancipiti *s* innocuo *coni. Merk.*[2] venilia (il *ex* al) M 344 A////cris M gerebat *s* 345 phoeniceam D (phen. *s*) ł antra phoenicea h comprensus *s* 348 nomine d.] non edicta h arva *s* 350 herbas *s* 357 et non (*omisso* mea) h (*cum gl.:* si me mea) nec me mea *s* 359 regis] visus C 360 iussit] esset M nemus *om.* h *361 plur.] plenum* M 362 umbras M

spemque sequens vanam silva pedes errat in alta.
concipit illa preces et verba precantia dicit
ignotosque deos ignoto carmine adorat,
quo solet et niveae vultum confundere Lunae
et patrio capiti bibulas subtexere nubes.
tum quoque cantato densetur carmine caelum
et nebulas exhalat humus, caecisque vagantur
limitibus comites, et abest custodia regi.
nacta locum tempusque „per, o, tua lumina“, dixit
„quae mea ceperunt, perque hanc, pulcherrime, formam,
quae facit, ut supplex tibi sim dea, consule nostris
ignibus et socerum, qui pervidet omnia, Solem
accipe, nec durus Titanida despice Circen.“
dixerat. ille ferox ipsamque precesque relinquit
et „quaecumque es“, ait „non sum tuus. altera captum
me tenet et teneat per longum, conprecor, aevum.
nec Venere externa socialia foedera laedam,
dum mihi Ianigenam servabunt fata Canentem.“
saepe retemptatis precibus Titania frustra
„non inpune feres, neque“ ait „reddere Canenti,
laesaque quid faciat, quid amans, quid femina, disces.
[rebus“, ait „sed amans est laesa et femina Circe!]“
tum bis ad occasus, bis se convertit ad ortus,
ter iuvenem baculo tetigit, tria carmina dixit.
ille fugit, sed se solito velocius ipse
currere miratur. pennas in corpore vidit
seque novam subito Latiis accedere silvis
indignatus avem duro fera robora rostro
figit et iratus longis dat vulnera ramis.
purpureum chlamydis pennae traxere colorem,
fibula quod fuerat vestemque momorderat aurum,
pluma fit, et fulvo cervix praecingitur auro,
nec quicquam antiquum Pico nisi nomina restat.
Interea comites, clamato saepe per agros
nequiquam Pico nullaque in parte reperto,
inveniunt Circen (nam iam tenuaverat auras

365 illa *om.* h¹ precantia] venefica *e* 367 et niv.] inniveae M 369 canta///to desertum M densatur *e* 370 caetisque M 371 regis D 373 perquae M 374 sim *ex* sum M 376 respice *e* 377 relinquit] repellit *e* 378 sim *ex* sum M 381 lanigeram — fa///ta M 383 ait] enim *Heins.* 384 faciam M disce *e* 385 *uncinis inclusi sic* M amans laesa est et f. h am. et l. et f. *e* 386 occasum C 390 latis D ascendere C 391 indignat h diro *e* 394 fi(i *ex* a)bula M 396 antiqui *nescio unde Heins.* non nisi M

passaque erat nebulas ventis ac sole recludi)
criminibusque premunt veris regemque reposcunt
vimque ferunt saevisque parant incessere telis.
illa nocens spargit virus sucosque veneni
et Noctem Noctisque deos Ereboque Chaoque
convocat et longis Hecaten ululatibus orat.
exsiluere loco (dictu mirabile) silvae,
ingemuitque solum, vicinaque palluit arbor,
sparsaque sanguineis maduerunt pabula guttis,
et lapides visi mugitus edere raucos,
et latrare canes et humus serpentibus atris
squalere et tenues animae volitare silentum.
attonitum monstris vulgus pavet: illa paventis
ora venenata tetigit mirantia virga.
cuius ab attactu variarum monstra ferarum
in iuvenes veniunt: nulli sua mansit imago.
Sparserat occiduus Tartessia litora Phoebus,
et frustra coniunx oculis animoque Canentis
exspectatus erat. famuli populusque per omnes
discurrunt silvas atque obvia lumina portant.
nec satis est nymphae flere et lacerare capillos
et dare plangorem: facit haec tamen omnia seque
proripit ac Latios errat vesana per agros.
sex illam noctes, totidem redeuntia solis
lumina viderunt inopem somnique cibique
per iuga, per valles, qua fors ducebat, euntem.
ultimus adspexit Thybris luctuque viaque
fessam et iam longa ponentem corpora ripa.
illic cum lacrimis ipso modulata dolore
verba sono tenui maerens fundebat, ut olim
carmina iam moriens canit exequialia cygnus.
luctibus extremum tenues liquefacta medullas
tabuit inque leves paulatim evanuit auras.
fama tamen signata loco est, quem rite Canentem
nomine de nymphae veteres dixere Camenae.“
talia multa mihi longum narrata per annum
visaque sunt. resides et desuetudine tardi

---

400 et s. resolvi *s* 408 rubuerunt *s* 411 silentum] videntur C 412 paventum *c* 416 presserat *s* traphesia A, *corr. Farnabius* 421 facit ettamen M 422 et *s* latos A 426. 427 fessam — tibris *s* 427 *sic* C et in gelida *s* 431 extremis M teneras *s* 433 forma h^1 fama *schol.* h quem rite *ex* quaerite M 434 Cam.] coloni *s* 435 *narr. p. s.] mutata* per evum C 436 multaque sunt C et de con-

rursus inire fretum, rursus dare vela iubemur.
ancipitesque vias et iter Titania vastum
dixerat et saevi restare pericula ponti.
pertimui, fateor, nactusque hoc litus, adhaesi.'
Finierat Macareus. urnaque Aenēa nutrix
condita marmorea tumulo breve carmen habebat:
'hic me Caietam notae pietatis alumnus
ereptam Argolico, quo debuit, igne cremavit.'
solvitur herboso religatus ab aggere funis,
et procul insidias infamataeque relinquunt
tecta deae lucosque petunt, ubi nubilus umbra
in mare cum flava prorumpit Thybris harena.
Faunigenaeque domo potitur nataque Latini,
non sine Marte tamen. bellum cum gente feroci
suscipitur, pactaque furit pro coniuge Turnus.
concurrit Latio Tyrrhenia tota, diuque
ardua sollicitis victoria quaeritur armis.
auget uterque suas externo robore vires,
et multi Rutulos, multi Troiana tuentur
castra. neque Aeneas Euandri ad moenia frustra,
at Venulus frustra profugi Diomedis ad urbem
venerat. ille quidem sub Iapyge maxima Dauno
moenia condiderat dotaliaque arva tenebat.
sed Venulus Turni postquam mandata peregit
auxiliumque petit, vires Aetolius heros
excusat: nec se aut soceri committere pugnae
velle sui populos, aut quos e gente suorum
armet, habere viros. 'neve haec commenta putetis,
admonitu quamquam renovetur luctus amarus,
perpetiar memorare tamen. postquam alta cremata est
Ilios et Danaas paverunt Pergama flammas
Naryciusque heros, a virgine virgine rapta,
quam meruit poenam solus, digessit in omnes,
spargimur et ventis inimica per aequora rapti

---

suetudine ε 441 unaque C 442 marmoreo M 443 cagetam M 445 religatus litore (littore *i. r.*) M 447 nubibus M 448 fulva ε 451 pacataque, *in marg.* ł rapta M 456 nec ε ad limina ε 457 frustra] magnam M ad arces ε 461 auxilium petiit A auxiliumque petit *Heins.* eolius M eholius h 462 aut *om.* ε 463 suis populis M aut] nec ε 464 uirgos M ullos ς 465 admonitum M luctus renoventur amari ε 466 post alta h 467 ilion A flammas] dextras, *in marg.*: Danais patuerunt dextris M danaas p. P. Diras *coni. Merk.*[2]

fulmina, noctem, imbres, iram caelique marisque
perpetimur Danai cumulumque Capharea cladis.
neve morer referens tristes ex ordine casus,
Graecia tum potuit Priamo quoque flenda videri.
me tamen armiferae servatum cura Minervae
fluctibus eripuit. patriis sed rursus ab agris
pellor, et antiquo memores de vulnere poenas
exigit alma Venus. tantosque per alta labores
aequora sustinui, tantos terrestribus armis,
ut mihi felices sint illi saepe vocati,
quos communis hiems inportunusque Caphareus
mersit aquis, vellemque horum pars una fuissem.
ultima iam passi comites belloque fretoque
deficiunt finemque rogant erroris. at Acmon
fervidus ingenio, tum vero et cladibus asper,
„quid superest, quod iam patientia vestra recuset
ferre, viri?“ dixit; „quid habet Cytherea, quod ultra,
velle puta, faciat? nam dum peiora timentur,
est locus in vulnus: sors autem ubi pessima rerum,
sub pedibus timor est securaque summa malorum.
audiat ipsa, licet, et, quod facit, oderit omnes
sub Diomede viros, odium tamen illius omnes
spernimus, et magno stat magna potentia nobis“.
talibus inritans Venerem Pleuronius Acmon
instimulat verbis veteremque resuscitat iram.
dicta placent paucis: numeri maioris amici
Acmona corripimus. cui respondere volenti
vox pariter vocisque via est tenuata, comaeque
in plumas abeunt, plumis nova colla teguntur
pectoraque et tergum, maiores bracchia pennas
accipiunt, cubitique leves sinuantur in alas.
magna pedum digitos pars occupat, oraque cornu

---

471 fulgura *s* 472 famulumque C capherea M cladis *om.* h[1] vobis M 473 referam A referens *ed. Veneta a. 1486* 481 capherens C 484 terroris A erroris *Accursius* agmon A *(sic semper)* Acmon *Muncker* 485 et *om.* h et talibus M 485. 488. 486. 487. 492. 489—491. 493 M 487 quid ultra C 488 faciat] faveant M 491—493. 489. 490. 494 h 489 *sic e coni. Merk.*[2] est locus in vultus (us *ex* ũ) M est locus in voto ς est in vota locus *Heins.* autem] aut *s* e rerum h rerum est *s* 491 et] quã h 492 viro M omnis (i *i. r.*) M 493 *sic* A magniloquentia *coni. Merkel* 494 inritans *Bentley* iratum M iratam ς 495 veteremque *s* stimulisque C 496 numero (o *i. r.*) M 501 cubitusque h cubitu///que M *sinuatur* h 502 pedis C

indurata rigent finemque in acumine ponunt.
hunc Lycus, hunc Idas et cum Rhexenore Nycteus,
hunc miratur Abas: et dum mirantur, eandem
accipiunt faciem. numerusque ex agmine maior
subvolat et remos plausis circumvolat alis.
si volucrum quae sit subitarum forma, requiris,
ut non cygnorum, sic albis proxima cygnis.
vix equidem has sedes et Iapygis arida Dauni
arva gener teneo minima cum parte meorum.“
Hactenus Oenides. Venulus Calydonia regna
Peucetiosque sinus Messapiaque arva relinquit.
in quibus antra videt, quae multa nubila silva
et levibus cannis latitantia semicaper Pan
nunc tenet: at quodam tenuerunt tempore nymphae.
Apulus has illa pastor regione fugatas
terruit et primo subita formidine movit:
mox, ubi mens rediit et contempsere sequentem,
ad numerum motis pedibus duxere choreas.
inprobat has pastor saltuque imitatus agresti
addidit obscenis convicia rustica dictis.
nec prius os tacuit, quam guttura condidit arbor.
arbor enim est sucoque licet cognoscere mores.
quippe notam linguae bacis oleaster amaris
exhibet: asperitas verborum cessit in illas.
Hinc ubi legati rediere, negata ferentes
arma Aetola sibi, Rutuli sine viribus illis
bella instructa gerunt. multumque ab utraque cruoris
parte datur. fert ecce avidas in pinea Turnus
texta faces, ignesque timent, quibus unda pepercit.
iamque picem et ceras alimentaque cetera flammae
Mulciber urebat perque altum ad carbasa malum
ibat, et incurvae fumabant igne carinae:

---

503 fineque h 504 lidas *e* renore M niteus C 508 subitarum *Heins.* dubiarum A 509 cignorum est. albis sed pr. h sic alb.] sit avis sed pr. cigni/// M 510 fauni M 512 venĕlus M venelus *e* 514 vident M 515. 514 h 515 cannis] gutis *e* latitantia *conieci* manantia *codd.*; nutantia *coni. Merk.*[2] semina ppan M se mica ppan h. 519 mens] nunc C 521 saltumq: M agrestem M *teste Riesio* agreste h 523 os t.] obticuit *e* 524 arbore M est *om.* M licet] liquet C liceat *e* suco liceat *Merk.*[2] 525 bacis] foliis *coni. Polle* 526 illa M illis *e* 528 ullis (u *ex* i) M 531 testa (s *i. r.*) M 533 malum] caelum M 534 igne\ transtra *e*

cum memor has pinus Idaeo vertice caesas
sancta deum genetrix tinnitibus aëra pulsi
aeris et inflati conplevit murmure buxi,
perque leves domitis invecta leonibus auras
'inrita sacrilega iactas incendia dextra,
Turne!' ait. 'eripiam, nec me patiente cremabit
ignis edax nemorum partes et membra meorum.'
intonuit dicente dea, tonitrumque secuti
cum saliente graves ceciderunt grandine nimbi,
aëraque et tumidum subitis concursibus aequor
Astraei turbant et eunt in proelia fratres.
e quibus alma parens unius viribus usa
stuppea praerupit Phrygiae retinacula classis
fertque rates pronas medioque sub aequore mergit.
robore mollito lignoque in corpora verso
in capitum facies puppes mutantur aduncae,
in digitos abeunt et crura natantia remi,
quodque sinus fuerat, latus est, mediisque carina
subdita navigiis spinae mutatur in usum,
lina comae molles, antemnae bracchia fiunt.
caerulus, ut fuerat, color est; quasque ante timebant,
illas virgineis exercent lusibus undas
naides aequoreae. durisque in montibus ortae
molle fretum celebrant, nec eas sua tangit origo.
non tamen oblitae, quam multa pericula saepe
pertulerint pelago, iactatis saepe carinis
supposuere manus, nisi siqua vehebat Achivos.
cladis adhuc Phrygiae memores, odere Pelasgos
Neritiaeque ratis viderunt fragmina laetis
vultibus, et laetis videre rigescere puppim
vultibus Alcinoi saxumque increscere ligno.

Spes erat, in nymphas animata classe marinas,
posse metu monstri Rutulum desistere bello.
perstat, habetque deos pars utraque, quodque deorum est
instar, habent animos. nec iam dotalia regna,

---

535 cum] cõ h idõ (= ideo) M 536 i≧mitib: aera pulſis M ethera *e* 537 murmura M 539 iactans M iacta///s h iactas (as *i. r.*) *e* 543 sanguine ł grandine h 545 improelia M 547 prorupit M classis] puppis M 549 corporae h 553 spinae] linguae M 555 caeruleis h 557 naiades M ſummisque *e* 559 saepe C saevo *Heins.* 561 supposuisse M nisi quae (qua h) veniebat Achivis C 563 neretiaeque M naritiaeque h laetae M 564 vultus M laetae M, *qui versum* 565 *omittit, et* h puppem h 567 motis rutulis M *569 habent animos M i. r.* animo h

nec sceptrum soceri, nec te, Lavinia virgo,
sed vicisse petunt deponendique pudore
bella gerunt. tandemque Venus victricia nati
arma videt, Turnusque cadit: cadit Ardea, Turno
sospite dicta potens. quam postquam Dardanus ignis
abstulit et tepida latuerunt tecta favilla,
congerie e media tum primum cognita praepes
subvolat et cineres plausis everberat alis.
et sonus et macies et pallor et omnia, captam
quae deceant urbem, nomen quoque mansit in illa
urbis; et ipsa suis deplangitur Ardea pennis.
Iamque deos omnes ipsamque Aeneïa virtus
Iunonem veteres finire coëgerat iras,
cum, bene fundatis opibus crescentis Iuli,
tempestivus erat caelo Cythereïus heros.
ambieratque Venus superos colloque parentis
circumfusa sui 'numquam mihi' dixerat 'ullo
tempore dure pater, nunc sis mitissimus, opto,
Aeneaeque meo, qui te de sanguine nostro
fecit avum, quamvis parvum des, optime, numen,
dummodo des aliquod. satis est inamabile regnum
adspexisse semel, Stygios semel isse per amnes.'
adsensere dei, nec coniunx regia vultus
inmotos tenuit, placatoque adnuit ore.
tum pater 'estis' ait 'caelesti munere digni,
quaeque petis, pro quoque petis. cape, nata, quod optas.'
fatus erat. gaudet gratesque agit illa parenti
perque leves auras iunctis invecta columbis
litus adit Laurens, ubi tectus harundine serpit
in freta flumineis vicina Numicius undis.
hunc iubet Aeneae, quaecumque obnoxia morti,
abluere et tacito deferre sub aequora cursu.
corniger exsequitur Veneris mandata suisque,
quicquid in Aenea fuerat mortale, repurgat
et respersit aquis. pars optima restitit illi.
lustratum genetrix divino corpus odore

570 te] iam M 571 deponendoq: dolorem M pudorem h 572 ger.] petunt C 573 cadit (d *ex* n) M Turno] virgo M 574 hospite victa M quam *ex* quae M' Dardanus *em. Heins.* barbarus A ignis] ensis C 575 patuerunt C 582 coercuit C 583 sene M 589 parvo M 590 regno̅ M 594 est. is ait — dignus *s* ait placato numine C 596 factus M 600 mortis C 604 respergit *Heins.* 605 hodore (d *ex* n) M

unxit et ambrosia cum dulci nectare mixta
contigit os fecitque deum. quem turba Quirini
nuncupat Indigetem temploque arisque recepit.
Inde sub Ascanii dicione binominis Alba
resque Latina fuit. succedit Silvius illi.
quo satus antiquo tenuit repetita Latinus
nomina cum sceptro. clarus subit Alba Latinum.
Epytus ex illo est. post hunc Capetusque Capysque,
sed Capys ante fuit. regnum Tiberinus ab illis
cepit et in Tusci demersus fluminis undis
nomina fecit aquae. de quo Remulusque feroxque
Acrota sunt geniti. Remulus maturior annis
fulmineo periit, imitator fulminis, ictu.
fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti
tradit Aventino. qui, quo regnarat, eodem
monte iacet positus tribuitque vocabula monti.
iamque Palatinae summam Proca gentis habebat.
rege sub hoc Pomona fuit, qua nulla Latinas
inter hamadryadas coluit sollertius hortos
nec fuit arborei studiosior altera fetus.
unde tenet nomen. non silvas illa nec amnes,
rus amat et ramos felicia poma ferentes.
nec iaculo gravis est, sed adunca dextera falce,
qua modo luxuriem premit et spatiantia passim
bracchia conpescit, fisso modo cortice lignum
inserit et sucos alieno praestat alumno.
nec sentire sitim patitur bibulaeque recurvas
radicis fibras labentibus inrigat undis.
hic amor, hoc studium: Veneris quoque nulla cupido est.
vim tamen agrestum metuens pomaria claudit
intus et accessus prohibet refugitque viriles.
quid non et Satyri, saltatibus apta iuventus,
fecere et pinu praecincti cornua Panes
Silvanusque, suis semper iuvenilior annis,

---

606 dulci cum h 609 in nominis M 610 resq: fuit nati (fuit nati ł clarus^{2} *i. r.;* n *ex* s?) M 612 Narus *s* Alba *em. Politianus* ecce A latinus C latino *s* *cf. fasti IV 43* 613 e///pitus M (x *eras.*) est *om. s* 615 coepit A 621 montis M 622 palatinus *c* summam Proca *em. Naugerius* summe loca A 627 amat///////// ramos M amat; ramos h 629 passim] contra M 630 lignom M virgam *Heins.* 631 praebet *s* 632 repugnans M retunsas *coni. Merk.*^{2} 637 satyris va^{3} *iactantibus C* 639 Silenusque M

quique deus fures vel falce vel inguine terret,
ut poterentur ea? sed enim superabat amando
hos quoque Vertumnus, neque erat felicior illis.
o quotiens habitu duri messoris aristas
corbe tulit verique fuit messoris imago!
tempora saepe gerens faeno religata recenti
desectum poterat gramen versasse videri;
saepe manu stimulos rigida portabat, ut illum
iurares fessos modo disiunxisse iuvencos;
falce data frondator erat vitisque putator;
induerat scalas, lecturum poma putares;
miles erat gladio, piscator harundine sumpta.
denique per multas aditum sibi saepe figuras
repperit, ut caperet spectatae gaudia formae.
ille etiam picta redimitus tempora mitra,
innitens baculo, positis per tempora canis,
adsimulavit anum cultosque intravit in hortos
pomaque mirata est. 'tanto' que 'potentior!' inquit,
paucaque laudatae dedit oscula, qualia numquam
vera dedisset anus, glaebaque incurva resedit,
suspiciens pandos autumni pondere ramos.
ulmus erat contra speciosa nitentibus uvis:
quam socia postquam pariter cum vite probavit,
'at si staret' ait 'caelebs sine palmite truncus,
nil praeter frondes, quare peteretur, haberet.
haec quoque, quae iuncta vitis requiescit in ulmo,
si non nupta foret, terrae acclinata iaceret.
tu tamen exemplo non tangeris arboris huius
concubitusque fugis nec te coniungere curas.
atque utinam velles! Helene non pluribus esset
sollicitata procis, nec quae Lapithea movit
proelia, nec coniunx nimium tardantis Ulixis.
nunc quoque, cum fugias averserisque petentes,

641 potirentur A 645 foeno M 646 desertum — versare C 647 ut] at M 648 iurasses M 649 frondator (n *ex* r) M 655 ad ł potentior²
tempora *Heins.* 657 peritir *e* 658 pluraque laudatae ac d. *coni. Merk.*² 660 suscipiunt M 661 spatiosa *Heins.* tumentibus *e* 662 quam copiam p. p. virtute pr. M quam compta p. p. virtute *coni. Merk.*² 663 Assisas et ait! preceps s. M praecenps h 665 *sic e* iuncta est C in illo M 666 nuda C iuncta *e* nupta *Heins.* terraeque acclina C 668 contingere M 670 neque semeleia M nec quae semeleia h 671 nimium tardantis *e coni. Riese* timidi aut audacis A Ulixei *Heins.*

mille viri cupiunt et semideique deique
et quaecumque tenent Albanos numina montes.
sed tu si sapies, si te bene iungere anumque
hanc audire voles, quae te plus omnibus illis,
plus quam credis, amo, vulgares reice taedas
Vertumnumque tori socium tibi selige. pro quo
me quoque pignus habe. neque enim sibi notior ille est,
quam mihi. nec passim toto vagus errat in orbe:
haec loca sola colit; nec, uti pars magna procorum,
quas modo vidit, amat: tu primus et ultimus illi
ardor eris, solique suos tibi devovet annos.
adde, quod est iuvenis, quod naturale decoris
munus habet formasque apte fingetur in omnes,
et quod erit iussus, iubeas licet omnia, fiet.
quid quod amatis idem? quod, quae tibi poma coluntur,
primus habet laetaque tenet tua munera dextra?
sed neque iam fetus desiderat arbore demptos,
nec, quas hortus alit, cum sucis mitibus herbas,
nec quicquam, nisi te. miserere ardentis et ipsum
quod petit, ore meo praesentem crede precari.
ultoresque deos et pectora dura perosam
Idalien memoremque time Rhamnusidis iram.
quoque magis timeas, (etenim mihi multa vetustas
scire dedit) referam tota notissima Cypro
facta, quibus flecti facile et mitescere possis.
Viderat a veteris generosam sanguine Teucri
Iphis Anaxareten humili de stirpe creatus,
viderat et totis perceperat ossibus aestum.
luctatusque diu, postquam ratione furorem
vincere non potuit, supplex ad limina venit
et modo nutrici miserum confessus amorem,
ne sibi dura foret, per spes oravit alumnae,
et modo de multis blanditus cuique ministris
sollicita petiit propensum voce favorem,
saepe ferenda dedit blandis sua verba tabellis,
interdum madidas lacrimarum rore coronas

675 tu] te M si tu h 677 respice h 679 habes M tibi A
680 toto passim *s* 681 haec] nec *s* sola *em. Bentley*, magna A
683 *om.* M 684 decorus C 685 fingentur h 687 quid quae D
692 quod] qui *Heins.* 693 victoresque M 694 idalicen h idaliam *s*
695 caveas *s* 700 oss.] ignibus C aest.] ignis *s* 703 amorem est
C 705—707 *om.* M 705 m. alicui blandita h alicui blanditus
amicis s

postibus intendit posuitque in limine duro
molle latus tristisque serae convicia fecit.
saevior illa freto surgente cadentibus Haedis,
durior et ferro, quod Noricus excoquit ignis,
et saxo, quod adhuc vivum radice tenetur,
spernit et inridet factisque inmitibus addit
verba superba ferox et spe quoque fraudat amantem.
non tulit inpatiens longi tormenta doloris
Iphis et ante fores haec verba novissima dixit:
„vincis, Anaxarete, neque erunt tibi taedia tandem
ulla ferenda mei. laetos molire triumphos
et Paeana voca nitidaque incingere lauru.
vincis enim, moriorque libens. age, ferrea, gaude!
certe aliquid laudare mei cogeris amoris.
[quo tibi sim gratus; meritumque fatebere nostrum.]
non tamen ante tui curam excessisse memento,
quam vitam, geminaque simul mihi luce carendum.
nec tibi fama mei ventura est nuntia leti:
ipse ego, ne dubites, adero praesensque videbor,
corpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
si tamen, o superi, mortalia facta videtis,
este mei memores (nihil ultra lingua precari
sustinet) et longo facite ut narremur in aevo,
et, quae dempsistis vitae, date tempora famae."
dixit et ad postes ornatos saepe coronis
umentes oculos et pallida brachia tollens,
cum foribus laquei religaret vincula summis,
„haec tibi serta placent, crudelis et inpia?" dixit
inseruitque caput, sed tum quoque versus ad illam,
atque onus infelix elisa fauce pependit.
icta pedum motu [trepidantem et multa timentem
visa dedisse sonum] est adapertaque ianua factum
prodidit. exclamant famuli frustraque levatum

710 fere (*ultimum* e *i. r.* M) A 711 Haedis *restituit Const. Fanensis* austris A 718 tibi] michi C 719 ferenda. tibi C 720 lauro *s* nitidaque libens inc. l. h 721 enim] ait *s* gaude (e *ex* o) M 722 amoris] eritque *s* 723 *cum R. Merkelio seclusi* 724 tui *Heins.* tibi C mihi *s* curamque egisse M curam finisse h cessisse *coni. Heinsius* 725 vita M carendum est *s* 727 videbo M 728 poscas (o *i. r.*) M 729 si‖ tamen M 730 mei] michi h 731 faciet narraetur M facite narremur ut aevo h 732 datae h 733 et appositis M et oppositis h laudatos C 735 summi M 738 onus] una M 739. 740 *verba* trepidantem — sonum *cum R. Merkelio seclusi ut additamentum eius, „qui fores pulsatas dici pedibus, ut solent manibus, non perspexit"* 740 adopertaque M

(nam pater occiderat) referunt ad limina matris.
accipit illa sinu conplexaque frigida nati
membra sui postquam miserorum verba parentum
edidit et matrum miserarum facta peregit,
funera ducebat mediam lacrimosa per urbem
luridaque arsuro portabat membra feretro.
forte viae vicina domus, qua flebilis ibat
pompa, fuit duraeque sonus plangoris ad aures
venit Anaxaretae, quam iam deus ultor agebat.
mota tamen „videamus“ ait „miserabile funus“
et patulis iniit tectum sublime fenestris.
vixque bene inpositum lecto prospexerat Iphin,
deriguere oculi, calidusque e corpore sanguis
inducto pallore fugit, conataque retro
ferre pedes, haesit; conata avertere vultus,
hoc quoque non potuit. paulatimque occupat artus
quod fuit in duro iam pridem pectore saxum.
neve ea ficta putes, dominae sub imagine signum
servat adhuc Salamis; Veneris quoque nomine templum
prospicientis habet. quorum memor, o mea, lentos
pone, precor, fastus et amanti iungere, nymphe.
sic tibi nec vernum nascentia frigus adurat
poma, nec excutiant rapidi florentia venti.'
haec ubi nequiquam forma celatus anili
edidit, in iuvenem rediit et anilia demit
instrumenta sibi talisque apparuit illi,
qualis ubi opposítas nitidissima solis imago
evicit nubes nullaque obstante reluxit.
vimque parat: sed vi non est opus, inque figura
capta dei nymphe est et mutua vulnera sensit.
Proximus Ausonias iniusti miles Amuli
rexit opes, Numitorque senex amissa nepotum
munere regna capit, festisque Palilibus urbis
moenia conduntur. Tatiusque patresque Sabini

---

744 miserarum C 748 domus vicinae viae *s* 749 domus M clangoris C 750 anaxarethe C anaxarethes *s* 758 prid. corpore saxum est M 760 Sal.] almum M 761 o mea] omnia C 762 nympha (a *t. r.*) M 763 si tibi nil M 765 forma deus aptus (actus *in marg.* M) anili C f. celatus anili *conieci* f. deus acta senili *(?) coni. Merk.*[2] formas deus aptus in omnes *s* 766 dempsit *s* 768 *sq.* opposita — nube'//// M 769 que *om.* h 771 nymphae M 772 amulii

1

A 773 nexit M nepotis D 774 palilibus M parilibus h

bella gerunt, arcisque via Tarpeia reclusa
dignam animam poena congestis exuit armis.
inde sati Curibus tacitorum more luporum
ore premunt voces et corpora victa sopore
invadunt portasque petunt, quas obice firmo
clauserat Iliades. unam tamen ipsa reclusit
nec strepitum verso Saturnia cardine fecit.
sola Venus portae cecidisse repagula sensit
et clausura fuit, nisi quod rescindere numquam
dis licet acta deum. Iano loca iuncta tenebant
naides Ausoniae gelido rorantia fonte.
has rogat auxilium. nec nymphae iusta petentem
sustinuere deam venasque et flumina fontis
elicuere sui. nondum tamen invia Iani
ora patentis erant, neque iter praecluserat unda.
lurida supponunt fecundo sulphura fonti
incenduntque cavas fumante bitumine venas.
viribus his aliisque vapor penetravit ad ima
fontis, et Alpino modo quae certare rigori
audebatis aquae, non ceditis ignibus ipsis.
flammifera gemini fumant adspergine postes,
portaque, nequiquam rigidis promissa Sabinis,
fonte fuit praestructa novo, dum Martius arma
indueret miles. quae postquam Romulus ultro
obtulit, et strata est tellus Romana Sabinis
corporibus strata estque suis, generique cruorem
sanguine cum soceri permiscuit inpius ensis,
pace tamen sisti bellum nec in ultima ferro
decertare placet Tatiumque accedere regno.
Occiderat Tatius, populisque aequata duobus,
Romule, iura dabas, posita cum casside Mavors
talibus adfatur divumque hominumque parentem:
„tempus adest, genitor, quoniam fundamine magno
res Romana valet nec praeside pendet ab uno,

---

776 arcisve M 777 animum h animi M poenam M eruit M 779 fremunt C vocis h soporis M 780 invadant p. premant quas o. fultas *Priscianus* 781 iliad//es M recludit *s* 784 nec *(i. r.)* cl. foret *(i. r.)* M 786 naiades M 787 iussa M 790 parentis e. n. alter ///clauserat (cla *i. r.*) M 796 flammiferi h 798 praerupta h praerupta. in quo M 799 indu*e*erat M indu*e*erat *s* quae *om.* M quem *s* romulusque cruorem M 801 strataque C suis cinerisque cr. M 803 ferro] tantum C 804 excedere C 809 nec *restituit Heins.* et A

praemia, quae promissa mihi dignoque nepoti,
solvere et ablatum terris inponere caelo.
tu mihi concilio quondam praesente deorum
(nam memoro memorique animo pia verba notavi)
„unus erit, quem tu tolles in caerula caeli“
dixisti. rata sit verborum summa tuorum.'
adnuit omnipotens et nubibus aëra caecis
occuluit tonitruque et fulgure terruit orbem.
quae sibi promissae sensit rata signa rapinae
innixusque hastae pressos temone cruento
inpavidos conscendit equos Gradivus et ictu
verberis increpuit, pronusque per aëra lapsus
constitit in summo nemorosi colle Palati
reddentemque suo iam regia iura Quiriti
abstulit Iliaden. corpus mortale per auras
dilapsum tenues; sic lata plumbea funda
missa solet medio glans intabescere caelo.
pulchra subit facies et pulvinaribus altis
dignior, est qualis trabeati forma Quirini.
Flebat ut amissum coniunx, cum regia Iuno
Irin ad Hersiliam descendere limite curvo
imperat et vacuae sua sic mandata referre:
'o et de Latia, o et de gente Sabina
praecipuum, matrona, decus, dignissima tanti
ante fuisse viri, coniunx nunc esse Quirini,
siste tuos fletus et, si tibi cura videndi
coniugis est, duce me lucum pete, colle Quirini
qui viret et templum Romani regis obumbrat.'
paret et in terram pictos delapsa per arcus
Hersiliam iussis conpellat vocibus Iris.
illa verecundo vix tollens lumina vultu
'o, dea, namque mihi nec, quae sis, dicere promptum est,
et liquet esse deam, duc, o duc' inquit 'et offer

---

810 quae *Heins.* sunt C sint *s* dignaque M 813 pia] tua C 814 tollas C (*in* M a *vel* ae *corr. ex* u) in sidera *s* 815 sunt M 816 aera caeli M 817 tonitrumque et fulgore h urbem *s* 818 quae] cum *coni. Bentley* qu//i// M (*fuit* quae) rata] data *ς* 819 hasta h 820 inpavidos *Merk.*[2] inpavidus A 823 iam (ia *i. r.*) M non h nunc *multi codd. Heinsii* tum *Riese* tura qrino M 825 delapsum M dil. est h sic *(i. r.)* M ut *ς Priscianus* ceu *Heins.* 827 subit] fuit M pulvin. (p *ex* f) M 828 est] et *Heins.* 830 Irim — hersiliem M *desinit in hoc versu* M 831 vac.] viduae *ex paucis codd. Heinsian. Merk.*[2] sua sic] suasit *s* 832 latio *s* 836 *quirino h*

coniugis ora mihi. quae si modo posse videre
fata semel dederint, caelum accepisse videbor.'
nec mora, Romuleos cum virgine Thaumantea
ingreditur colles. ibi sidus ab aethere lapsum
decidit in terras; a cuius lumine flagrans
Hersiliae crinis cum sidere cessit in auras.
hanc manibus notis Romanae conditor urbis
excipit et priscum pariter cum corpore nomen
mutat Horamque vocat, quae nunc dea iuncta Quirino est.

LIBER QUINTUS DECIMUS.

Quaeritur interea quis tantae pondera molis
sustineat tantoque queat succedere regi.
destinat imperio clarum praenuntia veri
fama Numam. non ille satis cognosse Sabinae
gentis habet ritus: animo maiora capaci
concipit et, quae sit rerum natura, requirit.
huius amor curae, patria Curibusque relictis,
fecit, ut Herculei penetraret ad hospitis urbem.
Graia quis Italicis auctor posuisset in oris
moenia, quaerenti sic e senioribus unus
rettulit indigenis, veteris non inscius aevi:
'dives ab Oceano bohus Iove natus Hiberis
litora felici tenuisse Lacinia cursu
fertur et, armento teneras errante per herbas,
ipse domum magni nec inhospita tecta Crotonis
intrasse et requie longum relevasse laborem
atque ita discedens „aevo" dixisse „nepotum
hic locus urbis erit." promissaque vera fuerunt.
nam fuit Argolico generatus Alemone quidam
Myscelus, illius dis acceptissimus aevi.
hunc super incumbens pressum gravitate soporis

---

843 quem *s* fatebor *s* 847 in crines *coni. Polle* ac huius — fragans h 848 crinis] e clivis *Riese* e terris *coni. Polle* *corruptela nondum sanata* 850 prisc.] positum h

XV, 1 qui *ex uno cod. Heins. Merk.* 4 cognosce h 9 italis *s* 11 indigetus h 16 elevasse h 20 Myscelus *em. Scaliger* micilus *c* diisque h

claviger adloquitur: „patrias, age, desere sedes:
i, pete diversi lapidosas Aesaris undas“
et, nisi paruerit, multa ac metuenda minatur.
post ea discedunt pariter somnusque deusque.
surgit Alemonides tacitaque recentia mente
visa refert, pugnatque diu sententia secum.
numen abire iubet: prohibent discedere leges,
poenaque mors posita est patriam mutare volenti.
candidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol,
et caput extulerat densissima sidereum Nox:
visus adesse idem deus est eademque monere
et, nisi paruerit, plura ac graviora minari.
pertimuit patriumque simul transferre parabat
in sedes penetrale novas. fit murmur in urbe,
spretarumque agitur legum reus. utque peracta est
causa prior crimenque patens sine teste probatum,
squalidus ad superos tollens reus ora manusque
„o cui ius caeli bis sex fecere labores,
fer, precor“ inquit „opem! nam tu mihi criminis auctor.“
mos erat antiquus niveis atrisque lapillis,
his damnare reos, illis absolvere culpa.
tunc quoque sic lata est sententia tristis: et omnis
calculus inmitem demittitur ater in urnam.
quae simul effudit numerandos versa lapillos,
omnibus e nigro color est mutatus in album,
candidaque Herculeo sententia numine facta
solvit Alemoniden. grates agit ille parenti
Amphitryoniadae ventisque faventibus aequor
navigat Ionium Sallentinumque Neretum
praeterit et Sybarin [Lacedaemoniumque Tarentum
Thurinosque sinus] Crimisenque et Iāpygis arva,
vixque pererratis, quae spectant litora, terris,
invenit Aesarei fatalia fluminis ora
nec procul hinc tumulum, sub quo sacrata Crotonis
ossa tegebat humus. iussaque ibi moenia terra

22 patr. — sedes] lapidosas ęseris undas *s* 23 et pete h *teste Riese* lap. — undas] patrias age desere sedes *s* eseris h 32 idem] sibi h 33 ac] et *s* 34 extremuit h extimuit *coni. Bothe* 37 patens — probatum est h 38 tendens *s* 39 o cui ius caeli *em. Muretus* o cuius cęlum ς 41 antiquis *s* 42 culpam h 48 agit] ait h 50 sallentinumque] lacedaemoniumque ς Ner.] nephetum h tarentum *s* 51 laced.] sallentinumque ς tarentum] neretum *s* *Transposuit A. Riese* Laced. Tar. Thurinosque sinus *vix Ovidiana; uncinis inclusi* 52 Crimisenque *coni. Burmann* nemesenque ς

condidit et nomen tumulati traxit in urbem.'
talia constabat certa primordia fama
esse loci positaeque Italis in finibus urbis.
Vir fuit hic, ortu Samius: sed fugerat una
et Samon et dominos odioque tyrannidis exul
sponte erat. isque, licet caeli regione remotos,
mente deos adiit et quae natura negabat
visibus humanis, oculis ea pectoris hausit.
cumque animo et vigili perspexerat omnia cura,
in medium discenda dabat coetusque silentum
dictaque mirantum magni primordia mundi
et rerum causas et, quid natura, docebat,
quid deus, unde nives, quae fulminis esset origo,
Iuppiter an venti discussa nube tonarent,
quid quateret terras, qua sidera lege mearent,
et quodcumque latet. primusque animalia mensis
arguit inponi, primus quoque talibus ora
docta quidem solvit, sed non et credita, verbis:
'parcite, mortales, dapibus temerare nefandis
corpora! sunt fruges, sunt deducentia ramos
pondere poma suo tumidaeque in vitibus uvae,
sunt herbae dulces, sunt quae mitescere flamma
mollirique queant. nec vobis lacteus umor
eripitur, nec mella thymi redolentia flore.
prodiga divitias alimentaque mitia tellus
suggerit atque epulas sine caede et sanguine praebet.
carne ferae sedant ieiunia, nec tamen omnes.
quippe equus et pecudes armentaque gramine vivunt.
at quibus ingenium est inmansuetumque ferumque,
Armeniae tigres iracundique leones
cumque lupis ursi, dapibus cum sanguine gaudent.
heu quantum scelus est in viscera viscera condi
congestoque avidum pinguescere corpore corpus
alteriusque animantem animantis vivere leto!
scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
terra creat, nil te nisi tristia mandere saevo
vulnera dente iuvat rictusque referre Cyclopum?
nec, nisi perdideris alium, placare voracis

---

62 licet] animo h remotus *s* 65 prospexerat h 66 discendabat coetuque h 73 arcuit *coni. Bentley* quoque] cum *coni. Merk.*[2] 77 suos h 80 flore *ς* florem *Heins.* 82 praebet] tradit h 86 Armeniaeque *Heins.* 88 in viscere h 92 creat h parit *s* 93 rictusque *ς* ritusque *editt. vett.*

et male morati poteris ieiunia ventris?
at vetus illa aetas, cui fecimus aurea nomen,
fetibus arboreis et, quas humus educat, herbis
fortunata fuit nec polluit ora cruore.
tunc et aves tutae movere per aëra pennas,
et lepus inpavidus mediis erravit in arvis,
nec sua credulitas piscem suspenderat hamo:
cuncta sine insidiis nullamque timentia fraudem
plenaque pacis erant. postquam non utilis auctor
victibus invidit, quisquis fuit ille, leonum
corporeasque dapes avidam demersit in alvum,
fecit iter sceleri. primoque e caede ferarum
incaluisse putes maculatum sanguine ferrum.
idque satis fuerat, nostrumque petentia letum
corpora missa neci salva pietate fatemur.
sed quam danda neci, tam non epulanda fuerunt.
longius inde nefas abiit, et prima putatur
hostia sus meruisse mori, quia semina pando
eruerat rostro spemque interciderat anni.
vite caper morsa Bacchi mactatus ad aras
dicitur ultoris. nocuit sua culpa duobus:
quid meruistis oves, placidum pecus, inque tuendos
natum homines, pleno quae fertis in ubere nectar,
mollia quae nobis vestras velamina lanas
praebetis vitaque magis quam morte iuvatis?
quid meruere boves, animal sine fraude dolisque,
innocuum, simplex, natum tolerare labores?
inmemor est demum nec frugum munere dignus,
qui potuit curvi dempto modo pondere aratri
ruricolam mactare suum, qui trita labore
illa, quibus totiens durum renovaverat arvum,
condiderat messes, percussit colla securi.
nec satis est, quod tale nefas committitur: ipsos
inscripsere deos sceleri, numenque supernum
caede laboriferi credunt gaudere iuvenci.

---

95 mirati h 100 in herbis *s* 104 leonum *ci. Polle cll. XIV 207 sq.* deorum *ς* priorum *coni. Heins.* 106 primaque *Heins.* 107 putes] potest *s* putem *Heins.* 108 potentia h 112 mori] necem *Probus* 113 interceperat *s* interfecerat *Probus* 115 dicitur *Probus* ducitur *ς* 116 *sq.* unde tuendi sunt homines h 118 molliaq; h 122 demum] Deus *coni. Merk.*[2] 125 nudum ‖ tot renovaverat *h* 126 condiderat *em. Merk.*[2] tot (quot *s*) dederat *ς*

victima labe carens et praestantissima forma
(nam placuisse nocet) vittis insignis et auro
sistitur ante aras auditque ignara precantem
inponique suae videt inter cornua fronti,
quas coluit, fruges percussaque sanguine cultros
inficit in liquida praevisos forsitan unda.
protinus ereptas viventi pectore fibras
inspiciunt mentesque deum scrutantur et illis —
(unde fames homini vetitorum tanta ciborum?)
audetis vesci, genus o mortale? quod, oro,
ne facite, et monitis animos advertite nostris.
cumque boum dabitis caesorum membra palato,
mandere vos vostros scite et sentite colonos.
et quoniam deus ora movet, sequar ora moventem
rite deum Delphosque meos ipsumque recludam
aethera et augustae reserabo oracula mentis.
magna nec ingeniis investigata priorum
quaeque diu latuere, canam. iuvat ire per alta
astra, iuvat terris et inerti sede relicta
nube vehi validique umeris insistere Atlantis
palantesque homines passim ac rationis egentes
despectare procul trepidosque obitumque timentes
sic exhortari seriemque evolvere fati:
O genus attonitum gelidae formidine mortis,
quid Styga, quid tenebras et nomina vana timetis,
materiem vatum, falsique pericula mundi?
corpora, sive rogus flamma, seu labe vetustas
abstulerit, mala posse pati non ulla putetis.
morte carent animae semperque priore relicta
sede novis domibus vivunt habitantque receptae.
ipse ego (nam memini) Troiani tempore belli
Panthoides Euphorbus eram, cui pectore quondam
haesit in adverso gravis hasta minoris Atridae.
cognovi clipeum, laevae gestamina nostrae,
nuper Abanteis templo Iunonis in Argis.
omnia mutantur, nihil interit. errat et illinc

---

131 praesignis *s* 136 corpore *s* 137 scrutatur h in illis ς et illis *conieci, mutata interpunctione* 138 ciborum est ς est *delevi* 139 om.] inmortale *coni. Lachmann* 146 evestigata *Heins.* 147 alta] ardua h 148 astra] alta h 150 ac *om.* h 151 trep.] strepitumque h 152 sortemque h 154 stigia — vana numina h 162 hesit h 164 ab antheis h

huc venit, hinc illuc, et quoslibet occupat artus
spiritus eque feris humana in corpora transit
inque feras noster nec tempore deperit ullo.
utque novis facilis signatur cera figuris,
nec manet ut fuerat, nec formam servat eandem,
sed tamen ipsa eadem est: animam sic semper eandem
esse, sed in varias doceo migrare figuras.
ergo, ne pietas sit victa cupidine ventris,
parcite, vaticinor, cognatas caede nefanda
exturbare animas, nec sanguine sanguis alatur.
et quoniam magno feror aequore plenaque ventis
vela dedi: nihil est toto, quod perstet, in orbe.
cuncta fluunt, omnisque vagans formatur imago.
ipsa quoque adsiduo labuntur tempora motu,
non secus ac flumen. neque enim consistere flumen
nec levis hora potest. sed ut unda inpellitur unda
urgueturque prior veniente urguetque priorem,
tempora sic fugiunt pariter pariterque sequuntur
et nova sunt semper. nam quod fuit ante, relictum est,
fitque quod haud fuerat, momentaque cuncta novantur.
cernis et emensas in lucem tendere noctes,
et iubar hoc nitidum nigrae succedere nocti.
nec color est idem caelo, cum lassa quiete
cuncta iacent media, cumque albo Lucifer exit
clarus equo; rursusque alius, cum praevia lucis
tradendum Phoebo Pallantias inficit orbem.
ipse dei clipeus, terra cum tollitur ima,
mane rubet, terraque, rubet, cum conditur ima,
candidus in summo est, melior natura quod illic
aetheris est terraeque procul contagia fugit.
nec par aut eadem nocturnae forma Dianae
esse potest umquam. semperque hodierna sequente,
si crescit, minor est, maior, si contrahit orbem.
quid? non in species succedere quattuor annum
adspicis, aetatis peragentem imitamina nostrae?
nam tener ac lactens puerique simillimus aevo
vere novo est. tunc herba recens et roboris expers

---

168 nostro h 170 formas — easdem *s* 173 ne] nec *s* 175 nec] ne h 177 restat h 178 vaga h 179 volvuntur *s* 180 ac] ut h 182 *sic* h urg. eadem veniente *s* eadem veniens *plerique codd. Heinsii* 186 inmensas h emersas *codd. Heinsii* 186. 187 *delendos censuit Bentley* 188 lapsa *s* 198 contrahat h 201 ac] et *s* 202 *nitens h*

turget et insolida est et spe delectat agrestes.
omnia tunc florent, florumque coloribus almus
ludit ager, neque adhuc virtus in frondibus ulla est.
transit in aestatem post ver robustior annus
fitque valens iuvenis; neque enim robustior aetas
ulla nec uberior, nec quae magis ardeat, ulla est.
excipit autumnus, posito fervore iuventae
maturus mitisque inter iuvenemque senemque
temperie medius, sparsus quoque tempora canis.
inde senilis hiems tremulo venit horrida passu,
aut spoliata suos, aut quos habet, alba capillos.
nostra quoque ipsorum semper requieque sine ulla
corpora vertuntur, nec, quod fuimusve sumusve,
cras erimus. fuit illa dies, qua semina tantum
spesque hominum primae matris latitavimus alvo.
artifices natura manus admovit et angi
corpora visceribus distentae condita matris
noluit eque domo vacuas emisit in auras.
editus in lucem iacuit sine viribus infans;
mox quadrupes rituque tulit sua membra ferarum
paulatimque tremens et nondum poplite firmo
constitit adiutis aliquo conamine nervis.
inde valens veloxque fuit spatiumque iuventae
transit; et emeritis medii quoque temporis annis
labitur occiduae per iter declive senectae.
subruit haec aevi demoliturque prioris
robora, fletque Milon senior, cum spectat inanes
illos, qui fuerant solidorum mole tororum
Herculeis similes, fluidos pendere lacertos.
flet quoque, ut in speculo rugas adspexit aniles,
Tyndaris et secum, cur sit bis rapta, requirit.
tempus edax rerum, tuque, invidiosa vetustas,
omnia destruitis vitiataque dentibus aevi
paulatim lenta consumitis omnia morte.
Haec quoque non perstant, quae nos elementa vocamus,
quasque vices peragant, animos adhibete, docebo.
quattuor aeternus genitalia corpora mundus
continet. ex illis duo sunt onerosa suoque

205 ridet ager *Heins.* 217 primo matrisque h materna *Heins.* habitavimus ς cubitavimus *coni. Merk.*[2] latitavimus *conieci* 226 meritis h 227 occ.] exigue h 229 fletq; h 230 solidarum ς *em. Heins.* more s tororum *em. Heins.* ferarum ς 232 speculum s inaspexit h

pondere in inferius, tellus atque unda, feruntur,
et totidem gravitate carent nulloque premente
alta petunt; aër atque aëre purior ignis.
quae quamquam spatio distent, tamen omnia fiunt
ex ipsis et in ipsa cadunt, resolutaque tellus
in liquidas rarescit aquas, tenuatus in auras
aëraque umor abit, dempto quoque pondere rursus
in superos aër tenuissimus emicat ignes.
inde retro redeunt, idemque retexitur ordo.
ignis enim densum spissatus in aëra transit,
hinc in aquas, tellus glomerata cogitur unda.
nec species sua cuique manet, rerumque novatrix
ex aliis alias reparat natura figuras,
nec perit in toto quicquam, mihi credite, mundo,
sed variat faciemque novat. nascique vocatur
incipere esse aliud, quam quod fuit ante, morique,
desinere illud idem. cum sint huc forsitan illa,
haec translata illuc, summa tamen omnia constant.
nil equidem durare diu sub imagine eadem
crediderim. sic ad ferrum venistis ab auro,
saecula, sic totiens versa est fortuna locorum.
vidi ego, quod fuerat quondam solidissima tellus,
esse fretum, vidi factas ex aequore terras;
et procul a pelago conchae iacuere marinae,
et vetus inventa est in montibus ancora summis;
quodque fuit campus, vallem decursus aquarum
fecit, et eluvie mons est deductus in aequor;
eque paludosa siccis humus aret harenis,
quaeque sitim tulerant, stagnata paludibus ument.
hic fontes natura novos emisit, at illic
clausit, et aut imis commota tremoribus orbis
flumina prosiliunt, aut exsiccata residunt.
sic ubi terreno Lycus est epotus hiatu,
existit procul hinc alioque renascitur ore.
sic modo conbibitur, tecto modo gurgite lapsus

---

244 distant *s* 246 tenuatur *ς* tenuatus *coni. Micyllus* 247 ł abit
habet *s* dento h 250 demum *vel* casu *coni. Bentley* deorsum *coni. Polle* 251 crescit abunda *coni. Bentley* 253 rep.] reddit h *teste Riese* 254 toto] tanto *s* 255 faciesque h 264 iacere h 270 hic] hinc *e cod. Gothan. Merk.* 271 et antiquis tam multa *ς emendavit Merkel*[2] imi *Merk.*[1], *Riese* 272 exsiccata] excaecata *Heins.* 273 est potatus *Seneca* 274 ore] orbe h 275 toto modo h *modo tecto s* tacito modo *Seneca*

redditur Argolicis ingens Erasinus in arvis.
et Mysum capitisque sui ripaeque prioris
paenituisse ferunt, alia nunc ire, Caicum.
nec non Sicanias volvens Amenanus harenas
nunc fluit, interdum suppressis fontibus aret.
ante bibebatur, nunc, quas contingere nolis,
fundit Anigrus aquas, quamquam, nisi vatibus omnis
eripienda fides, illic lavere bimembres
vulnera, clavigeri quae fecerat Herculis arcus.
quid? non et Scythicis Hypanis de montibus ortus,
qui fuerat dulcis, salibus vitiatur amaris?
fluctibus ambitae fuerant Antissa Pharosque
et Phoenissa Tyros: quarum nunc insula nulla est.
Leucada continuam veteres habuere coloni:
nunc freta circueunt. Zancle quoque iuncta fuisse
dicitur Italiae, donec confinia pontus
abstulit et media tellurem reppulit unda.
si quaeras Helicen et Burin, Achaidas urbes,
invenies sub aquis; et adhuc ostendere nautae
inclinata solent cum moenibus oppida mersis.
est prope Pittheam tumulus Troezena, sine ullis
arduus arboribus, quondam planissima campi
area, nunc tumulus: nam (res horrenda relatu)
vis fera ventorum, caecis inclusa cavernis,
exspirare aliqua cupiens luctataque frustra
liberiore frui caelo, cum carcere rima
nulla foret toto nec pervia flatibus esset,
extentam tumefecit humum, ceu spiritus oris
tendere vesicam solet aut derepta bicorni
terga capro. tumor ille loci permansit, et alti
collis habet speciem longoque induruit aevo.
plurima cum subeant audita et cognita nobis,
pauca super referam. quid? non et lympha figuras
datque capitque novas? medio tua, corniger Ammon,
unda die gelida est, ortuque obituque calescit.

---

277 et Mys.] emissum *s* 278 alias *s* alio h 279 amasenus *ς* Amenanus *em. Fr. Ursinus* 283 lavare *s* 285 et sithius *s* 287 phar.] phorasque *s* 290 circūeunt *s* 292 quaeris *ε* achiacas h 296 phitea h 299 cānis h 300 capiens h 303 tumefacit h 304 derepta *em. Heins.* direpta *codd.* bicornis *ς* 305 capri h 307 et] aut *edd. praeter Merk.* 308 et *om. s*

admotis Athamanas aquis accendere lignum
narratur, minimos cum luna recessit in orbes.
flumen habent Cicones, quod potum saxea reddit
viscera, quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis et hinc Sybaris nostris conterminus oris
electro similes faciunt auroque capillos.
quodque magis mirum est, sunt qui non corpora tantum,
verum animos etiam valeant mutare liquores.
cui non audita est obscenae Salmacis undae
Aethiopesque lacus? quos siquis faucibus hausit,
aut furit, aut patitur mirum gravitate soporem.
Clitorio quicumque sitim de fonte levavit,
vina fugit gaudetque meris abstemius undis,
seu vis est in aqua calido contraria vino,
sive, quod indigenae memorant, Amythaone natus,
Proetidas attonitas postquam per carmen et herbas
eripuit furiis, purgamina mentis in illas
misit aquas, odiumque meri permansit in undis.
huic fluit effectu dispar Lyncestius amnis.
quem quicumque parum moderato gutture traxit,
haud aliter titubat, quam si mera vina bibisset.
est lacus Arcadiae, Pheneum dixere priores,
ambiguis suspectus aquis, quas nocte timeto:
nocte nocent potae, sine noxa luce bibuntur.
sic alias aliasque lacus et flumina vires
concipiunt. tempusque fuit, quo navit in undis,
nunc sedet Ortygie. timuit concursibus Argo
undarum sparsas Symplegadas elisarum,
quae nunc inmotae perstant ventisque resistunt.
nec quae sulphureis ardet fornacibus Aetna
ignea semper erit: neque enim fuit ignea semper.
nam sive est animal tellus et vivit habetque
spiramenta locis flammam exhalantia multis,
spirandi mutare vias, quotiensque movetur,
has finire potest, illas aperire cavernas,

---

311 admotum *s* adamantis h athamantis *ε correxit Merk.*² Athamanis *Regius* Athamanes *Tan. Faber* 312 narrantur *Tan. Faber* 315 hinc] huic *Heins.* horis h arvis *s* 317 est *om. s* 319 unda h 320 siquis] quisquis *s* quisque ut *Seneca* 321 sop.] sopitum h 322 levavit *ς* levarit *edd.* 323 que *om.* h 324 sevius est h 326 prethidas *s* attonidas h 328 que *om.* h 329 lichestius h linchestius *s* Lynceius *Seneca* 332 lac.] locus *Heins.* phemon h *phenum e* 337 ortigia *s* 340 ethna *ς* Aetne *Heins.* 342 vivat *s*

sive leves imis venti cohibentur in antris
saxaque cum saxis et habentem semina flammae
materiam iactant, ea concipit ictibus ignem,
antra relinquentur sedatis frigida ventis,
sive bitumineae rapiunt incendia vires
luteave exiguis ardescunt sulphura fumis,
nempe ubi terra cibos alimentaque pinguia flammae
non dabit absumptis per longum viribus aevum
naturaeque suum nutrimen deerit edaci,
non feret illa famem desertaque deseret ignes.
esse viros fama est in Hyperborea Pallene,
qui soleant levibus velari corpora plumis,
cum Tritoniacam noviens subiere paludem.
haud equidem credo, sparsae quoque membra venenis
exercere artes Scythides memorantur easdem.
siqua fides rebus tamen est addenda probatis,
nonne vides, quaecumque mora fluidove calore
corpora tabuerint, in parva animalia verti?
i, scrobe deiecto mactatos obrue tauros:
(cognita res usu) de putri viscere passim
florilegae nascuntur apes, quae more parentum
rura colunt operique favent in spemque laborant.
pressus humo bellator equus crabronis origo est.
concava litoreo si demas bracchia cancro,
cetera supponas terrae, de parte sepulta
scorpius exibit caudaque minabitur unca.
quaeque solent canis frondes intexere filis
agrestes tineae, res observata colonis,
ferali mutant cum papilione figuram.
semina limus habet virides generantia ranas,
et generat truncas pedibus, mox apta natando
crura dat, utque eadem sint longis saltibus apta,
posterior superat partes mensura priores.
nec catulus, partu quem reddidit ursa recenti,
sed male viva caro est. lambendo mater in artus
fingit et in formam, quantam capit ipsa, reducit.

---

348 materiem *edd. ab Heins.* 351 fum.] flammis h 353 assumptis h 358 noviens ς 359 veneno *codd. vett.* 360 sitides h scytides *s* 362 fluidoque ς fluidove *restituit Heins.* 363 tabescunt h 364 i quoque dilectos (c. *schol.*: pingues) ς i scrobe delecto *vel* depresso *coni. Heins.* in scrobe Deoos *coni. Merk.* e grege delectos *coni. Capoferreus* i, scrobe deiecto *coni. Madvig* 365 visu h 368 humi *s* 372 que *om.* h 378 partes superat *s*

nonne vides quos cera tegit sexangula fetus
melliferarum apium, sine membris corpora nasci
et serosque pedes serasque adsumere pennas?
Iunonis volucrem, quae cauda sidera portat,
armigerumque Iovis Cythereiadasque columbas
et genus omne avium mediis e partibus ovi,
ni sciret fieri, quis nasci posse putaret?
sunt qui, cum clauso putrefacta est spina sepulchro,
mutari credant humanas angue medullas.
haec tamen ex aliis generis primordia ducunt:
una est, quae reparet seque ipsa reseminet, ales.
assyrii phoenica vocant. non fruge neque herbis,
sed turis lacrimis et suco vivit amomi.
haec ubi quinque suae conplevit saecula vitae,
ilicet in ramis tremulaeque cacumine palmae
unguibus et puro nidum sibi construit ore.
quo simul ac casias et nardi lenis aristas
quassaque cum fulva substravit cinnama murra,
se super inponit finitque in odoribus aevum.
inde ferunt, totidem qui vivere debeat annos,
corpore de patrio parvum phoenica renasci.
cum dedit huic aetas vires, onerique ferendo est,
ponderibus nidi ramos levat arboris altae
fertque pius cunasque suas patriumque sepulchrum.
perque leves auras Hyperionis urbe potitus
ante fores sacras Hyperionis aede reponit.
si tamen est aliquid mirae novitatis in istis,
alternare vices et quae modo femina tergo
passa marem est, nunc esse marem miremur hyaenam.
id quoque, quod ventis animal nutritur et aura,
protinus adsimulat, tetigit quoscumque colores.
victa racemifero lyncas dedit India Baccho:
e quibus, ut memorant, quicquid vesica remisit,
vertitur in lapides et congelat aëre tacto.
sic et curalium, quo primum contigit auras
tempore, durescit: mollis fuit herba sub undis.
desinet ante dies et in alto Phoebus anhelos
aequore tinguet equos, quam consequar omnia verbis

---

386 cythereiasque h 393 nec fr. nec h nec fr. neque *Riese* 396 ilicet *C. Barth* ilicis ς tremulaeve *ex Heins. codd. nonnullis Riese; totum versum abiudicavit ab Ovidio Suchier* 399 myrra ς 403 est *om.* s 405 patrium h 409 tergo (o *ex* a) h 412 assimilat *h* 416 coralium ς 417 sub illis h

in species translata novas. sic omnia verti
cernimus atque illas adsumere robora gentes,
concidere has. sic magna fuit censuque virisque
perque decem potuit tantum dare sanguinis annos,
nunc humilis veteres tantummodo Troia ruinas
et pro divitiis tumulos ostendit avorum.
[clara fuit Sparte, magnae viguere Mycenae,
nec non et Cecropis, nec non Amphionis arces.
vile solum Sparte est, altae cecidere Mycenae,
Oedipodioniae quid sunt, nisi nomina, Thebae?
quid Pandioniae restant, nisi nomen, Athenae?]
nunc quoque Dardaniam fama est consurgere Romam,
Appenninigenae quae proxima Thybridis undis
mole sub ingenti rerum fundamina ponit.
haec igitur formam crescendo mutat et olim
inmensi caput orbis erit. sic dicere vates
faticinasque ferunt sortes, quantumque recordor,
dixerat Aeneae, cum res Troiana labaret,
Priamides Helenus flenti dubioque salutis:
„nate dea, si nota satis praesagia nostrae
mentis habes, non tota cadet te sospite Troia.
flamma tibi ferrumque dabunt iter. ibis et una
Pergama rapta feres, donec Troiaeque tibique
externum patrio contingat amicius arvum.
urbem etiam cerno Phrygios debere nepotes,
quanta nec est nec erit nec visa prioribus annis.
hanc alii proceres per saecula longa potentem,
sed dominam rerum de sanguine natus Iuli
efficiet. quo cum tellus erit usa, fruentur
aetheriae sedes, caelumque erit exitus illi.“
haec Helenum cecinisse penatigero Aeneae
mente memor refero cognataque moenia laetor
crescere et utiliter Phrygibus vicisse Pelasgos.
ne tamen oblitis ad metam tendere longe
exspatiemur equis, caelum et quodcumque sub illo est,

426—430 *ut subditicia cum Heinsio et Merkelio uncinis inclusi* 428—430 *delevit Lachmann* 427 *et* 429 *del. Riese* 427 et cecropis h et cicropis *s* cecropiae *Heins.* 429 nom.] fabula *2 codd. Heins. Merk.* 432 appenninigeni — tibridis h 436 vaticinasque h 438. 437 l rerum *Heins.* 443 externo *s* patria *s* mitius h 447 mundi *s* 449 erit *om.* h 450 hec · cecinisse pena helenum tigero h 453 nec tamen *IV codd. Heinsii, Riese*

inmutat formas tellusque et quicquid in illa est.
nos quoque, pars mundi, quoniam non corpora solum,
verum etiam volucres animae sumus, inque ferinas
possumus ire domos pecudumque in corpora condi.
corpora, quae possunt animas habuisse parentum
aut fratrum aut aliquo iunctorum foedere nobis
aut hominum certe, tuta esse et honesta sinamus
neve Thyesteis cumulemus viscera mensis.
quam male consuescit, quam se parat ille cruori
inpius humano, vituli qui guttura ferro
rumpit et inmotas praebet mugitibus aures,
aut qui vagitus similes puerilibus haedum
edentem iugulare potest, aut alite vesci,
cui dedit ipse cibos! quantum est, quod desit in istis
ad plenum facinus? quo transitus inde paratur?
bos aret aut mortem senioribus inputet annis,
horriferum contra borean ovis arma ministret,
ubera dent saturae manibus pressanda capellae.
retia cum pedicis laqueosque artesque dolosas
tollite nec volucrem viscata fallite virga,
nec formidatis cervos inludite pennis,
nec celate cibis uncos fallacibus hamos.
perdite, siqua nocent, verum haec quoque perdite tantum:
ora vacent epulis alimentaque mitia carpant.'
Talibus atque aliis instructo pectore dictis
in patriam remeasse ferunt ultroque petitum
accepisse Numam populi Latialis habenas.
coniuge qui felix nympha ducibusque Camenis
sacrificos docuit ritus gentemque feroci
adsuetam bello pacis traduxit ad artes.
qui postquam senior regnumque aevumque peregit,
exstinctum Latiaeque nurus populusque patresque
deflevere Numam. nam coniunx urbe relicta
vallis Aricinae densis latet abdita silvis
sacraque Oresteae questu gemituque Dianae

---

455 tellus et *ex nonnullis codd. Merk.* 458 in corpora h *teste Riesio* 459 possint h 462 cumulemur *Heins.* 463 consuevit h illa h 464 guttura *edd. vett.* corpora ς ferro] cultro h 465 auras *s* 468 ipse] ille h in illis h 469 quo] qui h 471 boreā ṇovis h horrendum c. boreā bos arma *s* 472 manibus saturae pressura h 473 *sic* ς laqueos *Merk.* 475 formidantes ς 477 signa h^1 si qua h^2 478 mit.] vitia h 479 aliis dictis instr. pectore *s* pectore artes *dixit h* 481 latiaris *s* 484 arces *s* 489 gemitu questuque *s*

impedit. a quotiens nymphae nemorisque lacusque,
ne faceret, monuere et consolantia verba
dixerunt! quotiens flenti Theseïus heros
'siste modum', dixit 'neque enim fortuna querenda
sola tua est. similes aliorum respice casus:
mitius ista feres. utinamque exempla dolentem
non mea te possent relevare! sed et mea possunt.
fando aliquem Hippolytum vestras quoque contigit aures
credulitate patris, sceleratae fraude novercae
occubuisse neci. mirabere, vixque probabo,
sed tamen ille ego sum. me Pasiphaëia quondam
temptatum frustra patrium temerare cubile,
quod voluit, voluisse, infelix, crimine verso
(indiciine metu magis offensane repulsae?)
damnavit, meritumque nihil pater eicit urbe
hostilique caput prece detestatur euntis.
Pittheam profugo curru Troezena petebam
iamque Corinthiaci carpebam litora ponti,
cum mare surrexit, cumulusque inmanis aquarum
in montis speciem curvari et crescere visus
et dare mugitus summoque cacumine findi.
corniger hinc taurus ruptis expellitur undis
pectoribusque tenus molles erectus in auras
naribus et patulo partem maris evomit ore.
corda pavent comitum. mihi mens interrita mansit,
exiliis contenta suis: cum colla feroces
ad freta convertunt adrectisque auribus horrent
quadrupedes monstrique metu turbantur et altis
praecipitant currum scopulis. ego ducere vana
frena manu spumis albentibus oblita luctor
et retro lentas tendo resupinus habenas.
nec vires tamen has rabies superasset equorum,
ni rota, perpetuum qua circumvertitur axem,
stipitis occursu fracta ac disiecta fuisset.
excutior curru, lorisque tenentibus artus
viscera viva trahi nervosque in stirpe teneri,

---

490 quatiens h 493 nec enim h 496 non] nunc *s* et *om.* h 497 quoque] si *s* 498 sceleratae et h 500 pasipheia *ς* 502 *sic ς* voluit, finxit voluisse et crimine *edd. vett.* 503 indiciique — offensaque *ς* 504 *sic ς* arguit, inmeritumque pater proiecit ab urbe

ł colla

editiones 506 phiteam *ς* 515 corda *s* 521 nec tamen has vires *s* 522 circumvolvitur *s* 524 curfu *s* 525 sic h que om. *s*

membra rapi partim, partimque reprensa relinqui,
ossa gravem dare fracta sonum fessamque videres
exhalari animam, nullasque in corpore partes,
noscere quas posses: unumque erat omnia vulnus.
num potes aut audes cladi conponere nostrae,
nympha, tuam? vidi quoque regna carentia luce
et lacerum fovi Phlegethontide corpus in unda.
nec nisi Apollineae valido medicamine prolis
reddita vita foret. quam postquam fortibus herbis
atque ope Paeonia, Dite indignante, recepi,
tum mihi, ne praesens augerem muneris huius
invidiam, densas obiecit Cynthia nubes,
utque forem tutus possemque inpune videri,
addidit aetatem nec cognoscenda reliquit
ora mihi. Cretenque diu dubitavit habendam
traderet an Delon. Creta Deloque relictis
hic posuit nomenque simul, quod possit equorum
admonuisse, iubet deponere, „qui“ que „fuisti
Hippolytus,“ dixit „nunc idem Virbius esto.“
hoc nemus inde colo de disque minoribus unus
numine sub dominae lateo atque accenseor illi.'

Non tamen Egeriae luctus aliena levare
damna valent; montisque iacens radicibus imis
liquitur in lacrimas, donec pietate dolentis
mota soror Phoebi gelidum de corpore fontem
fecit et aeternas artus tenuavit in undas.

Et nymphas tetigit nova res, et Amazone natus
haud aliter stupuit, quam cum Tyrrhenus arator
fatalem glaebam mediis adspexit in arvis
sponte sua primum nulloque agitante moveri,
sumere mox hominis terraeque amittere formam
oraque venturis aperire recentia fatis,
(indigenae dixere Tagen, qui primus Etruscam
edocuit gentem casus aperire futuros,)
utve Palatinis haerentem collibus olim
cum subito vidit frondescere Romulus hastam,
quae radice nova, non ferro stabat adacto,
et iam non telum, sed lenti viminis arbor
non exspectatas dabat admirantibus umbras,

---

526 que *om.* h 530 num] non h 531 luce carentia regna *e* 541 Delo Cretaque *e* 546 nomine *e* assentior *c* accenseor *Heins.* *552 et] at h teste Riese* 553 tirenus h

aut sua fluminea cum vidit Cipus in unda
cornua. vidit enim, falsamque in imagine credens
esse fidem, digitis ad frontem saepe relatis
quae vidit, tetigit. nec iam sua lumina damnans
restitit, ut victor domito veniebat ab hoste,
ad caelumque oculos et eodem bracchia tollens
'quicquid', ait 'superi, monstro portenditur isto,
seu laetum est, patriae laetum populoque Quirini,
sive minax, mihi sit'. viridique e caespite factas
placat odoratis herbosas ignibus aras
vinaque dat pateris mactatarumque bidentum,
quid sibi significent, trepidantia consulit exta.
quae simul adspexit Tyrrhenae gentis haruspex,
magna quidem rerum molimina vidit in illis,
non manifesta tamen. cum vero sustulit acre
a pecudis fibris ad Cipi cornua lumen,
'rex', ait 'o salve! tibi enim, tibi, Cipe, tuisque
hic locus et Latiae parebunt cornibus arces.
tu modo rumpe moras portasque intrare patentes
adpropera! sic fata iubent. namque urbe receptus
rex eris et sceptro tutus potiere perenni'.
rettulit ille pedem torvamque a moenibus urbis
avertens faciem 'procul, a! procul omnia' dixit
'talia di pellant! multoque ego iustius aevum
exul agam, quam me videant Capitolia regem.'
dixit et extemplo populumque gravemque senatum
convocat. ante tamen pacali cornua lauro
velat. et aggeribus factis a milite forti
insistit priscosque deos e more precatus
'est' ait 'hic unus, quem vos nisi pellitis urbe,
rex erit. is qui sit, signo, non nomine dicam:
cornua fronte gerit. quem vobis indicat augur,
si Romam intrarit, famularia iura daturum.
ille quidem potuit portas irrumpere apertas:
sed nos obstitimus, quamvis coniunctior illo
nemo mihi est. vos urbe virum prohibete, Quirites,
vel, si dignus erit, gravibus vincite catenis,
aut finite metum fatalis morte tyranni.'

---

565 cippus ς *(sic semper)* 569 ven.] remeabat *Heins.* 570 bracchia] cornua ς 572 sive est h 575 mactarumque h 586 que *om.* h 587 procul ñ procul h 591 placali h 596 nobis ε aug.] auctor *Priscian.* 597 intrarit *om.* h, *addidit scholiasta* 598 apertas h 600 virum urbe h 602 mecum f. more h

qualia succinctis, ubi trux insibilat eurus,
murmura pinetis fiunt, aut qualia fluctus
aequorei faciunt, siquis procul audiat illos,
tale sonat populus. sed per confusa frementis
verba tamen vulgi vox eminet una, 'quis ille est?'
et spectant frontes praedictaque cornua quaerunt.
rursus ad hos Cipus 'quem poscitis', inquit 'habetis'
et dempta capiti, populo prohibente, corona
exhibuit gemino praesignia tempora cornu.
demisere oculos omnes gemitumque dedere
atque illud meritis clarum (quis credere possit?)
inviti videre caput. nec honore carere
ulterius passi, festam inposuere coronam.
at proceres, quoniam muros intrare vetaris,
ruris honorati tantum tibi, Cipe, dedere,
quantum depresso subiectis bobus aratro
conplecti posses ad finem lucis ab ortu.
cornuaque aeratis miram referentia formam
postibus insculpunt, longum mansura per aevum.
Pandite nunc, Musae, praesentia numina vatum,
(scitis enim, nec vos fallit spatiosa vetustas)
unde Coroniden circumflua Thybridis alti
insula Romuleae sacris acciverit urbis.
Dira lues quondam Latias vitiaverat auras,
pallidaque exsangui squalebant corpora morbo.
funeribus fessi postquam mortalia cernunt
temptamenta nihil, nihil artes posse medentum,
auxilium caeleste petunt mediamque tenentes
orbis humum Delphos adeunt, oracula Phoebi,
utque salutifera miseris succurrere rebus
sorte velit tantaeque urbis mala finiat, orant.
et locus et laurus et, quas habet ipse, pharetrae
intremuere simul, cortinaque reddidit imo
hanc adyto vocem pavefactaque pectora movit:
'quod petis hinc, propiore loco, Romane, petisses,

---

606 trementis ς frementis *coni. nescio quis* 610 capiti dempta *s* 612 dimisere h 620 auratis ς aeratis *restituit Heins.* mir.] templi h 624 alti] alveo *coni. Heins.* 625 adgeicerit h adiecerit *Riese* accesserit *s* deiecerat *Priscianus* asciverit *coni. Heins.* acciverit *cod. Bononiensis, Merk.*[2] 627 pallebant h morbo] tabo *Heins.* 629 nihil *semel habet* h 630 tenentis ς tenentes *Heins.* 634 pharetrae ς pharetrae *Heins.* 636 audito h[1] addito h[2] pect.] corpora *h*

et pete nunc propiore loco: nec Apolline vobis,
qui minuat luctus, opus est, sed Apolline nato.
ite bonis avibus prolemque accersite nostram'.
iussa dei prudens postquam accepere senatus,
quam colat, explorant, iuvenis Phoebeius urbem,
quique petant ventis Epidauria litora, mittunt.
quae simul incurva missi tetigere carina,
concilium Graiosque patres adiere, darentque,
oravere, deum, qui praesens funera gentis
finiat Ausoniae; certas ita dicere sortes.
dissidet et variat sententia. parsque negandum
non putat auxilium, multi retinere suamque
non emittere opem nec numina tradere suadent.
dum dubitant, seram pepulere crepuscula lucem.
umbraque telluris tenebras induxerat orbi,
cum deus in somnis opifer consistere visus
ante tuum, Romane, torum, sed qualis in aede
esse solet, baculumque tenens agreste sinistra
caesariem longae dextra deducere barbae
et placido tales emittere pectore voces:
'pone metus, veniam simulacraque nostra relinquam.
hunc modo serpentem, baculum qui nexibus ambit,
perspice et usque nota visu, ut cognoscere possis.
vertar in hunc, sed maior ero tantusque videbor,
in quantum verti caelestia corpora debent'.
extemplo cum voce deus, cum voce deoque
somnus abit, somnique fugam lux alma secuta est.
postera sidereos aurora fugaverat ignes:
incerti, quid agant, [illegible]oceres ad templa petiti
perveniunt operosa dei, quaque ipse morari
sede velit, signis caelestibus [illegible]icet, orant.
vix bene desierant, cum cr[illegible] aureus altis
in serpente deus praenun[illegible] sibila misit
adventuque suo signumqu[illegible] arasque foresque
marmoreumque solum fastigiaque aurea movit
pectoribusque tenus media sublimis in aede
constitit atque oculos circumtulit igne micantes.

---

610 accersite ε arcessite, h 642 explorat h 643 epidaurea h 646 quae postquam curva ε 647 certant hoc h hoc *Riese* 651 lucem] noctem ε 656 deducere dextra h 657 veniam *om.* h 659 baculō h 662 debent c. c. verti ε 667 conveniunt ε 670 misit] movit h

territa turba pavet. cognovit numina castos
evinctus vitta crines albente sacerdos
et 'deus en! deus en! animis linguisque favete,
quisquis ades!' dixit. 'sis, o pulcherrime, visus
utiliter populosque iuves tua sacra colentes'.
quisquis adest, iussum veneratur numen, et omnes
verba sacerdotis referunt geminata piumque
Aeneadae praestant et voce et mente favorem.
adnuit his motisque deus rata pignora cristis
et repetita dedit vibrata sibila lingua.
tum gradibus nitidis delabitur oraque retro
flectit et antiquas abiturus respicit aras
adsuetasque domos habitataque templa salutat.
inde per iniectis adopertam floribus ingens
serpit humum flectitque sinus mediamque per urbem
tendit ad incurvo munitos aggere portus.
restitit hic agmenque suum turbaeque sequentis
officium placido visus dimittere vultu
corpus in Ausonia posuit rate. numinis illa
sensit onus, pressa estque dei gravitate carina.
Aeneadae gaudent caesoque in litore tauro
torta coronatae solvunt retinacula navis.
inpulerat levis aura ratem: deus eminet alte
inpositaque premens puppim cervice recurvam
caeruleas despectat aquas. modicisque per aequor
Ionium zephyris sexto Pallantidos ortu
Italiam tenuit praeterque Lacinia templo
nobilitata deae Scylaceaque litora fertur.
linquit Iapygiam laevisque Amphrisia remis
saxa fugit, dextra praerupta Cocinthia parte,
Romethiumque legit Caulonaque Naryciamque
evincitque fretum Siculique angusta Pelori
Hippotadaeque domos regis Temesesque metalla

675 castus h 677 linguis animisque *Riese* 678 adest h *teste Riesio* 680 iussum] visum *s* 682 et mente et voce *s* 683 pignera h 685 tunc h elabitur h 690 ad] et h 694 pressamque — carinam h pressaque — carina A. g. *Riese* 696 navis] classis *s* 700 sexte *c* 701 templa *s* 702 nobilitate h dea *s* scylle aque h scilleaque *s corr. Heinsius* 703 amphisia h amphrisia *s* *Ἀμφρασίους Planudes* Amphissia *editt.* Argennia *coni. I. Vossius* 704 Cocinthia *coni. I. Vossius* celennia *c* 705 rhoemitiumque h romethiumque *s* Rhymitiumque *Riese* caunolaque *c* naricianque h 706 pelorum *s* *707 tenesesque* h

Leucosiamque petit tepidique rosaria Paesti.
inde legit Capreas promunturiumque Minervae
et Surrentino generosos palmite colles
Herculeamque urbem Stabiasque et in otia natam
Parthenopen et ab hac Cumaeae templa Sibyllae.
hinc calidi fontes lentisciferumque tenetur
Liternum multamque trahens sub gurgite harenam
Volturnus niveisque frequens Sinuessa columbis
Minturnaeque graves et quam tumulavit alumnus
Antiphataeque domus Trachasque obsessa palude
et tellus Circaea et spissi litoris Antium.
huc ubi veliferam nautae advertere carinam,
(asper enim iam pontus erat) deus explicat orbes
perque sinus crebros et magna volumina labens
templa parentis init flavum tangentia litus.
aequore placato patrias Epidaurius aras
linquit et hospitio sibi iuncti numinis usus
litoream tractu squamae crepitantis harenam
sulcat et innisus moderamine navis in alta
puppe caput posuit, donec Castrumque sacrasque
Lavini sedes Tiberinaque ad ostia venit.
huc omnis populi passim matrumque patrumque
obvia turba ruit, quaeque ignes, Troica, servant,
Vesta, tuos, laetoque deum clamore salutant.
quaque per adversas navis cita ducitur undas,
tura super ripas aris ex ordine factis
parte ab utraque sonant et odorant aëra fumis,
ictaque coniectos incalfacit hostia cultros.
iamque caput rerum, Romanam intraverat urbem:
erigitur serpens summoque acclinia malo
colla movet sedesque sibi circumspicit aptas.
scinditur in geminas partes circumfluus amnis,
Insula nomen habet, laterumque a parte duorum
porrigit aequales media tellure lacertos.

---

708 leuconāque h leucoriamque ε 709 Capr.] cereas h promunctoriumque ς 711 stabilas et h fabiasque ε 712 cymaeae h 713 lentiscigerumque h 714 Linternum ε 715 vulturnus h col.] • cīū *(m. rec.)* colubris ς 717 thracasque h tracasque ε 718 ancora ε antrum h *em. Raph. Regius* 723 pacato *Heins.* 724 iuncti sibi ε 726 innixus ε 728 lavinias ε 729 omnis *ci. Heins.* omnes ς patr.] senumque h 730 servat h 737 acclivia ς 739—744 *in marg.* ε² 740 habet *non erat in* ε, *vox nunc paene evanida fort. fuit* habitas a] e ε

huc se de Latia pinu Phoebeius anguis
contulit et finem specie caeleste resumpta
luctibus inposuit venitque salutifer urbi.
Hic tamen accessit delubris advena nostris:
Caesar in urbe sua deus est. quem Marte togaque
praecipuum non bella magis finita triumphis
resque domi gestae properataque gloria rerum
in sidus vertere novum stellamque comantem,
quam sua progenies. neque enim de Caesaris actis
ullum maius opus, quam quod pater exstitit huius.
scilicet aequoreos plus est domuisse Britannos
perque papyriferi septemflua flumina Nili
victrices egisse rates Numidasque rebelles
Cinyphiumque Iubam Mithridateisque tumentem
nominibus Pontum populo adiecisse Quirini
et multos meruisse, aliquos egisse triumphos,
quam tantum genuisse virum? quo praeside rerum
humano generi, superi, favistis abunde.
ne foret hic igitur mortali semine cretus,
ille deus faciendus erat. quod ut aurea vidit
Aeneae genetrix, vidit quoque triste parari
pontifici letum et coniurata arma moveri,
palluit et cunctis, ut cuique erat obvia, divis
'adspice', dicebat 'quanta mihi mole parentur
insidiae quantaque caput cum fraude petatur,
quod de Dardanio solum mihi restat Iulo.
solane semper ero iustis exercita curis,
quam modo Tydidae Calydonia vulneret hasta,
nunc male defensae confundant moenia Troiae,
quae videam natum longis erroribus actum
iactarique freto sedesque intrare silentum
bellaque cum Turno gerere, aut, si vera fatemur,
cum Iunone magis? quid nunc antiqua recordor
damna mei generis? timor hic meminisse priorum
non sinit. en acui sceleratos cernitis enses.
quos prohibete, precor, facinusque repellite, neve
caede sacerdotis flammas exstinguite Vestae!'

Post 744 *in* h *haec sunt:* bachus et alcides cesar per gesta deorum | nomina habent. iuncta sed sua facta magis 748 properataque ordine gloria h 749 comāq; rē h 751 ullum est h 755 cyniph. J. metridateisque h cynipheumque J. mitridatisque *e* 760 ne] ni *e* 769 titides calidona h tytidae calidonia vulnerat *e* 770 confundat h 772 *iactari* freto h 776 en me acui h in me acui *e*

Talia nequiquam toto Venus anxia caelo
verba iacit superosque movet. qui rumpere quamquam
ferrea non possunt veterum decreta sororum,
signa tamen luctus dant haud incerta futuri.
arma ferunt inter nigras crepitantia nubes
terribilesque tubas auditaque cornua caelo
praemonuisse nefas. solis quoque tristis imago
lurida sollicitis praebebat lumina terris.
saepe faces visae mediis ardere sub astris,
saepe inter nimbos guttae cecidere cruentae.
caerulus et vultum ferrugine Lucifer atra
sparsus erat, sparsi Lunares sanguine currus.
tristia mille locis Stygius dedit omnia bubo,
mille locis lacrimavit ebur cantusque feruntur
auditi sanctis et verba minantia lucis.
victima nulla litat magnosque instare tumultus
fibra monet, caesumque caput reperitur in extis.
inque foro circumque domos et templa deorum
nocturnos ululasse canes umbrasque silentum
erravisse ferunt motamque tremoribus urbem.
non tamen insidias venturaque vincere fata
praemonitus potuere deum strictique feruntur
in templum gladii. neque enim locus ullus in urbe
ad facinus diramque placet, nisi curia, caedem.
tum vero Cytherea manu percussit utraque
pectus et Aeneaden molitur condere nube,
qua prius infesto Paris est ereptus Atridae
et Diomedeos Aeneas fugerat enses.
talibus hanc genitor: 'sola insuperabile fatum,
nata, movere paras? intres licet ipsa sororum
tecta trium: cernes illic molimine vasto
ex aere et solido rerum tabularia ferro,
quae neque concursum caeli neque fulminis iram
nec metuunt ullas tuta atque aeterna ruinas.
invenies illic incisa adamante perenni

---

l praemonuere
785 praemonuisse *ε* 786 praemebat h *teste Riesio* 789. 788. 786. 787 *ε* 790 cursus h *teste Riesio* 793 minatia h minacia l tum *Riese* 797 silentes *ε* 802 nocet placet h 804 et Aeneaden *codd. Vossianus et Basileensis* sed tandem h et interdum *ε* 807 solio ins. bellū fatum h par.] putas *ε* 810 ex aere] exerere *ε* 811 concussum *ε* 813 inc.] inclusa h

fata tui generis. legi ipse animoque notavi
et referam, ne sis etiamnum ignara futuri.
hic sua conplevit, pro quo, Cytherea, laboras,
tempora, perfectis, quos terrae debuit, annis.
ut deus accedat caelo templisque colatur,
tu facies natusque suus: qui nominis heres
inpositum feret unus onus caesique parentis
nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
illius auspiciis obsessae moenia pacem
victa petent Mutinae, Pharsalia sentiet illum
Emathiaque iterum madefient caede Philippi,
et magnum Siculis nomen superabitur undis,
Romanique ducis coniunx Aegyptia taedae
non bene fisa cadet: frustraque erit illa minata,
servitura suo Capitolia nostra Canopo.
quid tibi barbariam, gentes ab utroque iacentes
oceano numerem? quodcumque habitabile tellus
sustinet, huius erit: pontus quoque serviet illi.
pace data terris animum ad civilia vertet
iura suum legesque feret iustissimus auctor
exemploque suo mores reget inque futuri
temporis aetatem venturorumque nepotum
prospiciens prolem sancta de coniuge natam
ferre simul nomenque suum carasque iubebit
nec nisi cum senior Pylios aequaverit annos,
aetherias sedes cognataque sidera tanget.
hanc animam interea caeso de corpore raptam
fac iubar, ut semper Capitolia nostra forumque
divus ab excelsa prospectet Iulius aede.'
Vix ea fatus erat, media cum sede senatus
constitit alma Venus, nulli cernenda, suique
Caesaris eripuit membris neque in aëra solvi
passa recentem animam caelestibus intulit astris.
dumque tulit, lumen capere atque ignescere sensit
emisitque sinu. Luna volat altius illa

---

815 ne sis] nescis h 816 col.] locetur *s* 819 tuus h numinis *s* 820 caedisque *s* 821 sui h 823 sentiit h 829 barbariem *s* gentesque *edd. ante Heins.* 832 vertit h 834 geret h *teste Riesio* 836 de virgine h 838 nec n. cum] cum patruo h Pylios *coni. Heins., Bentley* similes *c* 845 nec *edd. usque ad Merk.* 846 astris undis h 847 lucem *edd. ante Heins.* 848 sinu *Heins.* simul *c* *luna vol.*] simul evolat *s*

flammiferumque trahens spatioso limite crinem
stella micat. natique videns bene facta fatetur
esse suis maiora et vinci gaudet ab illo.
hic sua praeferri quamquam vetat acta paternis,
libera fama tamen nullisque obnoxia iussis
invitum praefert unaque in parte repugnat.
sic magni cedit titulis Agamemnonis Atreus,
Aegea sic Theseus, sic Pelea vincit Achilles.
denique, ut exemplis ipsos aequantibus utar,
sic et Saturnus minor est Iove. Iuppiter arces
temperat aetherias et mundi regna triformis,
terra sub Augusto est. pater est et rector uterque.
di, precor, Aeneae comites, quibus ensis et ignis
cesserunt, dique Indigetes genitorque Quirine
urbis et invicti genitor Gradive Quirini
Vestaque Caesareos inter sacrata penates
et cum Caesarea tu, Phoebe domestice, Vesta,
quique tenes altus Tarpeias Iuppiter arces,
quosque alios vati fas appellare piumque est:
tarda sit illa dies et nostro serior aevo,
qua caput Augustum, quem temperat, orbe relicto
accedat caelo faveatque precantibus absens.
Iamque opus exegi, quod nec Iovis ira nec ignis
nec poterit ferrum nec edax abolere vetustas.
cum volet, illa dies, quae nil nisi corporis huius
ius habet, incerti spatium mihi finiat aevi:
parte tamen meliore mei super alta perennis
astra ferar nomenque erit indelebile nostrum.
quaque patet domitis Romana potentia terris,
ore legar populi perque omnia saecula fama,
siquid habent veri vatum praesagia, vivam.

---

855 sic *om.* *s* magnis h magnus *s* agamenonis h 856 vicit *c* l i arces

857 ipsos] divis h est *prius del. Heins.* 866 edes *s* aedes *Merk.*[2] 867 fas est h 869 quem rexerat h 870 que *om.* *s* 873 nec nisi h 876 indeflebile *c* P. OVIDII NASONIS LIBER · XV · EXPLICIT h Exorate pro anima magistri ovidii //liant est. Explicit liber OVIDII PUBLII NASONIS METAMORPHOSEON l· de transmutatione. Versus millenos bis sex in codice scriptos | sed ter quinque minus contulit ovidius *s*

INDEX NOMINUM.

Abanteus: Abanteis Argis XV 164.
Abantiades (*Perseus*) IV 607. 673. V 138. 236.
Abaris: Abarim V 86.
Abas V 126. XIV 505. *Centaurus* XII 306.
Acarnanum amnis VIII 570.
Acastus VIII 306. Acasto XI 409.
Acestes: Acesten XIV 83.
Achaemenides XIV 167. Achaemeniden XIV 161. Achaemenide XIV 163.
Achaemenius: Achaemenias urbes IV 212.
Achaia IV 606. VIII 268. XIII 325.
Achaica dextera XII 70.
Achais: Achaidos VII 504. Achaide V 577.
Achais: Achaidas urbes III 511. V 306. XV 293.
Acheloia Callirhoe IX 414.
Acheloias: Acheloiadum XIV 87.
Achelois: Acheloides V 552.
Achelous VIII 549. IX 97. Acheloe VIII 560. 614. IX 68.
Acheron: Acheronta XI 504. Acheronte V 541.
Achilles XII 73. 126. 139. 150. 162. 176. 598. XIII 134. 179. 281. 443. 500. 502. XV 856. Achillis VIII 309. XIII 107. 273. 284. Achilli XIII 133. 157. 298. Achillem XII 163. 577. XIII 301. Achille *(voc.)* XII 191. 363. 603. XIII 130. Achille *(abl.)* XI 265. XII 81. 610. XIII 30. 597.
Achillēus: Achillea cuspide XIII 580. Achilleos manes XIII 448.
Achivi VII 142. XII 168. XIII 29. 88. 136. 445. Achivos XII 595. XIV 561. Achivis XIII 61.
Achivus: Achivae pubis VII 56. Achivam gentem XIV 191. Achivi populi XIII 113.
Acis XIII 750. 886. 896 *bis*. Acidis XIII 757. 787. Acin XIII 861 *bis*. 874. 884.
Acmon XIV 484. 494. Acmona XIV 497.
Acoetes III 582. 696.
Aconteus V 201.
Acrisioneus: Acrisioneas arces V 239.
Acrisioniades V 70.
Acrisius IV 608. Acrisio III 559. Acrisium IV 612.
Acrota XIV 617. 619.
Actaeon III 230. 721. Actaeonis III 720. Actaeona III 243. 244.
Actaeus: Actaea VI 711. Actaeo vimine II 554. sanguine VIII 170. Actaeas arces II 720. Actaeis e fratribus VII 681.
Actiacus: Actiaco Apolline XIII 715.
Actoridae VIII 308.
Actorides XIII 273. Actoriden V 79.
Adonis X 532. Adoni X 543. 682. 726. *Adonia sacra* X 727.
Aeacidēia regna VII 472.
Aeacides Phocus VII 668. Aeacidae iuvenes VII 494. Aeacida VII 798. Aeacidis VIII 4. XIII 33, *(Achilles)* XII 82. 168. 609. Aeacidae XII 365. XIII 505. Aeaciden XII 96. 598. *(Peleus)* XI 246. 274. 389. Aeacidae XI 400. Aeaciden XI 227. Aeacide XI 250.
Aeacus VIII 474. 479. 506. 517. 864. XIII 25. Aeacon IX 436. 441. XIII 27.
Aeaeus: Aeaeae Circes IV 205.
Aeas I 580.

Aeeta VII 170.
Aeētias VII 9. 326.
Aegaeon: Aegaeona II 10.
Aegaeus: Aegaeo in aequore XI 663. Aegaeas aquas IX 449.
Aegeus VII 402. 420. 454. Aegea XV 856.
Aegides VIII 174. 405. 560. XII 237. 343.
Aegina: Aeginae VII 616. Aeginam VII 474.
Aegyptius: Aegyptia tellus V 323. Aegyptia coniunx XV 826.
Aēllo *canis* III 219. *harpyia* XIII 710.
Aeneadae *(Romani)* XV 682. 695. Aenēaden *(Caesarem)* XV 804.
Aeneas XIII 665. XIV 116. 156. 456. XV 806. Aeneae XIV 600. XV 762. 861. Aeneae *(dat.)* XIII 681. XIV 588. XV 437. 450. Aenean XIV 78. 170. Aenea *(voc.)* XIV 247. *(abl.)* XIV 603.
Aeneia nutrix XIV 441. virtus XIV 581.
Aeolidae IX 508.
Aeolides *(Athamas)* IV 512. *(Sisyphus)*: Aeoliden XIII 26. *(Cephalus)*: VI 681. Aeoliden VII 672. *(Misenus)*: Aeolidae XIV 103.
Aeolis XI 573. Aeolidis XI 444.
Aeolius: Aeolii tyranni *(Aeoli)* XIV 232. Aeolia virgine *(Canace)* VI 116. Aeoliam Pitanen VII 357. Aeoliis antris I 262.
Aeolius: Aeolii postes IV 487.
Aeolus XI 748. Aeolon XIV 223. 224. *cf.* Hippotades.
Aesacos XI 791. Aesacon XI 762. XII 1.
Aesar: Aesaris XV 23.
Aesarei fluminis XV 54.
Aesculapius II 629. (XV 622 *sqq.*)
Aeson VII 162. 287. 292. Aesonis VII 252. 303. Aesona IX 423. Aesone natus VII 84. 110 *(Iason)*.
Aesonides VII 164. VIII 411. Aesoniden VII 60. 77. 255.
Aesonius heros VII 156.
Aestas II 28.
Aetas aurea I 89, argentea 114, aenea 125. (XV 96.)
Aethalion III 647.
Aether: Aethera XV 145.
Aethion V 146.
Aethiops: Aethiopum II 236. IV 669. Aethiopas I 778. — Aethiopes lacus XV 320.
Aethon *Solis equus* II 153.
Aetna II 220. V 352. XIII 877. XV 340. Aetnae XIV 160. Aetnam XIII 868. XIV 188. Aetnen XIII 770. XIV 1. Aetnā V 442.
Aetnaeus: Aetnaea tellus VIII 266.
Aetola arma XIV 528.
Aetolius heros XIV 461.
Agamemno: Agamemnonis XV 855. Agamemnona XIII 184. 444.
Aganippe V 312.
Agaue III 725.
Agenor: Agenore nata *(Europa)* II 858. Agenore natus *(Cadmus)* III 51. Agenore nate III 97. domus ab Agenore ductae III 257.
Agenoreus: Agenoream domum III 308.
Agenorides *(Cadmus)* III 8. 81, 90. IV 563. *(Perseus)* IV 772.
Aglaurus II 560. 739. 749. 785.
Agre *canis* III 212.
Agriodus *canis* III 224.
Agyrtes V 148.
Aiax *Telamonis f.* XIII 2. 28. 97. 141. 219. 254. 338. 340. 356. 390. Aiacis XIII 152. 305. 327. Aiaci XIII 17. 97. 156. Aiacem XIII 164. 390.
Aiax *Oilei f.* XII 617.
Alastor: Alastora XIII 257.
Alba *urbs* XIV 609.
Alba *rex* XIV 612.
Albanus: Albanos montes XIV 674.
Albula XIV 328.
Alcander: Alcandrum XIII 258
Alcathoe: Alcathoen VII 443.
Alcathous: Alcathoi urbe VIII 8.
Alce *canis* III 217.
Alcidamas VII 369.
Alcides IX 13. 51. 218. XI 213. Alcidae XII 533. Alcide IX 111.
Alcimedon III 618.
Alcinous: Alcinoi XIV 565.
Alcithoe IV 1. 274.
Alcmene IX 278. 282. 314. 397. Alcmenae nurus (*Deianira*) VIII 544. Alcmena nate (*Hercules*) IX 23.
Alcon XIII 683.
Alcyone XI 384. 416. 423. 458. 544. 545. 563. 661. 674. 684. 746. Al-

cyonae XI 473. Alcyonen XI 447. 567. 588. 628.
Alemonides *(Mysoetus)* XV 26. Alemoniden XV 48. Alemone generatus XV 19.
Alexirhoe XI 763.
alipes *(Mercurius)*: alipedis dei XI 312. alipedi IV 756.
Almo XIV 329.
Aloides: Aloidas VI 117.
Alpes II 226.
Alpheias V 487.
Alphenor VI 248.
Alpheus II 250. V 599.
Alpinus: Alpino rigori XIV 794.
Althaea VIII 446.
Amathus: Amathunta X 220. 531. *(gravidam metallis)*.
Amathusiacas bidentes X 227.
Amazone natus *(Hippolytus)* XV 552.
Ambracia: Ambraciam XIII 714.
Amenanus XV 279.
Ammon *(Juppiter 'corniger')* IV 671. V 17. 328. XV 309. Ammon *(Cephenus)* V 107.
Amnis *deus* V 623. 637. VIII 570. 577. 601. 718. Amnes *dei* I 276.
Amor I 480. 532. IV 758. X 26. 29. Amoris I 540. V 374. Amori XI 767. Amorum X 516.
Amphimedon V 75.
Amphion VI 271. Amphionis XV (427) Amphiona VI 402. Amphione VI 221.
Amphissus IX 357.
amphitheatrum: structo utrimque theatro XI 25.
Amphitrite I 14.
Amphitryon VI 112.
Amphitryoniades *(Hercules)*: Amphitryoniadae XV 49. Amphitryoniaden IX 141.
Amphrisia saxa XV 703.
Amphrysos I 580. Amphrysi VII 229.
Ampycides VIII 316. 350. XII 519. Ampyciden XII 451. *cf.* Mopsus.
Ampycus *Cereris sacerdos* V 110.
Ampyx V 184.
Ampyx *Lapitha*: Ampyca XI 445.
Amulius: Amuli XIV 772.
Amyclae: Amyclis VIII 314.
Amyclides: Amyclide X 162.
Amycus *Ophionides* XII 245.
Amymone: Amymonen II 240.
Amyntor XII 364. Amyntore cretus Phoenix VIII 307.
Amythaone natus XV 325.
Anaphe: Anaphen VII 461. 462.
Anapis V 417.
Anaxarete XIV 718. Anaxaretes XIV 750. Anaxareten XIV 699.
Ancaeus VIII 401. Ancaei VIII 519. Ancaeo VIII 315. 407.
Anchises XIII 640. Anchisae IX 426. XIII 680. Anchisen XIV 118.
Andraemon IX 334. 364. Andraemone natus XIII 357.
Androgeus: Androgei VII 458.
Andromeda: Andromedan IV 671. 757.
Andros VII 469. XIII 649, 661. Andron XIII 665.
anemone X 735 *sqq.*
Anetor XI 348.
anguis Martius III 32 *sqq.*
Anguis *sidus*: Anguem II 138. Anguem tenentis *(Ophiuchi)* VIII 182.
Anigrus XV 282.
Anio: Anienis XIV 329.
Anius XIII 632. 643.
Annus II 25.
Antaeus: Antaeo IX 185.
Antandrus: Antandro XIII 628.
Antenor: Antenora XIII 201.
Anthedon: Euboica Anthedone VII 232. XIII 905.
Antigone: Antigonen VI 93.
Antimachus *Centaurus*: Antimachum XII 455.
Antiphates XIV 234 239. Antiphatae XIV 249. XV 717.
Antissa XV 287.
Antium XV 718.
Anubis latrator IX 691.
Aonides V 333. Aonidum VI 2.
Aonius *(Hercules)* IX 113. Aonio iuveni *(Hippomeni)* X 589. Aonios I 313. Aonias urbes III 339. Aoniis Thebis VII 763. in undis XII 24. oris XIII 682.
Aphareus *Centaurus* XII 341.
Aphareius: Apharei proles VIII 304.
Aphidas *Centaurus* XII 317.
Apidanus I 580. Apidani VII 228.

Apis varius coloribus IX 692.
Apollineus: Apollinei fratris *(Cauni)* IX 456. vatis *(Orphei)* XI 8. Apollineae prolis *(Aesculapii)* XV 533. Apollineam urbem *(Delon)* XIII 631. Apollineos cantus XI 155. Apollineas medullas I 473.
Apollo XI 306. 339. Apollinis X 209. XIII 174. (*cf.* IX 332.) Apolline III 421. VII 389. XIII 715. XV 638. 639. *(cf. Delphicus, Delius, arcitenens;)* qui citharam nervis et nervis temperat arcum X 108. opifer I 521.
Appenninigenae Thybridos XV 432.
Appenninus II 226.
Apulus XIV 517.
aquila: Iovis praepes IV 713. *cf.* XII 560. XV 386.
Aquilo *(cf. Boreas)*: Aquilonem I 262. Aquilone I 328. VII 3. aquilonibus II 132.
Ara *sidus:* Aram II 139.
Arabs: Arabas X 478.
Arachne: Arachnes VI 5. 133. 150.
Arcadia: Arcadiae I 689. II 405. IX 193. XV 332.
Arcas VIII 391. Arcadis I 218. Arcades canes III 210.
Arcas *Callistus filius* II 468. 497. Arcade II 500.
Arcesius XIII 144.
Arcitenens VI 265.
Arctos *sidus:* Arcton II 132. III 595. XIII 293. 726. geminas Arctos III 45. IV 624.
Ardea XIV 573, 580.
Areos *Centaurus* XII 310.
Arestorides *(Argus):* Arestoridae I 624.
Arethusa V 496. 573. 599. 625 *bis.* 642. Arethusae V 409.
Argi *cf.* Argos.
Argo XV 337.
Argolicus: Argolicae pelicis *(Ius)* I 726. urbis IV 609. Argolicam classem XIII 659. Argolico Alemone XV 19. igne XIV 444. Argolica Phoronide II 524. Argolicos duces XII 622. Argolicas portas III 560. urbes VIII 267. fossas XII 149. Argolicis in arvis XV 276.
Argolis Alcmene IX 277. 314.
Argos II 240. VI 414. Argis XV 164.
Argus I 625. 664. 680. Argo I 624, 635, 636. II 533. Argum I 670. Arge I 720. *cf.* Arestorides.
Ariadne VIII 172 *sqq.*
Aricinus: Aricinae vallis XV 488.
Aries *sidus* X 165.
Armenius: Armeniae tigres VIII 121. XV 86.
armigerum Iovis *(aquilam)* XV 386.
Arne VII 465.
artificum signa XII 398.
Asbolus *canis* III 218. *Centaurus* XII 308.
Ascalaphus V 539.
Ascanius: Ascanii XIV 609. Ascanium XIII 627.
Asia: Asiae XIII 484.
Asis: Asida terram V 648. Aside terra IX 449.
Asopiades VII 484.
Asopis: Asopidos VII 616. Asopida VI 113.
Assaracus XI 756.
Assyrius V 60. Assyrii XV 393.
Asterie: Asterien VI 108.
Astraea Virgo I 150.
Astraei fratres XIV 545.
Astreus V 144.
Astyages V 203. 205.
Astyanax XIII 415.
Astypaleïa regna VII 461. 462.
Atalanta X 565. 598.
Athamanes: Athamanas XV 311.
Athamantiades XIII 919.
Athamas III 564. IV 489. Athamantis IV 420. Athamanta IV 467. 471.
Athamanteos sinus IV 497.
Athenae V 652. VI 421. VII 507. VIII 262. XV (430). Athenas VII 723. *cf.* Cecropius.
Athis V 47. Athin V 63. 72.
Athos II 217. Athon XI 554.
Atlantiades I 682. II 704. 834. IV 368 *(Hermaphroditus).* VIII 627.
Atlantis: Atlantide Maia II 685.
Atlas II 296. IV 631. 646. 657. VI 174. IX 274. Atlantis nepos II 742.

IV 628. 653. Atla IV 644. Atlante *(caelo)* IV 772.
Atlas *mons* IV 656. Atlantis XV 149.
Atracides XII 209.
Atreus XV 855.
Atrides (maior *et* minor) XII 618. *Agamemno:* XIII 189. 230. 365. 439. 655. *Menelaus:* Atridae maioris frater XIII 359. minoris XV 162. Atridae *(dat.)* XV 805.
Atticus: Attica puppis VII 492.
Attis Cybeleius X 104.
Augustus: Augusto XV 860. Auguste I 204. Augustum caput XV 869. postibus Augustis I 562.
Aulis: Aulida XIII 182. Aulide piscosa XII 10.
Aura: aura VII 813. 837. Auram VII 856.
Aurora II 113. 144. III 150. 600. IV 630. V 440. VII 209. 703. 721. XIII 620. Aurorae IV 630. VII 835. XIII 594. Aurorae *(d.)* XIII 576. Auroram I 61. XI 296. 598. *cf.* Pallantias.
Ausonius: Ausonium litus XIV 77. Ausoniae terrae XIV 7. gentis XV 647. Ausonio Peloro V 350. Ausonia rate XV 693. Ausoniae Naides XIV 786. Ausoniis terris XIV 320. Ausonios portus XIII 708. Ausonias opes XIV 772.
Auster: Austro I 66.
Autolycus XI 313. Autolyci VIII 738.
Autonoe III 720. — Autonoëius heros *(Actaeon)* III 198.
Autumnus II 29.
Aventinus: Aventino XIV 620.
Aventinus *mons:* XIV 621.
Avernalis: Avernales nymphas V 540.
Avernus: Avernae lunonis XIV 114. Avernas valles X 51. — Averna XIV 105.

Babylonius II 248. Babylonia Derceti IV 44. Thisbe IV 99.
Bacchae IV 25. IX 643. XI 89.
Bacchēus: Bacchei ululatus XI 17. Bacchea sacra III 691.
Bacchiadae V 407.
Bacchicus: Bacchica sacra III 518.
Bacchus III 572. 629. 630. IV 273. VI 488. XI 134. Bacchi III 317. IV 416. 523. 765. VI 587. 598. VII 450. XII 573. XV 114. Baccho XI 85. XV 413. Bacchum III 573. IV 2. 11. Bacche IV 523. VI 596. XIII 669. Baccho III 421. XIII 639. *cf.* Lyaeus; cognomina Bacchi IV 11—15.
Bactrius V 135.
Balearica funda II 727. IV 709.
Battus: Battum II 688.
Baucis VIII 631. 640. 682. 714. Baucida VIII 715. Baucide VIII 705.
Belides IV 463. X 44.
Bellona V 155.
Belus: Belo IV 213.
Berecyntius heros XI 106. Berecyntia tibia XI 16.
Beroe III 278.
Bienor *Centaurus:* Bienoris XII 345.
Bimater: Bimatrem IV 12.
bimembres XII 489. XV 283.
Bisaltis: Bisaltida VI 117.
Bistonius: Bistoniis viris XIII 430.
Boebe: Boebes VII 231.
Boeota tellus XII 9.
Boeotia II 239.
Boeotius: Boeotia moenia II 13.
Bona Copia IX 89.
Bootes *sidus* X 447. Booten VIII 206. Boote II 176.
Boreas I 65. VI 702. Boreae VI 682. Borean XIII 726. *cf.* Aquilo.
Britanni: Britannos XV 752.
Bromius: Bromium IV 11.
Bromus *Centaurus:* Bromum XII 454.
Broteas *Cephenus* V 107. *Lapitha:* Brotean XII 262.
Bubasides *(Cariae)* nurus IX 644.
Bubastis sancta IX 692.
Buris: Burin XV 293.
Busiris: Busirin IX 184.
Butes: Buten VII 500.
Buthrotos XIII 721.
Byblis IX 455. 456. 534. 657. 664. Byblida IX 454. 468. 644. Bybli IX 582. 652.

Cadmeis: Cadmeida *(Semelen)* III 287 Cadmeida arcem VI 217. Cadmeida domum IV 545. Cadmeides IX 305.
Cadmus III 14. 24. 115. IV 572. Cadmi III 174. IV 470. VI 177. Cadmo III 3. Cadme III 131. 138. IV 591. 592.

Caducifer II 709. VIII 617.
Caelicolae potentes I 173. 174.
Caeneus VIII 305. XII 179. 454. 471. 485. 492. 509. Caenea XII 172. 173. Caeneu XII 526.
Caenis XII 189. 195. 201. 466. Caeni XII 465.
Caesar deus XV 746. Caesaris XV 750. 845.
Caesareus: Caesarea Vesta XV 865. Caesareo *(C. Julii Caesaris)* sanguine I 201. Caesareos penates XV 864.
Caicus *fl.* II 243. *(Teuthrantevs)* XII 111. Caicum Mysum XV 277.
Caieta *quam tumulavit alumnus* XV 716. Caietam XIV 443.
Calais VI 716.
Calaurea: Calaureae VII 384.
Calliope V 339.
Callirhoe IX 415. Callirhoe geniti IX 433.
Callisto II 409 *sqq.*
Calydon VI 415. VIII 270. 526. Calydonis VIII 495. Calydona IX 148.
Calydonius heros *(Meleager)* VIII 324. Calydonius amnis *(Achelous)* VIII 727. IX 2. Calydonia hasta XV 769. Calydonia regna XIV 512.
Calydonis: Calydonida IX 113. Calydonides VIII 528.
Calymne VIII 222.
Camenae XIV 434. Camenis XV 482.
Canache *canis* III 217.
Cancer *sidus:* Cancri IV 624. X 127. Cancrum II 83.
Canens XIV 338. Canentis XIV 417. Canenti XIV 383. Canentem XIV 381. 433.
Canopus: Canopo XV 828.
Capaneus IX 405.
Capella *sidus:* Capellae III 594.
Capetus XIV 613.
Capharevs XIV 481. Capharea XIV 472.
Capitolium *cf.* XIV 776. Capitolia I 561. II 538. XV 589. 828. 841.
Capreae: Capreas XV 709.
Capys XIV 613. 614.
Cares: Caras IV 297. IX 646.
Carpathius vates XI 249.
Carthaeus: Carthaea arva X 109.
Cartheius: Cartheia moenia Ceae VII 368.
Cassandra antistita Phoebi XIII 409.
Cassiope IV 738.
Castalius: Castalio antro III 14.
Castor: Castore XII 401.
Castrum Inui XV 727.
Caucasium Abarim V 86.
Caucasus II 224. Caucason VIII 798.
Caulon: Caulona XV 705.
Caunus: Cauni IX 581. Cauno IX 454. Caune IX 489. 490. *Caunus Cariae opp.* IX 635.
Caystros V 386. Caystro II 253.
Cea *(Ceos):* Ceae VII 368.
Cebrenis: Cebrenida XI 769.
Cecropides: Cecropidae VII 502. Cecropida VIII 541. Cecropidum VI 667. Cecropidas VII 671. Cecropidis VII 486.
Cecropis II 806.
Cecropius: Cecropio Eumolpo XI 93. Cecropia arce VI 70. Cecropios portus VI 446.
Cecrops: Cecropis II 784. XV (427) Cecrope (natis) II 555. (natae) 797.
Celadon V 144. Lapithae Celadontis XII 250.
Celmis: Celmi IV 282.
Cenaeus: Cenaeo Iovi IX 137.
Cenchreis X 435.
cenotaphium VI 568.
Centaurus: Centauri II 636. Centauri *(pl.)* IX 192. Centaurorum XII 219. Centauros XII 531.
Cephalus VI 681. VII 502. 512. 666. 865. Cephalo VIII 4. Cephalum VII 493. 495. 665.
Cephenes: Cephenum V 1, 97.
Cephenus: Cepheni proceres IV 764.
Cepheus IV 738. 770. V 12. 44 Cephea V 42.
Cephēus: Cephea arva IV 669.
Cephisias ora VII 438.
Cephisis: Cephisidas undas I 369.
Cephisius (Narcissus) III 351.
Cephisos III 342. Cephisi vada III 19. Cephison VII 388.
Cerambus: Cerambi VII 353.
Cerastae X 223.
Cerberus IV 450. Cerberon VII 413. Cerbere IX 186.
Cerbereus: Cerberei oris IV 501. Cerbereos rictus XIV 65.

Cercopes: Cercopum XIV 92.
Cercyon: Cercyonis VII 439.
Cerealis Eleusin VII 439. Cereale nemus VIII 741. Cerealia semina I 123. dona XI 121. 122. munera XIII 639.
Ceres V 341. 572. 660. IX 424. Cereris III 437. V 109. 343. 376. 415. 655. VIII 814. X 74. 431. XI 112. Cereri V 533. VIII 274. 771. Cererem VIII 292. 778. 785. frugum mitissima mater VI 118.
Ceus: Ceae gentis X 120.
Ceyx XI 272. 411. 561. 739. Ceycis XI 544. 587. 653. 673. Ceyca XI 544. 658. 727. Ceyce XI 461. 685.
chamaeleon XV 411.
Chaonis arbor X 90.
Chaonius V 163. Chaonios sinus XIII 717.
Chaos I 7. II 299. X 30. Chao XIV 404.
Charaxus Lapitha: Charaxi XII 272.
Chariclo II 636.
Charon portitor X 73.
Charops: Charopem XIII 260.
Charybdis VII 63. VIII 121. XIII 730. Charybdin XIV 75.
Chersidamas: Chersidamante XIII 259.
Chimaera IX 648. — Chimaeriferae Lyciae VI 339.
Chione XI 301.
Chiron: semifer II 633. Chironis II 630. Chirona VI 126.
Chromis V 103. Chromin *(Centaurum)* XII 333.
Chromius: Chromium XIII 257.
Chryse: Chrysen XIII 174.
Chthonius *Centaurus* XII 436.
Chytros: Chytron X 718. adn.
Ciae telluris III 597.
Cicones XV 313. Ciconum VI 710. X 2. XI 3.
Cilix Taurus II 217.
Cilla: Cillam XIII 174.
Cimmerii: Cimmerios XI 592.
Cimolus: Cimoli VII 463.
Cinyphius V 124. Cinyphium lubam XV 755. Cinyphii chelydri VII 272.
Cinyras *Cyprius* X 299. 356. 361. 472. Cinyrae X 338. Cinyrae *(dat.)* 338. Cinyram X 343. 438. Cinyra X 380. 464. — Cinyras *Assyrius:* Cinyran VI 98.
Cinyreius *(Adonis)* X 712. 730. Cinyreia virgo *(Myrrha)* X 369.
Cipus XV 565. 609. Cipi XV 580. Cipe XV 581. 617.
Circe XIV 25. 312. 385. Circes IV 205. XIII 968. XIV 10. 69. 71. 247. 294. Circen XIV 290. 376. 399.
Circaeus: Circaea tellus XV 718. Circaeo litore XIV 248. Circaea moenia XIV 253. arva XIV 348.
Ciris VIII 151.
Cithaeron II 223. III 702.
Clanis V 143. Clanin V 140. Clanin *Centaurum* XII 379.
Clarius: Clarium deum XI 413.
Claros I 516.
Cleonae VI 417.
Clitorius: Clitorio fonte XV 322.
Clymene I 765. II 37. 43. 333. IV 204. Clymenen I 756.
Clymeneia proles II 19.
Clymenus: Clymeni V 98.
Clytie IV 206. 234. Clytien IV 256.
Clytius: Clytii V 142. Clytium V 140.
Clytus: Clytum V 87. Clyton Pallante creatum VII 500.
Cocalus VIII 261.
Cocinthia praerupta XV 704.
Coeranus: Coeranon XIII 257.
Coeus: Coei VI 366. Coeo VI 185.
Colchis: VII 301. 348. Colchide VII 296. 331.
Colchi: VII 120.
Colchus: Colcha litora XIII 24. Colchis venenis VII 394.
Colophonius VI 8.
Combe VII 383.
Cometes *Lapitha:* Cometen XII 284.
Copia Bona IX 89.
Corinthiacus: Corinthiaci ponti XV 507.
Corinthus aere nobilis VI 416. bimari Corintho V 407.
corniger (Amnis) XIV 602.
cornix II 548.
Coronae: Coronas iuvenes XIII 698.
Coroneus II 569.
Coronides: Coroniden XV 624.
Coronis II 542. Coronida II 599.
corvus II 535.
Corycides: Corycidas nymphas I 320.

Corythus: Corythi Marmaridae V 125. — pater Corythi VII 361. *Lapitha:* XII 292. Corythum XII 290.
Cous: Coae matres VII 363.
Cragus: Cragon IX 647.
Crantor XII 367. Crantoris XII 361.
Crataeis: Crataeide XIII 749.
Crathis XV 315.
Credulitas XII 59.
Crenaeus *Centaurus:* Crenaee XII 313.
Cressa IX 703.
Cretaeus: Cretaei tauri VII 434. Cretaeas urbes IX 667.
Crete VIII 118. IX 669. 736. Creten VIII 99. 183. XV 540. Cretam XIII 706. Cretā XV 541.
Crimise: Crimisen XV 52.
Crocale III 169.
Crocos in florem mutatus: Crocon IV 283.
Cromyon: Cromyona VII 435.
Croton: Crotonis XV 15. 55. [*urbs* XV 57].
Ctesylla in columbam mutata VII 369.
Cumae: Cumarum XIV 104.
Cumaeus: Cumaea virgo XIV 135. Cumaeae Sibyllae XV 712. Cumaea duce XIV 121.
Cupido IV 321. V 366. VII 73. X 311. Cupidinis I 453. IX 544. Cupidine X 636. Cupido IX 483.
Cures: Curibus sati XIV 778. XV 7.
Curetes: Curetas IV 282. Curetida terram *(Cretam)* VIII 153.
Cyane V 412. 425. Cyanes V 409. Cyanen V 465.
Cyanee IX 453.
Cybeleius Attis X 104. Cybeleia frena X 704.
Cyclades: Cycladas II 264.
Cyclops XIII 755. 780. 876. 882. Cyclopis XIII 744. 756. XIV 174. 249. Cyclope XIII 860. Cyclopum I 259. III 305. XIV 2. XV 93.
Cygneia Tempe VII 371.
Cygnus II 367. 377.
Cygnus XII 72. 171. Cygni XII 150. Cygno XII 76. Cygnum XII 75. 101. 122. 125. 138. Cygno XII 164.
Cydoneas pharetras VIII 22.
Cyllarus *Centaurus:* Cyllaron XII 408. Cyllare XII 393. 421.
Cyllenaeus: Cyllenaeo vertice XI 304.
Cyllene VII 386. Cyllenen V 607. Cyllene *(abl.)* I 217.
Cyllenis: Cyllenide harpe V 176.
Cyllenius I 713. II 720. 818. V 331. XIII 146. XIV 291.
Cymelus *Lapitha:* Cymeli XII 449.
Cynthia II 465. VII 755. XV 537.
Cynthus II 221. Cynthi VI 204.
Cyparissus X 130. Cyparisse X 121.
Cyprius: Cypriae telluris X 645. Cyprio *(cane)* III 220.
Cyprus: Cypro X 270. Cypron X 718. XIV 696.
Cytherea X 640. 717. XIV 487. XV 803. 816.
Cythereïas: Cythereïadas columbas XV 386.
Cythereïs: Cythereide IV 288.
Cythereïus: XIII 625. XIV 584. Cythereia *(Venus)* IV 190. Cythereia litora X 529.
Cythnus: Cythno V 252. Cythnum VII 464.
Cytoriacus: Cytoriaco pectine IV 311. monte VI 132.

Daedalion XI 295. 340.
Daedalus VIII 159. 166. 183. 250. IX 743. Daedalon VIII 261. Daedale VIII 240.
Damasichthon: Damasichthona VI 254.
Danaē IV 611. Danaën VI 113. XI 117.
Danaeïus heros *(Perseus)* V 1.
Danai XII 13. XIV 472. Danais XII 69. XIII 134. 327. Danaos XIII 181. Danais XIII 238.
Danaus: Danaam rem XIII 59. Danaas classes XIII 92. flammas XIV 467.
Daphne I 452. Daphnes I 490.
Daphnis: Daphnidis Idaei IV 277.
Dardanis: Dardanidas matres XIII 412.
Dardanius: Dardaniam Romam XV 431. Dardanio vate *(Heleno)* XIII 335. Dardanio Iulo XV 767.
Dardanus ignis XIV 574.
Daulis: Daulida V 276.
Daunus: Dauni XIV 510. Dauno XIV 458.

Deianira IX 9. 139.
Deionides: Deioniden IX 444.
Deiphobus: Deiphobum XII 542.
Delia V 639.
Delius I 454. V 329. VI 250. XI 174. XII 598. XIII 650.
Delos VI 191. 333. VIII 221. Delon XV 541. Delum III 597. IX 332. Delo XV 541.
Delphi X 168. Delphos IX 332. XV 144. 631. Delphis XI 304.
Delphicus: Delphica tellus I 515. Delphica templa XI 414. Delphice *(Apollo)* II 543. 677.
Demoleon *Centaurus* XII 356. Demoleonta XII 368.
Deois: Deoida VI 114.
Deoius: Deoia quercus VIII 758.
Dercetis: Derceti IV 45.
Deucalion I 318. 350.
Deucalioneas undas VII 356.
deus *mundi creator* I 21. deorum nobilium atria I 171. 172. plebs deorum I 173. di nemorum *et* noctis VII 198. Caesar deus XV 746. deo de plebe I 594 (I 173).
Dia: Diam III 690. VIII 174.
Diana II 451. V 619. VIII 353. XII 35. Dianae I 695. II 425. III 185 (252.) VII 746. VIII 272. 579. IX 90. X 536. XIV 331. nocturnae XV 196. 489. Dianae I 487. III 156. IV 304. VI 415. XI 321. XIII 185. Dianam III 180. V 375. Diana VIII 395. *cf.* Cynthia, Dictynna, Trivia. soror Phoebi V 330.
Dictaeus: Dictaei regis VIII 43. Dictaeo patre III 223. D. Teleste IX 718. Dictaea rura III 2.
Dictynna II 441.
Dictys *nauta* III 615. *Centaurus* XII 334. 337.
Didymae VII 469.
Dies II 25.
Dindyma II 223.
Diomedeos enses XV 806.
Diomedes (*cf.* Tydides): Diomedis XIII 102. XIV 457. Diomede XIII 100. 242. XIV 492.
Dirce: Dircen II 239.
Dis: Ditis IV 438. 511. Diti V 395. 569. Ditem V 384. Dite XV 535. rex infernus II 261. rex silentum *V 356.*
Dodonaeus: Dodonaeo semine VII 623.
Dodonis: Dodonida terram XIII 716.
Dolon: Dolona XIII 98. 244.
Dolopes: Dolopum XII 364.
Dorceus *canis* III 210.
Doris XIII 742. Dorida II 11. 269.
Dorylas V 129. 130. *Centaurus* XII 380.
Dromas *canis* III 217.
Dryades III 507. VIII 746. 777. XI 49. Dryadas VI 453. XIV 326.
Dryas VIII 307. *Lapitha:* Dryantis XII 311. Dryanta XII 290. Drya XII 296.
Dryope IX 332. 337. 343. Dryopen IX 365 *bis.*
Dulichius: Dulichius vertex XIII 107. Dulichium ducem XIV 226. Dulichiae manus XIII 425. Dulichios portus XIII 711.
Dymantis: Dymantida XIII 620.
Dymas: Dymantis proles XI 761.

Echetlus *Centaurus:* Echetli XII 445.
Echidna: Echidnae IV 501. IX 69. 158. Echidnis X 313.
Echidneae canis VII 408.
Echinades: Echinadas VIII 589.
Echion III 126. X 686. Echione natus *(Pentheus)* III 526. — Echion *alius:* VIII 311.
Echionides III 513, 701.
Echionius: Echionio lacerto VIII 345.
Echo VIII 358. 359. 380. 387. 493. 501. 507.
Edonis: Edonidas XI 69.
Eetioneus: Eetioneas Thebas XII 110.
Egeria nympha XV 479 *sqq.* Egeriae XV 547.
Elateius XII 492. Elateia proles XII 189.
electra II 365.
Eleleus IV 15.
elementa I 26 *sqq.* XV 237 *sqq.*
Eleusin VII 439.
Elis IX 188. Elin II 679. V 608. XII 545. Elide V 494. VIII 308. XIV 325.
Eleus: fluminis Elei V 576. undis Eleis V 487.
Elpenor: Elpenora XIV 252.

Elymus *Centaurus:* Elymum XII 455.
Elysias domos XIV 111.
Emathides V 669.
Emathion V 100.
Emathius: Emathii XII 457. Emathiis campis V 313. Emathia caede XV 824.
Enaesimus VIII 362.
Enipeus I 579. VI 116. Enipeu VII 229.
Ennomus: Ennomon XIII 260.
Eous *Solis equus* II 153. — Eoo caelo IV 198.
Epaphus I 748. Epaphi I 756. II 55.
Ephyre II 240. Ephyren VII 391.
Epidaurius XV 723. Epidauria nutrix *(Beroe)* III 278. tellus VII 436. litora XV 643.
Epimethis: Epimethida I 390.
Epiros VIII 283. XIII 720.
Epopeus III 619.
epops VI 674.
Epytus XIV 613.
Erasinus XV 276.
Erebus: Erebi V 543. X 76. Erebo XIV 404.
Erechtheus VI 677. 701. VII 697.
Erechthēus: Erechtheas arces VIII 548.
Erechthidae: Erechthidis VII 430.
Erechthis: Erechthida VII 726.
Eridanus II 324. Eridanum II 372.
Erichthonius: Erichthonio IX 425. Erichthonium prolem sine matre creatum II 553. *cf.* II 757.
Erigdupus *Centaurus:* Erigdupum XII 448.
Erigone *sidus* X 451. Erigonen VI 125.
Erinys I 241. IV 489. XI 14. Erinyn I 725.
Error XII 59.
Erycina V 363.
Erymanthus: Erymanthon V 608. Erymantho II 244.
Erymanthis: Erymanthidas silvas II 499.
Erysichthon: Erysichthonis VIII 779. 840. Erysichthona VIII 823. Erysichthone nata *(Mestra)* VIII 738.
Erytus: Erytum V 79.
Eryx mons II 221. *Phinei socius* V 196. *fil. Veneris et Butae:* Erycis XIV 83.
Ethemon Nabataeus V 163. 169.
Etruscus: Etruscam gentem XV 558.
Euagrus *Lapitha* XII 293. Euagrum XII 290.
Euander: Euandri XIV 456.
Euboea XIII 660.
Euboicus *(Glaucus)* XIV 4. Euboicam Aulida XIII 182, urbem *(Cumas)* XIV 155. Euboico alto IX 227. Euboica Anthedone VII 232. XIII 905. Euboicas undas IX 219.
Eueninae Calydonides VIII 528.
Euenus: Eueni IX 105.
Euhan IV 15.
Euippe V 303.
Eumelus: Eumeli VII 390.
Eumenides VI 430. 431. VIII 482. Eumenidum IX 411. X 46. *cf.* X 349.
Eumolpus: Cecropio Eumolpo XI 93.
Eupalamus: Eupalamon VIII 360.
Euphorbus Panthoides XV 161.
Euphrates II 248.
Europa (II 833 *sqq.*) VIII 120. Europam VI 104. Europen V 648.
Europaei ducis VIII 23.
Eurotas II 247. Eurotan X 169.
Eurus I 61. Euros II 160.
Eurydice: Eurydices X 31. Eurydicen X 48. XI 63. 66.
Eurylochus: Eurylochum XIV 252. 287.
Eurymides XIII 771.
Eurynome IV 210. Eurynomes IV 219.
Eurynomus *Centaurus* XII 310.
Eurypylus XIII 357. Eurypyli VII 363.
Eurystheus IX 204. 275.
Eurytides: Eurytidae VIII 371.
Eurytion VIII 311.
Eurytis: Eurytidos IX 396.
Eurytus IX 357. *Centaurus* XII 224. Euryte XII 220. 228.
Exadius *Lapitha* XII 266.

Fama XII 43. (XIV 726. XV 4.)
Fames VIII 791. 814. Famem VIII 785. 799. Fame VIII 784.
Farfarus XIV 330.

Faunigena: Latini Faunigenae XIV 449.
Faunus: Fauni ara VI 329. Fauno XIII 750. Fauni *plur.* I 193. VI 392.
Fors X 619.
Fortuna III 141. V 140. VI 195. VIII 73. X 603. XIII 334. 524. Fortunae II 140.
Forum XV 841. foro XV 796.
Frigus VIII 781.

Galanthis IX 307. Galanthida IX 317.
Galatea XIII 738. 789. 798. 839. 863. 869. 880. 898.
Gallicus canis I 533.
Ganges II 249. Gange IV 21. V 47.
Gangetica tigris VI 636.
Ganymedes XI 756. Ganymedis X 155.
Gargaphie III 156.
Gigantes: Gigantas I 152. V 319. X 150.
Giganteus: Giganteo lacerto XIV 184. Giganteis membris V 346. faucibus XIV 1.
Glaucus XIII 906. XIV 9. 38. 68. Glauci VII 233.
Gnidos: Gnidon piscosam X 531.
Gnosiacus: Gnosiaci regis VIII 52. Gnosiacae carinae VIII 144. Gnosiacas rates VII 461. Gnosiaco reguo IX 670.
Gnosius III 208. Gnosia castra VIII 40.
Gorge: Gorgen VIII 543.
Gorgo: Gorgonis IV 699. V 160. Gorgone V 202. 209. *cf.* Medusa.
Gorgoneus: Gorgonei capitis IV 618. Gorgoneum crinem IV 801. Gorgoneas domos IV 779. Gorgoneis viribus V 196.
Gortyniacus: Gortyniaco arcu VII 778.
Gradivus XIV 820. Gradivo VI 427. Gradive XV 863.
Graecia XIII 199. XIV 474.
Graius: Graium nomen IV 538. Graiae maritae XII 604. Graium XIV 163. 220. victores Grai XIII 414. Graiorum XIII 241. Graiūm murus XIII 281. Graios XIII 402. *XIV 325.* patres XV 645. Graias gentes IV 16. urbes VII 214. rates XII 64.
Granicus: Granico nata bicorni XI 763.
Gratia VI 429.
Gryneus *Centaurus* XII 260. 268.
Gyaros VII 470. Gyaro V 252.

Haedi: Haedis XIV 711.
Haemonia: Haemoniae I 568. XI 229. Haemoniam VIII 813. XI 652. Haemonia II 543.
Haemonius: Haemonii iuvenis *(Iasonis)* VII 132. Haemonio iuvene *(Ischy vel Alcyoneo)* II 599. Achille XII 81. Acasto XI 409. cultro VII 314. Haemonia valle VII 264. Haemonii proceres XII 213. Haemoniae matres VII 159. Haemonios arcus II 81. Haemonias urbes V 306. Haemoniis montibus XII 353.
Haemus II 219. Haemum VI 87. X 77.
Halcyoneus V 135.
Halesus *Lapitha:* Halesi XII 457.
Halius: Halium XIII 258.
Hamadryades: Hamadryadas I 669. XIV 624.
Harpalos *canis* III 222.
Harpocrates IX 693.
Harpyia *canis* III 215.
haruspex XV 577.
Hebe IX 401.
Hebrus: Hebrum II 257. Hebre XI 50.
Hecate VII 174. 194. Hecates VII 74. 241. Hecaten XIV 405.
Hecateia carmina XIV 44.
Hecateis: Hecateidos herbae VI 139.
Hector XII. 3. 69. 77. 443. XIII 82. 178. 279. 487. 666. Hectoris XI 758. XII 442. 586. XIII 426. 427. 512. Hectora XII 75. 543. 602. XIII 178. 384. 486. Hectore XI 760.
Hectoreus: Hectorea hasta XII 67. Hectoreis telis XIII 275. Hectoreis flammis XIII 7.
Hecuba XIII 423. 549. 556. Hecubae XIII 577. Hecubam XIII 575. *cf.* Priameius.
Helene XIV 669. Helenam XIII 200.
Helenus XIII 723. XV 438. Helenum XIII 99. XV 450.

Heliades II 340. Heliadum X 91. 263.
Helice *opp. Achatae:* Helicen XV 293.
Helice *sidus:* Helicen VIII 207.
Helicon II 219. Helicona V 254. 663. VIII 534.
Helix: Helicem V 87.
Helle: Helles XI 195.
Hellespontus XIII 407.
Helops *Centaurus* XII 334. 335.
Hennaeus: Hennaeis moenibus V 385.
Hercules: Herculis VII 364. IX 136. 265, 279. 287. XII 569. XIII 52. XV 284. Hercule IX 257. XIII 23. *cf.* XV 39.
Herculeus: Herculei hospitis XV 8. Herculeae laudis XII 534. Herculeam urbem XV 711. Herculeo numine XV 47. Herculea Trachine XI 627. Herculeos arcus XII 309. artus IX 163. Herculeis viribus XII 549. (toris) XV 231.
Hermaphroditus IV 383.
Herse II 559. 724. 739. 747. Herses II 809.
Hersilia: Hersiliae XIV 848. Hersiliam XIV 830. 839.
Hesione XI 217.
Hesperie: Hesperien XI 769.
Hesperides: Hesperidas XI 114.
Hesperius: Hesperium fretum XI 258. Hesperio litore II 142. axe IV 214. orbe IV 628. Hesperiae naides II 325. Hesperios amnes II 258.
Hesperus V 441.
Hiberus: Hiberi pastoris IX 185. Hibero flumine VII 324. Hiberis bobus XV 12.
Hiems II 30.
Hippalmus: Hippalmon VIII 360.
Hippasus VIII 313. Hippason *Centaurum* XII 352.
Hippocoon VIII 314. Hippocoonte satus VIII 363.
Hippodamas VIII 593.
Hippodame: Hippodamen XII 210. 224.
Hippolytus XV 544. Hippolytum XV 497.
Hippomenes X 575. 587. 640. 668. Hippomenen X 651. 690. Hippomene (*voc.*) X 632. 658. (*abl.*) X 606.
Hippotades IV 663. XI 431. Hippotadae XIV 86. XV 707. Hippotaden XIV 224.
Hippothous VIII 307.
Hister II 249.
Hodites V 97. *Centaurus* XII 452.
Hora: Horam XIV 851.
Horae II 26. Horis II 118.
Hospes: Iovis Hospitis X 224.
Hyacinthus: Hyacinthon X 217. Hyacinthe X 185. — Hyacinthia annua X 219.
Hyades *sidus:* Hyadas III 595. XIII 293.
hyaena: hyaenam XV 409.
Hyale III 171.
Hyanteus: Hyanteā Aganippe V 312. Hyanteo Iolao VIII 310.
Hyantius (*Actaeon*) III 147.
hydra: hydrae IX 193. *cf.* Lernaeus.
Hylactor *canis* III 224.
Hylaeus *canis* III 213.
Hyles *Centaurus:* Hylen XII 378.
Hyleus VIII 312.
Hylĕus Alcon XIII 684.
Hyllus IX 280.
Hylonome XII 405. 423.
Hymen I 480.
Hymenaeus IV 758. VI 429. IX 797. X 2. Hymenaee IX 763. 766. Hymenaeon XII 215.
Hymettus: Hymetti VII 702.
Hymettius: Hymettia cera X 284.
Hypaepa: Hypaepis VI 13. XI 152.
Hypanis XV 285.
Hyperboreus: Hyperborea Pallene XV 356.
Hyperion: Hyperionis XV 406. 407. Hyperione VIII 565. Hyperione natus IV 241. nate IV 192.
Hypseus V 98. Hypsea V 99.
Hypsipyle: Hypsipyles XIII 399.
Hyrie VII 380. Hyries VII 371.

Iacchus IV 15.
Ialysius: Ialysios Telchinas VII 365.
Ianigenam Canentem XIV 381.
Ianus: Iani XIV 789. Iano XIV 334. 785.
Ianthe IX 724. 745. 761. Ianthen IX 716. Ianthē IX 798.
Iapetionides IV 632.
Iapetus: Iapeto satus V 82.

Iapygia: Iapygiam XV 703.
Iapyx: Iapygis XV 52. — Iapyx Daunus: Iapygis XIV 510. Iapyge XIV 458.
Iasion: Iasiona IX 424.
Iason VII 25. 48. 175. VIII 302. 349. Iasonis VII 26. 66. 397. Iasone VII 5.
Icarus VIII 195. Icare VIII 204. 231. 232. 233. X 450.
Icelus: Icelon XI 640.
Ichnobates *canis* III 207. 208.
Idaeus: Daphnidis Idaei IV 277. Idaeum nemus VII 359. Idaeis antris IV 289.
Idalia: Idalien XIV 694.
Idas VIII 305. XIV 504. — Idan V 90.
Ide *mons Cretae:* Ida altrice IV 293.
Ide *mons Troadis* II 218. X 71. XII 516. XIII 324. Ida sub umbrosa XI 762. — Idaeo vertice XIV 535.
Idmon VI 8. Idmoniae Arachnes VI 133.
Idomeneus XIII 358.
Ignigena: Ignigenam IV 12.
Iliacus: Iliacum agmen XII 594. Iliacos coetus XI 766. Iliacas arces XIII 196.
Iliades *(Ganymedes):* Iliaden X 160. — *(Romulus)* XIV 781. Iliaden XIV 824.
Ilion VI 95. XIII 408. 505. Ilios alta XIV 467.
Ilioneus VI 261.
Ilithyia: Ilithyiam IX 284.
Illyricus: Illyricos fines IV 568.
Ilus XI 756.
Imbreus *Centaurus* XII 310.
Inachides I 753. *(Perseus)* IV 720.
Inachis: *(Isis)* IX 688. Inachidos I 611. *(Ius)* Inachidas ripas I 640.
Inachus I 583. 642. 645. pater I 651.
Inarime: Inarimen XIV 89.
India IV 21. 606. XV 413.
Indigetes di XV 862. Indigetem XIV 608.
Indus V 47. Indos I 778. dentibus Indis VIII 288. XI 167.
Ino III 313. IV 431. 528.
Inous: Inoo raptu III 722. Inoos *sinus IV* 497.
Insania IV 485.
Insula *Tiberina* XV 740.
Invidia: Invidiae II 760. Invidiam II 770.
Io *(acc.)* I 584. 628. 629.
Iolaus IX 400. 431. Iolao VIII 310.
Iolciacus: Iolciacos portus VII 158.
Iole IX 395. Ioles IX 141. Iolen IX 279.
Ionius: Ionio Iano XIV 334. in Ionio IV 535. Ionium aequor XV 50. 700.
Iphigenia XII 31.
Iphinous *Centaurus:* Iphinoum XII 379.
Iphis IX 710. 725. 787. 795. 798. Iphi IX 716. 746. Iphide IX 669. — *alius* Iphis XIV 699. 717. Iphin XIV 753.
Iphitides Coeranos: Iphitiden XIII 257.
Iris nuntia Iunonis I 271. Thaumantias IV 480. XI 590. 630. Iunonia XIV 85. 839. Irin XIV 830. Iri XI 585.
Isis: Isi IX 774.
Ismarius: Ismariae bacchae IX 643. Ismarios amnes II 257. Ismario regi XIII 530. gentibus Ismariis X (305).
Ismenis III 169. Ismenides III 733. IV 31. 562. VI 159.
Ismenius Therses XIII 682.
Ismenos II 244.
Ismenus VI 224.
Isse: Issen VI 124.
Isthmus: Isthmo bimari VI 419. 420. Isthmon VII 405.
Italia: Italiae XV 291. Italiam XV 701.
Italicus: Italico litore XIV 17. Italicis oris XV 9.
Italus: Italis finibus XV 59.
Ithace XIV 169. Ithacam XIII 711.
Ithacus XIII 98. Ithaco XIII 103. Ithacis matribus XIII 512.
Itys VI 437. 620. Ityos VI 658. Ityn VI 636. 652.
Iuba: Iubam XV 755.
Iulius XV 447. 842.
Iulus: Iuli XIV 583. Iulo XV 767.
Iuno I 601. II 469. 508. III 263. 267. 362. IV 421. 426. 448. 479. 523. 548. VI 91. 94. 428. IX 21. 763. 797. XI 629. XIV 829. Iovis con-

iunx III 256. regina Iovisque et soror et coniunx III 265. 266. Iunonis I 270. VII 523. IX 285. XI 578. XII 500. XIV 114. XV 164. 385. Iunoni VI 207. IX 297. Iunonem II 518. VI 337. IX 500. XIV 582. Iunone II 525. III 285. 320. IV 473. IX 310. X 191. XV 774.
Iunonigena: Iunonigenae marito IV 173.
Iunonius custos I 678. Iunonia Samos VIII 220. Hebe IX 401. Iris XIV 85.
Iuppiter I 116. 208. 324. 517. 588. 615. II 396. 422. 438. 444. 744. III 281. IV 640. 650. 698. V 12. 327. 514. 523. 565. VI 111. 176. VII 367. 588. 615. VIII 626. IX 24. 244. 417. 428. X 156. XI 41. 226. XII 51. XIII 5. 28. 143. 145. 600. 843. XV 70. (807). 858. 866. Iovis I 106. 244. 274. 749. II 473. 678. III 7. 256. 261. 265. 280. 333. IV 3. 610 *bis*. 714. 755. 800. V 528. VI 74. 94. 517. 801. VIII 99. IX 200. 230. 262. 266. 440. X 148. 149. 224. XI 219. XIII 142. 216. 409. 574. 586. XV 386. 871. Iovi I 205. II 377. 481. III 26. IV 282. VII 596. 623. 652. VIII 152. IX 138. 304. X 161. XI 756. XII 11. Iovem I 623. II 437. 488. III 283. 288. 318. V 369. 513. IX 14. 26. 290. XI 286. XIII 91. 269. 384. 707. 844. 857. Iove I 114. 166. 589. 673. 733. II 62. 429. 697. 726. III 270. 272. 363. IV 260. 645. 697. V 297. VI 51. 72. VIII 122. 265. IX 105. 405. 415. X 148. XI 224. XIII 28. XV 12. 858. pater omnipotens II 401. pater rectorque deum II 848. rex superum I 251. X 155. summe deum II 280. s. deorum IV 756. Iovis hospitis X 224. Iovis arbor I 106. sacra Iovi quercus VII 623. *cf.* Omnipotens, Tonans.
Iuventa: Iuventae ara VII 241.
Ixion IV 461. Ixionis VIII 403. X 42. Ixiona IV 465. Ixione natus VIII 613. XII 210. 338 (natum), 499 (natos).
Ixionides VIII 567.

Labros *canis* 224.
Lacedaemonium Tarentum XV 51.
Lachne *canis* III 222.
Lacinia litora XV 13. templa XV 701.
Lacon *canis* III 219.
Laconis: Laconide III 223.
Ladon fluvius: Ladonis I 702.
Ladon *canis* III 216.
Laelaps *canis:* Laelape III 211. Laelapa VII 771.
Laërtes XIII 144. Laërte creatus XII 620.
Laërtiades: Laërtiadae XIII 48.
Laërtius heros XIII 124.
Laestrygon: Laestrygonis XIV 233. 237.
Laetitia XII 60.
Laiades VII 759.
Lampetides: Lampetide V 111.
Lampetie II 349.
Lamus: Lami Laestrygonis urbem XIV 233.
Laomedon VI 96. XI 757. Laomedonta XI 200.
Laomedonteus: Laomedonteis arvis XI 196.
Lapitha: Lapithae XII 250. Lapitharum XII 261. Lapithas XII 531.
Lapithaeus: Lapithaeae gentis XII 525.
Lapitheius: Lapitheia tecta XII 417. proelia XIV 670.
Larisaeus: Coronis Larisaea II 542.
Latialis: Latialis populi XV 481.
Latinus: Latina res XIV 610. Latinis nuribus II 366. Latinas Hamadryadas XIV 623.
Latinus: Latini XIV 449.
Latinus XIV 611. Latinum XIV 612.
Latium: Latio XIV 452.
Latius: Latia de gente XIV 832. pinu XV 742. Latiae arces XV 582. nurus XV 486. ducibus Latiis I 560. silvis XIV 390. Latias auras XV 626. Latios agros XIV 422. Latiis montibus XIV 326.
Latois: Latoidos VIII 278.
Latoius XI 196.
Latona VI 162. 171. 214. 280. 336. Latonae VI 200. Latonae *(dat.)* VI 160. Latonam VI 186. Latonā XIII 635.
Latonia I 695. VIII 394. 542.
Latonigenis duobus VI 160.
Latous VI 384. Latois arvis VI 234.

Latreus *Centaurus* XII 458.
Laurens litus XIV 598. Laurenti Pico XIV 336. Laurentes agros XIV 342.
Lavinia XIV 570.
Lavinium: Lavini XV 728.
Learchus: Learchum IV 516.
Lebinthus VIII 222.
Leda: Ledam VI 109.
Lelegeia moenia VII 443. litora VIII 6.
Lelegeides nymphae IX 653.
Leleges: Lelegas IX 646.
Lelex VIII 312. 568. 617.
Lemnicola: Lemnicolae II 757.
Lemnius IV 185.
Lemnos XIII 46. 313.
Lenaeus: Lenaeo IV 14. Lenaee pater XI 132.
Leo *sidus:* Leonis II 81.
Lerna: Lernae I 597.
Lernaeus: Lernaei veneni IX 131. Lernaeae Echidnae IX 69. 159. *cf.* hydra.
Lesbus: Lesbi XI 55. Lesbon II 591. XIII 173.
Lethaea X 70.
Lethaeus: Lethaei suci VII 152.
Lethe: Lethes XI 603.
Letois: Letoidos VII 384.
Letoia proles VIII 15.
Leucas: Leucada XV 289.
Leucippus VIII 306.
Leucon *canis* III 218.
Leuconoe IV 168.
Leucosia: Leucosiam XV 708.
Leucothee IV 542.
Leucothoē IV 208. Leucothoën IV 196. 220.
Liber III 520. 528. 636. IV 17. VI 125. VII 295. 360. VIII 177. XI 105. XIII 650.
Libycus: Libycas harenas IV 617. oras XIV 77.
Libye II 237.
Libys III 617. 676. — *(= Afer)* V 75. 328.
Lichas: Lichae IX 156. Lichan IX 212. 230. Licha IX 214.
Ligdus: Ligdum IX 671. Ligdo IX 685.
Ligurum populos II 370.
Lilybaeum: Lilybaeo V 351. Lilybaeon XIII 726.
Limnate V 48.
Limyre IX 647.
Liriope III 342.
Liternum XV 714.
Livia XV 836.
Livor VI 129. X 515.
Lotis nymphe IX 348.
Lucifer *stella* II 115. 723 *bis.* IV 629. 665. XI 98. (296). 570. XV 189. 789. Lucifero VIII 2. XI 271. 346.
Lucina IX 699. X 507. 510. Lucinam V 304. IX 295.
Luctus IV 484.
Luna II 208. VII 207. 531. Lunae XIV 367. Lunares currus XV 790.
Lyaeus XI 67. Lyaeo VIII 274. Lyaeum IV 11.
Lycabas *nauta* III 624. 673. — *Assyrius* V 60. — *Centaurus* XII 302.
Lycaeus: Lycaei I 217. VIII 317. Lycaeo I 698.
Lycaon I 198. 221. Lycaona II 526.
Lycaonius: Lycaoniae proles II 496. Lycaoniae mensae I 165.
Lycetus: Lycetum V 86.
Lyceum: Lycei II 710.
Lycia: Lyciae IV 296. VI 317. 340. Lyciam IX 646.
Lycidas *Centaurus* XII 310.
Lycisce *canis* III 220.
Lycius: Lycii Sarpedonis XIII 255. Lyciā gente VI 382. plebe XII 116. Lycias urbes IV 296.
Lycormas II 245.
Lycormas V 119.
Lycotas *Centaurus:* Lycotan XII 350.
Lyctius: Lyctia classis VII 490.
Lycurgus: Lycurgum IV 22.
Lycus fluvius XV 273.
Lycus *Centaurus:* Lycum XII 332.
Lycus *socius Diomedis* XIV 504.
Lydia VI 146.
Lydus: Lydos agros XI 98. Lydas urbes VI 11.
Lyncestius amnis XV 329.
Lynceus VIII 304.
Lyncides IV 767. V 99. Lyncidae V 185.
Lyncus V 650.
Lyrcēa arva I 598.
Lyrnesius: Lyrnesia moenia XII 108. XIII 176.

Macareïs: Macareida Issen VI 124.
Macareus *Lapitha* XII 447. — *alius* XIV 159. 441. Macareu XIV 318.
Macedonia sarissa XII 461.
Maeandrus II 246. VIII 162. Maeandri filia IX 452.
Maeandrius iuvenis IX 575.
Maenades XI 22.
Maenalius: Maenalios sinus V 608.
Maenalus: Maenalon II 415. 442. Maenala *(Plur. acc.)* I 216.
Maeonia III 583. Maeoniam VI 149.
Maeonis VI 103.
Maeonius: Maeoniae Arachnes VI 5. Maeonias ripas II 252. Maeonios nautas IV 423.
Maera VII 362.
Magnetes: Magnetas XI 408.
Maia: Maia natus H 685. creatus XI 303.
Manes VIII 488. Manibus II 303. V 115. VI 569. Manes *(acc.)* I 586. V 73. VI 699. VII 206. IX 406. XIII 449. 465. XIV 105.
Manto VI 157.
Marathon VII 434.
Mareotica arva IX 774.
Marmarides: Marmaridae V 125.
Mars III 132. XII 91. Martis VIII 20. XIII 208. Marti XIII 275. Martem VII 140. Marte III 123. 540. IV 171. XII 379. 605. XIII 11. 360. XIV 246. 450. XV 746. *cf.* Mavors.
Marsya VI 400.
Martius anguis III 32. miles XIV 798.
Mater turrita *(deum)* X 696. Matri deum X 686. sancta deum genetrix XIV 536.
Mavors VIII 61. XIV 806. Mavortis scopulum VI 70. Mavortis VII 101. VIII 7.
Mavortius VIII 437. Mavortia proles III 531.
Medea VII 11. 41. 70. 257. 285. 406.
Medon *nauta* III 671. *Centaurus* XII 303.
Medusa IV 781. Medusae IV 655. 743. 783. V 69. 217. 246.
Medusaeus: Medusaei praepetis V 257. M. monstri X 22. Medusaeo ore V 249. fonte V 312.
Megareïus heros X 659.
Megareus X 605.
Melampus *canis* III 206. 208.
Melanchaetes *canis* III 232.
Melaneus *canis* III 222. *Centaurus* XII 306.
Melantho VI 120.
Melanthus III 617.
Melas II 247.
Meleagros VIII 299. 385. 515. Meleagron VIII 270. Meleagre IX 150.
Melicertes: Melicerta IV 522. *cf.* Palaemon.
Memnon: Memnonis XIII 579. 595. 600.
Memnonides *aves* XIII 618.
Menaleus V 128.
Mendesius V 144.
Menelaus: Menelae XIII 203. *cf.* Atrides.
Menephron VII 386.
Menoetes: Menoetae XII 127. Menoeten XII 116.
Mensis II 25.
Mercurius: Atlantis Pleionesque nepos II 742. 743. Mercurium II 741. Mercurio IV 288. 754. *cf.* alipes, caducifer, Cyllenius.
mergus XI 753. 795.
Meriones XIII 359.
Mermeros *Centaurus* XII 305.
Merops: Meropis I 763. II 184.
Messapia arva XIV 513.
Messene VI 417.
Messenius: Messenia arva II 679. moenia XII 544. XIV 17.
Methymnaeus: Methymnaeae Lesbi XI 55.
Metion: Metione V 74.
Midas: Midae XI 174. Midan XI 92. 162.
Miletus: Miletum IX 445. Milete IX 448. — M. *urbs* IX 450.
Miletis: Miletida IX 636.
Milon XV 229.
Mimas II 222.
Minerva: Minervae II 563. 749. IV 798. XIII 337. 381. XIV 475. Min. arce VIII 250. Minervae baca VIII 664. XIII 653. promunturium XV 709. Minervae II 588. 709. 788. IV 755. VIII 275. Minervam VIII 264. Minervā intempestivā IV 33. *cf.* Pallas, Tritonia, Virgo.
Minois: Minoide VIII 174.
Minos VII 456. 472. VIII 6. 24. 42.

45. 64. 95. 152. 157. 187. Minoi VII 510. Minoa IX 442. Minoe IX 439.
Minturnae XV 716.
Minyae VII 1. 115. 120. Minyis VI 720. VII 8.
Minyeias IV 1. — Minyeis: Minyeides IV 32. Minyeidas IV 425. — Minyeia proles IV 389.
Mithridateus: Mithridateis tumentem nominibus Pontum XV 755.
Mnemonides V 280. Mnemonidas V 268.
Mnemosyne: Mnemosynen VI 114.
Molossus: Molosso rege XIII 717. Molossa gens I 226.
Molpeus V 163. Molpea V 169.
moly XIV 292.
Monychus *Centaurus* XII 491.
Mopsopius: Mopsopium V 661. Mopsopios VI 423.
Mopsus XII 523. Mopso XII 451. Mopsum XII 451. *cf.* Ampycides.
Morpheus XI 671. Morphea XI 635. 647.
Mulciber II 5. IX 264. 424. XIV 533.
Munychios agros II 709.
Musa V 294. 337. X 148. Musae XV 622.
Mutinae moenia XV 823.
Mycale *promunturium* II 223.
Mycale *mater Orionis* XII 263.
Mycenae VI 414. XV (426) (428).
Mycenis: Mycenida XII 34.
Myconus: Myconum VII 463.
Mygdonides nurus VI 45.
Mygdonius II 247.
Myrmidones: Myrmidonas VII 654.
Myrrha X 312. 318. 363. 402. 476. Myrrhae X 441. Myrrham X 312. murra X 501.
Myscelus XV 20.
Mysus: Mysum Caicum XV 277.

Nabataeus V 163. Nabataea regna I 61.
Naias I 690. Naiades XIV 328. Naiadum IV 304. VI 329. X 9.
Nais III 49. IV 329. 356. Naides I 641. II 325. III 506. IV 289. VIII 580. IX 88. X 514. XI 49. Naidas VI 453. IX 658.
Nape *canis* III 214.
Nar XIV 330.
Narcissus: Narcissum III 346. 370.
Narycia: Naryciam XV 705.
Narycius: N. Lelex VIII 312. N. heros *(Aiax)* XIV 468.
Nasamoniacus: Nasamoniaci agri V 129.
Naupliades XIII 39. 310. *cf.* Palamedes.
Naxos III 640. Naxon III 636. Naxo III 649.
Nebrophonus *canis* III 211.
Nedymnus *Centaurus:* Nedymnum XII 350.
Neleïus XII 572.
Neleus: Nelei pascua II 689.
Nelēus: sanguinis Nelei XII 553. Pylos Nelēa VI 418.
Nelides: Nelidae *(plur.)* XII 548.
Nemeaeus: Nemeaea moles IX 198. Nemeaeo vellere IX 236.
Neoptolemus: Neoptolemum XIII 455. *cf.* Pyrrhus.
Nephele III 171.
Nepheleïs: Nepheleidos Helles XI 195.
Neptunius IX 1. Neptunia proles *(Hippomenes)* X 639. 665. *(Cycnus)* XII 72.
Neptunus II 270. IV 539. VIII 851. X 606. XII 198. 553. Neptunum XII 26. Neptune IV 533. VI 115. VIII 602. caeruleus frater (Iovis) I 275. rector pelagi I 331. pelagi deus II 74. VI 75. deus aequoris XII 144. 205. aequorei dei XII 197.
Nereis XI 259. XIII 749. Nereida IX 380. Nereide XII 93. Nerei XIII 858. Nereides I 302. XI 361. XIII 899. XIV 264. Nereidum V 17. Doride natas II 11. 269. *cf.* XIII 742. 743.
Nereius iuvenis *(Phocus)* VII 685. Nereia *(Thetis)* XIII 162.
Neretum XV 50.
Nereus I 157. XI 361. XII 24. XIII 742. Nerea II 268. XII 94.
Neritius Macareus XIV 159. Neritiae ratis XIV 563. Neritias domos XIII 712.
Nessēus: Nesseo sanguine IX 154. Nesseis manibus XII 449.
Nessus *(Centaurus)* IX 109. 132. Nesso IX 113. 120. XII 309. Nesse IX 102. 122.
Nestor VIII 313. XII 169. Nestora XIII 63. 64. *cf.* Pylius.

Nileus V 187.
Nilus I 423. II 254. V 324. Nili XV 753. Nilum IX 775. Nile I 728. Nilo V 187.
Ninus: Nini busta IV 68.
Niobe VI 147. 156. 165. 273. Nioben VI 287. Niobe (abl.) VI 273.
Niseia virgo VIII 35.
Nisus VIII 8. Nisi VIII 17. 90. Nise VIII 126.
Nixus *sidus:* Nixi genu VIII 182.
Nixi: Nixos patres IX 295.
Noemon: Noemona XIII 258.
Nonacria VIII 426.
Nonacrinus: Nonacrina virgine *(Callisto)* II 409. Nomacrinas hamadryadas I 690.
Noricus ignis ferrum excoquit XIV 712.
Notus I 264. Notum I 264.
Nox VII 192. XI 607. XV 31. Noctis XIV 404. Noctem XIV 404. Nocte genitas *(Erinyas)* IV 452.
Nubigenae: Nubigenas XII 211. 536.
Numa: Numam XV 4. 481. 487.
Numicius XIV 599. Numici XIV 328.
Numidae: Numidas XV 754.
Numina rustica I 192.
Numitor XIV 773.
Nycteis: Nycteida VI 111.
Nyctelius IV 15.
Nycteus XIV 504.
Nyctimene II 590. Nyctimenen II 593.
Nympha *(Egeria)* XV 482. 531. Nymphae I 192. XIV 264.
Nyseides nymphae III 314.

Oceanus IX 500. Oceani VII 267. Oceanum II 510. XIII 292. 951. Oceano XV 12. 30. 830.
Ocyroë: Ocyroën II 638.
Odrysius rex *(Tereus)* VI 490. Polymestor XIII 554.
Oeagrius II 219.
Oebalides: Oebalide X 196.
Oebalius: Oebalio vulnere XIII 396.
Oechaliā IX 137.
Oechalis: Oechalidum IX 332.
Oeclides VIII 317.
Oedipodioniae Thebae XV (429)
Oeneus VIII 486. Oenea VIII 273.
Oenius: Oenios agros VIII 281.
Oenides: Oenidae VIII 414. XIV 512 *(Diomedes).*
Oenopia: Oenopiam VII 472. 473.
Oenopius: Oenopiis muris VII 490.
Oetaeus rex XI 383. Oetaeis ab arvis I 313.
Oete II 217. IX 231. Oetes VII 223. Oeten IX 166. 205.
Oileus: Oileos XII 622.
Olenides: Oleniden XII 433.
Olenius: Oleniae capellae III 594.
Olenos X 69.
Oliaros VII 469.
Olympii ludi XIV 325.
Olympus *(mons)* II 225. VII 225. Olympi II 60. VI 487. IX 500. XIII 761. Olympum I 154. Olympo I 212.
Olympus *(Marsyae discipulus)* VI 393.
Omnipotens *(Iuppiter)* II 505. XIV 816. pater I 154. II 304. 401. IX 271.
Onchestius X 605.
Opheltes III 605. 641.
Ophias VII 383.
Ophionides Amycus XII 245.
Ophiusia arva X 229.
Ops: Opem IX 499.
Orchamus IV 212.
Orchomenos VI 416. Orchomenon V 607.
Orcus: Orci XIV 116.
Orestēus: Oresteae Dianae XV 489.
Oreas: Oreada VIII 778.
Oresitrophus *canis* III 233.
Oribasus *canis* III 210.
Orion: Orionis VIII 207. XIII 294. Orione XIII 692.
Orios: Orio XII 262. Orion XII 262.
Orithyia VI 683. VII 695 *bis.* Orithyian VI 707.
Orneus *Centaurus* XII 302.
Ornytides: Ornytidae VIII 371 n.
Orontes II 248.
Orpheus X 50. 64. 79. XI 66. 92. Orphea XI 5. 23. Orpheu XI 44.
Orphēus: Orphei triumphi XI 22. Orphea voce X 3.
Orphne V 539.
Ortygie *insula Syracusana:* Ortygiam I 694. V 499. 640. *Delos* XV 337.

Osiris IX 694.
Ossa II 225. VII 224. Ossae I 155.
Ossaeus: Ossaeae ursae XII 319.
Othrys II 221. VII 225. XII 508.
Othryn VII 353. XII 173.

Pachynos XIII 725. Pachyne V 351.
Pactolus: Pactolon XI 87 magnis vicinum Sardibus amnem XI 137 nymphae Pactolides VI 16.
Padus: Padum II 258.
Paean *(Apollo)* I 566. Paeana XIV 720.
Paeones: Paeonas nivosos V 313.
Paeonia ope XV 535.
Paeonis Euippe V 303.
Paestum: Paesti XV 708.
Pagasaeus: Pagasaeus Iason VIII 349. Pagasaeae vertice silvae XII 412. Pagasaea carina XIII 24. Pagasaea puppe VII 1.
Palaemon XIII 919. Palaemona IV 542. *cf.* Melicertes.
Palaestinus: Palaestina matre V 145. Palaestini IV 46.
Palamedes XIII 56. Palameden XIII 308. *cf.* Naupliades.
Palatinus: Palatinae gentis XIV 622. Palatinis collibus XV 560.
Palatium: Palati XIV 333. 822. Palatia caeli I 176.
Palici: Palicorum V 406.
Palilia: festis Palilibus XIV 774.
Palladium: signum penetrale Minervae XIII 336. s. fatale M. XIII 380.
Palladius: Palladios latices VIII 275. Palladias Athenas VII 723. arces VII 399.
Pallantias IX 422. XV 191.
Pallantis: Pallantidos XV 700.
Pallas II 553. III 102. IV 38. V 46. 336. VI 26. 70. 129. 135. VIII 252. Pallados XII 360. Palladis arces II 712. arbore VI 335. Pallada V 263. 375. VI 36. 44. XII 151. Pallade II 567. 834. VI 23. XIII 99.
Pallas: Pallante sati VII 665. 666. creatos VII 500.
Pallene Hyperborea XV 356.
Pallor VIII 790.
Pamphagus canis III 210.
Pan I 699. XI 153. XIV 515. Pana I 705. XI 147. 171. Panes XIV 638.
Panchaea rura X 478.
Panchaia tellus X 309.
Pandion VI 426. 495. Pandiona VI 676. Pandione VI 436. 520. 634. 666.
Pandioniae Athenae XV (430.)
Pandrosos II 559. Pandrose II 738.
Panomphaeus: Panomphaeo Tonanti XI 198.
Panope: Panopes arva III 19.
Panopeus VIII 312.
Panthoides Euphorbus XV 161.
Paphos, Pygmalionis filia: Paphon X 297.
Paphos urbs: Paphon X 530.
Paphius heros X 290.
Paraetonium IX 774.
Parcae: Parcarum V 532. triplices deae II 654. triplices sorores VIII 452. sororum trium XV 808. sororum veterum decreta XV 782.
Paris XIII 202. XV 805. Paridis XII 4. XIII 501. Parin XII 596. XIII 200.
Parius: Pario marmore III 419.
Parnasis: Parnaside lauro XI 165.
Parnasius: Parnasia Themis IV 643. Parnasia templa V 278.
Parnasus I 317. II 221 (biceps). Parnasi I 467. XI 339.
Paros VIII 221. Paron VII 465.
Parrhasis II 460.
Parrhasius: Parrhasio Ancaeo VIII 315.
Parthaon: Parthaone nate IX 12.
Parthaoniae domus VIII 542.
Parthenium nemus IX 189.
Parthenope: Parthenopen XV 712.
Parthenopeia moenia XIV 101.
Pasiphaë: Pasiphaën VIII 136.
Pasiphaeia XV 500.
Patarea regia I 516.
Patrae VI 417.
Pavor IV 485.
Pegasus V 262. Pegason IV 786.
Pelagon: Pelagona VIII 360.
Pelasgus: Pelasgi nominis XII 607. Pelasgae gentis XII 7. Pelasga classe XIII 269. Pelasgi VII 133. XII 19. XIII 13. 128. Pelasgos XIII 572. XIV 562. XV 452. Pelasgas urbes VII 49.

Pelates *Libys* V 124. *Lapitha* XII 255.
Pelethronius: Pelethronium Erigdupum XII 447.
Peleus VII 477. VIII 380. XI 217. 238. 244. 260. 266. 290. 350. 398. XII 193. 366. 388. XIII 151. 155. Pelea XI 379. 407. XV 856. Peleu XI 284. 349 *bis.* magni creator Achillis VIII 309.
Peliacus: Peliacae cuspidis XII 74.
Pelias: Peliae VII 298. Peliā VII 304. 322.
Pelias hasta: XIII 109.
Pelides XII 614. Peliden XII 600.
Pelion altum VII 225. Pelios XII 508. Pelion I 155. umbrosum VII 352.
Pellaeus XII 254. arvis Pellaeis V 302.
Pelopeiades Mycenae VI 414.
Pelopeius: Pelopeia arva VIII 622.
Pelops VI 404. 411.
Peloros XIII 727. Pelori XV 706. Peloro V 350.
Penates I 174. 231. 772. III 539. V 155. 496. 650. VII 574. VIII 91. 637. IX 639. X 155. XV 864. Penatibus IX 446.
Penatigero Aeneae XV 450.
Peneis nympha: Peneide I 473. Penei I 504. Peneidas undas I 544.
Peneĭus: Daphne Peneia I 452. 525. Peneia arva XII 209.
Penelope coniunx nimium tardantis Ulixis XIV 671. Penelopae socer VIII 315. Penelopae *(dat.)* XIII 511.
Penēus I 569. II 243. senex VII 230.
Pentheus III 514. 532. 577. 692. Penthea III 561. 706. 712. IV 22.
Penthēus: Penthea caede IV 429.
Peparethos VII 470.
Pergama XII 440. 586. XIII 169. 219. 320. 349. 374. 507. 520. XIV 467. XV 442.
Pergus V 386.
Periclymenus: Periclymeni XII 551.
Perimele: Perimelen VIII 591.
Periphas: Peripha VII 400.
Periphas *Lapitha:* Periphanta XII 444.
Perrhaebus: Perrhaebum XII 172. 173.
Perse vel Perseis genetrix pulcherrima Circes IV 205.
Perseis: Perseidos VII 74.
Perseĭus: Perseia castra V 128.
Persephone X 730. Persephones V 470. Persephonen X 15.
Perseus IV 639. 697. 699. 730. V 16. 34. 56. 80. 167. 175. 178. 248. Persei V 201. Persea IV 611. V 30. 33. Perseu V 190. 216. *cf.* Abantiades, Agenorides, Danaeius, Lyncides.
Persis: Persida I 62.
Petraeus *Centaurus:* Petraei XII 330. Petraeum XII 327.
Pettalus V 115.
Peucetios sinus XIV 513.
Phaeacum rura XIII 719.
Phaedimus VI 239.
Phaeocomes *Centaurus* XII 431.
Phaestia tellus IX 670.
Phaestiades: Phaestiadas IX 717.
Phaëthon I 751. 755. 777. II 34. 54. 99. 111. 179. 227. 319. 327. 369. Phaëthontis I 765. II 381. Phaëthonta II 342.
Phaëthonteus: Phaëthonteos ignes IV 246.
Phaëthontis: Phaëthontida volucrem XII 576.
Phaëthusa II 346.
Phantasos XI 642.
Pharos XV 287. Pharon IX 774.
Pharsalia XV 823.
Phasias VII 298.
Phasis II 249. Phasidis VII 6.
Phegeius ensis IX 413.
Phegiacus : Phegiaco Erymantho II 244.
Phene VII 399.
Pheneus: Pheneum (lacum) XV 332.
Pheretiades: Pheretiade VIII 310.
Phiale III 172.
Philammon XI 317.
Philemon VIII 631. 682. 706. 715. Philemona VIII 714.
Philippi XV 824.
Philoctetes (*cf.* Poeas, Poeantiades): Philoctete XIII 329.
Philomela VI 451. 475. 502. 511. 553. 572. 601. 643. 658.
Philyreĭus heros II 676. Philyreia tecta VII 352.

Phineus *Cephei frater* V 8. 36. 89. 157. 231. Phinea V 92. 158. 210. Phineu V 93. 224. — Phinēa manu V 109.
Phineus *Thrax* VII 3.
Phlegethontis: Phlegethontide lympha V 544. unda XV 532.
Phlegon II 154.
Phlegraeus *Centaurus:* Phlegraeon XII 378.
Phlegraeus: Phlegraeis campis X 151.
Phlegyae: Phlegyis XI 414.
Phlegyas: Phlegyam V 87.
Phobetor *(cf.* Icelus): Phobetora XI 640.
Phocaicus *(a Phocide):* Phocaica tellure II 569. *(a Phocaea)* Phocaico murice VI 9.
Phocēus: XI 348. Phocea rura V 276.
Phocis I 313.
Phocus VII 477. 668. 670. 795. Phoci XI 267. Phoco XI 381. Phoce VII 733. 796.
Phoebe I 11. II 723. VI 216. Phoebes I 476. II 415. XII 36.
Phoebeĭus ales II 545. Phoebeius iuvenis *(Aesculapius)* XV 642. anguis XV 742. Phoebeia Byblis IX 664.
Phoebēus: Phoebeam Rhodon VII 365. Phoebeis sortibus III 130. Phoebeos ignes V 389.
Phoebus I 451. 490. 553. II 24. 399. 628. III 10. 151. IV 349. VI 122. 215. VII 324. X 132. 162. 178. 197. XI 58. 303. 310. 595. XIII 632. XIV 150. 416. XV 418. — Phoebi I 452. III 8. V 330. XI. 164. XIII 410. 501. 640. 677. XIV 141. XV 550. 631. — Phoebo IV 715. VI 486. X 214. XIV 133. XV 191. — Phoebum III 18. VIII 31. — Phoebe I 463. II 36. 608. VIII 350. XV 865. — Phoebo I 338. (littora sub utroque iacentia Ph.) 752. II 110. IX 445. XI 316.
Phoenices: Phoenicas III 46.
Phoenissa Tyros XV 288.
Phoenix Amyntore cretus VIII 307.
phoenix avis: phoenica XV 393. 402.
Pholus *Centaurus* XII 306.
Phorbas Phinei socius V 74. Phorbantis V. 78. — *rex Phlegyarum* XI 414. — *Lapitha* XII 322.
Phorcides: Phorcidas IV 775.
Phorcynis: Phorcynidos IV 743. Phorcynida V 230.
Phoronis: Phoronidos I 668. Phoronide II 524.
Phrixea vellera VII 7.
Phrygia: Phrygiae VI 146. 400. XI 138. 203. *dat.* XIII 429.
Phrygius: Phr. Maeandrus VIII 162. Phrygii Ganymedis X 155. Phrygii mariti XIV 79. Phrygiae Minervae XIII 337. classis XIV 547. cladis XIV 562. Ph. vati XIII 721. Phrygia harena XII 38. gente XIII 244. Phrygiae gentes VI 177. Phrygiis collibus VIII 621. campis XIII 579. vestibus VI 166. arvis VIII 162. armis XIII 432. Phrygios muros XII 148. nepotes XV 444. Phrygias arces XIII 44.
Phryx: Phryges XI 91. XII 70. Phrygum XII 607. XIII 389. 435. Phrygibus XV 452.
Phthĭa: Phthiam XIII 156.
Phyleus VIII 308.
Phyllēus: Phyllei iuvenis XII 474.
Phyllius VII 372.
Picus XIV 320. 342. 363. Pico XIV 336. 396. 398.
Pieros V 302.
Pindus VII 225. Pindum XI 554. Pindo I 570. II 225. VII 225.
Piraea litora VI 446.
Pirenis: Pirenida Ephyren VII 391. Pirenidas undas II 240.
Pirithous VIII 404. Pirithoi XII 330. 332. 333. Pirithoo VIII 303. Pirithoum XII 218. 229.
Pisa V 494.
Pisaeus: Pisaeae Arethusae V 409.
Piscis *sidus:* Pisci X 165. Piscibus X 78.
Pisenor *Centaurus:* Pisenore XII 303.
Pitane: Pitanen Aeolism VII 357.
Pithecusas XIV 90.
Pittheĭus: Troezen Pittheia VI 418.
Pittheus: Pittheam Troezena XV 296. 506.
Pittheus VIII 622.
Pleias I 669. Pleiadum VI 174. Pleiadas XIII 293.

Pleïone: Pleiones nepos *(Mercurius)* II 743.
Pleuron VII 382.
Pleuronius Acmon XIV 494.
Plexippus: Plexippi VIII 440.
Poeantiades: Poeantiaden XIII 313. *cf.* Philoctetes.
Poeas: Poeante satum IX 234. — Poeantia proles XIII 45.
Poemenis *canis* III 215.
Poeniceas vestes XII 104.
Polites: Politen XIV 251.
Polydaemon: Polydaemona V 85.
Polydamas: Polydamanta XII 542.
Polydectes: Polydecta V 242.
Polydorēus: Polydoreo sanguine XIII 629.
Polydorus XIII 530. Polydori XIII 536. Polydore XIII 432.
Polymestor: Polymestoris XIII 430. Polymestora XIII 551.
Polypemon: Polypemonis VII 401.
Polyphemus: Polyphemon XIII 772. XIV 167. Polypheme XIII 765.
Polyxena XIII 448. 460.
Pomona XIV 623.
Pompeius Sext.: magnum nomen XV 825.
Pontus: Pontum XV 756.
Priameïus: Priameïa coniunx XIII 404. 513.
Priamides Helenus XIII 723. XV 438. Priamiden XIII 99. — Priamidas XIII 482.
Priamus XI 757. XII 1. 602. XIII 404. Priami XIII 409. 470. Priamo XIII 201. XIV 474. Priamum XIII 201. 520.
Priapus: Priapi IX 348. deus qui fures vel falce vel inguine terret XIV 640.
Proca XIV 622.
Prochyte: Prochyten XIV 89.
Procris VII 694. 708 *bis* 842. Procrin VII 707. 712. 825. Procri VI 682.
Procrustes: Procrusten VII 438.
Proetides: Proetidas XV 326.
Proetus V 239. Proetum V 238.
Progne VI 433. 440. 538. 566. 595. 603. 610. 619. 641. 653. Prognes VI 428. 468. Prognen VI 470. 563. 580.
Promethides I 390.
Propoetides X 238. Propoetidas X 221.
Proreus III 634.
Proserpina V 391. 505. 530. 554.
Prospicientis Veneris templum XIV 761.
Protesilaus: Protesilaë XII 69.
Proteus XI 221. 255. XIII 918. Protea II 9. Proteu VIII 731.
Prothoënor: Prothoënora V 98.
Prytanis: Prytanim XIII 258.
Psamathe: Psamathen XI 398.
Psecas III 172.
Psophis: Psophida V 607.
Pterelas *canis* III 212.
Punica *mala* X 737.
Pygmaeae matris VI 90.
Pygmalion X 243. 253. 276.
Pylius VIII 365. XII 537. Pylio XII 532. — Pylios agros II 684. annos XV 838.
Pylos: VI 418. Pylum XII 545.
Pyracmus *Centaurus:* Pyracmon XII 455.
Pyraethus *Centaurus:* Pyraethi XII 444.
Pyramus IV 55. 71. 107. 146. Pyrame IV 142. 143.
Pyreneus V 274. 287.
Pyrois *Solis equus* II 153.
Pyrrha I 385. Pyrrham I 350.
Pyrrhus XIII 155. *cf.* Neoptolemus.
Pythia I 447.
Python I 438. Pythona I 460.

Quirinus: Quirini XIV 607. 828. 834. 836. XV 572. 756. 863. Quirino XIV 851. Quirine XV 862.
Quiris: Quiriti XIV 823. Quirites XV 600.

Ranae VI 381.
Remulus XIV 616. 617.
Rhadamanthus IX 437. Rhadamanthon IX 441.
Rhamnusia III 406.
Rhamnusis: Rhamnusidis XIV 694.
Rhanis III 171.
Rhegion XIV 48. Rhegi XIV 5.
Rhenus: Rhenum II 258.
Rhesus: Rhesi XIII 249. Rhesum XIII 98.
Rhexenor: Rhexenore XIV 504.
Rhodanus: Rhodanum II 258.
Rhodius: Rhodiae classis XII 585.

Rhodope II 222. VI 589. Rhodopen VI 87. X 77.
Rhodopeĭus Orpheus X 50. vates X 11.
Rhodos *nympha* IV 204. *urbs:* Rhodon Phoebeam VII 365.
Rhoeteum: Rhoetei profundi XI 197.
Rhoethus *Centaurus* XII 271. 285. 293. 301. *Phinei socius:* Rhoeti V 38.
Ripheus *Centaurus:* Riphea XII 352.
Roma: Romam XV 431. 597.
Romanus: Romana tellus XIV 800. res XIV 809. potentia XV 877. Romanum nomen I 201. Romani regis XIV 837. ducis *(Antonii)* XV 826. Romanae urbis XIV 849. Romanam urbem XV 736. — Romane XV 637. 654.
Romethium XV 705.
Romuleus: Romuleae urbis XV 625. Romuleos colles XIV 845.
Romulus XIV 799. XV 561. Romule XIV 806.
Rumores: Rumorum XII 55.
Rutuli XIV 528. Rutulos XIV 455. Rutulum XIV 567.

Sabaeā terrā X 480.
Sabini XIV 775. Sabinis XIV 797. Sabinae gentis XV 4. Sabina de gente XIV 832. Sabinis corporibus XIV 800.
Saecula II 26.
Salamis XIV 760.
Sallentinum Neretum XV 50.
Salmacis IV 286. 337. 347. Salmacis undae XV 319. Salmaci IV 306.
Samius vir XV 60.
Samos VIII 221. Samon XIII 711. XV 61.
Sardes: Sardibus XI 137 *(dat.)*, 152 *(abl.)*.
sarissa Macedonia XII 461. 474.
Sarpedon: Sarpedonis XIII 255.
Saturnia I 612. 616. 722. II 435. 531. III 271. 293. 333. 365. IV 448. 464. V 330. IX 177. XIV 782.
Saturnia proles *(Picus)* XIV 320.
Saturnius pater (Iuppiter) I 163. *VIII 703.* IX 243. *(Dis)* V 420.
Saturnus VI 126. IX 499. XV 858. Saturno I 113.
Satyrus: Satyri *genet.* VI 110. 383. Satyri *plur.* I 193. VI 393. XI 89. XIV 637. Satyros I 691.
Schoeneĭa X 609. Schoeneia virgo X 660.
Sciro: Scironis VII 447. Scirone VII 444.
Scorpius *sidus* II 196. Scorpion II 83.
Scylacea litora XV 702.
Scylla VII 65. XIII 730. 900. 967. XIV 18. 59. 70. Scyllae XIV 52. Scyllā XIV 39.
Scylla *(Nisi filia)* VIII 91. 104.
Scyrus: Scyrum XIII 156. 175.
Scythia: Scythiae II 224. VIII 788. Scythiam I 64. VIII 797.
Scythicus: Scythicae Dianae XIV 331. Scythicā sagittā X 588. Scythicas oras V 649. Scythicis oris VII 407. montibus XV 285.
Scythides XV 360.
Sedes scelerata IV 455.
Seditio XII 61.
Semele III 293. Semeles III 274. 278. Semelen III 261.
Semeleĭa proles III 520. V 329. IX 642.
semidei I 192.
semifer II 633.
Semiramis IV 58. — Semiramio sanguine V 85.
Septentrio: Septemque trionem I 64.
Seriphos: Seriphi V 242. Seriphon V 251. VII 464.
Serpens *sidus* II 173.
Sibylla: Sibyllae XIV 104. XV 712. Sibyllā XIV 154.
Sicania: Sicaniam V 464. 495. XIII 724.
Sicanius: Sicanias harenas XV 279.
Sicelis: Sicelidas nymphas V 412.
Siculus: Siculi Pelori XV 706. Siculae terrae V 361. XIV 7. Siculo profundo VII 65. Sicula arva VIII 283. Siculam Aetnen XIII 770. Siculis undis XV 825.
Sicyonius *canis* III 216.
Sidon: Sidone IV 572.
Sidonis XIV 80. Sidonida tellurem II 840. Sidonide concha X 267.

Sidonius hospes III 129. Sidoniae comites IV 543.
Sigeus: Sigei profundi XI 197. — Sigea litora XII 71. — Sigeia litora XIII 3.
Silenus XI 90. Silenum XI 99.
Silvanus XIV 639. Silvani monticolae I 193.
Silvius XIV 610.
Simois XIII 324.
Sinis VII 440.
Sinuessa XV 715.
Siphnus: Siphnon VII 466.
Sipylus *(mons)*: Sipylum VI 149.
Sipylus *(Niobes f.)* VI 231.
Sirenes V 555. Sirenum XIV 88.
Sistrum IX 785. sistra IX 693. sistrorum IX 779.
Sisyphus: Sisyphon IV 466. XIII 26. Sisyphe IV 460. X 44. — Sisyphio sanguine cretus XIII 32.
Sithon IV 280.
Sithonius: nurus Sithoniae VI 588. Sithonios agros XIII 571.
Smilax: Smilace IV 283.
Smintheus: Sminthea XII 580.
Sol II 32. XI 353. XV 30. Solis II 1. 154. 162. IV 170. 214. 235. 238. 633. IX 737. XIV 33. 346. Soli XIII 853. Solem II 394. IV 170. 270. XIV 375. Sole I 751. 771. XIV 10.
Somnia XI 598. 614. 617. 626.
Somnus XI 647. Somni XI 596. 593. Somne XI 623 *bis*.
Spartana gente *canis* III 208.
Sparte VI 414. XV (426) 428). Sparten X 170. 217.
Spercheis: ripae Spercheides II 250. undae VII 230.
Sperchionides: Sperchioniden V 86.
Sperchios I 579.
Stabiae: Stabias XV 711.
Stheneleïus: Stheneleïa proles II 367. Stheneleïus Eurystheus IX 274.
Sticte *canis* III 217.
Strophades: Strophadum XIII 709.
Strymon: Strymone II 257.
Stygius bubo XV 791. Stygii torrentis III 290. Stygiae nocti III 695. Stygiam urbem IV 437. Stygio luco I 189. ore III 76. gurgite V 504. stipite X 313. Stygia aqua III 505. valle VI 662. unda X 697. XI 500. Stygiis umbris I 139. manibus V 115. sedibus XIV 155. Stygios manes XIII 465. amnes XIV 591. Stygias paludes I 737. undas II 101. III 272.
Stymphalis: Stymphalide silva V 595. Stymphalides undae IX 188.
Styphelus *Centaurus:* Styphelum XII 454.
Styx IV 434. Styga X 13. XV 154. Styge XII 322.
Surrentinus: Surrentino palmite XV 710.
Susurri XII 61.
Sybaris XV 315. Sybarin XV 51.
Syenites V 74.
Symaethis: Symaethide nympha XIII 750.
Symaethius heros XIII 879.
Symplegades: Symplegadas XV 338. qui mediis concurrere in undis dicuntur montes VII 62.
Syrinx: Syringa I. 691. 705.
Syrtis VIII 120.
Syrus: Syron VII 464.

Taenarides X 183.
Taenarius II 247. Taenariā portā X 13.
Tages: Tagen XV 558.
Tagus II 251.
Tamasenum agrum X 644.
Tanais II 242.
Tantalides XII 621.
Tantalis VI 211.
Tantalus VI 172. X 41. Tantale IV 458.
Tantalus *(Niobes filius)* VI 240.
Tarentum XV 51.
Tarpeia XIV 776.
Tarpeius: Tarpeias arces XV 866.
Tartara I 113. II 260. V 371. 423. X 21. XI 670. XII 523. 614. regna carentia luce XV 531.
Tartareus: Tartareas umbras VI 676. XII 257.
Tartessia litora XIV 416.
Tatius XIV 775. 805. Tatium: XIV 804.
Taurus Cilix II 217.
Taurus *sidus:* Tauri II 80.
Taygete: Taygeten III 595.
Tectaphos *Lapitha:* Tectaphon Oleniden XII 433.

Tegeaea VIII 317. 360.
Telamon VII 476. 477. 647. 669. VIII 309. 378. XI 216. XIII 151. Telamone XII 619. XIII 22. 123. 346.
Telamoniades XIII 231.
Telamonius XIII 194. 266. 321.
Telchines: Telchinas VII 365.
Teleboas *Centaurus* XII 436.
Telemus XIII 770. 771.
Telephus XII 112. Telephon XIII 171.
Telestes: Teleste IX 718.
Telethusa IX 683. 697. 767.
Tellus II 272. 301. VII 196. magnae parentis I 383. *cf.* Terra.
Temese: Temeses metalla XV 707. — Temesaea aera VII 207.
Tempe I 569. VII 222. — Cygneia VII 371.
Tenedos I 516. Tenedon XII 109. XIII 173.
Tenos VII 469.
Tereus VI 424. 433. 455. 473. 478. 650. 682. Tereo VI 635. Terea VI 615. 647. Tereu VI 497.
Terra: Terram I 157.
Terror IV 485.
Tethys II 69. 156. XI 784. Tethyn II 509. IX 500. XIII 951.
Teucer XIII 157. Teucri XIII 705. XIV 698.
Teucri XIII 728. Teucros XIII 705. Teucras carinas XIV 72.
Teuthranteus II 243.
Thaumantea: Thaumantea virgine XIV 845.
Thaumantias IV 480.
Thaumantis: Thaumantidos XI 647.
Thaumas *Centaurus* XII 303.
theatrum: festis aulaea theatris III 111.
Thebae III 131. 553. IX 404. XIII 655. XV (429). Thebis VII 763. Thebas III 549. V 253. Thebis III 561. IV 416. XIII 692.
Thebae *Troianae* XIII 173. Eetioneas Thebas XII 110.
Thebaides VI 163.
Themis IV 643. IX 404. 420. Themin fatidicam I 322. Themi I 379.
Thereus *Centaurus:* Therea XII *353.*
Theridamas *canis* III 233.
Thermodon II 249.
Thermodontiacus: Thermodontiaca bipenni XII 606. Thermodontiaco auro IX 190.
Theron *canis* III 211.
Therses XIII 682. 683.
Thersites XIII 233.
Thescelus V 182.
Theseius heros XV 492.
Theseus VII 404. 421. VIII 303. 547. 566. XII 227. 359. XV 856. Theseos VIII 268. Thesea VIII 726. XII 356. Theseu VII 433. *cf.* Aegides.
Thesēus: Thesea laude VIII 263.
Thespiades V 310.
Thessalis: Thessalidum XII 190.
Thessalus VIII 768. Thessala Tempe VII 222.
Thestiadae duo VIII 304. 434.
Thestias VIII 452. 473.
Thestius VIII 487.
Thestorides XII 19. 27.
Thetis XI 264. 400. Thetidis XI 226. Thetidi XI 221. Theti XI 237.
Thisbaeus: Thisbaeas columbas XI 300.
Thisbe IV 55. 71. 93. 99. 143. Thisbes IV 115. 145.
Thoactes V 147.
Thoas: Thoantis XIII 399.
Thoon: Thoona XIII 259.
Thous III 220.
Thracia VI 435.
Thracius VI 661. Orpheus XI 92.
Thrax: Thracis IX 195. Thraces VI 682. Thracum X 83. XIII 436 565. 628.
Threce: Threces VII 223 n.
Threicius Tereus VI 424. vates XI 2. Threiciam Rhodopen VI 87. Threicio milite V 276. litore XIII 439. Threiciis telis XIII 537.
Thurinos sinus XV 52.
Thybris XIV 426. 448. Thybridis XV 432. 624. Thybrin II 259.
Thyesteus: Thyesteis mensis XV 462.
Thymbreius VIII 719.
Thyoneus IV 13.
Tiberina ostia XV 728.
Tiberinus XIV 614.

Tigris *canis* III 217.
Timolus: Timoli VI 15. XI 86. *cf.* Tmolus.
Timores XII 60.
Tiresias: Tiresiae III 323. Tiresiā sata Manto VI 157.
Tirynthia VI 112.
Tirynthius heros VII 410. IX 66. 269. XII 559. Tirynthia tela XIII 401.
Tisiphone IV 474. 481.
Titan I 10. II 118. VI 438. X 79. 174. XI 257.
Titania *(Latona)* VI 346. *(Diana)* III 173. *(Pyrrha)* I 395. *(Circe)* XIV 382. 438.
Titaniacus: Titaniacis draconibus VII 398.
Titanis *(Circe)*: Titanidos XIII 968. Titanida XIV 376. Titani XIV 14. *(Latona)*: Titanida VI 185.
Tityos IV 457 X 43.
Tlepolemus XII 532.
Tmolus II 217. XI 151. 164. 171. Tmolo XI 156. 194. *cf.* Timolus. Tm. *deus* XI 157.
Tonans: Tonantis I 170. II 466. Tonanti Panomphaeo XI 198. (tonanti? XI 319.)
Toxeus: Toxea VIII 441.
Trachas XV 717.
Trachin: Trachine Herculea XI 627.
Trachinia tellus XI 269. puppis XI 502.
Trachinius XI 282. 351.
Tremor VIII 790.
Tridentifer VIII 596.
Tridentigero XI 202.
trieterica sacra *Bacchi* VI 587. triennia bachica IX 642.
triformis diva VII 94. 177.
Trinacria: Trinacriam V 476.
Trinacris insula V 347.
Triones septem II 171. 528. X 446.
Triopeis: Triopeida VIII 872.
Triopeius VIII 751.
Triptolemus V 653. Triptolemo V 646.
Triton XIII 919. Tritona I 333. II 8.
Tritonia II 783. V 250. 270. VI 1.
Tritoniacus: Tritoniacam paludem XV 358. Tritoniaca harundine VI 384.
Tritonis: Tritonidos VIII 548. Tritonidis III 127. Tritonida arcem II 794. urbem V 645.
triumphus: triumphum I 560. Orphei triumphi XI 22. triumphos XIII 252. XIV 719. XV 757. triumphis XV 747.
Trivia: Triviae II 416.
Troades XIII 421. 481. 534. 538.
Troas: Troada XIII 566.
Troes XII 67. XIII 91. Troum XIII 343. 375. XIV 245. Troas XIII 269. 274. 572.
Troezen VI 418. Troezena XV 296. 506.
Troezenius heros Lelex VIII 567.
Troia XII 20. XIII 246. 404. 420. 429. 721. simulata XV 424. 440. Troiae XI 199. 208. 215. 757. XII 582. XIII 197. 348. (379). 500. 577. 623. 655. XV 770. Troiae XII 25. XIII 325. XV 442. Troiam XIII 169. 226. 339.
Troiani XIII 702. Troiane XIV 110. Troiana ratis XIV 220. res XV 437. Troiani belli XV 160. Troianae rates XIV 75. Troiana regna IX 233. tempora VIII 365. moenia XIII 23. castra XIV 455. fata XIII 336. Troianis fatis XIII 54.
Troicus: Troica Vesta XV 730. Troica corpora XII 599.
Troius heros XI 773. Aeneas XIV 156.
Turnus XIV 451. 530. 573. Turni XIV 460. Turno XIV 573. Turnum XV 804. Turne XV 540. Turno XV 773.
Tuscus: Tusci fluminis XIV 615. Tusca urbe III 624. Tusco profundo XIV 223.
Tydides XII 617. XIII 68. 239. Tydidae XV 769. Tydiden XIII 350.
Tyndaridae VIII 301.
Tyndaris XV 233.
Typhoeus V 353. Typhoea III 303. V 321. 325. 348.
Tyrius: Tyrium aënum VI 61. Tyrio murice XI 166. ostro X 211. suco VI 221. Tyria gente III 35. pelice III 258. Tyriam chlamydem V 51. Tyriis virginibus II 845. Tyrios colores IV 341.
Tyros Phoenissa XV 288. Tyron III 539.

Tyrrhenia XIV 452.
Tyrrhenus Acoetes III 696. Tyrrhenus arator XV 553. Tyrrhenae gentis haruspex XV 577. Tyrrhena gente III 576. Tyrrhena corpora IV 23. aequora XIV 8.

Venilia XIV 334.
Venulus XIV 457. 460. 512.
Venus III 132. 323. IV 531. V 331. 379. VII 802. IX 554. 797. X 230. 277. XIII 759. XIV 27. 478. 572. 585. 783. XV 779. 844. Veneris I 463. III 294. IV 171. 258. IX 640. 729. 740. X 270. XI 306. XII 198. XIII 875. XIV 42. 602. 634. 760. Veneri X 291. 524. Venerem VI 460. IX 425. X 80. 238. 324. 548. XIV 141. 494. Venere XIV 380. Venus IX 483.
Ver II 27.
Vertumnus XIV 642. Vertumnum XIV 678.
Vesta XV 731. 864. Vestae XV 778. Vestā XV 865.
Victoria VIII 13.
Virbius XV 544.
Virgo bellica IV 754. Virgine XIV 468. virginis deae XII 29. — Virgo Astraea I 149.
Vlixes XIII 6. 14. 18. 62. 92. 305. 341. 387. 485. 773. XIV 290. Ulixei *(gen.)* XIV 159. Vlixis XIII 304. 712. XIV 180. 671. Vlixen XIII 55. 65. XIV 71. 241. Vlixem XIII 65. XIV 192. Vlixe XIII 83. 240.
Volturnus XV 715.
Vranie V 260.
Vrbs *(Roma)*: Urbis XV 863. Urbi XV 744. Urbe XV 584. 746. 801.
Vulcanius: Vulcania Lemnos XIII 313. Vulcania munera II 106.
Vulcanus: Vulcani VII 437. Vulcanum VII 104. IX 252. *cf.* Mulciber.

Xanthus II 245. Xanthi undas IX 647.

Zanclaea harena XIII 729.
Zancleia saxa XIV 47.
Zancle XV 290. Zanclen XIV 5.
Zephyrus I 64. Zephyri I 108.
Zetes VI 716.

Lipsiae, typis J. B. Hirschfeldi.

4579
18

THE BORROWER WILL BE CHARGED AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE NOTICES DOES NOT EXEMPT THE BORROWER FROM OVERDUE FEES.

WIDENER

MAY 13 1998
APR 22 1998

BOOK DUE

CANCELLED

WIDENER

DUE

FEB 10 1990

WIDENER

FEB 10 1993

BOOK DUE